

નગીનલાઈ મંછુલાઈ જૈન સાહિત્યોદ્ધાર ફંડ અથાક-૧૨

શ્રી
ન ગૂર્જર સાહિત્ય રત્નો
અને
મની કાવ્ય પ્રસાદી
ભાગ ૧૨

પ્રકાશક-
નગીનલાઈ મંછુલાઈ જૈન સાહિત્યોદ્ધાર ફંડ માટે
ભાઈચંદ નગીનલાઈ ઝવેરી
સુરત.

૧૯૬૦

વીર સંવત ૨૪૮૬

વિક્રમ સ ૨૦૧૬

પ્રથમ આવૃત્તિ પ્રત ૧૦૦૦

મૂલ્ય રૂ=૨૫

નમુક્કારો

[નમસ્કાર-મન્ત્ર]

નમો અરિહંતાણં ।

નમો સિદ્ધાણં ।

નમો આયરિયાણં ।

નમો ઉવજ્ઞાયાણં ।

નમો લોએ સવ્વ-સાહૂણં ॥

(સિલોગો)

એસો પંચ-નમુક્કારો, સવ્વ-પાવ-પ્પણાસણો ।

મગલાણં ચ સવ્વેસિં, પઢમં હવદ્દ મંગલં ॥ ૧ ॥

—અરિહંત ભગવન્તોને નમસ્કાર હો.

સિદ્ધ ભગવન્તોને નમસ્કાર હો.

આચાર્ય મહારાજોને નમસ્કાર હો.

ઉપાધ્યાય મહારાજોને નમસ્કાર હો.

લોકમાં રહેલા સર્વ સાધુઓને નમસ્કાર હો.

આ પંચ-નમસ્કાર સર્વ અશુભ કર્મોના વિનાશ કરનાર

બધા મંગલોમાં ઉત્કૃષ્ટ મંગલ છે.

ચઉવીસત્થય-સુતં

['લોગસ્સ' -સૂત્ર]

[સિલોગ]

લોગસ્સ ઇજ્જો અગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણે ।
અરિહંતે કિત્તિહસં, ચઠવીસંપિ કેવલી ॥ ૧ ॥

[ગાઠા]

હસમમજિયં ચ વંદે, સંભવમભિણંદણં ચ સુમહંજ ।
પરમપ્પહં સુપાસં, જિણં ચ ચંહણ્ણહ વદે ॥ ૨ ॥

સુવિહિં ચ પુપ્ફદંતં, સીઅહ-સિજ્જંસ-વાસુપૂજ્જં ચ ।
વિમલમણંત ચ જિણં, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ ॥ ૩ ॥

ફુંથું અર ચ મલ્લિં, વદે મુણિસુવ્વયં નમિજિણં ચ ।
વદામિ રિદ્ધનેમિ, પાસં તહ વદ્ધમાણં ચ ॥ ૪ ॥

એવ મણ અભિયુઆ, વિહુય-રય-મલા પહીણ-જર-મરણા ।
ચઠવીસંપિ જિણવરા, તિત્થયરા મે પસીયતુ ॥ ૫ ॥

કિત્તિય-વદિય-મહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા ।
આરુગ-બોહિ લાભં, સમાહિવર મુત્તમં દિતુ ॥ ૬ ॥

ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આહચ્ચેતુ અહિયં પયાસયરા ।
સાગર વર ગંભોરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ ॥ ૭ ॥

અર્થ—ચૌદ રાજલોકમાં રહેલી સર્વ વસ્તુઓનું સ્વરૂપ
અર્થ રીતે પ્રકાશનારા, ધર્મરૂપી તીર્થને પ્રવર્તાવ-

નારા. રાગદ્વેષના વિજેતા અને કેવલ દ્વારા પૂર્ણતાને
પ્રાપ્ત કરનારા ચોવીનનુ તથા અન્ય તીર્થ કરોનું
પણ હું કીર્તન કરીશ ૧

શ્રી કપલદેવ, શ્રી અગ્નિતનાથ, શ્રી સલવનાથ,
શ્રી અભિનન્દસ્વામી, શ્રી મુનતિનાથ, શ્રી પદ્મપ્રભ, શ્રી સુપા-
ર્શનાથ અને શ્રી ચન્દ્રપ્રભજિનને હું વંદન કરુ છુ ૨

શ્રી સુવિધિનાથ યા પુષ્પદન્ત, શીતલનાથ, શ્રેયાસનાથ,
વાસુપૂજ્ય, વિમલનાથ, અનન્તનાથ, ધર્મનાથ તથા શાન્તિ-
નાથને હું વંદન કરુ છુ ૩

શ્રી કુન્ડુનાથ, અન્નાથ મન્ડિલનાથ, મુનિમુવતસ્વામી,
નમિનાથ અગ્નિનેમિ પાર્શ્વનાથ તથા વર્દમાન એટલે
શ્રી મહાવીરસ્વામીને હું વંદન કરુ છુ ૪

એવી રીતે મારા વડે સ્તવાગેલા, કર્મરૂપી કુસરાથી
મુકા અને ફરી અવતાર નહિ લેનારા ચોવીન તથા અન્ય
જિનય તીર્થ કરો મારા પર પ્રનમન વાચો ૫

જેઓ લોકોત્થાન છે, જિંદ છે અને મન-વચન-કાયાથી
સ્તવાગેલા છે, તેઓ મારા કનનો હશે કેના. મને જિનધ-
ર્મની પ્રાપ્તિ કરવા તમારો ઉત્થાન બાળ નનારિ આપો ૬

ચન્દ્રો - ન વધે નિર્મા, જ્યોતે કર્યા વગરે પ્રગટ
જ્ઞાના, સ્વયં-મૂળ નનુ કર્યા વગરે પાણી એવ
રિંદ બનવન્ને. મને નિર્દિ આપો.

श्री षष्ठ्यांति स्तोत्र श्लोक

श्रीश्रमणसंघस्य शान्तिर्भवतु ।

श्रीजनपदानां शान्तिर्भवतु ।

श्रीराजाधिपानां शान्तिर्भवतु ।

श्रीराजसन्निवेशानां शान्तिर्भवतु ।

आगोष्ठिकानां शान्तिर्भवतु ।

श्रीपौरमुख्याणां शान्तिर्भवतु ।

श्रीपौरजनस्य शान्तिर्भवतु ।

श्रीब्रह्मलोकस्य शान्तिर्भवतु ।

अर्थ—श्रीश्रमसु अधने शान्ति थाओ.

श्री जनपदो (देशो)भां शान्ति थाओ.

श्री राजाओना रवाभीओ (मन्त्राठो)ने शान्ति थाओ.

श्री राजाओना निवास स्थानाने शान्ति थाओ.

श्री सभ्य पुरुषाने शान्ति थाओ.

श्री अग्रजस्य नागरिकाने शान्ति थाओ.

श्री नगर निवासीओने शान्ति थाओ.

श्री ब्रह्मलोक (मृत्युलोक)ने शान्ति थाओ.

ॐ श्रुत-अजित-सम्भव-अमिनन्दन-सुमति-पद्मप्रभ-

सुतार्थ-चन्द्रप्रभ-सुविवि-शतल-श्रेयास-वामुपूज्य-विमल-

अनन्त-वर्म-शान्ति-कुन्धु-अर-मन्त्रि-मुनिमुग्र-नमि-नेमि-

पात्रे-वर्द्धमानान्ता जिना' शान्ता. शान्तिरुग भवन्तु स्वाहा ॥४॥

—बृहन्नान्ति स्तोत्र

પ્રકાશકર્તું નિવેદન

સવત ૨૦૧૩મા શ્રી સલવનાથ સ્તવનાવલી અને શ્રી સંલવનાથ ચરિત્ર અમાગ ૬૩ તરફથી અથાક ૧૧ તરીકે પ્રસિદ્ધ કર્યા પછી અથાક ૧૨ તરીકે આ પુસ્તક પ્રકાશન કરતા અત્યંત આનંદ થાય છે.

શ્રી પાંચ મગલીક તીર્થ કરો શ્રી રૂપભદ્રેવ, શ્રી શાંતિનાથ, શ્રી નેમનાથ, શ્રી પાર્શ્વનાથ તથા શ્રી મહાવીરસ્વામી એમ પાંચ તીર્થ-કર્મના બુદ્ધ બુદ્ધ અદ્વાયન જૈન કવિરત્નોના રચેલા સ્તવનોનો સંગ્રહ તથા તે તે મુનિવરોનો સંક્ષિપ્ત જીવન પરિચય પણ આપવામાં આવ્યો છે.

સાથે સાથે આ સ્તવનોની સમજૂતી કરાવી તે પણ પ્રકાશિત કરવામાં આવી છે.

આ કંડોનો મુખ્ય ઉપદેશ જૈન સાહિત્ય છપાવી પ્રસિદ્ધ કરવાનો છે અને સાહિત્ય પ્રચાર માટે સસ્તી કીમતે વેચવાનો છે શરૂઆતમા શ્રી અભયકુમાર ચરિત્રના ત્રણ ભાગ તથા શ્રી કુમારપાળ ચરિત્રના બે ભાગ તથા શ્રી વૈરાગ્ય રસ મંજરી શ્રી આનંદ સુધાસિંધુ બે ભાગ, વિગેરે પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ કરી સમાજ સન્મુખ રજુ કર્યા છે.

આ પુસ્તકમા પ્રાચીન મુનિવરો રચિત કાવ્ય પ્રાસાદિ સમજૂતી સહ આપવામાં આવી છે એવો જ સંગ્રહ આવતી સાલ પ્રગટ કરવાની લાવના છે જે આ કાવ્ય પ્રાસાદિના ખીજા ભાગ તરીકે પ્રસિદ્ધ થશે.

આશા છે કે જૈન સમાજ અમારા આ પ્રયાસને સહકાર આપશે.

પરમ પૂજ્ય આગમોદ્ધારક સાદર શિરોમણી આચાર્ય શ્રી ૧૦૦૮ શ્રીમદ્ સાગરાણુદ સુરિશ્વરજીનો આભાર માનતા અમેને અત્યંત આનંદ થાય છે તેઓશ્રીના ઉપદેશથી જ આ ૬૩ સ્થાપવામાં આવ્યું છે.

લી

ગોપીપુરા, મુરત
સવત ૨૦૧૬

ભાઈચંદ નગીનભાઈ જવેરી
અને ખીજાઓ

આ પુસ્તક તૈયાર કરવામાં જે જે પુસ્તકોનો આધાર લીધો છે તે પુસ્તકોની યાદી

- ૧ શ્રી ભક્તામર પાદ પૂર્તિ કાવ્ય સંગ્રહ પ્રથમ વિભાગ—
આગમોદય સમિતિ સુરત
- ૨   "   "   દ્વિતીય વિભાગ—   "
- ૩ જન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ—શ્રી જૈન શ્વેતામ્બક કોન્કર-સ,
મુબમ્બ.
- ૪ જૈન ગૂર્જર કવિઓ પ્રથમ ભાગ—   "
- ૫   "   બીજો ભાગ—   "
- ૬   "   ત્રીજો ભાગ, ખડ-૧—   "
- ૭   "   ત્રીજો ભાગ, ખડ-૨—   "
- ૮ શ્રી આનન્દ કાવ્ય મહોદધિ મૌજિત ૬૬—દેવચંદ લાલભાઈ
પુ. ૬૬, સુરત
- ૯   "   મૌજિત ૭ મુ—   "
- ૧૦ આનન્દધન પદ રત્નાવલી પ્રથમ વિભાગ—જૈન ધર્મ પ્રસારક
સભા, ભાવનગર
- ૧૧ શ્રી દેવચન્દ્રજી જીવન ચરિત્ર—અધ્યાત્મ જ્ઞાન પ્રસારક મંડળ, મુબમ્બઈ
- ૧૨ ચૈત્યવદન ચોવીસી વીસી—કૃષ્ણજી જોધાજી તથા નાનાભાઈ
ભાઈચંદ લાડાવાળા સુરત.
- ૧૩ ચોવીસી વીસી સંગ્રહ—ત્રેમચંદ કેવલદાસ અમદાવાદ
- ૧૪ સ્તવનાદિ સંગ્રહ સાર્થ—પોપટલાલ સાકરચંદ ભાવનગર
- ૧૫ પ્રાચીન સ્તવનાદિ સંગ્રહ ભાગ ૨—જમનાભાઈ ભગુભાઈ અમદાવાદ.
- ૧૬ શ્રી સૂર્યપુર રાસમાલા—મોતીચંદ મગનભાઈ ચોકસી સુરત
- ૧૭ શ્રી સૂર્યપુરનો સુવર્ણયુગ—   "   "

પુરોવચન

શાસ્ત્રાભ્યાસો જિનપદનતિ સગતિઃ સર્વદાયૈ ।

સદ્વૃત્તાના ગુણગણકથા દોષવાદે ચ મૌન ॥

સર્વસ્યાપિ પ્રિયહિતવચો ભાવના ચાત્મતત્ત્વે ।

સપદ્યન્તા મમ ભવભવે ચાવદાપ્તોઽપવર્ગઃ ॥

શાસ્ત્રોનુ અધ્યયન, જિનેશ્વર ભગવાનના ચરણ કમલને નમસ્કાર, હમેશા આર્ય-પૂત્ર પુરોગામી મોખન, સદાચારી મનુષ્યોના ગુણસમુદાયનુ કીર્તન, (ખીનના) દોષો કહેવામાં મૌનત્વ, દરેકને પ્રિય અને હિતકારી વચન, અને આત્મતત્ત્વને વિશે લાવના, આટલી વસ્તુઓ બધા સુધી મોલ ન મળે ત્યાં સુધી દરેક લવના મને પ્રાપ્ત થાઓ.

મંત્રીશ્વર શ્રી વસ્તુપાળની અંતિમ લાવના.

આ અનાદિ સસાગ્રમા મુખ્યતાએ પ્રાણનો ક્રમિક વિકાસ થયેલો હોય છે સદમ નિગોદવી માડીને બાહર નિગોદ-પૃથ્વી-અપ્-તેજઃસ્વાયુ અને વનસ્પતિગ્રાહી અનેક પર્ણિચિતિઓમાંથી (Shages) પસાર થઇને વિદ્યેદ્રિય અને તિર્યચ પચેદ્રિયાદિ અવસ્થાઓ ઉદ્ભવ્યા પછી માનવજીવન પર્યંત આપણે આવ્યા છીએ આ માનવ જીવનમાં આર્યક્ષેત્ર, પચેદ્રિય સંપૂર્ણતા સદ્ગુણ્યોગ અને વસ્તુ ધર્મની ઓળખાણ વિગેરે પ્રાપ્ત થયું અત્યંત દુર્લભ છે આવો માનવજન્મ પ્રાપ્ત થયા પછી સ્વગોચર પ્રભુ (Inlubim) થાય છે કે મારું કર્તવ્ય શું છે? શાસ્ત્રો તેને ઉત્તર આપે છે કે બહિર્ગતભાવ (Physical Expression) તથા અંતરાત્મભાવમાં સ્થિર થઈ દુન્યવી સર્વ સંયોગોનો તટસ્થ દૃષ્ટા બની જા! અને દર્શન જ્ઞાન અને ચારિત્રના રાજભાગમાં દિવસનું દિવસ પ્રગતિ કર! એ પ્રગતિ એમ માનવજીવનની સફલતા છે તત્ત્વાર્થચારિત્રમાં કહ્યું છે કે કર્મ વહેશામાંવો

યથા મન્વલ્લેષ પરમાર્થઃ અર્થાત્ કલેશોવડે સકળાગ્રેષ્ઠ આ માનવઃ
જન્મમા તેવો પ્રશસ્ત પ્રયત્ન કરવો કે જેથી કર્મક્રમ કલેશનો સંતર
અભાવ થાય—આ માનવ જન્મનું સ્વરૂપ છે’

તત્પ્રાચીનમ્મા કલેશા સમ્યગ્ દર્શનજ્ઞાન ચારિત્રાણિ મોક્ષમાર્ગઃ
એ સૂત્રાનુસાર વ્યવહાર અને નિશ્ચય દૃષ્ટિબિદ્યથી સમ્યક્ત્વની પ્રાપ્તિ
થવા પછીનું જ્ઞાન મુક્તિ પ્રાપ્તિ માટેની ગાળત્રી વાળું અને છે, અને
તે જ્ઞાન વિરતિ—ગુણ ઉત્પન્ન કરાવી મુક્તિના મીઠા માર્ગ ઉપર
પ્રમાણ મુકે છે માનવજન્મ પુરુષાર્થ પ્રધાન છે, પરંતુ આંતર જગતમાં
જિતેશ્વરની ભક્તિમા તદ્રૂપ સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્ત કરી પછી અધ્યાત્મ-
દૃષ્ટિથી પુરુષાર્થની પ્રધાનતા અનેક ગાળી વધી જાય છે તે માટે તત્ત્વ
સ્વરૂપ જાણવાની આવશ્યકતા જાણી લાય છે આત્મા અને તેનો
વિરોધી કર્મસ્વભાવ આ બન્નેનું સ્વરૂપ તેમજ કર્મ ચેતના, કર્મકૃદ
ચેતના અને જ્ઞાન ચેતનાનું પૃથક્કરણ (Analysis) જાણવા પછી,
સ્વભાવ તરફ પુરુષાર્થ કરવો સુગમ પડે છે અને તે પછી ક્રિયામા
સુકાય છે, અનાદિકાળથી આ આત્મા પરંપરનું રંગનું કરતો આવ્યો
છે, પોતાનું શ્રેય શું છે? પોતાનો આત્મવિકાસ કરવો યુક્ત છે કે
નહિ? અને હોય તો કેવી રીતે લાય?—એ સંબંધી જ્ઞાન વિચારો
આવ્યા નથી, પરંતુ પૂર્વ પુણ્યયોગે માનવજન્મ, આર્થકૃષ્ણ, પંચેન્દ્રિય
સંપૂર્ણતા, જૈનધર્મનો સુયોગ, શુદ્ધ દેવ ગુરુ, ધર્મની પ્રાપ્તિ, સારજ
શ્રવણ અને તેમા સચિ પ્રાપ્ત થવા પછી પુરુષાર્થ ન કરે તો અમૂલ્ય
માનવ જન્મ નિરર્થક અને તેમા આશ્ચર્ય નથી. પાંચ દારૂના મળત્યારે
કાર્ય થાય એ સૃષ્ટિનો નિયમ છે પરંતુ તે કારણોના મૂલ્ય પુરુષાર્થ
છે, પુરુષાર્થ કરે તોજ શીઘ્ર મુક્તિ પ્રાપ્ત લાય. આત્માની નિર્મિતિઓના
એક સરખો વિકાસ સાધ્ય વગર કોઈ પણ મંદર કળા પ્રાપ્ત કરી
સકાય નહિ

આ રીતે મનુષ્યનું સાચું જીવન આધ્યાત્મિક જીવન છે; જેના

દર્શનની પરિભાષા અનુસાર ‘ભાવમરણ’ દરેક લોકે પ્રત્યેક મનુષ્યનું થઈ રહેલું છે, મતલબ કે જેમ જેમ સમય વીનતો જાય છે તેમ તેમ પૂર્વબદ્ધ આયુષ્યની ક્ષણો ઓછી થતી જાય છે આવી પરિસ્થિતિમાં જે કે ભારતવર્ષના સર્વદર્શનોમાં સાહિત્યનું ઉચ્ચ સ્થાન છે. સાહિત્ય મનુષ્યને માનવતા શીખવે છે એટલું જ નહિ પણ નીતિ અને ધર્મને અનુસરતું સાહિત્ય ખરાબર અધ્યયન કરવામાં આવે, તેમાં આવેલી માનસિક અને આધ્યાત્મિક સપત્તિઓ મનુષ્ય પોતાના જીવનમાં સમન્વિત કરે, તો મનુષ્ય સસ્કારી બને છે, સસ્કાર જીવનનું ધડનર કંઈ છે, પ્રગતિના માર્ગે લઈ જઈ આત્માને જગત કંઈ છે અને ગુણોનો વિદ્યામ કરી આદર્શ મનુષ્ય બનાવે છે, સાહિત્યમાં પણ કાવ્ય સાહિત્યનો જીવન સાથે અનંતર સબંધ છે કાવ્યસાહિત્ય લાગણીને સ્પર્શ કરનાર હોઈ જીવનને એકદમ રસમય બનાવે છે પરંતુ તે સિનેમાના ગાયનો કે ભોગવિલાસ વધારનાર સાહિત્ય નહિ જે કાવ્ય સાહિત્ય આત્માને મન વચન કાયાની એકતા કરાવી કલ્યાણપ્રિય પ્રવૃત્તિ તરફ દોરી જાય, સમ્યક્ દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્ર-વૈરાગ્યના ગુણોનો વિદ્યાસ કંઈ તેજ સાચું સાહિત્ય છે, આવું સાહિત્ય જીવન જીવતા શીખવે છે, શુભ આચાર, શુભ વિચાર અને વિવેક દષ્ટિને વધારે છે, ધર્મ બુદ્ધિને જગત કંઈ છે, પાપો તરફ તિરસ્કાર બતાવે છે, ભોગવિલાસને બુલાવે છે, વૈરાગ્ય પ્રકટાવે છે, ચારિત્રને ધરે છે, પૂર્વકૃત પાપોનો પશ્ચાત્તાપ કરાવે છે, પ્રભુ ભક્તિનું માહાત્મ્ય સમજાવે છે અને તેમાં તરખોળ કરાવે છે, મૈત્રી વિગેરે ભાવનાઓ વહેવરાવે છે અને છેવટે આત્માનો ઉત્કર્ષ સાધી પરમાત્મપદ પ્રકટાવે છે.

આધ્યાત્મિક કાવ્ય સાહિત્ય અતમુખવૃત્તિ ઉત્પન્ન કરે છે. રાગદ્વેષના પરિણામની મદદતા અને આત્મામાં પ્રભુભક્તિ દ્વારા મનની સ્થિરતા વડે જે જે અગે સદ્બોધ અને આત્મરમણતા થાય અને શ્રીમદ્ ઉ ચરોવિજયજીના શબ્દોમાં ‘ભક્તિ તે કામણ તંત’ બને તેને અતમુખવૃત્તિ કહેવાય છે, પૂર્વ પુરુષોની કાવ્ય સૃષ્ટિ અનેક

વિષયોથી ભરપૂર અને અનુભવથી પરિભૂત હોય છે. નય, નિક્ષેપ, પ્રભુને ઉપાસખો, યોગ, પ્રભુના ગુણોનું રમરણ પોતાની અને પ્રભુની આત્મ-જ્ઞાનિગત બેઠવાન. દાસોદ્ધમાથી સોડહ કેમ જલ્દી થઈ તેની તમન્ના, શ્રોમદ્ દેવચદ્રશના વચનાનુસાર ' જિનવરપૂજ્ય તે નિજ પૂજના રે ' કથાગે-દેવી રીતે અનુભવાય તેના પારસ્પરિક સંબધનું ઊન-વિગેરે અનેક બાબતો આત્મગુણને વિકસાવવામા સહાય કરે છે અને આત્મા મન વચન કાયાની એકાગ્રતાપૂર્વક તન્મયતા પ્રાપ્ત કરાવી માનવજન્મને સફળ બનાવે છે.

પ્રસ્તુત કાવ્ય ગ્રંથમાં પ્રાચીન દલિરત્ન મુનિજનોની કાવ્ય પ્રસાદીનો પ્રતિભામય સમય સુરણી વાજો સગ્રહ છે તે સાથે સપાદક શ્રીએ દનિદાસ દર્શિ પણ રજુ કરી છે. ગુર્જરભાષામા જૈન મુનિરત્નોનાં પ્રતિભાસાગી સર્જનાત્મક કાવ્યો નગસિદ્ધ યુગથી ઘણા પ્રાચીન છે એ દર્શાવતો આથે સાક્ષરારી સાથે સપાદકશ્રીએ સિદ્ધ કર્યું છે. પ્રસ્તુત પુસ્તક જૈન સાહિત્યજ્ઞોની કાવ્યપ્રમાનીના સપાદક શ્રી ભાદ્રચંદ્રભાઈ નગીન-દામ ઝવેરી કે જેઓ શ્રીગોરીશનામન્દિરના અનેક ચર્ચોવવા દૂરની છે, સામાનિક આત્મોમા અનેક પ્રસંગે આગમ પડતો ભાગ લે છે એમના પિતાશ્રી પન્ન દૂરથી લતા એમના ધાર્મિક સરગમે તેમનામા વાગસામા ઉતર્યો છે એમને પ્રાચીન આત્મો ઉપર મૌલિક પ્રવચન પ્રેમ છે એમના પૂરત્ય પિતાશ્રીના અરણ્યાર્થે ' જૈન સાહિત્યોદ્ધારકુંડ ' રચાપ્યુ છે તેનાવી ધાર્મિક પુસ્તકો અને કાવ્યગ્રંથોનું પ્રદાન કરતા રહ્યા છે એમને આ ગ્રંથના નાનાના નિર્માતા કવિજ્ઞોની પ્રવચનાતો તારીખસાર દનિદાસ રિશીઆનાં પરિચર સંગોત્ત આથે રજુ કર્યો છે, જે એમની સપાદક તરીકેની તોડના વાગસાથે માનુસ પડે.

આખાતિતક કાવ્યો આ પ્રતિભાવ જ્ઞાતામા કમીય અને કાનિમા. આ-પ્રેનર છે પ્રનુત્તિના કાવ્યો જે સચળી જ્ઞોનીદર્ય નુદાનગ્રા આત્મા અને પરમા નાને અનુભવને અનુભવપૂર્વક પ્રદરેતો

હોય છે, તે ઝડપમાં આવે, જાણીએ ઉપાનિષદ સત્યાપના આત્માની
 શાંતિ પ્રદાય છે, આત્મગુણો વિદ્યસંસ્કારો છે, અને પદ્માભાષા
 અર્થે ન્યાયનું તાત્પર્ય જ્ઞાનનું સ્વરૂપ છે, પ્રાચીન ગ્રંથ
 ક્ષત્રીય મુનિગણો ભરિયાના રંગ સમાજ ઉપનું અનુચિત ઉપદેશ-
 સ્વરૂપ છે તેઓ પાતાના આત્મનું મારી ગયા છે અને અન્ય આત્માઓ
 માટે ઉન્નાતિના વિદ્યસંસ્કારો નાટે તૈયારી આપતા ગયા છે, ઉપદેશદારમાં
 અનેક ગ્રંથમય વિન્ન વિન્ન ગા નાગિ ના સર્વે એ મુનિગણો
 ભાષાન્તરપૂર્વક વચ્ચે કરી માન આપતા ગુરુવિદ્યા માટે પ્રવૃત્ત
 પુરોચન કષ્ટસા પ્રેમી કરના કુટુંબી ભાગ્યદેવતાઓ આજાર
 માનવા માટે કિરલ ના ઉત્પત્તિએ શાંતિનાથજીના નમનને
 અતે કરેલી માગનીના વાળીયા ગ્રંથના માન પચોતેમાં વર્ષ અષ્ટમુદ્ર
 પુરાની પ્રવૃત્ત ગ્રંથ સાદર કરી રિનું છે

ભવોક્ષય તુમ ચગલ્લી મેરા

દુ તો નાગુ ઓ દેસાધિદેસ

સામુ લુઓને મેરા જાની

એરી ઉદયરતનની વારી.

મુખર્ષ

સં ૨૦૧૬ કાચુન શુકલ ત્રયોદશી
 શ્રી ત્રિદશગિરિ-ભાગ્યાતીર્થ
 મગલમય-મુક્તિદિન

} ફતેહુલ્લહ અવેરભાઈ

श्री मागगानन्दगुरुपदेनाद यौ जैन साहित्य विकासनाथ ।
तदीयकोशेऽर्पितवान वनस्य, सोऽय सुधी श्रेष्ठि नगीनचन्द्र ॥१॥

દેવનો નિમિત્ત ડાગણ એ છે તેઓનું અનુમાન, ભક્તિ દિ ૥ અનન્ય
એ આપનને આપણ મૂળ અપનો આ ૥ તાર કરાના સાધન રખ
છે નિમ્ન વચનો એ સાત ॥ આના પુરો —

અનુકલન કરી કાલે નિષ્ક મિત્ર નિદાણ

શ્રીમદ્ દેવચંદ્ર

હલિકા ધ્રમરી ધ્યાનાન, ધ્રમરીચમન્નુતે

ઉપાધ્યાય શ્રી યશો વિજયજી મદારાજ

આ જન માહિતી-રત્નો અર્થાત્ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય
રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રમાદી નામના પુસ્તકો ઉપના જે
તીર્થંકરની વાત કહેવામાં આ ॥ ૧ અને જેમના પવિત્ર નામોથી
લોગગસ્ત્ર અને બહુ જ્ઞાન્તિ જેમ મૂલો અત્યંત છે એમાના
પાત્ર સખધે જ્ઞાન જ્ઞાન મુનિ પુગવોના હાથે પોત પોતાના જ્ઞાન
કાળમાં, એ પરમાત્માની મર્તિના દ્યોતે જે દાર્દ્રિક ઉત્તમની ઉર્મિઓ
પ્રગટી તે અવન રંગે લાભે છે અને એનો અતી સત્ત્વ કરામાં
આવેલ છે એ સાધુ મહાત્માઓએ આ જનની સ્તરનાનો ચોરીને
નિતેશ્વરો યાને તીર્થંકરની કી છે અને ચોરીથી નામથી એ મહાદેવ
પણ છે જના અથ વિસ્તાર ન વધે તેમ કંઈકાણે કંઈ જેની મુતિમાં
જે પાચને મૂખ્ય પગે સ્ત્રી છે એ વાતને ધ્યાનમાં રાખીને, એ
પાચને લગતા સ્તવનો આ પુસ્તકમાં દાખલ કર્યા છે

આ ઉપગત એમાં જે વિગેષના છે તે એ છે કે સ્તવન રચનાર
મુનિરાત્ને વિગે જ્ઞાન જ્ઞાન ચ્ચજેથી પ્રાપ્ત થયેલ માહિતી તેમજ તેઓ
શ્રીની અન્ય કૃતિઓ અને સાથે સાથે એ મહાત્માઓ જે સમયે થયા
તેની સાલવારી આપેલ છે આજના યુગમાં આ પ્રકારની નોંધ ખાસ
મહત્ત્વ ધરાવે છે એ સામગ્રી જે જે પુસ્તકોમાંથી મેળવવાનો પ્રયાસ
સેવ્યો છે એ દરેકની એના કર્તાના નામો સહિત ઉલ્લેખ કરીને જેમ
પ્રસિદ્ધ કર્તા એ પોતાની નિખાલસતા પુસ્તક કરી છે તેમ એ દ્વારા
ઈતિહાસ રસિકોને અને પુરાતત્ત્વ ગવેષકોને પોતાના સંશોધનોમાં ખાસ
કામ લાગે તેવો મશાલો પુરો પાડ્યો છે

પ્રદાશક શ્રીયુત્ લાઠિચિદ નગીનલાઠિ ઝવેરી, જાતે વેપારી હોવા છતાં, સારિત્યના વિષયમાં જે રસજના દાખવે છે અને અનુભવના સ્પર્શ કરાવે છે એ જેમ જૈન ધર્મ અને એ અંગેના સાહિત્ય પ્રત્યેની અભિરુચી પુરવાર કરે છે તેમ બીજાઓ માટે પદાર્થ પાઠ પણ પુરો પાડે છે.

જૈન અમાજમા અને ખાસ કરી મુંમર્થ રાજ્યમા જેમ રાજ નગર ધર્મ કરગીની નજરે જૈન પુરી તરિકે ઓળખાય છે, તેમ લાવ નગર જ્ઞાનની દ્રષ્ટિએ જૈન નગરનુ મહત્વ ધરાવે છે, કેમકે ત્યાં એને જ્ઞાની મર્યાઓ મોગુદ છે આમ જના સુરતની વાન વિવક્ષણુ અને અદ્વિનિય છે સામાન્ય માનના એવી છે કે મુરતના જૈનો મોટા ભાગે ઝવેરાતનો ધંધો કરતા હોવાથી કીમતી પચંગેના પરીક્ષકો ગણાય. તાવિદ અભ્યાસ કરવાનો અવકાશ એમને ઓછો પણ સંભવે આમ જના આચા ઝવેરોઓ યાને પરીક્ષકો તરિકે તેઓએ જૈન સાહિત્યના પ્રદાશન અર્થે જે મોટી રકમો જૂદી કરાવી એને દૂર દુરમા રોકિલી છે અને પ્રશસ્તીય છે એમા શેક દેવચદ્વાસ લાઠિ જૈન પુસ્તકોદ્ધારક કેડ તેમજ આ પુસ્તકના પ્રદાશકના પિતાશ્રીની અમૃતિમા જેના સર્જન યોગે છે એ શેકશ્રી નગીનલાઠ મંજુલાઠ સાહિત્યોદ્ધારકેડ ખાસ અગ્રવાન ધરાવે છે આ સર્યાઓ મારકન સારી સખ્યામા પુસ્તકો પ્રગટ થયા છે વર્તમાનકાળે જન્ય આત્માઓને આ સસાર સાગર તળવામા મગ્ધ એવા બે સાધનો જ્ઞાની ભગવતોએ કબુ છે એ જિન પ્રતિમા અને જિનાગમ ને ઉભયપોતાનેઆગળે સારી સખ્યામા અને સુંદર પ્રકારે વગવવાનુ સૌભાગ્ય આજના મુરત શહેરને યાને ઈનિદાસ પ્રસિદ્ધ સૂર્યપુરને પ્રાપ્ત યોગ છે પ્રદાશકની ભાવના પ્રમાણે આ ત્રય દગ્ગરોની કૃત્ય ગુદામા પ્રદાશ પાવરનારો અને ભાવિ જ્ઞાન ઉત્તરનાગે બનો એજ અભ્યર્ચના

આશ્વિન મુદ ૧, અમરનિસામ,

મોહનલાલ દીપચંદ ચૌકસી

૨૦૧૫ મુળાઈ

સંપાદકીય

શ્રી ગાડીપાર્શ્વનાથાય નમઃ

વિ. સ. ૨૦૧૩મા શ્રી સભવનાથ ભગવાનના ૯૬ જન્મ સ્તવ-
નોમા સગ્રહરૂપે 'શ્રી સભવનાથ જિન સ્તવનાવલિ' શ્રી નગીનભાઈ
મહુભાઈ જૈન સાહિત્યોદ્ધાર ૬૩ મુરત નરકથી પુનઃકરૂપે પ્રકટ કરવામા
આવી છે તે સગ્રહ કરતા એવો જ એક સગ્રહ પ્રયત્ન તથા અતિમ
તીર્થંકર ભગવાન શ્રી ઋષભદેવ તથા ભગવાન શ્રી મહાવીર
સ્વામીના સ્તવનોનો કરવાની ભાવના યદ્ય એમા વળી કુટલાક
એહીઓએ શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનના સ્તવનો પણ સાથે સાથે
લેવાની સૂચના કરી આગળ વધતા અખડ બ્રહ્મચારી શ્રી નેમિનાથ
ભગવાનના સ્તવનો પણ લેવામા આવે તો વધુ સારૂ એવી ઝુરણ
યદ્ય એમા વળી એક પ્રસંગે કાશીવાળા પરમ પૂજ્ય આચાર્ય શ્રી
વિજયધર્મસુરિજીના વયોવૃદ્ધ શિષ્ય ઇતિહાસ તત્ત્વ મહોદધિ આચાર્યશ્રી
વિજયેન્દ્રસુરિજી—જેઓશ્રી ભાષખલા-મુખધર્મિ આતુર્માસ રહ્યા હતા,
તેઓશ્રીએ કહ્યું કે—ભાઈ, પાંચ માગલિક પરમાત્માઓમા ભગવાન
શ્રી સાન્તિનાથજી રહી જાય છે માટે પાંચે પરમાત્માઓના સ્તવનોનો
સગ્રહ તૈયાર કરી પ્રકટ કરાવવો, અને એ માટે 'શ્રી કલ્લાણુકદ'ની
પ્રથમ સ્તુતિની યાદ આપી અને આમ દરેક ચોવીસી કર્તાઓના
ઉપર્યુક્ત પાંચે ભગવાનોના સ્તવનો એકત્ર કરી જાપાવવાનો નિર્ણય થયો.

સાથે સાથે દરેક ચોવીસીઓના કર્તાઓનો સક્ષિપ્ત જીવન
અને તેઓની સાહિત્ય કૃતિઓનો પણ ઉલ્લેખ કરવો, જેથી

છદો જેવા કે દ્વંદ્વ, ધ્રુવદ, એકતાલી, ચોપઈ, સરસ્વતી ધઉલ, હપ્પય, ગૂજરી વગેરે છે આ પરથી ત્રો મણિલાલ નભુભાઈ દિવેદીને જણાય કે ‘ગૂજરાતી ભાષાને પ્રથમ ગૂજરાતીનું રૂપ આપનાર જૈનો જ હોય એમ માનવાને બહુ કારણો છે’ તેમ સ્પષ્ટ સમજાય તેવું છે

સવત ૧૪૮૯ માં શ્રી જયસાગર ઉપાધ્યાયે ‘વયરસ્વામિ ગુરુ રાસ’ તથા બીજી ઘણી સાહિત્ય રચના કરી છે જેની વિગતવાર યાદિ બીજે આપવામાં આવી છે તેઓશ્રીએ ચોવીસ તીર્થ-કરના સ્તનનોની (ચોવીસી) બનાવી છે ગૂજરાતી ભાષામાં તેમની ચોવીસી પ્રથમ છે તે પછી સોલમી સદીમાં જે જે મુનિવરોએ બહોળા પ્રમાણમાં રાસો વગેરે રચ્યા છે તેમાંથી થોડા નામો અત્રે નોંધીએ છીએ

પ્રખ્યાત કવિ લાવણ્ય સમય જેમણે સ ૧૫૬૮ માં ‘વિમલ પ્રબન્ધ રાસ’ રચ્યો તથા ઘણા રાસો, છદો, સવાદો ચોપાઈ, સ્તવનો રચ્યા છે—તેમનું ચતુર્થિશતિ જિન સ્તવન માલિની છદમાં ૨૭ કડીનું બનાવેલું છે.

સવત ૧૫૬૦ માં શ્રીસિંહકુશલે ‘નદ બત્રીશી ચોપાઈ રચી

સવત ૧૫૬૫ માં શ્રીઉદયભાનુએ ‘વિક્રમસેન ચોપાઈ’ રચી

સુધી ચાલી આવે છે જુની જૂજરાતીનું સાહિત્ય જૈનેતરો કરતા જૈનોનું વિશેષ છે પ્રધાન સૂર ધર્મલક્ષી છે પણ સાસાંગિકતાને તેમાંથી સર્વથા દેશવટો મળ્યો નથી અને પ્રત્યેકના અગ્રિમ કવિઓ તરીકે જૈનેતરોમાં જેમ નરસિંહ તથા મીરાના, ભાલણ, પદ્મનાભ ને નાકરના કૃતિર્મિત નામો છે, તેમ જૈનોમાં શાલિભદ્ર, સોમસુંદર અને જયશેખર તથા લાવણ્યસમણ્ય જેવા સ્મરણીય નામો પણ છે એ હકીકત લક્ષમાં રહે એ જરૂરનું છે.

‘ (વિજયરાવ કલ્યામરાવ વૈદ) ’

સવત ૧૫૬૧ માં શ્રીધર્મદેવે ‘અન્નપુત્ર રાસ’ રચ્યો

સવત ૧૫૬૩ માં “ ‘વચસ્વામી રાસ’ ”

સવત ૧૫૭૨ માં શ્રીસહજમુન્દરે ‘ગુણરત્નાકર છંદ’ રચ્યો

આમા જુદા જુદા છંદા શ્રી સ્થૂલભદ્ર ચરિત્રનું વર્ણન છે.
સંવત ૧૫૮૭ માં શ્રીપાર્શ્વચંદ્રસૂરિએ ‘શ્રી વસ્તુપાલ તેજપાલ
રાસ’ રચ્યો

સવત ૧૫૯૯ માં શ્રી વિનયસમુદ્ર અબાડ ચઉપદ્ય રચી

સત્તરમી સદી—

સવત ૧૬૧૫ થી ૧૬૩૩ સુધી કવિશ્રી સોમવિમલસૂરિએ સાહિત્ય
રચના કરી

સવત ૧૬૧૦ થી ૧૬૨૪ સુધી શ્રી કુશલલાલે સાહિત્ય રચના કરી

સંવત ૧૬૩૨ થી ૧૬૬૯ સુધી શ્રી નયમુન્દરગણિએ સાહિત્ય
રચના કરી

સવત ૧૬૫૮ થી ૧૭૦૦ શ્રીસમયમુન્દરગણિએ સાહિત્ય રચના કરી

સવત ૧૬૬૨ થી ૧૭૦૦ શ્રીઋષભદાસકવિએ સાહિત્ય રચના કરી

સવત ૧૬૧૬ માં કવિશ્રીકુશલલાલે ‘માધવ કામ કુડલા રાસ’ રચ્યો.

સવત ૧૬૧૯ માં કવિશ્રી દેવશીલે ‘વેતાલ પચવીસી’ રચી

સવત ૧૬૩૮ માં કવિશ્રી રતનમુન્દર ઉપાઠ ‘શુક બહોતેરી (રાસ
મંજરી) રચી

વિક્રમની સત્તરમી સદીમાં ઘણા વિપુલ પ્રમાણમાં સાહિત્ય—રચના
યઈ છે, જે કે તે સમય સકાન્ત કાળનો હોવા છતાં ધર્મ પરાયણ
ત્યાગીઓએ જ્ઞાનની ઉપાસના સુદર કરી છે તે માટે “જૈન ધર્મ
પ્રકાશ” ન્યુખીલી અકાદમી સાક્ષર શ્રી રણજીતરામ વાવાલાઈ
મહેતાએ જણાવ્યું છે કે—

“ અક્ષા ઉદ્દીન ખીલજના સંદાનેએ ગુજરાતના હિંદુ રાજ્યને
પાયમાલ કીધું ત્યારપછી અધાધૂધીમાં નાસલાગ કરતા બ્રાહ્મણોએ

અ. ૧૭૧૫ થી ૧૭૩૧(૧૬) „	શ્રી માનવિજયજી ઉપા. એ	„
સ ૧૭૨૦ આગામ	શ્રી આનંદવનજી એ	„
સ ૧૭૧૧ થી ૧૭૬૨(૫૧) „	શ્રી જિનહર્ષસૂરિ એ	„
સં ૧૭૧૬ થી ૧૭૬૧(૫૨) „	શ્રી ધર્મવર્દને (ધર્મસિંહ)	„
સ. ૧૭૫૪ થી ૧૭૮૩(૨૯) „	શ્રી મોહનજિજયજી એ	„
સ ૧૭૩૮ થી ૧૭૭૮(૪૦) „	શ્રી જ્ઞાનવિમલસૂરિ એ	„
સ. ૧૭૪૬ થી ૧૭૮૬(૫૦) „	શ્રી હિરયરત્ને	„

તેઓએ ગૂઢરાત્રી ભાષામાં જે મુદ્ર આદિત્ય રચના કરી છે તે મારે ભાઈ વિનયગામ કવ્યાલુગાય વૈદ્ય ગૂઢરાત્રી સાહિત્ય રૂપેષા પા. ૧૨ માં લખે છે કે—

“આર્થ સન્દેહિની ગૈલ શાખાએ ગૂઢરાત્રી ભાષાને કૃષ્ણ અર્પણથી એ ભાષાના સાહિત્યનો ખગે કિંમ્બદાન્ત છે તેના વિદ્યાનુરંજક સાધુઓ આપણા એવો પંડેશ સાહિત્યકામે છે વિપાશ્રયના એકાન્તના ધર્મદર્શિ પામના અને પ્રભાસના જ્ઞા. શાસિભદ્રથી સમયમુદર સુધીના એ પ્રભાસન મુદિનજી પોને પોતાના સમયના સનાજનો, તેના જીવંતો, તેની ભાષાનો સર્વ યથાયોગ્ય અખડ ને જીવંત રાખ્યો.”

તેમજો ‘વર્નનો’ એ પાંચ ગણીને પણ સસાર ચિત્રો દોરવામાં નાનમ નાની નહીં અને અમૂલ્ય પ્રેમગાથાન દ્યુ તે ગૂઢરાત્રીને એને। પોને આ મહાન કૃષ્ણ અમૂલ્ય પોતાને એ પ્રેમગા પંડેશ એ-૪ ગીર્ણાગિનાના ગૂઢરાત્રી કવિઓને દાવે અવનિર્માન સર્જન કાવતી, કેવલ જ્ઞાન એના પોતાના ગૂઢરાત્રી સર્જન મુલ્યનો”

આગ ગીર્ણાગી સદીના કવિઓના મુખ્ય નામોને સાહિત્ય રચનાકાલ	
સ ૧૭૬૬ થી ૧૮૧૩ ના (૧) ની કિનનિર્મલજી ગણિમે	૧૮૧૧
„ ૧૮૧૪ થી ૧૮૫૭ „ (૨) ની પદ્મવિજયજી ગણિમે	૪૩ વર્ષ
„ ૧૮૧૭ થી ૧૮૪૩ „ (૩) ની વિજય, કિશોરિબે	૨૬ „
„ ૧૮૧૦ થી ૧૮૨૧ „ (૪) ની વિજયનમુદિતએ	૧૫ „

“ અખૂટ પુસ્તક જૈન બધુઓની જનમૃતિ-જૈન બધુઓ પણ જનન થયા છે, અને પોતાના લગ્નગીતી કીમત સમજતા થયા છે જૈન કામના નેતાઓને બેઘરી મુશ્કેલી વચ્ચે કામ લેવું પડે છે એક તો એ કામના મોટા ભાગે કેળવણીના ફક્ત ચાપ્પા નથી, એટલે તેને સારિત્યનો રસ લાગ્યો નથી ખીજુ એ કે એ કામનો સાક્ષરતા પામેલો વર્ગ સાધુ, યતિ, મુનિશ્રવણેના, તે પણ અમુક અપવાદો સિવાય લગ્નગીતો ભરાઈ રહેલી સામગ્રીને બદલ લાવવાની વિરુદ્ધ છે આવી મુશ્કેલીઓ છતાં ધન્ય છે તેઓશ્રીને જેઓએ પ્રાચીન લગ્નગીતોમાં અધિકાર સેવના લાખે ગ્રન્થોમાંથી થોડા પણ પ્રસિદ્ધિમાં આણી આપણા જુના સારિત્યજ્ઞ, આપણી જૂની ભાષા રચના પર, આપણા જૂના કાવ્યોની વસ્તુ પર પ્રકાશ નાખ્યો છે સ્વર્ગસ્થ ભાઈ ચીમનલાલ દલાલ કે એવાજ્ઞ દાર્પમાં ઘૂમી રહેલા ભાઈ મોહનલાલ દલીચંદ દેસાઈ કે જૈન ગુર્જર સાહિત્યોદ્ધારવાળી સર્યા તરફથી આનંદ કાવ્ય મહોત્સવની મોહિત માળ પંચેવનાર ઝવેરીઓનો જેટલો આભાર મારીએ તેટલો થોડા એવા એવા સાહિત્ય વિજ્ઞાનીઓના પ્રયાસથી આપણે તેઈ શર્યા છીએ કે ગુ નરસિંહ મહેતાના સમયમાં કે ગુ તેની પૂર્વે પણ જૈન તથા જૈનેતર લેખકો અને કવિઓની ભાષામાં કે દૃતિમાં માત્ર સામ્પ્રદાયિક ભેદ બાદ કરતા ખીલ કાંઈ રીતે લિખ્તતા નેત્રમાં આવતી નથી ”

આ ભાગ સંરોધન માટે સદ્ગત સાક્ષરવર્થ શ્રી મોહનલાલ દલીચંદ દેસાઈનો જેટલો હાથગર માનુ એટલો ઓછો છે તેઓશ્રીના શ્રી જૈન ગુર્જર કવિઓ ભાગ ૧-૨-૩ ખડ ૨, તથા જૈન સાહિત્યનો સમિપ દતિદાય એ પુસ્તકોના આધારે મુખ્યત્વે આ સામગ્રી ભેગી કરી રાકાઈ છે જુના જુના કવિવર્ગની સાક્ષરતા યાદિ તથા પ્રકાશનોની નોંધ તથા સામાન્ય હિત પરિચય તથા કવિમાં પણ તેમના પુસ્તકો બહુ ઉપયોગી નીવડ્યા છે આવીજ જુના જુના

શાંતમૂર્તિ ૧૦૦૮ શ્રી વિજ્યવિજ્ઞાનસુરિજીના પ્રશિષ્ય સમર્થ વક્તા-
પં. શ્રી ચંદ્રોદયવિજયજીએ શ્રી ગૌતમ સ્વામિનો રાસ તથા ખીજી
સ્તવનોની સમજૂતિ તથા અધરા શબ્દોના અર્થો સુધારી આપવા માટે
પોતાનો અમૂલ્ય સમય આપી જે કૃપા કરી છે તેનો અતકરણ પૂર્વક
આભાર માનુ છું

શ્રી જૈન ધાર્મિક શિક્ષણ સંઘના સેક્રેટરી મારા જીના સ્નેહી
ભાઈ શ્રી પ્રાણજીવનદાસ-ગાધીએ આ પુસ્તકના સ્તવનોનો સામાન્ય
અર્થ જરૂર દરાવવો જોઈએ એવી સૂચના કરી કે જેથી ખાસ કરી
અભ્યાસી તથા વિદ્યાર્થી ભાઈઓ માટે સરલતા થાય. એ સૂચના
મુજબ સમજૂતિ લખાવી પુસ્તકની પાછળ મૂકવામા આવી છે જે
સમજૂતિ સંપૂર્ણ રીતે મૂલ્યવાન ગૂજરાતીના પ્રોફેસર ભાઈ શ્રી રમ-
ણલાલ સી નાઈકે કરી આપી છે

આ પુસ્તકનું પુરો વચન લખી આપવા માટે જાણીતા જૈન
સાક્ષર વંચાવૃદ્ધ ભાવનગર નિવાસી શ્રીયુત્તમ કલેશ્વર ઝવેરભાઈનો આભાર
માનુ છું

તથા જૈન રામાજીના જાણીતા સેવક વિદ્વાન લેખક અને વક્તા-
ભાઈ શ્રી મોહનલાલ દોષયજીએ આ પુસ્તક માટે જે બોલ લખી
આપવા બદલ તેમનો પગ આભાર માનુ છું

આ પુસ્તકમા પદ્મગી મનીના જી શ્રી જ્યેષ્ઠાગર નિપાધ્યાય
જેમનો મોડીઆ પ્રવચન લખવામા આવી છે ત્યાંથી સહ કરી શ્રી અમૃત
વિજયજી મુડી પદ અપાસન મારિય રત્નોની કાવ્ય પ્રમાણના ઉદ્ધર
સ્તવનાંતિનો સમગ્ર અપાસના આપ્યો જે આગળીમ્ના મની તથા
વોસનો મનીના ખીજી વચનને એટલાજ રૂચિ રત્નોની પ્રામાણ્યનો સમગ્ર
તેવાજ છે જે આ પુસ્તકના ખીજી બાજુ તરફ આપે વચન છપાવી
પ્રસિદ્ધ કરાવના આપે

આ મોડીનીની પ્રેમ મુજાઈ શ્રી મોડીજી જૈન જાન બગર શ્રી

જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય રત્નોના સ્તવનોની સંખ્યા તથા

સંવત વાર અનુક્રમણિકા

કર્તાનામ ચોવીશીરચના રચનાસ્થલ કાવ્યસંખ્યા પૃ.

સંવત

શ્રી ઉદયરત્ન ઉપાધ્યા		૧	૨-૩
„ વિનયપ્રભઉપાધ્યા	૧૪૧૨ ખલાત	૧	૪-૧૧
„ જ્યસાગરઉપાધ્યા	૧૫૦૦આસપાસ	૫	૧૮
„ લાવણ્યસમયગણિ	૧૫૮૭	૬	૧૬-૩૫
„ નન્ન સૂરિ	૧૫૫૦-આસપાસ	૬	૫૨-૫૫
„ સમયમુદર ગણિ	૧૬૫૮	૧૧	૩૦-૧
„ જિનરાજસૂરિ	૧૬૬૪	૬	૫૬-૬૨
„ લાવણિન્યઉપાધ્યા	૧૭૦૬	૫	૬૩-૬૮
„ આનંદવર્ન	૧૭૧૨	૫	૬૬-૭૩
„ જિનકર્મ સૂરિ	૧૭૧૫	૬	૭૬-૬૯
„ જિનગત્નસૂરિ	૧૭૧૬	૫	૮૦-૮૨
„ વિનયવિન્યજીઉપાધ્યા	૧૭૨૦આસપાસ	૯	૮૩-૯૫
„ અનંદ ધનંત	૧૭૨૬ „	૧૨	૯૬-૧૧૨
„ માનવિજયજીઉપાધ્યા	૧૭૨૫ „	૫	૧૧૩-૧૧૮
„ યશોવિજયજીઉપાધ્યા	૧૭૨૫ „	૧૭	૧૧૯-૧૩૯
„ મેઘવિજયજી „	૧૭૩૦ „	૫	૧૪૦-૧૪૬
„ ગિરિવિજયજી	૧૭૩૦ ઔરગાઆદ	૫	૧૪૭-૧૫૨
„ આગ્નિદુગ્ધજી	૧૭૩૧	૫	૧૫૩-૧૫૮
„ તટાવિજયજી	૧૭૩૫	૨	૧૫૯-૧૬૦
„ હરણવિજયજી	૧૭૩૮ રાણપુર	૫	૧૬૧-૧૬૫
„ મેઘવિજયજી (ગગરિ ગિય)	૧૭૩૯ વજરપુર	૧	૧૬૬

વિષયાનુક્રમ

કલ્યાણકંદ—	પ્રથમપદ	પૃષ્ઠ
પચપન્નેનાગ	ઉદ્ધવાચક	૨-૩
શ્રી ગૌતમનાનિગમ	ઉ૦ વિનયા પ્રમ ૧૮૧૨-૧૫૧૧	
વીરજિતમેર ચગ્ગદમન કમનાર વાગે	" "	
શ્રી જયમાગર ઉપાધ્યાય પરિચય		૧૨-૧૩
જિનકુનન મૂનિ ચતુર્પરી ગાથાઓ		૧૪-૧૫
મુવિદાનુકિ જર્જ	શ્રીઋષભજિનસ્તવન	૧૬
સનિ નિગેમર	શ્રી શાંતિનાથમ	" "
નમકિ નેમિજિણુર	શ્રી નેમનાથ સ્ત૦	" ૧૭
આમા તડાર	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્ત૦	" "
સગ્ગ જન્મ-પ્રિય	શ્રી વીરજિનસ્ત૦	" ૧૮
લાવળ સમય-પરિચય-મેર નેડી રે વિનવુ નેનાથ મનન ૧૬૫૨૧		૨૨-૨૩
આગરે આગરે	શ્રી નેમિનાથ સ્ત૦-લાવણ ૨૪ ૨૭	
નાગ નિચિત વસર્જ-	પચેદિય-ગીત	" ૨૮
ધર્મ મમ મુગીજી-	લોભ વિષે	" ૨૯
ઢાઢો ઢાળે આપિકા સુસડી	પદ	" ૩૦
પ્રાણી બહેરીને પાધ્યા	કાકસાની લાસ	૩૧
પાય પ્રણમીઅ સરસની.	દહ પ્રદારી સગાય	" ૩૧
શ્રી સમય સુદર ગણી પરિચય		૩૬-૪૨
ઋષભદેવહો મોરા હો	શ્રી ઋષભદે સ્તવન સમય સુદર	૪૨
શાંતિનાથ તુ સુણહુ સાહિબ	શ્રી શાંતિનાથ	" " ૪૨
યાદવરાય જીવો કોડ વરિસ	શ્રી નેમનાથ	" " ૪૩
મર્ધ આજ હમારે આણુદા	શ્રી પાર્શ્વનાથ	" " ૪૩
એ મહાવીર કછુ દો મોહેદાન	શ્રી વીરજિન	" " ૪૪

વીગ મોરા ગજ થકી ઉતરો	સગાય „ ૪૪
સોઈ સોઈ સારી ટેન ગુમાઈ	નિદ્રાઉપર ૪૫
શત્રુને ત્રાસ સમોસર્પી	તીર્થમાલા સ્તવન „ ૪૬
ધોળીયા તુ ધોળે મનુ ધોલીયુરે	સગાય „ ૪૭
પ્રીતલડી ન કીળે રે નારી	સ્વલક્ષ્મી સગાય „ ૪૮
એ કર જોડી પિતવુજી	આલોચના સ્તવન „ ૪૮
કલશ	શ્રી શત્રુજી મહા આદિનાથ સ્તવન ૫૧
શ્રી નન્ન સૂરિ પરિચય	૫૨
શ્રી શત્રુજી રવીઆમણુ	શત્રુજી સ્તવન
હરીકિંકારી દીપઈ	શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન ૫૩
ઉજ્જિગિરિ અખડે	શ્રી ગીરના સ્તવન ૫૪
સદ્ગ મુનિ	શ્રી સ્વલક્ષ્મીપાર્શ્વનાથ સ્તવ „ „
સાચોર પુરંદર જગદ્	શ્રી વીરજિત સ્તવન ૫૫
શ્રી જિનરાજ સૂરિ પરિચય	કલશ ૫૬
મનમંદુર મોહી	શ્રી કલ્પજિત સ્તવ ૫૭
રાસ અનના અનત	શ્રી શાંતિનાથ સ્તવ „ ૫૮
સામંત નામણીયા	શ્રી નેમનાથ સ્તવ „ ૫૮
મનમંત્ર આદિય મિથો	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવ „ ૫૯
ભવિઃ રમય પડિ મોહતો	શ્રી મહાવીર જિનસ્તવ „ ૬૦
ઈંદ્રિયરિ ભાવની ગતિ મન આપ્તી	કલશ ૬૦
પોને જઈ પ્રતિ જુનો	જાડુ જનો સગાય „ ૬૧-૬૨
શ્રી ભારગિજી ઉગ્રાય પરિચય	૬૩
મહા અગાધિ પુગન મુગતરો	સદ્ગજિત અસ્ત ભાવરિ ઉપાધય ૬૪
સાધિ પ્રભ મોરે પગ દ્યાવ	શ્રી શાંતિનાથ અસ્ત ઉં ભાવરિ ૬૫
નેમિસ નિભાવિગોજી	શ્રી નેમનાથ અસ્ત „ ૬૬
પાસ નિભાવે નવ આપારે	શ્રી પાર્શ્વનાથ અસ્ત „ ૬૭

શત્રુગ્ન ગિરિ સોરે	શ્રી ઋષભજિન સ્તવન ૮૭
વિમલગિરિ વિમલના સુમરીએ	" "
શાંતિનિતંબ મોલમો	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૮૭
સામલીયા નેમન	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૮૮
રોડો રે રોડો ગ્ય ફેરવો	" ૮૯
૭૪ પામ નિતેસર પૂજો બેદનીરે	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૯૦
આસ પૂરે સના પાસ પરમેસર	" ૯૧
સિદ્ધારથનારે નદન વિનયુ	શ્રી મહાવીર સ્તં ૯૧
સાર્ધ મલ્લા દેએ પાઉરી	મનની અન્યરતા ઉપર પદ ૯૨
પૂજાએ પ્રજાએ પ્રથમ તીર્થ કરે	સૂર્યપુર ચંચ પરિપાટી ૯૨
મન વચન કાયા કરી	ધર્મનાથ આત્મજ્ઞાન પ્રથમ સ્તવન ૯૩
ધન ધન ને દિન મહારો	પુણ્ય સ્તવન છઠી દાં ૯૬
શ્રી આનંદનંદ પરિચય	કળાશ ૯૨/૧૦૨
ધર્મ તમન તાનન મુગતિ કારણ	
દશમ નિતેસર પ્રોતમ	શ્રી ઋષભદેવ સ્તં ૧૦૩
શાંતિનિલ એક મુજ વિનવી	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૧૦૪
આદ ભનેતર વાલકીરે	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૧૫૫
ધ્રુવ પદ મની હા આગી માણસ	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૧૦૮
વીરનિતેસર અગે લાગુ	શ્રી મહાવીર જિન સ્તં ૧૦૯
ગમ રંગ એનાન કોટો કોઉ	પદ "
અગ દન અનર ભયે નમરો	" ૧૧૦
યા પદન રા નવા વિમલામા	" "
નવા નોરે હા નમ આકરે	" ૧૧૧
અવન નવા નોરે તન મહો	" ૧૧૧
નિર્મલ નેક તપરી સરો	" ૧૧૨
આના આત્મની નવા કોરે	" "

સગળી શાત મહારસ સાગર	શ્રીશાતિનાથ સ્ત૦ ૧૪૩
રાજી કરીએ આજ કે યાદ્ય રાજી ન હોયા	શ્રીનેમિનાથ સ્ત૦ ૧૪૫
જિનવર પાસ પસાહિને	શ્રીપાર્શ્વજિન સ્ત૦ ૧૪૫
કોડી ગમે ગુનહા ક્યાંજી	શ્રીમહાવીર જિત સ્ત૦ ૧૪૫
ઈમિ થુણ્યા જિનવર સરસ રાગે	સ્તન ૧૪૬
શ્રીવૃદ્ધિવિજયજી પરિચય	૧૪૭
નાલિનરેશર નદન પ્યારા	શ્રીઋષભજિન સ્ત૦ ૧૪૭
શાતિ જિજ્ઞેસર સાહિબોરે	શ્રીશાતિનાથ સ્ત૦ ૧૪૮
નેમિ નગીના નાલ્લા	શ્રીનેમનાથ જિન સ્ત૦ ૧૪૯
પ્રભુ પાસ જિજ્ઞેસર સાભનો	શ્રીપાર્શ્વનાથ સ્ત૦ ૧૫૦
વીર જિજ્ઞેસર વીનતિ સાભનો	શ્રીવિંજિન સ્ત૦ ૧૫૦
ઘણિપરિ જિજ્ઞે ચહિવીસઈ થુણિઆ	સ્તન ૧૫૧
શ્રી આરિત્ર દુશ્મજી પરિચય	૧૫૩
મોહિ રલા મન મોજ થુ	શ્રીઋષભ જિન સ્ત૦ ૧૫૩
ચિત્તુ વેધુ રે શાનિજીણુંદ થુ	શ્રીશાતિજિન સ્ત૦ ૧૫૪
દાજ રથ ફેરી આલ્યા યાદ્ય રાય	શ્રીનેમનાથ જિન સ્ત૦ ૧૫૫
દ્રુપુડી સમ સોહની વાણારસી હો	શ્રીપાર્શ્વનાથ સ્ત૦ ૧૫૬
મુચાનુ ' રૂપા રનાગઠ રૂંચે રૂચિસુ સાર	શ્રીમહાવીર જિન સ્ત૦ ૧૫૭
શ્રીવત્સવિજયજી પરિચય	૧૫૮
મહાભજિનુદ મયા કરી રે	શ્રીઋષભદેવ સ્ત૦ ૧૫૯
શ્રીવિજયજિન કવિગજ પિત્ત જઈ	શ્રીસોગિન સ્ત૦ ૧૬૦
શ્રીજીવિજયજિન પરિચય	૧૬૧
મોહાન મંદુર ગાનુ ફેન	શ્રી આગ્નિનાથ સ્ત૦ ૧૬૧
જાન મગનાપદ જિનચંદા	શ્રી શાતિનાથ જિન સ્ત૦ ૧૬૨
નુમદન જાણિય લામના	શ્રી નેમિનાથ સ્ત૦ ૧૬૨
મનોદાન મેર પ્રા પ્રારના	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્ત૦ ૧૬૩

વધની વેળી મહાવીરથી	શ્રી મહાવીર જિનમ્તસ	૧૬૪
ગાયાગાયા રે મે તો જિનગુણુરગે	કલશ	૧૬૪
રેવ વિજયજી	કલશ	૧૬૫
ગગ (વિજય શિષ્ય) પરિચય ને	કળશ	૧૬૬
ચક્રિવોસઈ જીણુવગતણા લાલા	કલશ	૧૬૬
શ્રી નયવિજયજી પરિચય		૧૬૭
પ્રણમુ આદિજિણુદ જગજીવનજિનચદ	શ્રી ઋષભજિન સ્તં	૧૬૭
સખી મેત્રો શતિજીણુદને	શ્રી શાતિનાથ સ્તં	૧૬૮
ભવિઅણુ વદો ભાવશુ	શ્રી નેમનાથ „	૧૬૯
ઝખલ પ્રભાવે પગડોરે	શ્રી પાર્શ્વનાથ „	૧૭૦
સુગુણુ સમનેહાવીરજી વિનતીરે	શ્રી મહાવીરજિન સ્તં	૧૭૧
ઈણુ પગિજિનવરના ગુણુગાતા	કલશ	૧૭૨
શ્રી જ્ઞાનવિજયજી પરિચય		૧૭૩
મગલવેલી વધારવારે લાલ	શ્રી આદિનાથ સ્તં	૧૭૩
શાતિજિતેશ્વર મુખકર	શ્રી શાતિનાથ સ્તં	૧૭૪
એહ અધિગ સસાર	શ્રી નેમિનાથ સ્તં	૧૭૫
સકલ દુશલ તર પોપવારે	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં	૧૭૬
શાસન નાયક સુફરે	શ્રી મહાવીરજિન સ્તં	૧૭૭
શ્રી જ્ઞાનવિમલ સૂરિ પરિચય		૧૭૮
આદિરણુ અરિહતજી	શ્રી આદિજિન સ્તં	૧૮૧
પ્રથમ જિનેસર વદિએ	„	૧૮૨
સુણો શાતિ જિનેસર સાહિબા	શ્રી શાતિનાથ સ્તં	૧૮૩
જીણુદોપે ભગતમા હો લાલ	„	૧૮૪
ઈણુ ભરતે અચલા પુરિ	શ્રી નેમનાથ સ્તં	૧૮૫
નેમિ નિરજન નાથ હમારો	„	૧૮૬
જીણુદોપે પોતનપુરમા	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં	૧૮૭

પુરિઆનાગ્રી પાસુદે આસુ સુદયકેને કે	૧૮૭
વધનાન નિનવરને જ્ઞાને	શ્રી મહાવીર સ્તં ૧૮૮
જલુદીપે અપવિદે	" ૧૮૯
વાસ નિયાને વિદ્યા જનમ ગનાથો	૧૯૧
શ્રી દેશ વિનસજી પરિચય	૧૯૪
અરિયા અપ્પન નિરુદ્ધુ મન લાગ્યું.	શ્રી અક્ષયજિન સ્તં ૧૯૫
સાબળ દેા પ્રભુ સાબસ ગુનિજિણુ દ	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૧૯૬
સાબસ દગામી ચિત્ત સુખનાગી	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૧૯૭
મુણુ સાદેમ પ્રભુ પાસુ નિજેસર	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૧૯૮
વીર નિતેસર આગમુજ દગામી	શ્રી મહાવીરજિન સ્તં ૧૯૯
સેવોને કે ભવિએવોને	કલશ ૨૦૦
શ્રીભાગિશ્ય વિનયજી પરિચય	૨૦૧
પ્રથમ નિજેસર પ્રાહુણા	શ્રી અપલદેવ સ્તં ૨૦૨
શાંતિ નિજેસર સેવતારે રાજિ	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૨૦૩
સોગિપુર નગર મોદમણો જો	શ્રી નેમિનાથ સ્તં ૨૦૪
પુરીઆ દાણીપાસજી	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૨૦૪
પ્રભુ માદરા પર્મદૃપાલ	શ્રી વીરજિન સ્તં ૨૦૫
શ્રી ઔભાઅવિનયજી પરિચય	૨૦૬
અપલજિન ગજપુર પધાર્યા	શ્રી અપલજિન સ્તં ૨૦૬
વિશ્વમેન નૃપ અચિરા રાણી	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૨૦૭
તમ્મ રહેા રહેા પિયુડા મળાઓ નાસી	શ્રી નેમિનાથ સ્તં ૨૦૮
પાસચિનાણિ ચરણ નમો	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૨૦૯
આયો કુમર લાડને એઉ	શ્રી મહાવીરજિન સ્તં ૨૧૦
શ્રી સુખસાગરજી પરિચય	૨૧૧
પ્રથમ નિજેસર પ્રણમીઈ,	શ્રી અપલજિન સ્તં ૨૧૧
પ્રણમુ શાંતિજિણુ દને	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૨૧૨

આજ બનનું સું દિવા રથ ઉરે	શ્રી ઝળલ જિન સ્તં ૨૩૮
હોવાલ શાનિ જિનેસર	શ્રી શાનિનાથ સ્તં ૨૩૯
થાડી તો મૂરતિ જિનવર રાજેઠઈ	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૨૪૦
જિનવર ગજવર ઉલ્લાસો.	શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તં ૨૪૧
મન મોહન મલાવીર કે	શ્રી મહાવીર જિન સ્તં ૨૪૨
ઠંથુ પરિ મર્ચિયોતી ટાલી—	શ્રી કલશ ૨૪૩ ૪૪
શ્રી વિનીન વિજયજી પરિચય	" ૨૪૫
સુર મૂરતિ સાદિય સેવીએ	શ્રી ઝળલજિન સ્તં ૨૪૫
સકલ મનોરથ મુરનણિ કે	શ્રી શાનિનાથ સ્તં ૨૪૬
મન મોહનીયા પિંડે મૂલ કે ..	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૨૪૭
નિરમલ નીરે અંજ પખાલો	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૨૪૮
આજ મારકે મુરતઃ ક્ષીઓ માર	શ્રી મહાવીર જિન સ્તં ૨૪૯
શ્રી ન્યાય સાગરજી પરિચય	" ૨૫૦
બળ ઉપગારી કે સાદિય મોહરી કે	શ્રી આદિ જિન સ્તં ૨૫૧
મજલ જલન જિન વનિતાવાસી	" ૨૫૧
સાદિય કુળ મિલે સમનેડી	શ્રી શાનિ જિન સ્તં ૨૫૨
શાનિ જિનેસર દેવ ત્યાલ શિરોમણિ કે	" ૨૫૨
૨૨૪ આદિ જવના તુજે ઓતજ પાલીજ	શ્રી નેમિનાથ સ્તં ૨૫૩
નેમ નિગળન સાદિયાવે	" ૨૫૪
ચિતામણિ પાસજી ગમે કે	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૨૫૫
મનનો માર્તોતો મિત્રો બે મિત્રે	" ૨૫૫
વદુ વીર જિનેસર ગયા	શ્રી મહાવીર જિન સ્તં ૨૫૬
નિરખી નિરખી સાદિયજી મુરતી	" ૨૫૭
ચોવીસ જિનવર લલિત સિંહર	મહન કલસ ૨૫૭
મુરતિ મહન મૂરતિ પ્યારી	સૂર્ય પાર્શ્વનાથ સ્તં ૨૫૮
ધરધર મગલ માલ આજ મારે મહાવીર રાગ માળા પ્રશસ્તિ	૨૫૮ ૨૫૯

ચાલ ચાલ રે કુવર ચાલ તાહરી .	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૨૭૪
આવ આવરે માહરા મનડા માહે	શ્રી મહાવીર જિન સ્તં ૨૭૪
અથ રચનામુચિ	” ૨૭૫
તે દિન ક્યારે આવશે	શ્રી સિદ્ધગિરિ સ્તં ૨૭૭
કડવા ફૂલ છે ક્રોધના શાનિ એમ બોલે	ક્રોધની સત્રાય ૨૭૮
રે જીવ માન ન કીજીએ	માનની ” ૨૭૯
સમક્રિતનુ મૂલ જાણીએજી	માયાની ” ૨૭૯
તુમે લક્ષણુ જો જો લોભના રે	લોભની ” ૨૮૦
માત પૃથ્વી સુત પ્રાત ઉડી નમે	શ્રી ગૌતમ સ્વામી છંદ ૨૮૧-૨૮૨
આદિનાય આદે જિનવર વદી	સોલ સતીનો છંદ ૨૮૩-૨૮૪
પાસ શખેશ્વરા સાર કર સેવકા	શ્રી શખેશ્વર પાર્શ્વનાથ છંદ ૨૮૫
હિયા મદિર માલીયા	વૈરાગ્યની સત્રાય ૨૮૫-૨૮૬
શ્રી પ્રેમ વિનયજી પરિચય	” ૨૮૭
શ્રી સન્સની ગુલમની વિનવુ	શ્રી આદિજિન મંત્ર ૨૮૭
શ્રી શાનિ જિનેશ્વર સોલમારે	શ્રી શાનિ જિન મંત્ર ૨૮૮
શ્રી શ્રી નેમીશ્વર હો સાહિબ	શ્રી નેમનાથ મંત્ર ૨૮૯
શ્રી વામાનદ મન વર્યો	શ્રી પાર્શ્વનાથ મંત્ર ૨૯૦
૨૬૬ શ્રી વીર જિજ્ઞેસર વદીઈ	શ્રી વીર જિન મંત્ર ૨૯૧
સવત મત્તર બામડા વગસઈ	કળાશ ૨૯૨
શ્રી જિન મુખ મુરિ પગિય	” ૨૯૩
આન્દિગળુ આદે નમુ આદીસગ અરિહત શ્રી અપલ જિનમંત્ર ૨૯૩	
શાનિગળુ સાગી શાનિ સર	શ્રી નાનિનાથ મંત્ર ૨૯૬
હોજી નિનિય નિનિ શ્રી નેમિ પ્રેમધરી	શ્રી નેમનાથ મંત્ર ૨૯૫
નયરી તપાસ્યો નિરાસ અગ્નેન સુત	શ્રી પાર્શ્વનાથ મંત્ર ૨૯૫
આગ દીપ્તિનય પચન આગે	શ્રી વાન્દિન મંત્ર ૨૯૬

ગાવૌ ગાવૌરી ચોવૌસે જિણાવર ગાવૌ કલશ	૨૯૭
શ્રી લક્ષ્મિવલ્લભ ગણિ પરિચય	૨૯૮
આજ સકલ મગલ મિલે	શ્રી ઋષભજિન સ્તં ૨૯૮
કિતે દિને પ્રભુ સમરન બિનુ એ	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૨૯૯
હુ તૌ તો પરિ વારિ હો સામલિયા નેમિ-સાથી નેમનાથ સ્તં	૨૯૯
હુ તો રજ્યો રજ્યો હો	શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તં ૩૦૦
ભવિન્ન નયન ચક્રાર ડુ	શ્રી મહાવીર જિનસ્તં „ ૩૦૦
નિત નિન પ્રભુમી ચોવીશ જિનવર	કલશ ૩૦૧
શ્રી મોહનવિજયજી પરિચય	૩૦૨
ખાલપણે આપણુ સસનેહી રમતા	શ્રી ઋષભજિન સ્તં ૩૦૩
સોલમા શ્રી જિનરાજ એલગ સુણો	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૩૦૪
રાજુલ હે રથ વાલો હો નણદિરાવીરા	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૩૦૫
વામાનદન હો પ્રાણુ થકી છો પ્યારા શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં	૩૦૬-૩૦૭
દુર્લભ ભવ લહી દોહડો રે	શ્રી મહાવીર જિન સ્તં ૩૦૮-૩૦૯
શ્રી રામવિજયજી પરિચય (ગિમલ વિજયશિખ)	૩૧૦
હારે આજ મલિયો મુજને તીનં	શ્રી ઋષભજિન સ્તં ૩૧૦
મારો મુજરો લ્યોને રાજ સાહિય	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૩૧૧
સહિયા મોરી સાહિયો નેમ મનાવો ને	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૩૧૨
પ્રભુજી પાસ જિણુદ ત્હારી રે	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૩૧૩
આજ સકલ દિન માહરો એ	શ્રી મહાવીર સ્તં ૩૧૪
શ્રી ગોડી પારસનાથ સ્તવન પ્રશસ્તિ	૩૧૫
શ્રી કીર્તિ વિમલજી પરિચય	૩૧૬
મન મોહન તુ સાહિયો	શ્રી ઋષભદેવ સ્તં ૩૧૭
જીરે મારે શાંતિ જિનેસર દેવ	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૩૧૮
નેમિ જિનેસર વાલ્હો રે	શ્રી નેમિનાથ સ્તં ૩૧૯
વામાવદન પાસ જિણુદ	શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તં ૩૨૦
ગાયો ગાયો રે મે ત્રિશલાનદન ગાયો	શ્રી મહાવીર સ્તં ૩૨૧

શ્રી ધર્મવર્ધનજી પરિચય	૩૨૨
આજ સુદિત મેરી આશ ફરીરી	શ્રી નરપલજિન સ્તં ૩૨૩
શી શાંતિ નિનેશર સોલભોજ	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૩૨૩
ફરણી નેમિકો કાહુ ઓરન કોની જય	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૩૨૪
મેરે મન માની સાદિખ લેવા	શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તં ૩૨૪
પ્રભુ તેરે વચણ સુખિયારે	શ્રી મહાવીર જિન સ્તં ૩૨૫
ચિત્તવર શી જિનવર ચોવીશી	કલશ ૩૨૬
શ્રી રાજસુદરજી પરિચય	૩૨૬
સરસ વચન છો સરસ્વતી	શ્રી આદિજિન સ્તં ૩૨૬
કરજોડી વિનતી કરે	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૩૨૭
શામજવરણ સુદામણારે	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૩૨૭
પતિખ વચ્ચા પુખ્તઈ પુરુષાદેય પ્રધાન	શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તં ૩૨૮
શ્રીસિદ્ધારથ કુલતિસૌ ત્રિશલાદેવી માત	શ્રી મહાવીર જિન સ્તં ૩૨૮
ભાર ભગતિ ઈસીપરિ ગુણ ગાયા	કલશ ૩૩૦
વાચક્રો દેવચક્ર પરિચય	૩૩૧-૩૩
નરપલજિનજી હનુ પ્રોતડી કીમ કીજે હો	શ્રી નરપલજિન સ્તં ૨૩૪
જગત ત્રિપાર જગત કૃપાનિધિ	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૩૩૪-૨૫
નેમિ નિનેસઝ નિજ કારજ કર્યો	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૩૩૬
સદન ગુણ આગરો, રાગી ગુણ સાગરો	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૩૩૭
તાર હો નાર પ્રભુ મુઝ સેવક લણી	શ્રી મહાવીર જિન સ્તં ૩૩૮-૩૬
ચોવીસ જિન ગુણ ગાઈએ	કલસ ૩૪૦
સવત અદાર પિડોતેર વચ્ચે	સિદ્ધગિરિ સ્તં ૩૪૦
ઈમ પગ બુઝને કરો	સ્નાત્રપૂજા-કલશ ૩૪૧
સમજિત નરિ લગ્ય રે	સંજાય ૩૪૧
તે નિર્યાઈ ગાઈ તે તરિયા	૫૬ ૨૪૨-૪૩
શ્રીજિતિરિગ્ધજી પરિચય	૩૪૪

સકલ મુખકર સપત્તિકરણ	સદૈવ ત સાવલિંગા	૩૬૯
શ્રી ભાવપ્રભસરિ પરિચય	પ્રશત	૩૭૨
ઉડી સવેરે સામાયિક લોથું	અધ્યાત્મ સ્તુતિ	"
સદસ્રકૂટ સિદ્ધાયણ ઉપરે	સહસ્રકૂટ મદિર પાટણ	૩૭૩
શ્રી જસવિજયજી પરિચય		૩૭૪
મુખો શાંતિજિત્યુદારે, તુમ દીડે આણુદારે	શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન	"
સૌરિપુર સોહામણુરે લાલ	શ્રી નેમનાથ સ્તવન	૩૭૫-૭૬
પાસ જિનેસર પુન્યે મલીયા	શ્રી પાર્શ્વનાથ	૩૭૭
વીર વડધીર મહાવીર મોટો પ્રભુ	શ્રી વીરજિન	૩૭૭-૭૮
જિન ભગતિ જાણી ગુણખાણી	કલશ	૩૭૯
શ્રી લક્ષ્મીવિમલજી પરિચય		૩૮૦
તારક ત્રણામ જિનેસર તુ મિલ્યો	શ્રી ત્રણભજિન સ્તવન	"
શાંતિનાથ મોહામજોરે	શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન	૩૮૧
શ્રી નેમિ તમને શુ કહીયે	શ્રી નેમનાથ સ્તવન	૩૮૨
વાનારાંગી જાપારે	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન	૩૮૩
ગોરાગાનન ચન્ન ચીતલ	શ્રી મહાવીર સ્તવન	૩૮૪
શ્રી જયસોબાજી પરિચય		૩૮૫
મમગ્ય આદિજ મેરીઈ ર ..	શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન	"
વિહીંગી રાગુવગાંગી જોવા	શ્રી નેમિનાથ	૩૮૬
પાર્શ્વનાથ ત્રેસના મેમો ભગતિ જાપિં	શ્રી પાર્શ્વનાથ	૩૮૭
હાં જાપિ ગોરીરા તીથ ડગી—	કલશ	૩૮૮
નજ નન આગ્ય જિનજી નુમસ્તુ	શ્રી મહાવીરજિન	૩૮૯
તે નજ વિજયજી પરિચય		૩૯૦
જન નાંજી તમે જિનજા	શ્રી ત્રણભદ્ર સ્તવન	૩૯૦
જિનજા નેમો જાપિ જિનજા	શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન	૩૯૦

નેમિ મોહ આરત તેરી હા	શ્રી નેમિજિન સ્તવન ૩૯૧
પ્રભુ મેરે હર ઐની બડસીસ	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન ॥
મનમે નિરમલ લાવ ગડી	શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન ૩૯૨
સવત સતર સતાણુવે વગમે	હસલ ॥
શ્રી પ્રમોદમાગર ૭ પગિચય	૩૯૩
પ્રથમ જિનેશ્વર પૂછએરે હો	શ્રી ઋષભજિન સ્તવન ॥
શાંતિ જિનાધિપ મોલમોરે .	શ્રી શાંતિનાથ ॥ ૩૯૪
નેમિ જિન સાભસો વિનનિ મુગનાથી	શ્રી નેમિનાથ ॥ ૪૯૫
પુરિસાદાણી પાસ જિનેશ્વર	શ્રી પાર્શ્વનાથ ॥ ૩૯૬
વદો લવિડા વીર જિતોમ	શ્રી મહાવીરજિન ॥ ૩૯૭
શ્રી અમૃતવિજય ૭ પગિચય	૩૯૮
તેરે દરસ લલે પાયો	શ્રી ઋષભજિન સ્તવન ॥
મિલવો મનમંદિર મેરા	શ્રી શાંતિનાથ ॥ ૩૯૯
કોન મનાવોરે કડા નેમ સો	શ્રી નેમનાથ ॥ ॥
વારિ ગહિરે ચિતામન પાસડા	શ્રી પાર્શ્વનાથ ॥ ૪૦૦
સાસન નાયડસો અખ મેરી	શ્રી મહાવીર જિન ॥ ૪૦૧
શ્રી ક્ષેમવિજય ૭ પગિચય	૪૦૨
નાની છે નાથ સદ્દેગો મુણીજે લુગનાથણી	શ્રી ઋષભદેવ સ્તવન ॥
શાંતિ જિણેસર મુઠને તુમે મહ્યા	શ્રી શાંતિનાથ ॥ ૪૦૩
કડના પુત્રકોનુ મુચીપત	૪૦૪
મમજુતી	૪૦૫ થી ૫૫૬

શ્રી પંચ

૧૩

૧.૩૧ પદ્મસ્થિતો પદ્મન ૬

વિશ્વ સ્વરૂપે

૨.૩૨-૩૩ પ્રભુ સ્વરૂપ ૬

સુસ્થિત જે કિંચ ૬

૩.૩૪-૩૫ પ્રભુ સ્વરૂપગિત ૬.૩૬

૪.૩૬-૩૭ સ્વરૂપગિત ૬.૩૭

૫.૩૮-૩૯ પ્રભુ સ્વરૂપગિત ૬.૩૮

૬.૪૦-૪૧ પ્રભુ સ્વરૂપગિત ૬.૪૦

૭.૪૨-૪૩ પ્રભુ સ્વરૂપગિત ૬.૪૨

૮.૪૪-૪૫ પ્રભુ સ્વરૂપગિત ૬.૪૪

૯.૪૬-૪૭ પ્રભુ સ્વરૂપગિત ૬.૪૬

૧૦.૪૮-૪૯ પ્રભુ સ્વરૂપગિત ૬.૪૮

૧૧.૫૦-૫૧ પ્રભુ સ્વરૂપગિત ૬.૫૦

૧૨.૫૨-૫૩ પ્રભુ સ્વરૂપગિત ૬.૫૨

૧૩.૫૪-૫૫ પ્રભુ સ્વરૂપગિત ૬.૫૪

૧૪.૫૬-૫૭ પ્રભુ સ્વરૂપગિત ૬.૫૬

૧૫.૫૮-૫૯ પ્રભુ સ્વરૂપગિત ૬.૫૮

૧૬.૬૦-૬૧ પ્રભુ સ્વરૂપગિત ૬.૬૦

૧૭.૬૨-૬૩ પ્રભુ સ્વરૂપગિત ૬.૬૨

૧૮.૬૪-૬૫ પ્રભુ સ્વરૂપગિત ૬.૬૪

વીર મહાવીર પ્રભુ સર્વ વીર શિરોમણિ,
 રણુવટ મોહભટ માન મોડી,
 સુકિતગઢ વાસીયો જગત ઉપાસીયો,
 નાથ નિત્ય વંદીયે હાથ જોડી....૬ પંચ.
 માત ને તાત અવદાત જિનદેવના,
 ગામને ગોત્ર પ્રભુ નામ શુશ્રુતાં;
 ઉદયવાચકે પ્રભુ ઉદયપદ પામીએ,
 ભાવે ભગવંતના સ્તવન ભણુતાં....૭ પંચ.

શ્રી ગૌતમસ્વામિનો રામ.

(કાં. - શ્રી. - ૧. ૭૬.)

જા. - ઉપાધ્યાય શ્રી વિનયપ્રભા પદ્મજી મહા. સં. ૧૪૧૨૪

વીર ગિરોત્તર ચરણ કમલ કમલકર વ.સા, પદ્મનવિ
 પદ્મલિપ્ત, શાંતિ સાદ ગાયન સુરગસા. મહા પદ્મ વચ્ચેકંઠ
 કરવી નિસુણો દો ભવિષ્ય, ગિર નિવસે તુમ્હાં દેહ ગેહ,
 ગુણગણ મહામહીયા ૧ મહાવીર સિદ્ધિનરકુખિત ખેડીનક
 મહા મગવદેશ સેલિય નરેસ સિદ્ધિદ બદામહા. વલુવર
 ગુણગણના નામ ગિહા ગણ ગુણગણ નામ, વિષય
 વસંત વસુકુંઠ વચ્ચ, પદ્મ પુહવી જગત ૨ તાણ પુત્ર સિદ્ધિ
 સિદ્ધિ જુવદન પશ્ચિદાં. સુદેહવિજ્ઞાન વિવિહ રૂપ નારીરસ
 વિહો. વિનય વિવેક વિકાર નાર ગુણગણક મને.કર, માત્ર
 હાથ મુગમહા દેહ રૂપ હિ રજાવર ૩ નચણ વચણ દરચ
 ગણ ગિહાનિ પદ્મ જલ પાહિ, તેજે વાગ અદ સુર આકાશ
 જન્મહિય. રૂપે મયણ અનગ કરવી મેલ્લો નિરવાલીય,

* સિદ્ધિ ગૌતમસ્વામી ગણના જાં ભરીકે શ્રી વિનયપ્રભા (ઉદ્ધવના)
 એ નામ પ્રચલિત છે, પરંતુ વાસ્તવિક રીતે તે સુપ્રચલિત ગણના જાંનું
 નામ વિનયપ્રભા ઉપનામ છે એ વાત ઉદ્ધવ ગણના સુરપદ્મ સખી છે.
 પ્રચલિત મુકેલ પુસ્તકોના 'વિનયપ્રભા' અગિયેન નામિતે, વિનયપ્રભા ઉવગચ
 હુનિજો' લખેલ પાઠના 'વિનયપ્રભા' લખ્યું છે એ સુદેહના પ્રમાણથી વા તો
 જો હતાકિનિયા એ અનુકરણ સુણુ ચાલું છે તેના લેખના બ્રમથી
 'વિનયપ્રભા' ને નલક 'વિનયપ્રભા' અદ ભગેચ છે.
 હાંણુ કે આ ગણના જાં ખનગચાલીય શ્રી ગિરકુમલસુરિના
 ગિણ 'વિનયપ્રભા' હતા એ વાલુચ મુકેલનાદના શ્રી સંકલનાથના

ધીરમે' મેરૂ ગલીરમિન્ધુ ચ ગિમ ચયચાડિય ૪. પેખખવિ
નિરૂવમરુવ નસ જણુ જ'પે કિંચિય, એકાકી કલિલીત ઇત્ય
ગુણુ મહેલ્યા સંચિય । અહુવા નિશ્ચય પુવ્વજન્મ જિણુવર
ઇએ અચિય, રંભાપઉમા ગૌરીગંગરતિ હા વિધિ વંચિય
૫. નહિ બુધ નહિ ગુરૂ કવિ ન કોઇ જમુ આગલ રહિઓ,
પંચસયા ગુણુપાત્ર છાત્ર હિંડે પરવરિઓ । કરે નિરંતર યજ્ઞ
કર્મ મિથ્યામતિ મોહિય, ઇણુ છલ હોશે ચરણુ નાણુ દંસ-
ણુહ વિસોહિય ૬.

(વસ્તુ છંદ.)

જ'ખૂટીવહુ ભરહવામંમિ, જોણિતલમ ડણુ મગધદેસ સેણિય
નરેમ । વરગુખરગામ તિહા, વિખ્યવસે વસુભૂઈ મુંદર,
તમુ જાજ્ઞત પુકવી સયલગુણુગણુરૂવનિહાણુ । તાણુ પુત્ર
વિજ્ઞત નીલો, ગોયમ અતિહિ સુજાણુ ॥૭॥

(હાલ ૩૭-ભાષા.)

તવ ચઢિઓ ઘણુમાનગજે. ઇંદભૂં ભૂદેવતો ।
 હું કારો કરિ સંચરિઓ, કવણુસુ જિણુવર દેવતો ॥ ૧૭ ॥
 જોગનભૂમિ સમવસરણુ, પેજે પ્રથમારંભતો । દહદિસિ
 દેજે વિણુધ વધૂ, આવંતી મુરરંભ તો ॥ ૧૮ ॥
 મણિમય તોરણુ દડ ધજ, કોસીસે નવઘાટ તો । વૈર
 વિવર્જિત જ તુગણુ, પ્રાતિહારજ આઠ તો ॥ ૧૯ ॥ મુરનરકિન્નર
 અમુરવગ, ઇંદ્ર-ઇંદ્રાણી રાય તો । ચિત્તે અમદ્વિચિતવે એ,
 એવ તા પ્રભુપાય તો ॥ ૨૦ ॥ સહસકિરણુ સમ વીરજિણુ,
 પેખવિ રૂપવિશાલ તો । એહ અસભવ સભવે એ, સાચો
 એ ઇંદ્રજલ તો ॥ ૨૧ ॥ તો જોલાવે ત્રિજગશુર, ઇંદભૂં
 નામેણુ તો । શ્રીમુખે સશય સામિ સવે, ફેડે વેદપત્રેણુ
 તો ॥ ૨૨ ॥ માન મેહી મદ ઠેવી કરી, ભગતે નામે
 ખીન તો । પંચમયાસુ તત લીયો એ, ગોયમ પહિલો
 ખીન તો ॥ ૨૩ ॥ બંધવમજમ મુણવિ કરી, અગનિભુઇ
 આવેઈ તો । નામ લઈ આજામ કરે, તે પણ પ્રતિજોધેઈ
 તો ॥ ૨૪ ॥ ઇણુ અનુકમે ગણુદુર રયણુ, યાખ્યા વીર
 અખ્યા તો । તવ ઉપદેશે ભુવનશુર, મજમશુ' તત ખાર
 તો ॥ ૨૫ ॥ જિહ્વ ઉપતારે પાસનુ એ, આપણુપે વિહરતતો ।
 ગોયમ મજમ જગમયલ, જયજયકાર કત તો ॥ ૨૬ ॥

(વસ્તુ છંદ)

ઈંદ્રભૂં મ ઇંદ્રભૂં અચે ય બદમાન હુ કારો કરી
 રૂપનો નમનનરન પરાતો નુનંત । ઇંદ્ર મંત્રા સામિ નવે,
 નન્ગનાન ફેડે ફરંત જોધિ બીજ મજય મને, ગોયમ
 ખાલ પિન્ના । દિગ્ધા લેઈ નિરૂપા સદિય મણુદુરપય
 મપરા ॥ ૨૭ ॥

(ઢાલ ઝથી-ભાષા)

આજ હુઓ સુવિહાણુ, આજ પચેલિમા પુણ
 દીઠા ગોયમસામિ, જે નિયનયણે અભિય
 ॥ ૨૮ ॥ સિરિ ગોયમગણહાર, પચસયા મુનિ
 ભૂમિયકરે વિહાર, ભવિયા જણ પડીબોહ કરે
 સમવસરણ મોઝાર, જે જે સંસા ઉપજે
 તે તે પરઉપગાર કારણ પૂછે મુનિપવરે
 જિહા જિહા દીજે દિક્ષ, તિહા તિહા
 ઉપજે એ । આપ કહે અણહુત, ગોયમ દીજે
 ॥ ૩૧ ॥ ગુરુ ઉપરે ગુરુભત્તિ, સામી ગોયમ ઉપન
 છલ કેવલનાણુ, રાગજ રાખે રગ ભરે ॥ ૩૨ ॥ જે
 શૈલ, વદે ચઢી ચઢવીશ જિણ । આતમ લા
 ચરમસરીરી સોય મુનિ ॥ ૩૩ ॥ ઈચ્છ દેસણ
 ગોયમગણહર સચલિઓ । તાપસ પનરસએણુ,
 દીઠા આવતો એ ॥ ૩૪ ॥ તવ સોસિય નિયમ
 શક્તિ નવિ ઉપજ એ । કિમ ચઢશે દૃઢકાય, ઃ
 દિસે ગાજતો એ ॥ ૩૫ ॥ ગુરુઓ એણે અભિમ
 બે મન ચિંતવે એ । તો મુનિ ચઢીયો વેગ,
 દિનકરકિરણ ॥ ૩૬ ॥ કચણ મણિનિધ્ન, દડક
 સહિયા । પેખવિ પરમાણુદ, જિણહર ભર
 ॥ ૩૭ ॥ નિયનિય કાયપ્રમાણુ, ચઉદિસિ સ ઈચ્છ જિ
 યણુમવિ મનઉલ્લાસ, ગોયમગણહર તિહા વસિ
 વચર સ્વામીનો જીવ, તિયણુ જૂલક દેવ તિહા ।
 પુંડરીક કડરીક અધ્યયન ભણી ॥ ૩૮ ॥ વલતા ગો
 સવિ તાપસ પ્રતિબોધ કરે । લઈ આપણુ સાથ, ઃ

જૂથાધિપતિ ॥ ૪૦ ॥ ખીર ખાંડ ઘૃત આણુ, અમિત્ર વૃઠ
અંગુઠું ઠવિ । ગોયમ એકણુ પાત્ર, કરાવઈ પારણું સવે
॥ ૪૧ ॥ પંચસયા શુભભાવ, ઉજ્જવલ ભરિયો ખીરમીસે ।
સાચા ગુરૂ સજ્જેગ, કવલ તે કેવલ રૂપ હુઓ ॥ ૪૨ ॥
પંચસયા જિણુનાહ, સમવસરણુ પ્રાકારત્રય । પેખવિ
દેવલનાણુ, ઉચ્ચન્નું ઉજ્જ્વલેયકરે ॥ ૪૩ ॥ જાણે જિણુવિ
પિયૂષ, ગાજંતી ઘણુમેઘ જિમ । જિણુવાણી નિસુણેઈ,
નાણી હુઆ પંચસયા ॥ ૪૪ ॥

(વસ્તુ છંદ)

ઇણે અનુક્રમે ઇણે અનુક્રમે નાણુમંપન્ન, પન્નરહ સય
પરિવરિય હુરિય હુરિય જિણુનાહ વંદઈ, જાણુવિ જગગુરૂવયણુ
તિણુડ નાણુ આપ્પાણુ નિદઈ ચરમજિણેસર ઇમ ભણુઈ, ગોયમ
મ કરિમ ખેડ । છેડે જઈ આપણુ મહી, હોસુ તુડલા ખેડ ॥ ૪૫ ॥

(દાસ પમી-ભાષા)

સામિઓ એ વીરજિણુદ પુનિમચંદ જિમ ઉડલમિત્ર,
નિદરિઓ એ ભરદવાસમિ વરિસ ગહોતેર સવનિત્ર ।
કવંતા એ કાનુયપહિમેસુ પાયકમલ સઘહિ મહિત્ર,
આવિઓ એ નયાપુદ નયરે પાવાપુરી સુરમહિત્ર
॥ ૪૬ ॥ પેખિઓ એ ગોયમગામી દેવચર્મા પ્રતિજોધ
કર, આપો! એ ત્રિમતાદેવીનન્ન પહોતો પરમપથે ।
વડતા એ દેવ આકાચ પેખવિ જાણિય જિણુસમે
એ, ના મુનિ મન વિખવાદ નાદ લેત જિમ ઉપતો એ
॥ ૪૭ ॥ કાનુનના એ નાનિય દેખિ આપ કન્હે હું ટાલિઓ
એ, નદખના એ તિહુઅખનાદ યોગવિવહાર ન પાલિઓ
એ । અનિત્રું એ કીધતું નાનિ જણુપુ કેવલ માનશે એ.

જિમ મયગલ ગાળે, તિમ જિનશાસન મુનિપવરો ॥૫૪॥
 જિમ સુરતરૂવર સોહે શાખા, જિમ ઉત્તમ મુખ મધુરી ભાષા,
 જિમ વનકેતકી મહમહે એ । જિમ ભૂમિપતિ ભુયબલ ચમકે,
 જિમ જિનમંદિર ઘંટા રણકે, તિમ ગોયમ લખ્યે ગહગહેએ
 ॥ ૫૫ ॥ ચિંતામણિ કર ચઢિઓ આજ, સુરતરૂ સારે
 વંછિતકાજ, કામકુંભ સવિ વશ હુઓ એ । કામગવી પૂરે
 મનકામિય, અષ્ટ મહાસિદ્ધિ આવે ધામિય, સામિય ગોયમ
 અણુસરો એ ॥ ૫૬ ॥ પણવકૂખર પહેલો પભણીને,
 માયાખીજ શ્રવણ નિસુણીને, શ્રીમતિ શોભા સંભવે એ ।
 દેવહુ ધુરિ અરિહંત નમીને, વિનય-પહુત ઉવઝાય થુણીને,
 ઇણુ મંત્રે ગોયમ નમોએ ॥ ૫૭ ॥ પુરપુર વસતા કાઈ
 કરીને, દેશ દેશાતર કાઈ ભમીને, કવણ કાજ આયાસ કરો ।
 પ્રહુ ઉઠી ગોયમ સમરીને, કાજ સમગ્ગહ તતખણુ
 મીઝે, નવનિધિ વિલસે તાસ ઘરે ॥ ૫૮ ॥ ચઉદહસય
 બારોત્તર વરસે, ગોયમગણુહર કેવલ દિવસે, કિઓ
 કિવત ઉપગાર પરો । આદેહિ મગલ એહુ ભણીને,
 પરવમહોચવ પહિલો ડીને, ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણુ કરો
 ॥ ૫૯ ॥ ધન માતા જિણે ઉદરેધરિયા ધન પિતા જિણે
 કુલ અવતરિયા, ધન સદ્ગુરૂ જિણે દિક્ષિખીયા એ ।
 વિનયવંત વિદ્યાભંડાર, જસગણુ કોઈ ન લખ્સે પાર
 વિદ્યાવત ગુરૂ વીનવે એ ॥ ૬૦ ॥ ગૌતમ સ્વામિતણો એ
 રાસ, ભાગુતા મુણુતા લીલવિલામ, સાસય મુખ નિવિ
 સંપન્ને એ । ગૌતમસ્વામિનો રાસ ભણીને, ચઉવિહસ ધ
 રણિયાયત ડીને, ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણુ કરો ॥ ૬૧ ॥ ઇતિ ॥

શ્રી જયસાગર ઉપાધ્યાય.

(સ ૧૪૬૦ થી ૧૫૦૫ લગભગ)

પદ્મશ્રી સદીને અંતે,

જૂની ગૂજરાતી ભાષામાં સૌથી પ્રથમ 'ચોવીચી'નાં કાવ્યો આ વિદ્વાન મુનિવરને ખરતગચ્છમાં શ્રી જિનરાજસૂરિએ દીક્ષા આપી હતી અને અભ્યાસ શ્રી જિનવર્ધનસૂરિ પાસે કર્યો હતો તેઓ-શ્રીને ઉપાધ્યાય પદવી શ્રી જિનભદ્રસૂરિએ સ. ૧૪૭૫ માં આપી હતી.

તેઓશ્રીએ સ. ૧૪૭૩માં શ્રી નેસલમેળના પાર્શ્વજિનાલયને લગતી પ્રથમ ગોધી હતી અને શાંતિજિનાલયની પ્રથમ રચી હતી સ. ૧૪૮૮ માં સિંધુ દેશના મહાસાગર પાદલુપુરથી-અલુદ્ધિસ્થપતનમાં રહેતા મચ્છનામક, શ્રી જિનભદ્રસૂરિ ઉપર નિરૂપિત ત્રિવેણી પત્ર લખ્યો છે જેમાં પોતાના તીર્થ પ્રવાસાદિનો અહેવાલ સુંદર ગદ્યોમાં રજૂ કર્યો છે.

તેઓશ્રીએ પાટણમાં જાનકોશ-અડાગ કરવા માટે આવકોને પ્રતિભોધ આપી, હજારો પુસ્તકોનું પુનર્લેખન સ. ૧૪૬૫-૬૭માં કરાવ્યું હતું સ. ૧૪૬૫ માં યોગદા પામે ઉદરપુર ગામમાં અવહારચૂલિયાં બનાવી છે.

પાટણ શહેરમાં ૧૪૬૭ માં એક પ્રતિ તેમણે લખાવેલી, તે પાટણના ભડાગમાં આજે પણ વિદ્યમાન છે. તેઓશ્રીની ચોવીચી પ્રત્યેક ગૂજરાતીમાં સૌથી જૂની છે અને સુંદર છદોમાં બનાવી છે જૂની ગૂજરાતી ભાષાના અભ્યાસીઓને તેથી તે સમયની ભાષાનો જરૂર ખ્યાલ આવશે.

તેમનો જન્મ તથા નિર્વાણ સમય જાણવામાં આવ્યો નથી.

શ્રી જયસાગર ઉપાધ્યાયજીની કૃતિઓ.

ગૂઝરાતી

સંસ્કૃત

૧ જિન કુશલસૂરિ ચતુષ્પદિ સ ૧૪૮૧	૧ શ્રી પર્વ સંસ્કૃત રત્ના-
૨ વિનુભિતિ ત્રિવેણી ગાથા ૭૦ સં. ૧૪૮૪	૫ ક્ષિ કથા, ગાથા ૬૨૧
૩ ચૈત્ય પરિપાટી, ગાથા ૨૧ સં. ૧૪૮૭.	૬ સ ૧૪૭૮ (પાટણ)
૪ નગરકોટ મહાતીર્થ ચૈત્ય પરિપાટી,	૨ અવદાર ચૂર્ણિ ૧૪૯૭
સં. ૧૪૮૯ જુનાગઢ	૩ શ્રી પૃથ્વીચંદ્ર રાજપિં-
૫ વજ્રસ્વામી ગુરુ રાસ,	ચરિત્ર, પાલણપુર ૧૫૦૩
૬ ગૌનમ રાસ ગાથા ૧૨	૪ હિપસર્ગ દર રતોત્રવૃત્તિ.
૭ અષ્ટાપદ તીર્થ ખાવની ગાથા ૫૯	૫ જિનન્દત્તસૂરિ ગુરુ પાર-
૮ જિનસ્ત્રોત્ર ગાથા ૧૪	તત્ત્વાદિ રતવનો પરવૃત્તિ
૯ અજિતસ્ત્રોત્ર ગાથા ૧૭	૬ ભાવા નિચારણ વૃત્તિ.
૧૦ શ્રી રત્ન જન પાર્શ્વસ્તવન ગાથા ૭	૭ જીનન્દત્તસૂરિ કૃત સદેહ
૧૧ શ્રી નેમિનાથ વિવાહનો ગા. ૨૬	દોલાવલી પર લઘુવૃત્તિ
૧૨ શ્રી આદિનાથ સ્તવન, ગાથા ૧૩	
૧૩ શ્રી શાંતિસ્તવન, ગાથા ૧૦.	

રચનાની થોડીક વાનગીઓ

(૧)

શ્રી જિનકુશલસૂરિ ચતુષ્પદિ.

(રચના સમય સં ૧૪૮૧)

આદિ-

ૐ શ્રીમજ્જિનકુશલસૂરિ સદ્ગુરુલ્લેખા નમ

રિસહ-હુણેસર સો જયજી મ ગણ કેલિ-નિવાસ,
વાસવ-વહિય-પયકમલ, જગ હેતુ પૂરથ આસ ૧
આસણિ તપી જપિ જોગિ દહુ, ને સમરથ સિરિ સતિ.
તમ્હુ ધરિ સરવરિ હસ હન. નવ નિધિ તુ વિલસતિ ૨
સતિકરણુ જવ જય હરણુ, હરિ વસહ સિણુગાર,
વજહિ સામલ મનિ વિમલ. નમહણુ નેમિકુમાર. ૩

અ તે-કાઈ કરહુ પૃથિવિ પતિ સેવા કાઈ મનાવજી કેવિકેવા,
ચિંતાઆણુઈ કાઈ મનિ

વારવાર હુઈ કવિતુ જણુજઈ. પી હનકુશલસમરિજઈ,
સરઈ કાજ આયાસ વિણુ

સવત ચહેદ ઇગાસિય વરસિહિ. મલિકહણુપુર
વરિમનહરિસિરિ

અણુય હુણેસ પસાયવસે.

કિયજી કેવિત હુઈ મ ગણકારણુ, વિધન હરઈ પરપાપ નિવારણુ,
કાઈ ન સસજી કરહ મતિ (૬૬)

અમ અન સેવઈ મુરનરસાયા, શ્રી અનકુશલ મુનિ સર પાયા,
જયસાગર ઊવઝાય તિમ,

ઈમ જે મુહ ગુરુ ગુણ અભિનદઈ, રિદ્ધિ સમૃદ્ધિહિં મ્હા ચિર
નદઈ, મનવંછિત રૂપ તરતુ હવઈએ. (૭૦)

મં ૧૪૮૭-ચૈત્યપરિપાટી જેની ૨૧ ગાથા છે તે અનિદામીઠ
આપત છે, તેની પ્રથમ ગાથા તથા ૩૦ ની તે ૨૧ મો ગાથા
નીચે મુજબ છે

(૨)

મનોરજિ, મઈ-આપા ઈ જુદિ પામી,
જ જાણુકિ ફિરી વંદિયઈ ભુવણસામી
ન આણુદિ જે વદિયા ભાવનારં,
વત્રી તે અભે વદિમે વાગ્વારં ૧
જંમઈ અગ્રિદ સત્યામિય વંસિદિં,
અણુવર વદિય ગરૂયઈ હરનિદિં,
નિનુ નિનુ તે મન ભાવિદિ વંદજે,
મુખ સમાધિદિં તા ચિત નદજે ૨૦
(ક્ષત્રાના ગંગમાં)

(૫)

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન.

નમઉ નોમ જિણુવર, રયણ મયણ વિડંબણ વીર;
ધીર મગ્રણિ ગિરનાર, સિરિ જિણિ પામિઉ ભવતીર ૧
તીરથમાહિ વિસેષિયઈ, ગુણિ ગસયઉ ગિરનાર;
જસુ સિરિ ચરગય મણિ, સરિસ સોહઈ નેમિકુમાર. ૨
નેમિ જિણેસર દંસણિહિં, સુકૃત ભરિઉ ભ ડાર;
ઉર ડારિઉ દાલિદ સિઉ, વરિડ ચિત્ત વિકાર. ૩
ઇઅ કવિત સુ છંદિહિ મન આણુ દિહિ જય સાગર ઉવજાઈ કિય
ને પઢઈ સુઠાણિહિ મધુરય વાણિહિ સા નર પામઈ સુકખસય ૪

(૬)

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન.

આસા તરૂવર ઇક્કતઉ આસ પૂરિ પહુપાસ તુહ,
પય મતિહિં ભવિયણુહ તુટઈ ભવ હુહ પાસ. ૧
છરાઉલિ થભણ પુરિહિ જયવંતઉ ભગવંત,
મઈ ભટેઉ સોપાસ જિણુ આણિઉ ભવભય અ ત ૨
આઠ કમ્મ જિણિ નિજજણિય લાધઉ સિદ્ધિ વિલાસ,
પાસ નાહુ સો જગિ જયઉ પૂરઉ મનનીય આસ ૩
ઇઅ કવિત સુ છંદિહિ મન આણુ દિહિ જય સાગર ઉવજાઈ કિય,
ને પઢઈ સુઠાણિહિ મધુરય વાણિહિ સો નર પામઈ સુકખ સય. ૪

(૭)

શ્રી વીરજિન સ્તવન

સરલ જન્મ છવિય સહલ સરલ મણોરહ અચ્ચ,
 પય પણા મિ વિરહ તણુએ કિવન સદંઠ કંજ ૧
 રાગ દોસ વસિ જો કિયઉ મણુવયકાય પમાય,
 તં મિચ્છા દુક્કંઠ ચઉ સરણુ વીર જિણુ પાય ૨
 કરિ પસાઉ મુઝ તિમ કિમઈ મહાવીર જિણુરાય,
 ઈણુ લવિ અહવા અન્નલવિ જિમ સેવઉ તું પાય ૩
 ઇઅ કવિત્ત મુછ દિહિ મન અણુ દિહિ જયસાગર ઉવજાઈ કિય,
 જો પઢઈ સુઠાણિહિ મધુરય વાણિહિ સો નર પામઈ સુદખ સય ૪

(૨)

શ્રી લાવણ્યસમય.

માતા— ઝમકડ

પિતા— શ્રીધર

નામ— લઘુરાજ

ચતુર્વિંશતિ જિન સ્તવન,

માલીની જદમા કડી ૨૭

છેલ્લી કડી ૨૮ હરિગીતમા

પ્રાચીન ગુજરાતી ભાષામા.

તપાગચ્છમા શ્રી સમયરત્ન મુનિના શિષ્ય શ્રી લાવણ્યસમય
કવિ થઇ ગયા છે તેઓશ્રીને જન્મ અમદાવાદમા સવત ૧૫૨૧મા થયો
હતો સમયરત્ન મુનિએ તેને માટે તેમના પિતા સમક્ષ ભવિષ્ય ભાષ્યુ
હતુ કે તમારો પુત્ર લઘુરાજ તપનો સ્વામિ યશે, અથવા કેાઇ તીર્થ
ડરશે, જા તો મોટો થતિ થરો, અને મહાવિદ્વાન થશે તેઓશ્રીને દીલા
પાટણમા, પાટણપુરી ઉપાધ્યમા મહોત્સવ-પૂર્વક તેમના દાદા ગુરુ
લક્ષ્મીસાગરસૂરિએ ૧૫૩૦ જ્યેષ્ઠ સુદ ૧૦ને ત્રિવસે આપી હતી
તેઓશ્રીએ રચેલા શ્રી વિમલ પ્રબન્ધ રાસ (સ ૧૫૬૮)મા તેમનુ જીવન-
ચરિત દ્રઢ આપ્યુ છે તેમા તેઓશ્રી લખે છે કે શ્રી સરસ્વતી માતાની
કૃપાથી મને મોક્ષમા વર્ષમા વાણી ઉદ્ભવી (કવિત્વ ગકિત) જેનાથી
પોતે ૭૬, કવિત્વ ચોપાઇ અને ગદ્યપદ્યવાકા સરમ રાસ રચ્યા, વક્ત્રી
અનેક પ્રકારના ગીત રાગગાણી અને સવાદ રચ્યા છે પડિત પ-
સ ૧૫૫૫ મ મળ્યુ હતુ સ્વર્ગવાસ સ ૧૫૮૬ પછી ચોક્કસ
મરત મરતો નથી અગ્રી તેમની ચતુર્વિંશતિ જિન સ્તવનની આદિ
અતની કીઓ, વિમલ પ્રબન્ધ રાસની આદિ અતની ગાથાઓ,
શ્રી સંસ્કૃત પાદ્યનાય સ્તવનની છેલ્લી કડી અને તેમના જે સ્તવનો
નયા પાગ કાગ્યો આપીએ કીએ

(ચતુર્વિંશતિ જિન સ્તવનની આદિ અને અતની ગાથાઓ)

આદિ—

કાલગિ ૧૬ અને દાન તીર્થ નિદાને, રત્નપથ પખાલે પાપના પડ ટાલે,
અન્નિન સમાલે પ્રદે ૨૩ માંડે, નન્નવ અગુઆલે, ગગ નિહ ગેમ ટાલે.

અંતે- તપગચ્છ દિવાયર લચ્છિસાયર સોમદેવસૂરીસરો,
 શ્રી સોમવિજય ગણધારગિર્યા સમયરતન મુનિસંગે,
 માલિની ઇર્ધ્ય પમધિર્ધ, તવિયા જિન હોયટ ધણુઈ,
 મઈ લલિઉ લાલ અનંત, લાવણ્યસમય સદા ભણુઈ.

શ્રી વિમલપ્રભધ ગસમા ઈવિની લાવામા, વસ્તુ

આદિ- આદિ જિનવર આદિ જિનવર પ્રથમ પ્રણુઓસુ
 અબાઈ ધુરી અભુઈ સત્ત્વદેવિ શ્રીમાન ધ્યાઉ.
 પુમાવય ચક્રેસરિ વાગ્યાણિ ગુણુગે ગાઈ-
 સહિ ગુરૂ આયસ સગિ ધરી આલસ અલગ ઈગેશિ,
 ઈહિ ઈવિઅણુ હ વિમલમતિ વિમલપ્રભધ ઈગેશિ ૧

ચુપૈ.

સગ્સતિ રસનિવાણિસાગ, ઈહિ ઈવિયણુ મુઠ તસ આધાર,
 અગ્સતિ વિણુ યે બોલાબોલ, તે પ્રમાણિ નવિ ચડઈ નિહોલ (૨)

x x x

ગસ રચિઉ ગસ ઈચિઉ નવલનવખડિ,
 તસ ઉખપિ ઈચ્યુલિન ધ્યાનિ પાસગળવિઉ ધ્યાયુ,
 વિમલશ્રી વણુન ઈરિઉ, સગ્સ ગસ પદમધ ગાયુ,
 સવત પદ અડસઠ (૧૫૮૮) વડુગસ વિસ્તાગ,
 તે પ્રમાણિ પુર ચડિઉ માળ સમુઠ મુઝાગિ

૫૦

x x x

સેરીસા પાર્શ્વનાથની છેલ્લી ડરી.

પાસ ઈચ્યાણુ ઈસમ દીહાણ્યે, મહિયલ મહિમા પાસ દેખાણ્યે
 દેખાણ્યે પ્રભુ પામ મહિમા, સવ આવે ઉમટયો
 ધાનપૂજ મગળ આગ્તી તેણે પાપ પૂરવના ઘટયા,
 સંવત પગ્નર બાસઠિ પ્રસાદ સેરિસા તણો
 લાવણ્યસમે ઈમ આદિ બોલે, નમો નમો ત્રિમુવન ધણી

શ્રી નેમનાથ સ્તવન

(૧)

બે કરબોડી રે વીનવુ, પ્રિય તુઝ લાગું રે પાય,
 નારી નવલવ કેરડી, કા મુઝ મેલ્હી રે જાય,
 તથ મન મોહ્યું રે નેમજી, બોલે રાગુલ નારી,
 કંતા કા રથ વાલી રે, આયજી તોરણુ બારિ. તથં ૧
 ગજ રથ ઘોડા રે છે ઘણા, પાયક સ ખ્ય ન પાર,
 જોતા જાન તુહુમારી હિઅડિ હરપ અપાર તથં ૨
 કુડલ સોવત કેરડા, હિઅડે નવસર હાર,
 ચડીઉ ગયવર ગાજતથ, સોહિ સવિ સિણુગાર તથં ૩
 મડપ મોટા રે માડીઆ, માચિં નવલ હો પાત્ર,
 થાનકિ થાનકિ થાકલ, જોવા સિરિખીહો યાત્ર તથં ૪
 માનિ બલભદ્ર કાન્હજી, માનેઈ મોટા હો જૂપ,
 સેવઈ સૂરનર સામટા, તાઈર અકલ સરૂપ. તથં ૫
 સહજ સુરગૂ રે સાસરૂ, પીકર પન્હુતઉ રે માઈ,
 કરમ ન પ્રોતઈ રે કિમ કરૂ, જઉ પ્રિઉ ચોવનિ જઈ તથં ૬
 સામી પૂછિ રે સારથી, બે સિઉ ભરીઉ રે વાડ,
 પ્રહિ તુભ હો સિઈ રે પરગણુ, પ્રીછયુ પસુઅ તા પાડ તથં ૭
 હરણી બોલિ રે હરિણુદ્વ, તથ કા કર્યંઉ રે પોકાર,
 રહિ રહિ છાની રે છટચુ, આબ્યા નેમિકુમાર તથં ૮
 સાબર બોલિ રે સોબરી, સુદરિ સાલલિ વાત,
 જાયા જોસ્યા રે આપણા, આબ્યઉ ત્રિભુવન તાત, તથં ૯

રોઝ ભણિ રે રોઝડી, ઘડી ઇ ઘડુ થલ થાઈ;
 આબ્યાઉ દેવ દયાલૂઓ, હુરખઉ હિઆડલા માહિ. તઈ૦ ૧૦
 સારથિ પૂછિઉ રે સામતિ, પસુઆં ત્રીછયુ રે વાડ;
 સાવિજ મેહહયાંરે મોકલાં, વેગિ હલાવિઉ રે વાડ. તઈ૦ ૧૧
 વરસીદાનિઈ રે વરસીઉ, અવનિ ઉરણુ કીધ,
 ચડિઉ ગિરિ ગિરિનારિજઈ, ચોખું ચારિત્ર લીધ. તઈ૦ ૧૨
 કહુ કિમ કીજઈ રે સ્વજની, કહુ કુણુ લીજઈ હો દોસ,
 કારણુ વિણુ કહુ ક તણુ, એ સિઉ એવડઉ રોસ. તઈ૦ ૧૩
 ગાજિઉ વીજિઉ ગડગડીઉ, વૂઠઉ ગિરનારિ,
 સરવર સહસારેવનિ ભર્યા, તરસી તોરી રે નારિ. તઈ૦ ૧૪
 હયવર હીસઈ રે હાસલા, ગયવર બાઝિરે બારિ,
 ભોગ ભલીપરિ ભોગવઉ, રૂઆડિ ર જુલ નારિ. તઈ૦ ૧૫
 આપી (કીધ ઉરે) ઓરડીઉ, લોખ્યા અચલ આઘાટ,
 પરભવિ પાતક મઈ કયાં, ધરમ ન વાહી રે વાટ તઈ૦ ૧૬
 અંબર ગાજિઈ રે ગડગડિ, જલધર ધાર ન પાર,
 નાહણુ આણેં રે નેહલઉ, વેદન વિરહ અપાર. તઈ૦ ૧૭
 રાખ-ઈ માત નઈ માઉલા, રાખીઈ રાહીનઉ નાથ,
 રાખઈ રાયજિ કેવડા, વાહઈ બલભદ્ર બાથ તઈ૦ ૧૮
 સહિસાવનિં પ્રભૂ સાચરિઉ, ધરિઉ ધવલું હો ધ્યાન,
 તતખિણુ ત્રિભૂવનરાજઈ, પામિઉ પંચમ જ્ઞાન તઈ૦ ૧૯
 રૂપ કણુય મણિ કેરડુ, ત્રિગદું ત્રિભુવનિ સાર,
 અમર, અમુર નર ઉલગિ, દુંદુભિ જયજયકાર તઈ૦ ૨૦
 પૂઈં પહુતી રે પદમીની, નયણે નિરખી હો નારિ,
 મુનિ લાવણુયસમય ભણિ, મલિયા મુગતિ મઝારિ. તઈ૦ ૨૧

રચના સવત ૧૫૮૭

શ્રી નેમિનાથ રતવન.

(૨)

આજરે આજરે સાર્ધ મિઉ કડે,
 બલિઉ બલિઉ વાલ'લ ઈમ રે,
 પ્રીતિ રે ન પાલી પ્રીઅડા પાછિટી,
 કહિ કતા કીજસિ કીમ રે. ૧

લિધા રે અખોલા નેમિ જનમના,
 જોલે જોલે રે રાજલિ નારિ રે,
 રાખતડા રાજન રથ વાલીઉ,
 આવ્યો આવ્યો તોરણા ખાર રે, લીધાં આચળી

અગર, ચ દન કેરો ઓરડો,
 ફૂલડે વિછાહી છ ખાટ રે,
 વીજલી અખૂકે વાહલા એકલી,
 જોઉ જોઉ વાલિલ વાટ રે લીધાં ૨

આવીઉ માસ, અસાઢનો,
 આવિઓ ગડગડી મેહુ રે;
 આવ્યા આવ્યા પથી પરદેસીઆ,
 નાવ્યો નાવ્યો નેમિ સનેહુ રે લીધાં ૩

હસલા વિહૂણી વાહલા હસલી,
 જલ વિણુ કમલિણી છોડ રે,
 ચદલા વિહૂણી કિસી ચાદ્રિણી,
 પ્રિય વિણુ કામિની કોડ રે. લીધાં ૪

મોરડા કીંગાઈ મદિરે મોરડે,
 મોરડે દો નયણલા લાલ રે,
 બાપીડો પાપીડો પાસે સર કરે,
 નાહુલીઓ સાચું સાલ રે લીધાં ૫

ઝરમર ઝરમર ઝડી કરે,
 પૃથ્વી પાલવી મેહુ રે,
 પાવસિ દાદુરા ડર ડરે,
 નાહુલીઓ ન લીજે હો, નેહુ રે, લીધાં ૬

શ્રાવણ વરસે વાહલા સરવડે,
 સરવડાં લહિરડે બાઈ;
 ભરિએરે ભાદ્રવડે પ્રિયડે પરિહરિ,
 વિરહ વિગોએ મુઝમાઈ એ. લીધાં ૭

આસો રે આવતો આણુડા,
 વહૂઆ બહૂઆ મિરિ સિણુગાર રે,
 પરવ દિવાળી દિન દીપતો,
 ધરિ ધરિ મગલા ચાર રે. લીધાં ૮

સમરે ન દીઠો મારો સરગટો,
 સામુએ ન દીઠો મોરી માટ રે,
 દેહરીએ ન દીઠી સારી મુખડી,
 નાહુલીએ ન દીઠી મોરી ઘાટ રે, લીધાં ૯

ચ દલીઆ ચાલે ચાલે ચમકતો,
 નાહુલીઆને કહિજે સ દેસ રે,

દુ ગરિ દોહિલુ દેવ ડા ગ્હીઓ,
નારિ ઘરિ યોવના વેસ રે

આકરે ધતુરા શિવ સિરિ ચરે,
કંઠે નરે ને વિપઝાલ રે,
ઉત્તમ ન મેહંદ આલે આઢરીઆ,
ઓર વરિ વિપધર માલ રે લં

ઓગણિ ખીનેરી વાહલા ફલેભરી,
લીને લીને લલણા લાહ રે,
આવ્યા આવ્યા ફલ કિમ મેહદીએ,
સુણુ સુણુ યાજવા નાહ રે લીધા

રાતા, રાતા, ડેસૂ કેરા ફૂલડાં,
રાતા રાતા દારિમ ફૂલરે,
રાતી રાતી રાબુલ ઇમ વીનવે,
રાતા રાતા ફૂઈ અમૂલ રે લીવા૦

આવે આવે અરથ નેઓ હટીઓ,
ભિગે ભિગે આથમિયા સૂર રે,
ગયો ગયો પ્રિય કિમ પામીએ,
છવી છવી યોવના પૂર રે લીવા૦ ૧૮

પ્રિય વિણુ સુનુ પીહર સાસરે,
માતે માને નહીઅ મુહસાલ રે,
ડત વિણુ ડંગિ કલડ ચરે,
રાજન રૂડા રહે રથ વાલ રે લીધા૦ ૧૫

સસરે તે દીઠો માહરો સરંગટો,
 સાસુડીએ માટ સુતે તરે,
 દેઠરીએ તે દીઠી સારી સૂખડી,
 નાહુલીએ ન દીઠો મારે દેહ રે લીધાં ૧૬

ઉચ્ચસેન કેરી હુ તો બેટડી,
 સમુદ્રવિજય તોરો તાત રે;

તોરી તોરી શિવા દેવિ માડલી,
 મારી મારી ધારણી માત રે લીધાં ૧૭

કત રે ન કીજે વાહલા રસણુ,
 પૂરો પૂરો કામિની કોડ રે,

અંખુલા રે જમલિ નારિગડી,
 સરણ સરણ સરખી બે જોડ રે. લીધાં ૧૮

રાબુલિ બિબલિ ગિરિ જઈ મિલિ,
 ચાલી, ચાલી પ્રીયડા સાથિ રે,

લાવણ્યસુભય મુનિવર ભણે,
 નારી નારી ત્રિભુવના નાથિ રે.

ભાગા રે, અખોલા નેમિ જનમના

(૩)

પંચ-ઈન્દ્રિય-ગીત

(રાગ-કેદાર ગોડી)

નાગ નિચિંત વસઈ પાયાલિ, મહુચરિના સર માટિ રે,
 તુ કઠ કર ડીમાહિ બ ધાણો, વહિતો દીઠો વાટિં રે ૧
 તેહ ગિર્યા ભાઈ તેહ ગિર્યા, જે વિષય ન સેવઈ વિર્યા રે
 દીપક દેખી પંતગીહ, લોચન લોભઈ નડીયો રે,
 સોવ કારણિ, તે તો ફેકટ ફાદિ પડિયો રે
 તેહ૦ ૨

ભમર ભમતા પણી વેલડીઈ, વિષુ સ તોષિ વિગૂતો રે,
 નાસિકા ઈન્દ્રીઈ રોલવ્યો, તેહનિં કેતકી ટો ખુતો રે
 તેહ૦ ૩

પાણીમાહિ પલેવણુ, માછલડી જલિ દીકુ રે,
 ગલી જ તા એણી જલડીઈ, જે જગિ લાગુ મીકુ રે
 તેહ૦ ૪

વાસી વીંઝાયલ તણો, તેહનુ મયગલ મોટુ નામ રે,
 પચમી ઈન્દ્રીઈ પરિભવ્યો, તેહનિં વેગિં છ ડાવ્યો ઠામ રે
 તેહ૦ ૫

ઈન્દ્રી એકેકી કારણિ, નરગ તણા દુખ જોએ રે,
 જેહનિ પાચે મોકલા, તેહની કવણુ ગતિ હોઈ રે,
 તેહ૦ ૬

વિષય સુખ ભાઈ વિષ સમાણા, હિયડા ભીંતર જાણી રે,
 સુનિ લાવનસમઈ ભણઈ, વિષય મ રાચીસ પ્રાણી રે
 તેહ૦ ૭

(૪)

લોભ વિષે

(રાગ-દેશાખ)

ધર્મ મમ મૂકીસિ વિનય મમ ચૂકીસિ, લોભ મ આણીસ લાઈ;
કુડાં કુર્મ મમ બાધિસિ, મમ મ બોલિસિ રીસમ આણીસ લાઈ,
જીવડા દુલ્લહ માનવ લવ લાઘો, કાઈ આપ સવારથ સાધો ૧

ધન કારણિ ધસમસતો હિંડઈ, જણુ જોયણુ સો જાઈ,
ધર પાસિ પોસાલિં જતા, ખરી વિમાસણુ થાઈ રે.

જીવડાં ૨

ભૂખ્યો તરસ્યો રાઉલિ રાખ્યો, ઉપરિ સહેતો માર,
ખિહુ ઘડી પચ્યખાણુ ન થાઈ, એકિ એકણુ વાર રે.

જીવડાં ૩

લેખઈ ખેઠઉ લોભે પેઠો, ચ્યાર પહોર નિશ જાગઈ,
ખિહુ ઘડી પડિછમણા વેલા, ચોખો ચિત્ત ન રાખિઈ રે.

જીવડાં ૪

કીર્તિકારણુ પગરણુ માંડયુ, લાખ લોક ધન લૂંટઈ,
પુણ્યકારણિ પાય કેરે પન્હોતા, હાથિ થકી નવિ છૂટિઈ રે

જીવડાં ૫

પુણ્યકારણિ પોસલિઈ રે જતાં, સુણતો સહિ ગુરવાણી,
એક વાત કરે એક ઉઠી જાઈ, નયણે નિદ્રા લરાઈ રે

જીવડાં ૬

વાકો અક્ષર મસ્તકિ મીડું, નલવટિ આઘો ચંદો;
મુનિ લાવનસમે ઈમ જોલઈ, તે ચિરકાલ નંદો રે.

જીવડાં ૭

(૫)

ગમ-ધન્યાશ્રી

કાઢો કાઢો શ્રાવિકા સુખડી, ચેલા ભૂખ્યા ભૂર રે,
 સઘ મહ્યો છે સામટો, વેલા થાઈ અસૂર રે કાઢો ૧
 કરડ ભર્યા છે કોથલા, મોટા મોઢક માટ રે,
 દાલિ વાટિ દી કોલીયા, અનઈ દેવ દોહેલી વાટ રે કાઢો ૨
 ખાતા મીઠી ખડ હની, ભલો ભેલ ખનૂર રે,
 વર વર સોલા વાટલા, ખાળ લાડુ કપૂર રે કાઢો ૩
 ખારિક ખરમા દેમાઉરી, મીલા માકર વાણી રે,
 સેવ સુહાલી સાકલી, આપો મૂગતા જાણી રે કાઢો ૪
 સાતુ કરડે ભિતર્યા, ખ્યાસે ખઈલ ભાર રે,
 દેતા ધનિ ખૂટે નહી, ભરો પુન્ય ભડાર રે કાઢો ૫
 લાવનિસમે ઈમ ભણે, મહ્યો સઘનો સાથ રે,
 દક્ષિણ કરિ જે દેદ'મઈ, મુગતિ રમણિનો સાથ રે કાઢો ૬

(૬)

ગ્યના સ વત ૧૫૮૫

(ગમ-૨ ક્રેદરો)

કાંસાની ભાસ

પ્રાણી બેહેરીને પાધર્યા, જાતચ્યા પોઆલે રે,
 કુઅરી માથે કાકસો, બેઠીચી પરસાલઈ રે. ૧
 બાઈરે કુઅરિ કાકસો, એતો અમ્હે લેચ્યુ રે,
 નહીતર અમ્હે અનપાણી, પરિત્યાગ કરચ્યુ રે બાઈરે ૨

અમુને આવતા દેખીનઈ, તેણુ સોડિમાંહિ સાંત્યો રે,
 લેહિ કઈયું લાખીણી વહુઈ, સાસુ માહમે નાખ્યો રે બાઈરે ૦ ૩
 સાસુ બોલે માહતમા, એવડો ર્યો હઠ લીધો રે,
 આજે નેઈં ધણુ લેલો, મિં કાંકર્યો તે કીધો રે બાઈરે ૦ ૪
 દુડા ઉતર માહીયા, વાતલડી તુઝ મોટી રે,
 ડોમી બાઈ આપો કાકસો, થાઉં છું અમહે ખોટી રે. બાઈરે ૦ ૫
 વારૂં ધારૂં માણુકા, એ માહતમાને કોઈ વારો રે,
 કિમ આપુ એ કાંકસો, એ તો છે પીયારો રે. બાઈરે ૦ ૬
 ઉત્તમ નાતઈ અવતરી, કાકસો કિમ લીજે રે,
 ગોલી ગોરમ ઉલટે તો, કાજુ કેથી પીજે રે. બાઈરે ૦ ૭
 જુ મરિ જે પાપણી, ફેડ ફેડટ લીખો રે,
 છોડ તોહિ નવ આવતે, તેહનો એહજ સીખો રે બાઈરે ૦ ૮
 બાઈરે દુઅરિ કન્હે થકી, કાકસો તે લીધો રે,
 આણેરે જમવારે વડી, લેવા નિયમ લીધો રે બાઈરે ૦ ૯
 બાઈરે દુઅરી સમજતા, સમજ્યો બાલહવાડો રે,
 કાંકમાની આખડી, લેવરાવ્યો તે પાડો રે બાઈરે ૦ ૧૦
 લાવણ્યસમે ઈમિ ભણે, પનરસઈ પંચાસે રે,
 ઉગાણી (ઉજાણી) નગરી કેડે, પોમાલહ પાસઈ રે બાઈરે ૦ ૧૧

(૭)

શ્રી દદ પ્રહાર મહાસુનિ સજ્જાયા.

પાય પ્રણમીઅ સરસતી, વરસતી વચન વિલાસ,
 સુનિવર દેવલધર ગાયત્ર્યું મહિમ નિવાસ.
 ગાયત્ર્યું દેવલધર તે સુનિવર, દદ પ્રહાર ઋષિરાજ,
 સીંહતણી પરિં સંજમ પાલી, જેણુ સાચો સિવ-કાજ,

કવણુદ્રીપ પુર માત પિતા કુણુ, કિમ પ્રગટયું એ નામ,
કરતા કવિઅણુ સુણુજ્યો ભવિઅણુ, ભાવ ધરી અભિરામ. ૧

માકદી પુરવર જળુદ્રીપ મઝારિ,
વિપ્રવસઈ સમુદ્ર તસુ નામઈ સમુદ્રો નારિ

નારી સમુદ્રા નિરમલ સીઅલિં, અવર સતી સિણુગાર,
વિનય-વિવેક-વિચાર-વિચક્ષણુ, લક્ષણુ અગ ઉદાર,
કુલવતી કુલ-મડણુ સુણીઈ, પ્રીઉસ્યુ પ્રેમ વિસાલ,
નવયૌવન ભરિ રજિ રમતા, જ્યો સુત સુકુમાલ. ૨

જિમ જિમ સુત વાધઈ તિમ તિમ કરઈ અન્યાય,
ઉવેખઈ માતનઈ લેખઈ ગણુઈ ન તાય

માત તાત ઉવેખી કુઅર, કરઈ કઠિણુ અન્યાય,
વિપ્રભણી કોઈ પ્રાણુ ન મડઈ, તિમ તે છડઈ પાય,
નગરમાહિં અસમજસ દેખી, રાઉ રીસાણો ગાઢો,
નગર-તલાર પતિ ઈમ જપઈ, કર ધરી બલાણુ કાઢો. ૩

જવ કાઢ્યો વિપ્ર તલારઈ સાહી હાથઈ,
મૂક્યો તવ મઝીઉ જઈ પદલીપતિ સાથઈ

મલિઉ તવ પદલીપતિ, સપત્તિ તુઝ ભલાવી,
સવિ પાયક સવિ પુત્ર તણિ પરઈ, રહ્યો અમ મદિર આવી,
રહિ કુઅર પણિ પ્રાણી ઘાતઈ, પ્રાણીનઈ દઢ ઘાય,
લોકે નામ ઠવ્યુ તવ તેહનું, 'દઢપ્રહાર' દઢ કાય ૪

એકવાર કૌસિસ્થળ નગર લૂસેવા છોક,
તે કુમાર સહિત સવે ચાલ્યા ચોર અનેક

ચાદ્યા ચોર ચપલ તે ચોપટ, ચિહ્નું દિસિ ચોવટિ ધાય,
દેવ શર્મ દારિદ્ર આદ્યાણુ, તેહ તણુઈ ધરિ જાય,
ઘણુઈ મનોરથિ ખીર રધાવી, પુરતો કરવા સ્નાન,
એક હાલી હાંડલિ ઉપાડી, લેઈ ગયુ પરમાન. ૫

હુહો.

ખાપડલાં ખાલુચડાં દેખિ કરી એ વાત,
વલવલતાં જઈ વીનવીઉં વેગઈ તાત.

વાત તાત સુણીનઈ કોખ્યો, તતખિણિ મંદિર આયો,
તે ધુમડ ધસમસતો ભારે, ભોગલ લેઈ નઈ ધાયો,
ખભણુ ચોર ખથોખથિ જાણી, દઢ પ્રહાર દઢ મારઈ,
દોહિલુ દેખી નિજ સ્વામીનઈ, વચિ પછડી ગાઈ નિવારઈ. ૬

હુહો.

તેહ રોસઈ ભરીઉં ગો હણિ, હત્યા ફલ લીધ,
વલી ધરનો સ્વામી ખંભણુ પૂરો કીધ.

ધરનો સ્વામી હણિઉં જાણી, રોતી રડતિ નારિ,
ગર્ભવતી ઘણી ગાલ દેયતિ, આવી મંદિર - ખાર,
ખડગ ધરિ કરિ ઉદર વિદાયુ", ગર્ભ પડ્યો ફડફડતો,
નિરહયનઈ મનિ દયા ઉપની, શેસ થયો હવઈ પડતો. ૭

હુહો.

હૈ હૈ ! ધિગ ! ધિગ ! મઈ કીધો કિસ્કો સ તાપ ?
વિષુ કારણિ લાગા પરલખિ પોઠા પાપ.

પરતખિ પોઠા પાપ ઘણાં મુઝ, લાગા તે સ્યું કહીઈ ?
ધક્કેકા પાતિકથી નિશ્ચઈ, નરગ તણા ફલ લહીઈ,

૩૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

માયતાય વિણિતમ ઘરિ બીજા, બાલિક હવર્થ કિમ કરસ્યર્થ,
એ હત્યા મુઝનર્થ સસિ હોસ્યર્થ, જો અણુખુટર્થ મરસ્યર્થ. ૮

કહે.

એક હત્યા ચ્યારર્થ કરિ મન ચિંતર્થ સોઈ,
મુઝ મદ્દગતિ જાતા નહિ સખાઈ દોઈ
નહિ સખાઈ મદ્દગતિ જાતા, ઈમ ચીજવતાં એક,
નગર થિકો બાહિરિ મુનિ મલિહ, વધો ધરી વિવેક,
ધર્મ સુણી પાતિક આલોયા, આઠરીઉ જિન ધર્મર્મ,
અજ્ઞપાન મર્થ ત્યા પરિકરવુ, જ્યા સંજર્થ કુકર્મર્મ. ૯

કહે.

ઈમ કરીય પ્રતિજ્ઞા કાઉસગ્ગ રહ્યો ઋષિરાય,
તે નગરતણિ પણિ પોલર્થ પરઠી પાય
પરઠી પાય રહ્યો ઋષિ પોલર્થ, લોક લક્ષ ઘર્થ ગાલ,
હત્યાના પાતિક મલારી, કે મારર્થ ઇંટાલ,
યતી મતી મનિ રીસ ન આણુઈ, ખિમા ખડગ કર ધરર્થ,
પર્થવી બીજી ત્રીજી ચોથી, પોલર્થ કાઉસગ્ગ કરર્થ. ૧૦

કહે.

ઈમ કાઉસગ્ગ રહતા રિષિનર્થ, હૂઆ છ મામ,
તિમ અન્ન ઉદક વિણ, કીધા સવિ ઉપવાસ
છ મામ ઉપવાસ ક્યાં પણિ, નીમ ન પડિઉ ચૂક,
તપ-તેજર્થ ક્યા પરજલી, પાતિક કીધાં ભૂડ,
છર્થક પણિ કરમર્થ ઠેમરીઉ, છેર્થ હુ ઉ સુભાંણુ,
દઢપ્રહાર શુભ ધ્યાનર્થ લીણો, પામ્યો દેવલનાણુ. ૧૧

(૬)

મહોપાધ્યાય શ્રી સમયમુદરગણિ

ચોવીસી રચના સવત ૧૬૫૮ વિજયા દશમી.

ખગતગચ્છમા શ્રી સકલચન્દ્રજી ગણિના શિષ્ય શ્રી સમયમુદર ગણિ થયા છે તેઓના પિતાનું નામ રૂપશી ને માતાનું નામ લીલાદે પોરવાડ વશમા ગામ સાચોગના ગહેવાસી હતા તેમની દીક્ષા શ્રી જિનચન્દ્રચરિત્રે હસ્તે થઈ હતી ગણિપદ પ્રાપ્તે સં ૧૬૪૦ માં મહ્યુ દત્ત

જૈન ગુરૂંગની સાહિત્યમાં લકિત ગમના પદો, સજ્જાયો, સ્તવનો, અને ગસો, તથા ગીતો અખડપણે સાદ વરસ મુધી તેમણે લખ્યાં છે સસ્ત્ર લાપામા પણ તેઓએ ગ્રન્થગચ્છના કરી કે લાહોગર્માં અષ્ટલક્ષી ગ્રન્થ (એક વાક્યના, આઠ લાખ અર્થ) બનાવી અકબર બાદશાહને ગણત કર્યા હતા અને ત્યાંથી શ્રી જિનચન્દ્રસૂરિએ તેમને વાચક પદની સં ૧૬૪૬ માં લાહોરમાં કાગળ મુદ્રે ને દિવસે આપી હતી

વાચક પદ ગુણ વિનયનર્થ, સમયમુદર નર્થ નીધંત્રી રે
યુગપ્રધાન જીનર્થ કર્મ, જાણિ રસાયણ સીધંત્રી રે.

આ વાચક પદના ઉત્સવની ખુશાલીમાં બાદશાહ અકબરે ખલાતના બદલે ઉપર એક વર્ષ મુધી કોઈ મગર કે માછલીઓ ન મારે એવો દુઃમ કંઈ હતો

ગૂંગાતથી લાહોર શ્રીજીનચન્દ્રસૂરિ સાથે ૮૪ શિષ્યો ગયા, તેવખને શ્રી સમયમુદરજી પિદાગર્માં સાથે હતા ત્યાર બાદ તેઓનો વિદાર માગાડ-મેવાડમાં થયો સં ૧૬૫૮ અમરવાદ, સં ૧૬૫૯ ખલાત, સવત ૧૬૬૨ સાંગાનેર, સવત ૧૬૬૫ આગ્રા, સં ૧૬૬૭

મરોટ, સં ૧૬૬૮ મુક્તતાન, સં ૧૬૭૨/૭૩ મેડતા, સં ૧૬૭૪/૭૫ આજીનાજી વિચરી ૧૬૭૬ માં ગણકપુર આવ્યા સં ૧૬૮૧ મં જેસલમેર, તથા ૧૬૮૨ લોદ્રનપુરથી શ્રી યતુંજયના શેઠ વેરઠલુશાધીના સંવત્સા ગયા હતા, ત્યાંથી નાગોર આવ્યા, જ્યાં શ્રી યતુંજય-રાસ રચ્યો ૧૬૮૩ માં મેડતામાં, સં ૧૬૮૫ હુલુક-લુસર સં ૧૬૮૭ પાટલુ આ વર્ષમાં ભારે દુકાળ પડ્યો સં ૧૬૮૯ અમદાવાદ, સં ૧૬૯૧ ખંભાત, સં ૧૬૯૪/૯૫ લનોર, સં ૧૬૯૬ થી ૧૭૦૩ અમદાવાદ, તેઓશ્રીએ દરેક તીર્થોની જાત્રા કરી હતી. તે જેસલમેરમાં બહો વખત રહ્યા હતા. તેઓશ્રીએ મખનુમ મહમદશીખને ઉપદેશ આપી પંજાબ પ્રદેશમાં જવડ્યા પગારી હતી અને ગાયની મહત્તા ખાસ સમજાવી હતી, મેડતા તથા મહેવરના રાજાએ તેમને સારું માન આપતા હતા. જેસલમેરના રાણીસલીમ પાસે સાંઠ મારવાનું બધ કરાવ્યું હતું. મરોટ નગરમાં શ્રી જિનદત્તસૂરિ તથા જિનકુશલસૂરિનું સ્મરણ કરવાથી મેઘવૃષ્ટિ થવાનું પોતે શ્રી મૃગાવતી રાસમાં જણાવે છે. તેઓશ્રી જુદી જુદી દેશી, રાગો, તથા ડાનોના સ રા ગણકાર હતા કે જે રાગો દેશીએ નું પાછળના કવિઓએ અતુકરણ કર્યું છે મૃગાવતી રાસમાં પોતે જણાવે છે:—

સધી પૂરવ મરૂવર, ગુજરાતી ડાલ નવનવ ભાતી;

ચતુર વિચક્ષુ તુમે હોઈ ડાલ મ ભાંગજયો ડોઈ

તેઓશ્રીએ આવી રીતે જોનેટર ત્રિ પ્રેમાનંદ પહેલા પ્રખ્યાત આખ્યાનકાર તરીકે જાણી જોઈ સહિત્યમાં જગરો દેવો આપ્યો છે.

તેમના મારે, પ્રાચિન અસ્તિત્વે નીચે મુજબ છે

તેમના સિંધ હર્ષનંદન મધ્યાનહ પદ્ધતિ પ્રથમી પ્રસસ્તિમાં નીચે મુજબ કહે છે,

૩૮ જૈન ગૂજર્ સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાં

“વચનકલા કનિકલા-નિષ્ણાત, તર્ક વાચકૃતિ, સાં
સમયતત્ત્વવિદ્” આ નિશેષણો આપ્યા છે

કવિ રૂપભદ્રાસ, શ્રી કુમારપાલ રાસમા કહે છે કે,

(૧૬૬૨ થી ૧૬૮૭)

“સુસાધુ હંસ સમયો સુરચદ્, રીતલ, વચન જીવ
એ કવિ મોરો બુદ્ધિ વિશાલ, તે આગલ હું મુર

અર્વાચીન જૈનેતર કવિશ્રી નાનાલાલ દલપતરા
નીચે મુજબ કહે છે

“શ્રી સમયસુદરે પુષ્કલ કૃતિઓ તાની-મોડી રચ
ગીતો તો અસખ્ય બનાવ્યા છે, તેમના સંબંધમાં એવી કે
“સમયસુદરનાં ગીતડાં ભીંતના ચીતડા કે કુબારાણાન
એમણે ગૂજરાતી, સીંધી, મારવાડી, મેવાડી, હુદારી, દિલ્હ
અનેક રચણોનાં ગીતો તથા દેશીઓ લખ તેની લખમા
ઢાળો બનાવી કુશળતાથી રસને ખીલવી કાવ્ય ચાતુરી બનાવ
તે લોકપ્રિય થઇ છે, એટલું જ નહીં પરંતુ કવિપ્રિય પણ થઇ

તેઓશ્રી રચિત શ્રી સ તોષ છત્રીસીની પ્રશરિત નીચે મુજબ

જિમ નાગોર ક્ષમાછત્રીસી, કમ્ છત્રીસી મુલતાણીની,
પુણ્ય છત્રીસી સિદ્ધપુર કીધી, શ્રાવક નર્મ હીત જાણીજી

તિમ સ તોષ છત્રીસી કીધી, લુણુ કરણ સર, માંહીજી,
મેલ થયઉ માહોમાહી, આણુ દ અધિક જિચ્છાહીજી.

પાપ ગયુ પાપા વરસાતું, પ્રગટયો પુણ્ય પડુરજી,
પ્રીતિ સ તોષ વધ્યઉ માહોમાહી, વાગા મંગલતુરજી. ૩

સંવત્ સોલસઉરાસી વરસે, સરમાંહિ રહી ચઉમાસિજી;
જસ સઉભાગ થયઉ જગમાંહિ, સહુ દીધિ સાખાસીજી ૩૫
યુગ પ્રધાન જીનચંદ્રસૂરસર સકલચંદ તસ શિસજી;
સમયસુંદર સંતોષછત્રીસી કીધી જગીસજી. ૩૬

આ ઉપરથી જાણી શકારે કે તેઓએ ગૂજરાતી ભાષામાં
સેકડો ગીતો રચ્યા છે, કેટલાય વિદ્વાનોના અભિપ્રાય પ્રમાણે એક હજાર
ઉપર ગીતો રચ્યા હશે ગીતોમાં પણ ભાસ, સ્તવન, સોહર્ણ, ચંદ્રાનલા,
હિંદોક્ષના, પર્વગીત, મહિમા ગીત, વધાઇ વગેરે ઘણા પ્રકારે પાડ્યા છે.

તેઓશ્રી સંસ્કૃત, પ્રાકૃત, અને અપભ્રંશ ઉપરાંત ગૂજરાતી,
મારવાડી, હિંદી, પંજાબી, સિંધી, વગેરે ભાષાઓના સારા જાણુકાર
હતા ગૂજરાતી અને મારવાડી ભાષામાં તેઓએ વિશેષ કૃતિઓ
રચી છે “સીનારામ ચોપાન,” દ્રોપદી ચોપાન, નળદમયતી રાસ,
જેવા મહાકાવ્યો પણ રચ્યા છે શ્રી નલદમયતી રાસ પ્રસ્તાવના
અને દીપણુ સાથે સને ૧૯૫૭માં પ્રો રમણુલાલ ચી. શાહે (ગૂજરાતી
અધ્યાપક સેન્ટ્રેલીયસ કોલેજ) પ્રગટ કર્યું છે જે અભ્યાસીઓ
માટે ઉપયોગી પ્રકાશન છે

આવી રીતે એક જ વાક્ય “રાજાનો દ્વદતે સૌખ્યમ્” આઠ
શબ્દોના વાક્યના આઠ લાખ અર્થ કરી બતાવ્યા તેમના નિદાગુરુ
શ્રી જિનસિંહસૂરિ અને સમયરાજ ઉપાધ્યાય હતા તેઓનો શિષ્ય
પરિવાર લગભગ ૪૨ સંખ્યાનો હતો, કવિશ્રી દેવીદાસ, કવિશ્રી
રાજસોમ તથા શ્રી હર્ષનંદન કવિએ શ્રી સમયસુંદરજી માટે પ્રશસ્તિ
કાવ્યો રચ્યા છે તેઓશ્રીએ સંસ્કૃતમાં ૨૪ ગ્રંથરચના તથા
ગૂજરાતીમાં ૩૭ મોટી કૃતિઓ રચી છે તેઓશ્રીનું અડધી હિંદી
તથા અડધી સંસ્કૃત કાવ્યનો નમુનો રજુ કરીએ છીએ. શ્રી ચાર
પ્રત્યેક જુદો રાસ જેમાં પદમાવતી જીવ રાશિ ક્ષમાપના છે, તે
આગ્રામાં સ. ૧૬૬૫માં રચ્યો, ખાસ વાચવા જેવો છે.

૨૪ મ્યુલિભદ્ર રામ	૧૬૯૧	૨૫ સુલ્લઝ કુમાર રાસ	૧૬૯૪
૨૬ ચપડ શ્રેષ્ઠી ચોપાઈ જાગ્રો			૧૬૯૫
૨૭ શ્રી ગૌતમ પૃચ્છા ચોપાઈ			૧૬૯૫
૨૮ ધનદત્ત ચોપાઈ અમદાવાદ			૧૬૯૬
૨૯ શ્રી ચોવીશી	૧૬૯૬	૩૦ બીજી ચોવીશી	૧૬૯૭
૩૧ વિદરમાન ચોવીશી	૧૬૯૭	૩૨ સાંત્રું વાના	૧૬૯૭
૩૩ પૂજા રૂપીનો રાસ	૧૬૯૮	૩૪ પાપ છત્રીસી અમદાવાદ	૧૬૯૮
૩૫ આનોયણા છત્રીસી મેડતા	૧૬૯૮	૩૬ કેશી પ્રદેશી પ્રમથ	૧૬૯૮
૩૭ શ્રી શત્રુજયમડન આદિનાથ સ્તવન			૧૬૯૯
હસ્ત લિખિત પ્રત છપાઈ છે આનંદ કાવ્ય મહોદધિ			
જા ૭, પ્રકાશક-દેવચંદ લાલજીભાઈ મુરત.			
૩૮ દુપદી સતી ચોપાઈ			૧૭૦૦

શ્રી ઋષભદેવ જિન સ્તવન.

(રાગ-માર)

ઋષભદેવહો મોરા હો,

પુન્ય ન યોગી પામીયો સ્વામી દરસણુ તોરા હો. ॥૧॥

ચોરાસી લખ હૂ ભમ્યો, સ્વામી ભવના ફેરા હો,

હુ ખ અનતા મે સહ્યા, તિહા બહુતેરા હો ॥૨॥

ચરન ન છોડુ તાહરા સ્વામી, અળકી બેરા હો,

સમયસુ દર કહે સ્વામી, તુમથી કેન ભલેરા હો ॥૩॥

શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન.

(રાગ-માઝણી)

શાંતિનાથ તુ સુણહુ સાહિબ, સરણાગત પ્રતિ પાલોજ,

તિણહુ તોરે સરણે આયો, સ્વામી નયને નિહાલોજ.

શાંતિ ૧.

દયાલ તારોજી, મુઝ આવાગમન નિવારોજી,
હું સેવક શાંતિ તુમારોજી, તુ સાહિબ શાંતિ હમારોજી.
શાંતિ૦ ૨.

પૂરવ ભવ પારેવો રાખો, તિમ મુઝ ચરણે રાખોજી,
દીન દયાળ કૃપા ફરી સ્વામી, મુઝને દરસણુ દાખોજી.
શાંતિ૦ ૩.

શાતિનાથ સોલમા તીર્થંકર, સેવે સુરનર કોડીજી;
પાયકમલ પ્રભુના નિત પ્રણમત, સમયસુંદર કરજોડીજી.
શાંતિ૦ ૪.

શ્રી નેમિનાથનું સ્તવન.

યાદવરાય જીવો કોડ વરીસ, ગગનમંડલ પ્રમુદિત,
ઉડિન દે પંખી આશીશ. યાદવ૦ ॥૧॥

હમ ઉપરિ કઢણા તે કીની,
જગજીવન જગદીશ. યાદવ૦ ॥૨॥

તોરજીથી રથ ફેર સિધારે;
જોય રહ્યો સુજગીસ. યાદવ૦ ॥૩॥

સમુદ્રમિજયરાજાકે અંગજ,
સુરનર નામે શીશ. યાદવ૦ ॥૪॥

સમયસુંદર કહે નેમિ જાણુ દકુ;
તેરો નામ જપૂં નિશદીન. યાદવ૦ ॥૫॥

શ્રી પાર્શ્વનાથજી સ્તવન.

(રાગ-દેવગધર)

માઈઆજ હમારે આણુંદા, પાર્શ્વકુમાર જિણુંદકે આગે,
ભકિત કરે ધરણિંદા. હમારે૦ ॥૧॥

તીર્થમાલા સ્તવન.

રાત્રુંજી ઋષભ મમોમયાં લલા ગુણુ લયાં રે,
સિદ્ધા માધુ અનંત, તીર્થ તે નમું રે. ૧
તીનકડ્યાક તિહાં થયાં મુગતે ગયા રે, નેમીશ્વર ગિરનાર,
અષ્ટાપદ ચોક દેહરો, ગિરિસેહરોરે, ભરતે ભરાવ્યાં ખિંખ,
આપુ ચૌમુખ અતિ લલો,

ત્રિભુવન તિલોરે વિમલવમઘ વસ્તુપાલ. તી૦ ૨
મમેતરીખર સોહામણો, રલિયામણોરે, સિદ્ધા તીર્થ કરવીથ;
નયરીચ પાનિરખીએ, હેંથે હરખીએ, સિદ્ધા શ્રી વામુપૂજ્ય.
તી૦ ૩

પૂર્વ દિશે પાવાપુરી ઋદ્ધિ ભરીરે, મુકિત ગયા મહાવીર;
જેસલમેર જુહારીએ, દુખ વારીયેરે, અરિહંત ખિંખ અનેક.
તી૦ ૪

ખિકાનેર જ વદિએ, ચિર નંદીયેરે, અરિહંત દેહરાં આઠ;
સેરિમરો, મંખેશ્વરો, પંચાસરોરે કુલોધી, થંભાણુપાસ.
તી૦ ૫

આંતરિક, અ જાવરો, અમિઝરોરે, જીરાવલો, જગનાથ;
“ત્રેલોક્યદીપક” દેહરા, જાત્રા કરો રે, રાણપુરે રિમહેથ.
તી૦ ૬

શ્રી નાહુલાઈ જાલ્યો, ગોડીસ્તવોરે, શ્રી વરકાણો પામ,
નદીશ્વરનાં દેહરા બાવન લલા રે, રૂચક કુંડલે ચાર ચાર
તી૦ ૭

શાશ્વતી અશાશ્વતી, પ્રતિમા છતી રે, સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલ,
તીર્થયાત્રા ફલ તિહા, હેંજો મુઝધહારે, સમયમુદર કહે એમ.
તી૦ ૮

સંજ્ઞા

(મન બિપર)

(ઘોખીડા તું ઘોળે મનનુ ઘોતીયુ રે)

- ઘોખીડા તું ઘોળે મનનુ ઘોતીયુ રે,
રખે રાખતો મેલ લગાર રે,
એણે રે મેલે જગ મેલો કર્યો રે,
વિણુ ધોયુ ન રાખે લગાર રે. ઘો ૧
- જિનશાસન સરોવર સોહામણુ રે, સમકિત તણી રૂડી પાલી રે;
દાનાદિક ચાર ખારણું રે, માંહી નવ તત્વ કમલ વિશાળ રે.
ઘો ૨
- તિહાં ઝીલે મુનિવર હંસલા રે, પીયે છે તપ જપ નીર રે;
શમ દમ આદે જે શીખ રે, તિહાં પખાલે આતમ ચીર રે.
ઘો ૩
- તપવળે તપ તડકે કરી રે, જાળવળે નવ બ્રહ્મ વાડ રે;
છાંટા ઉડાડે પાપ અઢારના રે; એમ ઉજળું હોશે તતકાલ રે.
ઘો ૪
- આલોચણુ સાખુડો સૂધો કરે રે, રખે આવે માયા શેવાળ રે,
નિશ્ચે પવિત્રપણું રાખજે રે, પૂછિ આપણું નિયમ સલાળ રે.
ઘો ૫
- રખે મૂકતો મન મોકળું રે, પડ મેલીને સકેલ રે;
સમયસુંદરની શીખડી રે, સુખડી અમૃતવેલ રે.
ઘો ૬

સ્થૂલભદ્ર-સજ્જાયા.

પ્રીતલડી ન કીજે રે નારી પરદેશીયાં રે, ખિણુ ખિણુ દાઝે દેહ,
વિછડીયાં વાલેસર મલવો દોહિલો રે, સાલે સાલે અધિક સ્નેહ
.. પ્રીત૦ ૧

આજ ન આવ્યા કાલે મ ભાલસો રે, ભમર ભમતો જોઈ;
સાજનીયા વોલાવીને વલતા આવતાં રે, ધરતી ભારી થાય
પ્રીત૦ ૨

મનના મનોરથ મનમાહિ રહ્યા રે, કહાઈ કેરી સાથિ,
કાગલીઓ ને લિખતા લીનો આસૂએ રે, કે ચઢીઓ વચરીડા હાથિ.
. પ્રીત૦ ૩

ધણિપરિ થૂલભદ્ર કોસ્યા ખુઝવી રે, સીયલ રચણુ સિણુગાર,
સીયલ સુરગી પહિરી ચુનડી રે, સમયસુંદર સુખકાર.
પ્રીત૦ ૪

આલોચના સ્તવન

શ્રી શત્રુજય મહન આદિનાથ સ્તવન.

(સવત ૧૬૯૯ ભાદરવા સુદ ૧૩)

જે કરજોડી વિનવુજી, સુણિ સ્વામી સુવિદિત,
ફૂડ કપટ મૂકી કરીજી, વાત કહું આપવીત,
કૃપાનાથ મુઝ વિનતિ અવધાર,
તુ સમરથ ત્રિભુવન ધણીજી, મુજને દુસ્તર તાર - કૃપા૦ ૧
ભવસાયર ભમતા થકાજી, દીઠા દુખ અન ત,
ભાગ્ય સયોગે ભેટિયોજી, ભય ભજણુ ભગવત - કૃપા૦ ૨
જે દુખ ભાજે આપણાજી, તેહને કહિયે દુખ,
પરદુખભજન તૂ સુણ્યોજી, સેવકને ઘો સુખ - કૃપા૦ ૩

આલોચણુ લીધા પખીણ, જીવ રૂલઈ સંસારિ,
 રૂપી લખણા મા સતીણ, એહ સુણ્યઈ અધિકાર -કૃપા૦ ૪
 દ્વપમ કાલે દોહિલોણ, શુદ્ધ શુરુ સ યોગ,
 પરમારથ પ્રીછે નહીણ, ગરુર પ્રવાહી લોક -કૃપા૦ ૫
 તિણુ તુંજ આગલ આપણાણ, પાપ આલોઈ આજ,
 માય બાપ આગલ બોલતાંણ, બાલક કહી લાજ -કૃપા૦ ૬
 જિનધર્મ જિનધર્મ મહુ કહેણ, થાપે આપણીજ વાત;
 સામાચારી જુઈ જુઈણ, સ શય પડયાં મિથ્યાત -કૃપા૦ ૭
 બાણ અબાણપણે કરીણ, બોલ્યા ઉત્સૂર બોલ,
 રતને કાગ ઉડાવતાણ, હાથે જનમ નિટોલ-કૃપા૦ ૮
 ભગવત ભાખ્યો તે કહાંણ કિહાં મુઝ કરણી એહ,
 ગજ પાખર ખર કિમ સહેણ, સબલ વિમાસણ તેહ -કૃપા૦ ૯
 આપ પ્રરૂપ્યુ આકરેણ, બાણે લોક મહત,
 પિણુ ન કરે પરમાદિયોણ, માસાતુસ દષ્ટાત.-કૃપા૦ ૧૦
 કાલ અનતે મેં લઘ્યાણ, તીન રતન શ્રીકાર,
 પિણુ પરમાદે પાડિયાણ, કિહા જઈ કરે પુકાર -કૃપા૦ ૧૧
 બાણુ ઉત્કૃષ્ટી કરેણ, ઉદયત કરે અ વિહાર,
 ધીરજ જીવ ધરે નહીણ, પોતે બહુ સ સાર -કૃપા૦ ૧૨
 સહજ પડયઈ મુઝ આપણીણ, નગમઇ બુ ડી વાત;
 પરનિદા કરતા થકાણ, બયઈ દિન નઈ ગતિ -કૃપા૦ ૧૩
 ગિરિયા કરતા દોહિલીણ, આલસ આણુઈ જીવ,
 ધરમપખી ધ ધર્મ પડયઈણ, નરગર્હ કરિચ્ચઈ રીવ -કૃપા૦ ૧૪
 અણુદુતા ગુણુ કો કહઈણ, તઉ હરખુ નિસદીસ,
 દો હિતગ્રીખ ભલી કહઈણ, તઉ મનિ આણુ રીસ -કૃપા૦ ૧૫
 વાદ ભણી વિદ્યા ભણીણ, પરરંજણ ઉપદેમ,

મન સ વેગ ધરયઉ નહીંજી, કિમ સંસાર તરેસિ -કૃપા૦ ૧૬
 સૂત્ર સિદ્ધાત વખાણુતાજી, સુણતાં કરમ વિવાગ,
 ખિણુ ઇક મનમાહિ ઉપજઈજી, મુઝ મરકટ વઘરાગ -કૃપા૦ ૧૭
 ત્રિવિધ ર કરી ઉચરૂ જી, ભગવ ત તુમ્હ હજુરિ,
 વાર વાર ભાણુ વડીજી, છૂટક બારઉ દુરિ.-કૃપા૦ ૧૮
 આપ કાજિ સુખ રાચતઈજી, કીધી આરંભ કેહિ,
 જયણા ન કરી જીવનીજી દેવદયા પર છાડિ -કૃપા૦ ૧૯
 વાચનદોષ વ્યાપક કહ્યાજી, દાખ્યા અનરથ દડ,
 કુડ કહ્યઉ બહુ કેલવીજી, ત્રત કીધઉ સતખડ -કૃપા૦ ૨૦
 અણુ દીધુ લીજઈ ત્રિણુ જી, તઉહિ અદતાદાન,
 તે દુષણ લાગા ઘણાજી, ગિણુતા નાવઈ ગાન.-કૃપા૦ ૨૧
 ચંચલ જીવ રહઈ નહીંજી, રાચઈ રમણી રૂપ,
 કામ ત્રિટ બણુ સી કહુ જી, તું જાણઈ તે સરૂપ -કૃપા૦ ૨૨
 માયા મમતામઈ પડયઉજી, કીધઉ અધિકઉ લોમ,
 ચરિગહુ મેલ્યઉ કારિમઉજી, ન ચડી સયમ સોભ -કૃપા૦ ૨૩
 લાગા મુઝનઈ લાલચઈજી, રાત્રીભોજન દોષ,
 મઈમન મૂકયઉ મોકલઉજી, ન ધરયો ધરમ સ તોષ.-કૃપા૦ ૨૪
 ઈણુ ભવિ પરભવિ દુહવ્યાજી, જીવ ચઉરાસી લાખ,
 તે મુઝ મિચ્છામિ દુષ્કડઉજી, ભગવંત તોરી સાખિ.-કૃપા૦ ૨૫
 કરમાદાન પનર કહ્યાજી, પ્રગટ અઠારહ પાપ,
 જે મઈ સેવ્યા તે હવઈજી, બગસી ર માયબાપ -કૃપા૦ ૨૬
 મુઝ આધાર છઈ એતલઉજી, સરદહણા છઈ સૂધ,
 જિનધર્મ મીટઉ મનિગમઈજી, જિમ સાકરસુ દ્વધ -કૃપા૦ ૨૭
 રિપભદેવ તુ ગણયઉજી, ગેત્રુ જે ગિરિ સિણુગાર,
 પાપ આલોઆ આપણાજી, કરિ પ્રભુ ! મોરી સાર -કૃપા૦ ૨૮

મમ્ એહ જિનધર્મનઉછ, પાપ આલોયાં બધ;
મનસું મિચ્છામિ દુક્કડઉંછ, દેતાં દૂરિ પુલાઈ.-કૃપા૦ ૨૯
તું ગતિ તું મતિ તું ધણીછ, તું સાહિબ તું દેવ!
આણુ ધરૂ સિરિ તાહરીછ, ભવિ (૨) તોરી સેવ.-કૃપા૦ ૩૦

કલશ

ઇમ ચડિય શેત્રુંજ ચરણ લેટયા નાભિનંદન જિનતાણા,
કર જોડિ આદિ જિણુંદ આગઈ પાપ આલોયાં આપણાં,
જિણુચંદસૂર સૂરીશ સદ્ગુરુ પ્રથમ શિષ્ય સુજસ ઘણઉં,
ગણિ સકલચ દ સુસીસ વાચક સમયસુંદર ગુણુ બણઈ. ૩૧

ઈતિ શ્રી શેત્રુંજય મંડણુ શ્રી આદિનાથ સ્તવનં સમાપ્તં.
સંવત સોલ સો ૯૯ વર્ષે ભાદ્રવા સુદિ ૧૩ દિને લિખિતં સ્વયમેવ.

જિમ મન વંછિત પૂરવે રાયણુ રૂખ પેખીય આ દિલ
 પગલડાં દૂરિ ગયાં અવિદુખ ॥૨॥ આદિલ જીવનો જીવન
 જોતું નયણુડે નિરખું તો લહું આણુંદ અતિઘણો । હઈ-
 ડલાસિતર હરખું ચિહુંગતિ માંહિ ભમી કરી મુઝમન ગાઢો
 અલીણો નિરૂપમ તાહરી મૂરતિ પેખીય નિશ્ચલ લીણો ॥૩॥
 પુંડરીક ગુણવંતો ગુણે ગિરૂઓ જગિ ગણધાર પંચકોડિ
 મુનિ પરવર્યા, જસ પૂછિ પરિવાર ચૈત્રીય પુનિમ દિહાડલે
 મુગતિ ગયા ઇણિ ઠામ તુ એ તીરથ શિરલહો પુંડરગિરિ
 ને એ નામ ॥૪॥ નાભિરાયાં કુલ અતિ ભલુ ધન જનની
 મરૂદેવા કોડ ગમે સેવા કરે જોહના પુત્રની દેવા । ભણે
 નન્નસૂરિ બાલક જિમ આંપણા તાતને પાસે સાસય
 સુખની સુખડી માણું મનને ઉલ્લાસે ॥૫॥

શ્રી શાંતિનાથનું સ્તવન. (દહીજિદ્રાપુર શાંતિનાથ)

દહીજિદ્રાપુરિ હીપઈ, જોતા નયણુ ન છીપઈ ।
 શાંતિ જિણેસર સ્વામી વિનવુ તુમ શિરનામી ॥૧॥
 ઇણિ જગી અતિ ઘણો આજે, મહિમા તાહરો ગાજે ।
 અલીય વિઘન મવિ ભાજે, તિહું અણજય ઢક્ષા વાજે ॥૨॥
 ચક્ષા હિવતણી પદવી, લોગ અનોપમ લોગવી ।
 તૃણ જિમ તે સહું છંડી, મોહ તણું બલ ખંડી ॥૩॥
 તીર્થકર પદ પામી, અવસરિ શિવપુર ગામી ।
 શાંતિ જિણેસર સોલમો, ભાવિ ભવિયણુ સોઈ નમો ॥૪॥
 જિણવરને પાયે લાગુ, અવર ન કાઈય ન માણું ।
 ભણે નન્નસૂરિ તુમ્હ સેવા, સમરય તુહિજ દેવા ॥૫॥

શ્રી નેમનાથ સ્તવન. (શ્રી ગીરનાર સ્તવન)

ઉજ્જલિગિરિ અમ્હે જાયસ્થું એ,
એણે તીરથિ નિમ્મલિ થાયસ્થું એ ॥

નેમિ જિણુદ બાવીસમે એ,
મુઝ હંડલાલિતર વીસમે એ ॥૧॥

નેહલીયે મનનો આમલો એ, પૂજ જે નેમિણ સામલો એ ।
કરમ તણા મલ જિમદલો એ,

એણિ મુગતિ રમણી સિરસામલો એ ॥૨॥

રાયમઈ રાયમઈ રામઈ એ, પ્રભુ છાડીય મનમથને દમઈ એ ।
ઉજ્જિઉજ્જિ ગિરિ જઈએ, ત્રત લીધુ એકમના થઈએ ॥૩॥

પશુઅ જીવ ઉગારીઆ એ,
તેં લવિયણ અતિઘણું તારીઆએ ।

તુ હિજ પીડિયા પીહરૂ એ, તુ સરણાગત વજ પજરૂ એ ॥૪॥
નેમિ જિણુમર સે ધણીએ, નવિ મેહલુ સેવા તુમ તણી એ ।

કરૂણા સાયર હિત ધરૂ એ,
લણે નમસૂરિ સેવક ઉધરૂ એ ॥૫॥

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન-(શ્રી સ્થ લવન પાર્શ્વનાથ સ્તવન.)

સકલ મૂરતિ ત્રેવીસમે સ્વામી. ખ લાયત પુરમ ડણો એ ।
નવનિધિ પામીયે જેહને નામે, પામ જિણુમર થ લણો એ ॥૧॥

જામુ પસાઉલે કરે સાનિધિ, ધરણે દ્રને પદમાવતી એ ।
લોગ મ યોગની અવિહડઝઙ્ગિ પામી જે મન લાવતી એ ॥૨॥

દીસે થોડલા કલિમ આર. મહિમા અવર દેવતા તણો એ ।

ધણિ જગિમાને વરણ અઢાર, દેવ દેહરાસર થ લણો એ ॥૩॥
 ન્યાન પખે કિંમ જાણીએ આજ થ લણ પાસતું મારડી એ ।
 જિન ગુણ ગાઇ નવલે નાઠિ, મનને રંગે ગોરડી એ ॥૪॥
 જયવંત થંલણ પાસ જિણુ દ સેવક વછિત સુરતર એ ।
 નયણ સોહાવે પુનિમચ દ, લણે નન્નસૂરિ સેવક ઉદ્ધર એ ॥૫॥

શ્રી વીરજિન સ્તવન—(સાચોર મહાવીર સ્તવન)

સાચોર પુરવર જગહ વિખ્યાત જાગતા અતિ ઘણુ જસ અવદાત
 જેણે છતુ ખાવન વારહમીર,

સોઇ નમુ ચઢવીસમા શ્રીમહાવીર ॥૧॥

તું અદ ડ જિનવર ગુણુહ ભંડાર, મૂરખ કિમ હું પામુઅપાર ।
 વીનપું લોહુડો હુ જિમખાલ, તાત તુમહારી કરી સંભાલ ॥૨॥

હવડાએ તાહર શાસન દીપે જેહ તણેવસિ ભવતૃષા છીપે ।
 જેનર પીધુ ન કરણ કચોલે માણસ ભવ ગયો આલેલોલે ॥૩॥

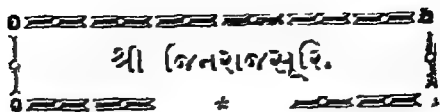
હિનદષ્ટિ મૂઝી અમી અમ છટ, તુંમસીઝે એકાજ નિઘટ ।
 વલી વલા માણુ એ હુ તુમ પાસે,

સેવા એ તાહરી મનને ઉલ્લાસે ॥૪॥

કેડશ

પચઈ નિરથ પચ જિનેસર, પચમી ગતિ પુહતા મુદર
 નન્નસૂરિ ઈમ છદે નવ નવે, વીનવ્યા મુખદાયક તેસવે. ૫

(૫)

[ચોવીમી-ગચના સવત ૧૬૬૪]

શ્રી જિનરાજસૂરિના પિતાનું નામ લક્ષ્મીસિંહ ને માતાનું નામ કારકદેવી હતું તેઓશ્રીનો જન્મ સ. ૧૬૪૭ વૈશાખ સુદ ૭ થયો હતો સ. ૧૬૫૦ માં મિત્રાતેરમા માગશર સુદ ૩ ને દિવસે શ્રી જિનસિંહસૂરિ પાન નીલા શ્રી સી વાચસ્પત સ. ૧૬૫૮ માં મધ્ય, ને આચાર્ય પદથી સ. ૧૬૭૧, કાગળ નુ. ૭ ના મેડતામા (કલોધી પામે) થઈ હતી.

શ્રી ખનગંગામા શ્રી જિનસિંહસૂરિના શિષ્ય આ પ્રખ્યાત આચાર્યશ્રી થતા કે તેઓશ્રીની ચેવિની પ્રાચીન છે, ને ભાષા પણ ગૂંચી ગુજરાતી છે તેઓના શિષ્ય, શ્રી જિનરાજસૂરિએ પણ ચોવીમી ગચી છે એવું કહેવાય છે, કે તેમને અમિત્રાતેવીએ વચ્ચન આપ્યું હતું તેઓશ્રીએ જેસલમેરમા, ભણુવાલી ચે-ચાહે જાગીદાર ગેશા શ્રી ચિત્રમંજી પાર્શ્વનાથની ચક્રના પ્રતિષ્ઠા કરી છે સ. ૧૬૭૫મા શ્રી શુભજગતીય કૃપા અમરવંશના સ્વર્ગાત મોચ્છના પુત્ર રૂપરૂએ મનાવેલા ચતુર્મુખ દેગમ માં શ્રી કૃપભાગિચોમુખજી તથા ખીન પંદર મિત્રેની પ્રતિષ્ઠા કરી તેઓશ્રી મંદિરાણી નગરમાં થઈને વમન વયા જનીતમા ગ્રહેવી ખનિનાને પ્રવરિતના અસંગે તેજ પ્રગટ કરી હતી જ નવરમ તથા મેડતામા ૧૬૭૭ માં પ્રતિષ્ઠા કરી હતી તેમજે તરુચત્ર વચ્ચના ૭૮, અસંગ, કાચ, કાચ દિતો સામે અગમ ક્યાં દતે ચેનાજાની શ્રી જ્ઞાનમંજી તેઓ માટે કહેતા હતા કે,

તેઓશ્રી મં ૧૬૬૬ માં અપાડ સુદ ૬ ને દિવસે પાટણમાં
સ્વર્ગવાસ પામ્યા હતા તેમની કૃતિઓમાં

- ૧ નૈપથ કાવ્ય ઉપર સસ્કૃત ટીકા
- ૨ ગજસુકુમાલ રાસ જે તેમના શિષ્ય જિનરત્નસૂરિએ પૂરો
ક્યો છે
૩. શ્રી ગોડીપાર્શ્વનાથ લઘુસ્તવન ૭ કડીનું

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન.

(૧)

(લાળ)

મન મધુકર મોહી રહ્યો ઋષભચરણ અરવિદ્ધ રે,
ઉગયો ઉડે નહીં, લીણો ગુણ મકરદ રે મનં ૧
રુપે રુડે ફૂલડે, અલવિન ઉડી જાય રે,
તીખાહી કે તક તણા, કટક આવેદાય રે મનં ૨
જેહનો રગ ન પાલટે, તેહચ્છ મિલીએ ધાય રે,
સગ ન કીજે તેહનો, જે કામ પડયા કુમલાયરે. મનં ૩
જે પરવશ બધન પડયા, લોકા હાથી બિકાયે રે,
જે ઘરઘરના પ્રાહુણા, તિણચ્છ મિલે બલાયે રે મનં ૪
ચઉવિહ સુરકર મધુકર સદા, અણહુર્તે એક કોડિ રે,
ચરણકમલ જિનરાજના, સેવે જો કર જોડી રે મનં ૫

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

(સં ૧૬૯૪)

કાલ અનંતા અન ત, લવમાહી લમતા હો જે વેદન સહી,
 શું કહીયે લેઈ નામ, બ્રાહ્મણ પણ હો ગત તિથિ વાચે નહી ૧
 પારેવાશુ પ્રીત, તેં જિમ કીધી હો તિમ તુ હીજ કરે,
 સાલલી એ અવદાત, સહુકો સેવક હો મન આશા ધરે. ૨
 હુ આળ્યો તુમ તીર, મહિર કરી મુજ પર હો સોમ નજર દરે,
 ન લહે અતર પીડ, અતરજામી હો તુ કિમ માહરો. ૩
 થાનો દીન દયાલ, દુઃખીયા દેખી હો જે નાવે દયા,
 કુણુ કરશે તુજ સેવ, વહેતે વારે હો જે ન કરે મયા. ૪
 લાધો ત્રિભુવન રાજ, જે સાચી હો તુજ સેવા સધે,
 હુવે સમોવડ, જિનરાજ રૂખ પ્રમાણે હો જિમ વેલો વધે ૫

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૩)

(રાગ-રામગિરી)

સાલલરે શામલીયા સ્વામી, સાચ કહુ શિરનામી રે,
 વાત ન પૂછે તુ અવસર પામો, તો થાનો અતરજામીરે
 સાં ૧

આગલ ઉભા સેવા કીજે, પણ તુ કિમહી ન રીઝે રે,
 નિશ દિન તુજ ગાયો ગાઇજે, પિણુ તિલમાત્ર ન ભીજે રે.
 સાં ૨

બે મુજને ભવ સાયર તારો, તો શું જાયે તુમ્હારો રે;
બે પોતાનો બિરૂદ સબાલો, તો કાંઈ ન વિચારો રે.
સાં ૭

હું શું તારૂં હું તારકશો, ઇમ છૂટી પડીય ન શકશો રે;
બે મુજને સેવક ત્રેવડ શો, તો વાતડીયા માહે પડશો રે.
સાં ૪

ઝોછી અદિકી વાત બનાઈ, કહતાં ખોડ ન કાઈ રે;
ભગતવત્સલ જિનરાજ સદાઈ, કિમ વિરચે વરદાઈ રે
સાં ૫

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન

(૪)

(૬૭-૬૮ સ્તોત્રી)

મનગમતો સાહિબ મિલ્યો, પુરિસાદાણી પાસન રે,
પરતક્ષ પરતા પૂરવે, સક્ષલ કરે અરદાસન રે ૧

ભવિષ્ય ભાવે ભેટીયે, લે સાથિ પરિવારન રે,
આજ વિષમ પંચમ આરે, સુરતરૂને અવતારન રે. ભવિં ૨

જે મુજ સરિખા માનવી, આણે મન સદેહન રે.
તેહને સેવક મૂકીને, સમજાવે સસનેહન રે ભવિં ૩

જે સમરણ સાચે મને, કરશે વરી વિચારન રે,
તેહને પ્રભુ પુઠી રખો, યાશે સાનિધકારન રે. ભવિં ૪
કીજે ચોલ તણી પદે, પરમેશ્વર શું પ્રીતન રે,

ભગતવતસલ જિનરાજ મદાઈ,

કિમ વિરચે વરદાઈ રે. ભવિં ૫

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૫)

(મુણ સુણ રાલકા—એ દેશી)

ભવિક કમલ પડિખોહતો, સાધુતણે પરિવાર,
ગામ નગર પુર વિહરતો, મિલિ ન સકયો તિણુવાર રે,
ચરમ જિણેસર લીનો સિવપુર વાસો રે ૧
ચરમ જિણેસર વીણો, સિવપુર વાસો રે,
સખલ વિમાસણ, કેમ કરૂ અરદાસો રે ચરમં ૨
હવે અળગો જઈ રહ્યો, તિહા કિણ કિમ અવરાય,
ચલતો માથ ન કો મિલે, કિમ કાગળ દિવરાયો રે ચરમં ૩
વાત કહું તે સભજે, દૂર થકો પણ વીર;
પણ પાછો ન ઉત્તર લિખે, તિણ મો મન દિલગીર રે ચરમં ૪
ઈમ જિનરાજ વિચારતા, આંચો ભાવ પ્રધાન,
તિણુ તુ પરતક મેલ્યો, હવે કર આપસ માનો રે ચરમં ૫

ચોવીસી કળશ.

ઈણિ પરિભાવની ગતિ મન આણી, સુધ સમક્ષિ સહી નાણીલ,
વર્તમાન ચગિવીઝી જાણી, શ્રી જિનરાજ વખાણીલ ૧
જો મૂરતિ નયણે નિગ્રખીઝે, જો હાથઈ પૂજી જઈલ,
જો રમતા ઈ ગુણ ગાઈ જઈ, નરભવ લાહો લીજઈલ. ૨

યુગવર જિનસિંહસૂરિ સવાઈ, ખરતર ગુરુ ખરદાઈજી,
પામઈ જિનવરના ગુણગાઈ, અવિચલ રાજ સદાયજી. ૩
પહુડી પરત લિંખાઈ સાચી વારૂ ગુરૂ મુખ વાચીજી,
સમજી અરથ વિશેષઈ રાચી, ઢાલ કહેજીયો જાચીજી. ૪
કેઈ ગુરૂ મુખ ઢાલ કહાવજી, કેઈ ભાવના ભાવજીજી;
કે જિનરાજ તાણા ગુણ ગાચ્યા, ચઢતી દહિલતિ પાવજીજી ૫

ખાહુખલી સજાચ

(૬)

પોતે જઈ પ્રતિખૂઝવો, ખંધવ અમલી માંજી રે,
વનમેં આવે બે બહિનડી, કહી પ્રભુવચન પ્રમાણ રે;
વીરા તુમ્હે ગજ થકી ઊતરો,

ગજ ચઢયા કેવલ ન હોઈ રે. ૧ વીરાં

મુંઠ ભરત મારણ ભણી, ઊગામી ધરિ રીસ રે,
આવ્યો ઉપસમ રસ તિસે, સહિ સર્થએ મુઝ સીસ રે. ૨ વીરાં

મદ મચ્છર માયા તણ, પચ મુઠી કરી લોચ રે,
ધીર વીર કાઉસગ રહ્યો, ઈમ મનસું આલોચ રે ૩ વીરાં

આ ગતિ લધુ ખંધવ અછે, કિમ વંદિમુ તજિ માણ રે,
ઊપાડિસ પગ ઊપનો, ઇહાંથી કેવલજ્ઞાન રે ૪ વીરાં

વેલડીએ તનુ વીટીયો, ડાભ અણી પગ પીડ રે,
મુનિવરને કાને ખિહુ, ચિડીએ ઘાલ્યા નીડ રે ૫ વીરાં

સહતાં એક વરસ થયો, ત્રિસ તાવડસી ભૂખ રે,
મોઠો સો કાને પડયો, બહિની વચન પીયુપ રે ૬ વીરાં

રાજરમણી ઋદ્ધિ મેં તણ, હય-ગય અનેક અનીક રે,
 આક્ષી મુંદરી સાંવી, ન કરે વચન અલીક રે. ૭ વીરાં
 પ્રતિબ્રૂયો આલોચના, અવર ન એવડો મૂઠ રે,
 હુ દ્રવ્ય તે ગજ પગિહરી, ભાવત ગજ આરૂઠ રે ૮ વીરાં
 લથુ બંધવ પિણુ કેવલી, વ દિસું તણ અભિમાન રે,
 પામ્યો પગ ઉપાડના, અનુપમ કેવલજ્ઞાન રે ૯ વીરાં
 કેવલ ન્યાય ન ડિપનો, ઝહિલા દિનની વેઠ રે,
 આપીયો ડિમ ડિઝમિ મકે, બાહુબલિ પગ હેઠ રે. ૧૦ વીરાં
 ઝુઝયો બૂઝયો ઊવસ્યો, આજ જાગે મોભાગ રે,
 માધુતણા ગુણ ગાવના, રાજ તણો વડો ભાગ રે. ૧૧ વીરાં

(૬)

શ્રી ભાવવિજયજી ઊવઝાય.

(જેખનગાથ, ૧૬૭૯ થી ૧૭૩૫ પ્રાયે) ચોવીસી રચના-સ ૧૯૦૯.

શ્રી તપજન્મમા શ્રી વિજયઆણ્ડસૂરિની પાઠે મુનિ
નિમજના ચિપ્પ આ મુન્ની થઈ ગયા છે, તેઓશ્રીએ ચોવીસી શ્રી
ખંભાત ખદરમા ગ્ચી છે દરેક રતવનો મુન્ન ગગગણીમા
ગ્ચાયા છે તેમની ચોવીસીના રતવનોમા રેડ તીથંદોની નાચે
પ્રમાણે હકીકત આવે છે

૧. માતા, ૨. પિતા, ૩. લગ્ન, ૪ વર્ણ, ૫ તનુમાન,
૬ આયુ ૭ વક્ષ, ૮ ચક્ષિણ, ૯. વશ, ૧૦ નગરી, ૧૧ આયુષ્ય
અને ૧૨ નામ

તેઓશ્રીએ ખંભાતમાં, સવત ૧૭૧૬-૧૭૧૭ શ્રી ચિંતામણી-
પાર્શ્વનાથ તથા શ્રી નગિંપુર પાસની પ્રતિષ્ઠા કરાવી છે તેઓ
વિદ્વાન સંશોધક હતા તેઓ સમર્થ વિદ્વાન હોવાથી ખીજા વિદ્વાન
પોતાની કૃતિનુ સંશોધન તેમની પાસે કરાવતા શ્રી જયવિજયજીની
કલ્પદ્રીપિકાનુ સંશોધન તેઓએ કર્યું છે તેમજ જી. શ્રી વિનય-
વિજયજીની કલ્પમુખોધિકા પણ તેઓએ શોધી હતી તે કલ્પસૂત્રની
રીઝા શ્રી વિનયવિજયજીએ સ. ૧૬૯૬ મા રચી હતી તેમજ શ્રી
વિનયવિજયજીનો ૧૭૦૮ મા જુનાગઢમાં પૂર્ણ કરેલો મહાગ્રન્થ
લોકપ્રકાશ પણ તેઓએ શોધી આપ્યો હતો આ સાથે તેઓના
પાંચ રતવનો આપ્યા છે

પૂરવ લાખ ચંદ્રરામી જિવિત, નયરી વિનીતા રાયા.

ત્રિભુ ૩

વંશ ઇંદિવાગ ગોત્ર કાશ્યપનો, આદિ હેતુ વિખ્યાનો;
નારી મુનંદા મંગલા વડલભ, ભરતાદિક સુત તાતો.

ત્રિભુ ૪

ગોમુખ યક્ષ ચક્રેસરી દેવી, જસ શાસન મુર સોહે રે;
ભાવ કહે તે પ્રભુને સેવે, કામધેનુ સો દોહ.

ત્રિભુ ૫

શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન.

(૨)

(રામ-સામેરી-ત્રીરા તેરી ગનિ મુનઈ એ દેશી.)

શાંતિ પ્રભુ સોહે પરમ દયાલા, સોલસમો જિન પંચમ ચક્રી,
શુણુ ગાવે સુરખાલા. શાંતિ. ૧

વંશ ઇંદિવાગ સદન વરદીપક, તેજ તપે અસરાલા;
દેહ તણે વાને કરી છપે, બાચી ચ પકમાલા. શાંતિ. ૨

નિવસેન નરવર કુલમ કન, ખડે મોહુ જંગલા;
અચિરાનો ન દન ચિર પ્રતપો, સચરાચર પ્રતિપાલા. શાંતિ. ૩

ચ્યાત્રીશ ધનુષ માન તનુરાજે, હથિથણા ઉર ભૂપાલા;
છવિત લાખ વરસ જસ મુંદર, મૃગ લ છન મુદુમાલા. શાંતિ. ૪

ગરુડ યક્ષ નિરવાણી દેવી, સેવિત ચરણ મયાલા;
ભાવસુનિ જિનને સેવ તો, પામે લખિધ વિશાલા. શાંતિ. ૫

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૩)

(રાગ-ગોડી- નેમીસર દિનતી માનીયેય-એ દેશી)

નેમિસર જિન બાવીસમોજી, વીસમો મુજ મન માહિ,

વાહો લવનમાહિ. નેમિં

શ્રી હરિવશ નેરગિરિ મહન, ન દનવન યદુવશ,

તિહા જે જિનવર મુરતર ઉદ્યો, મુરનર રચિત પ્રથંસ.

નેમિં ॥૧॥

મમુદવિજય નૃપ શિવાદેવી મુત, સોરીપુર અવતાર,

અંગ તુગ દશ ધનુષ મનોહર, અજન વરણ ઉદાર

નેમિં ॥૨॥

એક મહમ ન વત્સર લુવિત, લછન શખ મુહાય,

મુર ગોમેધ અંખિડા દેવી, સેવતી જસ નિત પાય

નેમિં ॥૩॥

દેશવનો બલ મદ નેહો ગાલ્યો, જિમ હિમ ગ લે ભાણ,

નેહો પ્રતિખોધી લવિઅણુ ડોડિ, મોડી મનમથ બાણ.

નેમિં ॥૪॥

સજિમતિ મન કમલ દિવાડર, કરુણાગ્ન લડાર,

તે જિનજી મન વાગિત દેજો, ભાવ કહે અણુગાર

નેમિં ॥૫॥

શ્રી પાર્થનાથ સ્તવન.

(૪)

(રાગ-ધન્યાત્રી-દ્વીર ગુરુ ગુમતો યા ભક્તિપ્રીતીએ દેશી)

પામ્મ જિન સેવક જન આધારે,
ત્રેવીશમે પ્રભુ પુરુષાદ્ધાની, ભવમાયર ઉતારે. પાસં ॥૧॥
અન્ધમેન નૃપ વામા દેવી, કુંવર કુલ સિનગારે,
વથ ઈશ્વરાગ ઉદયગિરિ દિનકર, અવગુન તિમિર નિકારે.

પાસં ॥૨॥

નીલ બરન નવકર ઉન્નત તનુ, ફનિધર લલન ધારે,
એકમે વરસ સુલલિત પાલી, સુગતિ નયરી પાઉં ધારે

પાસં ॥૩॥

બાનારસી નયરીએ જન્મ્યો, જનમ મરન ભય વારે,
પામ્મ યક્ષ પદ્માવતી દેવી, જોડની સેવા આરે પાસં ॥૪॥
કમલ દર્પ દાવાનલ જલધર, મંગલ વેલિ વધારે,
સેવક જ્ઞાવ મયૂર બની પ્રભુ, નેક નજર અખ ધારે. પામં ॥૫॥

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૫)

વંશ ઈક્ષ્વાગ સરોવરે, જે પ્રભુ હસ સમાન ભ૦,
કનક કમળને છપતો, જેહ તણો તનુવાન ભ૦ વર્ધ૦ ૨
મુતમિદ્ધારથ રાયનો, ત્રિસલા માત પ્રધાન ભ૦,
વરસ બહોતેર આઉખુ, સાત હાથ તનુ માન ભ૦ વર્ધ૦ ૩
વર્તમાન શાસન તણો, નાયક અકલ અખીહુ ભ૦,
લંછનભિમિ સેવે સદા, જસ સત્તવે જીત્યો સીંહ ભ૦ વર્ધ૦ ૪
માત ગ ચક્ષુ મિદ્ધાચિકા, નિતુ સેવે જસ પાય ભ૦,
મહાવીર જિનગયના, ભાવવિજય ગુણુ ગાય ભ૦ વર્ધ૦ ૫

ચોવીસી કેળશ.

ઈમિ શુદ્ધયા ૧ જીનવર નામ, ૨ લંછન, ૩ વણુ, ૪
શામ્ભનમુર, ૫ મુરિ, ૬ તનુમાન, ૭ માતા, ૮ પિતા,
૯ જીવિત, ૧૦ વશ, ૧૧ નયરીહિચરિ તપગચ્છ,
પ્રભુશ્રી વિજયાણુ દસૂરિ શ્રી વિમળ હુપ વાચક વર,
ભિવચાય શ્રી મુનિ વિમલ સેવક, ભાવ મુખ સંતતિ કરે-

(૭)

શ્રી આણંદવર્દન.

*

ચોવીસી રચના સં ૧૭૧૨

શ્રી ખરતરગચ્છમાં આ મુનિ શ્રી મહિમાસાગરના શિષ્ય થયા છે તેઓની ચોવીસી સુન્દર રાગ-રાગણીવાળી છે

તેઓએ બનાવેલું શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ સ્તવનમાં તેઓએ જે હૃદયસ્પર્શી પિનતી કરી છે તે બાણુતા વાચતા આત્મા શાંત રસમાં તરખોળ થઇ જાય છે. અવશ્ય મોઢે કરવા જેવું છે.

આ સિવાય તેમની ખીજી સાહિત્ય રચના જાણવામાં નથી. આ સાથે તેઓના પાંચ સ્તવનો તથા શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથનો ૭૬ આપ્યો છે.

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન.

(૧)

(શ્રી જિનવાણી મયા કરો-એ દેશી)

આદિ જિણુ દ મયા કરુ, લાગો તુમ્હસ્યું નેહા રે,
દિનરયણી દિલમે વસે, જ્યું ચાતુક ચિત્ત મેહા રે.

બલિ બહ વાત સુણો મેરી ૧

મરુદેવી કે લાલના, મૂરતિ નવલ સુહાની રે,
અંખીયા તપતિ ખૂઝાવહી, જ્યું પ્યાસેકુ પાની રે બલિ ૨
તુમ્હ સાહિબ હમ દાસ હૈ, સખ કછુ કર હો દિલાસા રે,
આનંદવરદન કે પ્રભુ, હમ હે તુમ્હારી આસા રે. બલિ ૩

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

(રાગ-વિહાગડો-નાચે ધ્રુવ આણુદ સુ એ દેશી)

ભગતવત્સલ પ્રભુ સાંભલો, ઓલંભે અરદાસ રે,
છોડંતા કિમ છુટયો, કરસો ખરી દિલાસ રે
ભગત૦ ૧

તુમ્હ સરીખા સાહિબ તણી, ભે સેવા નિષ્કલ થાય રે,
લાજ કહો પ્રભુ કેહને, સેવકત્વં શુ જાય રે. ભગત૦ ૨
ગુણ દેખાડીને હેલવ્યા, તે કિમ કેહો છાડે રે,
જિહાં જલધર તિહા બપૈયો, પીઉ પીઉ કરી મુખ માડે રે.
ભગત૦ ૩

ભે પોતાનો લેખવો, તો લેખો ન વિચારો રે,
સો વાતે એક વાતડી, ભવ ભવ પીડ નિવારો રે. ભગત૦ ૪
તુમ્હ સરીખો કેઉ દાખવો, કીજે તેહની સેવ રે;
આણુ દવરધન પ્રભુ શાંતિજી, અચિરાન દન દેવ રે, ભ૦ ૫

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

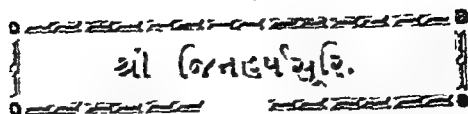
(૩)

(રાગ ધન્યામી-ડોલીમ ગુઝરી એ-દેશી)

યોવન પાહુના જાત ન લાગત વાર, યો૦
ચ ચલ યોવન થિર નહી રે, જ્યાન્યો નેમિ જિના યો૦ ॥૧॥
નિંદ ન કીજે જાગીયે રે, અત સહી મરના, યો૦
ખાલ સ ગાતી આપણા, દેખો કિહા ગયો ખાલપના યો૦ ॥૨॥

(૮)

આવીસી રચના સવન-૧૭૧૫

ખગનચંદના આ નિદાન કવિએ સવન, ૧૭૧૧ થી ૧૭૬૨
નુક્રી સ્વખમન પચામ્ નર્મ નુક્રી સ્વખમન પચામ્ ગચ્છા છે તેમની
આવીસી રૂઢી અને ભાગ્યદી છે તેઓએ ગાસાઓ, યોગાઓ,
પદ્યોની તથા સજ્જાઓ, મળી કુલ ૩૬ છત્રીય, અન્ધોની રચના
નૂતન તી જાણામાં કરી છે આ માથે તેઓના માન રત્નરત્નો કીધા છે

(ગુજરાતી અન્ધ-રચના)

૧ નિશાવિધાસ યોગાદ ૧૭૧૧	૨ મજળ સ્વસ્થ ગાસ ૧૭૧૪
૩ નમ્યકુમરી ગમ ૧૭૧૮	૪ કુમ્ભ શ્રી ગમ ૧૭૧૫
૫ મુન પુત્ર યોગાદ ૧૭૧૫	૬ નત્યોદ્ધ યોગાદ ૧૭૧૮
૭ દુરુદ કન્યા યોગાદ ૧૭૨૩	૮ વેગડા છત્રીની ૧૭૨૭
૯ ગી વન્ય ગદ્ય ૧૭૨૬	૧૦ ગાના મૂલ અપાળાય ૧૭૩૨
૧૧ ગુરુનાથ ગાસ ૧૭૨૭	૧૨ શ્રીપાળ ગમ ૧૭૩૭
૧૩ અરતીકુમાર સ્વસ્થ ૧૭૪૧	૧૪ કુમારપાળ ગાસ ૧૭૪૨
૧૫ અમરદન ખિરાન ગમ ૧૭૪૪	૧૬ અન્ધ મધુવાળીની ગાસ ૧૭૪૮
૧૭ દક્ષિણગાસ ગાથા ૧૭૫૧	
૧૮ નેત્રમકુલન અન્ધ (પાદ્ય)	૧૭૪૫
૧૯ કૃતિન જા અન્ધ ગમ (પાદ્ય)	૧૭૪૧
૨૦ દક્ષિણ મરિચ ગાસ ૧૭૪૮	૨૧ તીસરયાન ગાસ ૧૭૪૮
૨૨ મુન ગમ ૧૭૪૮	૨૩ નરદાન ગદ્ય ગાસ ૧૭૪૬
૨૪ નરદાન ગાસ ગમ ૧૭૪૦	
૨૫ નરદાન ગાસ ગમ ૧૭૫૧	

૨૬ મહાખળ મહાવાસુન્દરી રાસ	૧૭૫૧
૨૭ મનુજય માહાત્મ્ય રાસ	૧૭૫૫
૨૮ શ્રી સત્વિજય નિર્વાણ રાસ	૧૭૫૬
૨૯ રત્નચુડ મુનિ રાસ ૧૭૫૭	૩૦ શીલ્પાંતી રાસ ૧૭૫૮
૩૧ અક્ષયકુમાર રાસ. ૧૭૫૮	૩૨ અમરસૈન જયસૈન રાસ ૧૭૫૮
૩૩ રત્નસાગર નૃપ રાસ. ૧૭૫૯	૩૪ જળસુત્રામિ રાસ ૧૭૬૦
૩૫ આગમ ઝોલા રાસ ૧૭૬૧	૩૬ વસુદેવ રાસ ૧૭૬૨

શ્રી રૂપભદ્રેવ જિન સ્તવન.

(૧)

(રાગ-વેલાસ)

રે હવ મોહ મિથ્યાતમેં, કયું મુઝો અજ્ઞાની;
 પ્રથમજાણુંદ ભગે ન કયું, શિવસુખ દો દાની. (૧)
 રે હવ મોહ મિથ્યાતમેં.
 ઓર દેવ મેવે કહા, વિપરી કે માની;
 તરી ન શકે તારે કહા, દુરગતિ નિશાની (૨)
 રે હવ મોહ મિથ્યાતમેં.
 તારણુતરણ જહાજ હે, પ્રભુ મેરો જાની,
 કહે જિનહર્ષ સુતારિયે, ભવસિંધુ સુજાની. (૩)
 રે હવ મોહ મિથ્યાતમેં.

શ્રી નકપભદ્રેવ જિન સ્તવન.

(૨)

(ગગ-ધધિત.)

દેખ્યો રે નકપભ જિણુંદ તબ તેરે પાતિક દ્વરિ ગયો,

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૬)

(ગગ-જ્યશ્રી)

સાહિબ મોગ હો અબ તો મહિર કરો આરતી મેરી દૂરી કરો સાં ૦
ખાના બદ ગુલામ બાણિ કે મુઝ ઉપરિ હિત પ્રીતિ ધરો સાં ૧
તુમ લોભી હુઈ ખેડે સાહિબ હુ તો અતિ લાલચી ખરો, સાં ૦
તુમ લાગે હુ તો લાબૂ નહી લાવડ મુઝ સુ આડ અરો સાં ૨
સાહિબ ગરીબ નિવાજ કરાવે હુ ગુનહી ભોરો ડાવરો, સાં ૦
વીર જિણ દ સહાર્થ નડે જહૈ જિન હરખ મૌ કાઢૈ કરો સાં ૩

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૭)

(ગગ-કેશરો-ખિલાગડો)

મે બાણુ નહિ, લાવડુ ખ એમો હોઈ,
મોહ મગ્ન માયા મે ખુનો, નિજ લવહારે કોઈ (૧)
મે બાણુ નહી લવ હુ ખ એસો હોઈ,
જન્મ મરણ ગર્ભવાસ અશ્રુચિમે, મહેવો મહેવોઓઈ,
મૂખ તૂરા પગ્ગલ ખ વન હાર શકે ન કોઈ મે બાણુ ૦ (૨)
છેદન નેદન કુખી પાચન, ખર વૈતરણી તોઈ,
કોઈ યુગર્થ શક્યો નહિ વે હુ ખ મે મરમરિઓ રોઈ.
મે બાણુ ૦ (૩)

સખડી સગાઈ જગત ઠગાઈ, સ્વાસ્થ કે સખ લોઈ,
એક જિનહર્ષ ચરમ છનવરકો, શરણ હિયામે ઢાઈ.

મે બાણ્યુ'ં (૪)

કલશ

(રાગ-ધનાશ્રી)

જિનવર ચઢવીસે સુખદાઈ,

ભાવભગતિ થરી નિજ મન સ્થિર કરી

કીરતિ મન શુદ્ધ ગાઈ જિન૦ ૧

બકે નામ કલ્પવૃક્ષ સમવરિ, પ્રાગમતિ નવ નિધિ પાઈ,

ચૌવીસે પદ ચતુરાઈ ગાવૌ, રાગ બંધ ચતુરાઈ જિન૦ ૨

શ્રી સોમગણિ સુપસાઉ પાછકે, નિર્મલ મતિ ઉર આઈ,

શાંતિવર્ષ જિનહર્ષ નામ તૈ, હોવત પ્રભુ વરદાઈ. જિન૦ ૩

શ્રી નેમિનાથ ગીત

(૩)

(રાગ-મેઘાદિલ)

નેમિજિણુ વંદિજઈ યદુરાય,
 મનમોહન સુખરોહણુ સોહણુ, શામલ વરણી કાય. ૧
 આપણુ પછં નિરમંથન હૂંચઉ, પશુ ખંધન છોડાય,
 વરસ્રીદાન આપિ જલ લિયઉ, પરિયણુ કુ સમઝાય. ૨
 તજિ રાણમતી ભજિ તાણ, મતિ કેવલ લખમી પાય;
 શ્રી જિનરતન લહઈ અવિચલ પદ, સોહમકુ સુખઢાય. ૩

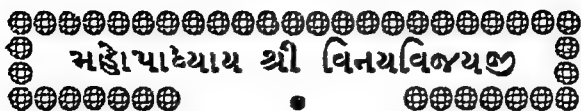
શ્રી પાર્થનાથ ગીત

(૪)

(રાગ-જયંતસિરી)

સાહિબ મોરા હો હૂં તુઝ આણુ ધરૂં, મનવંછિત સુખ લીલ વરૂં;
 ત્રિભુવન પતિ જિણુવર ત્રેવીસમ ભજિ, ભજિ સુકૃત ભંડાર ભરૂં. ૧
 અમરણુ સરણુ મધ કીનઉ તિલ, ભરિ પાપ થકી ન ડરૂં;
 ફરમ નિજરિ કરઉ મુઝ ઉપરિ, નરક નિગોદઈ જથૂ ન ડરૂં. ૨
 પ્રવહણુ સમ શ્રીપાસ જિણુસર અદરિ, કરિ ભવજલધિ તરૂં;
 શ્રી જિનરતનસૂરિ ઇમ જપઈ, અવર ન માયઈ નાથ કરૂં. ૩

(૧૦)

મહોપાધ્યાય શ્રી વિનયવિજયજી

ચોવીસી રચના-૧૭૨૦ આસપાસ

લેખનકાલ-૧૬૮૯ થી ૧૭૩૮

શ્રી તપગચ્છમા શ્રી હીરવિજયસૂરિની પરંપરામા ઉં શ્રી
કીર્તિવિજયજીના શિષ્ય આ મહોપાધ્યાયનો જન્મ સ ૧૬૬૦/૬૫
આસપાસ થયેલો હોય એમ લાગે છે ચોક્કસ સવત મલ્યો નથી.
તેઓશ્રીના પિતાનું નામ તેજપાલ તથા માતાનું નામ રાજશ્રી હતું
તેઓની દીક્ષા સં ૧૬૮૦ આસપાસ થઈ છે ઉં શ્રી યશોવિજયજી
તથા શ્રી આનંદચંદ્રજીના સમકાલીન સહિત્યપ્રેમી આગમ અભ્યાસી
સમર્થ વિદ્વાન તથા પ્રસિદ્ધ શ્રી કલ્પસૂત્ર સુબોધિકાના કર્તા તરીકે ઉં
શ્રી વિનયવિજયજીએ સંસ્કૃત તથા ગૂજરાતીમાં ઘણું સાહિત્ય રચ્યું છે.
તેમનો અદ્વિતિય ગ્રંથ લોકપ્રકાશ સ ૧૭૦૮માં ગુનાગદમાં રચાયો.
જેમાં જૈન દૃષ્ટિએ આખા વિશ્વલોકનું વર્ણન વીસ હજાર
શ્લોક પ્રમાણુ આ ગ્રંથ છે તેઓશ્રીએ સુરતમાં બિરાજમાન શ્રી
વિજયપ્રભસૂરિ પર લખેલ વિરક્તિપત્ર નામે ઇદ્દૂત ખાસ વાંચવા
જોવા છે ગૂજરાતી ભાષામાં અતિ પ્રસિદ્ધ શ્રીપાલ રાસ
ચંદ્ર ને આસોની આયળીલની અદાઈના દિવસોમાં ઘેર ઘેર
વાંચાય છે આ તેઓની હેલ્લી કૃતિ છે જે રાસ અંધુરે રહ્યો તે
શ્રી યશોવિજયજી ઉપાધ્યાયે પૂર્ણ કર્યો તેઓશ્રીની ચોવીસીના
સ્તવનો સુદર ગબીર અર્થવાળા તથા ત્રણ ચાર ગાથાવાલા
નાના છે શ્રી મદાવીરજામીનું સ્તવન ખુબ પ્રચલીત છે

તેઓશ્રી માટે તાર્કિક શિરોમણી પ્રખર વિદ્વાન ઉપાધ્યાય શ્રી

સુરતમાં ચાતુર્માસ કરતા, તેમને વિરક્તિએ લખ્યો છે—ચંદ્રને દૂત તરીકે મોકલે છે જેમાં આખા ગ્રંથના વર્ણન જણાવતા—કંચનગિરિ, ઝાલોર, શિંગોદી, આશુ, અયલગઢ, સિદ્ધપુર, અમદાવાદ, વડોદરા, ભરૂચ અને છેવટે સુરત ગોપીપુરાના ઉપાશ્રયનું સુંદર વર્ણન કર્યું છે જેના એક શ્લોકનો નમુનો નીચે મુજબ છે. આ કાવ્યની કુલ શ્લોક સંખ્યા ૧૩૨ છે

મધ્યે ગોપીપુરમિદ મહાન્ આવક્રોપાશ્રયોઽસ્તિ,
કૈલાસાત્રિ પ્રતિમદ્દેવ પ્રૌઢલક્ષ્મીનિધાનમ્ ।
અન્તર્વત્યાહિતમતગુરુ પ્રૌઢતેજોમિરુચ,
જ્ઞયોતિર્મધ્યસ્થિત મથવતા તાવિષેણોપમેયઃ ॥૧૦૧॥

ભાવાર્થ:—આ સૂર્યપુર નગરમાં ગોપીપુરાના મધ્ય ભાગમાં દિમાલય પર્વતના પ્રતિસ્પર્ધી સૈનિક જેવો, મનોહર લક્ષ્મીના નિવાસ-સ્થાન સ્વરૂપ, વિશાળ આવક્રોનો ઉપાશ્રય છે અદર ખીરાજમાન જૈનશાસનના આચાર્યના પ્રખર તેજના સમૂદયી જેની જાતિ બદ્ધાર કેલાષ રહી છે એવો આ ઉપાશ્રય જેના મધ્યભાગમાં ઇન્દ્ર ખીરાજ-માન છે એવા સ્વર્ગની સાથે ઉપમા પામી ગયો છે

જેવી રીતે સ્વર્ગમાં ઇન્દ્ર અને દેવો હોય છે તેવી રીતે આ ઉપાશ્રયમાં આચાર્ય અને આવક્રો રહેલા છે

શ્રી પુણ્યપ્રકાશ સ્તવન:—ગુજગતી ભાષામાં આલોચનાનું અતિ સુંદર આદ્ય ઠાળ માદા માણસને સહજાવતા જે ગાનાર ભાવપૂર્વક રાગથી ગાય અને ઓતા દિલથી સાંભળે તો આત્મા ચાંતરસમાં તરખોળ થઈ જાય એવી સુંદર કાવ્ય ચમત્કૃતિ છે સાંભળના અને સહજાવના જેવું સ્તવન છે વણી વખતે માંદાને રોગ શુદ્ધાવી દે અને પરણી સાંધી લે એવી રચના છે, તેમાં ચોપાંસી લાખ ગ્રંથોનીને શુદ્ધ હૃદયથી ખમતખામણા કરવાની ભાવના પેના કરે છે ને સાંભળતાં સાંભળના અત સમયે ભાવપૂર્વક પચ્ચક્ષણ કરતાં

શ્રી ઋષભદેવતુ સ્તવન

(૧)

(૭ખીંત્ર લાક્ષન-એ દેશી)

શેત્રુ ભ સિર એહર, દુ ખહર આદિજિણુંદ સોભાગી સુંદર;
મરુદેવીનો નંદન, સુખસુરતરુનો કદ, રમો મનમંદિર. સોં ૧
સકળ કળા જિણે શીખવી, વર્તાવ્યો વિવહાર. સોં
યુગલાધર્મ નિવારીઓ, દેખાડ્યો આચાર સોં ૨
નમિ-વિનમિ નિવાણ્યા, કીધા વિદ્યાવત સોં,
બાહુબલી પ્રતિષ્ઠાવ્યો, તું મોટો ભગવંત. સોં ૩
સેવા કરતા સ્વામીની, લહીએ મુગતિનિવાસ. સોં,
કીર્તિવિજય ઉવળાચનો, વિનય કરે અરદાસ. સોં ૪

શ્રી ઋષભદેવ જિન સ્તવન.

(૨)

(સાપાપુ-એ દેશી)

વિમલગિરિ વિમલતા સમરીએ, કમલદલ નયન જગદીસ રે;
ત્રિભુવન દીપક દીપતો, જિહાં થયો શ્રી યુગાદીસ રે.

વિમલ ૧

પાપના તાપ સવિ ઉપથમે, પ્રહ સમે સમરતા નામ રે;
પૂજતા પાપ શ્રી ઋષભના, સપજે વહિતકામ રે.

વિમલ ૨

રિદ્ધિ રાણિમ ઘણી ઘર મિલે, પયતલે કનકની કોડિ *

નાભિનરનાથ મુન ૦ નરને ૦ ન નરે વિનય કુન્નેલી ૩
તેમકર ૩

શ્રી ગાનિનાથ સ્તવન

(૩)

શાંત જિનેમર માકમે, પાયમે ગ, ર નિ જાણે ૩
ચોમ ૦ મકુમ વસુ વણી, પ્રણમે ૧૨૧૬ ગણે ૩ શાં ૧
દ્યોર વિગત નત મકુટે જિન પગલ મમીર ૩
હુ ખ દાવાનક ઓહવે, જિન તવ ૦ હુ ૦ ની ૩ શાં ૨
કીર્તિવિજય ઉવકાયનો, વિનય વડે ૦૨ વણી ૩
શાંતિ જિનેમર મેવના અવિહુ પુણ ની ખ પી ૩ શાં ૩

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૪)

મામકીયા નેમજી પાનકીયા નેમરુ
મોભાગી નેમજી, ગગીહ નેમજી (અ.કણી)
નેમ હિયેરે વિમામો, કાઈ પડે ૩ વગમ
જખકે સ્યુ નામો, મુજ પડે ૩ તરામો મામ ૦ ૧
નેમ હુ તોરી દાસી, જુઓ વાત વિમામી,
ધમ જતા હો નાસી, જગે થાશે હો હામી મામ ૦ ૨
એક વાર પધારો, વિનતિ અવધારો
મુજ મામ વધારો, પછે વહેલા સિધાવો મામ ૦ ૩
શિવનારી ધૂતારી, સાધારણ નારી
મુજ કીધી શુ વારી, નેમિ કીધો ઉદારી મામ ૦ ૪

કહતી ઈમ વાણી, રાજીલ ઉભાણી;
 ભેટયો નેમ નાણી, પહોતા નિરવાણી. સામ૦ ૫
 કીર્તિવિજય ઉવજાયા, લહી તાસ પસાયા,
 નેમજી ગુણ ગાયા, વિનયે સુખ પાયા સામ૦ ૬

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૫)

(રાગ-રામગિરિ)

(જાતો રે છપીને ક તા કિહા રહ્યો રે-દેશી)

રહો રે રહો રથ ફેરવો રે, આવો આવો આણે આવાસ રે,
 ભે રે હતું ઈમ જાયવું રે, કાઈ તો કરાવી એવડી આસ રે.

રહો૦ ૧

પીરસીને ભોજનથાળ ન તાણીએ રે, સીંચીને ન ખાણીએ મૂળ રે,
 ખંધે ચઢાવી ભૂમિ ન નાખીએ રે, ઘોઘને ન ભરીએ ધૂળ રે

રહો૦ ૧

ચિગટ વિણ તળવુ કિસ્થુ રે, આદિ વિના કિસો છિહ રે,
 પરણ્યા વિણ વૈધવ કિસ્થુ રે. રોસ કિસ્થો વિણ નેહ રે.

રહો૦ ૩

પાણી વિણ પરવાલડી રે, કહો કેણી પરે વિંધાય રે,
 ભીના વિણ કહો હુગડાં રે, તાપે કિમ દેવાય રે રહો૦ ૪
 આછિ વિના લાછા નહી રે, જીઓની વિચારી આપ રે,
 ગ્રેમ-સુધા વિણ આખવે રે, સ્યો કરો એવડો સંતાપ રે.

રહો૦ ૫

શ્રી પાર્થજિન સ્તવન.

(૭)

(પૂજુ રે પૂજુ પાસ ચિંતામણી-એ દેશી)

આસ પૂરે સદા પાસ પરમેસરૂ, હાસ પરિ જાસ સુર સેવ સારે,
ભીમ ભવસાગરુ ઘોર ભય આગરૂ, વાહણુ પરે લોકના થોક તારે
આસ૦ ૧

માત વામા સતી પુત હુલરાવતી, નવનવાં હાલરેં ગીત ગાવે;
રૂપ અદ્ભુત નિજ પુતનુ' દેખતાં, આનદ ઉલટ અ ગ આવે.
આસ૦ ૨

પાસ સુરદેવી પદમાવતી ગુણવતી, લગતજન વહિત સર્વ આપે,
કીર્તિવિજય ઉવજાવનો સેવક, વિનય નિજ ચિત્ત પ્રભુ પાસ
થાપે. આસ૦ ૩

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૮)

(બોલિયા દ સા રે વિષય ન રાચીછ-એ દેશી)

સિદ્ધારથના રે ન દન વિનવું, વીનતડી અવધારી,
ભવમંડપમા રે નાટક નાચીઓ, હવિં મુજ દાન દેવારિ સિ૦ ૧
ત્રિણિ રતન પ્રભુ આપો બાપજી, જિમ નાવઈ મ તાપ,
દાન દેઅ તા વલિ કોસિર કિસી, આપો પદવી રે આપ. જિ
ચરણુ અ ગુઠે મેરૂ કંપાવીઓ, સુરનો મોડયો રે માનઃ
કર્મ તણા તે રે ઝગડા છુતીઆ, દીધુ વરસી રે ।

તીરથ તીરથ સુરતિજ દરદ્ર એ,

જુહારિયાં જુહારિયા એહ ઇચ્છાર કે,
દુરગતિના દુષ્ટ વારિઆએ, ઊપનો ઊપનો અતિ આણુ દ કે,
સુરતિ તીરથ જુહારિયાએ

અંતે—

તપગચ્છ હીર સમાન ગણધર વિજયસિંહસૂરિએ,
તસગચ્છ ભૂપણ તિલક વાચક, કીર્તિવિજય સુખકંદએ,
તસ ચરણ સેવક વિનય ભગતઈ, યુષ્યા શ્રી જિનરાજએ,
શરીરકલા સંવત વર્ષ વસુ નિધિ, કલ્યાં વચિત કાજએ.

શ્રી ધર્મનાથ આત્મજ્ઞાન પ્રકાશ સ્તવન

અથવા ઊપમિતિ ભવપ્રપચ સ્તવન

અંતે—

મન વચ કાયા ચિર કરી, પરમ શુકલ ધરી ધ્યાન,
ચારઈ કરમ દહી લહઈ, પરમ નિદ નિધાન ૧૩૧
સિદ્ધિ સદા મુખ અનુભવઈ, અનુપમ કાલ અનત;
અજર, અમર, અવિચલ રહઈ, પ્રણમુ તે ભગવત. ૧૩૨
ધર્મનાથ આરાધતા, એ અવિ સિર્ઝઈ કાજ,
અંતરંગ રિપુ જીતઈ, લહીઈ અવિચલ રાજ ૧૩૩
ધરમનાથ આરાધીઈ, સેવકની અરદાસ,
દયા કરીને દીજઈ, મુગતિ મહોદય વાસ. ૧૩૪
વાસ ન દિયો મુગતિનો, તો દ્યો સહજ જિદાસ,
તેહ લહિ અમ્હ સાધરણુ, સહજઈ શિવ અભ્યાસ. ૧૩૫
સત્સરસઈ ૧૭, સોલોતરઈ ૧૮, સૂરતિ રહી ચગિમાસ,

તવન રચ્યુ મહં અક્યમતિ, આત્મજ્ઞાન પ્રકાશ. ૧૩૬
 શ્રી વિજયદેવસુરિદ પગિ, શ્રી વિજયપ્રભસુરિ,
 શ્રી કીર્તિવિજયવાચક તર્ણ, વિનયવિજય રત્ન પૂર્ણ ૧૩૭

શ્રી પુણ્યપ્રકાશ રત્નવનની ઢાલ છકો

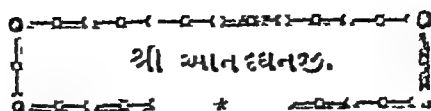
ધન વન તે રીત માહુજો, છુદા રીવો વર્મ
 દાન, શીયલ, તપ, આદરી, રાજ્યા દુઃખ વન ૧
 ગ્રેયુત્તરિ તીર્થની, જે કીધી જલ, જુગતે જનવર પુણ્યા, વાળી પાખ્યા પાત્ર વન ૨
 પુસ્તક જ્ઞાન કાખાવીઆ, જિતવર જિત કૈલ્ય, મથ અનુવિધ માચબ્યા, એ માતે ગ્રેવ ધન ૩
 પરિક્ષમણા મુપરે કથો, અનુકપા દાન, સાધુ મુગિ કિવજ્ઞાયને, રીજા અનુમાન વન ૪
 ધર્મકાજ અનુમોદીએ, એમ વારોવાર, શિવ ગનિ આરાવન તાણે, એ માતમે અધિકાર વન ૫
 ભાવ ભલો મન આણીએ, ચિત્ત આણી કામ, મમતા ભાવે ભાવીએ, એ આતમગમ ધન ૬
 મુખ-દુઃખ કારણ જીવને, કોઈ અવર ન હોય; કર્મ આપ જે આચર્યા, ભોગવીએ તે મોય વન ૭
 મમતા, વિણ જે અનુમદે, પ્રાણી પુણ્યના કામ, છાર ઉપર તે કીપાણુ, આખર ચિત્તમ ધન ૮
 ભાવ ભલો પદે ભાવીએ, એ ધર્મનો સાર; શિવગતિ આરાધન તણે, એ આક્રમો અધિકાર વન ૯

કલશ

ધ્ય તરણુતારણુ સુગતિ કારણુ, દુઃખ નિવારણુ જગજ્યો;
 શ્રી વીરજિનવર ચરણુ થુણુતા, અધિક મન ઉલ્લટ થયો. ૧
 શ્રી વિજયદેવસૂરિ દ પટધર, તીરથ જ ગમ ધણુ જગે,
 તપગચ્છપતિ શ્રી વિજયબ્રહ્મસૂરિ, સૂરિ તેજે જગમગે. ૨
 શ્રી હીરવિજયસૂરિ શિષ્ય વાચક, કીર્તિ વિજય સુરગુરુ સમો;
 તસ શિષ્ય વાચક વિનયવિજયે, થુણુયો જિન ચોવીસમો. ૩
 સય સત્તર સંવત ઓગણુત્રીશે, રહી રાંદેર ચોમાસ એ;
 વિજય દસમી વિજય કારણુ, કીયો ગુણુ અભ્યાસ એ. ૪
 નરભવ આરાધન સિદ્ધ સાધન, સુકૃત લીલ વિલાસ એ,
 નિર્જરા હેતે સ્તવન રચીયું, નામે પુણ્ય-પ્રકાશ એ. ૫

(૧૧)

ચોવીસી રચના ૧૭૨૫ આસપાસ

સમય ૧૬૬૫ થી ૧૭૩૫ આસપાસ

સતગ્રંથી સદીના સમર્થયોગી મહાન અધ્યાત્મજ્ઞાની, આગમના અભ્યાસી અને મહાવિદ્વાન શ્રી આનંદધનજી અપર નામ લાલા-નંદજી ॥ જીવન સખ વી, નિર્ગિન સજ્જાર જન્મ, દીક્ષાને માર્ગના સ સખધી કાષ્ઠ હરીજન મળતી નથી, મન અનુમાનથી તેઓશ્રીનો જન્મ, લગલગ ૧૬૬૫ આસપાસ હોવો જોઈએ અને નિર્નાયક સમય ૧૭૩૫ આસપાસ હોય એમ લગલગ મનાય છે તેઓશ્રીનું સાધુ-અવસ્થામાં નામ શ્રી લાલાનંદજી હતું તેઓનો જન્મ બુદ્ધિષ્ઠ અને હૃદયમા ધ્યેય હતો તેઓનો વિદાર મોટે ભાગે માગનાડ અને પાકણપુર આજુબાજુ હતો તેઓશ્રીએ ધણી ચોમાસા મેડતામા (જેઠપુર હૃદયો) ડ્યાં હતા એમ ઐતિહાસિક રીતે સાબીત થાય છે તેઓશ્રીનો પંચાસ શ્રી સત્યવિજયજી સાથે વણો સારો પરિચય હતો એમ જણાય છે અને દીક્ષા શ્રી તપમંજીમાં લીધી હોય એમ જણાય છે

તેઓશ્રીનો દેહોત્સર્ગ મેડતામા ધ્યેય છે શ્રી સત્યવિજયજી પંચાસ ક્રિયોદ્ધાર કરી શ્રી આનંદધનજી સાથે પનવાસમાં રહ્યા હતા, એમ શ્રી આત્મારામજી મહારાજ શ્રી જૈનતત્ત્વવાદર્શ ગ્રંથમાં કહે છે.

હવે તેઓશ્રીની ચોવીસી સખધી થોડું વિવેચન કરીએ. તેઓશ્રીની ચોવીસીમા, બાવીસ સ્તવનો તેઓશ્રીએ બનાવ્યા છે. બાકીના એ સ્તવનો બીજાની કૃતિ છે તેઓશ્રીની આશુતિ કાવ્યોમાં,

તેઓશ્રીનું અગાધજ્ઞાન તથા અપૂર્વ શૈલી જણાઇ આવે છે કેટલાક સ્તવનોમા એવા ટકશાળી કાવ્યો રચાયા છે, કે જે ખરેખર મોઢે કરી રાખ્યા જેવાં છે દૂર્ગા કાવ્યોમા શાસ્ત્રનો સાર મૂકવો એ તેમની કૃતિઓની અમત્કૃતિ છે અને સ્તવનોમા વૈરાગ્ય, તત્ત્વજ્ઞાન, યોગ તથા અધ્યાત્મજ્ઞાન દરેક વિષયો ઝળકી ઉઠે છે

તેઓના સ્તવનો વાંચતા આત્મા શાંતરસમા મગ્ન થઇ જાય છે અને વૈરાગ્યવાસિત બને છે જુદા જુદા રાગોમા તેઓશ્રીએ સ્તવનો તથા પદો ગાયા છે— જેવા કે, વેલાવલ, ટોડી, સારંગ, ગોડી, કેદારો, આશાવરી, વસત, સોરઠ, માલસિરિ, દીપક, માલકેશ વગેરે

(૧)

હમા સુવિધિનાથ સ્તવનમા પ્રભુપૂજા ત્રિષે લખે છે:—

સુવિધિ જિજ્ઞેસર પાપ નમીને, શુભ કરણી એમ કીજે રે,
અતિ ઘણો ઉલટ અંગ ધરિને, પ્રહુ ભીડી પૂજી જે રે. ૧
દ્રવ્ય ભાવ શુચિ ભાવ ધરિને, હરખે દહેરે જઈએ રે,
દહુ તિંગ પણ અહિગમ સાચવતા, એક-મના ધુરિ થઈએ રે. ૨
સુવિધિ જિજ્ઞેસર પાપ નમીને.

x

x

ઈમ પૂજા બહુ ભેદ સુણીને, સુખદાયક શુભ કરણી રે;
ભવિક જીવ કરશે તે લહેશે, આનંદધન પદ ધરણી રે. ૮
સુવિધિ જિજ્ઞેસર પાપ નમીને.

*

*

૯૮ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

૧૧મા શ્રી શ્રેયાંમનાથ સ્તવનમા અધ્યાત્મજ્ઞાન વિષે કહે છે.—
નિજ સ્વરૂપ જે કિરિયા સાધે, તેહ અધ્યાત્મ લહીએરે,
જે કીરીયા કરી ચલગતિ સાધે, તે ન અધ્યાત્મ કહીએ રે ૩
શ્રી શ્રેયાંસજિન અ તર જામી

x

x

અધ્યાત્મ જે વસ્તુ વિચારી, બીજા જાણે લખાસી રે,
વસ્તુ ગતે જે વસ્તુ પ્રકાશે, આનંદધન મત વાસી રે ૬
શ્રી શ્રેયાસ જિન અ તર જામી આત્મ રામી નામી રે

x

x

૧૩મા શ્રી વિમલનાથ સ્તવનમા પ્રભુદર્શનથી આત્માને, યતો
આનંદ પ્રગટ કરી પ્રભુપન્ની માગણી કરે છે.

હુ ખ દોહગ દ્વરે ટળ્યા રે, સુખ સંપદ શું ભેટ,
ધીગ ધણી માથે કીયા રે, કુણુ ગંજે નર ખેટ,
વિમલ જિન દીઠા લોચણુ આજ
મહારાં સિધ્યા વછીત કાજ, વિમલ જિન દીઠાં લોચણુ આજ. ૧

x

x

અમિય ભરી મૂરતી રચી રે, જીપમા ન ઘટે કાચ,
શાત સુધારસ ઝીલતી રે, નિરખતા તૃપ્તિ ન હોય ૬
વિમલ જિન દીઠાં લોચણુ આજ.
એક અરજ સેવક તણી રે, અવધારો જિન દેવ,
કૃપા કરી મુજ દીજીએ રે, આનંદધન પદ સેવ ૭
વિમલ જિન દીઠાં લોચણુ આજ.

૧૪મા શ્રી અનંતનાથજીના સ્તવનમાં શ્રી જિનેશ્વરની આજ્ઞા પાળવી
કેટલી દોહલી છે તેનું વર્ણન કવિશ્રી કરે છે

ધાર તરવારની સોહેલી, દોહેલી, ચઊદ્ધમા જિનતણી ચરણ સેવા;
ધાર પર નાચતાં દેખ બાજીગરા, સેવના ધાર પર રહે ન દેવા.
ધાર૦ ૧

+

+

૧૫મા સ્તવનમાં શ્રી ધર્મનાથજી સ્તવનમાં ધર્મી આત્માનું લક્ષણ
કવિશ્રી ખતાવે છે

ધર્મ જિનેસર ગાઊં રંગશું, ભંગ મ પડ્યો હો પ્રીત-જિ૦
બીજો મનમંદિર આણું નહી, એ અમ કુલવટી રીત-જિ૦ ૧
ધર્મ જિનેસર ગાઉ રંગશું.

ધરમ ધરમ કરતો જગ સહુ ફીરે, ધરમ ન જાણે હો મર્મ-જિ૦
ધરમ જિનેસર ચરણ ગ્રહ્યા પછી, કોઈ ન ખાધે હો કર્મ-જિ૦ ૨

+

+

મન મધુકર વર કરજોડી કરે, પદકજ નિકટ નિવાસ-જિ૦
ચનનામી આનંદધન સાંભળો, એ સેવક અરદાસ-જિ૦ ૩
ધર્મ જિનેસર ગાઊં રંગશું

+

+

સોલ્લમા શ્રી શાંતિનાથજીના સ્તવનમાં આત્મશાંતિ અને સમભાવનું
કવિશ્રી નિરૂપણ કરે છે

શાંતિજિન એક મુજ વિનંતિ, મુણે ત્રિભુવન રાય રે,
શાંત સરૂપ કિમ જાણીએ, કહો મન પરખાય રે. શાંતિ૦ ૧

+

+

માન-અપમાન ચિત્ત મનગણે, મનગણે કનકે પાપાણુ રે;
 વદકે નિ દકે મનગણે, ઈચ્છે હાવે તું જાણુ રે શાંતિ ૯
 સર્વજગ જ તુને મનગણે, સમગણે તૃણ મણિ ભાવ રે;
 મુક્તિ સ સાર બેઠું મનગણે, મુણે લવજલનિવિ નાવ રે.
 શાંતિ જિન ૦ ૧૦

-

+

શાંતિ સરૂપ એમ ભાવશે, ધરી શુદ્ધ પ્રલિધાન રે,
 આન દધન પદ પામશે, તે હહેશે બહુ માન રે. શાંતિ ૦ ૧૫

×

×

સત્તરમા શ્રી કુંથુનાથજીના સ્તવનમા મનને વદ કરવાની મુશ્કેલી વિષે
 વિશ્રી મનની મિથિતિનું આબેહુમ વર્ણન કરે છે
 કુંથુજિન મનડું કિમહિ ન બાઝે, હો કુંથુજિન
 હમ હમ જતન કરીને રાખુ, તિમ તિમ અલગુ ભાજે હો.
 કુંથુજિન ૦ ૧

રજની વાસર વસતી ઊજડ, ગયણુ પાયાણે જાય,
 સાપ ખાયને મુખડુ થોથુ, એહ ઊખાણો ન્યાય હો કુંથુ ૦ ૨
 મુગતિ તણા અભિલાષી તપીઆ, જ્ઞાનને ધ્યાન અભ્યાસે;
 વધરીડુ કાઈ એહવુ ચિંતે, નાજે અવલે પાસે હો કુંથુ ૦ ૩
 આગમ આગમ ધરને હાથે, નાવે કિણુ વિધ આંકુ,
 કિહા કણે જો હકે કરી અટકુ તો, વ્યાલ તણી પરે વાકુ હો કુંથુ ૦ ૪
 જો ડંગ કહુ તો ડંગતો ન દેખું, શાહુકાર પણુ નાહિ,
 સર્વ માહેને સહુથી અળગું, એ અચરિજમનમાહિ હો કુંથુ ૦ ૫

જે જે કહું તે કાન ન ધારે, આપ મને રહે કાલો;
સુર નર પંડિત જન સમજાવે, સમજે ન મહારો સાલોહો.

કુંથુ ૬

મેં જાણ્યું એ લિંગ નપુંસક, સકલ મરદને ઠેલે,
બીજી વાતે સમર્થ જે નર, એહને કોઈ ન જેલે હો. કુંથુ ૭
મન સાધ્યું તેને સઘળું સાધ્યું, એહ વાત નહીં જોટી;
એમ કહે સાધ્યું તે નવિ માનું, એક હી વાત છે મોહોટી હો.

કુંથુ ૮

મનહું દુરારાધ્ય તેં વશ આણ્યું, તે આગમથી મતિ આણ્યું,
આનંદધન પ્રભુ માહરૂં આણો, તો સાચું કરી જાણ્યું હો
કુંથુ ૯

દવે તેઓશ્રીના પદો માટે શું લખવાનું હોય ? તેઓએ ૧૦૮ ઉપરાત પદો રચ્યા છે અને તેનું વિવેચન શ્રી મોતીચંદ ગીર-ધરસાલ કાપડોયાએ સવિસ્તર કર્યું છે તે તેમાથી ૫૦ પદોનું વિવેચન છપવ્ય છે બાકીના ૫૮ પદોનું વિવેચનવળુ સાહિત્ય શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય પાસે છે તેઓ વહેલી તકે પ્રગટ કરશે એવી આશા છે મુઠ વાંચકોને તે વાચવા ભલામણ છે. અને તો તેઓના પદોમાથી થોડા પદો રજુ કરી સતોષ માનીએ છીએ પદોમા વૈરાગ્યરસ, સાતરસ, અધ્યાત્મગોન, ભારોભાર ભરેલા છે તેઓશ્રીના ૧૦૮ પદોનું વિવેચન શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરસૂરિજીએ કર્યું છે શ્રી આનંદધન પદ ભાવાર્થ સંગ્રહ, પ્રકાશક શ્રી અધ્યાત્મ ગોન પ્રસારક મડળ ત્રીજી આવૃત્તિ જે વાંચવાથી આનંદ ઉત્પન્ન થાય અને વૈરાગ્ય પેદા થાય અને નિશ્ચય અને વ્યવહાર દષ્ટિથી જે વિસ્તારથી વિવેચન કર્યું છે તે અવશ્ય વાચવા જેવું છે. શ્રી આનંદધનજીના સ્તવનો ઉપર પ્રખર વિદ્વાનો પૂર્વાચાર્યો શ્રી

શ્રી ઋષભદેવ સ્વામીનું સ્તવન.

(૧)

(રાગ-મારુ)

(કરમપરીક્ષાકરણ ક્રમર ચલ્યો રે—એ દેશી)

ઋષભ જિનેશ્વર પ્રીતમ માહરો રે, ઔર ન ચાહું રે કંત;
રીઝ્યો સાહેબ સંગ ન પરિહરે રે, ભાંગે સાદિ-અનંત.
ઋષભ૦ ૧

પ્રીત સગાઈ રે જગમાં સહુ કરે રે, પ્રીત સગાઈ ન કોય;
પ્રીત સગાઈ રે નિરુપાધિક કહી રે, સોપાધિક ધન જોય
ઋષભ૦ ૨

કોઈ કંતકારણ કાઠલક્ષણ કરે રે, મિલથુ કંતને ધાય,
એ મેળો નવિ કહીએ સ લવે રે, મેળો ઠામ ન ઠાય. ઋષભ૦ ૩

કોઈ પતિરંજન અતિ ઘણુ તપ કરે રે, પતિરંજન તન તાપ,
એ પતિરંજન મેં નવિ ચિત્ત ધર્યું રે, રંજન ધાતુમિલાપ.
ઋષભ૦ ૪

કોઈ કહે લીલા રે અલખ અલખતણી રે, લખ પૂરે મન-આશ;
દોષરહિતને લીલા નવિ ઘટે રે, લીલા દોષવિલાસ ઋષભ૦ ૫

ચિત્ત પ્રસન્ને રે પૂજન ફળ કહ્યુ રે, પૂજા અખંડિત એહ,
કપટ રહિત થઈ આતમ-અરપણા રે, આનંદધન પદ રેહ
ઋષભ૦ ૬

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

(રાગ મલ્હાર-ચતુર ચોમાસો પડકમી એ દેશી)

શાંતિજિન એક મુજ વિનતી, મુણે ત્રિભુવનરાય રે,
શાંતિ સરૂપ કિમ જાણીયે, કહો મન કિમ પરખાય રે.

શાંતિ૦ ૧

ધન્ય તું આતમ જેહને, એહવો પ્રશ્ન અવકાશ રે,
ધીરજ મન ધરી સાભળો, કહુ શાંતિ પ્રતિભાસ રે શાંતિ૦ ૨

ભાવ અવિ શુદ્ધ સર્વ શુદ્ધ જે, કહ્યા જિનવર દેવ રે,
તે તિમ અવિતથ સદેહે, પ્રથમ એ શાંતિ પદ સેવ રે

શાંતિ૦ ૩

આગમધર ગુરૂ સમકિતી, ક્રિયા સવર સાર રે,
સ પ્રદાર્થ અવ ત્યક સદા, મુચિ અતુલવ ધાર રે શાંતિ૦ ૪
શુદ્ધ અવલબન આદરે, તણ અવર જ જાલ રે,
તામસી વૃત્તિ સર્વિ પરિહરી, ભજે સાત્ત્વિકી સાલ રે.

શાંતિ૦ ૫

ફલ વિમ્બ વાદ જેહમા નહીં, શબ્દ તે અર્થ સંબધી રે,
સકલ નયવાદ બ્યાપી રહ્યો, તે શિવ સાધન સધિ રે

શાંતિ૦ ૬

વિધિ પ્રતિષેધ કરી આતમા, પદારથ અવિરોધ રે,
અહુષ્ટવિધિ મહાજને પરિગ્રહ્યો, ઇચ્છ્યો આગમે બોધ રે

શાંતિ૦ ૭

દેતાં દાન સંવત્સરી રે વાલા, સહુ લહે વંછિત પોષ મં;
સેવક વંછિત નવિ લહે રે વાલા, તે સેવકનો દોષ. મં
ધરિં ૮

સખી કહે એ સાંભળો રે વાલા, હું કહું લક્ષણ સ્વેત મં;
ઈષ્ટ લક્ષણ સાચી સખી રે વાલા, આપ વિચારે હેત. મં
ધરિં ૯

રાગીસુ રાગી સહુ રે વાલા, વૈરાગી સ્યો રાગ મં;
રાગ વિના કિમ દાખવો રે વાલા, મુગતિ સુઢરી માગ મં
ધરિં ૧૦

એક શુદ્ધ ઘટતું નાહ રે વાલા, સઘળો ઈ જાણે લોગ મં,
અનેકાંનિક લોગવો રે વાલા, પ્રહ્મચારી ગતસોગ. મં
ધરિં ૧૧

જિણ જોગે તુઝને જોઈ રે વાલા, તિણ જોગે જોવો રાજ મં;
એક વાર મુઝને જુવો રે વાલા, તો સીઝે મુઝ કાજ. મં
ધરિં ૧૨

મોહદશા ધરી ભાવતાં રે વાલા, ચિત્ત લહે તત્ત્વ વિચાર મં;
વીતરાગતા આઢરી રે વાલા, પ્રાણનાથ નિરધાર મં ધરિં ૧૩
સેવક પિણુ તે આદરે રે વાલા, તો રહે સેવક મામ મં,
આશ્રય સાથે ચાલીએ રે વાલા, એહિજ રહું કામ મં
ધરિં ૧૪

ત્રિવિધયોગ ધરી આદર્યો રે વાલા, નેમનાથ ભરતાર મં,
ધારણ પોષણ તારણો રે વાલા, નવરસ મુગતાહાર મં
ધરિં ૧૫

કારણરૂપી પ્રભુ જાણ્યો રે વાલા, ગણ્યો ન કાજઅકાજ મં;
કૃપા કરી પ્રભુ દીણ્યો રે વાલા, આનંદધન પદરાજ. મં
ધરિં ૧૬

ધરિ આવો હો વાલિમ ધરિ આવો,

મારી આશાના વિસરામ મનરાવાલા,

રથફેરો હો સાજન રથ ફેરો,

સાજન માહરા મનોરથ સાથ મનરાવાલા ૧

નારી પખો સ્યો નેહલો રે વાલા, સાચ કહે જગનાથ મં;

ઇશ્વર અરધ ગે ધરી રે વાલા, તું મુઝ ઝાલે ન હાથ મં

ધરિં ૨

પશુજનને કરુણા કરી રે વાલા, આણી હુદય વિચાર. મં,

માણસની કરુણા નહી રે વાલા, એ કુણુ ધર આચાર મં

ધરિં ૩

પ્રેમ કલ્પતરુ છેદીયો રે વાલા, ધરિયો યોગ ધત્તર મં,

ચતુરાઈ રો કુણુ કહો રે વાલા, શુરુ મિલિઓ જગસૂર મં

ધરિં ૪

માહરુ તો એમા કયુ નહી રે વાલા, આપ વિચારે રાજ. મં,

રાજસભામા ખેસતા રે વાલા, કી સડીખધ સી લાજ મં

ધરિં ૫

પ્રેમ કરે જગ જન સહુ રે વાલા, નિરવાહે તે ચોર. મં,

પ્રીત કરીને છાડી દે રે વાલા, તેહસું ચાલે ન જોર મં

ધરિં ૬

જો મનમા એહવુ હતુ રે વાલા, નિસ પતિ કરત ન જાણુ મં,

નિસ પતિ કરીને છાડતા રે વાલા, માણસ હુયે તુકસાણુ મં

ધરિં ૭

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૫)

(રાજ-ધન્યાસી)

વીર જિનેશ્વર ચરણે લાગું, વીરપણું તે માગું રે;
મિધ્યા મોહ તિમિર ભય લાગું, છત નગારું વાગું રે. વીર૦ ૧
છઉમથ વીરય લેશ્યા સંગે, અભિસધિ જ મતિ અગે રે;
સૂક્ષ્મ શૂદ્ધ ક્રિયાને રંગે, યોગી થયો ઉમગે રે. વીર૦ ૨
અસખ્ય પ્રદેશ વીર્ય અસંગે, યોગ અસખિત કંગે રે;
પુદ્ગલગણ તિણે લ્યેયુ વિશેષે, યથાસકતિ મતિ લેખે રે.

વીર૦ ૩

ઉતકૃષ્ટે વીરયને વેસે, યોગ ક્રિયા નવિ પેસે રે;
યોગતણી ધ્રુવતાને લેશે, આતમસકતિ ન ખેસે રે. વીર૦ ૪
કામ વીર્ય વશિ જિમ ભોગી, તિમ આતમ થયો ભોગી રે;
સૂરપણે આતમ ઉપયોગી, થાયે તેહને અયોગી રે. વીર૦ ૫
વીરપણું તે આતમઠાણે, જાગ્યું તુમચી વાણે રે,
ધ્યાન વિનાણે સકતિ પ્રમાણે, નિજ ધ્રુવપદ પહિચાણે રે.

વીર૦ ૬

આલબન સાધન જે ત્યાગે, પર પરિણતિને ભાગે રે;
અક્ષય દર્શન જ્ઞાન વિરાગે, આનંદધન પ્રભુ જાગે રે
વીર૦ ૭

(૬)

(ગગ-આચારી)

રામ કહો રહેમાન કહો કોઉ, કાન કહો મહાદેવ રી;
પારસનાથ કહો કોઉ પ્રભા, સકલ પ્રજા સ્વયમેવરી રામ૦ ૧

લાજન ભેદ કહાવત નાના, એક મૃત્તિકા રૂપ રી,
તૈસે ખડકદ્વપના રોપિત, આપ અખડ સ્વરૂપ રી રામ૦ ૨
નિજપદ રમે રામ સો કહિયે, રહિમ કરે રહેમાન રી,
કરશે કર્મ કાન સો કહિયે, મહાદેવ નિર્વાણ રી. રામ૦ ૩
પરસે રૂપ પારસ સો કહિયે, પ્રહ્લ્લ ચિન્હ સો પ્રહ્લ્લરિ,
ઇહ વિધ સાધો આપ આન દધન ચેતનમય નિ કર્મરી. રામ૦ ૪

(૭)

(રાગ-સારંગ અથવા આશાવરી)

અખ હમ અમર ભયે ન મરેંગે. અ૦
યા કારન મિથ્યાત દીયો તજ, કયુ કર દેહ ધરેંગે અ૦ (૧)
રાગ દોસ જગ ખધ કરત હું, ઈનકો નાસ કરેંગે,
મયો અનત કાલ તે પ્રાની, સો હમ કાલ હરેંગે. અ૦ (૨)
દેહ વિનાસી હુ અવિનાસી, અપની ગતિ પકરેંગે,
નાસી જસી હમ ચિર વાસી, ચોખે વૈહ નિખરેંગે અ૦ (૩)
મયો અનન્તવાર વિન સમજ્યો, અખ સુખ-દુખ વિમરેંગે,
આન દધન નિપટ નિકટ અક્ષર દો, નહી સમરે સો મરેંગે (૪)

(૮)

(રાગ-કલ્યાણ)

યા પુદ્ગલકા ક્યા વિસવાસા, હે સુપનેકા વાસારે, યા પુદ્ગલકા
અમત્કાર બિજલી દે જૈસા, પાની ખીચ પતામા,
યા દેહીકા ગર્વ ન કરના, જગલ હોય ગાવાસા,
યા પુદ્ગલકા૦ (૧)
જૂઠે તન, ધન જૂઠે જોખન, જૂઠે હૈ ધરવાસા,
આન દધન કહે સખહી જૂઠે, સાચા શિવપૂર વાસા,
યા પુદ્ગલકા૦ (૨)

(૬)

આયુષ્યની અસ્થિરતા વિષે.

(ગગ-વેદ્ય વથ)

કયા સોવે ઉઠ જાગ બાઉરે,

અંજલિ જલ જથું આયુ ઘટત હું,

દેત પહોરિયાં ધરિય ઘાઉરે. કયાં ૧

ઠંદ ચંદ નાગિંદ મુનિ ચલે, કોણુ રાજ પતિ આર રાઉરે;

ભમત ભમત ભવ જલધિ પાયકેં,

લગવંત લજન વિન ભાઉ ના ઉરે કયાં ૨

કહા વિલંબ કરે અળ બાઉરે, તરી ભવજલનિધિ પાર પાઉરે,

આનંદધન ચેતનમય મૂરતિ,

શુદ્ધ નિરંજન દેવ ધ્યાઉરે કયાં ૩

શરીર અને આત્મા વિષે.

સાખી.

જગ આશા જ છુરડી, ગતિ ઉલટી કુલ મોર,

અકથો ધાવત જગતમેં રહે છૂટો ઈક ઠોર.

(ગગ-આશાવરી)

અવધૂ કયા સોવે તન મઠમેં, જાગ વિલોકન ઘટમેં. અવધૂં

તન મઠડી પરતીત ન કીજેં, હહિ પર એક પલમેં,

હલચલ મેટિ ખખર લે ઘટડી, ચિહ્ને રમતાં જલ મેં અવધૂં ૧

મઠમેં પંચ ભૂતકા વાસા, આસા ધૂત ખવીમા,

છિન છિન તોહી છલનકું ચાહે, મમળે ન ખોરા સીમા

અવધૂં ૨

શિર પર પચ વસે પરમેશ્વર, ઘટમેં મૂઠમ ખારી;

આપ અભ્યાસ લખે કોઈ વીરલા, નિરખે ધૂંકી તારી. અવધૂં ૩

આશા મારી આમન ધરી ઘટમેં, અજપા લપજગાવે,

આનંદધન ચેતનમય મૂરતિ, નાથ નિરંજન પાવે. અવધૂં ૪

કોઈ કોઈને કેડે મત પડો, કેડ પડ્યાં આણે લાજ,
નિરાગી પ્રભુ પણ ખિચીઓ, ભગતે કરી મેં સાત રાજ.

શ્રી શાંતિં ૩

મન માંહિ આણી વાસીઓ, હવે કિમ નિસરવા દેવાય;
જે લેહ રહિત મુજ શું મિલે, તો પલક માંહિ છૂટાય.

શ્રી શાંતિં ૪

કબજે આવ્યા કિમ છુટશે, દીધા વિષુ કવણુ કૃપાલ,
તો શ્યું હઠવાદ લેઈ રહ્યા, કહે માન કરો ખુસિયાલ.

શ્રી શાંતિં ૫

શ્રી નેમીનાથ સ્તવન.

(૩)

(અખ પ્રભુ સુ ધતની-કહું એ દેશી)

નેમિ જિણુંદ નિરંજણો, જઈ મોહ થલે જલ કેલ રે,
મોહનના ઉદભટ ગોપી, એકલમલ્લે નાંખ્યા ઠેલ રે. ॥૧॥

સ્વામી સલૂણા સાહિબા, અતુલીબલ તુ વડવીર રે, સાં
કોઈક તાકી મૂકતી, અતિ તીખાં કટાક્ષનાં બાણુ રે;
વેધક વચણુ ખંદુક ગોલી, જે લાગે જાયે પ્રાણુ રે. સાં ॥૨॥

અગુલી કટારી ઘોચતી, ઉછાલતી વેણી કૃપાણુ રે,
સિંથો ભાલા ઉગામતી, સિંગ જલ ભરે કોંક બાણુ રે. સાં ॥૩॥

ફૂલ દડા ગોલી નાખે, જે સત્ત્વ ગઢે કરે ચોટ રે;
કુચયુગ કરિ કુભસ્થલે, પ્રહરતી હૃદય કપાટ રે સાં ॥૪॥

(૧૩)

જ્યોતિર્વેર મદોપાધ્યાય શ્રી યજ્ઞોવિજયશ્ચ.

પ્રત્યે નેમનિદ, તાદિંદ શિરોમણી, મદ ન જ્યોતિર્વેર, ન્યાય
વિદ્યુત્ત, ન્યાય ને ને કાલમ કેસાવર, મૂર્ત્યુત્ત મૂર્ત્યુ ને શ્રી યજ્ઞો-
વિજયશ્ચ. જન્મ કુલગતર્મા ગટશ્ચ પાસે થીરોજયી વણુ માલસ
દે અવેશા કાલેષુ ગામના થયો હતો. તેએ શ્રીને જન્મ સંવત
મદ્દો નથી. તેએશ્રીના પિતાનું નામ નારાયણ અને માતાનું નામ
મેળાગાદે હતું.

સત વર્ષની ઉંમરે સાક્ષીવા માવથી ૪૪ માથાનું શ્રી સત્તા-
મદ્દોવ સંદૃષ્ટ ઈંદ્રિય હતું હતું. આ ગત લખી મુનિવર શ્રી
નયવિજયશ્ચએ જન્મનંદુભરતી જાણી તેમની માતાજી પાસે કરી.
તેન આગેગતો એક વર્ષ. કુટુંબના સાત ઘર વચ્ચે એડનો એક
પુત્ર હતો જના માતાજીએ રજા આપી અને સં. ૧૬૮૮માં પાટણના
આચાર્ય શ્રી વિજયદેવસુરિજીને દાયે દીક્ષા આપવામાં આવી. સાથે
તેમના જાઠ પદમસિદે પણ દીક્ષા લીધી જેમનું નામ મુનિશ્રી
પદમવિજયશ્ચ રાખવામાં આવ્યું. શ્રી પાસે શ્રીઆભ્યાસ થયો.
અગ્નીનાર વર્ષ બાદ સંવત ૧૬૬૬માં અમદાગદમાં આઠ અવવાન
થયો તે સમયે એક ઘનજી મુગ તથા સઘના અન્ય અગ્રણીઓએ
તેમને વધુ અભ્યાસ હાવવા વિનંતી કરી; તે તરીકે અભ્યાસ કરવા
એતના શ્રી નયવિજયશ્ચ નદારાજ સાથે ગયા. તે સમયે જ તેણે
પરીણતે ખરચ અમદવાના વતની રાફ ઘનજી મુગએ થયો ત્યાં
વળુ વર્ષ રહી ન્યાય, તરે વગેરે વિધાનો અભ્યાસ થયો તે વિદ્યા-
કુડનો અપૂર્વ પ્રેમ મેળવ્યો, અને ન્યાયશાસ્ત્રનો અભ્યાસ થયો, એટલુજ
તદિ પછી અન્ય છ એ વર્ષોનું તથા અગ્રણી અભ્યાસ કરું

૧૧૮ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રમાદી.

નિદ્રા દોય મોહ પટગાળી. રગનાદિથી મ પારી
અતરાય દરનાનુ ને જાનાવગ્નીય લરતા મારી મં ૭
જય જય દુષ્ટો મોહ ૪ મુષ્ટો દુષ્ટો નુ જગનાવ,
લોકોલોક પ્રકાશ થયો તત, મોહ નાશવે ગાય મં ૮
છલ્યો નિમ ભગતને ઝનાવે, મદાગો મનવે.
તરાપુતારાપુ મમગ્ધે છે નુ હી, માતાવિજય નિનુ ધ્યાવે મં ૯

(૧૩)

જ્યોતિર્ધર મહોપાધ્યાય શ્રી યશોવિજયજી.

પ્રખર નૈયાયિક, તાકિંડ શિરોમણી, મહાન જ્યોતિર્ધર, ન્યાય વિગ્રહ, ન્યાયાચાર્ય શાસન પ્રભાવક, ગૂર્જરરત્ન મૂળપાદ શ્રી યશો- વિજયજીનો જન્મ ગુજરાતમાં પાટણ પાસે ધીણોજથી ત્રણ માઇલ દૂર આવેલા કન્હેડુ ગામમાં થયો હતો તેઓશ્રીનો જન્મ સંવત મલતો નથી તેઓશ્રીના પિતાનું નામ નારાયણ અને માતાનું નામ સોભાગદે હતું

સાત વર્ષની ઉંમરે સાંભળવા માત્રથી ૪૪ ગાથાનું શ્રી ભક્તા- મરશ્વોત્ર સંસ્કૃત કંઠસ્થ કર્યું હતું આ વાત જાણી મુનિવર શ્રી નયવિજયજીએ જયવતકુમારની માગણી તેમની માતાજી પાસે કરી જૈન આગેવાનો એકત્ર કર્યા. કુટુંબમાં સાત ધર વચ્ચે એકનો એક પુત્ર હોવા છતાં માતાજીએ રજા આપી અને સ. ૧૬૮૮માં પાટણમાં આચાર્ય શ્રી વિજયદેવસુરિજીને દ્વાયે દીક્ષા આપવામાં આવી સાથે તેમના ભાઇ પદમસિંહે પણ દીક્ષા લીધી જેમનું નામ મુનિશ્રી પદમવિજયજી રાખવામાં આવ્યું. ગુરૂ પાસે શાસ્ત્રાભ્યાસ કર્યો. અગીવાર વર્ષ બાદ સવત ૧૬૯૯માં અમદાવાદમાં આઠ અવધાન કર્યા. તે સમયે શેઠ ધનજી સુરા તથા સધના અન્ય અગ્રણીઓએ તેમને વધુ અભ્યાસ કરાવવા વિનંતી કરી, ને કાશી અભ્યાસ કરવા પોતાના ગુરૂ શ્રી નયવિજયજી મદારાજ સાથે ગયા તે સમયે બ્રાહ્મણ પડીતોનો ખરચ અમદાવાદના વતની શાહ ધનજી સુરાએ કર્યો ત્યાં ત્રણ વર્ષ રહી ન્યાય, તર્ક વગેરે ત્રિપયોનો અભ્યાસ કર્યો ને વિદ્યા- ગુરૂનો અપૂર્વ પ્રેમ મેળવ્યો, અને ન્યાયશાસ્ત્રનો અભ્યાસ કર્યો, એટલું જ નહિ પણ અન્ય છ એ દર્શનોનું તથા રૂપિં અધ્યયન કર્યું.

તેઓશ્રીએ શ્રી દ્રવ્યગુણપર્યાય રાસ બનાવી ટોણા મારનારાઓને ચૂપ કર્યા તેના ઉપર પોતે ટીકા રચી છે

ત્યાંથી વિહાર કરી વડોદરે, મીયાગામ થઈ સુરત તથા ગંદેરમાં યોમાસા કર્યા. ત્યાં પં. સત્યવિજયજી તથા શ્રી જ્ઞાનવિમલસૂરિને સમાગમ થયો ને ત્યાં દેવતાનું આરાધન કરી ત્રણે મહાપુરુષોએ ક્રિયોદ્ધાર કરવાનો નિર્ણય કર્યો

શ્રી સુરત ગોપીપુરામાં આવેલા શ્રી સૂર્યમંડન પાર્શ્વનાથના દેરાસરમાં આ નિર્ણય કરી ગચ્છાધિપતી શ્રી વિજયસિંહસૂરિએ મુખ્ય અઢાર શિષ્યોને ક્રિયોદ્ધાર માટે જણાવ્યું અને પં. સત્યવિજયજીએ આ બીકુ ઝડપી લીધું તે કાર્યમાં ઊપા શ્રી યશોવિજયજીને સંપૂર્ણ સહકાર હતો.

ત્યારબાદ મેડના (જી. જોધપુર)માં શ્રી આનંદધનજીનો મેળાપ થયો અને વિશેષ પરિચય થતા અધ્યાત્મજ્ઞાનના સ્વરતા આવી શ્રી આનંદધનજીઃઊપાધ્યાયજી માટે કહેતા કે- 'હું તો સત જુ' પણ ઉપા. યશોવિજયજી તો શાસનના રક્ષક, ગીતાર્થ પ્રવર્તક અને આત્માર્થ પુરૂષ છે તેઓશ્રીએ સંસ્કૃત, પ્રાકૃત તથા ગુજરાતી ભાષામાં વિપૂલ સાહિત્ય રચના કરી છે ગુજરાતી ભાષામાં લગભગ ૫૩ કૃતિઓની રચના કરી છે ઘણા ખરા અન્થોનું પ્રકાશન થયું છે સ ૧૯૯૨માં ગુજ'ર સાહિત્ય સંઘ્ર જે વિભાગમાં પ્રગટ થયા છે તેને સામાન્ય અર્થ સાથે પ્રકાશન કરવાનું આ ફક્ત તન્દ્રવી નહીં કર્યું છે, ને એક જે વર્ષમાં વિભાગો પાડીને તેનું પ્રકાશન ગુજરાતી વાચકો સમક્ષ રજુ કરવાની ઉમેદ છે તેઓશ્રીની શ્રી જીયુકુમાર રાસની સદસ્તલિખિત પ્રતિ ઉપરથી તેની ફોટો કોપી નૈયાર કરી છે. ને તેનું આધુનિક શૈલીએ વિવેચન ટીપ્પણ તૈયાર કરી, પ્રગટ કરવામાં આવશે. તેઓશ્રીના ગુજરાતી કાવ્યોમાં બકિતરસ વૈરાગ્ય તથા

તાહરે ધ્યાન તે મનકિં ૩૫, તેજ જાનને અગ્નિ તે ૬ છેડ,
તેડીર ન્હોં અવસા પાપ ધ્યાનાં મેંય ન્યક ૫

તમે પરીશ્ર ૬

દેખીરે અદ્ભુત તાહરે ૩૫, અગ્નિ નવિ-અડી પદ વંચ,
તાહરે મન તુ ન્હોં તે દેવ, મનગા બજન તે

વાચક જશ કંઈ ૫

શાંતિનાથ જિન કવચન.

(૫)

(સિદ્ધાન્ત નામની ૧-મી કાવ્ય)

મનપુર નયર વિભુપાત્ર દયા, દાવના કે કે દયાપુર
વિશ્વમેન નરનાદને કુલ અનુભવને કે કે કુલ અ
અચિન્તન વદન કીરે નાદુરુ કે કે કીરે નં
શાંતિનાથ મુખ પૂનિમ શ્યામ પદિ ઉદ્ધવ્યુ કે કે શ્યામ પં ૧
કચન વગી કાયા નાયા પદિરે કે કે માયા
લાખ વચન આકિષુ મૃગ લલન વચે કે કે મૃગ
એક મહામયુ વત ગ્રહે પાનિત વત દેહે કે પાતિ
મમેતશિખર ગુભ ધ્યાનથી ગિર પદવી લહે કે શિવપં ૨
ગ્યાલિશ વનુ તનુ રાજે ભય ઘણાં કે ભાજે
ભામઠ મહુમ મુનિમર વિલસે પ્રભુ તાજારે કે વિલસે
એકમઠ મહુમ છેસે વડી અવિકી માહુલી કે કે અધિ
પ્રભુ પદિવારની મ ગ્યા એ માચી ગુણી કે કે એ માં ૩
ગરૂદ યજ્ઞ નિરવાણી પ્રભુ સેવા કરે કે પ્રભુ
તે જન બહુ મુખ પાવશે જે પ્રભુ ચિત્ત ધરે કે પ્રભુ

મદ્ભરતા ગજ ગાજે તસ ઘર આંગણે રે કે તસઠ
તસ જગ હિમકર સમ જશ કવિઆણુ લણે રે કે જશઠ ૪

દેવ ગુણાકર આકર હું છું તાહરો રે કે હું છું
નેહ નજર ભરી મુજરો માનો માહરો રે કે મુજઠ
તિહુઆણુ ભાસન શાસન ચિત કરુણા કરો રે કે ચિતઠ
કવિ જશવિજય પયંપે મુજ ભવ દુ ખ હરો રે કે મુજઠ ૫

શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન.

(૬)

(મુણી પશુઆ વાણી રે—એ ઢાક)

જગ જન મન રંજે રે, મનમથ ખલ ભજે રે, ...૧
નવિ રાગ ન દ્વેષ તું, અંજો ચિત શ્યું રે.

શિર છત્ર વિરાજે રે, દેવ હુંહુભિ વાજે રે,
ઠકુરાર્થ ધમ છાજે, તોહિં અકિંચનો રે ૨

ચિરતા ધૃતિ સારીરે, વરી સમતા નારી રે;
પ્રહ્લચારી ચિરોમણિ, તો પણ તુ સુણ્યો રે. ૩

ન ધરે ભવ રંગો રે, નવિ દોષ આસંગો રે;
મૃગ લંછન અંગો, તો પણ તૂ સહી રે ૪

તુજ ગુણ કુણ આખે રે, જગ કેવલી પાખે રે,
સેવક જશ ભાખે, અચિરા મૃત જયો રે. ૫

પશુઆ પુકાર સુણી કરી, ઇણિ અવસરે જિનરાય,
તસ દુઃખ ટાળી વાળી, રથ વ્રત લેવા જાય,
તખ ખાલા દુઃખ ઝાલા, પરવશિં કરે રે વિલાપ,
કહિયેં જો હવે હું છંડી, તો દેશે વ્રત આપ. ૬

સહસ પુરુષસ્યું સંયમ લીએ, શામલતનુ કંતિ,
જ્ઞાન લહી વ્રત આપેં, રાજમતી શુભ સંતિ,
વરસ સહસ આઉખું, પાળી ગઢ ગિરનાર,
પરણ્યા પૂર્વ મહોચ્છવ, લવ છંડી શિવનાર. ૭

સહસ અઢાર મુનીસર, પ્રભુજીના ગુણુવંત,
ચાલીસ સહસ સુસાહુણી, પામી લવનો અંત,
ત્રિભુવન અંખા અંખા-દેવી સુર ગોમેધ,
પ્રભુ-સેવામાં નિરતા, કરતા પાપ નિષેધ. ૮

અમલ કમલ દલ લોચન, શોચન રહિત નિરીહ,
સીહ મદન ગજ લેદવા, એ જિન અકળ અખીહ;
શૃંગારી ગુણુધારી, બ્રહ્માચારી શિર લીહ,
કવિ જસવિજય નિપુણ ગુણુ, ગાવે તુઝ નિસ દીહ. ..૯

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન.

(૮)

તોરણથી રથ ફેરી ગયા રે હા, પશુઆ દેઈદોપ મેરે વાલિમા;
નવ લવ નેહ નિવારીયો રે હાં, શો જોઈ આવ્યા જોય. મં. ૧
ચંદ્ર કલ કી જેહથી રે હા, રામને સિતા વિંચોગ; મં. ૨
તેહ કુરંગને વયણુડે રે હાં, પતિ આવેં કુળ વાદ. મં. ૨

છોડંગી મેં નહિ તેરો સંગ, ગઈલી ચલુ જિઉં છાયા

અંગ. દિલ૦ ૯

એમ વિલવતી ગઈ ગઈ ગિરનાર, દેખે પ્રીતમ રાણુલ નાર.

દિલ૦ ૧૦

કંતે દીનું કેવલજ્ઞાન, કીધા ખ્યારી આપ સમાન. દિલ૦ ૧૧

સુગતિ મહલમેં ખેલે દોય, પ્રણમે જસ ઉલસિત હોય. દિલ૦ ૧૨

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૧૦)

(રાગ-મલ્હાર)

વામાનંદન જિનવર, મુનિવરમાં વડો રે કે મુનિ૦
જિમ સુરમાહિ સોહિ, સુરપતિ પરવડો રે કે સુ૦
જિમ ગિરિમાંહી સુરાચલ, મૃગમાહે કેસરી રે કે મૃ૦
જિમ અંદન તરૂમાંહે, સુભટમાંહી સુર અરી રે કે સુ૦ ૧

નદીયાંમાંહિ જિમ ગંગ, અનંગ સુરપમાં રે કે અ૦
કૂલમાંહિ અરવિંદ, ભરતપતિ ભૂપમાં રે કે ભ૦
ઐરાવણુ ગજમાંહિ, ગરૂડ ખગમા યથા રે કે ગ૦
તેજવંતમાંહિ ભાણુ, વખાણુમાંહિ જિન કથા રે કે વ૦ ૨

મંત્રમાંહિ નવકાર, રતનમાંહિ સુરમણિ રે કે ર૦
સાગરમાંહિ સ્વય ભુરમણુ, - શિરોમણિ રે કે ૦
શુકલધ્યાન જિમ ધ્યાનમાં, અતિ નિરમલપણુ રે કે અ૦
શ્રી નયવિજય વિબુધ પય, - સેવક ઈમ ભણુ રે કે સે૦ ૩

ફણિલાંછન નવકર તનુ જિનજી, સજળ ઘના ઘન વન્ન,
સંયમ લીએ શત તીનચુ હો, સવિ કહે જ્યું ધન ધન્ન.

પરમે૦ ૨

વરસ એકશત આઉખું હો, સિદ્ધિ સમેતગિરીસ,
સોળ સહસ્ર મુનિ પ્રભુ તણા હો, સાહૂણી સહસ્ર અડતીસ.

પરમે૦ ૩

ધરણુરાજ પદ્મમાવતી હો, પ્રભુશાસન રખવાળ,
રોગસોગ સંકટ ટળેં હો, નામ જપત જપમાળ. પરમે૦ ૪
પાસ આસપુરણુ અળ મેરી, અરજ એક અવધાર,
શ્રી નયવિજય વિષુધ પદ સેવી, જસ કહે ભવજળતાર.

પરમે૦ ૫

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૧૩)

(ગંગ-ધનાશ્રી)

ગિરિઆરે ગુણુ તમ તણા, શ્રી વર્ધમાન જિન રાયા રે;
સુણુતાં શ્રવણે અમી ઝરે, મારી નિરમળ થાએ કાયા રે ગિ૦ ૧
તુમ ગુણુગણુ ગંગાજળે, હુ ઝીલી નિરમળ થાજી રે,
અવર ન ધ ધો આદરૂં, નિશદ્દિન તારા ગુણુ ગાળિં રે. ગિ૦ ૨
ઝીલ્યા જે ગંગાજળે, તે છીલ્લર જળ નવી પેસે રે,
જે માલતી ફૂલે મોહીયા, તે ખાવળ જઈ નવી બેસે રે. ગિ૦ ૩
ઈમ અમ્હે તુમ ગુણુ ગોઠ્યું, ર ગે રાચ્યાને વળી માચ્યા રે;
તે કિમ પરસુર આદરે, જે પરનારી વશ રાચ્યા રે. ગિ૦ ૪
તું ગતિ તું મતિ આશરો, તુ આલંબન મુજ ખ્યારો રે;
વાચકે જસ કહે માહરે, તુ જીવ જીવન આધારો રે ગિ૦ ૫

ફણિલંછન નવકર તનુ જિનજી, સજળ ઘના ધન વન્ન;
સંયમ લીએ શત તીનસ્યુ' હો, સવિ કહે જ્યુ' ધન ધન્ન.

પરમે૦ ૨

વરસ એકશત આઉયુ' હો, સિદ્ધિ સમેતગિરીસ,
સોળ સહસ્ર મુનિ પ્રભુ તણા હો, સાહ્સણી સહસ્ર અડતીસ.

પરમે૦ ૩

ધરણુરાજ પદ્મભાવતી હો, પ્રભુશાસન રખવાળ,
રોગસોગ સંકટ ટળે' હો, નામ જપત જપમાળ. પરમે૦ ૪
પાસ આસપુરણુ અળ મેરી, અરજ એક અવધાર,
શ્રી નયવિજય વિષુધ પદ સેવી, જસ કહે ભવજળતાર.

પરમે૦ ૫

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૧૩)

(ગગ-ધનાશ્રી)

ગિરુઆરે ગુણુ તમ તણા, શ્રી વર્ધમાન જિન રાયા રે;
સુણુતાં શ્રવણે અમી ઝરે, મારી નિરમળ થાએ કાયા રે ગિ૦ ૧
તુમ ગુણુગણુ ગંગાજળે, હું ઝીલી નિરમળ થાઝિ' રે,
અવર ન ધંધો આદર, નિશદ્દિન તારા ગુણુ ગાઝિ' રે. ગિ૦ ૨
ઝીલ્યા જે ગગા જળે, તે છીલ્લર જળ નવી પેસે રે,
જે માલતી ફૂલે મોહીયા, તે બાવળ જઈ નવી બેસે રે ગિ૦ ૩
ઈમ અમ્હે તુમ ગુણુ ગોઠયુ', રંગે રાચ્યાને વળી માચ્યા રે;
તે કિમ પરસુર આદરે, જે પરનારી વશ રાચ્યા રે. ગિ૦ ૪
તું ગતિ તું મતિ આશરો, તુ આલંબન મુજ પ્યારો રે;
વાચકે જસ કહે માહરે, તુ જીવ જીવન આધારો રે ગિ૦ ૫

ચરણ તુઝ શરણમેં ચરણ ગુણનિધિ ગ્રહ્યા,
ભવતરણ કરણદમ સરમ દાખો,
હાથજોડી કહે જસવિજય બુધ ઇસ્યું,
દેવ નિજ ભુવનમાં દાસ રાખો.

આજ૦ ૭

શ્રી મહાવીર જિન રતવન.

(૧૫)

હુઃખ ટળિયાં સુખ દીઠે મુજ સુખ ઉપનાં રે,
લેટયા લેટયા વીરજિણુંદ રે;
હવે મુજ મન મંદિરમાં પ્રભુ આવી વસો રે,
પામું પામું પરમાનંદ રે.

હુઃખ૦ ૧

પીઠખંધ ઇહાં કીધો સમકિત વજનો રે,
કાઢ્યો કાઢ્યો કચરો ને બ્રાંતિ રે;
ઇહાં અતિ જિંયા સોહે ચારિત્ર ચંદુઆ રે,
રુડી રુડી સ વર ભીતિ રે.

હુ.ખ૦ ૨

કમં વિવર ગોખિ ઇહાં મોતી ઝુમણાં રે,
ઝુલઈ ઝુલઈ ધી ગુણ આઠ રે,
ખાર ભાવના પચાલી અચરજ કરે રે,
કોરિ કોરિ કોરણિ કાઠ રે

હુ ખ૦ ૩

ઇહાં આવી સમતા રાણીસ્યું પ્રભુ રમો રે,
સારી સારી થિરતા સેજ રે,
કિમ જઈ સકસ્યો એક વાર જો આવસ્યો રે,
રંજયા રંજયા હિયડાની હેજ રે

હુ.ખ૦ ૪

પરમાત્મા-દર્શન.

(૧૭)

(રાગ-કાશી જંગલો)

ચેતન ! અબ મોઢે દર્શન દીજે. ૨૩૦

તુમ દર્શને શિવમુખ પામી જે, તુમ દર્શને ભવ છીજે.

ચેતન૦ ૧

તુમ કારણ તપ-સંયમ કિરિયા, કહો કહાંલો કીજે;

તુમ દર્શન બિન સખયા જૂઠી, અંતર ચિત્ત ન ભીંજે. ચેતન૦ ૨

ક્રિયા મુદમતિ હે જન કાઇ, જ્ઞાન ઓરકું પ્યારો;

મિલિત ભાવ રસ દોહન ચાખે, તું દોતું સેં ન્યારો ચેતન૦ ૩

સખમેં હે ઓર સખમે નાંહિ, તું નટ રૂપ અડેલો,

આપ સ્વભાવે વિભાવે રમતો, તું શુરૂ અરૂ તું ચેલો. ચેતન૦ ૪

ભેગી જંગમ અતિથિ સંન્યાસી, તુજ કારણે બહુ ખોજે;

તું તો સહજ શકિતસ્થુ પ્રગટે, ચિદાનંદકી મોજે. ચેતન૦ ૫

અકલ અલખ પ્રભુ તું બહુરૂપી, તું અપની ગતિ જાને,

અગમ રૂપ આગમ અનુસારે, સેવક મુજસ બખાને. ચેતન૦ ૬

- ૩ શ્રી શાંતિનાથ ચરિત્ર—મહાકવિ હુષે બનાવેલું નવધીય મહાકાવ્યના દરેક શ્લોકનું એક એક પાદ લઈ નવા ત્રણ પાદો રચી છ સર્ગમા બનાવ્યું છે.
- ૪ શ્રી સપ્તસંધાન મહાકાવ્ય—સં. ૧૭૬૦માં નવસર્ગમાં રચ્યું. તેમા શ્રી પાત્ત તીર્થ કરો શ્રી રૂપભદ્રેવ, શ્રી શાંતિનાથ, શ્રી નેમનાથ, શ્રી પાર્શ્વનાથ, શ્રી મહાવીરસ્વામીના જીવન-ચરિત્રો તથા શ્રી રામચંદ્ર તથા શ્રી કૃષ્ણવાસુદેવ એમ સાત મહાપુરુષોના જીવન-ચરિત્રો લખ્યાં આ કાવ્ય પર પોતે ટીકા પણ રચી છે.
- ૫ શ્રી અહર્હ ગીતા—જેમાં છત્રીસ અધ્યાયો છે. શ્રી ભગવદ્ગીતામાં જેમ શ્રી ભગવાન જીવાચ અને શ્રી અર્જુન જીવાચ એ વાક્યો છે, તેમ આ અહર્હ ગીતામાં શ્રી ભગવાન જીવાચ અને શ્રી ગૌતમ જીવાચ એમ દરેક અધ્યાયના પ્રારંભમાં છે. આ ગ્રંથમાં જ્ઞાન-સાધના, ક્રિયા-સાધના તથા આધ્યાત્મિક વિષયોની ચર્ચા છે. ૨૭મા અધ્યાયના ૧૫ શ્લોકમાં ઉપાધ્યાયજીએ જિન તથા શિવના સમાન અર્થોની વ્યાખ્યા કરી છે, જે શ્લોક નીચે મુજબ છે.

પવં જિનઃ શિવો નાન્યો નામ્નિ તુલ્યેઽન્ન માત્રયા ।

સ્થાનાદિ યોગાજ્જરાયો નૈવયોશ્ચૈક્યમજ્ઞાયત ॥૧૬ ॥

ભાવાર્થ—જિનનો “જ” અને “ઈ” તથા શિવનો “શ” અને “ઈ” બન્નેનું તાલુ સ્થાન છે તથા જિનનો “ન” અને શિવનો “વ” બન્નેનું દન્તસ્થાન સરખું છે;

- શત્રુજય ગિરિ છત્ર, નાલિ નરેસર પુત્ર,
આજ હો છપે રે, જગદીશ્વર તેજે ભાણુનેજી. ૨
- આયો હું પ્રભુ પાત્ર, સેવક શો શાખાશ;
આજ હો આશા રે, સાહિબ વિણ કેહની દાસનેજી. ૩
- મન માને અરદાસ, માને મોટિમ જાસ,
આજે હો તોડે રે, મન મોઢે નયન પસાઉલેજી. ૪
- નામ ધરી જે નાથ, લે સહુનાં દિલ હાથ;
આજ હો નેહી રે, સ્થિતિ એહી મોટા મેઘનીજી ૫

શ્રી શાંતિનાથ 'સ્તવન.

(૨)

(સાહિબ બાહુ જિનેસર વિનવુ—એ દેશી)

- સજની શાંત મહારસ સાગર, સેવો શાંતિજિણુંદ હો;
સં આશ પૂરે સવિદાસની, વિચરે કાંઈ વિદેશ હો. સં શાં ૧
- સં સમતા શું મમતા ધરી, સંધરી રાખી શાંતિ હો,
સં એ પ્રભુસેવાથી સહી, ભાવક ભાંજે બ્રાંતિ હો. સં શાં ૨
- સં ઇણુ ધરવાસે ભોગવી, પટ્ટખંડ ઋદ્ધિ નાથ હો,
સં તીર્થ'કર પદ સંપદા, ભોગવી શિવપુર સાથ હો. સં શાં ૩
- સં દેવ અવર જે આદરે, જે છંડી જિનરાય હો,
સં તે સુરતરૂ છાયા તણ, બાઉલીયા દિશિધાય હો. સં શાં ૪
- સં પરિજન અરિજન બેઉ સમાં, સમવલી રકને રાય હો;
સં પ્રભુ સમતારસ પૂરીયો, મેઘ સમો કહેવાય હો. સં શાં ૫

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન.

(૩)

(દીઠો સુવિધ જિજ્ઞાસુ સમાધિ રસે લયો હો લાલ સં—એ દેશી)
 રાજી કરીયે આજ કે, યાદવ રાજીયા હો લાલ કે યાદવ રાજીયા;
 નાથ નિવાજ અવાજના, વાજ વાજીયા હો લાલ કે—વાં
 જલપરે જગ સુધ્યાન કે, રાજે રાજીયા હો લાલ કે—રાં
 દીજે મુજ શિર હાથ કે, છત્ર જપુ છાજીયા હો લાલ કે—છં ૧
 તુમ સોભાગી સ્વામી, રાગી જન ઘણા હો લાલ કે—રાં
 વલી સેવાનો જોગ ન, પામે તુમ તણા હો લાલ કે—પં
 અવધારો અરદાસ સદા કુણુ કેહની હો લાલ કે—સં
 ભાવ તિસિ દીયો સિદ્ધિ કે, નિશ્ચય નેહની હો લાલ કે—નિં ૨
 સ્વારથીયાની વાત, નકો મન સદહે હો લાલ કે—નં
 પરમારથીયા લોક, તુમે સહુકો કહે હો લાલ કે—તું
 શિવ સારથીયા જીવ, જગત્રય ધારીયે હો લાલ કે—જં
 સહુ સાથે તિમ નાથ, નેહી પણુ તારીયે હો લાલ કે—નેં
 તુમ પ્રસાદ જસવાદ, સવાદ સવે મલે હો લાલ કે—સં
 ન હુએ કોઈ અપવાદ, નિવાજ સરસ લલે હો લાલ કે—નિ
 તુઠંચો જાણી જિજ્ઞાસુ કે, પૂઠો પડિવજ્યો હો લાલ કે—પં
 અષ્ટ સિદ્ધિ લઈ હાથ કે, મહિમા વજવજ્યો હો લાલ કે—મં
 જુગતો આઠે જામ કે, નામ ન વિસરૂ હો લાલ કે—નાં
 ગુણે તુમહિ જાણી મન, મોટીમ હુ ધરૂ હો લાલ કે—મો
 મયા કરો મહારાજ, નિવાજે ધણિપરે હો લાલ કે—નિં
 પિયુ પિયુ સાદે મેઘ મહી તલસર ભરે હો લાલ કે—મં

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૪)

(તે મુનિવર જગ વદીયે—એ દેશી)

જિનવર માસ પસાઉલે, ઘર છાજે હો વર મંગલ કેલિ કે;
 પ્રભુ બગસીસ કરે સહી, સહુ કાજે હો રાજે રંગરેલિ કે. ૧
 સોભાગી એ જિન સેવિયે, સેવાનો હો સાહિબ છે જાણ કે;
 મંત્ર તંત્રાદિજપ્યા વિના, સેવકને હો કરે જગ સુલતાન કે. સો. ૨
 પુરીસાદાણી પાસજી, મહી મહિમા હો જાગે જયવંતકે;
 ધરણેંદ્ર ને પદમાવતી, કરે સાનિધ હો ભગતા ભગવ ત કે. સો. ૩
 દાસ કહે કરજોડીને, તે કીધા હો જગ મહા ઉપગાર કે;
 નારાયણ નર રાણ્યો, તે તુજને હો છાજ્યો છત્રધાર કે. સો. ૪
 કમલ રમલ કરે ધણી, ધણીઆણી હો આણી અતિરૂપ કે;
 ભોગ ભલી પરે ભોગવે, તુજ ખ્યાને હો માને થયા ભૂપ કે. સો. ૫
 સાહી બાહ તે જોહની, પાતસાહી, હો આવી તસ હાથ કે;
 સોવન રૂપા મેઘ જયું સહી વરસે હો નમતાં તુમ નાથ કે. સો. ૬

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(૫)

(સુણુ જિનવર શેત્રુજા ધણીજી—એ દેશી)

કોડી ગમે ગુન્હા કર્યાજી, વિષયે થયો લયલીન,
 તે બગસીસ હવે કરોજી, અરિહત વીર અમીન.

જિનેસર શાસનનો શણુગાર ૧
 ઓળંગીયા ઓળભડેજી, મત આણુ મન રીસ,

જે પૂઠે સરજ્યા સદાજી, જ પે ઈમ જગદીશ ર જીનેસર
લળી લળી લટકે પાયે પડુજી, વળી વળી વિનવુ એહ,
સમકિત ચિત્ત તુમશુ મિલ્યોજી, મત મુકાવો નેહ. ૩ જિનેસર
કહો કેણી પરે કીજીયેજી, બહાવો તુ વીતરાગ,
જાગતે કાઈ ન રજીએજી, લાલચનો શો લાગ ૪ જિનેસર
ધ્યાતા દાતા ધન તણોજી, ત્રાતા તુ જિનરાય,
કેવલ લક્ષ્મી વર કરોજી, મેઘવિજય ઉવજાયા ૫ જિનેસર

ચોવીસી કળશ.

(૬)

ઈમ થુણ્યા જીનવર સરસ રાગે, ચોવીસે જગના ધણી,
થિર રાજ આપે, જાસ જાપે, આપ આવે સુરમણિ,
સવિ સિદ્ધિ સાધો જિન આરાધો, રતવન માળા ગળે ધરી,
બહુ પુન્ય જોગે સુખ સજોગે, પરમ પદવી આદરી (૧)
તપગચ્છ રાજે તેજ કાજે, શ્રી વિજયપ્રભ ગણુધર,
તસ પદ્ધારી વિજયકારી, વિજયરત્ન ધુરધર,
કવિરાજ રાજે ગુણુ ગાજે, કૃપાવિજય જયકર,
તસ શિષ્ય ગાવે ભગતિભાવે, મેઘવાચક જિનવર (૨)

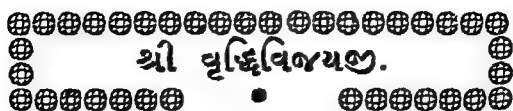
दिवसे दिवसे लख देख सुवन्नस्त खडिय पगो ।

पगो पुण सामाइय करेइ पहुण्ह तस्त ॥

અર્થ-એક માણસ રોજ સુવર્ણની એક લાખ ખાડી (૫૬ મણુ)
શુભ ક્ષેત્રમાં દાન કરે છે અને એક માણસ રોજ સામાયિક કરે
છે, તો તે દાન આપનાર સામાયિકના રૂળને પહોંચતો નથી ૧

સામાયિકમાં સાવધના પરિહાર વડે જે જીવોના પ્રાણોને અભય
મળે છે, તે પ્રાણોનું મૂલ્ય સમસ્ત પૃથ્વીના મૂલ્ય કરતાં પણ અધિક
છે, તેથી સર્વ દાનોમાં અભયદાન મુખ્ય છે

(૧૫)

(ચોવીસી રચના, સંવત ૧૭૩૦ ઔર ગાળાદ)

શ્રી તપગચ્છમાં શ્રી વિજયપ્રભસુરિના સમયમાં શ્રી લાલવિજયજીના શિષ્ય શ્રી વૃદ્ધિવિજયજી થયા છે. તેઓશ્રીનો જન્મ સંવત ૬ સ્વર્ગવાસ સંવત વગેરે હકીકત બાણુવામાં નથી. તેઓશ્રીની સાહિત્ય-રચના નીચે મુજબ.

- (૧) શ્રી જીવવિચાર સ્તવન સ ૧૭૧૨ ગણદેવી
- (૨) શ્રી નવતત્ત્વવિચાર સ્તવન સ ૧૭૧૩ ધોધાખદર.
- (૩) શ્રી ચોવીસી સં ૧૭૩૦-ઔર ગાળાદ
- (૪) શ્રી ઉપદેશમાલા પ્રકરણ ખાલાવબોધ
- (૫) શ્રી દશવૈકલિકની સજ્ઞાય

શ્રી ઋષભજીન સ્તવન.

(૧)

(મહારી સહીરે સમાણી—એ દેશી)

નાભિ નરેસર નંદન ખ્યારા, જીવન જગદાધારારે,
 મહારાં અંતરજામી;
 તુહિજ માહરો આતમરામ, હું ખલિહારી તુમ નામ રે,
 મહારા અ તરજામી, તું સુંદર સિવગઈ ગામી રે.
 મહારા અ તરજામી. ૧ (આંકણી)
 મુઝ મનમોહ્યું તુજ મુખ મટકઈ, લાગી લાલ વિલોચન લટકાઈ રે.
 મહાં

૧૮૮ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્ના અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

તુઝ મિલવા નઈ મુજ મન તરમઈ, વઘી હેજ ઇહિયડલુ હરમાઈરે.

મ્હા૦ ૨

આજ મનોરથ સવિ મુઝ ફલીઓ, જો તુ માહિબ મિલિઓ રે,

મ્હા૦

જખ થઈ તુઝ રચુ મુઝ લય લાગી, સખ ભાવ દિત ખ ધઈ ભાગી રે

મ્હા૦ ૩

પ્રીતિની રીતિ પ્રભુ જો પાલો, તો નેહુ નિજર નિહાલો રે. મ્હા૦
જો મુઝ વઝિત કાજ સુધારો, તો એ વીનતિ અવધારો રે.

મ્હા૦ ૪

જો નિજ સેવક પ્રભુ બાપી જઈ, તમ વીનતિ દિલ આણી જઈરે

મ્હા૦

મહેર કરી મુજરો તમ દીજઈ, વૃદ્ધિવિજય મુખ કીજઈરે

મ્હા૦ ૫

શ્રી શાંતિનાથ રતવન.

(૨)

(ઈંદર આમા આવલિ કે—એ દેગી)

શાંતિ જિણેસર સાહિબોરે, વસિયો મનમા આઈ,
વીસાયો નવિ વીસરઈ રે, જો વરિસા સો આઈ જિણેસર૦ ૧
(આચલી)

રાત દિવમ સૂતા જાગતા રે, દિલથી દર ન હોય,
અંતરજામી આપણો રે, તિલક સમો તિહુ લોય

જિણે૦ ૨

નયણુ ઉરે નિહાલતાં રે, સાહેબનો દીદાર;
 હેજઈ હિયડું ઉલ્લસઈરે, કીજઈ તસ બલિદાર. જિણેં ૩
 થુણી દૂરિ રહ્યાં થકાં રે, દરિસણની હુઈ ચાહ;
 પણિ તો પૂગઈ મન રૂલી, ને જાલઈ પ્રભુ ખાંહ. જિણેં ૪
 દીજે દેવ દયા કરી રે, દરસણુ આપો આપ;
 અહ્નિસિ કે અલવેશ દૂરે, વૃદ્ધિવિજયે તુઝ બાપ. જિણેં ૫

શ્રી નેમિનાથ સ્તવનં.

(૩)

(બન્ધો હે કુયરો સહેરો—એ દેશી)

નેમિનગીના નાહલા, સામલીયા સસનેહ હો;
 સયણુ સાંભલો મુજ મન વાતડી, કહઈ રાબુલ ગુણુ ગેહહો
 સયણુ ૧
 વારી હો તુઝ પરિ સાહિબા, ચૂક પડઈ જન મુગધનઈ;
 પણિ ચતુર તે ચૂકઈ કેમહો, સં, જે સુણિ પિસુણા વાતડી,
 પ્રિહરો ઈમ પ્રભુ નેમ હો સયણુ વારી હો તુઝં રે
 પિસુણુ તે પરધર ભાંજવા, અછતી દાખઈ ખોડિ હો સયણુ,
 વિરલા હોઈ પરકજૂ, પણિ પરધર ભાંજણુ કોડિહો સયણુ
 વારી ૩
 આપ વિયોગી જે હુઈ, તે ન સહઈ પરસંયોગ હો, સયણુ
 એ કલિકાલમાં અતિઘણાં, એહવા અદેખા લોગહો સયણુ
 વારી ૪
 ને ને સ્યો ચતુરાઈ ઈશુણુ અવગુણુ સુ વિચારી હો સયણુ,
 તો તુમ્હે વૃદ્ધિવિજય પ્રભુ, માનસ્યો વીનતિ સાર હો સયણુ
 વારી હો ૫

૧૫૨ જૈન ચૂર્ણર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

ચતુર દુર્ધ તે સમઝી કહ્યો, ભાવભેદ ભલી ભાતિ છ,
 દાલ કહેજ્યો રૂડઈ રગઈ, આલાપી મન પાંતિછ ૨
 રહી અવરંગા વાદિ ચુમાસઈ, અવત અતાર ત્રીસછ,
 ભાદ્રવ મામિ બહુ ઉલ્લાસિ, વદિ પચમી મુળગીમછ ૩
 યુગ પ્રવાન વસ્તપગન્થનાયક, શ્રી વિજયપ્રભરાજિછ;
 બુધ શ્રી ધીરવિજય પદમેવક, શ્રી લાભવિજય શુરુગાજિછ. ૪
 તસ પદ પકજ મધુકર વિનવઈ, વૃદ્ધિવિજય કરજોડિછ;
 એ અઉવીત્રી ભાવઈ ભણતા, પામજ્યો વચિત કોડિછ. ૫

॥ इति चतुर्विंशति जिनगीतानि संपूर्णानि ॥

આસ્તામચિન્ત્યમહિમા જિન ! સંસ્તવસ્તે,
 નામાપિ પાતિ મવતો મવતો જગન્તિ ।
 તીવ્રાતપો પદ્મપાન્થજનાન્નિદાયે,
 પ્રીણાતિ પદ્મસરમ-સરસોડનિલોડપિ ॥

—કલ્યાણમન્દિર સ્તોત્ર શ્લોક-૭

અર્થ-હે જિનેશ્વર ! અચિન્ત્યમહિમાવાળુ આપનું સ્તન તો
 દૂર રહે, તમારું નામ પણ ત્રણે જગતના જીવોને સસાગથી તારે
 છે ત્રીપ્ત ઋતુમા તીવ્ર તાપથી પીડાયેલા પથિયોને ઝમળયુક્ત
 સંગવરનો જળિયોવાળો પવન પણ પ્રસન્નતા ઉપજાવે છે

(૧૬)

શ્રી ચારિત્રકુશલ

(૧૭૩૧ ચોનીમી-રચના)

શ્રી કરણકુશળના શિષ્ય શ્રી ચારિત્રકુશળએ
ચોવીસી સંવત ૧૭૩૧ માં રચી છે બીજી અંથ-રચના
જાણવામાં નથી. ચોવીસીને અંતે નીચે મુજબ છે

સંવત ૧૭૩૧ વર્ષે ચતુર્વિંશતિ જીનાના સ્તવનાં
કૃતાં શ્રાવિકા લાડકુમર પઠનાય લેખકપાઠકયો પ્રત્યહં
સુખં મૃયાત્ । શ્રીરસ્તુ, કલ્યાણમસ્તુ, શ્રીમદ્ભગિનશાતિ-
પાદાબ્જ પ્રસન્નૈઃ

ચોવીસીની શુદ્ધ પ્રતિ (શ્રી ગોડીજી જ્ઞાન ભંડાર
આ. ૩૪. પત્ર ૬) છે. આ સાથે તેમનાં પાંચ સ્તવનો
લીધા છે.

શ્રી નૃપભદ્રેવ સ્તવન.

(૧)

(સીમધર કરજો એ રેશી)

મોહિ રહ્યા મન મોજસું, સુંદર ભિચર્ય ગેહનરે,
જો છો પ્રભુ તુમ વેગલાં, પાલજો નેહ અછેહનરે
મનડુ હમાડં મોહીયું ૦ ૧

મનડુ હમારૂ મોહીયુ, શ્રી શ્રી રિપભ લણ્ણદનરે,
 લપટાણો દિલ તોહયુ, હમ નણો અહિયંદનરે મનડુ ૦ ૨
 શ કર ગગાની પરથ, પંકજ ભમર કહેવાયનરે,
 મારી આયર ચદ્રમા, મોતી સીપ મુહાયનરે મનડુ ૦ ૩
 જલદ અનથ મોરા મનથ. તરૂ પ ખીનઈ કહીજેરે,
 જિમ વિરહણિ વલ્લભ મનૈ, હસ્તિ રેવા લહી જધરે મનડુ ૦ ૪
 ઈમ તુમયું દિલ માહરૂ, લાગો પ્રભુ નિરધારનરે,
 સમરથ સાહિબ તુ સહી, મકલ જ તુ જગિતારનરે મનડુ ૦ ૫
 સફલ થય મુજ શુભલડી, અમૃતમય જલધારનરે,
 ગુણ ગાતાં જનજી તણાં, ટલીઆ પાપ અપારનરે,
 મનડુ ૦ ૬

અંગ આલસ મવિ પરિહરી, થુણીઆ શ્રી જિનરાજનરે,
 કરણકુશલ ગુરુ શીમને મદલ દેહ્યા શુભ કાજનરે મનડુ ૦ ૭

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

(દેશી-ગસીયાની)

ચિત્તડુ વેંધુ રે શાંતિજીણુ દશુ, પલટયો નવિ પલટાય, દયાકર,
 અગ મહોમલ નિરૂપમ નિરખતા, લોચન હરખિત થાય.
 દયાકર ચિત્તડુ ૦ ૧

મનહર મૂગતિ મનમાહિ વસી, અવગન નાવ દૂરે દાય દયાકર,
 આખ અજબદલ મૂઢી વેગલા, આડડોડા કુણુ ખાય. દયાકર
 ચિત્તડુ ૦ ૨

જે જેહસું દિલ લાણું ..વ ટલ, કહીએ કેાડી ઉપાય, દયાકર;
મજાઠ તણાં રંગનો પટ ઘોઈએ, તેાહી રંગ ન જાય, દયાકર.

ચિત્તકું ૦ ૩

આસ કરી નઈ રે જાયક આવીયાં, તસ કીમ કીજે નિરાશ દયાકર;
શુભ તિમ નેહિ દિલાસો દેઈને, સફલ કરેા મુજ આસ.

દયાકર. ચિત્તકું ૦ ૪

વિશ્વસેન કુલે દિનમણિ સારિખો, અચિરા માત મુજણ દયાકર,
કેરણકુશલ ગુરુ સેવકને હોય, ભવિ ભવિ જિનવર પ્રાણ.

દયાકર. ચિત્તકું ૦ ૫

શ્રી નેમનાથ સ્તવન

(૩)

(મોટા મોટા માદવ વચ કાઈ લખવે સાહિબ શામલા હો લાલ)

હાંજી રથદેરી ચાલ્યા ચાલવરાય, રાજુલ સહીયાંમુખી
સાભલી હો લાલ,

હાંજી મુરછાગતિ થઈ તામ, ચેત રહિત ધરણી ઢલી હો લાલ. ૧

હાંજી નયણે આંમુ ધાર, જાણે પાવસ ઊલટયો હો લાલ,

હાંજી કરતી વિરહ વિલાપ, પ્રીતમ કાઈ મુજથી કીટયા
હો લાલ ૨

હાંજી કોઈક અવગુણ દાખિ, વાલહા વિરચિજે પછે હો લાલ;

હાંજી અખલા તજી નિરદોષ, ફિર ચાલ્યા ચોખા નજે
હો લાલ. ૩

હાંજી હું જાનતી મનમાહિ, માહરી સમવડી કુણ કરઈ હો લાલ;

હાંછ (મસુદ વિજય) ગયનદ, ત્રિભુવનપતિ સુજને વરે.

હો લાલ ૪

હાંછ ઈવિધી મનમાં અશ, હુ ડરતી નેમ તાહરી હો લાલ,

હાંછ કાઠી નિપટ નિરાશ, આશ મહી મન માહરી. હો લાલ. ૫

હાંછ સુમરઈ ન કીડી માહરી ચાલ, માસુનઈ પાયે ના પધી હો લાલ;

હાંછ નેમછ ન કીડો માહરો રૂપ, દેવરીઓ ન ચાખી

માહરી સુખડી. હો લાલ. ૬

હાંછ ર સુલ ધરી વડરાગ, ખીડ પહિલ શિવ મ ચરી હો લાલ,

હાંછ ચારિત્રકુશલ કહે ધન્ય, ત્રિહુ નગમાં શોભાવરી.

હો લાલ. ૭

શ્રી પાર્થનાથ સ્તવન.

(૪)

(લાલ-નીચલી)

ઈંદ્રપુરી નમ સોહરી = પુરસ્તી હો નયરી ત્રિભુગાર કિ;

અન્વજ્ઞેન ભૂપતિ કહો વામઃ ધરિહો ધરણી સુનિચાર કિં ૧

ત્રિણ નગનાથક નનનીચા, મહોદય હો દાયક મહારાજ કિ;

આગિ હરખ અમે ઉષમે તુમ સુરતિ હો કીક છનરાજ કિ.

ત્રિભુ નગ ૦ ૨

ધન દિન છનવર આગનો, મૈ દિહો હો દરજણ સુખદાર કિ;

અનંત ગુણે કરિ રાજતો, પ્રભુ ગુણનો હો નાવૈ પાર લગાર કિ.

ત્રિભુ નગ ૦ ૩

અહુનિશિ સુગા મગતાં, તોરા ગુણ ગાણું દિલમાંહિ કિ;

અંબર કિસું માણુ નહિ, આપો આપો નિજ પદવી ઉઠાહિ કિ.

ત્રિભુ નગ ૦ ૪

ત્રેવીસમા જિન આગલે, કરજોડી હો કરીએ અરદાસ કિ, ૪
કરણુ કૃશ્ણ શુર શિસને, સ ભારી હો દીજઈ સુખવાસ કિ.
ત્રિણ જગનાથકં ૫

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૫)

(રાગ-ધન્યાશ્રી-મેટયારે ગિરિરાજ-દેશી)

મુવણું રૂપા રતના, ગઢ રચે રૂચિસું સાર,
તિહાં બઈત્રી દે દેશના પ્રતિબોધે રે, પ્રભુ પરબદા ખારા કે. ૧
સમરયાં રે જિનરાજ, મુજ ભાવથી રે સઘલી ગઈ ભાજ,
સીધા રે મુજ મનના કાજ, સમરયા રે જિનરાજ ૨
વાણી તે જ્યોજન ગામિણિ, નમી સમાણી નાણી,
કુમુમ વૃષ્ટિ કરે દેવતા, અંગે અધિકારે શુભ ઉલ્લટ આણિકે.
સમં ૩

વાર્જિત્ર વાળે સામટા, મુર હુંદુલિ ઝણકાર,
સોલ સજી દેવાગના, જિન આગલિરે કરે નાટક સાર કે
સમં ૪

આજ ઘડી મુજ રંગરત્ની, મુર વૃક્ષ ચઢીઓ હાથ;
કામ કુજ વર પામીયો, હુઓ હુઓ રે હુ સહીરે સનાથ કે.
સમં ૫

ચઝિવીસમા જિન વિનંતી, ચિત્ત આણીએ મહારાજ,
હુવિત પુર દૂરે ટહ્યો, અળ હુઈ રે મુજસુ દિન અવાજ કિ.
સમં ૬

૧૫૮ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

ધન્ય ધન્ય ત્રિશલા માડલી, જગી જનમીયા જ્યકાર,
નામ જપતાં તાહરો, સુખ શિવ ના રે જીન લહીએ ઉદાર કિ
સમ૦ ૭

ભાવ ધરિ જે ગાવસૈ, લહસ્યૈ તે સુખ કરાર;
મજ્જન ભોજન સાસતા, વલી સ પદ રે સાચી નિરધાર કિ.
સમ૦ ૮

સાચ મતે સમરણ કરે, હું તાહરું જીનરાય;
કરણ કુશલ ગુરૂ શીષ નઈ, પ્રભુ દીજૈ રે તુમ સુલ સુપસાય કિ.
સમ૦ ૯

ધ્યાનાઝિજ્ઞેશ ! ભવતો ભવિન ક્ષણેન,
દેહં વિહાય પરમાત્મદશાં વ્રજન્તિ ।
તીવ્રાનલાદુપલભાવમપાસ્ય લોકે,
ચામીકરત્વમચિરાદિવ ધાતુ ભેદા. ॥

—કલ્યાણમન્દિર સ્તોત્ર શ્લોક-૧૫

અર્થ—હું જિનેશ્વર ! આપના ધ્યાનથી લબ્યપ્રાણિઓ ક્ષણવારમાં
શરીરનો ત્યાગ કરીને પરમાત્મદશાને પ્રાપ્ત કરે છે જેમ લોકમાં
ધાતુભેદોમાટી પાપાણુમાં મળેલ ધાતુઓ પ્રમળ અગ્નિ વડે પાપાણુ-
પણુનો ત્યાગ કરીને તત્કાળ સુવર્ણપણુને પ્રાપ્ત કરે છે.

(૧૭)

શ્રી તત્ત્વવિજયશુ.

(ચોવીસી રચના-૧૭૩૫, વિજ્ઞાનપુર)

પ્રખ્યાત મહોપાધ્યાય શ્રી યશોવિજયશુના શિષ્ય શ્રી તત્ત્વવિજયશુ છે. તેઓશ્રીએ વિજ્ઞાનપુરમાં ચોવીસી રચના કરી છે. તેઓશ્રીનો જન્મ સંવત-૨૨૫૭ તથા સ્વર્ગવાસની હકીકત જાણવામાં નથી આવતી તેઓશ્રીની ચોવીસી શિવાય બીજી સાહિત્ય-રચના ૧-શ્રી અમરદત્ત મિત્રાનંદ રાસ સં. ૧૭૨૪ ગ્યાણી શહેરમાં બનાવ્યો. ૨ શ્રી જ્ઞાનવચસી સ્તુતિ

અમરદત્ત મિત્રાનંદ રાસની પ્રશસ્તિ,
ચોમાસુ' રહી રચાણી સર્ગરથ, શ્રી નયવિજય વિબુધ વરરાજો.
જશવિજય ભિવજ્ઞાય શિરોમણી;
તમપદ-પદમ મધુકર સરિણો સેવકમા શિરતાજશુ,
અમરદત્ત મિત્રાનંદરાસ તત્ત્વવિજય કવિરાજશુ,

ચોવીમીની પ્રત ન મળવાથી શ્રી ઋષભદેવ જ્ઞાનનની બે કડી તથા શ્રી મહાવીરસ્વામી જ્ઞાનનની હકીકત કડી લીધી છે. આખી પ્રત મળેથી બીજી આશુતિમાં લખ્યું

શ્રી ઋષભદેવ સ્તવન.

(૧)

(ઈડઃ આમા આખરી ૩-એ દેશી.)

ઋષભદેવ મયા કરી રે, દરિસન દાણો દેવ,

૧૬૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

અલજો છઈ મનમાં ઘણો રે, કરવા તાહરી સેવ.

છણેસર તુઠસુ અધિક સનેહ. ૧

શ્રી વીરજન સ્તવન.

(૨)

શ્રી નયવિજય કવિરાજ વિરાજઈ,

શ્રી જશ વિજયવાચક છાજઈ,

સેવક તત્ત્વવિજય ઈમ જ પઈ, નિત નિત નવલ દિવાજઈ રે.

પ્રભુ વીર છણુદ મે ગાયો, ૫

ધન્યાસ્ત પવ મુવનાધિપ ! ચે ત્રિસન્ધ્ય-

મારાધયન્તિ વિધિવદ્વિધુતાન્યકૃત્યા ।

મક્ત્યોલ્લસત્પુલકપક્ષ્મલદેહદેશા ,

પાદદ્વય તવ વિમો ! મુવિ જન્મભાજઃ ॥

—કલ્યાણમન્દિર સ્તોત્ર, શ્લોક-૩૬

અર્થ—હે ત્રણ જીવનના ધણી, હે વિમો ! અન્ય કાર્યોને જોણે સર્વથા ઊંડી દીધા છે અને ભક્તિથી ઉદ્દેશાસ પામતા પુણ્નકિત થયેલા શરીરના ભાગોવાળા જે પ્રાણીઓ વિધિપૂર્વક ત્રણે કાળ આપના બંને ચરણોને પૂજે છે, તેઓ જ ધન્ય છે

(૧૮)

શ્રી જીવણવિજયજી.

૫

ચેતીની ગ્યના-૧૭૩૮-રાણકપુર.

શ્રી દીગ્ગિ-ચમ્પરિજીની પરંપરામા શ્રી જીવણજીના ગિપ્ય શ્રી જીવણવિજયજી થયા તેઓશ્રીની ખીજ કૃતિ શ્રી આલોચના અનુમોદના સજ્જાય છે તે સિવાય ખીજ ગ્રંથ-રચના જાણવામા નથી આચાર્ય શ્રી રામચંદ્રસૂરિના શિષ્ય શ્રી માનતુ ગવિજયજીના સપ્રદમાથી આ ચેતીની લીધી છે. આ માથે તેમના પાચ સ્તરનો લીધા છે

શ્રી આદિનાથજિન સ્તવન

(૧)

(દેશી—ગોડીની)

મોહ્યો મન મધુકર ગુણ ફૂલ, સાહેબજી ઉડાયો ઉડે નહિ જી;
પ્રભુમુરતિ અતિહી અમૂલ, સાં નયણ ઠરે દીઠો સહીજ. ૧
મલવા મનમે મોરી છે આથ, સાં પણ કર્મ અશુભ દીસે ઘણા જી;
વિસવાવીસ અછે વિદ્વાસ, સાં તુજથી તાવ જાશે ચેતનતણા જી. ૨
કોઈ પૂર્વ લવાંતર નેહુ, સાં આવી બન્યોરે તુમથી ઘણો જી;
તિણે દાખો રણે પ્રભુ છેહ, સાં હાજરખંદો હુંજી જિનતણો જી. ૩
જાણોવણી વેલા જો મુજ, સાં તો દીલ ઘડી કરતા રણે જી;
વાહડા વાત કહી જે મેં ગુજ, સાં હેત ઘડી હિયડે લણે જી ૪
તું તો નાનૂક નાભિનો નંદ, સાં આદિકરણ આદીસરજી;
એ તો મરૂદેવી સુત સુખકંઠ, સાં જીવણવિજયને જયકર જી. ૫

૧૬૨ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

શ્રી શાંતિજિન સ્તવન.

(૨)

(કેવલી અચલ ઝહેતાણી)

જય જગનાથક જિનચ દા, તુજ દરિસણુ નયના ન દા રી,

સુણો સાહિબ શાંતિ જિણુ દા !

જિન સોલમો પચમ ચક્રી, પય પ્રણમે ચોસઠ શકરી સું ૧

આપ ઓલગુઆ મન આણો, મલિયો મનમાન્યોએ ટાણોરી સું

અવસર લહી ચતુર ન ચૂકે, નિજ દાસ નિરાશ ન મૂકેરી સું ૨

ટલે તન-મન તાપ તો મેરા, ચાહી ચરણુ ગ્રહું હુ તોરારી, સું

તુજ સ ગમથી સુખ પાચો, જાણે ગ ગાજળમા નહાયેરી. સું ૩

અલગા અરિવ છિત હોશી, સાહિબજે સનસુખ જોશીરી, સું

પ્રભુ મિલવા જે મન કરશે, થઈ એકમનો ધ્યાન ધરશેરી સું ૪

નેક નજરે નાથ ? નિહાલી, મુજ ટાલો મોહજ જાલીરી, સું

કહે જીવણુ જિનચિત્તધારી, લજિયે લવિ મુક્તિ તૈયારી સું ૫

શ્રી નેમિનાથ જિન સ્તવન.

(૩)

(પ્રથમ જિનેશ્વર પૂજવા સૈયગ મોરી)

સુખકર સાહિબ શામલો, જિનજી મારો નાહ મુરગો નેમ હો;

કામિત કલ્પતરૂ સમો, જિં રાજિમતી કહે એમ હો,

કામણુગાગ કંતજી ! મનમોહન ગુણુવતજી ! જિં

એક રસોરથ વાલ હો ૧

ત્રેવડ મુજ તજવા તણી, જિં હુતી જો શિવ હુશ હો;

અખલા બાલકવેખવા, જિં શી કરી એવડી ધૂમ હો કાં ૨

ઉંડા કાં ન આલોચિયા, જિં સગપણ કરતાં સ્વામી હો;
પાણી પી ઘર પૂછવું, જિં કાંઈ ન આવે તે કામ હો. કાં ૩
ઓલંભે આવે નહીં, જિં રાગુલ ઘર ભરતાર હો;
વાલિમ વંદન મન કરી, જિં જઈ ચડી ગઢ ગિરનાર હો. કાં ૪
શિવપુર ગઈ સંજમધરી, જિં અનુપમ સુખરસ પીધ હો;
જીવણુ જિન સ્તવના થકી, જિં સમક્ષિત ઉજ્જવલ કીધ હો.

કાં ૫

શ્રી પાર્થનાથ જિન સ્તવન.

(૪)

(મોહ મહીપતિ મહેશ્વમે' બેઠે.)

મનમોહન મેરે પ્રાણુથી ખ્યારે, પાસજી પરમનિધાન લલના;
પૂરવ પુણ્યે દરિશન પાચો, આચો અખ જસ વાન,
બલિહારી જાઉં જિણુંદની હો. ૧
વામાનંદન પાપનિકંદન, અધ્વસેન કુલચંદ લલના;
જાકી મૂરતિ સૂરતિ દેખી, મોહ્યા સુરનર વૃદ્ધ. બલિં ૨
તીન ભુવનકે આપ હૈ ઠાકુર, ચાકર હૈ સખ લોક, લલના,
નીલ વરણ તનુ આપ બિરાજે, છાજે ગતભય શોક બલિં ૩
કમઠા-મુરકો મદ પ્રભુ ગાલ્યો, ટાલ્યો કોપ કો કોટ, લલના;
અતિ અધિકાર્થ આપકી દીસે, નિજ કર્મ શિરેદીની મોટ.

બલિં ૪

ઘનઘાતી પણ દૂર નિવારી, લડી કેવલ થયા સિદ્ધ, લલના;
જીવણુ કહે જિન પાસ પસાયે, અનુભવ રસ ઘટ પીધ. બલિં ૫

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૫)

(પન્નાતમ પૂરણ કથા)

વવતી વેલી મહાવીરથી, મહારે હવે હો થઈ મ ગલ માલને;
દિન દિન દોલત દીપતી, અલગી ટલી હો બહુ આલ ના નલકે.

વીર જિણુંદ જગવાલ હો. ૧
તારક ત્રિશલાનદનો, સુગ મલિયો હો મોટે સૌભાગ્યકે;
કોલી ગમે વિવિ કલવી, તુગ સેવીશ હો લાયક પાય લાગ્યકે

વીર૦ ૨

તાહરે જે તેહ માહકે, હોરે કરી હો વર વશિત એહકે;
દીને દેવ! દયા કરી, તુગ સ પતિ હો સુગ વલ્લભ તેહકે.

વીર૦ ૩

સૂતાં સાહિબ માંલકે, બેઠા પણ હો દિનમે બહુ વારકે;
સેવકને ન વિમારને, વિનતકી હો પ્રભુ એ અવધારકે વીર૦ ૪
ત્રિદારથ મુત વિનયો, કર નેરી હો, મદ મચ્છર છોડકે,
કહે જીવણુ કવિ જીવનો, તુગ પડે હો મુખ-સ પતિ કોડકે.

વીર૦ ૫

કેલશ.

(૬)

(રામ-વ્રજાગ્રી-ગાયો ગાયો ૨)

ગાયા ગાયા રે, મં તો જિનશુભ રંગ ગાયા,
અગિનાગી પ્રભુ એકાગ કરતાં, આન દ અ ગ ઉમાયા રે. મે ૦ ૧

ધ્યાન ધરીને જિન ચોવીસે, જેહ નરે નિત્ય ધ્યાયા;
 પરગટ પચમગતિના ઠાકુર, તે થયા તે જ સવાયા રે. મેં ૦ ૨
 આ ભવ પરભવ વલીય ભવોભવ, અનંત અનંત જિનરાયા;
 અનંત લીલામેં જે જઈ વસિયા, તે માહરે મન લાયા રે. મેં ૦ ૩
 ૭ ૧ ૩ ૮
 મુનિ શશિ શંકર લોચન, પરવત વર્ષ સોહાયા,
 ભાદો માસની વદિ આઘા ગુરૂ, પૂર્ણ મંગલ વરતાયારે. મેં ૦ ૪
 રાણુકપુરમેં રહીય ચોમાસુ, જગ જશ પડહ વળયા;
 દિન દિન ચડત કલા થઈ જાણો, હૃદયકમલ જિન ધ્યાયારે મેં ૦ ૫
 ભવ-દુઃખ વારક સકલ ભદ્ધારક, શ્રી હીરવિજય સૂરિરાયા;
 તસ શિષ્ય શુભવિજય પયસેવક, જયવિજય જસ લાયારે.
 મેં ૦ ૬

શિષ્ય સુખંકર નિત્યવિજય બુધ, જીવવિજય સુપસાયા,
 જીવણવિજયે જિન ચોવીસે, ગાતા નવનિધિ પાયારે. મેં ૦,

(૧૯)

શ્રી મેઘવિજયજી. (ગંગવિજય શિષ્ય)

(ચોવીસી રચના-૧૭૩૯-૧૭૪૫૨)

તેમની ચોવીસી પ્રત ન મળવાથી કલશ અત્રે આપરામી
આવ્યો છે મળેથી ખીજી આવૃત્તિમાં લખ્યું.

કલશ.

ચઊવીસઈ જીજીવરતણાં લાલા, સ્તવન કીધાં પ્રત્યે કઈરે;
જીતી જનમ પાવન થયા લાલા, ગાયતાં જીન સુવિવેકઈ રે.

શાસન૦

પારેખ આસકરણુ જીનરાગી લાલા, વજીરપુર નગરને વાસીરે,
તસ આથહ ઈ કરી જીન સ્તવ્યા લાલા,

પાતિક ગયા અતિ નાસીરે. શાસન૦

સ વત સતર ઓગણુચાલીસ ઈ લાલા,

વજીરપુર રયા ચઊમાસી રે;

સકલ સંઘ નઈ સુખ કરૂં લાલા, શુણિઆ જીન ઉલ્લાસી રે.

શાસન૦

સકલ પડિત શિર સેહરો લાલા, લાલવિજય ગણિગિરૂ આરે,
તસ સીસ પડિત રાજનો લાલા, ગંગવિજય ગુણુ ભરિયા રે.

શાસન૦

તસ પદ પકજ મધુકર લાલા, મેઘવિજય કહિ કોડી રે;
એ ચઊવીસ તીર્થ કરા લાલા, ધો સુપ મગલીક કોડી રે.

શાસન૦

દેખી પ્રભુ મુખ નૂર, અદ્ભૂત આણુંદપૂર, આજ હો સ્વામી રે
 વાધે રે સુખ સાધે લાધે જિમ નિધિ છ. ૧
 ધન ધન તસ અવતાર, સુકૃત સફળ સ સાર, આજ હો સ્વામી રે
 જિણે રે સુખદાયક નાયક નિરખીઓ છ. ૨
 સકળ સફળ તસ દીહ, ધન ધન તસ શુભ છહ, આજ
 જેણે રે ગુણવીણે સ્વામી સંથુણ્યો છ. ૩
 શિવસંપદ દાતાર, ગુણગણમણિ ભ ડાર, આજ હો સ્વામી રે,
 જાણી રે સુખખાણી પ્રાણી સેવીઓ છ. ૪
 જ્ઞાનવિજય ગુરુ સીસ, નયવિજય નિશદિશ, આજ
 ગાવે રે શુભ લાવે પાવે સ પદાછ. ૫

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

(ઢાલ-દેશી-નિધીયાની)

સખી સેવો શાંતિજીણુંદને, મન આણી અતિ ઉછાહ રે,
 એ પ્રભુની જે સેવના, તે માનવ લવનો લાહ રે સખીં ૧
 સેવા જે એ જિન તણી, તે સાચી સુરતરૂ સેવ રે,
 એ જગમાંહિ જોવતા, અવર ન એહવો દેવ રે સખીં ૨
 ભગતિ ભાવ આણી ઘણે, જે સેવે એ નિશદીસ રે,
 સફલે સકલ મન કામના, તે પામે વીસવાવીસ રે સખીં ૩
 ખિણુ ઈક સેવા પ્રભુ તણી, તે પૂરે કામિત કામ રે,
 માતુ ત્રિભુવન સ પદા કરૂ, એ ઉત્તમ ધામ રે સખીં ૪
 જનમ સફલ જગ તેહનો, જે પામ્યો પ્રભુની સેવ રે,
 પુણ્ય સફલ તસ પ્રગટીયા, તસ ત્રૂઠા ત્રિભુવન દેવ રે સખીં ૫

શિવ સુખ દાયક સેવના, એ દેવના દેવની જેહ રે,
પામીને આરાધશે, શિવ સુખ લહશે તેહ રે. સખીં ૬
ધમ જાણી નિતુ સેવીએ, જિમ પહોચે વંછિત કોડી રે,
જ્ઞાનવિજય બુધ રાયનો, ધમ શિષ્ય કહેકર જોડી રે. સખીં ૭

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૩)

(ધન મિદલી મને લાગો-એ દેશી)

ભવિઆણુ વ હો ભાવશુ', સાહિબ નેમિ જિણુદં; મોરા લાલ
ભાવશુ નિત વદતા, લહીયે પરમાણુ દ મોં ભવિં ॥૧॥
પ્રદક્ષિણારી ચુડામણિ, સાચો એ વડવીર, મોરાં
મદન મત ગજ કેસરી, મેરૂ મહી ધર ધીર મોં ભવિં ॥૨॥
રૂપઅનુ તુ જિન તણુ', સોહ સહજ સનૂર, મોરાં
હરખે નયણે નિરખતાં, પસરે પ્રેમ પહુર. મોં ભવિં ॥૩॥
ગુણ અન તા પ્રભુ તણા, કહતાં ન આવે પાર, મોરાં
નિરૂપમ ગુણગણુ મણિ તણો, માનુ એ ભ ડાર મોં ભવિં ॥૪॥
વદન અનોપમ જિન તણુ, એ મુજ નયણુ ચકેર; મોરાં
નિરખી હરખે ચિત્તમા, ઉમગે આન દ જોર મોં ભવિં ॥૫॥
અતુલિખલ અરિહંતજી, ભવભજન ભગવંત, મોરાં
કામિત પૂરણ સુરતરૂ, કેવલ કમલા ક ત. મોં ભવિં ॥૬॥
રાજિમતિ મન વાલ હો, ચાન્વ કુલ શણુગાર, મોં
નયવિજય પ્રભુ વદતા, નિતુ નિતુ જપ જયકાર મોરાં
ભવિં ॥૭॥

૧૭૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૪)

(આ અગ્નુઆલી રાતડિ રે-એ દેશી)

પ્રબલ પ્રભાવે પરગઢો રે, પુરિસા દાણી પાસ ભવિયણુ વદો.

કામ ગવિ સુરમણિ પરે રે, પૂરે વંછિત આશ વંદો વંદો રે સુબળુ.
વદો વદો શ્રી જિન પાસ ભવિયણુ વંદો. ॥૧॥

નીલકમલ દલ પરિભલો રે, દીપે તનુ પ્રકાશ, ભવિં
હરખે નયણે નિરખતા રે, ઉપજે અધિક ઉલ્લાસ ભવિં ॥૨॥

નિરખી નિરખી હરખીયે રે, સાહિત્ય સહજ સનૂર, ભવિં
તેજ જલામલ ઝલહલે રે, જાણે ઉજ્યો સૂર ભવિં ॥૩॥

રત્ન જડિત વિરાજતાં રે, કુડલ સોહ સનૂર, ભવિં
માનુ દોયે સેવા કરે રે, શશિ રવિ આવી હજૂર ભવિં ॥૪॥

મણિભવ મુગટ મનોહર રે, સોહ શિર ધર્યો સાર, ભવિં
માનુ તારા પરવર્યો રે, ચદ એ સેવાગાર ભવિં ॥૫॥

સુદર શિવરમણી વર્યો રે, પરવર્યો જ્ઞાન અનત, ભવિં
ત્રિદાન દ ચિન મૂર્તિ રે, અકલકી અરિહત ભવિં ॥૬॥

કામિત કામિતપૂર તણુ રે, પાપ તિમિર ભર ભાણુ, ભવિં
નયવિજય પ્રભુ દરિયાણે રે, નિતુ નિતુ કોડી કલ્યાણુ
ભવિં ॥૭॥

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૫)

(દેશી-૫ ધિગાની.)

સુગુણ મસનેહી વીરજી વિનતી રે, અવધારો શ્રી જિનરાય રે;
દરિદ્રાણ દીઠે પ્રભુજી તુમતણે રે,

અમ્હ મન હરખ ઘણેરો થાય રે. સુગુણ ૧
નિરમળ તુમ્હ ગુણ ગંગાજળે રે, ઝીલી અહનિશિ મુઝ મન હંસ રે,
નિરમળ હોયે કલિમલ નાસથી રે,

ખીલે કરમ મરમ ભર અંશ રે સુગુણ ૨
કેવલ કમલા કંત મનોહર રે, ભેટી ભાવે તું ભગવંત રે;
માતું માનવ ભવ સદ્ગો મહિ રે,

પામ્યું વંછિત સુખ અનંત રે સુગુણ ૩
દેવ દયાકર ઠાકુરને મિલ્યો રે, તો ફળ્યો સકલ મનોરથ આજ રે;
સેવક સેવા આણી ચિત્તમાં રે,

પુરો મુઝ મનવંછિત કાજ રે સુગુણ ૪
પ્રભુજી તુઝ મનમાં સેવા થકી રે, હું વસુ એ તો મોટી વાત રે;
પણ હું ચાચું તુઝ ચિત્તમાં રે,

જિનજી વસને દિનરાત રે સુગુણ ૫
પ્રભુજી તુઝ ચરણાંબુજ સેવના રે, મદ્ગળી ફળને ભવ ભવ દેવ રે,
હોયો મુઝ તુઝ શાસનવાસના રે,

વળી તુઝ ચરણ કમળની સેવ રે સુગુણ ૬
ચરમજિણેચર ભુવન દિણેસરુ રે, પૂર્યો સેવક વંછિત આશ રે;
જ્ઞાનવિજય યુધ સીમ ઈમ વીનવે રે,

નયવિજય આણી મન ઉલ્લાસ રે. સુગુણ ૭

કલેશ.

(૬)

(ગાઓ ગાઓ ભવિ ચગિવીસે જનરાય)

ધણિ પરે જનવરના ગુણ ગાતા,

મન વહિત સુખ થાય ગાઓ ૧

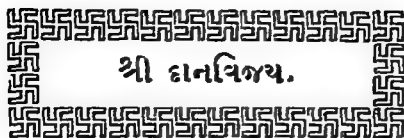
ગુણ અનતા જનવર કેરા, મુજથી કેમ કહાય,
તોહિ પણ નિજ શક્તિ ભક્તિ, કીધો સ્તુતિ ઉપાય, ગાઓ ૨
જનવર ગુણ ગાતા અતિ, નિર્મળ વરતે અધ્યવસાય,
પામે બોધિ બિજ સ્તુતિથી, ઇમ પ્રવચન સુહાય, ગાઓ ૩
જનવરણન સુવર્ણ એ માળા, કઠ ધરો રે સુહાય,
નવનિધિ, રિદ્ધિ, સિદ્ધિ, સયવર લક્ષ્મી,

સહેજે વરે જ્યુ આય. ગાઓ ૪

સ પ્રતિ ગોયમ સોરમ મરિખા, શ્રી વિજયપ્રભસૂરિરાય;
તે ગુરૂ ચરણ કમળ સેવાથી, પામી અધીક પસાય ગાઓ ૫
સત્તર છે તાળે કારતિક માસે, શુદ્ધિ તેરસ સુખદાય,
જિન્નતપુરમાં જન ચોવીશે, ગાયા ધરી જિછાય ગાઓ ૬
સકલ પડિત શીર મુકુટ નગીનો, શ્રી જ્ઞાનવિજય બુધરાય,
તે ગુરૂ પસાયે ચરણ જનના, નયવિજય ગુણ ગાય. ગાઓ ૭

(૨૧)

શ્રી દાનવિજય.

(૧૭૫૦, આસપાસ)

શ્રી તપગચ્છમા શ્રી વિજયરાજસૂરિ પરપરામા પડિત
તેજવિજયજીના શિષ્ય શ્રી દાનવિજયજીની ચોવીમી અર્થ ગભીર છે,
તથા સુંદર લાપામા ગચ્ચાયેલી છે તેઓશ્રીનો જન્મ સવત તથા
સ્વર્ગવાસ સવત મળતા નથી. તેઓશ્રીની કૃતિ શ્રી હલિતાંગરાસ
જખૂમરમા સં ૧૭૬૧ માં રચ્યો છે, તેમાં તેમની ગ્રાંથ આતુરી
તથા વણુંત શક્તિ જણાઈ આવે છે. તેઓશ્રીના પાંચ સ્તવનો
અત્રે લેવામા આગ્યા છે

સંસ્કૃત.

૧ હલિતાંગ રાસ ૧૭૬૧ જખૂસર ૩ રૂપસૂત્ર ટીંગા દાનદીપિકા
૨ રૂપાણુક સ્તવન ૧૭૬૨ સુગત ૪ મૌન એગદશી દેવવદન

શ્રી આદિનાથ જિન સ્તવન.

(૧)

(એક જિન પુડરીક ગણધર રે લાલ)

મંગલ વેલી વધારવારે લાલ, જે જિનવર જલધાર બલિહારી રે,
મુજને તે ભાગ્યે મલ્યો રે લાલ, આદીશ્વર આધાર બલિં,
એ ત્રિભુવન જન તારણો રે લાલ, જગમધવ જિનરાય.

બલિહારી રે, એં ૧

ભાણુ આજ ભગ્યો ભલે રે લાલ, સદ્ગુણ થયું સુવિહાણુ બં,
આજ દિવસ વલ્યો આપણો રે લાલ, ભેટયો ત્રિભુવન ભાણુ.

બલિં, એં ૨

આજ સહી મુજ આગણે રે લાલ, સફળ ફલ્યો સહકાર. ખ૦,
મુંહ માગ્યા પાસા ઢલ્યા રે લાલ, જગવરત્યો જયકાર

ખ૦, એ૦ ૩

વૂઠો ઘરે વારૂ પરે રે લાલ, મોતિયડાનો મેહ ખલિહારી રે,
ચિંતામણિ હાથે ચડયું રે લાલ, ગગા આવી ગેહ.

ખ૦, એ૦ ૪

આજ ઉદધિ જિમ ઉલટ્યો રે લાલ, હૈડે હુપ્પા પ્રવાહ ખલિ૦,
દાનવિજય પ્રભુ દેખતા રે લાલ, ફર ગયો દુ'ખ દાહ.

ખ૦ એ૦ ૫

શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન.

(૨)

(વામાનન્ન જિનવર, મુનિમાહે વડો રે કે)

શાંતિજિનેશ્વર મુખકર, મૂરતિ તાહરી રે, કે મૂરતિ તાહરી,
દીઠી મીઠી આજ, અમૃત પરે દુ ખહરી રે કે અમૃત પરે
નીરખી નીરખી સતાપ મિટે, સધલો મને રે કે, મિટે૦
વરસ તા જલધાર, શમે જિમ દવ વને રે કે શમે૦ ૧
જિન ગગા પરવાહ, ગિરીન્દથી ઉતરે રે કે, ગિ૦
તિમ સમતારસ અમૃત, જે મિંહુ દિશિ ઝરે રે કે, જે૦
જાતિ તણા પણુ વૈર, જે દેખી તિમ ટલે રે કે, જે૦
વાયે દક્ષિણ વાય, ધનાધન જિમ ફલે રે કે ધના૦ ૨
રાગતણુ પણુ ચિહ્ન, ન જેહમા દેખિયે રે કે, ન૦
દેવતણો તિહા અશ, કહો કિમ લેખિયે રે કે, ક૦

રાગદ્વેષ અભાવ, તિણે યુધ અટકલે રે કે, તિં
વહ્નિ પળે કહો કેમ, ધુંઆડો નીકલે રે કે. ધું ૦ ૩
નીરળે સુરનર નારી, ફરી ફરી નેહ શુ રે, ફં
પણુ તિલભાર વિકાર, ન ઉપજે તેહ શું રે; નં
એ લોકોત્તર અતિશય, જેહનો સાંભળ્યો રે કે, જેં
ચિંતવતાં જિન ચિત્ત, મહારસ ઉછાલ્યો રે કે. મં ૪
સમતામય દલ લેય, માતું સહી એ ઘડી રે કે, માં
આંખથી મહેલતાં અલગ, મુહાચે ન એક ઘડી રે કે, મું
અકલકિત પ્રભુ મૂરતિ, ચંદ્રકલા જિસી રે કે, ચં ૦
દાનવિજય કહે દેખત, મુજ કીકી હસી રે કે. મું ૫

શ્રી નેમિનાથ જિન સ્તવન.

(૩)

(અનંત વીર જ અરિહત સુણો મુજ વિનિતિ)

એહ અથિર સંસાર સ્વરૂપ અછે ઇચ્છો,
ક્ષણ પલટાયે રગ પતંગ તણો જિસ્યો,
ખાણગરની ખાણ જેમ જૂઠી સહી,
તિમ સસારની માયા એ સાચી નહી. ૧
ગગને જિમ હરિયાપ પલક એક પેળિયે,
ખિણ માંહે વિસરાલ થાયે નવિ દેખિયે,
તિમ એહ યોવન રૂપ સકલ ચંચલ અછે,
ચટકો છે દિન ચાર વિરગ હુએ પછે. ૨
જિમ કોઈકે નર રાજ્ય લહે સુપના વિશે,
હય હાથી મઠ મંદિર દેખી ઉલ્લસે,

જખ જાગે તવ આપ રહે તિમ એકલો,
 તેહવો ઋદ્ધિનો ગારવ તિલ પણુ નહિ ભલો ૩
 દેખીતા કિપાક તણા ફલ ફૂટરા,
 આતા સરસ સવાદ અ તે જીવિત હરાં,
 તિમ તરૂણી તનુભોગ તુરત સુખ ઉપજે,
 આખર તાસ વિપાક કટુક રસ નીપજે. ૪
 એ સસાર શિવાસુત એહવો ઝોલખી,
 રાજ રમણી ઋદ્ધિ છોડી થયા પોતે રિખી,
 કર્મ ખપાવી આપ ગયા શિવમ દિરે,
 દાનવિજય પ્રભુ નામથી ભવસાગર તરે ૫

શ્રી પાર્થનાથ જિન રતવન.

(૪)

(દેશી ગિહ્યગાની)

સકલ કુશલ તરૂ પોપવા રે,
 હાજી જે જિનવર જલધર કહેવાય સુખકારી,
 જગ ગુરુ જિનરાજ સુખં, ભવજલધિ જહાજ સુખં
 દીઠો મે આજ સુખં, ફલિયા સવિ કાજ સુખં
 મન વહિત સુખ પૂરવારે,

હાજી સુરતરૂ સમ જેહનો મહિમાય. સું ૧
 સજલ જલદ જિમ સોહતીરે,

હાજી નિરૂપમ નીલવરણ જસ કાય, સુખં
 શિર પર ઔદાયિની સમીરે,

હાજી ફણિ મણિ કિરણ અલકી અલકાય. સું ૨

ગરૂડ તણે ગરજરવેરે, હાંજી જિમ પત્તગકુલ પ્રબલ પલાય; સુ૦
તિમ પ્રભુ નામ પસાયથીરે,

હાંજી સંકટ વિકટ સકલ મિટ જાય સુ૦ ૩
કમલાકરમાંહી કમલડારે, હાંજી જિમ વિકસે દેખી દિનરાય, સુ૦
તિમ મુજ હિયડું હેજ શું રે,

હાંજી હરખી હસે નીરખી પ્રભુ પાય સુ૦ ૪
વામાનંદન વાલહોરે, હાંજી જગદાનંદ જિનવર રાય, સુ૦
દાનવિજય મુખિયો સદા રે,

હાંજી પામી પાસ ચરણ સુપસાય સુ૦ ૫
શ્રી મહાવીર જિન રતવન.

(૫)

(જાત્રા નવાણુ કમીએ સલ્લણુ)

શાસનનાયક સુદરે, વર્ધમાન જિનરાય, સકલ સુખસાયરૂ,
જસ નામે નિત્ય નવ નવારે, મંદિર મંગલ થાય. સકલ૦ ૧

રંગમણઠના સારીખોરે, જેહશું ધર્મસ્નેહ, સકલ૦
અહનિથ દિલમાંહી વસેરે, જેમ મોરા મન મેહ. સકલ૦ ૨

રાતી પ્રભુ શુણુ રાગ શું રે, માહરી સાતે ધાત, સકલ૦
વિધ વિધ ભા તે વખાણીએ રે, જેહનો જસ અવદાત. સકલ૦ ૩

તે જિનવર ચોવીસમોરે, શુણુગણુ-રથણુનિધાન, સકલ૦
મુજ ભવ ભાવઠ ભંજિયરે, ભગત વચ્છલ ભગવાન. સકલ૦ ૪

સાહિબ શુણુ રજે ઠરી રે, જે રાતા નિશદિશ, સકલ૦
તમઘર રંગ વધામાંગું રે, દિન દિન અધિક જગીશ. સકલ૦ ૫

શ્રી તપગચ્છ શિવોમગ્નિ રે, શ્રી ત્રિજગતરાજસૂરીંદ, સકલ૦
તાસ શિષ્યે એમ વિનવ્યારે, ચાવીનમા જિનચંદ. સકલ૦ ૬

વર્તમાન શાસન ધાણી ઝા, ગુણ-ગંપણ દાવાર; સકલ૦
સકલ મનોરથ પૂર્યો રે, દાનવિજય જયકાર. સકલ૦ ૭

(૨૨)

શ્રી જ્ઞાનવિમલસૂરિ

(ચોવીસી રચના-૧૭૫૦-આસપાસ)

શ્રી વીસા ઓસવાલ વશર્મા પિતા શ્રી વાસવ શ્રેષ્ઠિ તથા માતા કનકાવતીના સુપુત્ર નાથુમલ્લને જન્મ સં ૧૬૯૪ માં લિન્નમાલમાં થયો હતો. પડિત ધીરવિમલ ગણિ પાસે દીક્ષા સં ૧૭૦૨ માં લીધી. નામ 'શ્રી નયનવિમલ' રાખ્યું. શાસ્ત્રાભ્યાસ શ્રી અમૃતવિમલ ગણિ કવિગણ તથા શ્રી મેરુવિમલ ગણિ કવિરાજ પાસે કર્યો. વિં સં ૧૭૨૭ ધાણેરાવ ગામમાં પડિત પદ શ્રી વિજયબ્રહ્મસૂરિએ આપ્યું. તેઓના ગુરુ ૧૭૩૯માં કાલધર્મ પામ્યા તે વખતના સર્વ ગીનાર્યોએ એવો વિચાર કર્યો કે હાલમાં સવિદ્યા જ્ઞાન ક્રિયા વૈરાગ્યાદિ ગુણોએ સંપૂર્ણ અને સૂરિપદને યોગ્ય શ્રીમાન્ પં નયવિમલ ગણિ છે. તેથી તેઓએ શ્રી વિજયબ્રહ્મસૂરિ મહારાજને તેમને સૂરિપદ અર્પણ કરવા વિનંતિ કરી ને તેઓશ્રી પાટણથી વિહાર કરી સડેસર (સડેર) ગામમાં પધાર્યા ને સં ૧૭૪૮ માં કાગણ સુદિ પાંચમને ગુરુવારે શ્રી વિજયબ્રહ્મસૂરિની આગાથી શ્રી મહિમાસાગરસૂરિશ્રીએ આચાર્ય પદ શ્રી નયવિમલગણિને આપ્યું અને શ્રી જ્ઞાનવિમલસૂરિ એવું નામ સ્થાપન કર્યું. શ્રેષ્ઠિવર્ધ નાગજી પારેખે પ્રદાન મહોત્સવ કરી સર્વજો ખર્ચ કર્યો.

મુખ્ય વિહાર સુરત, ખલાત, રાજનગર, પાટણ, રાધનપુર, સાદડી, ધાણેરાવ, સિરોહી, પાલીતાણા, જુનાગઢ વગેરે સ્થળે કર્યો હતો. શ્રીમાન્ મહોપાધ્યાય શ્રી વિનયવિજયજી, શ્રીમાન્ મહોપાધ્યાય શ્રી યશોવિજયજી, તથા શ્રીમાન્ પં ઋદ્ધિવિમલ ગણિએ પ્રાય.

સાથે વિદ્યાર કરતા હતા. તેઓશ્રીએ ઘણા વખત શ્રી સિદ્ધાચલજીની યાત્રા કરી હતી ૧૭ અંગૂળ શસાકાઓ ડગવી હતી સં ૧૭૮૨માં પગ્યઠકમળને લીધે શ્રી સિદ્ધાચલજી યાત્રાને અંતરાય થયો તે વખે ખલાતમાં ચોમાસું ગાળા હતા. તે ઘણા સાધુઓને વાયવ્યપદ, પશ્ચિમપદ આપ્યું હતું.

જિવન્તી છે કે એક મમયે શ્રી સિદ્ધાચલજીમાં શ્રી વિજય-પ્રજ્ઞમુનિની હાજરીમા મુખ્ય દેગસરમા તાલકાલિંગ નવા ૪૫ ઠાળ્યો વડે ચૈત્યવન્દન કર્યું. તેઓ માટે અન્ય દર્શનાઓ પણ લખેછે કે—

સંસ્કૃતકવિતાયાં કલિકાલ સર્વજ્ઞવિરુદ્ધ ધારિ-
શ્રી હેમચન્દ્રસૂરિ., પ્રાકૃતકવિતાયાં તુ શ્રીમત્તપાગચ્છાચાર્ય
વિમલશાસ્ત્રીય શ્રીમત્ જ્ઞાનવિમલસૂરિ ।

સંસ્કૃત ઠાળ્યો કથિલાલ સર્વજ્ઞ શ્રી હેમચન્દ્રસૂરિના અને પ્રાકૃત ઠાળ્યો તપાચ્છીય શ્રી જ્ઞાનવિમલમુનિના

સંવત ૧૭૭૭માં મુરતવાળા પ્રેમજી પારેએ શ્રી સિદ્ધાચલને સ્થળ તેમના ઉપદેશથી ઠાળ્યો હતો તેમનો જ્ઞાનભંડાર ખલાતમાં ખારવાડાના વિમલના ઉપાશ્રયમાં છે. તેઓશ્રીએ ૪૪ સજ્જાઓની રચના કરી છે શ્રી તીર્થમાલા સ્તવનમાં મુરતથી નીડળી રાંદેર, ભાડ્ય, કાવી વગેરેનું વર્ણન કરી સિદ્ધપુર, મહેસાણા અને અમદાવાદ થઈ જ મહિને સુગત પાછા પધાર્યા હતા. તેનું વર્ણન છે.

ગુજરાતીમાં સ્તવનો, સ્તુતિઓ, સજ્જાઓ, પદો આદિ વધુ રચ્યા છે તેઓશ્રીએ બે ચોવીસી રચી છે. તેઓશ્રીના પગલાને દેરી શ્રી મુરત સેવકપરા શ્રી નન્દીશ્વર દીપના દેગમાં છે

૮૧ વર્ષનો ચાલિત પર્વાય પાળી ૮૯ વર્ષનું આયુષ્ય પુરૂ કરી

૭ શ્રી જિનપૂજા વિધિ.	૮૧	૧૭૪૧
૮ શ્રમણસૂત્ર બાલાવબોધ.		૧૭૪૩
૯ બારવન ગ્રહણ રાસ		૧૭૫૦ અમદાવાદ.
૧૦ શ્રી ગોડીપાર્શ્વનાથ સ્તવન	૧૫	૧૭૫૫
૧૧ તીર્થમાલા.		૧૭૫૫
૧૨ દીવાળી કલ્પ બાલાવબોધ	૧૨૦૦	૧૭૬૩
૧૩ વીસ સ્થાનકે તપ વિધિ.		૧૭૬૬
૧૪ શ્રી સૂર્યાલ નાટક		૧૭૬૬
૧૫ શ્રી મહાવીર સ્વામી સ્તવન	૧૩	૧૭૬૯
૧૬ આનન્દધન ચોવીસી ટો.	૨૩૦૦	૧૭૬૯
૧૭ અધ્યાત્મ કલ્પ બાલાવબોધ	૮૦૦૦	૧૭૭૦
૧૮ શ્રી ચન્દ્રકેવલી રાસ	૭૬૦૦	૧૭૭૦
૧૯ પાક્ષિક સૂત્ર બાલાવબોધ	૫૫૦૦	૧૭૭૩
૨૦ રોહિણી અશોક ચન્દ્ર રાસ		૧૭૭૪ સુરત.
૨૧ ઉપા. યશોવિજયજી કૃત સાડી ત્રણસો ગાથા સ્તવન બાલાવબોધ		
૨૨ યોગદષ્ટિની સજ્ઞાય	૨૩ પર્યુષણ પર્વની સજ્ઞાય	
૨૪ શ્રી જ્ઞાનવિલાસ	૨૫ શ્રી સંયમ તરંગ	

ઉપરાંત શ્રી સિદ્ધાચલજીના સખ્યાબોધ સ્તવનો રચના છે

સ સ્કૃત-વિલાસ.

અન્યનામ.

શ્લોક-સંખ્યા. રચના સં.

૧ શ્રીપાલ ચરિત્ર ગદ્ય	૨૦૦૦	૧૭૪૫
૨ શ્રી પ્રથમ બ્રાહ્મણ સૂત્રવૃત્તિ.	૭૫૦૦	
૩ સ સાર દાવાનલ સૂત્રવૃત્તિ	૧૨૫	
૪ પ્રથમ દ્વાવિંશતિ સ્તોત્ર બાલાવબોધ યુક્ત	૩૦૦	
૫ નરભય દષ્ટાન્તો પનયમાલા	૫૫૭	

શ્રી આદિજિન રતવન.

(૧)

(ઢાળ-લક્ષનાની)

આદિકરણ અરિહંતજી, ઓલગડી અવધાર લલના,
પ્રથમ જિનેસર પ્રણમીએ, વછિત કૃણ દાતાર લલના-આદિ ૧
ઉષગારી અવની તળે, ગુણુ અનંત લગવાન લં.
અવિનાશી અક્ષયકળા, વરતે અતિશય નિધાન લં-આદિ ૨
ગૃહવાસે પણ જોહને, અમૃતકૃણ આહાર લં,
તે અમૃતકૃણને લહે, એ યુગલુ નિરધાર લં. આદિ ૩
વશ ઈક્ષાગ છે જોહનો, ચઢતો રસ સુવિશેષ લં
જરતાદિક થયા દેવળી, અનુભવ રસ કૃણ દેખ લં આદિ ૪
નાભિરાયા કુળમ ડણે, મેરુદેવી સર હંસ લં,
ઋષભદેવ નિતુ વહીએ, જ્ઞાનચિમળ અવતંસ લં આદિ ૫

શ્રી આદિજિન રતવન.

(૨)

(મહાવિદેહ ક્ષેત્ર સુકામણુ-એ દેશી)

પ્રથમ જિનેસર વદિએ, સારથ પતિ ધન નામ લાલરે,
પૂર્વ વિદેહે સાધુને, દીધા ધનના દાન લાલરે પ્રથમ ૧
યુગલ સુધર્મે સુર થયા, મહાબલ ભૂપ વિદેહ લાલરે,
લલિતાગ સુર ધ્યાનમાં, સ્વય પ્રભાસુ નેહ લાલરે. પ્રથમ ૨
વજ્ર જ વરાય વિદેહમાં, યુગલિ સોરમિ દેવ લાલરે,
કેશવ વૈદ્ય વિદેહમાં, ચાર મિત્ર મુનિ સેવ લાલરે પ્રથમ ૩

અચ્યુત અમર વિદેહમા, વજ્ર નાભ ચક્ર ધાર લાલરે;
 છ જણ સાથિ સંજમિ, બાંધે જિનપદસાર લાલરે પ્રથમ ૦ ૪
 અવગ્નિમાં ઉપના, તિહાંથી ઋષભ અવતાર લાલરે;
 ઈન્દ્રિયાગ બ્રહ્મિ મોહામણી, આદિ ધરમ કહિનાર લાલરે. પ્ર ૦ ૫
 કુલગર નામિ નરિંદનો, મરૂદેવીનો નંદ લાલરે,
 વૃષભ લાંછન કંચન વને, સેવે સુરનર ઇંદ લાલરે પ્ર ૦ ૬
 ગૃહવામે પણ જેહને, કલ્પદ્રુમ ફૂલ લોગ લાલરે,
 પાણી ખીર સમુદ્રનુ, પૃથ્વી સુરવર લોગ લાલરે. પ્ર ૦ ૭
 યુગલાં ધર્મ નિવારણો, તાણો ભવિજલ રાશિ લાલરે,
 જ્ઞાન વિમલસુરોંદની પુરો વચિત આશ લાલરે. પ્ર ૦ ૮

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૩)

સુણો શાંતિ જિનેસર સાહિબા, સુખકાર કરુણાસિંધુ રે,
 પ્રભુ તુમ સમ કો દાતા નહિ, નિષ્કારણ ત્રિભુવન બંધુરે. સુણો ૦ ૧
 જસ નામે અખય મંપદ હોએ, વલી આધિ તણી હોએ શાંતિ રે;
 હુઃખ દુરિત ઉપદ્રવ સવિ મિટે, લાજે મિથ્યામતિ બ્રાતિરે. સુ ૦ ૨
 તું રાગ રહિત પણ રીઝવે, સવિ સજ્જન કેરાં ચિત્ત રે;
 નિરદ્રવ્ય અને પરમેશ્વર, વિણ નૈહ તું જગ મિત્ત રે સુ ૦ ૩
 તું ચક્રી પણ ભવચક્રનો, મંબ ધ ન કોઈ ક્રીધ રે,
 તુ તો લોગી યોગી દાખિયો, સહજે સમતારસ સિદ્ધ રે સુ ૦ ૪
 વિણ તેઓ નિત્ય સહાય છે, તુજ લોકોત્તર આચાર રે;
 કહે જ્ઞાનવિમલ શુણ તાહરા, લહિયે ગણવે કિમ પાર રે. સુ ૦ ૫

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૮)

જ ખુદ્દીપે ભન્તમા હો લાલ, રત્નપુરી અભિરામરે,
દાનેશ્વરિ વ દો

શ્રી પેણુ રાજા તેહનો હો લાલ, ચુદ્ધ કરતા પુત્રને હો લાલ,
દેખી દુષ્ટ સ સાર રે દાનેશ્વરિ વ દો

વિષકળ સુધીને ગ્રવ્યા હો લાલ ૧
દેવકુરા યુગલે થયા હો લાલ, સૌધમ્મે મુર થાય રે, દાને
જ ખુદ્દીપે ભરતમા હો લાલ, વૈતાલ્યે રથનુ પુરે હો લાલ,
અકી કીર્તિ નૃપ નામ હો, દાને જ્યોતિમાલા રાણી તણા હો ૨
અમિત તેજ મુત ને થયા હો લાલ,

મયમ દિન છવીમ હો ૦ દાને
અ તે અણસણ આઢરી હો લાલ, પ્રાણતકલ્પે દેવતા હો લાલ,
નાને થયા મણિચુલરે દાને ૩
જ ખુદ્દીપ વિદેહમા હો લાલ, વિન્યા રમણી શુભાપુરી હો લાલ,
પામ્યા પદ ભલદેવ રે, આયુ ચોરાશી લખ વર્ષનુ હો લાલ દા ૪
સોલ મહસ નૃપ સાથ શુ હો લાલ,

લીએ સયમ ધરી પ્રેમ રે દાને
અચ્યુતકલ્પે મુર થયા હો લાલ, તિહાથી જ ખુ વિદેહમા હો લાલ,
વિન્યા મગલાવતી નામ રે,

રત્ન મય્યા પુરી ભલી હો લાલ ૫
ક્ષેમ કર તીર્થ કરૂ હો લાલ, રત્નમાલા તસ નાર રે,
તમ મુત વજ્રચુદ્ધ થયા હો લાલ, ચકી થઈ નત આઢરે હો લાલ,
પાદોપગમી હોયરે દાને ૦ ત્રીજે ઐવેકે મુર થયા હો લાલ ૬

તિહાંથી જ'ણુ વિદેહમા હો લાલ, વિજ્યા પુષ્કલાવર્ધનામે રે,
પુંડરીગિણી નયરી ભલી હો લાલ, ઘનરથ તીર્થ કર તિહાં હો લાલ,
પરીક્ષા સુરે કરી રૂપ રે, નિજ તનુ સાટે ઉગારીઓ હો લાલ,
દાની બિરૂદ તિહાં લહ્યું હો લાલ, આપુ ચોરાશી લખ પૂર્વ રે દાને.

એક લખ પૂર્વ સંયમી હો લાલ દાને. ૭

જિનપદ સાધી રૂપડું હો લાલ, સર્વાથ થયા દેવ રે;
તિહાંથી ચવી હુતિયણાઉરે હો લાલ,

વિશ્વસેન અચિરા તણો હો લાલ.

નંદન ગુણહુ નિધાન રે, દાને.

શાંતિ થઈ સવી ઇતિ તિહાં હો લાલ ૮

શાંતિનામ તિણે કારણે હો લાલ, મૃગ લંછન મનોહારી રે દા.
એક ભવે પદવી બેહુ લહ્યા હો લાલ,

પંચમ ચક્રી સોલમા હો લાલ,

જિનવર જગે જયકાર રે, દાને.

જ્ઞાનવિમલ ગુણથી સદા હો લાલ. ૯

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૫)

(તીર્થ કરપદ જાધિયો-એ દેશી)

ઇણુ ભરતે અચલાપુરિ, નૃપ વિક્રમ ધન નામિરે લાલ,
સંયમ લઈ સુર થયા, સૌધર્મે શુભ કામરે લાલ,

જિનવરને કરી વદના. એ આંકણી ૧

વૈતાઢયે સૌરીપુરે, ચિત્ર ગતિ વિદ્યાધારિ, મેરે લાલ,
દીક્ષાગ્રહી મહેંદ્રમાં, સુર સુખ પામ્યા સાર મેરે લાલ. જિન. ૨

સિહપુરે અપરાજિતે ભૂપતિ યમલા નામરે લાલ,
 ઇચ્છારમાં સુરલોકમા, સુરવર થયા ઉદાર મેરે લાલ
 હૃતિણારિ શ ખ ભૂપતિ, સયમ જિનપદ બાધિ રે
 અપરાજિત સુરથી ચવી, સૌરીપુરે નીરાબાધ મેરે લાલ
 સમુદ્રવિજય શિવાદેવીનો સુત, શ ખ લાંછન જિણુ દ
 અજન વણું બાવીસમો, અરિષ્ટનેમી બાવીશ
 જિનવર જ્ઞાન દિણુ દ મેરે લાલ, જિનવરને કરૂ

શ્રી નેમિનાથ જિન સ્તવન.

(૬)

(રાગ-આધા આમ પધારો પૂજ્ય-ગે દેશી)

નેમિ નિરજન નાથ હુમારો, અજનવણું શરી
 પણ અજ્ઞાનતિમિરને ટાલે, જીત્યો મન્મથ વ.
 પ્રણમો પ્રેમ ધરીને પાય, પામો પરમાનંદ
 ચક્રકુલચંદ્ર રાય માતશિવાદે નદા. એ આ
 રાજિમતીશુ પૂરવલવની, પ્રીત ભલી પેરે પાલી
 પાણિગ્રહણ સ કેતે આવી, તોરણથી રથ વાળી પ્રણ
 અબલા સાથે નેહ ન જોડ્યો, તે પણ ધન્ય કહાણી,
 એક રસે બિહુ પ્રીત થઈ તો, કીર્તિ કોડ ગવાણી. પ્રણમો
 ચ દન પરિમલ જેમ જેમ ખીરે, ધૃત એકરૂપ નવિ અલ
 એમ જે પ્રીત નિવાસે અહનિશ, તે ધનગુણ શુ વિલગા. પ્ર
 એમ એક ગી જે નર કરશે, તે ભવ સાયર તરશે,
 જ્ઞાનવિમલ લીલા તે ધરશે, શિવસુ દરી તસ વરશે. પ્રણમો ૦ ૫

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૭)

જંબૂદ્વીપે પોતનપુરમાં, અરવિંદ નામે રાજા રે;
તામ્ર પુરોહિત વિશ્વભૂત દ્વિજ, મુત મરૂભૂતિ ગુણ તાજા રે ૧
પામ્ર જિનેશ્વર પુરિમાદાણી, એ આંકણી.
શ્રાવક-ધર્મ આરાધે, અ તે કમઠિ શિલાતલે આપ્યો રે,
કુંજર હો એ અંતસ વરણા, કરણી મોહિ વ્યાપ્યો રી. પાસ ૨
અરવિંદ રાજઋષી દેખીને, જાતિસ્મરણ પામ્યો રી,
કમઠ કુકટ અહિડંચ્યો, સહસારે મુખ કામ્યો રી. પાસ ૩
મહાવિદેહ વિદ્યુતગતિ નૃપ, તિલકાવતી તસરાણી રે,
કિરણવેગ મુત સંયમ લઈ, લકૈ અચ્યુત મુખ બાણી રે. પાસ ૪
પૂર્વ વિદેહે વિદ્યાધગ્વર, સંયમ મારગ સાધારે;
કમઠ જીવ સિંહે તે હણીઓ, મધ્ય ઓવેયકે મુખ લાધારે પાં ૫
સુવર્ણ બારુ ચક્રી મુવિદેહે, સંયમ જિનપદ બાધે રે,
કમઠ જીવ વ્યાધે તે હણીઓ, પ્રાણ તિ મુગ્ધ મમાધિ રે પાં ૬
અશ્વમેન નૃપ વામા નંદન, નયરી વણારસી જોડની રે;
નીલ વરણ અહિલંછન દ્વીપે, આણ વહું હું તેડની રે. પાસ ૭
પામ્ર જિનેશ્વર તેવીસમો જિન, જ્ઞાનવિમલ ગુણ ભરીઓ રે;
બાહિ અહિને સેવક તારે, અપર પર ભવદરીઓ રે. પાસ ૮

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન.

(૮)

(ગન-પ્રિયુવન તાગણ નીરવ પાસ ચિતામણી રે કે-એ દેશી)
પુરિમાદાણી પામ કે આસ સદ્ગુણ કરો કે આસ,
દાસતણી અરદાસ મદા દિલમેં ધરો રે કે સદાન;

અપધ્યો જેમ જલધર વિણુ જાયે નહીં રે કે વિણું, ૧
 તેમ તુમ વિણુ હુ ઓર ન જાયુ એ સહિરે કે જાયું
 તુમ ઉપર એક તારી કરીને હુ રહ્યો રે કે કરીને,
 સાહબ તુમ મુજ એક મે અવર ન સ ગ્રહ્યો રે કે અવર,
 સેવાની પણ ચૂક કદા પડતી નથી રે કે કદા,
 ઋદ્ધિ અન ત ખજાને ખોટ પણ કેા નથી રે કે ખોટ ૨
 ભવિતવ્યતા પણ ભવ્ય અછે પ્રભુ માહરી રે કે અછે,
 તે જાણ્યુ નિરધાર કૃપા લહી તાહરી રે કે કૃપા લહી,
 ભવસ્થિતિનો પરિપાક વિલખ વિચે કરે રે કે વિલખ,
 સ ધયણાદિક દોષ તણો અતર ધરે રે કે તણો ૩
 પણ તે નાવે કામ એ વાત નિવાત છે રે કે વાત,
 સેવક કેમ હોયે દૂર જે ખાના જાતિ છે રે કે ખાના,
 ભોલવિયા નવિ જાય કે જે તુમ શિખવ્યા રે કે જે,
 પહેલા હેજ દેખાડી જેહને હેલવ્યા રે કે જેહને ૪
 તે અલગા કેમ જાય નજર ધરો નેહની રે કે નજર,
 વછિત આપી આસ સફળ કરો તેહની રે કે સફળ,
 જ્ઞાનવિમલ પ્રભુ ચરણસેવા નિતુ દીણ્યે રે કે સેવા,
 સહજે ઉદય બહુમાન અધિક હવે કીણ્યે રે કે અધિક ૫

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૯)

(રાગ—આદર જીવ ! ક્ષમા ગુણ આદર—એ દશી)

વર્દ્ધમાન જિનવરને ધ્યાને, વર્દ્ધમાન સમ થાવે જી,
 વર્દ્ધમાન વિદ્યા સુપસાયે, વર્દ્ધમાન સુખ પાવે જી. વર્દ્ધમાન ૧

તું ગતિ મતિ છતિ ચિતિ જે પાહુને, અપરવિ નરે, અપરવિ નરે,
જયવંતુ જગમાં જસ શાસન, કરુણ બદુકે સુખે, અપરવિ નરે.

જે અજાની તુમ મન મરિજો, પડખડો જો, અપરવિ નરે,
કહો દોણ અમૃતને વિષ સૂરીને, મંદમંદ મિત્ર મરે, અપરવિ નરે.

જે તુમ આગમ મરમ સુદારકે, સૂર્યે સૂર્યે આપ જો,
તામ જન્મ સુદારથ બાણો, મુર નર નર મુર જો, અપરવિ નરે.

આહિમ તુમ પદ પંકજ સેવા, નિતુ નિતુ અપરવિ નરે,
શ્રી જ્ઞાનવિમલસૂરીથર ભાષે, પ્રભુને 'જો' મળે, અપરવિ નરે.

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૧૦)

(હમચરીની દેશી)

જ બૃહાદિ અપરવિ દેહે, આમાવિષ નયરઆર,
શ્રાવક ધર્મ આરાધિ સોહમે, એકપત્ય મુર સારરે. હમચરી ૧

નામ મરીચિ ભરત તણો મુત, મુનિ થઈ થયો ત્રિદંડી,
લખચોગશીર્ણ આયુષો, બ ભલોકે મુર માલીરે હમચરી ૨

એંશીલાખ પૂરુ લવી, કોથિક દિજ મુત થયો દેવી,
સોવમે મુર પુષ્પનિત્ર દિજ, બહોતરી પૂર્વલખ લવીરે

હમચરી ૩

સોધમે સુર અગ્નિદ્યોત દિજ, ચોસઠ લખ પૂર્વ આય,
ઘશ્યાને અગ્નિ ભૂત દિજ લિજિ, છપન્નપૂર્વ લખ આય રે.
હમચડી૦ ૪

સનત કુમારે ભારદ્વાજ, ચુમાલીમ લખ પૂર્વ લખ આય,
માહેન્દ્રે સુર તિહાથી બહુભવ, અ તે ત્રીદ હી થાયરે હમ૦ ૫

રાજ ઘડે વિશ્વભૂતિ નૃપતિ થઈ, વર્ષ કોટિનું આય,
વર્ષ મહમ ચારિત્ર નિયાણુ કરી, મહાશુકે થાયરે. હમ૦ ૬

ત્રિપૃષ્ઠ નામ હરિ પોતન પુરિમા, ચુલથ વર્ષ લાખ આય,
સાતમી નરકે સીંહચતુ નરકે, ભવભ્રમહિ બહુ થાય. હમ૦ ૭

મહાવિદેહે પ્રીયમિત્ર ચક્રી, ડોટિ વર્ષ તપ કરતો,
શુકે સુરવર તિહાથી ભરતો, છત્રાપુરી અવતરતો હમ૦ ૮

ચક્રન નામે લાખ વરસનો, પાલી મયમ ભાર,
લાખ ઈગ્યાર અસી સહમમા, સહસણા, છ સય પણ્યાલ
સ સાર રે. હમ૦ ૯

માસખમણથી સ્થાનક સાધે, બાધિ જિનપદ ઠમ્,
પ્રાણિતસુર તિહાથી કુટનપુર, ગભે બહુ સ કમે રે હમ૦ ૧૦

ક્ષત્રિય કુલ પુરિ સિદ્ધારથ, નૃપ ત્રિથલા માય,
હરિલ છન કચનવનિકાય, ઈમસગવીસભવ થાય રે હમ૦ ૧૧

વર્ધમાન મહાવીર શ્રમણએ, નામ ત્રિણે સુખદાઈ,
જ્ઞાનવિમલથી જન્મ શાસન મહિમા, અવિચલ ઉદય સવાઈરે.
હમચડી૦ ૧૨.

(૧૧)

વૈરાગ્ય-૫૬

વાલમીયારે વિરથા જનમ ગમાયા,
પર સંગત કર દર વિસિ ભટકા, પરસે પ્રેમ લગાયા,
પરસેં જાયા પરરંગ લાયા, પરકું લોગ લગાયા૦ ૧
—વિરથા જનમ ગમાયા.

માટી ખાના માટી પીના માટીમે રમ જાના,
માટી ચીવર માટી ભૂષણુ માટી રગસો ભીના૦ ૨
—વિરથા જનમ ગમાયા.

પરદેશીસે નાતરા કીના, માયામેં લપટાના;
નિધિ સયમ જ્ઞાનાનન્દ અનુભવ, શુરુ વિન નહી તરાના રે૦ ૩
વાલમિયા વિરથા જનમ ગમાયા.

તીર્થયાત્રા સ્તવન પ્રશસ્તિ.

(૧૨)

રચના સં ૧૭૫૫

અનુકમે ધરા લણી ચાલતાં સુણિ સુંદરિ,
વાંઘા તીર્થ વિવેક સાહેલડી.
મહિસાણે રાજનગર પ્રમુખે સુણ સુંદરિ,
શ્રી જિનકેરાં ઠામ સાહેલડી.
પ્રણમિ પ્રેમઈ પોહતલા સુણ સુંદરિ,
સુરત ખંદર નામ સાહેલડી૦ ૭૭
વિધિસ્થું છ'રી પાલતાં સુણ સુંદરિ,
પદ માસે કરી યાત્ર સાહેલડી.

૧૯૨ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમ

જ્ઞાનવિમલસૂરિ સાથસ્યું સુણ સુદરિ
વહી સફલ કરે ગાત્ર

સાત ખેતર્ય વિત્ત વાવતા સુણ સુદરિ,
ઉચિત પ્રમુખ કરે ગા-

શાસન શોભા દાખવી સુણ સુદરિ,
નિજ વચનનુ રાખ્યુ મા-

ઠામિ ઠામિ પૂરી ભાવના સુણ સુદરિ,
પૂજા સત્તર

દેવદ્રવ્ય વૃદ્ધિ દાખતા સુણ સુદરિ,
સફલ કર્યો અવતાર

સ વત ૧૭-સત્તર પંચાવને પપ સુણ ર
સફલ મનોરથ સિ

જ્યેષ્ઠ શુકલ દશમી દિને સુણ સુદરિ,
એ તીરથ રચના કીધ ર.

શ્રી અશોક રોહિણી-રાસ.
(૧૩)

(રચના સં ૧૭૭૪ સુગત)

આદિ—

જન અજન નિર્મળ થકી, વાધે નયણે તે
નિમ મતિ દીપે દેખી ઇ, સકલ વસ્તુ ગુરુ
ગુણ મણિ રોહિણ ગેહણા, ચલ ભૂમિકા સમાન
રોહિણી નામે જે વર્ણ, તાસ પ્રગન્ધ કહું અ
મુણતા શ્રવણે સુખ હોઈ, ભણતા નાવે શોક,
આપન હિતને કારણે, મદા ડાલ બિહુ લોક ૭
ધર્મ ધર્મ ભાષે માદુ, પણ પરમાર્થ ધર્મ,
આત્મભાવિ આચરણ કરે, દર દુર્ગ સવિ કર્મ ૮

અન્તે—

હવે શ્રી આનંદવિમલસૂરિ તણા,
 વડસીસ જેરે ધરમસિંહ અણુગાર રે
 વયરાગી ગીતારથ ગુરુ ગુણ રાગીઆરે, સ વેગી સિણુગાર રે ૬
 —ધન ધન સુવિહિત તપગચ્છ સાધુ પરંપરા રે,
 તસ સીસ ગણિ જયવિમલ નામે લલારે,
 કીર્તિવિમલ કવિ શિસરે.
 શ્રીનયવિમલ કવિ તેહના સીસ સોભાગીઆરે,
 શ્રીધીર વિમલ વિશેષ રે. ૭
 ધન ધન.....
 સીસ તેહનો નયવિમલ નામે કવિરે, વિનયી વહે ગુરૂ આણુરે.
 ભપ સંપદથી તેણે આચારી જ પદ લીધુ રે,
 લહી શ્રી વિજય પ્રભસૂરિ આણુ રે. ૮
 ધન ધન.....
 નામ લહ્યુ તેણે જ્ઞાનવિમલસૂરિ ઇચ્છુ રે,
 તેણે એ રચિયો રાસ રે,
 ઢાલ બધ એ ભવિ જણુને લણુવા લણી રે,
 જેહથી હોઈ બુદ્ધિ પ્રકાશ રે (૯) ધન ધન...
 ૪ ૭ ૭ ૧
 સ વત યુગ-મુનિ-મુનિ-વિધુ વર્ષ નામથી રે,
 સૂરતિ બદર પાસ રે,
 સૈયદપુગમા તિલકને સરિણુ રે, તિહા રહી ચોમાસ રે ૧૦
 ધન ધન .....
 વિમલ શાન્તિ જિન ચરણ સેવા સુપસાયથી રે,
 મ પૂરણ એ કીધરે,
 માગસર મુદ્ધિ જ્ઞાન પચમી દીન ઓહામણુ રે, મનહ
 મનોરથ સિદ્ધરે. ૧૧ ધન ધન.. .....

(૨૩)

શ્રી કેશરવિમલ

(ચોવીસી રચના-સ ૧૭૫૦-માગરોળ)

શ્રી તપગચ્છમા શ્રી શાતિવિમળના શિષ્ય આ મુનિ થઇ ગયા છે તેમની ચોવીસી લાવવાહી ને સુખ છે તેઓશ્રીની બીજી ત્રય-રચનામા એ ગુજરાતી કૃતિઓ જણાય છે તેમા સૂક્તિમાલાના પદો મોઢે કરના લાયક છે આ સાથે તેમના પાંચ સ્તવનો તથા સૂક્તિમાલાના એ ત્રોટો આપવામા આવ્યા છે

૧ ચોવીસી સવત ૧૭૫૦ ૨ સૂક્તિમાલા સવત ૧૭૫૪
૩ વક્ર્યલારાસ ,, ૧૭૫૬

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન

(૧)

(લાડીલો લાખેણી લાડી વખાણો આયો-એ દેશી)

સહીયા ઋષભજીણુંદશુ મન લાગ્યુ,

ચોલ તણી પરે રંગ લાગે હે.

મોઝં મન રાતું એ પ્રભુ રાગે, જેહવુ હીર કીરમજી રાગે હે,
રાત દિવસ જે પ્રભુ મુખ આગે, મીન જ્યુ રમે નીર અથાગે હે

૧ સહીયા૦

મોહે મેરા ચદ ચકોરા, જીમ કોયલ વલી સહકારા હે,
તિમ પ્રગટે બહુનેહા મેરા, એહ મૂરતિ શું અધિ કેરાહે

૨ સહીયા૦

શોભા દેખી પ્રભુ મુખ કેરી, આખલડી ઉલ્લસે અધિ કેરી હે;
જાણું જે કીજે સેવા લેવેરી, ટાળે દૂર ભવની ફેરી હે.

૩ સહીયાં

મોહનમૂરતિ મોહનગારી, એ સમ નહી જગ ઉપગારી હે;
એ હીજ સાચી કામણુગારી, જિણે વશ કરી મુગતિ ઠગારી હે.

૪ સહીયાં

ભ્રમ ભ્રમ દેખુ મન નિહારી, તિમ મુજ મન લાગે ખ્યારી હે;
એક મૂરતિ દેખો મનોહારી, દરીસણની જાણી ખલિહારી હે.

૫ સહીયાં

નાભિ-નરેન્દ્ર કુલ અવતારી, મરૂદેવી માતા જેણે તારી હે;
મુનંદા મુમંગલા વરી જેણે મારી, યુગલા ધર્મ નિવારી હે.

૬ સહીયાં

રાજ્યની રીતિ જેણે વિસ્તારી, નિરમલ વર કેવલ ધારી હે;
શેત્રુંજીગિરિવર પ્રભુ પાઉ ધારી, મહિમા અનંત વધારી હે.

૭ સહીયાં

રૂપલ છનેસર મૂરતિ સારી, શેત્રુંજી ગિરિવર શોભાકારી હે;
કેસરવિમલ કહે જે નર-નારી, પ્રણમે તે જગ જયકારી હે.

૮ સહીયાં

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

(દીકી હો પ્રભુ દીકી જગ ગુરુ તુજ-એ દેશી.)

સાંભલ હો પ્રભુ સાંભલ શાંતિ જિણુ દ,
વિનતિ હો પ્રભુ વિનતિ મ્હારા મનતાણીય,

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન.

(૩)

(વર્ધમાન જિનવર વરદાથી-એ દેશી)

આંભલ સ્વામી ચિત્ત મુખકારી, નરભવ કેરી હું તુજ નારી;
પ્રીતિ વિચારી કાં પ્રભુ મોરી, કયું રથ ફેરી જાઓ છારી. ૧
તોરણ આવી શું મન જાણી, પરિહરી માહરી પ્રીતિ પુરાણી;
કિમ વન સાથે વ્રત ત્રીયે આથે, વિણ અપરાથે શ્યે પ્રતિખ થે ૨
પ્રીતિ કરી ને કિમ તોડી ને, જેણે જસ લીને તે પ્રભુ ડીને;
જાણ મુજાણજ તે જાણીને, વાત ને ડીને તે નિવહી ને. ૩
ઉત્તમ હી ને આઢરી છંદે, મેરૂ મહીધર તો કિમ મંડે;
જે તુમ મરીખા સયણજ ચૂકે, તો કિમ જલધર ધારા મૂકે ૪
નિગુણા બૂલે તે તો ત્યાગે, શુણ વિણ નિવહી પ્રીતિ ન જાયે;
પણ મુગુણા જો બૂલી જાયે, તો જગમા કુણને કહેવાયે ૫
એક પખી પણ પ્રીતિ નિવાહે, ધનધન તે અવતાર આરાહે;
ઇંમ કહી નેમશું મલી એકતારે, રાણુલ નારી જઈ ગિરનારે. ૬
પૂરણ મનમા ભાવ ધરેઈ, અંધમી હોઈ શિવમુખ લેઈ;
નેમશું મલીયા રગે રલીયાં, કેસર જંપે વંછિત ફલીયાં. ૭

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૪)

(નમો રે નમો શ્રી ગેતુજ ગિગિવ—એ દેશી)

સુણ સાહેબ પ્રભુ પાસ જિનેસર, નેહ નજરથી નિહાલ રે;
તુજ સાનિધ્યથી હેલાં લહીયે, દિનદિન મંગલ માલ રે સુણ ૦ ૧

કારણ મહીયલે શિવસુખ કેરો, એક તુ હીજ જિનરાજ રે,
જ્યું વ્યવહાર સદા જગજનનો, વરતાવણુ દિનરાજ રે સુણુ ૨
મોહ વશે તુમ છ ડી જે જન, અવર સુદેવકરી જાણે રે,
સજલ સરોવર છ ડી તે મન, મૃગજલશું સુખ માણે રે સુણુ ૩
દર્શન લેદે તુ બહુ રૂપી, પરમારથ એક રૂપ રે,
સ્ફટિક મણિ જ્યુ વરણુ ઉપાધે, આલાસે બહુ રૂપ રે સુણુ ૪
ભવ દુખ ભજન તુ જગરજન, તુ હી નિરજનદેવ રે,
કહો કેસર પ્રભુ પાસ જિનેસર, દીજે તુમ પદ સેવ રે સુણુ ૫

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(સાલળજે મુનિ સજમ રાગે, ઉપશમત્રેણ ચડીયા રે—એ દેશી)

વીર જીનેસર સુણુમુજ સ્વામી, વિનવીયે શિરનામી રે;
તુ પ્રભુ પૂરણ મનહિત કામી, તુ મુજ અતરજામી રે.

વીરજીનેસર સુણુ મુજ સ્વામી ૧

એકજ તુ શિર સાહિબ કીજે, તુમ સમ કોણુ કહીજે રે,
ભગતિ કરતા જો તુ રીઝે, તો મનવાહિત સીઝે રે.

વીર જીનેસર ૨

તુજ હિતથી સુખસ પદ આવે, દાલિદ્ર દૂર અમાવે રે,
જગખ ધવ જીન તુ હી કહાવે, સુરનર તુજગુણુ ગાવે રે

વીર જીનેસર ૩

તુ પ્રભુ પ્રીતિ ન હેત જણાવે, પણુ સેવક સુખ પાવે રે,
ગિર્યા સેવા ફલ નવિ જાવે, સેવી જે ઇણુલાવે રે.

વીર જીનેસર ૪

ત્રિશલા ન દન વીર જીનેસર, વિનતડી અવધારીરે;
કેસર જ પે દરિસણુ દીજે, દુરગતિ દૂર નિવારી રે.
વીર જીનેસર ગુણુ મુજ સ્વામીં ૫

કલશ

(૫)

(આજ મ દરે આગણે કાંઠ, જાણુ સૂરતર કલીઓ રી—એ રેશી)

(રાગ-ધનાશ્રી)

સેવોને રે ભવિ સેવોને, ચોવીસે જીનરાયા જે,
ભવ ભયવારક શિવમુખ દાયક, ત્રિભુવન માંહિ મુહાયા જે.

સેવોને રે ભવિ સેવોને ૦ ૧

પૂરવ પુણ્ય લહી અવતરીયા, ચૌદ સુપન કહી જાયા જે,
ચોસઠ ઇંદ્ર મિલી ખહુ ભગતે, મેરૂ શિખર નવરાયા જે.

સેવોને રે ૦ ૨

અનુક્રમે પૂરવ પુણ્ય વશે કરી, રાજલીલા વરનારી જે,
લોગ લોગવી વરદાને વરસી ત્રત લીલા અવધારી જે.

સેવોને રે ૦ ૩

તપ કરી ધન ધાતિ મલ ટાળી, ઉજ્જવલ કેવલ પાયા જે,
સમ વસરણે ખેઠા પ્રભુ શોભે, ચોવીસે જીનરાયા જે.

સેવોને રે ૦ ૪

ચોત્રીશ અતિશય ને પ્રભુ રાજે, પાત્રીસ વચન વિરાજે જે,
મધુર ધ્વનિ પ્રભુ દેશના ગાજે, પ્રભુતા અધિકી છાજે જે.

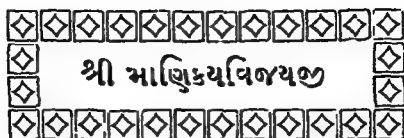
સેવોને રે ૦ ૫

ત્રિભુવન ઉપકારી, કેવલજ્ઞાન ધારી,
ભવિજન નિત સેવે, દેવ તે ભક્તિ ભાવે,
ઈકુલ જીન ભજતાં, સર્વ સંપત્તિ આવે

(૩૭) ભવ વિષય તણાં જે, ચંચલા સૌખ્ય જાણી,
પ્રિયતમ પ્રિય યોગા, ભંજુરા ચિત્ત આણી,
કરમ દલ ખપેઈ, કેવલજ્ઞાન લેઈ,
ધન ધન નર તેઈ, મોક્ષ સાથે જી કેઈ

(૨૪)

ચોવીસી-૧૭૫૦-આસપાસ.

વાચક શ્રી શાતિવિજયજી શિષ્ય શ્રી ખિમાવિજયજીના શિષ્ય શ્રી
માણિક્યવિજયજી થયા તેમનો જન્મ સમય વગેરે મલતો નથી
તેઓશ્રીની એ કૃતિઓ જાણવામા આવી છે આ સાથે તેમનાં
પાંચ સ્તવનો સુદર રાગોમા રચાયેલા આપ્યા છે
૧ શ્રી નેમરાઘ્નજી ખારમાસા. સ ૧૭૪૨ વૈશાખ સુદ ૩ રવિવાર
૨ પદ્યપદ્યપદ્ય વ્યાખ્યાનની સજ્ઞાય ૩ ચોવીસી

શ્રી ઋષભદેવ સ્તવન.

(૧)

(માનતિ કાગલ મોકલે એ—દેશી)

પ્રથમ જિજ્ઞેસુ પ્રાહુણા, જગ વાલ્હા વારૂ,
આવો અમહિઅ ગેહરે, જ૦,
લકતિ કરે લટી ભાતચુ' જગ૦
સાહેબજી સસનેહ રે જગવાલહા વારૂ.
મોહિ રહ્યો મનડો દેખવા હો રાજિ (આકણી) ॥ ૧ ॥
આખજીઆ અલજો ઘણો જ૦, દેખણુ તુમ દીદાર રે જ૦,
ઘડીય ઘડી નિતસાબરો જ૦, સાસમા સો વાર જ૦ મો૦ ॥ ૨ ॥
મૂરત મોહન વેલડી, જ૦, સોહિ અધિક સનૂર રે જ૦,

ભવિજન વંછિત પૂરવા જા, કલ્પતરુ અકુર રે જાં મોં ॥ ૩ ॥
 ટેક ધરી એક તારમુ જાં, કરતા તુમચું પ્રીત રે જાં,
 નિરમલ હોવે આતમા જાં, લહિઈમુ યશ મુરી તરે જાં મોં ॥ ૪ ॥
 પરમ પુરૂષ પરમેશ્વર જાં, જગ બધું જગનાથ રે જાં,
 કહે માણિક્ય કરનેડીને જાં, જયજય જિનવર સાથ રે જાં
 મોં ॥ ૫ ॥

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

(નામલી મેહલો ને કાન છ રે—એ દેશી)

શાંતિ જિજ્ઞેશ્વર સેવતા રે રાજિ, ઘરમાં હુઈ શુભ શાંતિ,
 ભાતભ આરાધતા રે, અશિવ તણી ઉપશાંતિકે.

સહિજ સલૂણા સાત છ રે રાજિં ૧ (આંકણી)

ગજ પુર નયર નરેસરે, અચિર માત મલારકે;
 વિશ્વસેન નૃપ કુલ તિલોરે, વિસ્વર મા ભરતારકે સહિં ૨
 નયણ કમલ દલ સારિળા રે, કેશર વરણી કાયકે,
 મુખ મટકે મન મોહિઉરે, સુરત અજબ સોહાયકે સહિં ૩
 મસ્તક મુગટ સોહામણો રે, કાને કુંડલ સારકે,
 કર કટલી રતને જડી રે, ગલે મુગતાફલ હારકે સહિં ૪
 જિનવર ચક્રી સપદારે, ભોગવિને ભગવત કે,
 મુગતિ મોહલ પધારીયા રે, માણિક્યમુનિ પ્રણમત કે સહિં ૫

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન.

(૩)

(બ્રાહ્મિયાની બેટી કાગલ મોકલિ જો—એ દેશી)

સોરિયુર નગર સોહામણો જો, તિહા સમુદ્રવિજય નૃપ
શિવા દેવિ રાણી તેહને જો, રૂડી રલ તણિં આણુ
નેમ નગીનો મુઝ નિવાલ હો જો (આ
તાસ કુખે કમલા હસલો જો, અવતિરિઆ નેમિકુ
બ્રહ્મચારિ સિર સેહરો જો, તસવ તમા સિરદાર જો
કેલ કરતા કૃષ્ણગોપીકા જો, કબુલાવ્યો પ્રભુ ઘર લા
ઉત્રસેન રાય બેટડિ જો, કીયો તેહસ્યુ લગન વિચાર જો
જાન લઈ સખલઈ સાજસ્યુ જો, પ્રભુ આવ્યો તોરણ
પશુઅ પોકાર મુણી ચાલિયા જો, લીધો સ જમ લાર જો
રાજુલ રાણી પૂઠે સ ચરી જો, જઈ પોહતિ ગઢ ગિગન
મુગતિ મહોલમા મોકલ્યાજો, પ્રભુ માણિક મોહનગારજો

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૪)

(મુહતો તે મુધા સદ્ધરનો રે—એ દેશી)

પુરીસા દાણી પાસજી, પ્રભુ પાયનમુ નિત મેવો રે,
પરતખખ પરતા પુરવે, સુરનાયક સારે સેવરે પુરીસા દા
પુરવ પુન્ય પસાઉલે, તુમ દુરલભ દરિસણ દીકું રે,
હિયડા કુપલ ઉલસ્યા, મુઝ લોચન અમીય પધકું રે. પુરી

રોગ સોગ ચિંતા સહુ, દુઃખ દાલિદ્ર મંકટ નીકું રે,
 ઇત ઊપદ્રવ આપદા, ગયું અશુભ કરમ અતિ ધીકું રે પુ૦ ૩
 અમૃતપાન થતી લલુ, પ્રભુ દરીમણ લાગે મીકું રે,
 પુણ્ય દયા પ્રગટી હવે. કયું પાતિક ચૂરી પીકું રે. પુ૦ ૪
 વચિત કમલા મઠ વરી, એ તો પામી મગલ માલ રે,
 સંખેસર પ્રભુ ભેટતાં, મણિ માણિક રગ રસાલો રે પુ૦ ૫

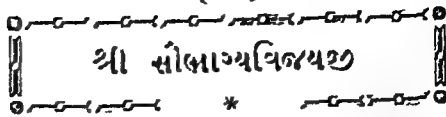
શ્રી વીર જિન સ્તવન.

(૫)

(ગોરી માહરી પાણીડા જાઓ પાલીખેતગણો ઉતયા—એ દેશી)

પ્રભુ માહરા પર્મકૃપાલ, મહિર કરી મુઝરો લીઓ,
 સમરથ દિન દયાલ, અરજ મુણી દરિસણ દિઓ. ૧
 રાય સિદ્ધારથ નંદ, મુખ દેખી આણુદાઈ,
 ચરણ કમલ મુખ કદ, પેળી પાપ નિંકદઈ ૨
 દેશરિ લછન જામ, કેસર વરણા વિરાજ તો,
 મંગલ લછિ નિવામ, એવક નિરે નિવાજ તો ૩
 ત્રિશલામુત વડવીર, ધીર ગુણે મુરગિરિ જિન્દ્યો,
 જલનિધિજિમ ગંભિર, મુનિજનનિ મનમેં વસ્યો ૪
 અંપ્રતિ શામન ઈન, ચરમ જિનેસર વાન્ધિ,
 શ્રી ખીમાવિજય પુધગિસ, કહે માણિક ચિત ન દિઈ. ૫

(૨૫)

(ગ્રામીની રચના-૧૭૫૦ આસપાસ.)

શ્રી સોભાગ્યવિજયશ્ચની ગુરુપર પરા જાણવામાં નથી તેઓશ્રી
ખીજી સાહિત્ય-ગ્રના પગ જાણાતી નથી તેઓશ્રીની ગ્રામી
ગ્રના સારી છે આ સાથે તેમનાં પાંચ રત્નો લીધાં છે.—

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન.

(૧)

ઋષભજિન ગજપુર પધાર્યા, સુર કર્મ મહોછવ સાર રે
દેવદુદુહિ નાદ વાજઈ, હોઈ જય જયકાર રે ઋષભ
લોઈ સજમ પુલ્લી વિચરઈ, ગામ નગર પુર ઠામરે,
કેઈ હય-ગય-ગ્યાનુ સુખાસાનુ, આપઈ કન્યા અભિરામરે
૧ ઋષભ

કતક રચણુ ભરી ચાલ દિઈ, નહીં તેહનુ કામ રે;
બાહુબલ પુત્ર સોમયથા સુત, શ્રેયાગરાય તસ નામ રે
૨ ઋષભ

જાતિ-રમરણુ દાન જાળ, પધારવઈ જિન નિજ ધામ રે
સેલડી રસ સુધ વિહરાવઈ, પારણુ પ્રથમ દુહાં આમિ રે
૩ ઋષભ

સાઢી બાર કોડિ રચાનુ પુઠી, પચ દિવ્ય દુદુહિ નાદ રે
અહો દાન જ મહોદાન જ, સુર કહઈ સર લઈ સાદ રે
૪ ઋષભ

જિનરાય સમ નહી પાત્રજ, શ્રેયાંસ પ્રથમ દાતાર રે,
સૌભાગ્યવિજય પ્રભુ વહિત દાઈ, તારિઈં પ્રભુ તારિ રે
૫ ઋપભ૦

શ્રી શાંતિજિન સ્તવન.

(૨)

(પ્રયાગે રી સાંધકો દરિસણુ પ્યારો, અજળ અનોપમ સુદર સૂતિ મૂરતિ
મનકુ મોદધરી સાંધકો આંકણી)

વિશ્વસેન નૃપ અચિરા રાણી, દ્રાપિ જળ અવતરિઓ,
મારિ મરગી રોગસોગ નાઠા, શાંતિ જેમ ત્રિભુવન વરીઓ રી.
૧ સાંધકો૦

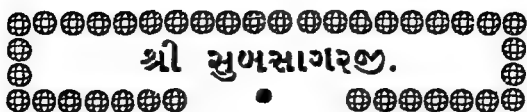
તિણથી શાન્તિકુમાર નામ ઠવીઓ,
યશ કીરતિ મહિમા વિસ્તરીઓ,
ષટ્પ ૬ પ્રભુતાનો પ્રભુત્યાગી, સુર-અસુરતુ વીનવીઓ રી.
૨ માંધકો૦

કેસર-અદન ભરી કઠોરી, પૂજત ભવિજન લોગા,
રયણુ જડિત આંજિ અનોપમ, કરઈ ગર ભોગી રી.
૩ સાંધકો૦

તુજ પદ કમલ મુજ મન મધુકર, રમલિ કરઈ નિસદ્દીસ;
ગરિખ નિવાજ દોલતિ દિઓ,
અપણિ કામિત પૂરણુ તુ જગદીસો રી.
૪ સાંધકો૦

જગદાણુંદણુ તુ પરમેસર અચિન્ત્ય ચિન્તામણિ મિત્રીઓ,
સૌભાગ્યવિજયપ્રભુ શાંતિજિન સેવા સકલ મનોરથ ફલીઓ રી.
૫ સાંધકો૦

(૨૬)

શ્રી સુખસાગરજી સ. ૧૭૫૦ ની આસપાસ.

શ્રી જ્ઞાનત્રિભલસુરિના સમયે શ્રી દીપસાગર કરિના શિષ્ય શ્રી સુખસાગરજી તપગચ્છમા થયા છે તેઓશ્રીની એક જ કૃતિ જાણવામા છે. તેઓશ્રીએ શ્રી જ્ઞાનત્રિભલસુરિની ધણી પ્રતો લખી જણાવ છે. તેઓશ્રીની ચોવીસી-સાદી અને સરળ છે તથા સ્તવનો સુદર રાગોમાં બનાવ્યા છે આ સાથે તેમનાં પાંચ સ્તવનો લીધા છે

૧ શ્રી જિનમુદર રચિત ૧૪૮૩ શ્રી વૃદ્ધસૂત્ર પર બોલાવબોધ
સ ૧૭૬૩

શ્રી નકપલદેવ સ્તવન.

(૧)

(રાગ-સામેરા મુનિશ્યુ મનમાન્યો—એ દેશી)

પ્રથમ જિજ્ઞેસુર પ્રણુમીર્ધ, મરૂદેવીનો ન દરે, જિનશ્યુ' મનમાન્યો,
નાલિ નૃપતિ કુલમ ડાહ્યો, વપલ લ છન જિનચ દરે. જિં ॥૧॥
લક્ષણુ લક્ષિત વરતનુ, પંચસયા ધનુ માનરે જિં,
લાખ ચઉરાસી પૂર્વનુ', છવિત જસ પરિમાણુ રે. જિં ॥૨॥
નયરી વિનીતાનો ધણી, કચન વાનિ ઉદાર રે જિં,
ગો સુખ જક્ષ ચક્રેસરી, શાસન સાનિધિકાર રે. જિં ॥૩॥
ચત સાખાયે વિસ્તર્યો, જેહનો વંશ ધખાગરે જિં,
નકપલદેવ યુગ આદિનો, કારક જેહ મહાલાગરે. જિં ॥૪॥

૨૧૨ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

ચૌરાસી ગણી ગુણ નિલા, સહસ ચૌરાસી સાધરે, જિં,
ત્રીન લાખ જસ સાધવી, સુખ સયમ નિરાખાધરે. જિં ॥૫॥
સુરતરૂથી અધિકી ગણું, તુઝ સેવા જગદાસરે, જિં;
દીપસાગર કવિ રાયનો, સુખસાગર કહે સીસરે. જિં ॥૬॥

શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન.

(૨)

ગગ—કાશી

પ્રણમુ શાંતિજિણુંદને મનમોહના લાલ,
પયમે ચક્રી એહ હો જગ સોહના લાલ,
કચન વનિ જિન સોલમે મનં
ચાલીસ ધનુ તનુ દેહ હો જગં ૧

ગજપુર નયરનો રાણ્યો, મનં વિશ્વસેન નૃપ તાયહો જગં
અચિરાન દન ગુણ નિલો મનં એક લખ વરિસનુ આયહો.

જગં ૨

ગુરૂડ જખ્ખ સેવા કરિ મનં નિર્વાણી સુખદાયહો જગં,
મૃગ લ છન મનોહર ગુણી મનં નામે નવનિધિ થાય હો

જગં ૩

છત્રીસ ગણધર ગુણ ભર્યા મનં ણાસઠિ સહસ મુણીંદ હો જં
એક સઠિ મહસ પદ આગલી મનં સાધવી સવિગુણવદ મં
દાની શિર ચૂડામણિ મનં ઉપગારી અરિહ ત હો જગિં
ઇતિ ઉપદ્રવ સવિ સમે મનં ભય ભ જન ભગવ ત હો.

જગિં ૪

સુખસાગર નિતુઉલ્લસ્યો મં જનમ સમે જગમાહિ જં
શાંતિનાથથી ઉપજે મનં આનંદ અધિક અઘાહ હો.

જગિં ૫

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૩)

દેશી—રસીયાની

નેમિજિણુંદને નમીઈ નેહસ્યું જનમ થકી પ્રહ્મચારી
વયરાગિ સમુદ્રવિજય યાદવ કુલ દિનમણી
માત શિવાદે મહાર વેરાગી નેં

૧

નયર સોરીપુર જેહતું જાણીઈ, એકસહસ વરિસતું આય સોભાગી
શંખ લ છન અંજન વનિ દસધતુ, તોરણથી ફિરી જય વૈરાગી;
નેમિં ૨

સાર ઇગ્યાર અછે જસ ગણધરૂ સહસ અઠાર અણગાર સોભાગી,
આલીસ સહસ કહિજસ સાધવી, પામ્યા ભવતણા પાર સોભા.
નેમિં ૩

ગોમેધસુર અળા શાસન સુરી, રાજમતી ભરતાર સોં
આઠ ભવાતર કેરો નેહલો રાખ્યો, બેહુ નિરધાર વયરાગી. નેં
જીવદયા મનમાહિ ચિંતવી, દાખી પશુ તણા હંખ સોભાં
પરસુખ દીધાથી જો ઓ પામીયા, આપઈ અવિચલ સુખસો. નેં
લોગકર મનો ઉદયન જાણીયો, અણપરણે ત્રત લીધ વયં
અહનિસ અનુભવ રસ સુખસાગરે, મગન થઈયયા સિદ્ધ સોભા.
નેમિં ૫

૨૧૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી. શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૪)

(કથ વર્ધિપાસ સદા સુખનાર્થ—એ દેશી)

પાસજિનેસર પુરિસાદાણી તેવીસમો જિનરાયો રે,
અન્વસેન નૃપ વશ વિભૂષણ વામા માતા બાયો રે પાં ૧
વાણુરસી નયરી નો રાજા, નવકર તનુ નીલવરણે રે,
અહિ લછજિન પાસ નામે ચરણે રે પાં ૨
દશ ગણધર ગિર્યા છે જોડને, સોલસહસ મુનિરાયા રે,
માદૂણી અઠતીસ સહસ કહીજે, હસ્ત દિખિત સમુદાયારે પાં ૩
એક સત વગ્સ તાણુ જસ છવિત, વ છિત આસાપુરે રે,
ધરણુરાય પદમાવતીદેવી, સકટ સઘળા સુરે રે પાં ૪
કમઠ થકી અહી જલણિ જલ તો, ઉગારી કયો ધંદો રે,
તિમ મુઝને ભવદવથી રાખો, જિમ હોધ પરમાન દો રે પાં ૫
તેહને સમકિતનુ ફલ લીધ, જે તુમ્હને આરાધે રે,
જાન શુણે મુખસાગર વાઘે, સહજે શિવ સુખ સાધેરે. પાં ૬

શ્રી વીરજિન સ્તવન.

(૫)

(આજ છનખિમા શુણુ આગિ—એ દેશી)

શ્રી મહાવીર મનોહર મૂરતિ નયણેલીલી જિહારેણ
કાલ અનાદિ ભવભવિ સગ્યા નાઠા દુરિ તિહારેણ શ્રીં ૧
શ્રી સિદ્ધારથ નૃપ તિમલાન દન, કચન કોમલ કાયાણ,
સાનહાથ તનુ દેસરિલ છન, બહોતરિ વરમનુ આયણ શ્રીં ૨

ગોતમ પ્રમુખ ઇચ્છારે ગણધર, ગ્રહિતસહસ મુનિવર સોહિજી,
સાહુણી છત્રીસ સહસ કહી જઈ, લવિજન નઈ પડિ ખોહઈજી.
શ્રી૦ ૩

શ્રી માતાંગ સુરસિદ્ધાઈ દેવી, સેવે જેહના પાયજી,
ક્ષત્રીયકુલ નયર છે જેહનુ, વર્દમાન જિનરાયજી. શ્રી૦ ૪
ચૌવીસમો જિન ચૌગતિ કેરા, હુ ખ દોહગ સવિ ટાલેજી,
હુ ખમા જલધિ પ્રવહણ સરિખુ, જસ શાસન સુવિસાલજી.
શ્રી૦ ૫

સમતા સુખસાગરની લીલા, જિણિ પરિ પ્રભુ તુમ્હે તરીયાજી;
તિણિ પરિ સેવકને હવે તારો, જે તુમ્હ ધો ગુણતા દરિયાજી.
શ્રી૦ ૬

કલશ.

શ્રી સુખસાગર કૃત.

(માઈ ધન સુપનનું ધનગ્રવી-એ દેશી)

ચૌવીસ જિણેસર કેસર ચર ચિતકાય
જેહના પદ સેવે ચોવિધ દેવ નિકાય

અકલંક અમોહી અતિશયના લહાર

જસ ખાઈક લાવે ગુણ અનતુ અપાર ૧

લવિલવિ હુ એહની આણુ વહું નિસદ્દીસ,
એ માહરો સાહિખ સેવુ વિસવા વીસ,
લલિ લલિ પાયલાગુ માગુ એહની સેવ,
સમકિત ગુણ જેહથી વાઘઈ છઈ નિતમેવ. ૨

૩૧૬   જૈન મૂર્તિર આલિપ્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રમાદી.

તેર બોલે સ્ત્રીયા ભાવ ભજનિ મનિ આણી,
મનિ મારૂં ગુથી એ મેં પ્રાદ્યુતિ વાણી,
જે બાલિક બોલે ડાકી ગેરિકી વાણી,
માથ તાથ તમે મનિ લાગિ અમી મમાણી.   ૩

એ જિનવર ડેગ ગુણ અભિવાને ધ્યાવે,
તે જનિ પ્રાણીના ભવ ભવના ભય જાવે,
સુખ સપન મથળી સરુજ સભાવે આવે,
શુદ્ધ સામકિત ડેગે લાભ અનુલ તમ થાવે   ૪

સાવેળી ગણપતિ જ્ઞાન વિમલસુરિયાયા,
જાનાન્તિ ગુણનો પામી તામ પમાય.
તપગ-છ ગ્રાભાકર દીપસાગર કવિરાય,
તેરુને લલુ બાલક સુખસાગર ગુણ ગાય   ૫

(૨૭)

શ્રી રૂપભસાગરજી.

ચોવીઝી રચના ૧૭૫૦ આસપાસ.

તપગચ્છમા પડિત શ્રી કદ્ધિસાગરના શિષ્ય શ્રી રૂપભસાગરજી સંબંધી
જન્મ દીક્ષા તથા સ્વર્ગવાસ વગેરેની હકીકત મળતી નથી

તેઓશ્રીએ ગુજરાતી પદ્યમા શ્રી વિદ્યાવિલાસરાસની રચના
કરી છે તથા સવત ૧૭૪૮ મા આગ્રામા શ્રી ગુણમંજરો વરદત્ત
ચોપાઈ બનાવી છે તેઓશ્રીની ચોવીસી રચના સરળ ભાષામા છે.
આ સાથે તેઓશ્રીના પાંચ સ્તવનો લીધા છે.

શ્રી ઋષભ જિન સ્તવન.

(૧)

કાંઈ રિસહેસર મઈ પાયો, હો રાજિ જિનનાયકજી,
કાંઈ ઈંદ્ર ચંદ્ર નાગિ દ ભલાથે, પાયા હો ગુણલાયકજી. ॥૧॥
કાંઈ પરસન દરસન તુમચૈ, ત્રિભુવન ખ્યાસી હો રાજિ સુખદાયકજી,
હું નામ જપું નિસદીસ ઈસી તુમ, આસી હો આજિજિ
મનભાયકજી ॥૨॥

કાંઈ બિરૂદ ગરીબ નવાજ ભલાથે, પાયા હો રાજિ જગનાયકજી,
કાંઈ દેવ વન સેવું ન દુજો, કરી ઇશુ કાયા હો ખોલ લાયકજી ॥૩॥
કાંઈ કરૂણ કરતુ વયકુઠ તુઠો, હો રાજિ સખલાયકજી,
કાંઈ ઇશુ વિધિ તુહી અચિંતિત, અવરાં તુઠો હો આજિ
મનમાયકજી. ॥૪॥

૨૧૬   જૈન ગુરૂંચ આલિન્થ-અન્ના અન્ને તેમની ડાબ્ય-પ્રમાદી,
 કાલં દીનાનાથ તુ બાથાં દે થણી. હો ગણિ દુષ્પ્રથાયકલ્પ,
 ગર્ભ અણમાણા અણવેચર અણિહુત, મોં ભણી હો ગણિ
 જનકાયકલ્પ   ॥૫॥

૨૧૭   જગજનાથ જગનાથના અનાથના, હું થયો હો ગણિ
 ગુણગાયકલ્પ;
 ૨૧૮   જીવીય તુ પ્રિયમેલક પગપદ, જગિ જયો હો ગણિ
 પ્રેમકાયકલ્પ   ॥૬॥

૨૧૯   જાણુ મ આરમ્ભે અમાર માર તો, તુ હી હો ગણિ મનકાયકલ્પ,
 કાલં વાળજે કૃપણ તુ રંગ દે હુ, હુ કમી હો આણિ
 ગુણગાયકલ્પ   ॥૭॥

શ્રી આંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

- ગુણ સંભારૂં પ્રભુજીના કેતા, તિણુ વિધિ હુંતા તેતા હો. સાં
 દેવં કાયાં એક જ ખ્યારાં પ્રભુજી
 વિધિકરે આગે કિરિયા સહુ અવતાર્ધ, ઇણુ વિધિ ઢાલી લાઇ હો.
 જનનીં નરં સારીં ભારીં પરગટં પ્રભુજી ૩
 કરો અછો અખ કયું કઠિણાર્ધ, યા કુણુશી ચતુરાર્ધ હો સાં કેં
 કાયાં એક જ ખ્યારાં પ્રભુજી.
 ભગત અભગત થાંહરે એકણુ ભાવે, યા મનમે અતિ આવે હો.
 જનં નરં સારીં ભારીં પરગટં પ્રભુજી ૪
 સેવકની અખ બખરિ મનાવે, દીનાનાથ કહાવે હો,
 સાહિં દેવં કાયાં એક જ ખ્યારાં પ્રભુજી.
 પ્રગટ હોતા આગે અણુગુણગાતા રીઝંતા લખવાતા હો
 જનં નરં સારીં ભારીં પ્રગટં પ્રભુજી. ૫
 હાથી પ્રભુજીને વાત વણુતાં, અવર વાતાંરી વાતાં હો.
 સાં દેવં કાયાં એક ખ્યારાં
 ભગત નવાની કાઈ ભાવરી ભાઈ, કે કલિયુગ વાય લગાઈ હો.
 જનં નરં સારીં ભારીં ૬
 પ્રભુ પ્રકાશે ચૂકિજ કાંઈ કહો કયસી આસાતના પાઈ.
 સાં કેં કાયાં એક ખ્યારાં
 સોવત ભગત તોરો ખ્યાન જ ધ્યાવું ગાયો તુજ હું ગાવુ હો.
 જનનીં નરં સારીં ભારીં ૭
 અખડી વેર પ્રભુ મોજ ન પાઈ, કહો કુણુ જાંચણુ જાવુ હો.
 સાહિજં દેવં કાયાં
 હુંડ કપટ ધુતારા તારો, અમને કાય વિસારો હો.
 જનનીં નરં સારીં ભારીં પરગટં પ્રભુજી ૮

ભગવંત તાહરે બહુ ભંગઈ હો સાવ૦
 અંગઈ રાગ ઉમ ગૈ હો રાજી, કથન નમાનૈ મૂલથી હો સાંવ૦
 આપ મતિ એક રંગી હો રાજી. યા૦ નેમ૦ પ્ર૦ મ૦ ૫
 તું દાતાર શિરોમણિ હો! સાંવ૦
 નવિ દીધી ભય કોડી હો રાજી;
 પાસૌ પિણુ રાખૈ નહી હો સાંવ૦
 ગતિ મતિ તાહરી ઉડી હો રાજી. યા૦ નેમ૦ પ્ર૦ ઈ૦ ૬
 તોને કોધ નહી સુપનંતરૈ હો સાંવ૦
 તો કથું કરિ અરિ દલ દલિ દલિયા હો રાજી,
 અભિમાની સિર સેહરો હો સાવ૦
 તું તારૈ ભવોદધિ કલિયા હો રાજી. યા૦ ને૦ પ્ર૦ ઈ૦ ૭
 સાહું દેખું હો રાજી તાહરે પરિ છાજૈ તો નૈ હો સાવ૦
 ન લહૈ અવર છ માસૌ હો રાજી,
 ઋષભ મનોરથ પૂવો હો સાવ૦
 મોહ્યો તાહર તમાઝૈ હો રાજી યા૦ નેમ૦ પ્રભુ૦ ઈ૦ ૮

શ્રી પાર્થનાથ સ્તવન.

(૪)

તારક જિન તેવીસમા, પ્રભુ મારા તો સું અન ત સુખ પાઉંજી,
 અવલ પ્યો મન આપશું, પ્રભુ મારા કહિ કહિ કાર્ધ બતલાવુ જી.
 તારણ તરણ, દુખ દલિદ હરણ અસપાસજી, પ્રભુ મારા

આતમના આધારજી ॥૧॥

એક દેવ તુ માહરે, પ્રભુ મારા, ચિતમે અવર ન ચાહુંજી,

સમકિત તેલ કુલેલ સરસ અતિ, લાવ શુભાખ અબીર,
વયરાગ રૂપે વિસતર્યો હો, ઉપસમ ઉપસમ રસ તે નીર ॥૨॥

મન પિચકારી ક્રિયા કુમકુમા, મુરતિ અખ ડિત ધાગ,
ગ્યાન પોટલી ગાયને હો, કીજે કીજે અશુભ કરમ વેમાર. ॥૩॥

અપ્ટ પ્રકારી પૂજા રચાવો, આણી આણુ દપૂર;
અંસાર તણા અંતાપ મિટાવો, દેખિકે પ્રભુ મૂખ નૂર વ૦ ॥૪॥

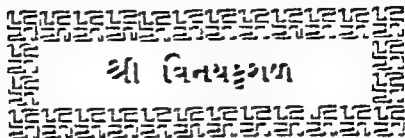
હમ ઝાઝ પખાવજ આવજ, વાવજ તાલ કમાલ,
નૃત્ય કરી જો નવ નવા હો, તત્ત યૈ તત્ત થૈ તાન રસાલ. વ૦ ॥૫॥

ત્રિગલાનંદન ત્રિહુ જગવદન, આનંદકારી ઐન,
માત્રો મિથારથ સેન્યો હો, નિરખિત નિર્મલ નૈન વ૦ ॥૬॥

સકલ મામત્રી લઈ ઇશુ પરિ, મિલન્યો સાચે લાવ,
ઋષિસાગર શીઘ્ર ઋપલ કહે, જો હુવે અવિચલ
પદનો ચાવ વ૦ ॥૭॥

(૨૮)

કેવીની રચના-૧૭૫૦ આશુ માસ

શ્રી નયમંદરમા શ હરમીમાગચ્છુગિના પ્રિય શ્રી વિનયકૃપાલ-
ના શ્રીય શ્રી વિનયકૃપાગુની કેવીની આમી કેવ મધી નયા
તેમનુ એક જ અવગન શ્રી પર્વનાયનુ મધ્યુ તે આપ્યુ છે

શ્રી પાંચનાથ જિન સ્તવન

(૧)

(થે તે પ્રિયક દેવે જન્મો, થે તે પ્રિયક દેવે મધ્યગી કાળથો હો,
માહુગા મુદ્ધીર મુમાની દોષા—કે દેશી)

કાળી દેશ મ કાળ મુવિરેમ, તિહા વિચરે જિન જગદીશ હો
માહુગા પરમ મનેહી જિનહ.
વાણુરમી નયર નિવામ, તિહા પાપ નિહે પચેમ હો
માહુગા પરમ મનેહી જિનહ ૧

જગ પ્રિભોવન દીપકવશ, તુઝ મુરવર કદે પરમ સહો માહુરાં,
નૃપ અશ્વસેન કુલે અવતમ, વામાગણી કુખે હુક હો માં ૨
નાગલ છન જિન જયકાગિ, નીલવચ્છે તનુ મનેહાગિ હો માં,
મુર દિન મણીસમ અધિકારી, તુઝ મુગિ ચિત્ત હિત કારિ હો

માહુરાં ૩

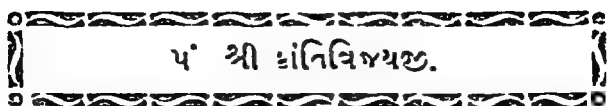
શુભ મુદુરતિ, મોહનગારિ, વટ્ટવૃક્ષેં કાઉસ્સગ્ગ ધારિ હો માં; તિહાં કમઠા લવલયવારિ, સુર તાર્યો પ્રભુ બલિહારી હો માં ૪

જિન કેવલ વચું સુખક દ, તિહાં આનિધ કરેં ધરણેંદા હો માં
જિન સુખ દિઠે પુણમચંદા, લવી અનુલવ પ્રગટઈ દિણુંદા હો
માહરાં ૫

શુર પ્રભુમીત લવિજનવૃ દા, શ્રી લક્ષ્મીઆગર સૂરિંદા હો માં,
સુવિહિત કેસલ મુનિદાહો, વિનય સું પ્રેમ આણુ દા હો માં ૬

(૨૬)

ચોવીમી રચના-સ ૧૭૫૫

શ્રી તપગચ્છમા શ્રી કીર્તિવિજયશ્ચ ઉપધ્યાયના શિષ્ય પ્રખ્યાત સુજસવેલીલાસના કર્તા મી ક્રાંતિવિજયશ્ચ ગણીએ ચોવીમી સવત ૧૭૧૫ માં બનાવી છે તેઓશ્રીની બીજી રચના શ્રી સવેગ રસાયન બાવની છે એ સિનાય બીજી સજ્જયો પણ રચી છે

આ કવિ શ્રી ક્રાંતિવિજયશ્ચ મારે મી વિનયવિજયશ્ચ ઉપધ્યાયે, (ગુરુઆઇ) હૈમલધુમ્રકિયાવ્યાકરણ બનાવ્યું છે એની પ્રશસ્તિમા સ ૧૭૧૨ની લખેલી પ્રત જે પાટણના ભડગમા છે, તેમા આ દ્રષ્ટીકત છે

તેઓની સુજસવેલીલામ ચાર ઢલમા છે તે ઉપરથી શ્રી ઉ.યશોવિજયશ્ચના જીવનની ઉપરેખા મલી રહે છે તેઓની આખી પ્રત મલી નથી, તૂટક રત્નનો છે તે આપ્યા છે

સાહિત્ય-રચના.

- (૧) સુજસવેલીલાસ ૧૭૪૫ આરુપાસ, પાટણમા (૨) ચોવીમી
(૩) પથ મદ્રાપ્રત સજ્જાય દાગ ૪ (૪) રાત્રિમોજન ત્યાગ સજ્જય ૫.
(૫) સંવેગ રસાયન બાવની (૬) શીલ પથવીમી.

સુજસેવલીની ૪ થી ઢાલ.

(૧)

(આજ અમારે અગણીએ-એ દેશી)

શ્રી યશોવિજયવાચક તણા, હું તો ન લાહું ગુણ વિસ્તારો રે;
ગગાજલ કણિકા થકી, એહુના અધિક અછે ઉપગારો રે.

૧ શ્રી યશો

વચન-રચન-સ્યાદ્વાદનાં, નય-નિગમ-અગમ ગંભીરો રે,
ભિપનિષદાન્નિમ વેદની, જસ કઠિન લહેં કેાઇ ધીરો રે.

૨ શ્રી યશો॥

શીતલ પરમાનંદિની, શુચિ વિમલ-સ્વરૂપા સાચી રે;
જેહુની રચના ચંદ્રિકા, રસિયા જન સેવેં રાચી રે.

૩ શ્રી યશો॥

લઘુ ખાંધવ હગ્ગિભદ્રનો, કલ્પિયુગમાં એ થયો ખીજો રે;
છતાં યથારથ ગુણ સુણી, કવિયણુ ગુધ કેા મત ખીજો રે.

૪ શ્રી યશો॥

સતરત્રયાલિ ચોમાસું રહ્યા, પાઠક નગર હલોઇ રે;
તિહાં સુરપદવી અણુસરી, અણુસણુ કરિ પાતક ધોઇ રે.

૫ શ્રી યશો॥

સીત તલાઈ પાખની, તિહાં થુભ અછૈ સસનૂરા રે;
તેમાહિથી ધ્વનિ ન્યાયની, પ્રગટ નિજ દિવસિં પડુરો રે.

૬ શ્રી યશો॥

સંવેગી શિર-શહેરો, ગુરૂ ગ્યાન-રચણુનો દરિયો રે;
પરમત તિમિર ભિછેદિવા, એ તો બાલ રૂણ દિનકરિયો રે.

૭ શ્રી યશો॥

શ્રી પટણુના સંઘનો લહી, અતિ આગ્રહ સુવિશેષિ રે;
સોભાવિ ગુણ કૂવડિં, ઇંમ સુજસવેત્રી મહે લંબિ રે.

૮ શ્રી યશો॥

ઉત્તમ ગુણ ઉભાવતાં, મહેં પાવન કીધી જીહા રે;
ક્રાંતિ કહે જસવેલડી, સુચતાં હુઈ ધન ધન દીહા રે.

૯ શ્રી યશો॥

શ્રી ઋષભજિન રતવન.

(૨)

(રાગ-કાફી)

(અલી અલી કડે કબ આવેગો-એ દેશી)

આજ અધિક લાવે કરી મેં તો, લેટયા ઋષભ જિણુંદ હો;
શેત્રાંજ ગઢ કેરો રાણ્યો, માત મરૂદેવીનો નંદ હો.

૧ આજ

કીર્તિવિજય ઊવજાયાનો ધમ, કાંતિવિજય ગુણ ગાય હો.

૫ આજ

શ્રી મહાવીર જિન રતવન.

(૩)

(વટપત તણો શિણુગાર-એ દેશી)

સોલ સજી સિણુગાર, સુદર નારિ સવિમિલી જિરેજી;
ગાયસ્યું મધુરે સાદિ, વીર જીણેસર લખી લખી. ૧.

કાંતિવિજય કહે દેવ, દરિસણ દેજયો દેજયો વળી વળી. ૫.

સુવેગ રસાયણ બાવનીની પ્રશસ્તિ.

(૮)

શ્રી શુર હીરસૂરિંદના, શ્રી કીર્તિવિજય ઇવજાયા;
તેહ તણા મુપસાયથી, મેં કીધી એહ સઝાય.

રંગીલે આત્મા ૦ ૫૧

શુર બ્રાના શુર સરિખા, શ્રી વિનયવિજય ઇવજાયા;
અંથ લાખ બે, જેહણે કર્યાં, વાદી મદ લજણુહાર.

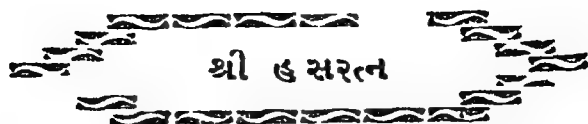
રંગીલે આત્મા ૦ ૫૨

સુવેગ રસાયન બાવની, જે મુણે નરને નાર;
કાંતિવિજય કહે તસ ઘરે, નિત નિત મંગલમાલ.

રંગીલે આત્મા ૦ ૫૩

(૩૦)

ચોવીસી રચના સં. ૧૭૫૫

શ્રી તપગચ્છર્મા શ્રી વિજયરાજસૂરિની પરપરાગા તેઓ થયા તેઓશ્રીના પિતાતુ નામ વર્ધ્ધમાન ને માતાતુ નામ માનખાઈ હવ્વ. તેઓશ્રીતુ નામ હેમરાજ તેમણે ચોવીસી રચના સવત ૧૭૫૫માં કરી છે ખીજી ગ્રંથ-રચના શિક્ષાશાસ્ત્ર દોષકા છે. આમા સો ઉપર ફુલાઓ છે ૧૭૮૬મા બનાવ્યા છે બાના બંદરે તેઓશ્રીને સર્ગવાસ મીઆગામમાં સ ૧૭૯૮ ચૈત્ર સુદ ૧૦ ને દિવસે થયો છે

શ્રી ઉદયરતનવાચકે તેઓશ્રી ઉપર બનાવેલી સજ્જાય.

(પુન. કીહા મરવર કીહા મેનાડ, પાંચરદુ કીહા, પોરવાડ હો-દેશી)

અવસર જોર ભલ્યો સંયમ લોલી

એ તો પ્રગયન માતાનો મોલી હો અવં ૧
વરધાસુત માનખાઈ જાયા, હેમરાજ કહી હુલરાયા હો;
કીહા રાજવિજયસૂરિગચ્છ, હ સરતન થયાજ હંસવચ્છ હો.

અવં ૨

કીહાં ગૂજર કીહા કાંનમ ધરતી, ચોફેર ફરસી જેણું ફરતી હો,
સઘળા મેહલી સહવાસ, મીયાંમાં પુયો જેણે વાસ હો.

અવં ૩

કાનનમે' ગીતારથ કીધો, મીયા માહે માહાજસ લીધો હો,
વાચ્યુ છહાં ભગવતીસૂત્ર, સઘલે શતકે સસૂત્ર હો. અવં ૪

સતરમે અઠાણુઆ વરસે, ચઈતર સુદ શુકર હરખે' હો;
 નવમીએ થયુ નિવારણુ, દસમીએ જાણુ' કલ્યાણુ હો. અવં ૫
 નવકાર ઓલી તપ આદિ, આખ્યાં બહુ વાદોવાદ હો;
 વંનહર માનપરને પે'ખુ', લખું ન આલખું હો. અવં ૬
 સોના રૂપાના કૂલે, વધાવે બહુ અમૂલ હો,
 પછસાનો ન લહું પાર. જાણે પુઠો જલધાર હો અવં ૭
 માંડવીઈ મનડું મોહું, સઘળા કરજે ઘણું સોહા હો;
 થુલની રચના થીર થાપી, શુકને' જણુ સુલ આપી હો. અવં ૮
 સ્નાત્ર વાધે રંગરોલ, વાંગા જીહાં જાગી ઢોલ હો;
 ઊદયરતન વાગ્યક ધમિ જોલે,

ના આવે કોઈ હંસને તોલે હોં ૯

આ સાથે તેમના પાંચ સ્તવનો તથા કળશ આખ્યા છે જે
 સુદર રાગોમા ગાઇ શકાય એવા છે

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન.

(૧)

(અજળ રંગાવો સાહેબા ચૂનડી-એ દેશી)

સકલ વંછિત સુખ આપવા, જંગમ સુરતરુ જેહ છિદિવારુ;
 નાભિ નરિંદકુલ કેસરી, ત્રિવિધે સેવો તેહ છિદિં

જે મરુદેવીનો જાત છિદિં જે ભરતપ્રાહ્લીનો તાત છિદિં

જે વિશ્વમાહે વિખ્યાત છિદિં

પુરવ પુણ્યે મે લહ્યો સાંગી ભગની બ્રાત છિદિં

પુરવ પુણ્યે મેં લહ્યો ૧

જુગલાધર્મ જેણે ઉદ્ધર્યો, પ્રથમ જેહુ રાજાન છિદિં;
 વિશ્વરચના સઘળી દાખીને, ટાળ્યું જિણે અજ્ઞાન છિદિં ૨
 પ્રગટ કરીને સહુને શીખવ્યા, સકલ મમાર સૂત્ર છિદિં,
 ભરત પ્રમુખ યાત્ર્યા રાજવી, સો દેશે સો પુત્ર. છિદિં ૩
 દાન દેઈને દીક્ષા આદરી, ત્રિભુવન જન હિત કાજ છિદિં,
 ધર્મતીર્થ ચક્રી એહુવુ, મિરદ ધર્મ મહારાજ છિદિં ૪
 ઈન્દ્ર ચોસઠ ઉભો ઉલગે, જુગતે જોડી પાણુ છિદિં,
 સમવસરણે મહુ માલજે, દેવના મધુરી વાણુ છિદિં ૫
 લાખ ચોરાશી પુરવ અનુક્રમે, પાળીને પરમાય છિદિં,
 જન્મ-મરણ બધન તોડીને, પામ્યા પચમ ઠાય છિદિં ૬
 હંસ-રત્ન કર જોડી કહે સાહિબ ઋષભ જિણુ દ છિદિં,
 ચરણ યુગલ મેવા ભવો ભવે, આપો અધિક આણુ દ છિદિં ૭

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

(ગેકુમાની-દેશી)

શ્રી શાંતિ જિણેસર સોલમોરે,

હોજી સાહેબ શરણાગત આધાર તે રૂડો;
 ગુણનો આવાસ, તે રૂડો ઉપગારી ખાસ તે રૂડો આગણી.
 ભવ ભવ તાપ નિવારવા રે, હોજી જગમાં જંગમ જે જલધાર
 તે રૂડો ગુણનો ૧
 મેઘ રથ રાજાને ભવે રે, હોજી દહ સમક્ષિત દેખી સુરરાજ તે રૂડો,
 કરે પ્રશસા જેહની રે, હોજી સુર સાખી પ્રણમી શુભ સાજ
 તે રૂડો ૨

ધંત્ર વચન અણુ માનતો રે, હાંજી એક અમર આવ્યો તેણે ઠામ;
સૈન્ય પારાપતિને છુલે રે, હાંજી પારખવા નૃપનો પરિણામ.
તે રૂડો ૦ ૩

મનકૂડો નરપતિનો પાસ, મનકૂડો અમરખ આવાસ મનકૂડો,
આંકણી.

પોસામાં પારેવડો રે, હાંજી તન ગાઠે રાગે તે તામ; તે રૂડો.
તીર્થ'કર ગ્રહી તણી રે, હાંજી પદવી દોય બાધી અભિરામ.
તે રૂડો ૦ ૪

પ્રગટ થઈ તે દેવતા રે, હાંજી પાપ પ્રણુમી પહોનો નિજઠામ;
નિહાંથી પ્રણુ ત્રીજે ભવે રે,

હાંજી અગિરા ઉરે લીધો અવતાર. ૫
પાક્ષીને ગ્રહીપણું રે, હાંજી પટખંડ પૃથ્વી રાજ્ય પહુર; તે ૦
દાન દેઈ દીક્ષા ગ્રહી રે, હાંજી પામ્યા કેવલ નાણુ મનૂર.
તે રૂડો ૦ ૬

કીધી સંધની થાપના રે, હાંજી ગ્રાંતિસર સાહેબ સુખદાય; તે ૦
પંચમગતિ પામ્યા પ્રણુ રે,

હાંજી હંસરતન હરખી શુણુ ગાય. ૭
શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૩)

(યે કાનિ નાવો મદાગમો દલમા હો રાજિ ચે કાને નાવો મદારી
મેરેરે દુ ગાગિ ર ગ દોલણુ-એ દેશી)

તોરણુથી રથ ફેરીને હો રાજ, છટકી ઈમ કિમ દેવે છહુ રે;
હું વારી માહારા મોહના.

આઠ ભવાંતર પ્રીતડી હો રાજ, તેહનો ન આવ્યો તુમ નેહ રે.
હું વારી ૦ ૧

૨૩૪ જૈન ગૂજર્ માહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

તેહને તે કિમ તગછાડીએ હો રાજ, પહેલે પાલવ વલગા જે હરે,
માહિ અદ્યાની લાજ છે હો રાજ, વાહલા શે ન વિમાસો તેહ રે.

હું વારી૦ ૨

પ્રીત ભલી પંખેરૂઆ હો રાજ, જાઉં હું જલિકારી તાસ રે; હું
રાત-દિવસ રહે એકઠા હો રાજ, એક પલક ન છોડે પાસ રે.

હું વારી૦ ૩

વિસાચો તે ન વીસરે હો રાજ, સહિજે એક ઘડીનો સ ગરે, હું
તો કિમ ટાલ્યો નવિ ટલે હો રાજ, જેહશુ સજડ જડ્યો મનર ગરે;

હું વારી૦ ૪

જન્માત્તર વિહટે નહિ હો રાજ જે કીધી સુગુણ સાથે પ્રીતરે, હું
ટેક અહી તે તિરવહે હો રાજ, જગમા એજ ઉત્તમ રીત રે.

હું વારી૦ ૫

શિવા દેવી સુત નેમને હો રાજ, કહે રાજિમતી કર જોડી રે; હું
વાહલા વેગે રથ વાલીને હો રાજ, આવી પૂરો મુજ મન કોડ રે.

હું વારી૦ ૬

નેમરાજુલ મુગતે મલ્યા હો રાજ, પ્રભુએ પાલ્યો પૂરવ પ્રેમ રે,
ચરણ ચરણ દીજે સાહિબ હો રાજ, હેજે હંસરત્ન કહે ઇમ રે.

હું વારી૦ ૭

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૪)

(રામી દોદાસીગમ તુમારી-એ દેશી)

સુણો પાસ જિણેસર સ્વામી, અલવેસર અ તરજામી,
હું તો અરજ કર શિરનામી, પ્રભુ સાથે અવસર પામી.

સ્વામી તારો તારો પ્રભુજી. ૧

મુજને બવસાગર તારો, ચિહું ગતિના દેરા વારો;
કરણ કરી પાર ઉતારો, એ વીનતી મનમાં ધારો હો. સ્વામીં ૨
સંસારે સાર ન કાઈ, સાચો એક તુંહિ સખાઈ;
તે માટે કરી ચિરતાઈ, મેં તુજ ચરણે લય લાઈ હો. સ્વામીં ૩
તારક તું જગત પ્રસિદ્ધો, પહેલે પણ તેં જન્મ લીધો,
સેવકને શિવસુખ દીધો, એક મુજ શું અંતર કીધો હો.

સ્વામીં ૪

ધર્મ અંતર તે ન કરેવો, સેવકને શિવ સુખ દેવો;
અવગુણ પણ ગુણ કરી લેવો, હેત આણી બાંહે ગ્રહેવો.

સ્વામીં ૫

સેવક ચૂકે કોઈ ટાણે, પણ સાહિબ મનમાં ન આણે;
નિજ અંગીકૃત પરમાણે, પોતાનો કરીને બાણે હો. સ્વામીં ૬
તું ત્રિભુવન નાથ કહેવાયે, ધર્મ બાણીને જિનરાય;
યો ચરણ સેવા સુખમાય, જિમ હંસરતન સુખ થાય હો.

સ્વામીં ૭

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૫)

(આજ અસાદો દિવસોમાં—૭૧ દશી.)

સફળ કૃપ્યા સહી માહરાણ, મનના મંગારમ આજ;
વીર જિનેમર તું મળ્યોજી, તેં નિર્વાં પા
હવે નિર્વાં વાંકિત પાજ
પ્રભુજી અરજ સુણીજે, માંદકી અજાજ નાળીજ
માંદકો મુજના (૫) માંદકો ૨૧

દિન એતા ભૂલો ભમ્યો છ, તુઝ દરિસણુ વિણુ દેવ;
હવે મનમ ડટિકેસ્યું છ, તુમ સેવા હો તુમ સેવા કરૂં નિતમેવ

પ્રભુ૦ ૨

તુઝ દીઠે આવે નહી છ, દેવ અવર કોઈ દાય,
સુરતરૂથાખા છાડીનેછ, કુણુ બેસે હો કુણુ બેસે બાઉલ છાંહ.

પ્રભુ૦ ૩

ગુણુ અવગુણુ જાણ્યા, પછે છ, મન ન રહે એકતાર;
પ્રગટ પટ તર દેખીને છ, કુણુ સેવે હો કુણુ સેવે વસ્તુ અસાર.

પ્રભુ૦ ૪

તુંગતિ મતિ તું સાહિબો છ, તું મુઝ જીવન પ્રાણુ,
નિરવહીએ શિર ઉપરે છ, ભવોભવ હો ભવોભવ તુમચી આણુ

પ્રભુ૦ ૫

જીતું તુમ સેવાબળે છ, કુમતિ કદાચહ ફોજ,
નિત નિત નવચી તાહરી છ, મનઘચ્છિત હો મનઘચ્છિત પામું

મોજ. પ્રભુ૦ ૬

નાથ વસો મુજ ચિત્તમા છ, આજ અધિક સુખપુર,
હંસરતન કહે માહરો છ, હવે પ્રગટયો હો હવે પ્રગટયો

પુણ્ય પહુર. પ્રભુ૦ ૭

ચોવીસી કથા.

(દીકી દીકો ૩ ત્રામાકા નન્ન દીકો—એ દેશી.)

મેં ગાયા રે ઈમ જીન ચોવીસે ગાયા.
 સંવત સત્તર પ વ્યાવન વરસે, અવિક બિમ ગ બઢાયા,
 માધ અસ્તિત તૃત્તિયા, કુંજવાગરે, બિદ્યમ સિદ્ધ ચઢાયારે. ૫
 તપ ગણગગન વિલાન દિનકર, શ્રી રાજયવિજયસૂરિરાયા,
 શિષ્ય તેસ તમુ અન્યય ગણિવર, ગ્યાનરત્ન મન ભાયારે. ૬
 તસ્ય અનુચર સુનિહંસ કહે ઈમ, આજ અધિક સુખ પાયા;
 જીન ગુણ જાને બોધે ગાવે, લાભ અનંત ઉપાયારે ૭

હારે લાલ નિજ ફલ તરૂવર નવિ ભરખર્ષ,
સરવર ન પિયઠ જલ જેમ રે લાલ
પર ઉપગાર ઇ થાય તે તુ બિન જિનજી હુઈ તેમ રે લાલ ॥૬॥
ધણુ ધણુ કહિયે કિસુ, કરિ જે મુઝ આપ સમાન રે લાલ
રચણુ દિવસ તાહરઉ ઘરઈ, કવિ વિનયચ દ મન ધ્યાન રે ॥૭॥

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન.

(૩)

(ઢાલ-અણી રાજુલ દેઃણી અગજ કરે છે એ હજી)

થાહરી તો મૂરતિ જિનવર રાજે છઈ નીકી શિવ સુદરી સિર ટીકીઈ
રાણી શિવાદેવી જીરા જાયા, નેમજી અરજ સુણી જો
અરજ સુણી જો કાઈ કરૂણા કીજો, મહાનઈ મુજરો દીજો હો ૧
તે દિન વાહહા મુજને કઈય ઇ આસ્યે, તુમથી મૈલો થાસ્યઈ હો
અંતર તુમહારઉ માહરઉ ફરઈ, મજસ્યઈ અંગઈ સુખ
ઉપજસ્યઈ હો. ૧

હિવણાતઉ તુમનઈ હિયડામાહે ધારૂ, ઇણુભાતઈ દિલ ઠારૂં હો;
આખર થે પિણુ સમજણુ દારસને, હા નવિ દાખવિસ્યો છેહા હો ૩
જે તુમ સેતી પ્રેમ પ્રયાસઈ જી, વિલગા તે કિમ રહસ્યે અલગા;
પ્રીતિ લગાસઈ ત તઉ જિમ રગ, અકીકી પડ નહીં જો ફીકી હો. ૪
પ્રાણપિયારા સાહિબ થે છઠજી મહારે, મુઝનઈ છઈ તુમહુ સારે હો;
ઈમ જાણીનઈ પ્રત્યુપકાર કરંતા, રાખો છો સી ચિન્તા હો. ૫
સ્થું કહુ કીરતિ રાજ તુમહારી. તુમે છઉ ખાલ બ્રહ્મચારી હો,
રાજુલ નારી તે વિરહાગર ક્યારી, પોતાની કારિતારી હો. ૬
કહિયઉ જી મહારો અલવેસર અનધારઉ, હું જૂ દાસ તુમહારો હો,
(વિનયચન્દ્ર પ્રભુ તુમે વરદાઈ, મઉજ સવાઈ ધઉકાઈ હો. ૭

શ્રી પાર્થજિન સ્તવન.

(૪)

(તાળ-૪થુ રીતિ મોહ નહી વસ સમિજી)

જિનવર જલધર હલટથો સખિ નયણે નરસે મેહ,
જેહુનઇ આગમનઇ કરી મખિ બિપજ્યો પ્રેમ અઢેહુ રે;
નરનારી વાંદ્યઉતેહુરે ઠાઠી થઇ મહુની ઢેહુ રે,
પસથો ચિત્ત ભુઈ મઇત્રેહુરે ઉપસ્યઉ ખલક દલ ખેહુ રે,
એહુવા મહારે પાસજી મનવસઇ—એ આકણી. ૧

વાણી તેહિજ જિણુ સજી સખિ ગુહિર ઘટા ઘનઘોર,
જ્યે.તિ ઝખુકે બીજલી સખિ, એ આડંબર કોઇ એ ર રે;
પ્રમુદિત ભવિજન મન ચોર રે પિણુ નહી કિહા કુમતિ ચોર રે,
કદર્પતાણો નહીં જોર રે અંધકાર ન કિણ હી કો રે. એહુવા૦ ૨

મહિર કરઇ સહુ ઉપરઇ સખિ લહિર પવનની તેહ,
સુર અસુરારિક આવતાં મખિ, પીલી થઇ દિશિ જેહુ રે;
જાણૈ કુટંગ કુસુમ રજરેહુ રે, જિહાં ધર્મધ્વજા ગુણગેહુ રે,
તે તઉ ઈન્દ્રધનુષ વણેહુ રે, અભિનવ કોઇ પાનસ એહુ રે,
ઇમ નિરખો મહુ નયણેહુ રે. એહુવા૦ ૩

અતુર પુરૂષ આતક તણી સખિ, મિટ ગઇ નિરસતુરંત,
હરિહર રૂપ નક્ષત્ર નહિ સખિ, નાઠઉ તેજ નિત ન રે,
થયઉ દુરિત જાસક અ તરે, અનિવર મંદુક દુરણ ત રે,
જિહા વિજય માન ભગવંત રે વિક્રમિત ત્રય ભુવન વન ત.

એહુવા૦ ૪

૨૪૨ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમનું

મુર મધુકર આલગિયા મળિ, પઢિક ફિળ
વિરહી જેહ કુદર્યાનાં મળિ, પાવઠ હુળનદં
ગુદ્ધથી વિરમ્યા રગિન્દરે, હુરિયા થયા મુગુન
વિસનિ મનિ ગનિ અમદરે, પશ્ચવિત વેલિ ર
ફેર્યા સગલાઈ કદરે

ઝિર મિર ઝિર મિર ઝટ કચ્છ, મળિ નાવઠ ફિર
પ્રતિજોવિત જહુ જેકુવા મળિ, લ્યઠ વગિ ત્રિણ
હસ સર માભગિયાહરે, તેજન ધરે મુગતિની
તિહા હીમઠ રનન ઘણહુરે, જાણે નવલ મમોલ

જીવદયા તિહા જાણિયઠ મળિ, નીલી દરી ભર
નીજનણઠ રૂપઠ ભલો મળિ, પ્રગટતક પ્રણયઅકુર
હુ ખદે હુગ ગયા સદુ ક્રરે, ઇમ વર્ષા લવાઠ ભૂરિ
પ્રભુના ગુણ પ્રમલ પદુરે, કહે વિનયઅન્દ મહુહિરે
અહુવાદ

શ્રી મહાવીર (જન રતનન.

(૫)

(દશ-દાશની)

મનમોહન મહાવીર રે ત્રિસલા રા જાયા,
તાહુગ ગુણ ગાયા મનહા મે પ્યાયા;
તોહી રે તાહુરા ખાતર મે નહીં રે ઇવડીસી,
તકસીર રે ત્રિં આજ્ઞાકારી રે હુ સેવક સદી રે ૧

તુઝમું પૂરવઈ લેહુ રે ત્રિં રંગલાયો ચોલ મલુઠં લ્યું રે;
 દિન દિન બાધઉ તેહુરે ત્રિં ભલારે વ્યવહારી કેરી પીઠં લ્યું રે ૨
 નિશિ દિન મંઈ કહુ જોર રે ત્રિં ચોલગ કીધી સ્વામી તાહુરી રે;
 ભવમંકટથી છોરિ રે ત્રિં કહોરે નિરાસી કિમ જાઈયઈ રે. ૩
 શ્રીગુહિ હવઈ ઘરમાંહિ રે ત્રિં લૂખો રે તૌં સ્યા માટે બાઈયા રે ૪
 તાયો તે સુરનર કોડિ રે ત્રિં પોતે તરી રે શિવ સુખ અનુલવેઈ રે;
 મુઝમાં ડહી ખોર રે ત્રિં તારે નહીં સ્યો મુઝ નઈ હિવઈ રે. ૫
 ચોછા તણુડિ સનેદી રે ત્રિં જાણું રે પર્વતકેરા વાહલા રે;
 ભદુના બહુ એક રેહુ રે ત્રિં પછઈ બિછડઈ લ્યું તરડાહલા રે. ૬
 નિષ્પરિ નેહુની રીતિ રે ત્રિં નહીં છે રે ચરમ જિનેસર આપણીરે;
 વિનયચંદ્ર પ્રભુની નીતિ રે ત્રિં રાખઉ સ્વામીનઈ સેવકતણીરે. ૭

કેશશ

(૧)

(શતિગિન લામણુષ આઠ એકની)

કંઠુ પડિ મઈ ચાવીસી કીધી, સદ્ભાવે કરિ સીધીછ,
 કુમતિ નિકેતન આગલ દીધી, સુમનિસુવા બહુ પીધીછ. ઈછું ૧
 ઈછું મેં જોઈ તણી છઈ દહના, શુણુ ઈક ઈકથી ચઢના છ;
 સ્વચ્ચન પડિત વાચ્યઈ પઢના, દુર્ગન રહસ્યઈ કુઢનાછ ઈછું ૨
 પૂરુ જાન સ્યા મન આણી, વેધક વાણી વખાણી છ,
 વિષુધ બણી અગ્રોધ મમાણી, મૂરખ મતિ મુઝાણી છ. ઈછું ૩
 બોધબીજ નિર્મલ મુઝ હુઝો, દિયો દુરતિ નહુ દુઝોછ,

૨૪૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

સ્તવના નો મારગ છઈ જાઅઉ, જાણૈ તે કોઈ ગિરૂઓ જી. ઇલુ. ૪
સ વત સત્તર પ ચાવન વરસઈ, વિજયદમમી દિન હરખઈજી;
રાજનગરમા નિજઉતસરખઈ, એ રચી ભક્તિ અમરખઈજી.

ઇલુ. ૫

શ્રી ખરતર ગુણ સુગુણ વિરાજઈ, અ ખર ઉપમા છાજઈજી,
તિહા જિનચ દ્ર સૂરીશ્વર ગાજઈ, ગચ્છપતિ ચન્દ્ર દિવાજઈજી.

ઇલુ. ૬

પાઠક હર્ષ નિધાન સત્રાઈ, જ્ઞાન તિલક સુખદાઈજી,
વિનયચન્દ્ર તસુ પ્રતિમા પાઈ, એ ચૌવીસી ગાઈ જી. ઇલુ. ૭

સામાયિક ચ મોક્ષાગ, પરસર્વજ્ઞમાષિતમ્ ।
વાસી ચન્દન કલ્પાના મુક્તમેતન્ મહાત્મનામ્ ॥

અર્થ.—સામાયિક એ મોક્ષનું સર્વજ્ઞ ભાષિત
પરમ સાધન છે વાસલાનું છેદન અને ચ દનનું
નિલેપન એ બન્ને પ્રત્યે સમાન વૃત્તિવાળા મહા-
પુરુષોને તે હોય છે

(૩૨)

પદિન મેરુવિજયશ્ચતા શિવ્ય શ્રી વિનીતવિજયશ્ચ.

ચેવીમી ગ્યના-૧૭૫૫ આશ્વાસ

પદિન મેરુવિજયશ્ચતા શિવ્ય શ્રી વિનીતવિજયશ્ચની
ચેવીમીની ભાષા-ગ્યના હુગ્ગંદમ અને દાહિન્યમય છે અને મુંદર
ગદ-ગદર્ણુમાં બનાવી છે તેમની ખીણ સાહિત્ય-ગ્યના વાણુવામાં
નથી. આ સાથે તેમના પાંચ રતનન આખ્યા છે

શ્રી ઋષભજિન રતન.

(૧)

મુંદર મૂરતિ સાહિબ સેવીએ, ઋષભ જિહ્વેસર રંગ મુગુણુનર;
પરનાશ પરનાપુરે મુજ પ્રહુ, હીઠે ઉદ્ધટ અંગ વાલેસર.

મુંદર મૂરતિ સાહિબ સેવીએ. ૧

અંતરભી આદિ જિહ્વેમરુ, અવધારો અરદામ્ર મું;
મેડુ નજર કરી નીરખો સેવક, પૂરો મનતણી આસ વાં મું ૨
ત્રિભુવન તારણ શિવમુખ કારણ, હુ ખડુર દીનદયાળ મું;
મટેર કરી નિજ સેવક મન રમો, કોકિલ જેમ રમ્યાળ વાં મું ૩
આજ મને મનવ છિન મુજ ફળ્યાં, નાઠા ભવદુઃખ દર મું;
આજ અમી મેડુ વૃંથો આગળે, પ્રગટયો પુણ્ય અંકુર વાં
મુંદર ૪

આજ થકી દિન વહીઓ માહરો, ફક્તીઓ ઘર મહકાર મું;

ભાવઠલંબણુ ભેટયો જગધણી, મરુદેવી માત મહાર
સુદર૦

ખણુ ક્ષણદાયક હોવે દિનદિને, તુઝ સેવા સુરવેલ સુઃ
સીંચી જે પ્રભુ જો નિજ સેવકે, ભગતિ અમીરસ રેલ
સુદર૦

સોળ કળા સ પૂર્ણ ચંદ્રમા, સુદર તુઝ મુખ જોય સુઃ
અ ગે આણુ દિગ્ગજને માહરે, ઠરીઆ લોચન દોય વાં
ઇક્ષાગવશે વિમલ વિભૂષણુ, વિમલાચલ તુઝ વાસ સુઃ,
શિવસુંદરી સ્યુ પ્રભુ મુજ આપજો, અવિહત મુખ વિલાસ. વાં
સુદર૦

સકલ પંડિત સુંદર સિર સેહરો, લાવણ્યવિજય ગુરુરાય સુઃ
પંડિત મેરુવિજય ગુરુ સેવક, વિનીતવિજય ગુણુ ગાય. વાં
સુદર૦

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

સકલ મનોરથ સુરમણિ રે, સોલસમો જિન લાણુ રે મનવસીઓઃ
વિશ્વસેન નરરાયનો રે, વશ વિભૂષણુ જાણુ રે. શિવરસીઓ. ૧
અચિરા રાણી જનમિઓરે, ચઢિદ સુપન સુવિચાર, મન
છપ્પન દિગ્ગજમરી મિલીરે, ગાયો ગુણુ નિધિ સારરે. શિવ૦ ૨
ચઢિવિધ દેવ નિકાયના રે, નાયક ચોસઠ ઇંદ રે, મન
જનમ મહોત્સવ ખહુ પરે રે, કીધો મેરૂ ગિરીંદ રે. શિવ૦ ૩
પટખંડ પૃથવી વશ કરી રે, વચરી તણા મદ મોડિ રે મન
ખત્રીશ સહસ નરેશ્વર રે, સેવકરે કર જોડી રે. શિવ૦ ૪
ઈમ રાજ સિરી વર લોગવીરે, થયો કેવલ કમલા કંતરે, મન
મેરુવિજય શિષ્ય ઈમ ભણુરે, સેવો એ અરિહંતરે. શિવ૦ ૫

શ્રી નેમનાથ સ્તવન

(૩)

(આપે સડાની-દેશી)

મન મોહનીયા પિઉ સૃણુ રે ચામલીયા નાહક,
હું સસનેહી રે;

મન મોહનીયા પિઉ અષ્ટલયાંતર પ્રીતિ કે,
નવમે ભવ ક્રિમ પરહરી રે. મન૦ ૧

પિઉ તું છે અતુર મુજાણુ કે, હું ગોરી શુણુ આગલી રે, મન૦

પિઉ બોલે રાબૂલ નાર કે, વાલિમ વિરહે આકલી રે. મ૦ ૨

પિઉ જોળનના દિન જાય કે, અવસર લાહો લીછયે રે, મ૦

પિઉ અવસર ઉચિત અજાણુ કે, પશુ ઉપમ તસ દીછયે રે.

મન૦ ૩

પિઉ કુલમાલા સુકુમાલ કે, કુમલાયે તુજ કામિની રે; મ૦

પિઉ દિન જાયે જન વાત કે, પણ નવિ જાયે યામિની રે.

મન૦ ૪

પિઉ શિવાદેવી માત મહહાર કે, આર કરો અળલા તણી રે; મ૦

પિઉ યદુપતિ નેમિકુમાર કે, આવો મંદિર અમ ભણી રે.

મન૦ ૫

પિઉ જોડયા શ્રી જગદીશ કે, વીથ વિસવા તુમે લાવજો રે, મ૦

પિયા જો મ સાર અસાર કે, મુગતિ મંદિરમાં આવજો રે.

મન૦ ૬

પિયા રાબુલ નેમિજિણુંદ કે, અવિહુડ શિવ મુખ દીઠડા રે;

મન૦

પિઉ મેરુવિજય શુરુ શિષ્ય કે, વિનીતવિજય મન મીઠડા રે.

મન૦ ૭

ત્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૪)

(માહની સહીરે સમાણી-એ રંગી)

નિરમલ નીરે અંગ પખાલી, પહેરો ખીરોદક સાડી રે.

માહરી સહીરે સમાણી.

ખાવતા ચદન ભરીય કચોલી, પાસ પૂજો લલર લોલી રે.

મા૦ ૧

અંપક કેતકી માલતી મોગર, માહિ બોલસિરી સુખકારી રે, મા૦

લાખીણા ટોડર કરી જિનવર, કઠે ઠવો જયકારી રે મા૦ ૨

કર ગ્રહી વીણા વેણુ મૃદ ગા, હાથે દીચો એક તાલી રે, મા૦

નવ નવ રાગ મિલાવત ગાવત, જિનગુણ રંગ રસાલી રે.

મા૦ ૩

મન વાંછિત સુખ સુરતર કહો, વામા નદન વદો રે, મા૦

નિરખત નેહ અમીરસ વરધત, જસ સુખ પુનમચ્છો રે

મા૦ ૪

પ્રાણુ પિયારે મોહનગારે, માહર મનડુ મોહીને લીધું રે, મા૦

દેખતહી નયણે નેહ લાગો, જાણુ કામણડું કાઠ કીધું રે.

મા૦ ૫

અંતરજામી સાહિબ સેતી, જાણુ ખિણ એક દુર ન થાઉ રે, મા૦

અહનિશિ ચરણ કમલ આરાધુ, ખલિ જાઉ તો સુખ પાઉં રે.

મા૦ ૬

શ્રી લાવણ્યવિજય ગુરરાયા, પાસ પરમેસર ધ્યાયા રે, મા૦

પડિત મેરુવિજય ગુર શિષ્યે, વિનીતવિજય ગુણ ગાયા રે.

મા૦ ૭

શ્રી મહાવીરજિન સ્તવન.

(૫)

આજ મારુદે મુરતરુ કૃપીઓ આર,

થર આંગણિ શોભાકરુ છરે છ:

આજ મેં વિરાજાનંદન દેવ, હીડો દેવ કથાકરુ છરે છ. ૧

જિનશ્વ તાડરા શુભ અવકાશ, મંગલવંશ પદે નિરમલા છરે છ;

જિનશ્વ મ્હાલારું દિનરાત્ર, મૃદી મનના આંખલા છરે છ. ૨

જિનશ્વ ઉત્તમ જનશ્ચું રંગ, ચાલ મશ્વક તણી પદે છરે છ,

તુમશ્ચું અવિરુદ્ધ નેરુ, નિગ્ધુ લો રવી પદે છરે છ. ૩

જિનશ્વ તાડરી શુભમણિમાળ, કંઠે જે ભવિ ધારણે છરે છ;

જિનશ્વ ધનધન નમ્ર અવનાર, જે તાડનું નામ મ્હાલારશે

છરે છ. ૪

જિનશ્વ મેરુવિજય શુભ શ્રીમ,

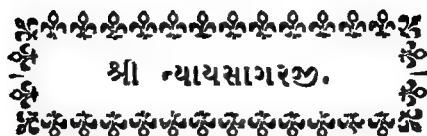
વિનીનવિજયના વચણાં છરે છ:

જિનશ્વ જે શિવ ધરશે નિવ, નમ્ર થર રંગ વધામણા

છરે છ. ૫

નિગ્ધવચિત્તં દેવ, પદ્માન્તેનંદ્ર નરવત ।
 કુશલકાશ્યપરચ્છાન, મર્ચયોગ વિશુદ્ધિન ॥
 અર્થ:—નરવચી આ આનાચિત્ત એકાન્તપણે
 નિગ્ધ છે કારણ કે તે કુશલકાશ્યપર છે, એટલું જ
 નહિ પણ મર્ચયોગની વિશુદ્ધિ છે.

(૩૩)

ચોવીસી-૧૭૬૦ આસપાસ

શ્રી તપગચ્છમા સાગર શખામા તેઓશ્રી થયા છે મારવાડમા
લિખ્તમાળ ગામમા ઓસવાળ જ્ઞાતિમા શ હ મોટાને ત્યા લાયાંપ ને
ત્યા સ વત ૧૭૨૮ મા જન્મ થયા નામ નેમિદાસ શ્રી ઉત્તમસાગર
પાસે દીક્ષા લીધી શ્રી કેશરીઆજી તીર્થમા ત્રિગપર નરેન્દ્રકીર્તિ સાથે
વાદ-વિવાદ કરી જીત મેળવી સ વત ૧૭૬૭મા અમદાવાદમા
હુહારની પોળમા સ્વર્ગવાસ પામ્યા તેમનો રતૂપ કદમપુગની વાડીમા
કરવામા આવ્યો

તેઓશ્રીએ એ ચોવીમી બનાવી છે સાદી ને સરળ ભાષામા
જીવન જીવે રાગો ને દેશીઓમા સ્તવનો બનાવ્યા છે તેઓશ્રીએ
સુરતમા બિરાજમાન શ્રી સૂરજમહાલ પાર્શ્વનાથનું સ્તવન
બનાવ્યું છે, જે આ સાથે મુકવામા આવ્યું છે શ્રી સુગત બદર પાસે
રાદેર ગામમા શ્રી મહાવીર રાગમાલાની રચના છત્રીસ રાગોમા
કરી છે જેની પ્રશસ્તિ આ સાથે છે તે સિવાય તેમના દસ સ્તવનો
આપ્યા છે

સાહિત્ય-રચના

- ૧ શ્રી સમ્પ્રકૃત વિચાર ગર્ભિત મહાવીર સ્તવન ૧૭૬૬ (સતાવીસ
ભવનું)
- ૨ પિંડદોષ વિચાર સજ્ઞાય ૧૭૮૧ ભગ્ન્ય
- ૩ નિગોદ વિચાર ગર્ભિત સ્તવન
- ૪ મહાવીર રાગમાલા ૧૭૮૪-સુગત પાસે રાદેર

શ્રી આદિજિન સ્તવન

(૧)

(માહરૂ મન મોહ્યુ રે શ્રી તિમળાચળે રે—એ દેશી)

જગદિપકારી રે સાહિબ માહરો રે, અતિશય ગુણમણિધામ;
આદિ જિણેસર અતિ અલવેસર રે, અહનિસિ ધ્યાઈ રે નામ

માહરૂ મન મોહ્યુ રે મરૂદેવી નંદસ્થુ રે૦ ૧

દોય કર જોડી તુમ સેવા કરે રે, મુરનર કિન્નર કોડ;

પ્રાતિકારિજ આઠે અહનિસિ રે, કવણ કરે તુમ્હ કોડ મા૦ ૨

ચારે રૂપે રે ઔવિધ દેશના રે, દેના ભવિજન કાજ,

માનું એ અઉ ગતિના જન તારવા રે; છાજે જથું જલધર ગાજ.

માહરૂં ૩

તે ધન પ્રાણી રે જિણે તુમ દેશના રે, સમયે નિરખ્યું નર,

કણકચોળે રે વાણીની સુધા રે, પીધી જેણે ભરપૂર. માહરૂં ૪

હુ તો તરસ્થુ રે તુમચા ધ્યાનથી રે, અનોપમ એહ ઉપાય;

ન્યાયસાગર ગુણ આગર સાહિબા રે, લળીલળી નમે નિતુ પાય.

માહરૂં ૫

શ્રી આદિજિન સ્તવન.

(૨)

ઋષભલંછન જિન વનીતાવાસી, પંચશત ધતુ તતુમાનમાં,

પ્રભુ તાહરી સુગતી મે ધરી ધ્યાનમા પ્રભુ૦ ૧

જગ ઉરણુ સવિ કીમો તે તો, ધન વરસી વરસીદાનમા,

નાલિરાયા કુલમંડન ગાઉ, મરૂદેવી સુત ગાનમા પ્રભુ૦ ૨

રપર જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

ચરણોત્સવ ઇન્દ્રાદિક સારે, શ્રી જિન યેસે જ્ઞાનમાં;
ગીત જ્ઞાન પ્રભુ આગે નાચે, સાચે રાચે તાનમાં પ્રભુ ૩
પંચમહાવ્રત લેવા અવસર. સમજાવે સુર જ્ઞાનમાં;
ન્યાયસાગર પ્રભુમેવક માચે, વાણી અમૃતપાનમાં. પ્રભુ ૪

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૩)

(આ જિમ કળ મિત્રે પદેશી માતા હો, આં એ દેશી)

સાહિબ કળ મિલે સસનેહી, ખ્યારા હો, સાહિબ
કાયા કામિનિ છુડસેં ન્યારા, ઐસા કરત વિચારા હો. સાં ૧
સુન સાંઈ જગ આન મિલાવે, નવહમ મોહનગારા હો સાં ૨
મેં તો તુમારી ખિજમતગારી, જૂઠ નહિજે લારા હો, સાં ૩
શ્રમન કહે સુન યૈન હમારા, ટારો વિષય વિકારા હો. સાં ૪
સ યમ પાલો નિજ તન ગાલો, લેઈ અનુભવ લારા હો સાં. ૫
પિઉ કે સાચે હમ મન સાચે, ઘટમે હોત ઉજારા હો સાં. ૬
કહિના કીના સ યમ લીના, ન રહ્યા કરન ઉધારા હો. સાં ૭
વેદ ઉછેદી જાતિ અલેદી, મેલે શાતિ સુધારા હો. સાં ૮
અચિરાન દન શીતલ ચ દન, ન્યાયસાગર સુખકારા હો.

સાહિબ ૯

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૪)

શાંતિ જિનેસર દેવ દયાલ શિરોમણી રે, કે દયાળ શિરોમણિ;
સોલમો જિનવર પ યમ ચક્રી જગ ધણી રે. કે ચક્રી ૧

પારેવા શું પ્રીતિ કરી તિણિ પેરે કરે રે, કે તિણિં
 જનમ જગ લય મગ્ધ સીંચાણાથી ઉદરો રે. કે સીંચાં ૨
 તિણિં કાંઈ કીધું હોયે તે મુજને કહો રે; કે તે મુજં
 ને શરણ કર્યાની લાજ તો મુજને નિરવહો રે. કે મુજં ૩
 પાંચે પડે હુણુ કહે તુજ સેવના રે; કે કહેં
 સિંહિકેય મુન બીતિ નિવારણ કામના રે. કે નિવારણ ૪
 તિણે કારણ હું સેવક સ્વામી તું માહરો રે; કે સ્વામીં
 તેહથી હું છું અધિક સેવા પર તાહરો રે. કે સેવાં ૫
 શાંતિ નામ શુણુ રહયે મુજને તારતાં રે; કે મુજનેં
 ન્યાયસાગર કહે ઇષ્ટ પ્રભુ દિલ ધારતાં રે. કે દિવં ૬

શ્રી નેમિનાથ જિન સ્તવન.

(૫)

(મેલ સદસ ગોપીમા પટગણી દાગળ લખ્યો કેધને રે મીઠા જાઓ ઝો
 દીવાસા દેધને રે દેશી)

આઠ લવની તુમે પ્રીત જ પાલીછ, તમને ભવ સાથે લધને રે,
 ઠા જાઓ ઇં દિલાસો દેધને રે કાં ૧

અમનં મૂડીને તુમે રૈવત પધારીયાછ, સંયમ મુંદરી લધને રે.
 કાં ૨

પગ્ગયા વિણ અમ્હે પ્રીત જ પાલુછ, એ તો વરે છે કેધને રે.
 કાં ૩

એતો કનિકા નિહ વધૂનીછ, તુમે આદર દો છે બેધને રે.
 કાં ૪

ગોકવરીરં મને દીઠી ન મુકાવેછ, તુમે આદર કરશે કેધને રે.
 કાં ૫

૨૫૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-ગ્તનો અને તેમની દાન્ય-પ્રમાદી

અનુલવ મિત્રે મન મેલ કરાવ્યો છું, અનુલવ ઘરમાં લેઈને રે.

કાં ૬

તેમ રાજુલ શિવમદિર પધાર્યો છું,

ન્યાયસાગર સુખ દેઈને રે. કાં ૭

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૬)

(વણનદેલા-એ દેશી)

નેમ નિરજન સાહિબાગે, નિરૂપાધિક ગુણ ખાણિ;

મનના માન્યા.

જન્મ થકી જોણે તજ્યા રે, રાજ રાજિમતી રાણી.

મનના માન્યા. ૧

આવો આવો હો પ્રીતમ વાતા કીજે,

પ્રીતમ લાહો લીજે હો, મન૦

પ્રીતમ રસ પીજે હો પ્રીતમ, આપણ કીજે જનમ પ્રમાણ.

મન૦ ૨

ત્રિણ પરણ્યો પણ તાહરી રે, નારી કહે મહુ લોક, મન૦

આચી હુ છું પતિવ્રતા રે, ગાયો થોક થોક. મન૦ ૩

સમુદ્રવિજય શિવાદેવીનો રે, નદન ચદુકુલચદ, મન૦

શ્રી લલન અજન વને રે, બાવીસમો જિનચદ મન૦ ૪

સબધને સકેતવા રે, આવી તોરણ બાર, મન૦

દિર પાછા વ્રત મહિઉ રે, ચઢીયા ગઢ મિરનાર મન૦ ૫

રાજુલ પણ અનુલહે રે, સયમ કેવલ સાગ, મન૦

દંપતિ દોઉ એકણિ તિલિ રે, અખય પણે એક તાર. મન૦ ૬

અષ્ટ ભવાંતર પ્રીતકી રે, પાલી પૂરણ પ્રેમ; મનં
ન્યાયસાગર સુખ સંપદા રે, પ્રગટે સકલ સુખ જેમ, મનં ૭

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન.

(૭)

(કાનુકા માર કાં કરી મીઠા પ્રુરુષે ગાગરડી એ-દેશી)

ચિંતામણિ પાસજી ગમે રે, પાસજી ગમે રે;
પ્રહુ ઉઠી પ્રહુ સુખડુ દીઠે, હુંખડું થમે રે, ચિંં ૧
ચિંતામણિ પરે કામિત પૂરે, હુંખ ઝમે રે, ચિંં ૨
ત્રિભુવન નાયક સુરપતિ પાયક, કામ દમે રે, ચિંં ૩
પામી અમૃત લોજન કુકસ, કૌણ જમે રે, ચિંં ૪
સાહિબ સમરથ સમકિત પામી, કૌણ વમે રે, ચિંં ૫
મિથ્યા મૂકી મુજ મન રાચે, શુદ્ધ ધરમે રે, ચિંં ૬
અધિકું ઓછું સેવક ભાળે, સ્વામી ખમે રે, ચિંં ૭
ન્યાયસાગર પ્રહુ અહુનિશી ચરણે, શીશ નમે રે, ચિંં ૮

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૮)

(દેશી-પાધવીવાતી)

મનનો માનીતો મિત્રો ને મિલે, હારે સાહિબ ને મિલે,
તો કહું મનની વાત ને;
હુ ખ ભ જન જિન આગડેજી, સુખીણી સાતે ધાન ને મં ૧
મનમોહન મુજ વાલ હોજી, સ્વામી શ્રી પાસ જિણુ દને,

૨૫૬ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

હોણ હો જમ સાનિધેણ, તુરત થયો ધરણેન્દ્ર જો. મં ૨
મન મિલીયા શુ વાતડીણ, તે અમૃતથી પણ મીઠ જો;
નેહથી તન મન બાધીઉંણ, તસ દગ્ધિન સહુથી ઉચ્છિં જો મં ૩
લછન મિસી દરે વીનતીણ, ફણધરી રહીઓ નાગ જો;
વિધધર પણ ફરે કરોણ માહર પ્રભુ વડભાગ જો મં ૪
શ્રી અન્વમેન મુત મુદરેણ, વામા માત મહાર જો,
નીલવગ્ણ ગગ્ણે રહુ જ, એવકે કર્ગશ સભાલ જો મં ૫
ભવિમનવંછિત પૂરવાણ, કલિ કલ્પકુમ મમાન જો,
ન્યાયસાગર કહે માહરેણ, પ્રભુ ધ્યાને વધતો વાન જો મં ૬

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૯)

વહું વીરજિનેસર રાયા, વર્ધમાન મુખદાયા જ,
શાસન નાયક જેહ કહાયા, જગ જસ વાદ સવાયા જ વં ૧
હરિલછન કચનવન કાયા, સિદ્ધારથ નૃપ તાયા જ;
સિદ્ધારથ થયા કર્મ ખપાયા, ત્રિસલા રાણી માયા જ વં ૨
લઘુવયથી જેણે મેરુ ગલાયા, વીરવેતાલ હગયા જ;
દુર્દર મોહ જેહ જીતીને, જ્યોતિમેં જ્યોતિ મિલાયા જ. વં ૩
જસ શાસનથી ખટ દ્રવ્ય પાયા, સ્વાદ્વાદ સમજાયા જ;
અભિનવન દન વનની છાયા, દર્શન જ્ઞાન ઉપાયા જ વં ૪
લગ્ન વણ છે ગૌનમ ગયા, લખિનિધાન મન ભાયા જ;
ન્યાયસાગર પ્રભુના શુભ ગાયા, મુજમ મુખોધ સવાયા જ.
વંદું ૫

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૧૦)

(જગી જગી જગત્તે નીટી દેગિ દજ ટીકાલકા હો રાજ પ્યારે લાગો-એ દેશી)

નિરખી નિરખી સાહિબકી સુરતી, લોચનકે રે લટકે;
હો રાજ પ્યારા લાગો.

માને બાવાજી રી આણુ પ્યારા લાગો,

માને દાદાજી રી આણુ પ્યારા લાગો. ૧

તુમ વાણી મોયે અમીય સમાની, મન મોહ્યુ મુખ મટકે;
મુઝ મન લમરિ પરિમલ સમરી, ચરણ કમળ જઇ અટકે;
હો રાજ ૦ ૨

સુરતી દીઠી મુઝ મન મીઠી, પર મુર કિમ નવિ ખટકે;
જેન ઉવેળી ગુણીના દેખી, ત્યાથી મુઝ મન છટુકે.
હો રાજ ૦ ૩

વિશલાન દન તુમ પયવંદન, શીતલતા હુઈ ઘટકે;
ઉત્તમ સીસે ન્યાય જગીસે, ગુણ ગાયા રંગ રહુ દે.
હો રાજ ૦ ૪

(૧૧)

કલશ.

ચોવીસ જિનવર લવિક હિતકર, સકલ મગલ સુરતર,
વિવિધ દેશી બધિ ગાયા, લક્ષિ વશથી મુદર:
તપગજી શોભાકરણ કવિવર, ઉત્તમસાગર પદ કળે:
રસિક મધુકર ન્યાયસાગર, શિષ્ય છન ગુણને લજે.

(૧૨)

શ્રી સૂર્યમંડન પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

સુરનિ મહત પૂરતિચરી, મો મનિ અતિ હિં મુહ્ય
તથા ઇન્દ્ર ઉન્નતે નિલેષુ ગાહે કાય. (૧)

મનેડી સાહિબ મેરા યે. અરે હા હાં નહીને બંદા તેગ યે
અરે હા હા મે છે ર ન કેરા યે

અરે હાં હો હાગે લવ કેરા યે. આંકણી
તુહી સાગત જન મનરંજન. મોં મતકુલન ભાગ
તુન્હુ ગુણ પરિમલ નહુમહે ગુન ગદિલ ભમર પર ભાગ.
(૨) મનેડી

મો મન વિતન તુહિ બિરજે. ચોર ન આવે કાય,
તુઝ સુખ પડય મોહિયો. મન ભમર રહિયો લોભાય.
(૩) મનેડી

તું નીરાગી હુ તુન્હુ ગુણગી હંમ કિમ વાયે હેત;
પ્રીત દુરહ ન ફરે, હન્હુ તથા અથા હુ દેત (૪) મનેડી
તુહિ જ લચી તુહિ જ સાહિબ, સૂરતિમંડન પામ;
ન્યાયભાગર પ્રહુ આગરિ, એ એવકની અરદાસ (૫) મનેડી

શ્રી મહાવીર રાગમાલા પ્રસન્નિ.

(૧૩)

(ગદ્ય-૨ = ૧૭૮૪-ગદ્ય-સૂત)

અને—ઘર ઘર મંગલ માલ આજ મારે ઘર ઘર મંગલ માલ.

વીર નિર્ગુણે દેવલ ઉન્નત દંડે કરે તલકાલ ૧

આજ મારે ઘર ઘર મંગલ માલ

ધરિ ધરિ રંગ વધાર્થ મંડન, શોભા ઝાંક ઝમાલ;
રહી રાંદેર નયર ચોમાસુ, જિહો જિનભુવન વિશાલ. ૨
આજ મારે૦

વેદ વસુ સુનિ વધુ મિત, હુપે એ રંગ માલ;
૪ ૮ ૭ ૧
ધનતેરસ દિનિ પૂરણ કીધી, છત્રોસ રાગરસાલ. ૩
આજ મારે૦

સોમચંદ શાહ જયચંદ હોત ઇ, એ ઊત્તમ ગુણ ભાલ;
પંડિત ઊત્તમસાગર સેવક, ન્યાયસાગર સુરસાલ. ૪
આજ મારે૦

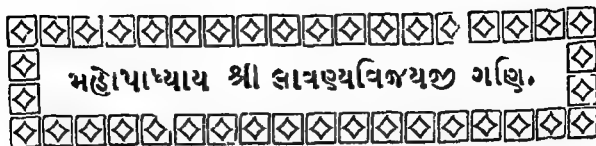
મહાવીર ન્તવ્યા મેં પુણ શુધ, ગુણ મણિ ભરિયાલ;
ઘર ઘર મંગલ માલ આજ, મારે ઘર ઘર મંગલ પાલ ૫

કલશ.

જય જગત લોચન તમ વિરોચન, મહાવીર છનેસરો,
મેં શુદ્ધો આગર્થ ભક્તિ રાગર્થ, જગતર્થ જગ અઘહરો,
તપગચ્છ મંડન દુરિત ખંડન, ઊત્તમસાગર બુધ વરો.
તસ ક્ષીસ ભાસર્થ પુણ્ય આશય, ન્યાયસાગર જય કરો.

(૩૪)

ચોવીસી-રચના સવત ૧૭૬૧ ખલાત

પડિત લાવણ્યવિજયજીના શિષ્ય શ્રી મહોપાધ્યાય શ્રી લાવણ્યવિજયજીએ ખલાતમાં આ ચોવીસી રચના કરી છે તેની પ્રત સુરત શ્રી દેવચંદ લાલભાઈ ભડારમાંથી મળી પણ અધૂરી છે તેમની બીજી સાહિત્ય રચના-ગણવામાં આવી નથી

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન.

(૧)

(મહાવિદેહ ક્ષેત્ર સોહામણુ-એ દેશી)

આદિ જિનેસર સાહિબા, જન મન પૂરે આશ લાલ રે;
કરીય કૃપા કરુણા કરો, મન મંદિર કરો વાસ લાલ રે આં ૧
મહિમાવત મહત છે, જાણી કીધો નેહ લાલ રે,
આવિહુડ તે નિત પાલીધ, ચાતક જિમ મનિ મેહ લાલ રે.

આદિં ૨

નિસનેહીસ્યુ નેહલો, હૃદય દહે ભાતિ લાલ રે,
ઉઘ વેચી ઉજાગરો, લીધો તેણિ બહુ ખતિ લાલ રે આં ૩
તુજસ્યું મુજ મન જે મિલ્યું, તે જાણે તુ દેવ લાલ રે;
તુજ ચિત્તમેં કિમ જાણીધ, વિનતિ કરૂં નિત મેવ લાલ રે

આદિં ૪

(૩૫)

શ્રી રામવિજયજી શ્રી મુખતિવિજયજીના શિષ્ય.

ચોવીમી રચના ૧૭૬૦ આસપાસ મહેસાણા.

લેખન કાળ ૧૭૬૦ થી ૧૭૬૦

શ્રી તપગચ્છમાં શ્રી હિરવિજયસૂરિની પર પગમાં શ્રી મુખ
તિવિજયજીના શિષ્ય શ્રી રામવિજયજી ઉપાધ્યાય શ્રી યજ્ઞેવિજયજીના
સમકાલીન હતા તેઓશ્રીની ચોવીમી સુદ્ધ અને ભક્તિગત તથા
યોગના વિષયોથી ભરપૂર છે તેમજ તેઓએ શ્રી શાંતિજન ગણ
બહુજ સુદ્ધ બનાવ્યો છે તેઓશ્રીએ માત્ર નય ઉપર મોટી સજ્જાયો
લખી છે એમ કહેવાય છે કે તેઓશ્રીની વ્યાખ્યાન શૈલી એટલી બધી
લોકપ્રીય હતી કે એક વખતે સમગ્ર વિદ્વાન ઉપાધ્યાય શ્રી યજ્ઞે-
વિજયજીને તે સાલગયાની ધૃષ્ટિ થતા, તેઓશ્રી ત્યાં ગયા, અને
તેમની લોકપ્રિય ભાષા તથા દૃષ્ટાંતોથી સમન્નવવાની શૈલી જોતાં
શ્રી યજ્ઞેવિજયજી ૭૬ થઈ ગયા તેમના વ્યાખ્યાનમાં લોકોની મોટી
સખ્યા હાજર રહેતી આવા સમર્થ વ્યાખ્યાનાની ચોવીસીના
શ્લોકો અવશ્ય મોઢે કરવા જોવા છે

સાહિત્ય-રચના.

ગુજરાતી

- ૧ શ્રી તેજપલ ગણ સં ૧૭૬૦ ૨. શ્રી ચોવીસી મહેસાણા
સં ૧૭૬૦ આસપાસ ૩ ધર્મન્ત ઋષિ ગણ સં ૧૭૬૬.
- ૪ શ્રી શાંતિજન ગણ સં ૧૭૮૫ ખંડ ૬, ગાથા ૬૬૫૧ અમદાવાદ
- ૫ શ્રી લક્ષ્મીમાગઃસૂત્રિ નિર્વાણ ગણ ૧૭૮૮ ૬ ૨૦ વિદ્યમાન શ્લોકો,

સંસ્કૃત

૧. ઉપદેશ માળા દીપ્ત

શ્રી મધ્યલ જિન સ્તવન.

(૧)

(યોગમયા ગરબે રમે રે ને-એ દેશી)

ઓળગડી આદિનાથની ને, કાઈ કીલ્લએ મનને કોડ ને,
હોડ કંરે કુણ નાથની ને, જોડના પાય નમે સુર કોડ ને.

ઓળ૦ ૧

વાહતો મરુદેવીનો લાડલો ને, રાણી મુનંદા હૃદયનો હાર ને;
ત્રણ ભુવનનો નાહલો ને, માહરા પ્રાણુતણા આધાર ને.

ઓળ૦ ૨

વાહલે વીસ પુરવ લખ લોગબ્યું ને, રહુ કુમરપણું ર ગરોળ ને;
મનહું મોહ્યું રે જિનરૂપસું ને, બાણે જગમાં મોહનવેલ ને.

ઓળ૦ ૩

પાંચસે ધતુપની દેહડી ને, લાખ પુરવ ત્રેસઠ રાજ ને;
લાખ પુરવ સમતા વર્યા ને, થયા શિવ સુદરી ચરરાજ ને.

ઓળ૦ ૪

એહના નામથી નવનિધ સ પજે ને,

વળી અલિયવિધન સવિ બાય ને,

શ્રી મુમતિવિજય કવિરાયનો ને, ઈમ રામવિજય ગુણ ગાય ને.

ઓળ૦ ૫

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

અખા વિગતે છે-એ દેશી

સુદર શાંતિજિણુંદની. છળી ગતે છે,

પ્રભુ અગાજલ ગંભીર, કીરતિ ગાને છે

ગજપુર નગર સોહામણુ, ઘણુ દીપે છે,	
વિશ્વસેન નગિદનો નદ, કદપ છપે છે	૨
અગિરા માનાયે ઉર ધર્યો, મન રજે છે,	
મૃગ લછન કચનવાન, ભાવઠે ભજે છે	૩
પ્રભુ લાખ વરમ અભિભાગે, વ્રત લીધુ છે,	
પ્રભુ પામ્યા દેવલજાન, કારજ મિધુ છે	૪
ધનુષ આત્મીશની દેહદી, તનુ સોહે છે,	
પ્રભુ દેશના ધ્વનિવરમત, ભવિ પરિખોહે છે	૫
ભગત વછલ પ્રભુતા ભણી, જન તારે છે,	
ખૂડતાં ભવજલ માહિ, પાર ઉતારે છે	૬
શ્રી સુમતિવિજે ગુરનામથી, દુખ નામે છે,	
કહે રામવિજે જિનધ્યાન નવનિધિ પાસે છે	૭

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૩)

॥ દેશી-તુમે તમાગ જીગતા ગુણુ માનો કે ના ॥

રાબુલ કહે પિઉ નેમજી, ગુણુ માનો છો કે ના,
કિમ છોડી આલ્યા નિરધારે, હે ગુણુ બાણો છો કે ના
પુરુષ અનતે ભોગવી ગું પિઉ ગુ મોહ્યા તિણુ નાર.

હે ગુણુ ॥૧॥

કોડી ગમે જેહને આહે ગું શો તે નારીથી સગ, હેં
પણુ જગ ઉખાણો કહ્યો ગું હોવે અરીસા સરસો રગ

હે ગુણુ ॥૨॥

હું ગુણુવતી ગોગડી ગું તે નિગુણુ નહેજી નાર, હેં
હું સેવક જું રાવલી ગું તે મામુ ન બુવે લગાર હે ગુણુ ॥૩॥

જગમા તે ગુણ આગલા ગું જેણે વશ કીધો ભરતાર; હેં
મન વૈરાગે વાલીયો ગું લીએ રાબુલ સ યમ ભાર હે ગુણું ॥૪॥
બહેનીને મલવા લણી (મું) ગું ખિઉ પહેલી તે બીય, હેં
મધ લહી તે નારીનો ગું રહી અનુભવ ગું લય લાય.
હે ગુણું ॥૫॥

સમુદ્ર વિજે કુલચંદ્રો ગું શિવાદેવી માત મહાર; હેં
વરસ સહસ્ર એક આઉખું ગું ચોરીપુર શિલુગાર. હે ગુણું ॥૬॥
દેહ ધનુષ દય દીપતી ગું પ્રભુ બ્રહ્મચારી ભગવંત, હેં
રાબુલ વર મને વાલહો ગું રામવિજય જયવંત. હે ગુણું ॥૭॥
શ્રી પાર્શ્વનાથ નરવન.

(૮)

॥ પાટણના ગીતની દેશી-ઝે. ॥

સેવો ભવિજન જિન ત્રેવીશ્રમો, લંછન નાગ વિખ્યાન,
જલધર મુંદર પ્રભુજીની દેહડી, વામા રાણીનો બીત સેવોં ૧
ચઉદિશે ઘોર ઘટા ઘન ગું મર્યો, કમઠે રચ્યો જલધાર;
મૂમલ ધારે જલ વરસે ધણું, જલ થલનો ન લહું પાર. સેવોં ૨
વડ હેઠલ બહાલો કાઉચગ રહ્યો, મેડૂ તણી પરે ધીર,
ધ્યાન તણી ધારા વધે તિહા, ચડીયા ઊચાણ નીર. સેવોં ૩
અચલ ન ચલીયો પ્રભુજી માહરો, પામ્યો કેવલ નાણુ,
સમોવગરજ મુર કોડ મિલ્યા તિહાં, વાજ્યા જિત નિશાન.
સેવોં ૪

નવકર ઉચ પણે પ્રભુ શોભતા, અન્ધસેન રાયના નંદ,
પ્રગટ પર્યા પૂરણ પાસણ, દીઠે હોવે પરમાણુદ સેવોં ૫
એક શત વગ્ગનુ આઉખુ ભોગવી, પામ્યા અવિચલ રિદ્ધ,
ગુપ્ત શ્રી મુમતિવિજે ગુરૂ નામથી, રામ લહે વરસિદ્ધ. સેવોં ૬

(૩૬)

શ્રી રંગવિજય શિષ્ય શ્રી અમૃતવિજયશુ.

શ્રી વિજયપ્રભસૂરિની પદ્મગયા શ્રી રંગવિજયશુના
શિષ્ય શ્રી અમૃતવિજયશુ થવા છે, તેઓશ્રીની બીજી કૃતિઓ
બાબતમાં નથી

ઋષભજિન સ્તવન.

(૧)

(એ છ ટી કિદા રાખી કે કુમતી ઠાં પ્રતિમા રે હવાપી. એ-દેશી.)
જગજીવન જગજન હપગારી, શ્રી ઋષભ જિનેશ્વર દેવા;
સચલ મંતાય ટલેંચ સ્વધ્યાને માતાશ્રી મરૂદેવા રે,
જિનજી મુખકર સાહિબ મોરા ૧
હું ભવભવ એવક તોરે રે, જિં ૦ આં

એક સહસ્ર અધિક અરલક્ષણ.
લક્ષણ કંચન વરણે સમચોર સ્થાની,

સાહિબ ધારી લછન ચરણે જિં ૦ ૨
ઇંદ અદગ્ગિ સાગર મહીધર ગુણ લઈ તુલ તનું કીધ,
પ્રભુતા ઔમ્ય પ્રતાપી ગંભીરતા ધીગ્યતા મુપ્રસિધ રે જિં ૦ ૩
બગિજન બોધક આશ્રવરોધક, શૌચ સદા જસનામ,
મકલ મુરારુર સેવિત પદકજ, નિત નિત કરૂ પ્રણામ રે. જિં ૦ ૪
કેવલજ્ઞાન ને કેવલ દગ્મન ચગ્ગુ વિરય અનંત,
ચાર અનંતા જેહને છાજે પ્રણમું તે ભગવત રે જિં ૦ ૫
નિવડ બંધ કરમના તોડી, મોડી મોહની બલ,
ઝિઝિ વરી ગુણ આળી અનંતી, પરમાનંદી દયાલ રે. જિં ૦ ૬

પુન્યે જિનવર માર જગતમા, સેવા લહિઈ તુજ,
રંગવિજય બુધ અમૃત જ પે ચરણે રાખો મુઝ રે જિં ૭
છનછ મુખકર આહિય મોગ.

શ્રી શાંતિનાથજી સ્તવન.

(૨)

(શીલ મુ-ગી મયામુ કેદા સની એ-દેશી)

શાંતિ જિણેચ્છ માહિય માહુરા, શાંતિ તણો દાતારજી,
જગ દિતકારી જગ શુર જગધણી, ભવિજનનો આધારજી. ૧
ભાવે વહુ રે મોલમો જિન વર, હાયક પરમાણુદજી;
અગિગન દન નિત કરે વદના, પૂજિત ઇંદ નરિંદજી ભાવે ૨
વિશ્વસેન ભૂપતિ મુત મુખકર, મગલ છન ધરે પાયજી,
મકલ અવાય તે દર નિવાગના, ભવિજનના જિનરાયજી ભાં ૩
વક્ત્રી વક્ત્રી લક્ત્રી લક્ત્રી પ્રભુજી વિનવુ', ટાલો મિથ્યાતનો પામજી,
શાંતિ મુધારસે મુઝ મન થાપિઈ, કાપીઈ લવની ગમજી. ભાં ૪
તારો મંત્રક જાણી આપણો, વારો મોહાદિક વેરી રે,
પુન્ય પ્રમાકર રે ગે દીજીઈ, અમૃત પદની એવ રે. ભાં ૫

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૩)

(જીજી-ની દેશી)

છરે મહારે જ બૃહન્નમ-ઝાર, નયરી સોરીપૂર મોહિઈ છરેજી,
છરે ૦ અમુદવિજય નિહાગય, ગણી શિવા મન મોહિઈ.
છરે ૧

૭૦ ચૌદમુપનસ્યુ દેવ, ઉચરે, આવી અવતર્યા ૭૦,
 ૭૦ જનમ થકી જિનરાય, ત્રિણ જ્ઞાનસ્યુ પરિવર્યા ૭૦ ૨
 ૭૦ જનમ મહોચ્છવસાર, મુરગિરિઈ સુરવરકરે ૭૦,
 ૭૦ કરી જનમ અભિપેક, નિજ આતમ નિરમલકરે ૭૦ ૩
 ૭૦ અતિ અદ્ભુત તનુ રૂપ મનમથ ભાવને જે ભજે ૭૦,
 ૭૦ એહવુ' ચોવન પામિ કંઠર્પ ન (દ્વરે) ભજે. ૭૦ ૪
 ૭૦ ગુખીયા ક્રીધા લોક, દાન સંવચરી દેઈને ૭૦,
 ૭૦ લિઈ દીક્ષા જિનરાજ સહસ્ર પુરૂષ સાથે લેઈને ૭૦ ૫
 ૭૦ ચોપન દિન છદમસ્થ-પાણું પાલી કેવલ લહ્યું ૭૦,
 ૭૦ કરિ ભવિક ઉપગાર, દેવતાચલ શિવ પદ લહ્યું. ૭૦ ૬
 ૭૦ પામી પૂરવ પુન્ય, પ્રભુ આણા આરાધીઈ ૭૦,
 ૭૦ રંગવિજય કવિ શીસ, અમૃત કહે શિવ સાધીઈ ૭૦ ૭

શ્રી પાર્શ્વનાથજી સ્તવન

(૪)

(તો મનવાણા સાહેબા-એ દેગી)

શ્રી પાસ જિનેસર જય કરૂં, પ્રભુમો ભવિજન ધરિ નેહરૂં,
 ચિત્તનિરમલ કરી ગુભ વાવસુ, એ તો અનંતાનો ગેહોરે શ્રીં ૧
 એ તાન્વા ભવજલ નિધિ થકી, પ્રભુ કારક મંજલ માલરે,
 તુ તો વાગ્દ મોહમિથ્યાતનો, દુ ખ ટાલક દેવ દયાલરે શ્રીં ૨
 ગગાન્ધિ અગ્નિ છૂતીને, લીધુ સ્વાતમ કેરૂ રાત્ય રે,
 નિત્ય ચિદાનંદ મયી તુમે, પ્રભુ સારો એવક કાજ રે શ્રીં ૩

પુરોચિતમ પ્રભુ શ્રી પ.મ.જી. ટાલો મુજ સવનો પાસ રેઃ
 દલી દલી મુખ ચરણે નહુ વલી વલી કરે અરદાસ રે. શ્રી ૦ ૪
 મુખ અશ્વમેત કુદ દિન પશ્ચિમે. માતા વાયા કેરો નંદરે,
 રાણી પ્રજાની વાલણે મુખ મોઢે નારદ ચંદરે. શ્રી ૦ ૫
 મુખે હયા નિધિ મહારાજ છે હયા ટરી નિનરાજ રેઃ
 શ્રી રંગવિજય વિગરનો. અમૃત નેંધો શિવરાજ રે. શ્રી ૦ ૬

શ્રી વીરગિન સ્તવન.

(૫)

(ઈશ અથા અમલી રે-એ દેશી.)

પરમ યોગિન્ય હ્યાર્થયે રે. વિશ્વ પ્રકાશક ધમ્મઃ
 સ્વાતન્ત્રી સંપદવરીરે. દેવદા ટમદા શ્રીમ્

ભવિષ્ઠ ગન પ્રભુનો નિનરાય. ૧

સદદ ગુણુલર માહેએ રે. પ્રભુમન નાગર કોહિ,
 નાગર પદે ગાલીરના રે. અયે રે નારે જગજમ્ જોરિ. ભવિં ૨
 અદાન નિરંજન નાટજી રે કરેણા રમ્ સંહારુ
 સ્વમરથ જગજન નરવારે, શિવગાની નિરદાર ભવિં ૩
 શાશ્વ-ગિનશિવ સમીરે રે. ગાયકે ષમ્મ પવિત્ર;
 નરદ પદારથ પૂરણે રે. ચુરણે કુખ વિચિત્ર. ભવિં ૪
 મુકુટ હયા વન મિચના, પમયો થન અસંગત,
 અવિગતમનનર વિચારે રે કિતકારી નિનવાણી. ભવિં ૫
 મુરનર કિન રાગિયો રે વિવધર તર લેકુ,
 કિનિત રથ અરવિદરથુ રે જગદાન હના નેકુ. ભવિં ૬
 પુન્યે નિનવર વંચો રે. રામન દહિ મુનકર;
 વંચકારી આરાધના રે. રુવે અમૃત પદ નાર. ભવિં ૭

કલશ.

(૬)

(દોઠો દોઠો રે વામાઠો નમ્ન દોઠો, ઝ-દેશી)

વદો વદો રે ભવિ ચોવીસે જિન વદો,
મકપલ અજિત સંભવ સુખદાયક, અભિનંદ આણુ દોરે.

ભવિ ચોં ૧

શ્રી સુમતિ સુમતિ સુખદાયક પદ્મ પ્રભ ધર વંદો;
શ્રી સુપાસ ચદ્રપ્રભ સુવિધિ શીતલ સમરસકંદોરે.

ભવિ ચોં ૨

શ્રી શ્રેયાંસ વંદો વાસુપૂજ્ય, વિમલ વિમલ ગુણુયદો;
અનંત ધર્મ જિનેસર શાંતિ કુંથુ અરદિણુદોરે

ભવિ ચોં ૩

મલિલ સુનિસુવત સુવત, સુખદાયક નભિજિણુદો;
નેમિ પાસ વીરજિન પ્રણુમી ભવભવ દુઃખનિકદોરે.

ભવિ ચોં ૪

તપગણ પાટ પરંપર ઉદ્યો, શ્રી વિજયદેવસૂરીંદો,
તાસ પાટ પૂર્વાચલ દિનકર, વિજયપ્રભ સુનીદોરે.

ભાવિ ચોં ૫

તાસ સીસ વર પ્રવર પ્રતાપી શીતલ સુનિમ ચદો,
ઉપગારી આગ્રારી ગીતારથ, શ્રી પુણ્યવિજય ગું

(પાઠત્રુટે છ.)

કડાકા સાથે જિનમ દિરના દ્વાર ખુલ્યા અને શ્રી સવને શ્રી શંખે-
શ્વર પાર્શ્વનાથજીના દર્શન થયા તેથી કવીશ્વરની શ્રદ્ધા અને પ્રભુના
પ્રભાવની પ્રશંસા થવા લાગી આ સાથે તેમના પાંચ સ્તવને તથા
બીજા દસ મંત્રી કુલ પદ્મ કાવ્યો લીધા છે

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન.

(૧)

(વાર વાર રે વીરલ વશ મુને તો ન ગમે રે-એ દેશી)

મરુ દેવીનો નંદ માહરો સ્વામી સાચો રે;
શિવવધૂની ચાહુ ધરો તો, એહને યાચો રે. મરુ ૧
કેવલ કાચના કુંપા જેહવો, પિંડ કાચો રે,
સત્ય સરૂપી સાહિબો એહને, રંગે રાચો રે. મરુ ૨
યમરાજના મુખડા ઉપર, દેઈ તમાચો રે,
અમર થઈ ઉદયરત્ન પ્રભુચું, મિલી માચો રે. મરુ ૩

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

પોસહમા પારેવડો રાખ્યો, શરણે લેઈ રે,
તન સારે જીવાડ્યો અભય-દાન દેઈ રે પોસહ ૧
અનાથ જીવનો નાથ કહાવે, ગુણનો ગેહી રે,
તો મુજને પ્રભુ તારતા કહો, એ વાત કેહી રે પોસહ ૨
ગરીબ નિવાજ તું ગિરજો સાહિબ, શાંતિ સનેહી રે,
ઉદયરત્ન પ્રભુ તુજ શુ બાધી, પ્રીત અછેહી રે પોસહ ૩

અહો મહાવીર ગંભીર તું તો, નાથ માહરો રે;
હું નમું તુહને ગમે મુહને, સાથ તાહરો રે. આવ૦ ૨
સાહી સાહી રે મીઠડા હાથ માહરા, વૈરી વારો રે;
ઘેઘે રે દર્શન દેવ મુને, ઘેને લારો રે. આવ૦ ૩
તુ વિના ત્રિલોક મેં કેહનો, નથી આરો રે;
સસાર પારાવારનો સ્વામી, આપને આરો રે. આવ૦ ૪
હિંચરત્ન પ્રભુ જગમેં જોતા, તું છે તારો રે;
તાર તાર રે મુને તાર, તું સસારો રે. આવ૦ ૫

અન્ય-રચના.

- ૧ શ્રી જયજ્ઞામિનાસ ઢલ ૬૬ ૧૭૪૯ સ્થળ-ખેડા હનિયાલા.
- ૨ શ્રી અષ્ટ પ્રકાશી પૂજા ૧૭૫૫ અણ્ણદીક્ષપુર પાટણ. પોસ મુદ્ર ૧૦
- ૩ શ્રી ગ્રંથસિદ્ધાન્ત ગણ ૧૭૫૬ કિના અંદર માગસર મુદ્ર ૧૧
- ૪ શ્રી ગાયત્રી પાર્શ્વનાથનો મનોહર ૧૭૫૬ વૈનાથ વદ ૬
- ૫ ગાંગસિદ્ધ ગણ-નવકાર ગણ ૧૭૬૨ અમરવાદ માગસર મુદ્ર ૭
- ૬ પ્રત્યક્ષગીતી નવ વડ મન્દ ૫ ઢલ ૧૦, ૧૭૬૩ ખભાત શ્રી વણુ વદ ૧૦
- ૭ ગાંગ વન ગણ ૧૭૬૫
- ૮ શ્રી મહાવિજયગીતી અવરા વિનોદ વિશ્વામનાથ ૧૩૩ ૧૭૬૬ ખેડા
- ૯ શ્રી યોગેશ્વર ગણ ઢલ ૮૧, ૧૭૬૭ પાટણ પોસ મુદ્ર ૫
- ૧૦ શ્રી લીલાવતી મુમતિ-વિશ્વામનાસ ઢા ૨૧, ૧૭૬૭ પાટણ કિનાડિ આમો વદ ૬
- ૧૧ ધર્મજ્યોતિષપદ્યકોશ ગણ ગા ૩૬૬, ૧૭૬૮ પાટણ માગસર વદ ૧૦
- ૧૨ શ્રી મુગ્ધાભાવગીતી ગમ ઢા ૬૭, ૧૭૬૯ પાટણ કિનાડિ પોસ વદ ૧૩
- ૧૩ શ્રી નેમનાથ સંપ્રદાય ૧૮ શ્રી ગાંધીભટ્ટ સંપ્રદાય ૧૭૭૦ આદળ
- ૧૫ શ્રી જગદ ગુણસૂત્ર સંપ્રદાય ૧૬ શ્રી વિષ્ણુ મહેતાનો ૧૭૮૯
- ૧૭ શ્રી ગુરુગીતાનો ગણ ૧૮ શ્રી જાળા પદ્યનાથ સંપ્રદાય ૧૭૭૯

૨૭૬ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

૧૯ મહિપતિગઢ અને મનિસાગર પ્રધાનગણ

૨૦ શ્રી દ્વિવિગમ-સંગતનાર ગમ-૧૭૬૫ ખેડા-દગિયાલા

જેઠ મુદ્ર ૮

પાંચેય પ્રેમભૂતા સંવમા ગયા ત્યાં ૧૭૭૦ માં શ્રી સિક્કા-
ચક્ર મહાન કનરન

લાલ ગોથી.

(૧)

માહુરા રે લાઈ મુડલા! ગુણમાનું લાલ.
મને આપજો યાહરી પાખ, થારો ગુણ માનુ લાખ;
હુ ઓલધુ બિજર, ગુણ માનું લાલ
માને શત્રુને દેખાડ, થારો ગુણ માનુ લાખ,
આદિસરને લેટુ બિડીને ગુણ, લાલુ માહુગ મનની બ્રાત-
થારો ગુણ (૧)

વંશાખ જેની વાદળી! ગુણ માનુ લાખ,
માહુરા મધ દિપક કં છાડિ, થારો ગુણ માનું લાખ,
પવન લાગુ પાઉલે, ગુણ માનુ લાખ,
તુ તો મધ દિપક કર, થારો ગુણ માનુ લાખ (૨)
જલધરને બહા લામણે ગુણ માનુ લાખ,
તુ તો છણી છણી વિરચ્યે ખુદ, થારો ગુણ માનુ લાખ,
માલીડા લાવ્યે ફૂલગ ગુણ માનુ લાખ,
માડિ માલનીને મુચુકદ, થારો ગુણ માનુ લાખ (૩)
પારેખ પ્રેમભૂ મધવી, ગુણ માનુ લાખ,
બણુશાલી કેપૂર, થારો ગુણ માનુ લાખ,
મજલુ બે નાની દરો, ગુણ માનું લાખ,

તો સતાપે નહીં સૂર, થારો ગુણ માતું લાખ (૪)
 શ્રી આદિસર સહિષ્ણ, ગુણ ચિત્તમાં ધરજ્યો,
 ઉદયરતન ઇમ ઉચ્ચરે ગુણ, માને દરસણ દેજે રોજ.
 થારો (૫)

નવમી ઢાલ.

(૭)

સૂરતિ બિંદર સહિરનો વાસી, પારેખ પ્રેમજી પોતે;
 સંઘ લઈ ચતુર્જ આયો, જય પાયો ગિર જોતે રે.
 ભણુશાલી કપુરે લલી પરે, સંઘની સાનિધ કીધી,
 કાઠી લોકને લાગો કરડો, સખર શાખ્યાસી લીધી રે.
 સંવત સત્તર સીતેરા વર્ષે, વદિ સાતમ ગુરવારે,
 ઉદય વદે આદિપતિ ભેટયો, સંઘ ચતુર્વિધ સાથે રે

કલ્પશ

શ્રી હીરરતનસુરિશ વંશે, જ્ઞાન રતન ગુણિ ગુણનીલો,
 તિણ સાત ઠાણે સંઘ સાથે, ભેટીયો ત્રિભુવન તિલો,
 જે જિન આરાધે મન સાધે, સાધે તે સુખ સપદા,
 ઉદયરતન ભાણે અનેક ભવની, તેહુ ટાલે આપદા.

શ્રી સિદ્ધાચલ-સ્તવન.

(૮)

ચના સ ૦ ૧૭૮૯

તે દિન ક્યારે આવશે, શ્રી સિદ્ધાચલ જાણું,
 અપભ જિણુંદને પૂજવા, સૂરજકુડમાં નહાણું.

—તે દિન ક્યારે આવશે ૧

સમવસરણુમા બેસીને, જિનવરની વાણી;
માલળશુ સાચે મને, પરમારથ બાણી

—તે દિન ક્યારે આવશે ૨

મમક્ષિત વ્રત સુધા કરી, મદ્દગુરુને વહી,
પાપ સરવ આલોઈને, નિજ આતમનિદી —તે ૩

પડિશ્કમણા દોય ટકના, કરશું મન ડોડે,
વિષય કપાય વિસારીને, તપ કરશુ હોડે —તે ૪

બહાલાને વૈરી વચ્ચે, નવિ કરવો વહેરો,
પરના અવગુણ દેખીને, નવિ કરશુ ચહેરો —તે ૫

ધર્મસ્થાનક ધન વાવરી, છક્ષાયને હોતે,
પંચ મહાવ્રત લઈને, પાળશું મન પ્રીતે. —તે ૬

કાયાની માયા મેલીને, પરિસહને સહેશુ,
મુખ-દુખ મધના વિનારીને, સમલાવે રહેશુ —તે ૭

અરિહત દેવને ઓળખી, ગુણ તેહના ગાશુ,
ઉદયરત્ન એમ ઉચ્ચરે, ત્યારે નિર્મળ થાશુ —તે ૮

કોથની સજ્જાચ

(૯)

કરવા કૃણ છે કોથના, જાની એમ જોલે,
રીતનતો રમ બાણીએ, હલાહલ તોલે કરવા ૧
જોયે કોર પૂર્વ તણુ, અજમકૃણ લાય,
દાધ મહિત તપ જે કરે, તો તો લેએ ન થાય ૨
માથુ ધલો તપીઓ હતો, ધરતો મન વેરાચ્ય,

શિષ્યના ક્રોધ થકી થયો, ચંડકાસિયો નાગ. ૩
 આગ ઉઠે જે ઘર થકી, તે પહેલુ ઘર બાળે;
 જળનેા જોગ જો નવિ મળે, તો પાસેનુ પરજાળે. ૪
 ક્રોધ તણી ગતિ એહવી, કહે કેવલ-નાણી,
 હાણુ કરે જે હેતની, જાળવજો એમ જાણી. ૫
 ઉદયરત્ન કહે ક્રોધને, કાઢજો ગળે સાહી,
 કાયા કરજો નિર્મળી, ઉપશમ રસે નાહી. ૬

માનની સજ્જાયા.

(૧૦)

રે છવ! માન ન કીજીએ, માને વિનય ન આવે રે,
 વિનય વિના વિદ્યા નહિ, તો કિમ સમકિત પાવે રે? ૧
 સમકિત વિષુ ચારિત્ર નહિ, ચારિત્ર વિષુ નહિ મુક્તિ રે,
 મુક્તિના મુખ છે શાશ્વતાં, તે કિમ લહીએ જુક્તિ રે. ૨
 વિનય વડો સસારમાં, ગુણુમા અધિકારી રે,
 માને ગુણુ જાણે ગણી, પ્રાણી જો જો વિચારી રે. ૩
 માન કર્યું જો રાવણે, તો તે રામે માર્યો રે;
 દુર્યોધન ગર્વે કરી, અન્તે સતિ હાર્યો રે. ૪
 સૂકા લાકડા સારીજો, દુખદાયી એ જોટો રે,
 ઉદયરત્ન કહે માનને, દેજો દેશવટો રે ૫

માયાની સજ્જાયા.

(૧૧)

સમકિતનું મૂળ જાણીએજી, સત્ય વચન સાક્ષાત્,
 સાચામા સમકિત વસેજી, માયામા મિથ્યાત્વ રે,

પ્રાણી ! મ કરીશ માયા લગાર ૧
મુખ મીઠો જૂઠો મને છ રે । કૂડ-કપટનો રે । કોટ,
છલે તો છ છ કરે છ રે । ચિત્તમાં તાકે ચોટ રે,

પ્રાણી ! મ કરીશ માયા લગાર ૨
આપ ગરબે આવો પડે છ રે । પણ ન ધરે રે । વિશ્વાસ,
મનશુ રાખે આતંગે છ રે । એ માયાનો પાસ રે,

પ્રાણી ! મ કરીશ માયા લગાર ૩
જેહશું ખાધે પ્રીતકીછ રે । તેહશું રહે પ્રતિકૂળ,
મેલ ન છડે મન તણો છ રે । એ માયાનું મૂળ રે,

પ્રાણી ! મ કરીશ માયા લગાર ૪
તપ કીધો માયા કરીછ રે । મિત્ર શુ રાખ્યો લેહ,
મલિલ જિનેશ્વર બાણુને છ રે । તો પામ્યા શ્રીવેહ રે,

પ્રાણી ! મ કરીશ માયા લગાર ૫
હિદયરત્ન કહે સાલળોછ રે । મેલો માયાની ખુદ્ધ,
મુક્તિપુરી બાવા તણો છ રે ! એ મારગ છે શુદ્ધ રે,

પ્રાણી ! મ કરીશ માયા લગાર ૬

લોભની મજાયા.

(૧૦)

તુમે લક્ષણુ જે જે લોભના રે । લોભે મુનિજન પામે ક્ષોભ નારે ।
લોભે રાજા-મન રાહ્યા કરે રે ! લોભે દુધંટ પથે મ ગરે રે ।

તુમે લક્ષણુ ૧

તજે લોભ તેના લઉ બામણા રે । વળી પાય નમી કરુ ખામણા રે,
લોભે મર્યાદા ન રહે કેહની રે । તુમે સંગત મેલો તેહની રે ।

તુમે લક્ષણુ ૨

લોભે ઘર મેલી રણુમા મરે રે । લોભ ઉચ્ચ તે નીચુ આદરે રે ।
લોભે પાપ લણી પગલા ભરે રે । લોભ અકારજ કરતા ન
ઓસરે રે । તુમે લક્ષણુ ૩

લોભે મનહું ન રહે નિર્મળું રે । લોભે સગપણ નાસે વેગળું રે ।
લોભે ન રહે પ્રીતિ ને પાવહું રે । લોભે ધન મેલે ખટુ એકહું રે ।
તુમે લક્ષણુ ૪

લોભે પુત્ર પોતે પિતા હણે રે । લોભે હત્યા-પાતક નવિ ગણે રે ।
તે તો દામતણા લોભે કરી રે । ઉપર મણિધર થાએ મરી રે ।
તુમે લક્ષણુ ૫

લોભે લોભને થોભ દિસે નહિ રે । એવુ સૂત્ર-મિદ્ધાતે કહ્યું સહી રે ।
લોભ ચઢી મુભૂમ નામે ભુઓ રે । તે તો સમુદ્રમા ડૂબી મૂઓ રે ।
તુમે લક્ષણુ ૬

એમ જાણીને લોભને છ'ડજે રે । એક ધર્મ શુ મમતા મ'ડજે રે ।
કવિ ઉદયરત્ન ભાષે મુદ્દા રે । વહુ લોભ તજે તેહને સદા રે ।
તુમે લક્ષણુ ૭

શ્રી ગોતમસ્વામિનો છંદ.

(૧૩)

માતૃપૃથ્વી મુત પ્રાત ઉડી નમો, ગાનુધર ગોતમ નામ ગેલે ;
પ્રાતઃસમે પ્રેમશું જેલુ ધ્યાતા મદા, ચઢતી કળા હોય વશ વેલે.

માતૃપૃથ્વી મુત-૧

વચુભૂતિ ન દત્ત વિદ્યારત્ન વદત, દુરતિ નિકેદન નામ જેલનું ;
અભેદ ગુપ્તે કરી ભવિન્ન જે ભજે, પૂર્ણ પાંચ મહી ભાગ્ય
તેલનું. માતૃપૃથ્વી મુત-૨

૨૮૨ જૈન ગૂજ્જર માહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

સુરમણિ જેહ ચિન્તામણિ સુરતરૂ, કામિત પૂરણ કામધેનુ,
એહજ ગૌતમતાણુ' ધ્યાન હૃદય ધરો, જેહ થકી અધિક નહી
માહાત્મ્ય કેહનું માતપૃથ્વી સુત-૩

જ્ઞાન-બલ તેજને સકલ સુખ સ પદા, ગૌતમ નામથી સિદ્ધિ પામે,
અખ ડ-પ્રચંડ પ્રતાપ હોય અવનિમા, સુર-નર જેહને શીશ નામે
માતપૃથ્વી સુત-૪

પ્રણવ આદે ધરી માયા બીજે કરી, સ્વમુખે ગૌતમનામ ધ્યાયે,
કોડિ-મન-કામના સકલ વેગે ફલે, વિધન-વૈરી સવે ફર જાયે.
માતપૃથ્વી સુત-૫

હુટ ફરે ટલે સ્વજન મેલો મળે, આધિ ઉપાધિને વ્યાધિ નાસે,
ભૂતના પ્રેતના જોર ભાજે વળી, ગૌતમ નામ જપતા ઉલ્લાસે
માતપૃથ્વી સુત-૬

તીર્થ અઘટાપદે આપ લખ્યે જઈ, પદ્મરસે ત્રણને દિકળ દીધી,
અક્રમને પારણે તાપસ કારણે, ક્ષીર લખ્યે કરી અખૂટ કીધી
માતપૃથ્વી સુત-૭

વરસ પર્યાસ લગે ગૃહવાસે વસ્યા,
વરસ વલી ત્રીશ કરી વીર સેવા,
બાર વરસા લગે કેવલ ભોગવ્યુ, ભકિત જેહની કરે નિત્ય દેવા.
માતપૃથ્વી સુત-૮

મહિયલ ગૌતમ ગોત્ર મહિમાનિધિ, ઋદ્ધિ ને સિદ્ધિ દાઈ,
ઉદય જસ નામથી અધિક લીલા લહે, સુજસ સૌભાગ્ય
દોલત સવાઈ માતપૃથ્વી સુત-૯

સોળ સતીનાં છંદ.

(૧૮)

આદિનાથ આદે જિનવર વદી, સદ્ગ મનોરથ કીર્તિએછું;
પ્રભાત લીડી મંગલિક કામે, સોળે સતીનાં નામ લીર્તિએ એ
આદિ૦ ૧

બાળ કુમારી જગહિતકારી, પ્રાદ્વી ભરતની બહેનરી એ,
ઘટ ઘટ વ્યાપક અક્ષર રૂપે, સોળે સતીમા જે વડી એ આ૦ ૨
બાહુબળ-ભગિની સતીય શિરોમણિ, મુંદરી નામે ઋપલ મુતાએ.
અંક રવરૂપી ત્રિભુવન માટે, જેહ અનુપમ ગુણ જુતાએ આ૦ ૩
અંદનબાળા બાળપણથી, શિયળરતી શુદ્ધ શ્રાવિકાએ;
અરહના બાકુળે વીર પ્રતિલાભ્યા, કેવળ-લહરીત-ભાવિકાએ
આદિ૦ ૪

ઉચ્ચમેન-ધુઆ-ધારિણી-ન દિની, ગર્જિમતી નેમ વલ્લભાએ;
જોમન-વેગે કામને છુત્યો, અંધમ લઈ દેવ દુલ્લભા એ આ૦ ૫
પદ્મ-ભરનારી પાલવ-નારી, દ્રુપદ-તનયા વખાણીએ,
એકસો આઠે ચીર પુરાણા, શિયળ-મહિમા તમ લાણીએ એ.
આદિ૦ ૬

દશરથ નૃપની નારી નિરુપમ, કોશલ્યા કુલ ચન્દ્રિકા એ,
શિયળ-રૂક્ષાણી રામ જનતા, પુણ્ય તણી પરનાલિકા એ આ૦ ૭
કોશાગ્રિક હામે શતાનિક નામે, રાલ્ય કરે ગંગ ગણ્યો એ,
તમ ઘર ધરણી મૃગાવતી સતી, મુર ભુવને જમ ગાણ્યો એ
આદિ૦ ૮

સુલસા સાચી શિયળે ન કાચી, રાચી નહિ વિષયા રસે એ,
મુખડુ જોતા પાપ પલાયે, નામ લેતા મન ઉદ્વેગે એ. આં ૯
રામ રઘુવ શી તેહની કામિની, જનક-સુતા સ્ત્રીતા સતી એ,
જગ સહુ જાણે ધીજ કરતા, અનલ શીતલ થયો શિયળથી એ,
આદિ ૧૦

કાચે તાતણે આલણી ખાધી, ફ્રવા થકી જળ કાઢિયું એ,
કલક ઊતારવા સતી સુલદ્રાએ, ચપા-ખાર ઉઘાડિયું એ.
આદિ ૧૧

સુર-નર-વંદિત શિયલ અળ ડિત, શિવા શિવપદ-ગામિની એ,
જેહને નામે નિર્મળ થઈએ, બલિહારી તસ નામની એ આં ૧૨
હસ્તિનાગપુરે પાડુરાયની, કુતા નામની કામિની એ,
પાડવ માતા દશે દશાહની, ખેન પતિવ્રતા પદ્મિની એ આં ૧૩
શીલવતી નામે શીલવ્રત ધરિણી, ત્રિવિધે તેહને વદીએ એ,
નામ જપતા પાતક જાયે, દરિસણુ દુરિત નિકદીએ એ.
આદિ ૧૪

નિષધા નગરી નલહુ નરિંદની, દમયતી તસ ગેહની એ,
અકટ પડતા શિયળ જ રાખ્યું, ત્રિભુવન કીર્તિ જેહની એ.
આદિ ૧૫

અનગ-અજિતા જગ-જન-પૂજિતા, પુષ્પચૂલાને પ્રભાવતી એ,
વિંધ-વિખ્યાતા કામિન-દાતા, સોળમી સતી પદ્માવતી એ
આદિ ૧૬

વીરે ભાખી શાસ્ત્રે સાખી, ઊદયરત્ન ભાષે મુદાએ,
વહાણુ વાતાજે નગ ભણુશે, તે લહેશે સુખ-સ પદાએ આં ૧૭

શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ જિન છંદ.

(૧૫)

પામ શંખેશ્વર સાર કર સેવકા, દેવકાં એવડી વાર લાગે!
કેડી કરનેડી કરનાર આગે ખડા, ઠાકુરા ચાકુરા માન માગે. ૧
પ્રગટ'થા પાસણ મેલી પડદો પડે, મોડ અસુરાણુને આપ છોડો;
મુજ મહિરાણુ મંજૂપમાં પેસીને, ખલકનાનાથણુ બંધ ખોલો. ૨
જગતમાં દેવ જગદીશતું જગતો,

એમ શું આજ જિનરાજ ઉધે,
મોટા દાનેશ્વરી તેહને દાખીએ, દાન દેજેહ જગકાળ મોઘે. ૩
લીડ પડી જાદવા જેર લાગી જરા,

તિણુ સમે ત્રિકમે તુજ સંભાર્યો;
પ્રગટ પાતાળથી પલકમા તે પ્રભુ,

લકતજન તેહનો ભય નિવાર્યો પાં ૪
આદિ અનાદિ અગિહંત તું એક છે, દીન દયાળ છે કોણુ દુને;
હિદયરત્ન કહે પ્રગટ પ્રભુ પાસણુ,

પામી ભયભજનો એહ પૂજે પાં ૫

વેરાગ્યની સજાયા.

(૬૬)

(મન ભગની-દેગી)

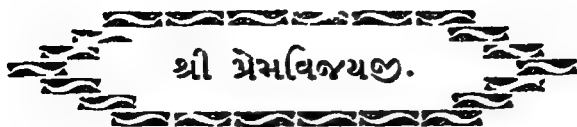
હિચા મદિર માલીયા, સોડ વાલીને મુતો,
કાઢો કાઢો એને મહુ કહે, જાણે જન્મ્યો જ નો'તો ૧
એક રે દિવસ એવા આવશે, મને સખલોણ સાલે,

‘મંત્રી મલ્યાં સર્વે કારમા, તેનું કાંઈ ન ચાલે. એકં ૨
 સાવ સોનાના રે સાકલા, પહેરણુ નવનવ વાધા,
 ધોલુરે વસ્ત્ર એના કર્મનું, તે તો શોધવા લાગ્યા એકં ૩
 ચર કઢાઈયા આત ઘણા, ખીજાનું નહિ લેખું,
 ખોખરી હાડી એના કર્મની, તે તો આગલ દેખું. એકં ૪
 કેના છોરૂ ને કેના વાછરૂ, કેના માયને બાપ,
 અ ત કાલે જાવું જીવને એકલુ, સાથે પુણ્યને પાપ એકં ૫
 સગી રે નારી એની કામિની, ઊભી ટગમગ જોવે,
 તેનું પશુ કાંઈ ચાલે નહિ, બેઠી ધૂસકે રૂવે એકં ૬
 વહાલા તે વહાલા શુ કરો, વહાલા વોલાવી વલશે,
 વહાલા તે વનના લાકડા, તે તો સાથેજી બલશે એકં ૭
 નહિ તાપી નહિ તુબડી, નથી તરવાનો આરો,
 ઊદયરત્ન પ્રભુ ઇમ ભણે, મને પાર ઉતારો એક રે ૮

(૩૮)

શ્રી પ્રેમવિજયજી.

શ્રી ધર્મવિજયજીના શિષ્ય શ્રી શાંતિવિજયજીના શિષ્ય શ્રી પ્રેમવિજયજીએ સં ૧૭૬૨મા મેસાણામા ચોવીઠી બનાવી છે. આ માથે નેમના પાંચ સ્તવનો તથા કલ્પશ લીધો છે.

શ્રી આદિ જિન સ્તવન.

(૧)

(મદાવિદેહ ક્ષેત્ર મોદામણે એ-દેશી)

શ્રી સરસતી શુભમતી વિનવુ, શ્રી ગુરુ પ્રણમી પાય લાલ રે,
મરુદેવીન દન ગાયતા, મહારુ' તનમન નિર્મલ થાય લાલ રે ૧
શ્રી નાભિન દન જિન વદીર્ઘ, પ્રય ઉગમત ઇ મૃરિ લાલ રે,
ભયભાવિઠ ફરઈ ગઈ, લક્ષ્મી આવી ભરપૂર લાલ રે આચલીં ૨
આખરી ઇ જગ મોહિયુ, વયણે તે મોહ્યા ઇંદ્ર લાલ રે;
મોલ કલાઈ શોભતો, મુખ છત્યો પુનર્ધમ ચદ લાલ રે.

શ્રી નાભિં ૩

તુજ ધ્યાનઈથી મુખ સંપન્નઈ, રસ રાજઈ હોઈ હેમ લાલ રે,
ભમરી દુઈઈલકા, અ તો પ્રાણી પામે તેમ લાલ રે શ્રી નાભિં ૪
રૂપ અનોપમ જોવતાં, ગાતા ગુણ હજાર લાલ રે,
દુગ્ધઈ ગ્રહેજી માટેજે, આપ્યા મુખ ભરપૂર લાલ રે. શ્રીં ૫
આજ મદ્દલ દિન માહરો, મઈભક્ષે ભેટયા ભગવત લાલ રે;

શ્રી શેત્રુજી કેરો રાગિયો, શ્રી આદીશ્વર અરિહત લાલકે
શ્રી નાભિ ૬

શ્રી વર્મવિજય કવિરાજનો, શ્રી શાંતિવિજય મુકવીશ લાલકે,
તસ બાલક ભાવે લણે, પ્રેમર્થ પામી મુજગીશ લાલકે શ્રી ૭
શ્રી નાભિન દન ગિત વદિય, મુખ મ પત્તિરો દાતા લાલકે,
આજ અપૂરવ અમ ઘરે, સુરતર કૃત્તીઓ સાર લાલકે ૮

શ્રી શાંતિગિત સ્તવન.

(૨)

શ્રી શાંતિગિનેશ્વર સોલમારે, તે તો સોહે સોવન વાનરે-
વાલ્હેમર ગિનછ,

પથ પ્રણમી નર્મદુ પ્રાગ્થુરે, તુજ વિણ કોણ ધર્મ કાનરે. ૧

વાલ્હેસર ગિનછ, તારો તુમ્હે ત્રિભુવન ધણીરે. ૨

તુ છે માહરો માહિઓરે, તેણી કરે તુજ અગ્દાસરે-વાલ્હે

પ્રેમ ધર્મી નર્મદુ પ્રાગ્થુરે દીછર્થ અવિચલ વાસરે ૩

વાલ્હે તારો

દ્વિત્ય દમર માહર્તુ વચ્ચેરે, દિન રચણી વરૂ ધ્યાનરે-વા

મુતગરવ માહમુ જુઓરે, જેણે વાધી મુજ વાનરે વા ૩

વિનનિ તે વાલ્હે માલગીરે દીધુ તે અમરિત દાનરે-વાલ્હે

રૂપ તે પ્રભુગીઅ.મલોરે, ઈન્દ્ર ઈન્દ્રાણી કરે ગાનરે ૪

વાલ્હે તારો ૪

શ્રીવધન વિજય કવિરાજનોરે, શિષ્ય શાંતિવિ મુકવીશરે-વા

નમ મેજર ભાવિ ભણેરે પ્રેમર્થ પામી મુજગીશરે

વાલ્હેમર ગિનછ તારો તુમ્હે ત્રિભુવન ધણીરે. ૫

શ્રી નેમિજિન સ્તવન.

(૩)

(સરિન સલુગો હો આબુનો દીસઈ પાસણ—એ દેશ)

શ્રી શ્રી નેમીશ્વર હો, સાહિબ તુમ્હનઈ વંદીઈ,
દીયડે આણી બહુ ભાવ;
સિવાદેવી કેરો હોય, નદન મુજનઈ વાલહો,
ભવોદધિ તારણ નાવ ૧
શ્રી શ્રી નેમીશ્વર૦

તોરણથી આવીહો પ્રભુછથે પાછા વહ્યા,
પશુઆનઈ દેઈ દોપ,
નવભવનો નેહુ હો. પ્રભુછથે નવી રાખિયો,
એહવો મોજેઈ* જોશ ૨
શ્રી શ્રી નેમિશ્વર હો૦

પ્રીત પનોના હો પૂરવદીને પાલીઈ રાખીજઈ ઘણુ હિત,
*કિનારી તુ ચિતથી હો મુણુ સાહિબાણ,
તુમ્હે મુગતિ ધૃતારીમું પ્રીત ૩
શ્રી શ્રી નેમિશ્વર હો૦

મિદ્ધ અનંતાહો તેહનારી મુ મહ્યા,
તેદશું શું મલો સ્વામિ,

* મુજ સાદિઆણ હો કિનારી તુ ચિતથી કિયુ નેશ-ગા-વેશ
(મોહ જોશ)

૨૬૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

તહારી હું નારી હો સુણો પ્રભુજી સામલા,
હું બલિહારી તુજ નામી. ૪
શ્રી શ્રી નેમીશ્વર હો

વિવાહને ઉચ્છવે હો હાથોહાથ મલ્યો નહી,
તુજરૂપે મોહી હું આજ,
ગિરનારધ જઈને હો પ્રભુ પામી ચારિત્ર લીઉં,
શરિયા રાજુલ તણા કાજ પ
શ્રી શ્રી નેમીશ્વર હો

ધર્મ વિજય હો પંડિત કવિરાજનોરે,
શાતિવિજય વદિત સુપાય,
તસ બાલક હો હે જેસું લણુધ,
પ્રેમવિજય ગુણુગાય. ૬
શ્રી શ્રી નેમીશ્વર હો

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન

(૮)

(ગિરુઆગે ગુણુ તુમનણા-એ દેશી)

શ્રીય વામાનદન મન વસ્યો, શ્રી પાર્શ્વજિણેસર રાયરે,
જિનવાણી શ્રવણે સુણી, મુજ નિર્મલહુધ કાયરે. શ્રીય. ૧
નતીય માહધ ગંગાવડી, કૂલમાહી અરવિંદરે,
ભૂપમાંહિ ભરતેસર, દેવમાંહિ મુ ધદરે શ્રીય. ૨
જ્ઞાન માહધ દેવલ વડુ, ધ્યાન માહધ શુકલ વખાણુઉરે,
સ્તનમાંહિ જયુ સૂરમણિ, મત્રમાંહિ નવકાર બાણુરે શ્રીય ૩

તિમ નીલવરણ સ્વામી સોલતા, નવ હાથતે કાયતું માનરે;
રૂપ અનોપમ નિરખતાં, સેવકતું વાધે વાનરે. શ્રીયં ૪
શ્રી શંખેશ્વર પાસજી, મુઝ વિનતડી અવધારોરે;
હુશ્મન દૂરધ કીજીધ, લવિયજી નર્ધ પાર ઉતારોરે. શ્રીયં ૫
ધરણેન્દ્ર પદ્માવતી, ધરધ પ્રભુજીતું ધ્યાનરે;
લણે ગુણે જે શાંલલર્ધ, તસ ધરધનવર્ધનિધાનરે. શ્રીયં ૬
પંડિત શ્રી ધર્મ વિજયતણો, શિષ્ય શાંતિ વિજય સુકવીશરે,
તસપદ પંકજ પ્રણમતાં, પ્રેમ પામધ સુજગીશરે. શ્રીયં ૭

શ્રી વીરજિન રતવન.

(૫)

(તુમ મનિ માન્યોરે વીરજી. એ દેશી.)

શ્રી વીર જિણેસર વંદીધ, પ્રહ ઉગમતે રે સૂર;
પૂજધ પ્રણમધરે લાવસુ, નવનિધ હુધ ભરપૂર. શ્રી વીરં ૧
જિનવાણી ચોજનગામિની, ઝીલી નિર્મલ થાઉંરે;
મિથ્યા મતનધરે દૂરી કરી, જિનજીના ગુણ ગાઉં. શ્રી વીરં ૨
ગગા જલમા જે ઝીલિયા, તે છીલર પીસધરે કેમ;
કાચ કથીર તે પરિહરી, રતને રાચેરે તેમ શ્રી વીરં ૩
માલતી કૂલે જે મોહિયો, ખાઉવ નાવીરે ગિત. (ગોત)
તુમ્હ વચન તણી ગુણ ગોઠડી, અવરસુ નકરુરે પીતા.

શ્રી વીરં ૪

જિનજીનધ રૂપધ મહુ મોહિયા, વચન સુધારના ગાર.
ચોવીશધ જિન વિનગ્યા, સેવકજન જયકાર. શ્રી વીરં ૫

રહર જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

ત્રિશલાનંદન વીરજી, વંદુ જો કર જોડી,
તુજ વચણ હીયડધ ધરધ, તો હોધ સંપત્તિ કોડી.

શ્રી વીર૦ ૬

ગચ્છ ચોરાસીમાં દીપતી, લોઢી પોસાલ જાણી,
શ્રી શાંતિવિજય કવિરાજનો, પ્રેમવિજય એહ વાંણી.

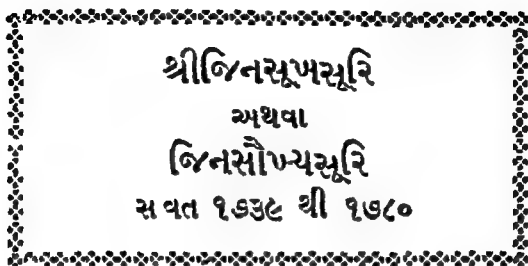
શ્રી વીર૦ ૭

(૬)

સવત સત્તરખાસઠા વરસધ, માધસુદિ બીજ દિન સારી
મહિઆણે ચોમસ રહીને, જિન સ્તવના વિસ્તારીરે ભવિયા ૬
પડિત શ્રી ધર્મવિજય વિષ્ણુધવર સેવક, શાંતિવિજય
શુભ સીસ,

તસ ચરણ કમલ પાય પ્રણમતા, પ્રેમ પામી સુજગીસરે.
ભવિયા ૭.

(૩૯)

શ્રીખરતરગચ્છમા શ્રી જીનચંદ્રની પાટે ૬૬ મા શ્રી જીનસૂખસૂરિ
 નો જન્મ સંવત ૧૭૩૯માં માગસર સુદ ૧૫ મે વાસ ફોગપત્તનમાં
 થયો તેઓશ્રીના પિતાનું નામ શાહરૂપસી તથા માતા સુરૂપા તેઓની
 દિક્ષા પુણ્ય પાલસર ગામમાં સ ૧૭૫૧માં માહ સુદ ૫ ને દિને
 થઈ દિક્ષા નામગુપ્તપ્રીતિ સૂરિપદ સવત ૧૭૬૩ ના અષાઢ સુદ ૧૧
 સ્વર્ગવાસ રિણીમાં સ ૧૭૮૦ના જ્યેષ્ઠ વદ ૧૦ થયો આ સાથે
 તેમના પાત્ર મ્તવનો તથા કલશ લીધા છે

શ્રી ઋષ્યભજિન સ્તવન.

(૧)

(મુઝ હિયડે એહની દેશી)

આદિકરણ આદે નમુ આદીસર અહિંત	
દુખવારણ વારણ હરિ જગગરૂઓ જયવન્ત	૧
રિપલ અમ્હારી વિનતિ રાખે જ્યો સુભરૂંસ	
એવઠેને સભારી ને હિવ પૂરો મનહૂંસ	૨
ભમિયો હુ ભવસાયરે કેઈ કોડા કોડિ	
પ્રભુહ હિવ મેં પામીયો ઠરૂં અરજ કર જોડિ	૩

૨૯૪ જૈન ગુર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

હુસમ સેમે હુખમૈ સહાયકહાર કે તાકંત
સરણો હિવ સાહિય તણો પામ્યો મૈં પુણ્યવંત ૪
નંદન નાલિનરિદનો મરૂદેવી ધન માય
પ્રગટ થઈ વિનીતા પુરી વૃષલછણ વરદાય ૫
આપદહિવ અલગી ગઈ લાધી કેડિ કલ્યાણ
કરમ અસુલ અલગા કિયા ભેટયા જિમ જમ જગલાણ ૬
ઉદય થયો પરકાસ એ પામ્યા જ્ઞાનનોપૂર
તુમ્હા ચા ગુણ ગયા તેરે કહે શ્રી જિનમુખમસૂરી ૭

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

(ઢાલ-આદર છવની)

શાંતિ કરણ સામી શાંતિ સર, સોલમ જિન સંસારણ;
કાઉન રવડે જોહની કેઈ રિજે જગ આધારણ, શાંતિ ૧
વિશ્વસેન મુત વિશ્વ વહિતો, છતો જિણ કામ જગણ,
સેવો આનદ સુ સયણા, રાગધરી મનરંગણ શાંતિ ૨
હરષ કરણ હથિનાઉર પુરનો, અગિરા ઉદર ઉપન્નણ;
નિસિ દિન તુઝ ચરણે જગ નાયક, મોહિ રહ્યો મુઝમત્રણ
શાંતિ ૩

હુર્જન હુખમુ મૃગલો કરતો, તે મેવે તુમ્હ પાયણ,
શ્રી જિનમુખ સદા મુખ પામે; સાહિયને મુપસાવણ ૪

શ્રી. નેમિનાથ સ્તવન

(૩)

(દાળ મુચ્ચરની)

હો છ નમિયે નિતિ શ્રી નેમિ પ્રેમ ધરી પ્રહસેમે સદા હો લાલ;
 હોછ જગયામી જ જેમ સંસારે સિવમુખ સંપદા હો લાલ ૧
 હોછ સમુદ્રવિન્યનૌ મુત સહુને નામ સુહામણો હો લાલ;
 હોછ પ્રભુ શિવાદેવી પુત્ર સામી સૌરીપુર તણો હો લાલ ૨
 હોછ પંચમ સલ્લદૌ પરિસિદ્ધ લ છછુ લખિયે લોકમે' હો લાલ;
 હોછ મહુ મુખપૂરણસિદ્ધ વાજો સહુને મન ગમે' હો લાલ ૩
 હોછ દો નહીં ઈછુકલિકાલ જોતાં એ જોગીસરૂ હો લાલ;
 હોછ ત્રિકરણ નમં ત્રિકાલ શ્રી જિનમુખસૂરિસરૂ હો લાલ ૪

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન

(૪)

(મહ્યાં સમવચરણુ જોડા ભગવત)

નયરી વણારમીય નિવાસ અમુસેન મુત સાંભલિ અરદાસ;
 બિજ મનિ મુઝ કાંઈ આપો ખાસ પરતા પૂરણુ તું પ્રભુ પાસ ૧
 પરગટ દેવજ્ઞાન પ્રકાસ તમઅજ્ઞાન ગયો સહુ નાસ;
 કીધા ભવિજન કમલ વિકાસ પરતાં ૨
 આદિખ તું મુઝ હુ' તુઝદામ એ અવિહર રાખો ઇક ભાસ;
 વલિ કેડાં દેડાં દરિયું વેપાસ પરતાં ૩

૨૯૬ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

વામા ઉદરૈં હંસ વિલાસ અહિ લાંછણ પગનમય ઉલ્લાસ
વધતી આપૈ લીલવિલાસ પરતા૦ ૪

અવર દેવની નકરૂં આસ વીસ વિસ્વાતા હેરો વૈસાસ;
જિનસુખસૂરિ કે હે જસુસાસ પરતા૦ ૫

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(૫)

આજ ઈણુ સમય પચમ અરૈણુ સાસન તાહરો સામ,
વીરજિન તુમ્હ તણી વિનતિણ, અધિક ઉધાર હુવે આમ
આજ૦ ૧

લગવંત વચન તૈ લાખિયાણ ગણધરૈ તેં રચ્યાં ગ્રંથ;
તિણ્થકી લબ્ય પામૈ તિકેણ પંચમી ગતિતણૌ પંથ
આજ૦ ૨

ક્ષત્તિય ક્ષત્તિય કુંડનોણ ન્યાય સિદ્ધારથ નામ,
પુત્ર તું તેહનો પરગડાણ સકલ અકલંકિત સામ
આજ૦ ૪

ઉચર ત્રિસલાતણૈ અવતર્યાઈણ ત્રિભુવન થયો ઉદ્યોત;
સુરનરા રાય રીઝયા સહુણ ખિજિયા કુમતિ ખદ્યોત
આજ૦ ૩

સિંહનૈ લાંછણ મિસ સહીણ સિંહ કરૈ તુઝ સેવ;
આસન તુમ્હ જિનસુખ લણીણ મુઝ હૂજયો એ નિતમેવ
આજ૦ ૫

કેલસ

(૬)

(લલ આયો આયો રી સમરતા દાદા)

ગાવૌ ગાવૌરી યૌવીસે જિણુવર ગાવૌ,
આરત રૌદ્ર ધ્યાન કરી અલગા ધર્મ ધ્યાન નિત ધ્યાવૌરી
યૌવીસે જિણુવર ગાવૌ ૧

ભાખીરે વર્તમાન યૌવીસી પ્રભુમતા સુખ પાવૌ;
કલિ મૈ ભવજલ તારણ કારણ ભાવન મન સુધ ભાવૌ રી. ૨

સતરૈસે યૌસઠે સ વત વાદિ અષાઠ વદીજૈ,
અમકિતળીજતીજ તિથિ વાયૌ તિમ જિણુ રાજત વીજૈરી. ૩

શ્રી જિનરતન ચિંતામણિ સારિખૌ દિનદિન સખસુખદાઈ;
શ્રી જિનચંદ ચંદ જ્યું વાયૌ પ્રસિદ્ધ અધિક પ્રભુતાઈ રી. ૪

મલય સુજલ ખરતર લટારક ખંભાઈત સુલ ખેતૈ,
ગુણ જિનસુખસૂરિઈમ ગાયા હરખ ધરી બહુ હેતૈ રી. ૫

(૪૦)

શ્રી લક્ષ્મિવલ્લભગણિ (રાજકવિ)

ચોવીસી રચના ૧૭૬૫ આસપાસ

ખરતરગચ્છમા શ્રી સોમહર્ષગણિના શિષ્ય શ્રી લક્ષ્મિવલ્લભનો જન્મ સમય તથા દિક્ષાકાળ તથા સ્વર્ગવાસ વિગેરેની સાલવાર હકીકત મલતી નથી તેઓશ્રીની ચોવીસી ૧૭૬૫ પહેલા રચી હોય તેમ લાગે છે, તેઓ રાજકવિનું ગિરદ ધરાવતા હતા આ સાથે તેમનાં પાંચ સ્તવનો તથા કળશ લેવામા આવ્યા છે

૧ રતનહાસચોપાઈ ૧૭૨૫   ૨ અમરકુમાર ચરિત્ર ૧૭૨૫
૩ વિક્રમાદિત્ય પચ્છડરાસ ૧૭૨૭   ૪ રાત્રિભોજન ચોપાઈ ૧૭૩૮

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન.

(૧)

(રાગ વેલાહિલ)

અજ સકલ મગલ મિલે આજ પરમાનંદા;
પરમ પુનિત જનમ ભયો, પેષે પ્રથમ જિનદા   ૧
ફટે પટલ અજ્ઞાનકે જાગી જ્યોત ઉદારા,
અ તરજામી મઈ લખ્યો આતમ અવિકાર   આજં ૨
તુ કરતા સુખ સગ કો વહિત ફલદાતા,
ઔર ઠૌર રાચે ન તે, જ્યે તુહ રગ રાતા   આજં ૩
અકલ આદિ અનંત તૂ, ભવભય તઈ ન્યારા;
મૂરખભાવ ન જાનહી, સજ્જન સો પ્યારા   આજં ૪
પરમાતમ પ્રતિ ખિંબ સીં, જિન સૂરતી જાણે,
તે પૂજત જિનરાજકુ અનુભવ રસ માનઈ   આજં ૫

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

(રાગ અગાણી)

કિતે દિને પ્રભુ સમરન બિનુ એ,
પરનિંદા મેં પરી રસના વિષયા રસ મન મો એ. ॥૧॥

મચ્છર માયા પંકમે અપને, દુરલભજ્ઞાન સુ ગોએ;
કાલ અનાદિ અસંખ્ય નિરંતર મોહ નીંદમેં સોએ, ॥૨॥

અવ ઈમ શાંતિ લજ્જને ગંગાજળ અંતર આતમ ધોએ;
શ્રી જિનરાજ દ્વય મંદિરમાં જ્ઞાન દીપ સુ જોએ. ॥૩॥

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન

(૨)

(ગગ કાલંગો કાલહરી)

હું તો તો પરિ વારિ હો આમલિયા નેમિસામિ,
તોરા ચરણ નમુ ત્રિગિનામીરે હું
મોદણ મોદમદન બહિનો બલ બલવંત પ્રભુ હું નામી રે ૧.

દાયા દાયા જિમ નિજ માયાનો પરિહારી રે;
અમુદ્રવિજય ત્રિપાદેવી નંદનબાલ થકી પ્રહારી રે ૨.

જગતગુરુ બાવીમમા જિગુવત નંદ નય વિવહારી રે
એકરૂપ આદુ નિશ્ચયરૂપ દરિ રાજ નમો સુવિચારી રે ૩.

શ્રીપાર્શ્વજિન સ્તવન

(૪)

(ગગ માગગ)

હુ તો રંભ્યો ગંભ્યો રંભ્યો હો સામલિયા તેરો
રૂપ દેખી રંભ્યો

અતિ નિરખલ પૂજા અટવકિન વદન મરદ મસિ ગંભ્યો
ગંભ્યો ૧

સામલવત્ત મલ્લુ મૂનિ, માન મન્નકો રંભ્યો
જલન રૂપ અનુપમ નિગ્ધ્યો એરે નયન અમિરમ
પંભ્યો ૨

ધ્યાનુ ભ્યાનુ ઉદ્ય ઉર અનર મિથ્યા નિમિર મુવંભ્યો વંભ્યો
તેવોનમા જિનગજ રાજ પ્રમુ ભેટભવિ હુ ખ ભંભ્યો ૩

શ્રી મહાવીરજિન સ્તવન

(૫)

(ગગ ન્યનસિની)

ભવિજન નયન અદોર હું અતિ આજુદ પ્રેમકારી
માનુ ભુ ભુન્ટુ યયા ગ્રહકી ગ્રગધર ન (યાધ) ઉધારી
ભગતિ જિનેશકી નુમ્મ કલ્લુ ભાવિક તણ જાન્તિ
માનત દે પ્રતિ ચતવાની વાંકી ૧

ગાગ્ર કુભવ જલધી કે, અતિ ઉત્તમ મુદ્ધિક તરી
સુખ મુરનરકી મજરી સૂમકિન નૃપકી નગરી ૨

હરિત દવાનલ સમનકું મન મેઘ ઘટા ઉલહરી
કુમતિકમલિની દહેનકુ હિમવૃષ્ટિ અનિષ્ટ સરી ૩

સુકૃત મહાસુખ સિંધુકી પ્રકટી ઉપટી લહરી
હિત સુખમોક્ષ કી હેતુ હે, જિનરાજ સુમુખી ઉચરી ૪

(૬)

કલશ

(ગગ-ધન્યાશ્રી)

નિત નિત પ્રાગુની ઝીવીસે જિનવર,
સેવક જનમન વહિત પૂરણ સપ્રતિ પરતી સુરિતર નિત ૧

ઋપભ અજિત સલવ અભિનંદન, સુમતિનાથ પદ્મપ્રભુ
સુપાસ અન્દ્રપ્રભુ સુવિધિ મીતલજિન,
શ્રેયાંસ કુનિ વાસુપૂન્ય વિભુ. ૨

વિમલ અનંત ધર્મ શાંતિ કુશુજિન, અદ્વિત્યુનિમુવ્રત દેવા,
નમિ નેમિ પામ મહાવીરસામી ત્રિભુવન કન્ત મુક્તિવા ૩

દરસણ જ્ઞાન ચરણ ગુણકરિ મમગો ઓવીમ તીર્થ કર,
રાજ્ય શ્રી લક્ષ્મીવલ્લભ પ્રભુ નામ જપત ભવ ભયહર. ૪

દ્વિ શ્રી ચૌરિય તીર્થકર રાગરમ ગીત મમાળ મગમત્ ।

મગત ૧૭૬૫ રવે મિતિ માહ શુરિ અટન્યા તિથૌ મનિયારૈ
પટજા મધ્યે તિય્નોગ્યમુનિના ટેગિ । શુભમસ્તુ ॥

(૪૧)

પં. શ્રી મોહનવિજયજી

ચોવીસી રચના

સંવત ૧૭૬૫ આસપાસ

શ્રી તપગચ્છમા શ્રી વિજયસેનસૂરિની પરંપરામા પડિત રૂપાં
જયજીના શિષ્ય આ મુનિશ્રી યર્ષ ગયા તેઓની ચોવીસીની દેશીઓ
ધણી રસીક અને સ્તવનો ભાવવાહી છે તેઓશ્રીએ ગુજરાતીમા ધણા
રાસો રચ્યા છે રચનાકાળ ૧૭૫૪ થી ૧૭૮૩ સુધીનો જણાય છે
તેઓના જીવન વિષે વિશેષ માહિતી મલી નથી તેઓશ્રીના હાથે
લખેલી પ્રત શ્રી પ્રશ્નોત્તર સમુચ્ચય (હીરપ્રશ્ન)ની ૧૭૮૨ વૈ સુ ૧૫
ની શ્રી અનંતનાથજીના લગ્નરમા છે શ્રી જ્ઞાનસારજી જેઓએ આનંદ
ધનજી ચોવીસી પર બાળાવબોધ રચ્યો છે તેઓશ્રીએ “શ્રી મોહનવિજ
યજી પંચાસ તે લટકાલા” તરીકે ઓળખાણુ આપી છે તેમની
વ્યાખ્યાન રૈલી તેમજ કાવ્ય ચાતુરીની કુશળતા પરથી તે લટકાળા
ગણાયા હોય એમ લાગે છે, આ સાથે તેમના પાંચ સ્તવનો લીધા છે

અથરચના

- ૧ નર્મદા સુદરીનો ગસ ૧૭૫૪ સમીગામ ઢાળ ૬૩
- ૨ હરિવાદન ગજનો રાસ ૧૭૫૫ મેસાણા
- ૩ ગ્લપાલ ગજનો રાસ ૧૭૬૦ પાટણ ઢાલ ૬૬
- ૪ માનતુગ માનવતી ગસ ૧૭૬૮ પાટણ ઢાલ ૪૭
- ૫ પુણ્યપાલ ગુણમુદરી ગસ ૧૭૬૩ ગુડપતન
- ૬ ચંદ્રાન્બનો ગસ ૧૭૮૩ ગજનગર
- ૭ શીલનગણી રાસ ૮ પ્રશ્નોત્તર સમુચ્ચય ૧૭૮૨

શ્રી ઋષભદેવનું સ્તવન

(૧)

- આળપજો આપણ સસનેહી, રમતા નવનવ વેસે;
આજ તમે પામ્યા પ્રભુતાર્થ, અમે તો સંસાર નિવેસે
હો પ્રભુજી ! ઓલંલડે મત ખીજો. ૧
- જો તુમ ધ્યાતાં શિવસુખ લહીએ, તો તુમને કેઇ ધ્યાયે;
પણ ભવસ્થિતિ પરિપાક થયા વિણ, કેઇ ન મુગતિ જાયે.
હો પ્રભુજી ૦ ૨
- ત્રિદ્વનિવાસ લહે ભવિ સિદ્ધિ, તેહમાં શો પાડ તુમ્હારો,
તો ઉપગાર તુમારો વહીએ, અસવ્યસિદ્ધને તારો.
હો પ્રભુજી ૦ ૩
- નાણરચણ પામી એ કંતે, થઇ ભેઠા મેવાસિ;
તે માંહેલો એક અંશ જો આપો, તે વાતે શાખાશી
હો પ્રભુજી ૦ ૪
- અક્ષયપદ દેતાં ભવિજનને, સ કીર્ણતા નવિ થાય;
શિવપદ દેવા જો સમરથ છો, તો જસ લેતા શું જાય
હો પ્રભુજી ૦ ૫
- મેવાણુજી રજયો ભવિજનને, જો તુમે કરો વરલાગી,
તો તુમે સ્વામી કેમ કહાવો, નિરમમ ને નિરાગી
હો પ્રભુજી ૦ ૬
- નાભિનદન જનવદન પ્યારો, જગણુજી જગજયકારી;
રૂપવિશુદ્ધનો મોહન પભણે, ઋષભલલ્લન ભલિદારી.
હો પ્રભુજી ૦ ૭

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

(ઈણે સરવરીયાની પાઠ એ દેશી)

સોલમા શ્રી જિનરાજ ઓલગ સુણો અમ તણી લલના,
લગતથી એવડી કેમકરો છો લોલામણી લલના,
અરણે વલગ્યો જેહ આવીને થઈ ખરો લલના,
નિપટ જ તેહથી કોણ રાખે રસ આતરો લલના. ૧

મે તુજ કારણ સ્વામી ઉવેખ્યા સુરઘણા લલના,
મહારી દિશાથી મે તો ન રાખી કાંઈ મણા લલના,
તો તુમે મુજથી કેમ અપુઠા થઈ રહો લલના,
ચૂક હો જો કોય મુખે મુખતી કહો લલના. ૨

તુજથી અવર ન કોય અધિક જગતી તલે લલના,
જેહાથી ચિત્તની વૃત્તિ એકાગી જઈ મલે લલના,
દીજે દરશણ વાર ઘણી ન લગાવીએ લલના,
વાતલડી અતિ મીઠી તે કિમ નિરમાવીએ લલના. ૩

તુ જો જલ તો હું કમલ કમલ તો હું વાસના લલના
વાસના તો હું લમર ન ચૂકું આસના લલના,
તુ છોડે પણ હું કેમ છોડું તુજ લણી લલના,
લોકોત્તર કોઈ પ્રીત આવી તુજથી ખની લલના
ધુરથી શ્યાને સમકિત દઈને લોલવ્યો લલના,
ખોટું હવે કિમ જાઉં દિલાસે ઓલવ્યો લલના, ૪

બાણી આમે દાસ વિદ્યામે છે કિશું લલના,
 અમે પણ ખિન્નમન માંડિ ખોટા કિમ થાયશ્યુ લલના, ૫
 બીજી ખોટી વાત અમે રાચું નહિ લલના,
 મે તુજ આગળ માહરા મનવાલી કરી લલના;
 પૂરણ રાખો પ્રેમ વિદ્યામે શું તમે લલના,
 અવસર લડી એકાત વિતવીએ છીએ અમે લલના. ૬
 અનરતમી દવામી અગિરાનંદના લલના,
 શાન્તિકરણ શ્રી શાંતિજી માનત્યો વંદન લલના;
 તુજ સ્તવનાથી તન મન આણુ દ ઉપત્યો લલના,
 કહે મોહન મન રગ પંડિત કવિ રૂપનો લલના. ૭

શ્રી નેમનાથ સ્તવન

(૩)

(અળગીએને નાને દો અગિયાગિયુશ્યએએ દેશી)

રાજુલ કહે રથ વાળો દો નવુદીરા વીરા

હક તને કાઈ પાળો પૂરવ પ્રીત,

મુઠો વિલુ શુનહે દો નવુદીરા વીરા

વિવપના કાઈ એ શી ગીચ્યા રીત.

રાજુલ કહે રથ વાળો દો. ૧

દું તો તુમ ચરણારી દો નવુદીરા વીરા

મોજરી કાઈ સાંબળો આતમગમ,

તો મુજને ઉવેળો દો નવુદીરા વીરા

સ્થાવતી નરી એ સુગળોગ કામ રાજુલ ૨

પશુઆને કરી દરજા દો નવુદીરા વીરા

મુઠીયા તો મે શ્રી ચોરી દીધ,

૩૦૬ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

પશુઆંથી સ્યું હિણી હો નણ્દીરા વીરા

ત્રેવડી જે મુજને વિછો હો દીધ. રાણુલ૦ ૩

એહવુ જે મન ખોટું હો નણ્દીરા વીરા

જે હતું તો પાડી કા નેહ ને કદ,

ઉલજું તે નવી સુલજે હો નણ્દીરા વીરા

મનકું કાંઈ કોડિ મિલે જે ધદ્ર રાણુલ૦ ૪

મે તો કહો કિણ વાતે હો નણ્દીરા વીરા

ન હુહવ્યા શ્યાને રાખો છો રોષ,

માહરે તો તુમ સાથે હો નણ્દીરા વીરા

અલેહણુ તો કેહને દાખુ રે દોષ રાણુલ૦ ૫

તાત ત્રુટ્યાની પરે હો નણ્દીરા વીરા

જોડીયે કતુ આરીના જેમ,

ઠેલીજે નહિ પાળે હો નણ્દીરા વીરા

લગતાં કાંઈ નેહ ન ચાલે એમ. રાણુલ૦ ૬

ઈમ કહેતી વ્રત લેતી હો નણ્દીરા વીરા

નેમજી કાંઈ શિવ પહિલે કીઓ વાસ,

ધન ધન તે જગમાહે હો નણ્દીરા વીરા

પ્રીતડી કાઈ મોહન કહે સ્યાખાસ રાણુલ૦ ૭

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન

(૪)

(કાનુડો વેણુ વળવે રે કાલી નદીને કાઠે-એ દેશી)

વામા નદન હો પ્રાણુ થકી છો પ્યારા,

નાંદી કીજે હો નયણુ થકી પીણુ ન્યારા એ આંકણી

પુરસાદાણી સામલવરણો, સુધ સમકિતને લાસે,
શુદ્ધ પુજ કીધો તેહને, ઉજ્જવલ વરસ પ્રકાસે.
વામા. ૧

તુમ ચરણે વિષધર પિણુ નિરવિષ, દંસણે થાએ વીડાજી;
જોતા અમ શુધ સ્વાભાવિકા ન હૂવે, એહ અમે મહ્યા છો જી.
વામા૦ ૨

કમઠ રાય મદ કીણુ ગણતીમાં, મોહ તણા મદ જોતાં,
તાહરી શક્તિ અનંતી આગલ કેઈ કેઈ મર ગયા જોતા.
વામા૦ ૩

તે જિમ તાર્યા તિમ કુણુ તારે, કુણુ તારક કહું એહવો;
સાયરમાન તે સાયર સરિજો, તિમ તું પિણુ તું જેહવો.
વામા૦ ૪

કિમપિ ન જોસો કરણા કરતે, પિણુ મુજ પ્રાપ્તિ અનંતી,
જેમ પડે કણુ કુંજર મુખથી, કીડી બહુ ધનવતી.
વામા૦ ૫

એક આવે એક મોજાં પાવે, એક કરે ઓલગડી,
નિજગુણુ અનુભવ દેવા આગળ, પડખે નહીં તુ જો ધડી
વામા૦ ૬

જેહવી તુમથી માહરી માયા, તેહવી તુમ પીણુ ધરજ્યો,
મોહનવિજય કહે કવિ રૂપનો, પરતક્ષ કરણા કરજ્યો.
વામા૦ ૭

શ્રી મહાવીરસ્વામી સ્તવન

(પછેડાની દેશી)

ફલ્લ લવ લહી દોહલો રે, કહો તરીએ કેણ ઉપાય રે.
પ્રભુજીને વીનવું રે,

સમકિત સાચો સાચવું રે,
કેમ કરણી કિમ થાય રે. પ્રભુ૦, ૧
અશુભ મોહ જો ભેટીએ રે.

કાંઈ શુભ પ્રભુને જાય રે. પ્રભુ૦:
નિરાગે પ્રભુ ધ્યાઈએ રે,
કાંઈ તો પીણુ રાગ કહા થાય રે. પ્રભુ૦ ૨
નામ ધ્યાતા જો ધ્યાઈએ રે,

કાંઈ પ્રેમ વિના નવી તાન પ્રભુ૦,
મોહવિકાર જિહા તિહા રે,
કાંઈ કિમ તરીએ શુણુધામ રે પ્રભુ૦ ૩
'મોહબધન બધીઓ રે,

કાંઈ બધ જિહા નહી સોય રે પ્રભુ૦,
કર્મબધન કીજીએ રે,
કર્મબધન ગયે જોય રે પ્રભુ૦ ૪

તેહમા શો પાડ ચઢાવીએ રે,
કાંઈ તુમે શ્રી મહારાજ રે પ્રભુ૦,
વીણુ કરણી જો તારશો રે,
કાંઈ સાચા શ્રી જિનરાજ રે. પ્રભુ૦ ૫
પ્રેમ મગનની લાવના રે,
કાંઈ ભાવ તિહા લવ નાશ રે પ્રભુ૦,

ભાવ તિહાં ભગવંત છે રે,
 કાંઈ ઉદ્દસ્યે આતમ સાર રે. પ્રભુ ૬
 પૂરણ ઘટાભ્યંતર ભર્યો રે,
 કાંઈ અનુભવ આહાર રે પ્રભુ
 આતમધ્યાને ઝોળખી રે,
 કાંઈ તરસ્યુ ભવનો પાર રે. પ્રભુ ૭
 વર્ધમાન મુજ વિનતી રે,
 કાંઈ માનજો નિશદ્દિશ રે પ્રભુ,
 મોહન કહે મનમંદિરે રે,
 કાંઈ વસીયો તુ વીસવાવીસ રે પ્રભુ ૮

卐

(૪૨)

શ્રી રામવિજયજી (વિમળવિજય શિષ્ય)
ચોવીસી રચના સં. ૧૭૭૦ આસપાસ

શ્રી તપગચ્છમાં વિમળવિજયજી ઊપાધ્યાયના શિષ્યહતા તેઓની ચોવીસી સુદર રાગ રાગણીમા રચાયેલી છે અવસ્થ મોઢે કરવા જેવી છે તેઓની ખીજી અથરચનામા સજાયો-સ્તવનો વીગેરે છે તેઓશ્રીએ સુરતમા સવત ૧૭૭૩મા ચોમાસુ કર્યું હતું ત્યારે વીરજીન પચ કથ્યાણુક તથા ૨૪ જીન આતરાતું સ્તવન રચ્યા છે આ સાથે તેમના પાચ સ્તવનો તથા ખીજા બે કાવ્ય મલી સાત લીધા છે

૧. બાહુબલ સ્વાધ્યાય સ ૧૭૭૧ ૨ ગોડીપાસ સ્તવન સ ૧૭૭૨
૩ વીરજીન પચકથ્યાણુક ૧૭૭૩ ૪ વિજયરત્ન સૂરિરાસ ૧૭૭૩

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન

(૧)

(હારે મ્હારે ચોવનિયાનો લટકા દહાડા ચારજો—એ દેશી)
હારે આજ મલિયો મુજને તીન લવનનો નાથ જો,
ઉદયો સુખસુરતરુ મુજ ઘર આંગણે રે જો,
હારે આજ અષ્ટ મહાસિદ્ધિ આવી માહરે હાથ જો,
નાઠા માઠા દાહઠા દરિસણ પ્રતુ તણે રે જો. ૧
હારે મ્હારે હિયડે ઉલટી ઉલટરસની રાશિ જો,
નેહ સલુણી નજર નિહાળી તાહરી રે જો,
હારે હુતો જાણું નિશદિન જોસી રહું તુજ પાસ જો,
તાહરે નેહ લેદી મીજી માહરી રે જો ૨

- હારે મહારી પૂગી પૂરણ રીતે મનની હુંસ ને,
 દુરજનિયા તે હુઃખલગિઆ વટચે પડ્યા રે ને,
 હારે પ્રભુ તું તો મુરતરુ ખીજા જાણ્યા તુસ ને,
 તુજ ગુણ હીરો મુજ હિયડા ઘાટે જડયો રે ને ૩
- હારે પ્રભુ તુજશ્યુ' મહારે ચોલમજીઠો રંગ ને,
 લાગ્યો એહવો તે છે કુણ ટાળી શકે રે ને;
 હારે પ્રભુ પલટે તે તો કાચો રગ પતંગ ને,
 લાગ ન લાગે દુરજનનો કેા મુજ થકે રે ને ૪
- હારે પ્રભુ તાહરી મુદ્રા સાચી મોહનવેલ ને,
 મોહ્યા તીન ભુવન જન દાસ થઈ રહ્યા રે ને,
 હારે પ્રભુ જે નવિ રજ્યા મુરતરુને ઠેલી ને,
 હુઃખવિપવેલી આદર કરવા ઉમઠ્યા રે ને ૫
- હારે પ્રભુ તાહરી લક્ષિત 'તીનુ માહરુ' ચિત્ત ને,
 તલ જિમ તેલે તેલે જેમ સુવાસના રે ને;
 હારે પ્રભુ તાહરી દીઠી જગમે મોટી રીત ને
 મુકળ ફળ્યા અરદાસ વચન મુજ દાસના રે ને ૬
- હારે મહારે પ્રથમ પ્રભુજી પૂરણ ગુણનો ઈસ ને,
 ગાતા ઋપલ જિણેમર હુસે મનતણી રે ને
 હારે મહારે વિમલ વિજય વર વાચકને શુભ સીસ ને,
 રામે પામી દિન દિન દોલત અતિઘણી રે ને. ૭

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

(ભગ્યે ભાગ ધણો છેગજ વાતાં ક્રમ ક્રમે છે એ દેશી)
 મારો મુજરો લ્યોને રાજ સાહિબ શાંતિ સલુણા આંચલી.

અગિરાજિના નદન તોરે દરશણ હેતે આબ્યો,
 સમઠિત રિંઝે કરોને સ્વામી, ભગતિ ભેટણુ લાબ્યો મારો ૧
 હુ ખ ભજન છે બિરૂદ તુમારો, અમને આસ તુમારી,
 તુમે નિરાગી થઈને છુટો, શીગતિ ડોશો અમારી મારો ૨
 કહસ્યે લોકન તાણી કહેવુ, એવડું સ્વામી આગે,
 પણ ખાલકજે બોલી નબતજે, તો કિમ વાહ્યો લાગે. મારો ૩
 માહરે તો તુ અમરવ સાહિબ તો કિમ ઓછુ માનું,
 ચિ તામણિ જિજે ગાંઠે બાધ્યુ, તેહને કામ કિસ્વાનું મારો ૪
 અધ્યાતમ રવિ ઉગ્યો મુઝ ઘટ, મોહ તિમિર હર્યો જૂગતે,
 વિમલ વિજય વાગકનો એવક રામ કહે શુભ ભગતે મારો ૫

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૩)

(પરખ્યાથી માદરે પાડાગી મુજબજને જતાને વલતાં
 મનકુ મેઝવેનંત એ—દેશી)

સહિયાં મારી સાહિબો નેમ મનાવો જ્ને,
 દિલડુ તે દાઝે પિઉ વિભુ દિઠડે જ્ને,
 દિલ મેલીને દીધો દુશમન દાવો જ્ને,
 અળલાને બાલી યાદવ મીઠડે જ્ને. ૥૧૥
 કરતાં શું તો જાણી પ્રીતિ મોહલી જ્ને,
 દોહિલી તે નિરવડતાં નીઠી નયણુડે જ્ને,
 સામલીયો સામલતા સિયડે સાલે જ્ને,
 હુ ખતે કહેતાં ન આવે વયણુડે જ્ને. ૥૨૥
 રહેશે દુનિયા માહિ વાત વિદિતી જ્ને,
 વાહલેજી દીધી છે એહવી રીતડી જ્ને,

શું બાણ્યું વીસરશે કિણ અવતાર લે,
 તોડી જે યદુનાથે કાચી પ્રીતડી લે. ॥૩૥
 મન કોઈને છાનો વેરી નેહ લે,
 લાગીને હુઃખ દેતો કહિયે એકવો લે;
 નેહ તણાં હુઃખ બાણે તેડજ છાતી લે,
 જે માહિ વિચરે અવર ન તેડવો લે. ॥૪૥
 નેમીઅરને ધ્યાને રાજીવ નારી લે,
 મેલોતં મનગમનો હોડ શિવમંદિરે લે;
 વિમલવિન્ય ઉવજાય તણા શુભ શિખ્ય લે,
 રામવિન્ય મુખમંપત્તિ પામી શુભ પરે લે. ॥૫૥

શ્રી પાર્થનાથ કનવન.

(૪)

(ગાયોતે સિદ્ધાચલ મંજુ વર્ણિતે એ દેવી)

પ્રભુજી પાસ જિણુંદ ત્હારીરે ત્હારીરે
 મૃદા અભિનવ આદિની રે;
 એકવી દુનિયામાંદિ બીજી રે બીજી રે
 દીઠી એ નદિ કોઈની રે ॥૧૥
 કામલગારી તુજ દીકરી રે, દીકરી રે
 નીકરી પરિ દિગટે વચ્ચી રે;
 નેણાં લંપટ મુજ આદરે, આદરે રે
 લેવા ખિલુ ખિલુ ઉદ્ધર્યી રે ॥૨૥
 તુજ દીઠે મુખ હોય તે કૃષ્ણ રે, કૃષ્ણ રે
 બાણે દહો વિષુ દેવલી રે;

એ હજ મુજ અરદાસ ચરણે રે, ચરણે રે
 રાખો શુ કહીયે વલી રે ॥૩૥
 શરણે રાખી નાગ તેને રે તેને રે
 કીધો નાગ તણો ધણી રે,
 કમઠ તણો અપરાધ બહુલા રે બહુલા રે
 તુ રૂઠયો નહિ તે ભણી રે ॥૪૥
 દર્ધ વરસીદાન જગના રે જગના રે
 જન સઘલા સુખીયા કર્યા રે,
 એહવા બહુ અવદાત તાહરા રે તાહરા રે
 ત્રિતુવન માહિ વીસ્તર્યો રે. ॥૫૥
 તો મુજને પરવાહ શાની રે શાની રે
 જે પોતે બાહિ અદ્યો રે,
 તુજ ભગતિ લય લિન એહજ રે એ હજ રે
 શિવ મારગ મે સદ્હયો રે; ॥૬૥
 ધન ધન વામા માત જેહની રે, જે હની રે
 કુખે તુ પ્રભો અવતર્યો રે,
 વિમલવિજય ઉવગાય, શિષ્યે રે શિષ્યે રે
 રામે જનમ સફલ કર્યો રે. ॥૭૥

શ્રી મહાવીર સ્તવન

(૫)

(ભરત નૃપ ભાવગ્યુ—એ દેશી)

આજ સફળદિન માહરો એ, ભેટયો વીરજિણુંદ કે
 ત્રિભુવનનો ધણી એ

ત્રિમુક્તારાણીનો નંદ કે જગત્રિતામણી એ,
 હુઃખદોહગ દરે ટળ્યાં એ, પેખી પ્રભુમુખ ચદ કે ત્રિં ૧
 ત્રિદિવૃદ્ધિ મુખ સપદા એ, ઉદ્દટ અગે ન માય કે,
 આણી મુઝ ધર આગણેએ, સૂરગવિહેજ સવાય કે. ત્રિં ૨
 ત્રિંતામણિ મુઝ કર ચઢ્યું એ, પાયો ત્રિભુવન રાજ કે,
 મુહુમાગ્યા પાયા દળ્યા એ, સિધ્યાં વહિત કાજ કે. ત્રિં ૩
 ચિતસાહ્યા સાજન મિલ્યા એ, દુરજન ઉડ્યા વાયકે,
 સોમનજર પ્રભુની લહીએ, જેહવી મુરતરુ છાંય કે. ત્રિં ૪
 તેજ ઝલામલ હીપતો એ, ઉગ્યો સમકિત સૂર કે,
 વિમલવિજય ઉવજાચનો એ, રામ લહે મુખપૂર કે. ત્રિં ૫

શ્રી વિજયરત્નસૂરિ રામ

(૬)

આદિ—

મુપસન્ન આદહાદકર, અદાન્તસ મુળચદ,
 વહિત પૂરણ કલ્પતર, સેવક શ્રી છનચંદ.
 શ્રી વામા રાણી તણો, નદન નિરૂપમ રૂપ,
 સૂરતિમંડણુપામની, ત્રિભૂવન તણા ભૂપ
 દોલનિદાઈ તેહના, પ્રણમી પય અરવિદ,
 ગાચ્યુ ગિરૂઆગછપતિ, શ્રી રત્નવિજયસૂરીદ.

ગોડીપામ્ન સ્તવન ૧૭૭૨ વિજયાદશમી

(૭)

નયણા પુનિ પુનિ ચદ વરસે વિને દસમી દિને,
 રચિઓ રંગે છંદ કમલા કીર્તિ સંનિધિ.

૩૧૬ જેન ગર્ભર આદિવ્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

વિમલવિજય ડિવ્યાય, મુલમીમે રામે મુદા

વાયા પરમવાય, ગાયા ગોદિ પાસ ગુણુ

કળશ

વિજય રત્ન સૂરિંદ્રસુંદર ગચ્છગપણુ દિવા કરો,

જગચિત્તરંજન કુમતિ ભજન, કુલપયોજ કલાધરો.

સ પતિદાતા સુખ વિધાતા, કુસલવલ્લિ પયો હરો,

તસ ચરણુ સેવક રામ વિજયે, ગાયો શુરુશુરુ જયકરો

(૪૩)

શ્રી કીર્તિવિમલ

ચોવીસી રચના ૧૭૭૦ આસપાસ

તપગચ્છમા શ્રી રૂદ્ધિવિમલજીના શિષ્ય આ મુનિશ્રી થઈ ગયા છે તેઓશ્રીએ ચોવીસી સાદી ભાષામા અને સુદર ગગોમા બનાવી છે બીજી કૃતિઓ શ્રી ભાભા પાર્શ્વનાથ સ્તવન તથા શ્રી ક્રોડા પાર્શ્વનાથ સ્તવનો છે

રૂપસદેવ સ્તવત

(૧)

(મહાવિદેહ ક્ષેત્ર ચોદામણુ-એ દેશી)

મનમોહન તું સાહિબો, મરૂદેવી માત મલ્લાર લાલ રે ।
નાભિરાયા કુલ ચ દલો, ભરતાદિક સુત સાર લાલરે ॥

મનમોહનકું ૧

યુગલા ધર્મ નિવારણો, તુ મોટો મહારાજ લાલરે ।
જગત દારિદ્ર ચૂરણો, સારે હવે મુજ કામ લાલરે ॥

મનમોહન. ૨

રૂપલ લંછન સોદામણો, તુ જગનો આધાર લાલરે ।
ભવભયભીના પ્રાણીને, શિવ મુખનો દાતાર લાલરે ॥

મનમોહન ૩

અનંતગુણ મણિઆગરૂ, તું પ્રભુ દીન દયાલ લાલરે ।
સેવક જનની પીનતિ, જન્મમરણ દુખ ટાલ લાલરે ॥

મનમોહન ૪

શ્રી મહાવીર સ્તવન

(૫)

(દીઠો દીઠો રે મે વામાનદન દીઠો—એ દેશી)

ગાયો ગાયો રે મેં ત્રિશલાનંદન ગાયો;
હર્ષ જહુમાન આનદ પામી, એ સમકિતને ઉપાયો રે ॥
મેં ત્રિશલા. ૧

તુ કૃપાનિધિ તુ સમતાનિધિ, તું મુજ માત ને બ્રાતા ।
જાતા ત્રાતા શાતા કરતા, મુજ ભવભયનો હરનાર રે ॥
મેં ત્રિશલા ૦ ૨

શૂલપાણિને સમકિત ત્રીધુ, ચંડકૌશિક તાર્યો ।
સેવક પ્રભુ કાંઈ વિચારો, અળ પ્રભુ મુજને તારો રે ॥
મેં ત્રિશલા. ૩

તુમ સરિજો શિર સાહિબ પામી, જે કરશે પરમાદો ।
તે દુખીયા થાશે નહીં સશય, ભવમા પામી વિખવાદો રે ॥
મેં ત્રિશલા. ૪

મુકી પ્રમાદને પ્રભુ પદ સેવો, એ નરભવનો મેલો ।
રૂદ્ધિ કીર્તિ દેવે વીર દેવો, અમૃત પદ હવે લેવો રે.
મે ત્રિશલા નંદન ગાયો. ૫

(૪૪)

શ્રી ધર્મવર્ધન (ધર્મસિંહ)

ચોવીસી રચના સં. ૧૭૭૧ જેસલમેર

શ્રી ખગતગામા શ્રી વિન્ધ્યદર્શ મુની શિષ્ય શ્રી જી ધર્મ-
વર્ધન થયા તેઓશ્રીના જન્મ સ ૧૭૦૦ મા થયો આ વિદ્વાન મુનિએ
ઓગણીસ વર્ષની કિમતે ૧૧૦૦ થયે શ્રી ઝેણીક ચોપાઈ ૧૯૧૯ મા
ખનાચી શ્રી વીરભક્તામર મગ્ધતમા ગચ્ચુ જે ની ભક્તામર મ્તોત્રની
દરેક ગાથામાંથી દેવુ ચણુ લઈ ખનાચ્યુ છે સવત ૧૭૩૬ મા
ખનાચ્યુ છે શ્રી વચ્ચનનિજગમા ગચ્ચે છે તે તેના હિપર સ્વોપચ
મગ્ધન જનિ ગચ્ચી છે. આ અવનત્રી આગમોદય સમિતિ તરફથી
૧૯૮૨ મા ગુજરાતી ભાષાના સાથે છપાયું છે

અંથ રચના

૧ ઝેણીક ચોપાઈ ૧૭૧૯	૧૦ અદ્વીતીય વિસવિદગ્ધાન
૨ ધર્મખાવની ૧૭૨૫	સ્તવન જેસલમેર ૧૭૨૯
૩ અમરમેન વર્ગમેન ચોપાઈ ૧૭૨૪	૧૧ આયોચગા અવન ૧૭૫૪ કયોધી
૪ પ્રાગ્નાવિક કુશીઓ ૧૭૩૮	૧૨ રાનિચર વિક્રમ ચોપાઈ મધનપુર
૫ મગ્ધુદ્ગી અમર કુમાર ગમ ગચ્ચો ૧૭૩૬ ખેનાનટપુર	૧૩ લખિય અવન ૧૭૨૨ મુગ-સર
૬ સવામો નીવડી ૧૩૬	૧૪ અમરમગ્ધુ વિચારગર્ભિત અવન
૭ પ્રાગ્નાવિક ગ્રાપન ખાવની ૧૭૫૩	૧૫ ચોવીસી ૧૭૭૧
૮ દ્વાર્ધિન્દ ચોપાઈ ગાથા ૯૭ ૧૭૫૫	૧૬ શ્રી વાગ ભન્તામર ૧૭૩૬
૯ ગાગ્ધાન અવન જેસલમેર ૧૭૨૯	૧૭ શ્રી ઝેણીક ચરિત્ર ૧૦૦૦ મ્તોક

श्री ऋषभ जिन स्तवन

१

(गगनैश्वर)

आज भु दिन मेरी आश इणी री आज०
आदिनिष्ठुं द द्विष्टुं द सो देष्टुं द सुष्टुं द इष्टुं द न्युं द भल

कली री आज० १

अगल युगल जिन के जितानछी भूरति सोह मुर घेतुं मिली री
नाबितरिंद दे नदन नमना इरित दशा समद्वर

कली री आज० २

प्रभु गुन गान पान अमृत डो लगति भु साकर मछि
मिली री

श्री जिन सेवा मार्ग धर्म लीला ऋषि पार्थ सार्थ रंग
कली री आज० ३

श्री शान्तिनाथ स्तवन

२

(गगनैश्वर वरिष्ठा)

श्री शान्ति निनेश्वर मोक्षमोक्ष शानि करलु मुभ दाध,
नाम प्रसिद्ध नम निर्मलै, पूरे मुनन पाय हो।

श्री शानि० १

आप अरु उगदियेछ, पारेवा धरी प्यार,
दान दियो निज देहने, धर्म मोटाना उपजाव हो।

श्री शानि० २

हरे आवी अवतर्याछ, अधिहार करी अद,
नन्दी उपद्वर भेटियो तार्यो मरु देय अष्टेड हो।

श्री शानि० ३

૩૨૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

લવ એકે હિજ લોગવીજી, દીપત પદ્મી દોય,
યાનો ચક્રવર્તી પાંચમો, સોલમ જિનવર સોય હો
શ્રી શાંતિ ૪
સમરથ એ લલ્લો સાહિજોજી, કમલા નહી હિવે કાય,
સેવ્યા વાછિત હુવે સદા, ઇમ કહું ધર્મશી ઉવઝાય હો.
શ્રી શાંતિ ૫

શ્રી નેમનાથ જિન સ્તવન

૩

(ગગ-વસન)

કરણી નેમિકી કાદૂ ઔર ન કીની જાય
કરણી નેમિકી તરુણવય પરણી નહી હો રાજિમતિ
ચકુરાય કરણી ૧

જીવપુકાર મુણી જિણે હો કરણ મન પરિણાય ૬૦
ગજ રવ તજ કે પ્રતિ ઝંચો હો શિલાગ રથ મુખદાય ૬૦ ૨
મમતા બાદી મૂકી દહો મુમતા લી મમઝાય ૬૦
મિદ્ધ વધુ વિલંબ સદા હો પુણ મ ધર્મશી પાય ૬૦ ૩
પાર્શ્વજિન સ્તવન

(૪)

(ગગ-ગનગિર્)

મેરે મન માની માદિળ લેવા
મીટી ઔઝ ન દોઈ મિઠાઈ મીઠા ઔઝ ન મેવા મેરે ૧
આતમગમ દર્લો ન્યો ઉલમે દેખન જિનપતિ દેવા
લગ દુમાગી યામુ લાગી ગર્ગી જયું ગજરેવા ૨ મેરે ૨
દગ્ગનકાઝ દુ પલભર દિલને સ્થિર ન્યુ સુદરી થેવા
શ્રી ધર્મશી પ્રભુ પારસ પરસ લોહ દનક કં લેવા મેરે ૩

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(૫)

(રાગ-વેલાઉલ)

પ્રભુ તેરે વચણ સુખિયા રે સરસ સુધા હુંતે સારે પ્રભુ
સમવસરણ મધિ સુણી મધુર ધ્વની બુઝતી પર્ષદા બારે
મુનત મુનત સખ જન્તુ જન્મ કે વૈર વિરોધ વિસારે પ્રભુ ૧
અહો પૈતીલ વચન કે અતિશય અચરજ રૂપ અપારે
પ્રવચન વચન કી રચના પસરત અબહી પંચમ આરે પ્રભુ ૨
વીર કી વાણી સખહિ સુહાણી આવત બહુ ઉપકારે
ધન ધન સાચી એહ ધર્મશી સખકે કાજ સુધારે પ્રભુ ૩

કેળશ

(૬)

ચિતધર શ્રી જિનવર ચોવીશી

પ્રભુ શુભ નામમંત્ર પરસાદે કામિત કામ ગવીસી ચિત ૧
રાગબધ દ્રુપદ રચના પૈ માહૈ ઢાલ મિલી સી
રોટલી ગહુ કી સખ રાજ માગે સ્વાદ કું મિસી ચિત ૨
સતર સૈ ઈકદુત્તર ગઢ જેસલ જોરી ચહ સુજગીશ
શ્રી સંઘાવજય હર્ષ સુખ સાતા શ્રી ધર્મશી જાસ સીસ
ચિત ૩

ઉત્તર વિશ્વ સ્પર્ધા સમિતિ-રસોડા, મુબંબે મેમ્બર્સ ટ્રાસ્ટ-પ્રમુખશ્રી

(5)

श्री गजमुंदर (भाग्यवंद)

એન્ડ્રીસી રૂબિના ૧૭૭૨

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

श्री आदिगित्त सप्तमः

(3)

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

(લાલ વીંછીયાની)

કર નેડી વિનતી કરૂં, શાંતિ સુખ કારદે લાલણ,
શરણે હું આયો સહિષા, પાલો પ્રભુ પ્રીતિ ઉદારદે લાલ.

વાલ્હો જિન ચિત્ત મે વસ્યો. ૧

હારે લાલ કંચન વણું સોહામણો,
છવિ દીપે તેજ દિનંદરે લાલ.

ધતિ ભીતિ અલગા રહે, ઉત્તમ સેવકરે નર ઇંદરે લાલ. ૨
હારે લાલ શાંતિ જન્મ જગમે હુંધી,

રોગ સોગ ગયા દુ.ખ દૂરદે, લાલ;

ત્રિભુવન માંહે તાહરો જસ વિસતરીયો, ભરપૂર દે લાલ. ૩
હારે લાલ પ્રીતિ પારેવાની પરે,

પાલો પ્રભુદીન દયાલરે લાલ;

અમૃત નયન નિહાલતાં, તન મન ઉલ્લસે તત્કાલરે લાલ. ૪
હારે લાલ શરણ ચરણ છોડું નહીં,

હિવે મયાકરો મહારાજ દે લાલ;

ભાગ્ય દ્ર વિધિ ભેટતા, આરત બાયે સવિ ભાજદે લાલ. ૫

શ્રી નેમિજિન સ્તવન

(૩)

(ઈગ આળા આંખીની લાળ)

સામલવરણ મુકામળો ા યાદવ કુલ ત્રિભુગાર;
શ્રદ્ધાચારી ખાવીચમો દે નગીએ નેમિકુમાર.

હરેક જોન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

હરખ ધરી પૂજો જિનવર પાય, ધિર મનના વાછિત થાય

પાતિક દૂર પલાય હરખ ૧

ગજુલ તણ રૈવત ભજ્યો રે, ભૂજ્યો મદન વિકાર

ગજ્યો મોહ ગરૂતા રે, રજ્યો તુ શિવનાર હરખ ૨

રૂનક અગર ઉત્તમ સહી રે, ઇખ ગુણે અધિકાર,

આવા જગ ગ્યારે કહ્યા રે, આવઈ પર ઉપગાર હરખ ૩

ગરૂઆ મહેજે ગુણ કરે રે, સારો રહે સ સાર,

ચણુ ન છોડુ તાહરા રે, એક તો મુ ઇકતાર હરખ ૪

દીન દયાળ કૃપા કરો રે, તાર ઉતારો પાર,

ભાગચ દ નઈઅવો ભવેરે, ભાધખીજ દાતાર હરખ ૫

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન

(૪)

(દાળ-દેશગિયા ગજ સાલુ કાવ જો)

પરતિખ પદ્યા પુખઈછ પુરૂપા દેય પ્રધાનછ

વામાના નદન મહેને મૌજ હે જો છ

કર જોડી વિનતિ કરૂં છ આપો વછિત દાન છ વામા ૧

મૂરતિ મનનની મોહનીછ મુંદર અતિ મુખદાયછ

ચરણ કમલ તાહર્થ સ્પાછ

મન ભમર રહે લપટાય છ વામા ૨

દીધ દેવધણું ધણાછ નાવે થાહગી જોડ છ

ચૌવિદ મુર ઓલગ કરે છ

હરખે હોડાહોડ છ વામા ૨

વાહ્યા લાગે છે મો ભણી જી હીયડાનાથે હારજી

વિસાર્યા નવિ વિસર્યો જી

થે મુઝ પ્રાણુ આધાર જી વામા ૪

મનરા તનરા હુખહરો જી વિનતિ કરું વારંવાર જી

ભાગચંદ ને દિને દિને જી

મુખસંપત્તિ દાતાર જી વામા ૫

શ્રી મહાવીર જિનસ્તવન

(૫)

(ઢાળ-આવર્ષ લો-એદેશી)

શ્રી સિદ્ધારથ કુલતિલો ત્રિશલાદેવી માત

ગુણ ગાતાં જિનવરતણા સક્ષળ હુવે દિનરાત

મન શુદ્ધ ભાવસું ભેટો શ્રી મહાવીર

મેખ તણી પર ધીર

કંચન વરણ શરીર

મન શુદ્ધ ભાવ સું ભેટો શ્રી મહાવીર એ આંકણી ૧

ચીસઠ ઇન્દ્ર મિલિ કરી ઉચ્છવ હરખ અપાર

પાંચ કદયાણુક પરગડા

નિજ નિજ અવસર સાર મન૦ ૨

અનુક્રમે શિવસમંદ કરી સકલ કર્મ કરી અંત

અજર અમર પદવી લહી

ભયસંજન ભગવંત મન૦ ૩

ગુણુ અનંત જિનવર તણા કહતા ન આવે પાર

સહસ મુખે સુરપતિ કરે

નવા નવા ભાવ ઉદાર મન૦ ૪

૩૩૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

શાસન નાયક સેવતાં પામીએ વંછિત કોડી

પ્રહસમે ભાગચાંદ સદા

પ્રણમે જો કર જોડી મન ૫

ચોવીસી કલશ

(૬)

(રાગ-સુણિ જોની પિહિડો પરદેશ)

ભાવભગતિ ઇણિપરિ ગુણ ગાયા, મનવંછિત ફલપાયા જી,
ચોસઠ ઈન્દ્ર પ્રણમે વરરાયા, કચન કોમલ કાયા જી.

ભાવ ભગતિ ૧

નૈન સાયર મુનિ ચન્દ્ર કહી જો, સુદિ માગસર સલહીજો,
અજીતનાથ જીન આણુ વરિજો, અરિતિ દુખ દૂર વરિજો.

ભાવ ભગતિ. ૨

શ્રી ખરતર જીનમુખસૂરિદા, પ્રતાપો જીમ રવિચદા,
વાચક હીર કીર્તિ ગુણ વૃદ્ધા, રાજહર્ષ મુખકદાજી

ભાવ ભગતિ. ૩

તાસુ શિષ્ય વાચક પદ ધારી, રાજલાભ હિતકારી જી,
તાસુ ચરણકમલ અનુચારી, રાજસુદર મુવિચારી જી.

ભાવ ભગતિ. ૪

ગુરુ મુખ હાજ મુખી જો ભાવે, તે પરમારથ પાવે જી,
ભણતાં મુણતાં વધતે ભાવે, આરત દુરે જાવે જી.

ભાવ ભગતિ ઇણિપરિ ગુણ ગાયા ૫

(૪૬)

વાચક શ્રી દેવચન્દ્રજી

(ચોવીસી રચના સંવત ૧૭૭૫ આસપાસ)

લેખનકાળ ૧૭૬૬ થી

મદાન અધ્યાત્મ જ્ઞાની યોગી શ્રી જિનપ્રતિમાના અયાગત્રેમી શ્રી દેવચન્દ્રજીનો જન્મ સ ૧૭૪૬ મા ચગ ગામમા થયો હતો તેઓની ચોવીસી તત્ત્વજ્ઞાન અને લક્ષિતરસથી લગ્ન પૂર છે અને ખાસ મનન કરવા યોગ્ય છે તેઓશ્રીને પાટણમા શ્રીજ્ઞાનવિમલસૂરિ સાથે મેળાપ થયો હતો અને મુગ્ધિજીને તેમની વિદ્વતાથી ધજોજ આનંદ થયો હતો, અને પાટણમા શાહુની યોળમા ચોમુખવાડી પામે જિનાલયમા સહ-સ્રકુટ જિનના નામ મુગ્ધિજીને સલગાવે છે અને નગરગેક તેજસિહ દોરી આશ્ચર્ય-અદિત થાય છે

તેઓશ્રીએ ખેલાડા ગામમા રમ્ય વેણા તટે જુમિગૃહમા સરસ્વ-તીની આગધના કરી નામ્નાખ્યાસ કર્યો પડાયમ્પક સૂત્ર, નેપથ્યાદિ, પચ્ચાલ્ય નાટક, ન્યોતિપ, દોપ, કોમુદી, મદાભાખ્યાદિ વ્યાકરણો, પિંગળ, સ્વગેદય, તત્ત્વાર્થસૂત્ર, આવમ્પક ખૂદદ્વરત્તિ, સિંગેપાવસ્પક શ્રી દરિભદ્રમુનિ, શ્રીકેમચન્દ્રાચાર્ય અને શ્રીયોગોવિજયજીના ગ્રન્થો, ૭ કર્મ-ગ્રંથ, આદિ અનેક શાસ્ત્રોની જૈન-આમ્નાયથી મગન્ધ લઈ મનિજ્ઞાનને શ્રુતજ્ઞાનમા પગિયુમાવ્યુ સ. ૧૭૬૬ મા મુલતાનમા ધ્યાનદીપિકા લખી. ૧૭૬૭ માં દ્રવ્ય-પ્રકાશ રચ્યો સ ૧૭૭૬ મા મગડમા આગમ-સાંગેદાર ગ્રંથ બનાવ્યો. ત્યાંથી ૧૭૭૭મા પાટણ આવ્યા આ અગસામાં તેઓએ ધિગોદાર કર્યો અને પંડી અપગિમદ ઉપર ભાગ મુક્યો સ ૧૭૭૮ મા ખભાનમા ચોમાસુ કર્યું. પછી ત્રી મનુજ્ય ઉપર યોગોદારનું કામ કરાવ્યું સ. ૧૭૮૧-૮૨-૮૩-૮૪ અમદાવાદમા રજા સ. ૧૭૮૫-૮૬-૮૭ મા પાલીતાણામાં પ્રનિર્ણ કરી

૩૩૨ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

રાજનગરમા ચોમાસુ ગ્હા ત્યા દિલ્હીના શાસનવતી ગુજરાતના નાયબ મુખા તરફે રત્નગિહ ભંડારી સ ૧૭૮૯ થી ૧૭૯૩ સુધી શાસન કરતા હતા તે સમયે ભડારીજી શ્રી દેવચન્દ્રજી પાસે આવતા એક વખત શ્રીમદ્ દેવચન્દ્રજીએ ભડારીજી તથા મહાજનની વિનિતિથી મૃગીનો ઉપદ્રવ જાનત કર્યો ત્યાંથી સ ૧૭૯૫ પાલીતાણામા સ ૧૭૯૬-૯૭ માં નવાનગર (જામનગર) માં ચોમાસુ કર્યું, અને ત્યાં જાનસાગર ઉપર જાનમજરી દીઠ ગયી નવાનગરમાં ચંત્રોની પૂજા બંધ હતી તે કરી ચાલુ કરાવી ત્યાંના મોકાગને પ્રતિબોધ કરી પાલીતાણા ગયા સ ૧૮૦૨માં રાણાવાવમાં રહી ત્યાંથી ૧૮૦૩ માં મુગતમાં ચોમાસુ કરી ત્યાંથી ગેહ શ્રી કચ્છ કીકાના સઘમાં પાલીતાણા ગયા અને ત્યાં શ્રી સિદ્ધાચરજીનું સ્તવન બનાવ્યું જે અન્યત્ર આપેલું છે

પાલીતાણાથી પાછા વિદાર કરી સ ૧૮૦૫-૬ માં લોબડી, ધાગધ્રા, ચૂડા વગેરે ગયો આતુર્ભાસ કરી પ્રતિષ્ઠાઓ કરાવી સ ૧૮૧૦ માં કચ્છવાગ મુગતથી ગેહ કચ્છ કીકાએ તેમના ઉપદેશથી પાલીતાણાનો સઘ કાઢ્યો ને તેઓશ્રી સાથે પધાર્યાં શત્રુજય પર્વત ઉપર સાંક દબાવ સદ્વ્યય કરી જિનોબિજોની પ્રતિષ્ઠા કરી ત્યાંથી ૧૮૧૧ માં લોબડી આવી પ્રતિષ્ઠા કરી ત્યાંથી સ ૧૮૧૨ માં ગજનગર આવ્યા અને ત્યાંના શ્રી સઘે વાચક પદવી આપી તેજ વર્ષે ૧૧ જાંની ઉમરે ભાદગવા વદિ ૦)) ને દિવસે અર્ગવાસી થયા

શ્રી તપગચ્છના શ્રી ખિમાવિજયજીના શિષ્ય શ્રી જિનવિજયજીએ શ્રી દેવચન્દ્ર પાસે વિગેશવચ્ચક તથા ખીજા મુત્તો અવધાર્યાં હતા તેમના વિદાન શિષ્ય શ્રી ઉત્તમવિજયજી એ પાણુ તેમની પાસે અબ્બામ કર્યો હતો આ બધી દકીકત શ્રી ઉત્તમવિજય નિર્વાણ ગસ તથા શ્રી જિનવિજય ગચ્છમાં છે

તેઓએ શ્રી ચિત્રગચ્છમાં અનેક પ્રતિષ્ઠાઓ કરાવી છે તથા અગત્યવાદમાં મદમકાળાની, પાટણમાં તમગગેડે સદમકુટની રચના કરાવી તેની પ્રતિ ૧ કગારી નવાનગરમાં હુલ્કાને પ્રતિમા પુજક બનાવ્યા

તેઓના પદો લકિતરસ તથા વૈરાગ્યરસથી ભરેલા અને ખાસ અભ્યાસ કરવા યોગ્ય છે તેઓની સ્નાત્ર પૂજા પ્રખ્યાત છે તેઓએ પોતાની ચોવીસી ઉપર સ્વોપજ ઢોમો-ખાલાવમોધ રચ્યો છે. તેમના શિષ્ય શ્રી રાયચદ્રણના કહેવાથી કવિ એ શ્રી દેવવિલાસ રાસ સં ૧૮૨૫મા રચ્યો છે તેમા તેમનું સવિસ્તર જીવન-ચરિત્ર છે શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરજીની પ્રેરણાથી શ્રી મણિલાલ મોહનલાલ પાદગકરે લખ્યું છે કે—

“ આ સક્ષિપ્ત જીવન-ચરિત્ર સમાપ્ત કરતા પહેલા ઈચ્છુ કે શ્રીમદ્ દેવચન્દ્રજી મલાગજ જેવા પ્રખર વિદ્વાન, ઉત્કૃષ્ટ કવિગજ, અનન્ય આત્મજાની, દ્રવ્યાનુયોગના મહાન ઉપદેષ્ટા-ગાતા, જિનશાસનના પૂર્ણ પ્રેમી, પ્રભુ પ્રતિમાના ગ્સીલા અનેક સાધુ મુનિરાજો અમારા ભાગ્ય-વર્ષની જૈન કામમા પ્રકટો અને જૈન-ધર્મની જ્યોત જળાદળતી રહી સમગ્ર વિશ્વમા પ્રસંગે ”

તેમનો સ્વર્ગવાસ સ ૧૮૧૧ ભાદરવા વદ ૦)) ના દિને અમદાવાદમા થયો આ સાથે પાંચ સ્તવનો તથા બીજા પાંચ મળી કુલ ૧૦ કાવ્યો લીધા છે

તેઓશ્રીની ગ્રન્થ ગ્યના

૧ દ્રશ્ય-પ્રકાશ ૧૭૫૭ બીકાનેર	૯ સ્નાત્ર પચાગિકા ૧૮૦૪
૨ આગમ-સાગ ૧૭૭૬	પાલીનાણા
૩ નયચક્ર	૧૦ ચોવીસી તથા વીગી
૪ વિચાર સાર ૧૭૯૮	૧૧ સદસકૃટ સ્તવન
૫ જ્ઞાનગજની દીકા ૧૭૯૬	૧૨ સ્નાત્રપૂજા
૬ અધ્યાત્મ ગીતા	૧૩ વીગ નિર્વાણ સ્તવનની ઢાળો
૭ ધ્યાન દીપીકા ગત્રપદી ૧૭૬૬	૧૪ સિદ્ધાચલ સ્તવનો
૮ વિચાર ગ્લસાર	

તે ગિનાય મળ્યા સ્તવનો-સન્નગો અને પદો વગેરે ગ્યાં છે.

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન

(૧)

ઋષભ જિહ્વુદ સ્યુ પ્રીતડી કિમ કીજે હો કહો ચતુર વિચાર,
પ્રભુજી જઈ અળગા વસ્યા તિહા કિણુ નવિ હો કેા વચન ઉચાર

ઋષભ૦ ૧

કાગળ પણુ પહુચે નહિ, નવિ પહુચે હો તિહા કેા પરધાન,
જે પહુચે તે તુમ્હ સમો નવિ ભાળેહાં કેા નો વ્યવધાન

ઋષભ૦ ૨

પ્રીત કરે તે રાગિયા, જિનવરજી હાં તુમ્હે તો વીતરાગ,
પ્રીતડી જેહ અરાગીથી, ભેળવવી હો લોકોત્તર ભાગ

ઋષભ૦ ૩

પ્રીતિ અનાદિની વિષભરી. તે રીતે હાં કરવા સુજબ ભાવ,
કરવી નિરવિષ પ્રીતડી, કિણુ જ્ઞાતે હો ાહો બને બનાવ

ઋષભ૦ ૪

પ્રીતિ અનતી પરથડી, જેતોડે હો તે જોડે જોહ,
પરમ પુરુષથી નાગતા, એકત્વતા હો દાખી શુણુગેહ

ઋષભ૦ ૫

પ્રભુજીને અવલંબતા નિજ પ્રભુતા હો પ્રગટે શુણુગથ,
દેવચંદ્રની ચેવના, આપે મુજ હો અવિચળ મુખવાસ

ઋષભ૦ ૬

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

(માલા દિવા છે ૨—એ દેવી)

જગત દિવાકર જગત કૃપાનિધિ,

વાહકા મારા મમવમરભૂમા બેદા,

ચોસુખ ચૌવિહ ધર્મ પ્રકાશે, તે મેં નયલે દીઠારે,
ભવિક જન હરખોરે, નિરખી શાંતિ જિણુંદ ભવિં
ઉપસમ રસનો કંદ નરિ, ઈને સરખોરે. ભવિં ૧

પ્રાતિહાર્ય અતિશય શોભા, વાહકાં તેનો કહિય ન જાવે,
ધૂક બાલકથી રવિકર ભરનો, વર્ણન કિણ પદે થાવે રે
ભવિં ૨

વાણી શુભ પાત્રીશ અનોપમ, વાહકાં અવિસવાદ સરખે;
ભવદુઃખ વાગળ શિવસુખ કારણ, શુદ્ધ ધર્મ પ્રરખે રે.
ભવિં ૩

દક્ષિણ પશ્ચિમ ઉત્તર દિગિમુખ, વાંઠવણા જિન ઉપગારી;
તમુ આલંબન લહિય અનોપમ, તિહા થયા સમકિતધારી.
ભવિં ૪

ખટનય કાર્ય રૂપે ઠવણા, વાં મગનય કાગલુ ઠાણી;
નિમિત્ત મમાન થાપણા જિનજી, એ આગમની વાણી.
ભવિં ૫

માધક તીન નિદ્રેયા મુખ્યે, વાં જે વિણ ભાવ ન લહિયે;
ઉપગારી દુઃખભાખ્યે ભાખ્યા, ભાવ વદકનો ગરિયે રે
ભવિં ૬

હવણા મમવચ્ચજી જિન સેતી, વાં જે અભેદના વાધી,
એ આત્માના સ્વભાવ શુભ, બ્યક્ત ચોખ્યના સધી.
ભવિં ૭

ભવું નમુ મે પ્રભુ શુભ ગાયા. વાં જ્ઞાનો જ્ઞ લીધો,
દેવચંદ્ર કરે મારગ મનનો, સદસ મનોચ્ચ સિધ્યો
ભવિં ૮

શ્રી નેમનાથ સ્તવન

(૩)

(પદ્મ પ્રભુ જિન જઈ અલગા રહ્યા—એ દેશી)

નેમિ જિનેસર નિજ કારજ કર્યો, છાંડ્યો સર્વ વિલાવોજ,
આતમશક્તિ સકલ પ્રગટ કરી, આસ્વાદો નિજ લાવોજ

નેમિ૦ ૧

રાજુલ નારીરે સારી મતિધારી, અવલખ્યા અરિહ તોજ,
ઉત્તમ સગેરે ઉત્તમતા વધે, સધે આનંદ અનંતોજ.

નેમિ૦ ૨

ધર્મ અધર્મ આકાશ અચેતના, તે વીજતી અગ્રાહ્યોજ;
પુલ્લગ્રહવે રે કર્મ કલકતા, વાધે ખાધક ખાહ્યોજ.

નેમિ૦ ૩

રાગી સગેરે રાગ દશા વધે, થાયે તિહો સંસારોજ,
નીગગીથીરે રાગને જોડવો, લહીયે લવનો પારોજ.

નેમિ૦ ૪

અપ્રશસ્તતારે ટાલી પ્રશસ્તતા, કરતા આશ્રવ નાસેજ,
સવર વાધે રે સાથે નિર્જરા, આતમ ભાવ પ્રકાશેજ

નેમિ૦ ૫

નેમિ પ્રભુ ધ્યાને એકત્વતા, નિજ તત્ત્વે ઈક તાનોજ,
શુકલ ધ્યાને રે સાધી સુસિદ્ધતા, લહીયે મુક્તિ નિદાનોજ

નેમિ૦ ૬

અગમ અરૂપીરે અલખ અગોચર, પરમાતમ પરમીશોજ,
દેવચંદ્ર જિનવરની સેવના, કરતા વાધે જગાશોજ.

નેમિ૦ ૭

શ્રી પાર્થનાથ સ્તવન.

(૪)

કમ્પાની દેહી

સદૃશ શુણ આગરો. સ્વામી સુખ આગરો,
 જાન વધરાગરો પ્રભુ સુવાથો,
 કુદતા એકતા તીક્ષ્ણતા ભાવથી,
 માટે રિપુ નિતી પરદ વચ્ચે. સુ. ૥૧૥
 વસ્તુ નિજ ભાવ અવભાસ નિઃકલંકતા,
 પરિણિ વૃત્તિતા કરી અભેદ;
 ભાવ તાદાન્યતા શક્તિ ઉદ્ધામથી,
 મંતવિ યોગને તું ઉછેદે. સુ. ૥૨૥
 દોષ શુણ વસ્તુની લાભીય યથાર્થતા,
 લટી ઉદાસીનતા આપ સ્વભાવો,
 ધ્વંસિ તન્નન્યતા ભાવ કરી પરો.
 પરમ પ્રભુ તું સમ્યો નિજ ભાવે. સુ. ૥૩૥
 શુભ અશુભ ભાવ અવભાસ તદુકીકર્થી,
 શુભ અશુભ નિદાં પ્રભુ ન કીધા,
 શુદ્ધ પરણુમતા વીર્ય કરી કર્મ,
 પરમ અકીયતા અમૃત પીધા. સુ. ૥૪૥
 શુદ્ધતા પ્રભુ તાપી આત્મ ભાવે સમે,
 પરમ પરમ નમતા તારુ થાવે;
 મિથ્ર ભાવે અઢે ત્રિશુણી નિજતા,
 ત્રિશુણ એકજ નુજ અરજ અ.પ. સુ. ૥૫૥

ઉપશમ રસ ભરી સર્વજન સકરી,
 મૂર્તિ જિનરાજની આજ ભેટી,
 કારણે કાર્ય નિષ્પત્તિ શ્રદ્ધાન છે,
 તિણે ભવ ભ્રમણની ભીડ મેટી. સં ૥૬૥
 નયર ખભાયતે પાર્શ્વ પ્રભુ દરશને,
 વિકસતે હર્ષ કિત્સાહ વાધ્યો,
 હેતુ એકત્વતા રમણ પરણામથી,
 સિદ્ધિ સાધક પણે આજ સાધ્યો. સં ૥૭૥
 આજ કૃત પુન્ય ધન્ય દીહ માહરો થયો,
 આજ નરજનમમે' સફલ ભાળ્યો;
 દેવચંદ્ર સ્વામી ત્રેવીસમે વહીયો,
 ભક્તિ ભર ચિત્ત તુજ રમાળ્યો. સં ૥૮૥

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(૫)

(કડકાની દેશી)

તાર હો તાર પ્રભુ મુજ સેવક ભણી,
 જગતમે એટલે સુયશ લીજે,
 દાસ અવશુણુ ભર્યો જાણી પોતા તણો,
 દયાનિપિ દીનપર દયા કીજે તારં ૧
 રાગદેવે ભર્યો મોહ વૈરી નડ્યો,
 લોકની રીતિગે ઘાતું રાતો;
 દાધવશ ધમ ધમ્યો શુદ્ધ શુણુ નવિ રમ્યો,
 ભમ્યો ભવમાહિ હુ વિષય માતો તારં ૨

આદર્યો આચરણુ લોક ઉપચારથી,

શાસ્ત્ર અભ્યાસ પણ કાંઈ કીધો;

શુદ્ધ શુદ્ધાન વળી આત્મ અવલંબીનુ,

તેહવો કાર્ય તિણે કે ન મિહો તાર૦ ૩

સ્વામી દરિસણુ સમો નિમિત્ત લહી નિર્મળે,

જો ઉપાદાન એ શુચિ ન થાસ્યે;

દોષ કે વસ્તુનો અહવા ઉદ્યમતણો,

સ્વામી સેવા સહી નિકટ લાસ્યે તાર૦ ૪

સ્વામી ગુણુ ઓળખી સ્વામીને જે ભજે,

દરિસણુ શુદ્ધતા તેહ પામે;

જ્ઞાન ચારિત્ર તપ વીર્ય ઉલ્લાસથી,

કર્મ છૂપી વસે મુક્તિ ધામે તાર૦ ૫

જગત વહલ મહાવીર જિનવર મુણી,

ચિત્ત પ્રભુ ચરણુને શરણુ વાસ્યો;

તારણ્યો બાપણુ બિરુદ નિજ રાખવા,

દાસની સેવના રજો જોસ્યો તાર૦ ૬

વિનતિ માનજો શક્તિ એ આપજો,

ભાવ સ્યાદના શુદ્ધ ભાસે;

સાધી આધક દગા સિદ્ધતા અનુભવી,

દેવચંદ્ર વિમળ પ્રભુતા પ્રકાશે તાર૦ ૭

ચોવીશી કલમ

(૬)

ચોવીએ જિન ગુણુગાન્યે, ધ્યાન્યે તત્ત્વ સરખોણ,

પરમાનંદ પદ પાઈએ, અદ્ય જ્ઞાન અનપોણ.

- ચવદહસે ખાવન લલા, ગણધર ગુણ લહારોળ,
સમતામથી સાહુ સાહુણી, સાવચ સાવઈ સારોળ. ૨.
- વર્ધ્ધમાન જિનવર તણો, શાસન અતિ સુખકારોળ,
ચઝિવિહ સઘ વિરાજતા, દુસમ કાલ આધારોળ, ૩.
જીન સેવનથી જ્ઞાનતા, લહે હિતાહિત યોધોળ,
અહિત ત્યાગ-હિત અદ્ધરે, સંયમ તપની શોધોળ. ૪.
અભિનવ કર્મ અગ્રહણતા, જીર્ણ કર્મ અભાવોળ,
નિઃકર્મીને આખાધતા, અવેદન અનાકુળ ભાવોળ. ૫.
ભાવરોગના વિગમથી, અચલ અક્ષય નિરાખાધોળ,
પૂર્ણાનંદ દશા લહી, વિલસે સિદ્ધ સમાધોળ. ૬.
શ્રીજીનચંદ્રની સેવના, પ્રગટે પુણ્ય પ્રધાનોળ,
સુમતિસાગર અતિ ઊલ્લસે, સાધુ રગ પ્રભુ ધ્યાનોળ. ૭.
સુવિહિતગચ્છ ખરતરવડ, રાજસાગર ઊવજાયોળ,
ધર્મ ધર્મ પાઠક તણો, શિષ્ય સુજસ સુખ દાયોળ. ૮.
દીપચંદ્ર પાઠક તણો, શિષ્ય સ્તવે જીનરાજોળ,
દેવચંદ્ર પદ સેવતા, પૂર્ણાનંદ સમાજોળ. ૯.

શ્રી સિદ્ધાચલજીનું સ્તવન

(૭)

સવત અઢાર ચિહોતેર વરસે, સિત મૃગસિર તેરસિયે,
શ્રી મુરતથી ભક્તિ હરખથી, સંઘ સહિત ઉલ્લસીએરે ૧
કચરા ફીકા જિનવર ભક્તિ, રૂપચદ ગુણવતજીએ,
શ્રીસઘને પ્રભુજી લેટાવ્યા, જગપતિ પ્રથમ જિજ્ઞાસ્યે ૨
જ્ઞાનાનન્દિત ત્રિભુવન વન્દિત, પરમેશ્વર ગુણુલીના,
દેવચંદ્ર પામે અદ્ભુત, પરમ મગળ લય લીના ૩

ધર્મચક્રી વિચરે જિહાં હો રાજ, કનક કમળ ઠવે પાય વારી૦;
 ભોયણ સવાસો મંડળે હો રાજ, રોગાદિક નલિ થાય વારી૦; ૩
 ચરણ નૃપતિનિ નંદની હો રાજ, કેવળ કમળા નાર વારી૦;
 વીતરાગતા મહેલમાં હો રાજ, વિલસે જગદાધાર વારી૦ ૪
 ઇમ ચઉ અતિશય અલંકરો હો રાજ,

સાહિબ જગ સુલતાન વારી૦;

ખિમા વિજય કવિ જિન કહે હો રાજ,

દીજે સમક્ષિત દાન વારી૦ ૫

શ્રી. ઋષભજિન સ્તવન.

(૨)

(હારશે હીરો—એ દેશી)

પ્રથમ જિણેસર પૂજવા સહીયર મહારી

અંગ ઉલટ ધરી આવી હો;

કેસર ચંદન મૃગ મહે સં સુદર આંગી ઘનાવી હો

સહજ સહુણા માહરો, સમસુખ લીનો માહરો

જ્ઞાનમાં લીનો મહારો સાહિબો

સહીયર મહારી જયો જયો પ્રથમ જિણુંદ હો ૧

ધન્ય મરુદેવી—કુખને સં વારી જાઉં વાર હજાર હો;

સર્ગ શિરોમણિને તણ સં

જિહા પ્રણુ લીએ અવનાર હો સહજ૦ ૨

દાયક નાયક જન્મથી મં લાન્થો સુરતરુવૃદ્ધ હો,

યુગલા ધર્મ નિવારણે સં

જે ધયો પ્રથમ નરિંદ હો સહજ૦ ૩

(૪૭)

શ્રી જિનવિજયજી

ચોવીસી રચના ૧૭૭૫ આસપાસ

શ્રી તપગચ્છમા શ્રી સત્યવિજય પંચાસની પરપરામા શ્રી ક્ષમા-
વિજયજીના શિષ્ય આ મુનિવર થયા છે અમદાવાદના શ્રીમાળી
વશમા તેઓનો જન્મ સવત ૧૭૫૨માં પિતા ધર્મદાસને ત્યાં માતા
લાડકુવરની કુક્ષિએ થયો હતો તેઓના શિષ્ય ઉત્તમવિજયજી તથા
તેમના શિષ્યો પદ્મવિજયજી તથા રતનવિજયજીએ પણ ચોવીસી
સ્તવનો રચ્યા છે તથા અનેક સગ્રાઓ બનાવી છે.

શ્રીજીનવિજયજીએ મે ચોવીસીઓ બનાવી છે સુદર રાગ તથા
દેશીઓમા છે ને પદન-મનન કરવા યોગ્ય છે તેઓશ્રીનો સ્વર્ગવાસ
સ ૧૭૬૯મા પાદરામા થયો છે આ સાથે તેમના દસ સ્તવનો
લીધાં છે

અંતરચના

૧ કપૂરવિજયગણિનોરાસ ૧૭૭૬ વડનગર, ૨ ક્ષમાવિજયનિર્વા-
ણગસ ૧૭૮૬, ૩ ચોવીસી, ૪ વીસી ૧૭૮૯ રાજનગર, ૫ જ્ઞાન-
પત્રમી સ્તવન ૧૭૯૩ પાટણ, ૬ એકાદશી સ્તવન ૧૭૮૫ રાજનગર,
૭ મહાવ્રતભાવના સગ્રાપ ૫

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન.

(૧)

(શ્રી દેશી-વાગિરગ દોલણા)

નાભિનરેસર નંદના હો રાજ અદન શીતળ વાણી
વારી માહરા સાહિબા;
દેવદાણુવ વિદ્યાધરા હો રાજ, સેવે જોડી પાણિ વારી૦ ૧
શુદ્ધાતમ બળયોગરે હો રાજ, મોહમદન કરી ઘાત વારી૦,
રાજ લીયો તે આપણો હો રાજ, પરમાનંદ વિખ્યાન વારી૦ ૨

તિન્નિ મુદ્રા અવસ્થા તિગ,
 ભાવ વિસદ પરિણામ રે. શ્રીશાંતિં ૨
 ભૂમિકા વારત્રય પુંજવી,
 તિન્નિ અવલંબના તાન રે,
 દક્ષિણ વામ પશ્ચિમ દિગે,
 જોવું નહિ ત્રિવિધ નિધાન રે. શ્રીશાંતિં ૩
 પાંચ અહિગમ પ્રણિધાન તિમ,
 અવગ્રહ તિન્નિ દશ દોય રે,
 વંદના તિગ દશ આશાતના,
 છંડી નિજ કર્મ મલ ધોય રે. શ્રીશાંતિં ૪
 તામસિ રાજસી, પરિહરી,
 સાન્નિધી ભક્તિ સુખ હેતુ રે,
 શુદ્ધિ સગ ખટગુણે શોભતી,
 રોપતી સમકિત કેતુ રે શ્રીશાંતિં ૫
 પીઠીકા ધર્મપ્રાસાદની,
 પાંચ અઠ સત્તઃ એકવીશ રે,
 એકમે આઠ ઇત્યાદિકા,
 દશા ભેદ ગોળીગ રે શ્રીશાંતિં ૬
 ભાવશી મેવા સાધુને,
 જ્ઞાન રંગાનુ ગચ્છા રૂપ રે,
 અમૃત અનુષ્ઠાનમ્બુ આદરે.
 હોય જિનપદ ગુપ રે શ્રીશાંતિં ૭

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૪)

તાહરી આંખડીયે ધરધાત્યુ ગહ જાગિરધારી-એ દેશી
તું પારંગત તું પરમેસર,

વાલા માલા મારા તું પરમારથ વેદી;
તું પરમાતમ તુ પુરુષોત્તમ,
તુ અછેદી અવેદી રે,

મનના મોહનીયા,
તાહરી કીકી કામણુગારી રે જગના સોહનીયા. ૧
યોગી અયોગી ભોગી અભોગી,

વાલાં તુહીજ કામી અકામી;
તુહી અનાથ નાથ સહુ જગનો,
આતમ સ પદ રામી રે. મન ૦ ૨
એક અસખ્ય અનંત અનૂચર,

વાલાં અકલ સકલ અવિનાશી,
અરસ અવણું અગંધ અકુરસી,
તુંહિ અપાસિ અનાશી રે. મન ૦ ૩
મુખ પંકજ લમરી પરે અમરી,

વાલાં તુહી સદા પ્રહસચારી;
સમોસરણ લીલા અધિકારી,
તુહી જ સયમ ધારી રે. મન ૦ ૪
અચિરાનંદન અચરિજ એહી,

વાલાં કહણી માંહિ ન આવે.
ક્ષમાવિજય જિન વયણ મુધારસ,
પીવે તેહિ જ , પાવે રે ૦ મન. ૫

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૫)

॥ ને દરિ નદિ મિત્રે ઝે જોરે માગ પાપી પ્રાણુ-એ દેશી ॥

નિરૂપમ નેમજી રે, વાલમ મૂઝી કાં જાવો,
તોરણ આવીને રે, ઈમ કાઈ વિગ્ધ જગાવો ॥૧॥

કરુણા પશુ તણી રે, કરતા અબલા ઉવેખો;
દુર્ગન વચણથી રે, એ નહિ આજન લેખો. ॥૨॥

શશિ લાંછન કીઓ રે, સીતા રામ વિયોગો,
વિબુધ જને કહ્યો રે, ન્યાયે નામ કુરગો. ॥૩॥

શુનક ઢો કીઓ રે, જો રહતી એકલડી છડી;
ગણિકા સિદ્ધ વધુ રે, તેહનું પ્રીતડી મહી. ॥૪॥

અડ ભવ નેહલો રે, નવમે છેદ મ દાખો,
દાસી રાઉલી રે, સાહિબ ગોદમા રાખો. ॥૫॥

પુણ્યે પરવટો રે, મુજથી યાચક લોગા,
દાનસવનમે રે, પામ્યા વહિન બોગા. ॥૬॥

વિવાહ અવસરે રે, જિમળો હાથ ન પામી,
દીકા અવસરે રે, દીજે અંતર-તની ॥૭॥

માતા શિવા તણો રે, નહન શુભમળી આપી,
સયમ આપીને રે, તારી ગણુલ નારી. ॥૮॥

મુગનિ મહેલે મહ્યાં રે, દપતી અવિચલ બાવે,
દામાવિજય તણો રે, એવઠ જિન શુભ ગાવે ॥૯॥

શ્રી નેમનાથ સ્તવન

(૬)

॥ અતરથી અમ્હને આજ ગરવે ગીરધારી એ દેશી ॥
તોરણ આવી કંત, પાછા વલીયારે;

મુજ કુરકે હાહિણુ અગ, તિણે અટ કલીયા રે. ॥૧॥

કુણુ નેશી નેયા નેશ, યુગલ કુંણુ મિલિયારે,

કુણુ અવગુણુ ફીઠા આજ, જિણુથી ટલિયારે ॥૨॥

નઝો નઝો રે સહિરો ફૂર, શાને છેડો રે,

પાતલીઓ શામલ વાન, વાલિમ તેડો રે ॥૩॥

યાદવ કુલ તિલક સમાન એમ નકી જે રે;

એક હાસુ બીજી હાણી, કેમ ખમી જે રે ॥૪॥

ઈહા વાયે ઝાઝ સગીર, વીજલી ઝળકે રે,

બાપીઓ પીઠ પુકારે, હિયડુ ચમકે રે ॥૫॥

ડરપાવે હાડુર સોર, નદીઓ માતી રે,

ધન ગર્જનવને ભેર, ફાટે છાતી રે ॥૬॥

હરિતાશ્રક પહરિયાં ભૂમિ, નવરસ રંગે રે,

બાવલીયા નવસર હાર, પ્રીતમ સંગે રે ॥૭॥

મે પૂરવ કીધાં પાપ, તાપે નાધી રે,

પડે આમુ ધાર સવિધાળ, વેલડો વાધી રે. ॥૮॥

મુને ચઢાવી ગિશ, પાડી હેઠી રે,

ક્રિમ અડવાયે મહાગય, વિરદ અગીઠી રે ॥૯॥

મને પરબી પ્રાણા આધાર સંયમ લેજો રે,

તુ પનિ પ્રતા છુ સ્વામી, સાથે વમજો રે. ॥૧૦॥

એમ અદ્યવારી પ્રીત, પીડિત પક્ષે રે.	
મુજ મનહ મનોરથ નાથ, પૂરણ દેવે રે.	॥૧૧॥
હિવે ચાર મહાત્મ તાર, ચુદડી ત્રીપી રે;	
રંગીલી ગણુલ નારી, પ્રેમે લીધી રે	॥૧૨॥
મિત્રાદિક ભાવના ચાર, ચોરી બધી રે;	
દહી આનાનલ મલગાયા, કર્મ ઉપાધિ રે.	॥૧૩॥
થયો રત્ન ત્રીપી કસાર, એકા ભાવે રે;	
આરોગે વરને નારી, શુદ્ધ સ્વભાવે રે.	॥૧૪॥
તણ અચક્ષના ત્રિક યોગ, દપતિ મિલિયા રે;	
શ્રી શ્રમાવિજય જિન નેમ, અનુભવ કલિયા રે	॥૧૫॥

પાર્શ્વજિન સ્તવન

(૬)

માદરી સ્ત્રીકે મનાગી એ દેગી

ગમા નદન પક્ષ ત્રિદ્વકા મુજ મન કમલ દિવુ દારે;
શન સુરતરે કદા ॥૧॥

બીમ ભવોદનિ તગ્દુ તરડા,
નેરે ક્યાં ત્રિદ્વકા રે નરિ ત્રીડા રે ॥૨॥

ક્રોધ મન માયા ને લોભા,
કરી મન ગયા ત્રીડા એભારે હરિ જગ માદિ ગોભા ॥૩॥

નિજ શુભ ભોગી કર્મ વિશેગી,
માતમ અનુભવ ગેગીકે નરિ પુદ્ગલ રેગી ॥૪॥

ઉપર જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તે

મન વચનના
સિદ્ધ વિલાસને સાધીરે; ટાલી સકલ

યથાખ્યાત
કેવલ સંપદ પીનોરે, યોગીશ નગીને

સિદ્ધ વધુ
પરમેસર ગતલ છનરે, સાહિબ સહુ

પંડિત ગુરુ
જિન પદપંકજ લીનોરે, છોડી મન

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવ

(૮)

(ધોડીજી આઈ ચારા દેશમા માર્ગ

પરમ પુરુષ પરમાતમા સાહિબજી, પુરે
શિવ સુખરા લમર, થાંસે

અવસર પામી આલગું સાં

સદ્દલ કરે અરદાસ

દોય નદન મોહ બૂપરા સાં

તિષ્ઠ કર્યો જગ ધ ધોલ

દેવ કીર રાગ કેશરી સાં

તેહના રાણા સોલ હો

મિથ્યા મુહતો આગલો સાં

કામ કટક મિરદાર હો, (

ત્રણ રૂપ ધરી તેહ રમે સાં

હાસ્યાદિક પરિવાર હો. શિવં ॥ ૩ ॥

મોહ પહીયરા ભેરથી સાં

જગ સઘલો થયો જેર હો, શિવં

હરિહર સુરનર સહુ નમ્યા, સાં

જકઠી કર્મની ઘેર હો, શિવં ॥ ૪ ॥

લવયિતિ યોગતિ ચોકમાં, સાં

લોક કરે પોકાર હો, શિવં

આપ ઉદાસ થઈ રહ્યા સાં

ધમ કીમ રહેશે કાર હો. શિવં ॥ ૫ ॥

ક્ષપક શ્રેણિરી ગજઘટા સાં

હલકારો અરિહંત હો શિવં

નાણુ ખડગ મુજ કર દીયો સાં

ક્ષણમા કડું અરિહંત હો, શિવં ॥ ૬ ॥

કરૂણા નયણુ કટાક્ષધાં સાં

રિપુદલ હોવે વિસરાલ હો, શિવં

ક્ષમાવિજય જિન સંપદા સાં

પ્રગટે ઝાક ઝમાલ હો. શિવં ॥ ૭ ॥

શ્રી મહાવીરજિન સ્તવન

(૮)

(ધમ ધન્નો ધણીને પગિયાવે એ દેની)

વીરજિણુંદ જગત ઉપકારી, મિથ્યાધામ નિગદી ય,

દેશના અમૃતધારા વરસી,

પરપરિણુતિ મુવિ ગદી ય રૂ. ૩૦ ૧

૩૫૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

પચમ આદે જેકનો શાસન હોય હજરને આર છઃ
યુગ પ્રધાન સૂરીધર વહેણે:

સુવિહિત મુનિ આધારછ વીરં ૨

ઉત્તમ અચારજ મુનિ અજજા, માવકપ્રાવિકા મ છ છ,
લવણ જલધિમહિ,

મીડો જલ પીવે સીગી મછ છ વીરં ૩

દશ અન્હેરે દુષિત ભરતે. બહુમત ભેદ કરાળ છઃ
જિન-કેવળ-પૂરવધર-વિરહે,

ફલિસમ પચમ કાળ છ વીરં ૪

તેહનો જહર નિવારણ મણિ સમ, તુન્ક આગમ તુમ જિમછ
નિશિ હીપક પ્રવહણ જિમ હરીએ,

મરમ સુરતર કુંબછ વીરં ૫

જૈનાગમ વકનાને પોતા સ્યાન્વહે શુનિભેષ છઃ
કલિકાળે પણ પ્રમુ તુન્ક શાસન.

વરતે છે અવિરોધછ વીરં ૬

મ્હારે તો મુપમા થી દુપમા. અવસર પુરવનિધાન છ,
સમાવિજય જિન વીર નાગમ.

પાન્થો નિહિ નિદાન છ વીરં ૭

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(૧૦)

(રાગ—ધન્યાસી તેરીયાની દેસી)

વંદો વીરજિનેશ્વર રાયા, ત્રિસલા દેવી જાયા રે,
હરિલંછન કંચનવન કાયા, અમરવધુ હુસરાયા રે વંદો ૦ ૧
બાળપણે સુરગિરિ ઠાલયા, અહિવેતાલ હરાયા રે,
ઈન્દ્રકહલુ બ્યાકરણુ નીપાયા, પંડિત વિસ્મય પાયા રે વંદો ૦ ૨
ત્રીસ વરસ ધરવાસ રહાયા, સંચમસ્થુ લય લાયા રે,
બાર વરસ તપ કર્મ ખપાયા, કેવળનાણુ ઉપાયા રે વંદો ૦ ૩
આયકરિદ્ધિ અનંતી પાયા, અતિશય અધિક સુહાયા રે
ચાર રૂપ કરી ધર્મ બતાયા, ચઉવિહ સુર ગુણુ ગાયારે વંદો ૦ ૪
ત્રીન ભુવનમે આણુ મનાયા, દિશદોય છત્ર ધરાયા રે,
રૂપ કનકમણિ ગઢ વિરચાયા, નિઝંથ નામ ધરાયા રે વંદો ૦ ૫
રચણુ સિહાસન ઝેઝન ઠાયા, હુંહુહિનાહ બળયા રે;
દાનવ માનવ વાસ વસાયા, લકિતે શિશ નમાયા રે વંદો ૦ ૬
અણુ ગુણુગણુ ગ ગાજળ નાદ્યા, પાવન તેહની કાચારે,
ચંડિત ક્ષમાવિજય સુખસાયા, સેવક જિન સુખદાયા રે
વંદો ૦ ૭

(૪૮)

શ્રી કાંતિવિજયજી રજ
(પ્રેમવિપ્રુધ શિષ્ય)

શ્રી વિજયપ્રભસૂરિના શિષ્ય પ્રેમવિજયના શિષ્ય શ્રી કાંતિવિજય-
જીની ચોવીસી ૧૭૭૮ પહેલા બનાવી છે તેઓની ચોવીસી સિવાય
બીજી કંઈ રચના નીચે મુજબ છે

૧ એકાદશી સ્તવન ૧૭૬૯ ઝબોઈ ૨ મહાબલ મલયાસુદરી
રાસ ૧૭૭૫ પાટણ ૩ હીરાવેધ બત્રીશી ૪ સૌભાગ્ય પચમી
મહાત્મ્ય શ્રી નેમિજીન સ્તવન ૧૭૯૯ પાલણપુર ૫ અષ્ટમી સ્તવન.
૬ શ્રી ગોડીપાર્શ્વનાથ ૭૬ (૫૧ ગાથા) ૩-૧૩ બી ૮ ૨૦૯
૩. એ સોમુ ન ૧૯૯૧)

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન

(૧)

(અરજ અરજ સુણોને રૂઝ રાજ્યા હો જી-એ દેરી)

સુગુણ સુગુણ મોલાગી સાચો સાહિબો હો જી,
મીઠડો આદિ નિષુદ્ર,
મોહન મોહન સૂરતી રૂડી દેખતા હો જી,
વાધે પરમ અગ્રણ્ય સુગુણ ૦ ૧
સુંદર સુદર જિન ચિત્તડે ચડયો હો જી,
ચોકસ પદ ઠહરાય,
વેધક વેધક તન મનનો થયો હો જી,
ઉતાર્યો કિમ જાય સુગુણ ૦ ૨

તુજ ગુણ ગુણ કહીવા મુજ જીભડી હો જી,
 રાતી રંગે રહંત,
 અંતર અતરગતની જે વાતડી હો જી,
 તે મુખે આવી ચડંત. સુગુણ ૩
 કામણ કામણગારો આરો પ્રાણથી હો જી,
 લેટણકિ જમ અંગ;
 અંદન અંદનથી અતિશીયલો હો જી,
 જગમાં ઉત્તમ સંગ. સુગુણ ૪
 ત્રિકરણ ત્રિકરણસ્થુ તુજથી કર્યો હો જી,
 નવલો પ્રેમ પ્રકાશ;
 દીલ ભરી ભરી કાંતિવિજયતણા હો જી,
 પૂરો પ્રેમ પ્રકાશ. સુગુણ ૫

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

મેરા શાંતિ જિણુંદ થાશ્યું રે રંગ છેજી રાજ,
 પ્રભુ ચરણકમલ સેવામાં રંગ છેજી રાજ;
 થારિ ખિજમત માંહિ ઉમંગ છેજી રાજ. મેરાં
 પ્રભુજી વિરાજે સહજ મહેલમેં,
 કરી દઢ જ્ઞાન દુરંગ છે જી રાજ. મેરાં ૧
 અલેખ અવેધ્યને કીધો પ્રસંગી,
 તું પ્રભુ અધપિ અનંગ છે જી રાજ. મેરાં
 ધ્યાન ધારા તુજ જ્યોતિ દીપકની;
 તિહાં પાતિક પંક્તિ પતંગ છે જી રાજ. મેરાં ૨

૩૫૯ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

અમ મન લોભી ભંગ સમાનો,

પ્રભુ ગુણ કુલ્યો કુડંગ છે જી રાજ. મેરાં ૦

ભગત વછલ તુ કરણા સિંધુ,

ભક્તિનિ ભક્તિ સુગંધ છે જી રાજ. મેરાં ૦ ૩

જગત જનેતા શરણે રાખો,

જિમ રાખ્યો ચરણે કુરંગ છે જી રાજ મેરાં ૦

ત્રેમ પ્રસન્ન પ્રભુ કાંતિ કહે,

શિશ ધર્યો એ ઉછંગ છે જી રાજ. મેરાં ૦ ૪

શ્રી નેમનાથ જિન સ્તવન

(૩)

॥ સાહીબા રે માહરાજનિષ્ઠ્ય ધરિ આવે રે-એ દેશી ॥

કાલી ને પીલી વાદલી રાજિંદ, વરસે મેહલા શર લાગ;

રાણુલ ભીજે નેહલે રાજિંદ, પિઉ ભીજે વેરાગ,

ખાપીડારે મારે પ્રીતમ ચિત્ત ચઢી આવે રે, મોડે શું બાલી.

ખાપીડારે ૦ ૧

જલધર પીઉને મગમે રાજિંદ, વિજ ઝંકોલા ખાય;

ઈણુ રત મારે સાહિબો રાજિંદ, મુજને છોડી નાય.

ખાપીડારે ૦ ૨

મોહલ ચૂવે નદીયા વહે, રાજિંદ મોર કરે કકલાટ;

ભર પાઉસમા પદમનિ રાં જોવે જોવે પિઉની વાટ.

ખાપીડારે ૦ ૩

અવગુણ વિણુ નાહે કર્યો રાં અળલા માથે રોપ,

તોરણધી પાછા વડ્યા રાં પશુઆ ચઢાવી દોપ.

ખાપીડારે ૦ ૪

મૂલ થકી ને બાણતી રાં પિંડ લૂખો મન માંહિ;
લાજ તણને રાખતી રાં પ્રીતમનો કર સાહિ.
આપીડાદે ૦ ૫

નાહ સલૂણો ભોલબો ૨ાં મુગતિ ધૂતારી નાર;
ફીરી પાછો નેવેં નહિ રાં મૂકી મુજને વીસાર.
આપીડાદે ૬

રાણુલ રાતી ગ્રેમ શું રાં પહોતી ગઢ ગિરનાર,
સંયમ લેઈ મુગતે ગઈ રાં કાંતિ નમે વારંવાર.
આપીડાદે ૭

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૪)

॥ કાંઈ પાત્ર્યો પાત્ર્યો દે શુભાઈ માને
તુળીનો રામરસ પાત્ર્યો એ દેશી ॥
કાંઈ નેત્ર્યો કાંઈ નેત્ર્યો દે સ્વામીડા મુને નેહ ભર નેત્ર્યો
મુજરો હ્યો કે પાસ નિષ્કંદા,
ટાલી ને ભવ દેરો દે. સ્વામીં ॥૧॥
મોહન મોહ રમે લલચાણો,
જયું મૃગ રાગ શું વેર્યો દે. સ્વામીં ॥૨॥
સાચી સેવા રંગી. આયો જયું ગજ નેડા દે, સ્વામીં ॥૩॥
મેં મન દીધો હાથ નિહારે,
પે નહિ દિલ પ્રભુ દેરો દે સ્વામીં ॥૪॥
શુવન સૂરતી દેખી રમીલી,
મન હરખિત હોય મેરો દે, સ્વાં ॥૫॥

૩૬૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

આઠે કરમકી ગાંઠ છિનકમેં,

ચુપે ચતુર ઉધેરો રે સ્વા૦ ॥૬॥

પ્રેમ વિબુધનો કાંતિ કહે હું,

લવ લવ સેવક તેરો રે. સ્વા૦ ॥૭॥

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(૫)

(સાધુગાની—એ દેશી)

વીરજી હલો મદ મોઢી, બે કર જોડી અરજ કરું રે લો
મહારા વીર પીઆરા રે લો;

વીરજી રાજેસર રાણા,

આણા તાહરી શિર ધરું રે લો મહારા૦ ૧

વીરજી મીઠલડે વયણે, નયણે ધણુ રાચી રહું રે લો મહારા૦;

વીરજી વાતો મનરુષની,

સુખની તુજ આગે કરું રે લો મહારા૦ ૨

વીરજી પીત્ર પરલોઠે ગયા, તીણુ સોઠે દીહા ગમુરે લો મહારા૦,

ચિંતાતુર નીત મો ચિંતમાં,

જિમ સૂનો ભમુ રે લો મહારા૦ ૩

વીરજી તુજ વિરહે મોટિકા, વળી છેહ દઈ રે લો મહારા૦;

સંજમ જો લેસ્યો દેસ્યો,

શુંબડ ખાર તે ઇ રે લો મહારા૦ ૪

વીરજી ભોજન નવિ ભાવે,

થાવે અતિ આ સંગલો રે લો મહારા૦,

નીદરડી ના'વે ધ્યાવે, મન ઉધાધલો રે લો મહારા૦ ૫

વીરજી છાતીમાં ઘાતી કાતી, જેણે સારની રે લો મહારાં,
પીડા વિણ વાગે લાગે, મોટી મારની રે લો મહારાં ૬

વીરજી વેદન નવિ જાણે,

ટાણે આણે કઠીન હિયો રે લો મહારાં;

આયો કરુણાળા વાલા, વ્રતના મૂકી દિયો રે લો મહારાં ૭

વીરજી વીનવ્યા ઈમ આઈ ભાઈ,

ભાઈ નંદીવર્ધને રે લો મહારાં ૮

વીરજી ચારિત્ર લેસ્યું મેં પામી,

અવસર આપણો રે લો મહારાં;

કેવળ લહી સીધો લીધો શાશ્વત સુખ ધણો રે લો મહારાં ૯

વીરજી પ્રેમ જે ધ્યાવે ગાવે,

જિન ગુણ આદરી રે લો મહારાં;

કાંતિવિજય જય ખાલા માળાને વરી રે લો મહારાં ૧૦

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન [ચંદ્રાઉલા]

(૨)

શાંતિનિષ્ઠુદ્યે સોલમારે, શાંતિકરણ સુખદાય,
નામ જપતાં જેહતુરે, જળ સુખ બહુ થાય,
જગમા સુખ બહુ થાય રે સયણો,

સાચા માનજો જિનતણાં વચણો,
ભુલો મત તુમે માયાને દેખી, પતંગ રંગપરે રીઝો પેખી.
રીધ્યુ જ ન રે કેહની રે નંદ વિચારી ભેય,
રાવણ સરીખા રાજવી રે, લંકા કે ગયા ખોય,
લંકાતે ગયા ખોઈ રે દીઠા, સૂન્ય મુકી મત થાઓ ધીઠા.
વલિ વલિ નહિ પામો તુમેં એહવું,

સુપન તણી પરે છે સહુ તેહવું. હ વાલેસર હરે

શ્રી નેમનાથ ચંદ્રાઉલા

(૩)

બદવ કુલમાં ઊપનારે નેમ હણેસર નામ,

તોરણથી પાછા વલ્યા રે.

રાબુલ છોડી તામસગાઈ, ગીરનારે ચાલ્યો નિજ ધાઈ
તિહાં જઈને પ્રભુસંજમ લીધો, નેમે આપણો કારજ કીધો

હ વાલેસરહ રે ૧

રાહમતિ તિહાંચિંતવેરે, કતે છોડી કેમ ?

પશુચ પુકાર સુણી કરી રે,

દયાવિચારી એમ સંસારે, લેશું સંજમ હું નિરધારે
વિરહ તણો દુઃખ કેમ ખમાયે

પીળી દીઠા વીણ મુજ હવ જાઓ. હ વાલેસરહ રે ૨

શ્રી પાર્શ્વજિન ચંદ્રાઉલ

(૪)

અશ્વસેન સુત જાણીધરે, વામાદેવીનો નદ,
નયરી વાણારસી ઉપનોરે, પાસકુમાર સુખ કંદ,
પાસકુમાર સુખ કદરે સેવો, માનવ ભવનો ક્ષલ એ લેવો,
ધરણી ધર પદમાવતી દેવા, સુરનર સારે પ્રભુની સેવા.
જીવાલેસર જી રે. ૧

કીરત તાહરી ચિંહુ દીસેરે, દેશ વિદેસે નામ,
તું તો ઠાકુર માહરોરે, વંછિત પૂરે કામ,
વંછિત પૂરે કામયે દીઠો, મુજમનમે તું હિજ ઘણું મીઠો,
રાત દિવસ હુ તુમ શુભ ગાઉં,
સમય સમય પ્રભુ હું તુમ ધ્યાઉં જીવાલેસર જી રે ૨
શ્રી વીરજિન ચંદ્રાઉલ

(૫)

જિન શાસનનો જે ઘણી રે, ચોવીસમે એ જિણુંદ,
વર્ધમાન નામે બલો રે, ટાલે કર્મના ક્ષલા.
ટાલે કર્મના ક્ષલા સ્વામી તેં તો બહુલી રીધજ પામી;
ભવ ભવ દેજ્યો તુમ પામે સેવા, કરજોડી માણું છુ દેવા.
જીવાલેસર જી રે. ૧

કરજોડી કદવુ ખર રે આપણા સ્વામીને તેડ;
ચાહુ છુ તુમચી પ્રભુ રે,
હુ તો અવિદડનેદ મદાઈ, મે તુઝીઠે સંપત્તિ પાઈ.
ચોવીએ જિનવર બવિ વદો, ચીગ્ગાલના તુંમે પાપનીકદો;
જીવાલેસર જી રે. ૨

સંવત સત્તર અઠ્યોત્તરે રહી સૂરત ચોમાસ;
 ચોવીસ જિનવર મે સ્તવ્યા રે, પુગી મુજ મન આસ,
 પુગી મુજ મન આસરે નેહી કાશુણ વિદિ પાચિમ રવિતે સહિ,
 શ્રી વિજયરત્નસૂરિ સર રાયા, વાચિક દેવે બહુ સુખ પાયા.
 જીવાલેસરજી રે. ૩

તેષાં કર્મક્ષયોત્થૈરત્તુમુણગણૈર્નિર્મલાત્મસ્વભાવૈ—,
 ગાર્ગ્ય ગાયં પુનીમ સ્તવન પરિણતૈરણ્ટવર્ણાસ્પદાનિ ।
 ધન્યાં મન્યે રસજ્ઞાં જગતિ ભગવત સ્તોત્રવાણીરસજ્ઞા—
 મજ્ઞાં મન્યે તદન્યાં વિતથજનકથાં કાર્યમૌર્ખ્ય મગ્નામ્ ॥૧॥
 —શાન્તસુધારસ પ્રમોદભાવના

અર્થાત—કર્મના નાશથી હિતમ્ન થયેલા મહાન્ ગુણોના સમૂહ
 વડે અને નિર્મલ આત્મ સ્વભાવ વડે સ્તુતિ કરવામા મમ બનેલા
 વર્ણોના આઠે સ્થાનોને તેઓતુ (તીર્થં કરોતુ) વાગવાર ગાન કરીને
 અમે પવિત્ર બનાવીએ છીએ પરમાત્માના સ્તોત્રનો વાણીના સ્વાદને
 બાણનાગે તે જીલને સસારમા હું ધન્ય માતુ છું બાકી વ્યર્થ લોક-
 નિદા અને વાચાળપણના કાર્યમા ફૂએલી જીલને હું ખરા સ્વાદથી
 અબાણુ બાણુ છું

(૫૧)

શ્રી નિત્યલાલ ચોવીસી રચના ૧૭૮૧ સુરત

તેઓશ્રીના પિતાનુ નામ કર્મસી હતુ ને માતાનુ નામ કમલાદે
હતુ શ્રી અંબલગચ્છમા શ્રી સહજસુદર મુનિના શિષ્ય શ્રી નિત્યલાલ
થયા તેઓની દરેક કૃતિઓમા શ્રી ગોડીપાર્શ્વનાથની સ્તુતિ પ્રાર
ભમાં કરી છે ને કાવ્યો તથા રાસોમા વર્ણન રેલી સુદર છે તેઓની
કૃતિમાં સદેવંત સાવલિગા રાસ ૧૭૮૨મા સુરતમા બનાવ્યો છે.
જેની વાર્તા જૈનેતરોમાં પ્રસિદ્ધ છે તેઓએ સુરતમા ધણા ચાતુર્ભામ
કર્મો હોય એમ જણાય છે

અથરચના

(૧) મદાવીગના પચ્ચક્ષ્યાણુકનુ ચોદાળાઉ ૧૭૮૧ સુરત (૨)
શ્રી ચદનખાલા ગસ ૧૭૮૨ સુરત (૩) શ્રી ચોવીસી ૧૭૮૧ સુરત.
(૪) સદેવત સાવલિગા ગસ ૧૭૮૨ સુરત (૫) શ્રી વાસુપૂજ્ય
ગતવન ૧૭૭૬ કચ્છ અબાગ (૬) શ્રી વિદ્યાસાગર સુગિરાસ ૧૭૮૮
અબાગ

શ્રી નકપક્ષ જિન સ્તવન

(૬)

(ઘણ-પાવનમા જન કુમરગ ગધાને મન ભાવે કે—એ દેશી)
આદિ જિતેસર વીનતિ અમારી સામલી મોરા સ્વામીરે;
મદેદેવીના નંદન વાહલા અરજ કડ શિર નામીરે.

આદિ ૧

નાલિ રાયા કુલ હંસલોરે, નયરી વિનીતાનો રાજારે;
વંશ ધ્યાગે સોલતોરે, સેવે સુરપતિ આઝાર.

આદિ૦ ૨

મૂરતિ રૂપ અનોપમ નિરખી, લગતે બાંધ્યો પ્રેમરે,
આ સાંગા પ્રભુજી સું માંડ્યા, જલધર આતુક જેમરે.

આદિ૦ ૩

પ્રભુજી શ્રી અલગા ન રહીસુ, વહિત માંગી લેસુરે,
જનમ મરણ લવ દ્વરે નિવારી, શિવસુખ તાલી દેસુરે;

આદિ૦ ૪

પ્રભુજી વિનાં કુણ લાડ લડાવે, લવના તાપ સમાવેરે,
સહેજે સુંદર ગુણ પ્રભુજીના, નિત્યલાલ પડિત ગાવેરે.

આદિ૦ ૫

સદેવંત સાવલિંગા

(૨)

સકલ સુખ સંપત્તિકરણ, શુણ નિધિ ગોડિપાસ,
પદકળ પણમું તેહના, પ્રેમ ધરિ સુવિચાર ૧

ત્રિન ભુવન રંગે રમે, સરસતિ સાચું રૂપ,
ધ્યાન ધરૂ મન તેહતું, આપે વચન અનૂપ. ૨

વલિ પ્રણમું ગુરૂ દેવના, જ્ઞાન તણા દાતાર,
મુરખથી પંડિત કરે, જો મોટો ઉપકાર. ૩

રસિયા વિણ શંગાર રસ નવરસ વિના વખાણ,
લવણ વિના જીમ રસવતી, તિમ ગુરૂ વિના પુરૂષ અજાણ. ૪

સાર વમી સસારમા, સિદ્ધિ બુદ્ધિ શુભધામ,
તે પ્રસાદ મુગુરતણો, ભગતે કરૂં પ્રણામ. ૫

ચાર પદાર્થ ધર્મના, દાન, શેયલ, તપ, ભાવ,
વીર છુલુદ વખાણીઆ, ભવજલ તારણ નાવ. ૬

એ ચારે સરિખાઅ છે, પણ શિયલ સમ નહિ કોય,
લોકોત્તર લોકિક સુખ, જસ પરસાદે હોય. ૭

મદેવચ્છની વારતા, સરસ ઘણી શ્રીકાર,
કવિ ચતુર્ગર્થ દેલવે, રસના રસ સુવિચાર. ૮

(૩)

અતે—

અંચલગચ્છ પતિ અધિક પ્રતાપી, વિદ્યાસાગરસૂરિ રાયારે,
જગવલ્લભ શુરૂ જ્ઞાન સવાયા, હિતવચ્છલ સુખ દાયારે ૧૦.
આણુ વહિ શિરે નિશદ્ધિન તેડનિ, પાટ ભક્તિ વરદાર્ધરે,
એરૂ લાલ વાચક પદ ધારી, જગજસ કિરતિ સોહાર્ધરે ૧૧.
શિષ્ય તેડના મુખકારી, વાચક સહેજ મુદર શુરૂ રાયારે,
તામ દૃષાયી રાસ જો ગાયો,

નિત્યલાલ પરિત સુખ પાવેરે ૧૨.

નગર માટે મુરતિ રંગીલો, ધ્રાવક વખે નગીનારે,
દેવશુરૂ ગર્ગી દંડ ધર્મી, જિનવર ભક્તિએ ભીનારે ૧૩.
તે સધના આમલ્યી એ, ગમ રમ્યો ઉલ્લાસેરે.

દેવીની ચતુર્ગર્ધ આપી, અનુમવને અચારેરે. ૧૪.

સવન સરતએ જ્યાંત્રી છે, મુદર માધવ મામેરે,
મુરૂ માતમ બુધવર અનેપમ, પ્રગ્લુ થયો મુવિસાવરે ૧૫.

ચાવીને દાટે કરીને, રાસ જો ગસક પગાળોરે,
તે મુળના નિત્ય હોમે મહુને, ધન્યર દેહિ દેહ્યાળોરે. ૧૬.

ચોવીસી કલશ

(૪)

સવત સતર એકયાસીએજી, સૂરતિ રહિયોમાસ,
ગુણ ગાતાં જિનજિ તણાંજી, પહુતી મનની આશ,
વિદ્યાસાગર સૂરિ સરજી, અંગલ ગછ સિણગાર,
વાચક સહજ સુંદર તણોજી, નિત્યલાલ જયજયકાર.

卐

ચિર-સંચિત-પાવ-પાણાસણીધ,
ભવ-સય-મહસ-મહણીએ ।
ચઉવીસ-જિણુ-વિણિગય-,
કહાઈ વોલતુ મે દિઆહા ॥

—શ્રી વદિતા સૂત્ર ગાથા ૪૬

અર્થ—લાળા કાળથી સંચિત થયેલા પાપોને નાશ
કરનારી, લાળો ભવોનો અન્ત કરનારી એવી ચોવીસ
જિનેશ્વરોનાં મુળમાથી નીકળેલા ધર્મ કથાઓના
સ્વાધ્યાય દ્વારા મારા દિવસો પમાર થાઓ. ૪૬

(૫૨)

શ્રી ભાવપ્રભસૂરિ

ચોવીસી રચના સંવત ૧૭૮૩

(પૌર્ણમિક) પુનમીઆગમ્ભા શ્રી વિદ્યાપ્રભસૂરિની પાટે શ્રી મદિમાપ્રભ સૂરિના શિષ્ય ભાવપ્રભસૂરિ થઈ ગયા પિતાનુ નામ માડણુ અને માતાનુ નામ બાદલા હતુ તેમનો સૂરિપદ મહોત્સવ પાટણુમા શ્રેષ્ઠી જોતમીના પુત્ર તેજસી ગેડે કર્યો હતો (જેમણે પાટણુમા સદસકુટ મદિ બધાવ્યુ) તેઓ શ્રી દેવચદ્રજના સમકાલીન હતા. ને તેઓ પાટણુમા ઠંદેગ્વાડના અપાસરામા રહેતા જેથી ઠંદેગ્વાખ્યા નામ પડ્યુ તેઓએ પાટણુમા સદસકુટ મદિગની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી (વાચો રતવન શ્રી દેવચદ્રજે બનાવેલુ) જેની પ્રશસ્તિ આ સાથે આપો છે તેઓની પ્રત ન મલવાથી જે કાવ્યો લીધા છે ગૂજરાતી

૧ દરિયજમગ્ધી રાસ ૧૭૬૯ ૨ ચોવીસી રૂપપુર ૧૭૮૩
૩ સમદા સતી ગસ ૧૭૬૭ પાટણ ૪ બુદ્ધિમત્ત વિમત્તાસની ગસ પાટણ, ૧૭૬૯ ૫ શ્રી અબડગસ ૧૮૦૦ ૬ શ્રી નવરાડ સજ્જાય ૧૮૦૦ ૭ ૧૩ કહીયા સજ્જાય ૮ અધ્યાત્મ ગુર્ધ

ગરુદ્ધ

૧ શ્રી યગોવિજ્ઞાન દ્વન પ્રતિમા નનકપગ્ગરુદ્ધ દીકા ૧૭૬૩
૨ શ્રી કાતીનમદ્ધન જ્યોતિર્દિમાબગ્ગ પર સુખ્યોધિકા દીકા

શ્રી આધ્યાત્મ સ્તુતિ (ચુર્ધ)

(૧)

જોડી મવેરે શામાયિક લીધુ, પન્ન બારા નવિ તીધુ
કાળો કુતરો ઘરમા પેઠો, શ્રી ગદ્યજીં તેજે પીધુ,

ભઠોને વહુઅર આળસ મુકી, એ ઘર આપ સંભાળોજી,
નિજ પતિને કહો વીરજીને પૂજી,

સમક્ષિતને અભ્યુઆળોજી ૧

અળે ખિલાડે ઝડપ ઝડપાવી, ભિત્રોડ સર્વે ફેડીજી,
ચંચળ છેયાં વાર્યા ન રહે, ત્રાક ભાંગી માળ તોડીજી,
તે વિના રેંટીયો નવિ ચાલે, મૌન ભલું કેને કહીએજી.
રૂપભાદિક ચોવીસ તીર્થંકર, જપીએ તો સુખ લહીએજી ૨

ઘર વાશીદું કરોને વહુઅર, રાળો ઓજી સાળુંજી;
ચોરડો એક કરે છે હેરું, ચોરડે ઘોને તાળુંજી,
લખકે પ્રાહુણા ચાર આળ્યા છે, તે ભલા નવિ રાખોજી,
શિવપદ સુખ અનતા લહીએ, જે જિનવાણી ચાખોજી ૩
ઘરનો ખુણો કોણ ખણે છે? વહુ તમે મનમાં લાવોજી,
પહોળે પદંગે પ્રીતમ પોઢયા, પ્રેમ ધરીને જગાવોજી;
ભાવપ્રભસૂરિ કહે નહિં એ કથલો, અધ્યાત્મ ભપયોગીજી,
સિદ્ધાયિકા દેવી આસિદ્ધ કરવી,
સાધે તે શિવપદ ભોગીજી. ૪

(૨)

સહસ્રકુટ સિદ્ધાયલ ભપરેં તિમહિજ ધરણી વિહાર,
તેથી અદ્ભૂત એ છે સ્થાપના, પાટણ નગર મઝાર. ૬
તીર્થ સકલ વળી તીર્થંકર સહુ, એણે પૂજાતે પૂજાય,
એક જીહવી મહિમા એહનો, કિણભાતે કહેવાય ૧૦
શ્રીમાળી કુણ દીપક જેતસી, શેઠ સુગુણ ભંડાર,
તસસુત શેઠ શિરોમણી તેજસી, પાટણ નગરમેં દાતાર ૧૧
તેણે એ બિંબ ભરાળ્યા ભાવશું, સહસ્ર અધીકચોવીસ,
કીધી પ્રતિષ્ઠા પુનમગચ્છ ધરૂં, ભાવપ્રભસૂરીસ ૧૨

(૫૩)

શ્રી જસવિજયજી

ચોવીસી રચના સવત ૧૭૮૪ પાટણ

નપગન્ધમા ૧ સત્તવિજયજી પત્યાસ પગ પગમા ૨૧ ખીમારિ
જયજીના રિય થઈ ગયા છે તેઓજીની ચોવીસી સાદી ભાષામા અને
સદ્દેશીઓમા બનાવેલી છે તેઓની ખીજી કૃતિઓ ખાસ જાણવામા
આવી નથી આ સાથે તેમના ગાન રતવનો તથા રક્ષા મંત્રી કૃ-
પાત્ર કાવ્યો સીધા છે

શ્રી શાંતિનાથ રતવન

(૧)

મુણે શાંતિજિણુદારે, તુમ દીઠે આણુદારે,	
દુરટલે ભવના દગીસણુ દેખતા રે	૧
મુદ્રા મનો હારીરે, ત્રિભુવન ઉપકારી રે	
પ્યારી વડી લાગે મહુને પેખના રે	૨
સૌમ્યતાએ શશી નામીરે ભમે ઉદામી રે,	
આળ્યો મૃગ પામે અધિકારી ભેવને, રે	૩
તેજે ભાગ, ભાગોરે, માકાશે જઈ લાગો રે,	
ધરે વજડા ગણો રૂપે મોદનો રે	૪
પગમાણુ રે જ્ઞાન રે, નિપર્ણા નગ કાન રે	
ટલી મન જ્ઞાન પગમાણુ, એટલે રે	૫

દેવ જોતાં ઢોંડીરે, નાવે તુમ હોડીરે, નમે કર જોડી સુર બે લલા રે.	૬
જનમે ઇતિ વારી રે, ખડખંડ લોગ ધારીરે, થયા વ્રત ધારી નારી પરિ હરી રે.	૭
વરસી દાન વરસી રે સંજમ શ્રેણી ફરસીરે, ઠરી કરમ રાશિ નરસી તે થર હરીરે.	૮
ધ્યાના નલ જોગરે, આતમ ગુણ લોગે રે, રોગેને સોગેથી તું દૂર રહે રે.	૯
પ્રણમે પ્રભુ પચારે, શિખાવિજય ગુરૂ રાયા ચે; તુમ ગુણ પ્રતિલાયા જશ તે લહે રે.	૧૦

શ્રી. નેમિનાથ સ્તવન

(૨)

(કુંથુજિનેસર જાણજો રે-એ દેશી)

સૌરિપુર સોહામણું રે લાલ, સમુદ્રવિજય નૃપનંદ રે-સોભાગી,
શીવાદેવી માતા જનમીયો રે લાલ, દરિસણ પરમાણું રે-સો
નેમિજિનેસર વંદિયે રે. લાલ. ૧

જોખન વય જળ જિન હુઆ રે લાલ,
આયુધશાલા આય રે-સો

શંખ શબ્દ પૂર્યો જદારે લાલ,
લય વ્રાત સહુ તિહાં થાય રે સો નેમિ ૨
હરિ હઈએ એમ ગિતવે રે લાલ,
એ બલિયો નિર ધાર રે-સો;

૩૭૬ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

દેવ વાણી તથ ઈમ દુર્ધરે લાલ,
અલગારી વ્રત ધાર દે-સોં નેમિં ૩

અને ઉરી સદુ ભેલી થઇ દે લાલ,
જલદ્રાંગી કરલી ધરે-સોં;

મૌનપણે જળ જિન ગદ્યા દે લાલ,
(માન્યું માન્યું) એમ કીધ દે-સોં નેમિં ૪

ઉપસેનગય તણીચુતાદે લાલ, જેહવું રાણુલ નામ દે-સોં;
જાન લઈ જિનવર ગયા દે લાલ,
કદ્યો મનોગ્ધ તામ દે-સોં નેમિં ૫

પશુય પોકાર સુગી કરી દે લાલ,
ચિત્ત ચિત્તે જિનરાય દે-સોં;

વિગ ? વિપયા મુખ કાગળે દે લાલ,
બદુ જીવનો વધ થાય દે-સોં નેમિં ૬
તોગણથી ગ્ય ફેરીયો દે લાલ, દેઈ વરખી દાન દે-સોં;
સજમ માગ આર્યો દે લાલ,

પામ્યા કેવલ જ્ઞાન દે-સોં નેમિં ૭
(અવર ન ઇચ્છુ ઈનુ ભવે) દે લાલ,

ગણુલે અભિમદ લીધ દે-સોં,
પ્રભુ પામે વ્રત આદરી દે લાલ,
પામી અવિચલ ચિદ્ર દે-સોં નેમિં ૮

જિન્નાં જિન્વિં ઉપદે લાલ, વ્રત કન્યાનુક નેય દે-સોં;
શ્રી ગુરુ ખિમાવિજય નાં દે લાલ,
જસ જગ અવિકા દાય દે-સોં નેમિં ૯

(૩)

(શ્રી અરજિન લવજલનો તાર—એ દેશી)

પાસ જિનેસર પુન્યે મલીયો, રહેજે સુરતરૂ ફલીયો રે;
પ્રભુ પુરીસાદાણી અનત ગુણમણિ ખાણી, પ્રભુ પુરીસાદાણી રે
ધન્ય દિવસ મુજ આજથી વલીયો,

જિન શાસનમાં લલીયો રે. પ્ર૦ ૧

સમયો સંકટ સહુનાં ચૂરે, સાચો વંછિત પૂરે રે પ્ર૦,
પ્રભુ પદ પામી જે રહે દૂરે તેતો પરભવ ખૂરે રે પ્ર૦ ૨
કષ્ટ કરંતા કમઠને વારી, નાગને થયા ઉપગારી રે પ્ર૦,
અંત સમય પદ પંચ દાતારી,

તિથે હુઓ સુર અવતારી રે પ્ર૦ ૩

છાંડી લોગ સંજોગ અસાર, આઠરે મહા વ્રત ભાર રે પ્ર૦,
કમઠ કોપે મૂકે જલધાર, ધ્યાનથી ન ચલ્યા લગાર રે પ્ર૦ ૪
ધાતી કર્મ તણો કરી નાશ, કેવલ લહી ઉલ્લાસ રે પ્ર૦;
અણુ હુંતે કોડી એક પાસે, દેવ કરે અરદાસ રે પ્ર૦ ૫
આઠ મહા પ્રાતિહાર્ય જિહાજે, ઉપમા અવર ન છાજે રે પ્ર૦;
પાંત્રીશ ગુણ વાણીયે ગાજે, લવિના સંશય ભાંજે રે પ્ર૦ ૬
અનેક જીવને પાર ઉતારી, આપ વર્યા શિવ નારી રે પ્ર૦;
શ્રી ખિમાવિજય પય સેવા સારી,

જસ લેવા દિલ ધારી રે પ્ર૦ ૭

શ્રી વીર જિન સ્તવન

(૪)

(તાર હો તાર પ્રભુ મુજ મેરક લાણી—એ દેશી. ૪૬૬)

વીર વડ ધીર મહાવીર મોટો પ્રભુ, પેખતા પાપ સં

(૫)

કલશ

જન ભગતિ જાણી ગુણખાણી, હરખઆણી જે ગાવશે,
સિદ્ધિ રિદ્ધિ સુલદ્ધિ લીલા, તે જગ જસ પાવશે. (૧)

તપગમ્મ તિલક સમાન સોહે, સત્યવિજય ગુરુ ગુણનીલો,
તસ સીસ સોહે વિજયકપુર,

કપુર પરે જગ જસ લલો. (૨)

તસચરણ સેવી નિત્ય મેવી, ખિમાવિજય ગુરુ રાણ્યો;
શ્રી નારંગપાસ પસાય ગાતાં,

જસ મહિમા જગ છાણ્યો (૩)

(૧૭) સ જમ લેદે સંવત જાણી, (૮) પ્રવચન આંકજ જાણીયે,
(૪) ધરમ લેદ જુગતે જોડી, વરસ સંખ્યા વખાણીયે (૪)

અદ્યમતિ યથા શક્તિ, રહી પાટણ રચી જન સ્તુતિ;
ભાદરવા વદી પાંચત દીને, ગુરુવારે હુઈ પ્રાપતિ. (૫)

૧૭૮૪ પાટણ

(૫૬)

શ્રી સક્રમીવિમલ ચોવીસી રચના સં. ૧૭૮૬

શ્રી નપમન્દ્રમા શ્રી ક્રીનિવિમલજ્ઞના શિષ્ય શ્રી સક્રમીવિમલજ્ઞ
થઈ ગયા છે તેઓ અક્રમી સગીના થયા છે પણ ચોક્કસ સવન
તેઓ સંખ્યા મળે નથી તેઓની ચોવીસીની ભાષા આદી તથા
બુદ્ધિ બુદ્ધિ ગેગોમા મનાવેલી છે ૧૭૮૦ મા તેઓશ્રીએ વીમ વિદર-
માનના નવનો અનાયા છે આ માથે તેમના પાત્ર આવનો કીર્તિ છે

શ્રી ઋષભજિન રતવન

(૧)

(માદિમ અદ્ધ જિનેસર ચીનવુ-એ દેવી)

તારક ઋષભજિનેસર તુ મિદ્યો પ્રત્યક્ષ પોત મમાન હો,
તારક તુજને અવજાળીયા, નેણે લલુ ઉત્તમ સ્થાન હો.

તારક ઋષભ જિનેસર તું મિદ્યો ૧

તારક તુજ વદન પ્રજન કરી, પત્રિય કરૂં નિજ દેહ હો,
તારક તુજ શુભ સત્ત્વનાએ સત્ત્વી, જિહ્વા કરૂં અમૃત લેહ હો,

તારક ઋ. ૨

તારક શુભ અતના તાલગ કુલુ કરી લલુએ પાર હો,
તારક દેવકી દેવિ મિદ્યે ના બાળે ન કહે નિરધાર હો

તારક ઋ. ૩

તારક ગણધર મુનિવરે નવ્યો, નવવીયો દેવની કોઈ હો,
તારક તે પાત્ર હુ તુજને નવુ બક્ષિ કરૂં તમ કોઈ હો

તારક ઋ. ૪

તારક મરૂદેવી માતાને નમુ, રત્નકુક્ષિ ધરનાર હો;
તારક નાભિરાયા કુળચ દલો, સકલજ તુ આધાર હો;

તારક ઋં ૦ ૫

તારક સુમંગલા સુનંદા તણો, પ્રીતમ પ્રભુ વિખ્યાત હો,
તારક શ્રી પુંડરીક ગણધર તણો, પિતા મહ જગતાત હો

તારક ઋં ૦ ૬

તારક તુઝ નામે રિદ્ધિ સપજે, વાધે કીર્તિ અપાર હો,
તારક શિવલચ્છી સહજે મળે, સદ્ગુણ થાએ અવતાર હો

તારક ઋં ૦ ૭

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

(ઇંડર દાદિમ દ્રાખ -એ દેશી)

શાંતિ નાથ સોહામણો રે, સોલમો જિનરાય,
શાંતિ કરે ભવચક્રની રે, ચક્રધર કહેવાય,

મુનીસરતુ જગજીવન સાર ૧

ભવોદધિ મથતા મે લહ્યો રે, અમૂલ્ય રત્ન ઉદાર,
લક્ષ્મી પામી સાયર મર્થો રે, જિમ હર્યે મુરાર, મુનીસં ૨
રજની અટતા થકાં રે, પૂર્ણ માસે પૂર્ણ ચદ,
તિમ મે સાહિબ પામિયો રે, ભવમાં નયણાનદ, મુનીસં ૩
ભોજન કરતાં અનુદિને રે, બહુ લહે ધૃત પૂર,
તિમ મુજને તુ હિ મિલ્યો રે, આતમ રૂપ સનૂર મુનીસં ૪
દરિદ્રતા રીસે બલીરે, નાસી ગઈ પાતાલ,
શેષ નાગ કાલો થઈ રે, ભૂભાર ઉપાડે બાલ, મુનીસં ૫

યોગીસર જોતાં થકારે, સમરે યોગ સુગ્મણુ.

અયોગિ ના વાછિયે રે, યોગ્યા લોક નિદાન, મુનીસં ૬

અગિરાનદન તુ જ્યો રે, જય જય તું જગનાથ,

કીર્તિ લક્ષ્મી મુજ ધણી રે, જો તુ ચઢિઓ હાથ મુનીસં ૭

શ્રી નેમિજિન સ્તવન.

(૩)

(આખો મોહગીઓ-એ દેશી)

શ્રી નેમિ તમને શુ કહીયે, એ કહેવાનો નહિ વ્યવહાર;

શુદ્ધ મોટાનુ ભાખતા, ઉપજે મનમા વિચાર.

શ્રીનેમિં ॥ ૧ ॥

નામ નિરાગી સહુ કેા કહે, બ્રહ્મચારી શિરદાર,

રાગ રાખો છો એવડો, રાણુલ ઉપર તમે નિરધાર.

શ્રીં ॥ ૨ ॥

ચોમાસે ચાલી ગયા, શ્રી ઉમ્રસેન દરબાર,

આઠ ભવાતર નેહલો, તુમે પાલ્યો પ્રેમ પ્રકાર.

શ્રીં ॥ ૩ ॥

આતમ ગુણ વાછા અછે, તું આવજે માહરે પાસ,

પહેલા તુજ પછે મુજની, સકેત કર્યો શુભવાસ,

શ્રીં ॥ ૪ ॥

ઇંમ કાઠી વ્રત આદ્યુ, ગણુલને આપી ખાસ,

મયમ આડી પહેરણે, નાનુ દસણ ચણુ વિલાસ

શ્રીં ॥ ૫ ॥

ગિદ્ધિ ગિરનામાણી, ઉપરે, ભુજે ચિદાનંદ ભોગ,

આપ નમી ના કરી, માદિ અનન સંયોગ

શ્રીં ॥ ૬ ॥

શ્રી મહાવીર સ્તવન

(૫)

(યુષ્ઠિઓ યુષ્ઠિઓ કે પ્રભુ સુગપતિ જે યુષ્ઠિઓ કે-એ દેશી)

ત્રિમલા ન દન ચ દન શીતલ, સરિસ સોહે શરીર,
ગુણ મણિ સાગર નાગર ગાવે, રાગ ધન્યાસી ગંભીર રે
પ્રભુ વીર જિનેસર પામે ૧

શાસન વાસિત જોધે લવિકને, તારે સચલ સ સાર,
પાવન લાવના લાવ તિ કી જે, અમો પણુ આતમ સાર રે
પ્રભુ ૦ ૨

નાયક લાયક તુમ વિણુ ખીજો નવિ મલિયો આકાળ,
તારક પારક લવભય કેરો, તું જગદીન દયાળ રે
પ્રભુ ૦ ૩

અકલ અમાય અમલ પ્રભુ તાહરો, રુપાતીત વિલાસ,
ધ્યાવત લાવત અનુભવ મદિર, યોગીચર શુભ ભાસ રે
પ્રભુ ૦ ૪

વીર ધીર સામનપતિ સાધા, ગાતા દોડિ કલ્યાણ,
કીર્તિવિમલ પ્રભુ પગ્મઓભાગી, લક્ષ્મી વાણી પ્રમાણુ રે
પ્રભુ ૦ ૫

(૫૫)

શ્રી જ્યસૌભાગ્ય

ચોવીસી રચના સં. ૧૭૮૭ ખંભાત

શ્રીતપગચ્છના શ્રી વિનિત સૌભાગ્યના શિષ્ય શ્રી જ્યસૌભાગ્યની
ચોવીસી સાદી ને સ્વર્ણ લાપામા છે. આ સાથે તેઓના ચાર
સ્તવનો તથા દ્વલક્ષ મળી પાંચ કાવ્યો લીધાં છે

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૧)

(ગોકુલ વહેલા પધારજો કે રાધાજી જોઈ છે વાટ વાલ્હા—એ દેશી)
અમરથ સાહિળ સેવીંઈ રે, સાચો શાંતિનિશુંદ વાલ્હા,
દેખત તન મન ઉલ્હસેરે, મોહન વલ્લીનો કદ વાલ્હા.

અરજ સુણો એક મહારીરે ૧

મુખ મટકે કરી મોહી ઉરે, અટક્યુ માહરૂં મન વાલ્હા,
નયણ અલ્લણાં સોલતાંરે, સોલે જાણે રતન વાલ્હા

અરજ ૦ ૨

તુમ્યો (મો), પશ્વિ દૂર જઈ રહ્યારે, અમ્યો (મો) પશ્વિ

કરચ્યું સેવ વાલ્હા,

તુમ મન ખેવચ્યું પાતિચ્યુરે, મુખ જોચ્યુ નિતમેવ વાલ્હા.

અરજ ૦ ૩

મુજ મન ઈંછા પૂરવારે લાયક છેો ગુણ ગેહ વાલ્હા,

રહિ કરચ્યું રહિઆલડારે, ત્યારે જાણ્યો મુજમન વાલ્હા.

અરજ ૦ ૪

૩૮૬ જેન ગર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

મૃગ લઈને શોભે ભલુ રે, અચરા રાણી માત વાહ્યા;
જયસીમાગ્ય પ્રભુ સેવતાં રે, વાધે મુચર વિખ્યાત વાહ્યા.

અરજ ૦ ૫

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન

(૨)

વિગ્રહિણી રામુલરાણી બોલી, મીઠકી વાણી પૂરવપ્રીતિ બધાણી
મધુકર નેમિ જિને કહજયો ૧

તોરણથી પાછા આલ્યા, પૂરવનેહ ન પાલ્યા, મદિર સ્યે
નવિમાલ્યા મં ૨

સૂના મદિર મેજ નયણે નદીસેહેજ નકર્યો ઉત્તમનેજ મં ૩
ઉવન યાદવ ગમ કહઈ ગોદિ ગિછાય અગલા આકુલી
યાય. મં ૪

મુખથી નિગારા છૂટે કચુક કમ બધ ટુટે હીયડું હેજ
વીલૂટે મં ૫

મુખ જોવા મુઠ ઉવત-ને આગિ આસૂડા વગ્સે આવો
મદિર હરસે મં ૬

પ્રભુ તુમ આખિને હટકે મોટી ગદી મન અટકે, ઉવડો
નિડા જઈ અટકે મં ૭

ઉવન ઉવ નાધારા, પ્રાણવી નદિકા છો પ્યારા મોરા
મોહન ગાગ મં ૮

પા' સ્યુ કટુ મારી તુદિન નાન-ચાર્મ, કહે જયસીમાગ્ય
સિરનામી મં ૯

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન

(૩)

(કરજોડી આગલી રહી એ દેશી)

પાર્શ્વનાથ ત્રેવીસમા, સેવો લકિત લાવિરે,
અગ પૂજા પહિલ કરો જિમશિવ લીલા થાવિરે પારં ૧
અગ્ર પૂજા બીજી કહી, નિવેદ ફલ મુંડીજે રે;
પ્રભુજીના મુખ આગલિં, માનવલવ ફલલીજેરે, પારં ૨
લાવ પૂજા ત્રીજી કરો, તિહાં ગુણ ભગવતના ગાવોરે
ત્રણ પ્રકારી પૂજા રચો, જો હોઈ શિવપુર જાવોરે, પારં ૩
ઈમ વલી અષ્ટ પ્રકારની, શ્રી જિન જીર્ધ ભાષીરે,
સૂત્ર સિદ્ધાંત માંહિ કહી, તિહાં રાય પસેણી,
તે સાખીરે. પારં ૪
નાટિક કીજે રંગચુ, વાજે તાલ મૃદગરે,
જિમ સમકિત ઉજવલ કરો, જયસોભાગ્ય
વધે રંગરે. પારં ૫

શ્રી મહાવીર સ્તવન

(૪)

(ખેડે ભાર ધણો છે રાજિ વાતા કેમ કરો છો એ દેશી)

મુજ મન આન્યું જિનજી તુમચું, તું નવિ મનમાં આણી
એ એકગી પ્રીતિ બની તે, કિમ ચઢશે પરમાણી ૧
અભુજ મહિર કરો ભગવાન. અરજ ધરો દિલ સેતી,
મનમાં આણો રાજિ, વાત કહું હવિ કેતી ૨

૩૮૮ ગૈન ગર્જન માહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

નિગર્જા પ્રભુ નકલ મોભાગી, મુઝ મનમા ગઢ લાગી,
ભાગ્યદગા મુજ અધિકા જાગી, પ્રભુચન્દ્રો લય લાગી.
પ્રભુજી ૩

પિડ પદ્મને ધ્યાને લીને ચરણ કમલ હું વલગો,
રૂપ દેખી મનમાહિ હરખ્યો હવિ નવિ થાઉં અળગો.
પ્રભુજી ૪

રૂપાતીતતા મુજ મનિ ભાવી, ચરણ કમલનો રસીક,
ઘણા દિવસનો અલને હું તો, આજ તે મનમા વસીક.
પ્રભુજી ૫

ત્રિશલા માતાનદ આનંદન. ચોવીસમે જિનગણે,
મિલને લઈને લછિત જિનજી, મહી મહલમા ગાણે.
પ્રભુજી ૬

વર્ધમાનજિન નામ નિરૂપન. ગુણ ઉપમા તુજ છાજઈ,
જયસોભાગ્ય પ્રભુ શુભ મણિગાતા, યશ પટહો જગિ
વાજઈ પ્રભુજી ૭

કલશ

(૫)

(ૐ પદ્ય નમ્રગદ રૂપના આજ્ઞા વીરને ગદ્ય — ૐ દેવી)

ઈન્દ્રિયનિ ચોવીસ નીચું કરની શુ નાશ મે કીધી;
જે ભવિયત નિજ કહે ધરજો. તે હરજો ગિવ મીધી રૂ ૧
જિનજી તુમ આજ્ઞામા વડીઈ. કઈ જુદો ભેદ ન કરીઈ રૂ,
સ્વામી તુમ આજ્ઞા નિજ વડીઈ રૂ

વાચક ચક્ર ચૃડામણિ, સરીખા, દીપતા સત્ય સૌભાગ્ય,
તાન્ન સીમ ઘણું વિનયી રૂડા, પંડિત વિનયસૌભાગ્ય રે
જિનજી ૦ ૩

તાસ સીમ વિદ્યાઈ ભરીઆ, ક્ષમા તણા ભડાર.
વિનીત સૌભાગ્ય મુજ ગુરુ મુપસાઈ, લહીઈ જયજયકાર રે,
જિનજી. ૪

તે ગુરુને મુપસાય કરીને, પ્રથમ અભ્યાસ એ કીધો,
ત્રંબાવતી નગરીમાં ચોમાસે, જયસૌભાગ્ય યશ લીધોરે.
જિનજી ૦ ૫

ઈતિશ્રી ચોવીસ તિર્થ કરાણા ગુણમાલા સઘણ
લિખિતાય સંવત ૧૭૮૭ વર્ષે વૈશાખ વદિ ૭ સોમે થી
ખંભાત બિહર શા શાતિદાસ તત્ પુત્ર શા સૌભાગ્યચંદ
પઠનાર્થ પુણ્યાર્થ મિતિ લેખક પાઠકયો કહ્યાણુ કોટયો
સર્વંતુ ઇત્યાશીર્વચનમસ્તિ.

(૫૬)

શ્રી ગુણવિલાસ

ચોવીશી રચના ૧૭૬૭ જેમસમેર

આ કવિજીએ કેવલે જિવન ૧૦૭ રચના કરી હોય એમ
જાણુ નથી કોઈની રચના નિહિત છે તે નુદન માં ગણાવીમા
બનાવે છે, જેવે અવતો જાણુ નાય મા છે—આ અર્થે તેમના ૫૨
અવતો નથી કોઈ, કોઈ છે

ઉપભદેવગિત સ્તવન

(૧)

(ગાન દેશવાર)

અમ મોલીએ નામે દિનદયાળ સમ હીમનદે દેવો

જીવની નુમદિ નામ રચાળ

અમ ૧

આદિઅન નિ પુરુષ દો નુમદી વિષ્ણુ ગોપ હ,

શિવ દ્રષ્ટા નુમદીએ અગ્ને, બાહુ ગયો ભ્રમજાલ અમ ૨

મે દવિકલ્પ જુદો જુદો નિ દેવો અન તો રાજ

ગુણવિલાસ શ્રીજીપત્ત નિનેગર, મેરીકને પ્રતિપાળ

અમ ૩

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

ભવ દુઃખ ભંજન જનમનરંજન, લલ્લન મૃગ સુખ કંદ.
ભવિં ૩
ગુણ વિલાસ પદ્યકંઠ ભેટત, પાયો પરમાનંદ. ભવિં ૪

શ્રી નેમિજિન સ્તવન

(૩)

(રાગ માર)

નેમિ મોહ આરત તેરી હો,
તુમ દરસન બિનુ ચિહુગતે, સહી પીઠ ઘનેરી હો. નેમિં ૧
કરમ અરિ મિલી એકઠે, રાખ્યો હું ઘેરી હો,
બહુ વિધ નાચ નચાવીયો, મન હુવિધા ઘેરીહો. નેમિં ૨
અનંત પરાવર્તન કીયો, ભમતે ભવ ફેરી હો,
ગુણવિલાસ જિન સામજી અબ ખખરલો મેરી હો, નેમિં ૩

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન

(૪)

(રાગ કેદાર)

પ્રભુ મેરે કર ઐસી બક્રમીસ,
દ્વાર દ્વાર પર ના ભટકેં, નાઉં કીસહીન સીસ; પ્રભું ૧
સુધ આતમ દલા પ્રગટે, ઘટે રાગ અરૂ રીસ,
મોહ ફાટક ખુલે છીનમે, રમે ગ્યાન અધીસ, પ્રભું ૨
તુજ અન્તયમ પાસ સાહિબ, જગપતિ જગદીશ,
ગુણવિલાસકી આસ પૂરે, કરોઆય અરીસ. પ્રભું ૩

૩૯૨ જૈન ગુર્જર માહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(૫)

(ગગ જૈતસીગી)

મનમે નિરમલ ભાવ ગહી,
મુરનર કિન્નર કોટી નિસેવિત, સોજન સેજી સહી.

મનમે૦ ૧

અમ્ભૂત કાતિ શાંતિ રસ રાજીત, વસુ રસ સંગ નહી,
નિરદ્વપણ ભપણ વિનુ ભુખીત, રવી છબી લાજ તહી

મન૦ ૨

ભવિજન તારક શાસન બા ડો, બાને સકલ મહી,
ગુણવિલાસ મહાવીરકી મહિમા, કીસપે બાય કહી.

મન૦ ૩

કેલશ

(૬)

(ગગ ધન્યામી)

સવન મત્તર મતામુવે વરમે, માધ ચુકલ દુતીયાઓ,
જમ્ભકમેર નયમે દરજો, કરી પુગ્ન યુગ પાયે ૧
પાઠ્ઠ શ્રી તિદ્ધિવરધન ગદગુરૂ. તુદિ વિધિ રાગ બનાઓ.
ગુણ વિલાસ પાઠ્ઠ તિદ્ધિ વિધિ મે, શ્રી જિનગજ

મહારે ૨

તુદિ વિધિ ગુરૂવિમે જિનગાઓ

(૫૭)

શ્રી પ્રમોદસાગરજી

તેઓશ્રીની ઓવીસીમા પ્રભુજી માનપિતા જન્મ મ્થાન લંછન,
આયુષ્ય, યક્ષ, યક્ષણી, સાધુ, સાધ્વી પરિવાર વીગેરે હકીકતનુ વર્ણન
આપવામાં આવ્યું છે.

દેશીઓ પણ ધણી સુદર છે આ સાથે તેમનાં પાત્ર અવતાર
લીધાં છે.

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન

(૧)

(શ્રેયાંસ જિનવર વદીએ રે લો—એ દેખી)

પ્રથમ જિનેશ્વર પૂજ્યે રે લો,

પૂજ્યે પાપ પુલાય રે મંડી,

વૃષભ વજન પદ શોભતું રે લો,

૩૯૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસા

સોહૃદ ત્રિણ લાખ સાધવી રે લો,

સહસ્ર યોગસી મુણિંદ રે રં૦

ગોમુખ જક્ષ ચક્રેશ્વરી રે લો,

જિન સાસન આણુંદ રે રં૦ પ્રથમ૦ ૪

વંશ ઇક્ષાગ વખાણીયે રે લો, મરુદેવી જસ માય રે રં૦

ઋષભ જિનેશ્વર સેવતા રે લો,

પ્રમોદસાગર સુખ થાય રે રં૦ પ્રથમ૦ ૫

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

શાંતિ જિનાધિપ સોલમોરે, પુણ્ય તણો અકુર,
ધ્યાનાનલ મલ ટાલીને રે, પ્રગટ્યો આતમ નર.

ચતુર જિન પ્રગટ્યો અનુલવ પૂર,
મોહતિમિર દૂરે કરી રે, ઉગ્યો સમકિત ગૂર. ચતુર૦ ૧

ગજપુરનગર સોહામણો રે, વિશ્વસેન નરપતિ તાત,
અગ્નિરા જનની દેવની રે, હરણુલછન અતિકાત ચતુર૦ ૨

છવીત વરસ એક લાખનુ રે, આલીંગ ધનુપનુ માન
છત્રીશ ગણધર ગુણ નિલા રે, ધરતા પ્રભુનુ ધ્યાન ચતુર૦ ૩

જસ સહસ્ર સાધુવા રે, ત્રીન રયાનુ આધાર,
એકસઠ સહસ્ર સાધવી રે, અધિકી ખટ અવધાર. ચતુર૦ ૪

સેવે શુક્ર યજ્ઞેશ્વર રે, નિગ્વાણી તમનાર,

શાંતિકરણા જગ શાંતિશુ

પ્રમોદ સાગર જયકાર ચતુર૦ ૫

શ્રી નેમનાથ જિન સ્તવન

(૩)

(મકર જીવ પરનાતિ દીન ગતિતુ એ દેશી)

નેમિ જિન સાલલો વીનતી મુજ તણી,

આગ નિજ દાસની સફલ કીજે;

બ્રહ્મચારી શિર સેહરો તું પ્રભો,

તાત મુજ વાત ચિત્ત ધરી જે નેમિ ॥૧॥

નગર શૌરીપુર નામ રલીઆમણુ,

સમુદ્ર વિન્યાસિધો ભૂપ દીપે;

શ્રી શિવા દેવી નદન કડ્ડ વંદના,

અંજન વાન રતિનાથજીપે નેમિ૦ ॥૨॥

શખ ઉજવલ ગુણુ શખ લછન થકી,

સાર અગ્યાર ગણાધર સોહાવે;

આઉ એક સહસ વરસ માને કહ્યું,

અંગ દસ ધનુષ માને કહાવે. નેમિ૦ ॥૩॥

યક્ષ ગોમેધ ને અંબિકા યક્ષણી,

જૈન શાસન સદા સૌખ્યકારી,

અઢાર હજાર અણુગાર શ્રુત સાગરા,

સહસ ચાલીસ અજ્ઞાન વિચારી. નેમિ૦ ॥૪॥

કાંચનાદિક બહુ વસ્તુ જગદારમી,

સાર સંસારમા તુંહી દીગે,

પ્રમોદ સાગ પ્રભુ હરખથી નિરખતા,

પાતિક પૂર સવિ દૂર નીઠો નેમિ૦ ॥૫॥

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૪)

(યાગ મોહલા હિપર મેદ જડું વીગલી) એ દેશી
પુરુષાદાણી પામ્મ જિનેશ્વર પૂજ્યે હો લાલ, જિને
ત્રેવીસમે જિનરાય દેખી મનગુણે હો લાલ દે
ચરણા સરોરુદ યમલ પ્રણામીયે સ્વામીના હો લાલ પ્રાપ
કમઠાસૂર હઠ ચૂંત પુરો મન કામના હો લાલ પુરો ॥૧॥
અશ્વમેન નરપતિ વશ કુમુદ ચ દલો હો લાલ કુ
વામા માતા કુખ સરોવર હંમલો હો લાલ સ
નીલ વગ્ણ તનુ કાતિ સુભાતિ રાજની હો લાલ સુ
નવકર માને કાયા અનોપન ઇજતી હો લાલ અનો ॥૨॥
નગરી વાણારસી જેહુની ધનદપુરી જિસી હો લાલ ધ
સરપ લઇન શિવ કારણ ચરણો મેવો હસી હો લાલ ચુ
દશ ગણધર મનોહાર મનો લાવ ટાલતા હો લાલ મ
સોલ ચહસ મુનિ આણ જિહુદની

પાલના હો લાલ જિહાં ॥૩॥

વરણેદ્ર ને પદ્માવતી કરે જિન આકરી હો લાલ. ક
આધર્મી અકત્રીશ સહસ અનીવ કૃપા કરી હો લાલ અ
એક શત વરસનુ હવિન જેહુનુ જાણીયે હો લાલ જે
જગજીવન જિનરજ એગ ચિત

આણિયે હો લાલ મેવા ॥૪॥

સન્માર આગર તીરથી ભવિજન નારીયે હો લાલ ભવિ
અધર્મ અક્રીનિ અનીતિ અગ નિવારીયે હો લાલ અંગ

ઉત્તમ સરસી પ્રીત કરે તે મુખ લહે હો લાલ કરે
પ્રમોદ સાગર પ્રભુ નિસદિન આજ્ઞા

શિર વધુ હો લાલ. આજ્ઞા ૦ ૥૫૫

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(૫)

(મુજગે છે ૭૭—એ દેશી)

વહો લલિકા વીર જિણેસર, ચોવીશમે જિન તાતા;
કેસરી લંછન કેસરી સરખો, ત્રિગલારાણી માતા

મુજરો લ્યો ૭૭૦

સિદ્ધારથદારક મુજ ૦ સેવકમુખકારક મુજ ૦

ત્રિભોવન જિનતારક મુજ ૦ જિનશાસન ધારક મુજ ૦ ૧

લલિત વરસ ઘડોતેર અનોપમ, સોવન કાંતિ ઉદાર,
ક્ષત્રિયકુડ નગર અતિ શોભે, ચોકાદશ ગણધાર મુજ ૦ ૨

માતંગ્યુર સિદ્ધાર્થ દેવી, પૂજે જિનવર પાયા,
સાતહાથ તુજ દેહ પ્રમાણ, અઉદ સહસ મુનિરાયા. મુજ. ૩

સાધવી સહસ છત્રીસ વિરાજે, ચરમ જિનેશ્વર દેવા;
તેર પદે મે જિનવર ગાયા, સુરપતિ કરતા સેવા. મુજ ૦ ૪

લણશે ગણશે જે જન મુણશે, તસ ઘર રિદ્ધિ વિશાલા,
પ્રમોદસાગર જ પે પ્રભુજને, હોભે મંગલમાલા મુજ ૦ ૫

(૫૮)

શ્રી અમૃતવિજયણ

તેઓશ્રીની ચોવીસી હિદી ભાષામા છે ને સુદર રાગો ને
દેશીમા છે તેઓની ખીણ કૃતિઓ જાણવામા નથી આ સાથે તેમનાં
પાંચ સ્તવનો લીધાં છે.

શ્રી ઋષભ જિન સ્તવન

(૧)

(રાગ-દેવગધાર)

તેરો દરસ ભલે પાચો, ઋષભણ મેં તેરો દરસ પાચો.
કાલ અનંત હિ ભટકત પુણ્ય અનતે મિલાયો.

ઋષભણ મે તેરો દરસ પાચો ૧
જિનપતિ નરપતિ મુનિપતિ પહેલો, એસો બિરૂદ ધરાયો,
માતુ તુ હી નમી મયા અવતારી,

જગત ઉધરાણુ આયો ઋ૦ ૨
તે પ્રભુ જગકી આદિ નિવારી, સખ વ્યવહાર સિખાયો;
લિખન શિલપશત ગણિત બતાયો,

તાથે જગ ચલાયો ઋ૦ ૩
યા જુગમે તુમ નહીઓ રે, અવસર પનીયે કહાયો,
અઠાર કોડકોડિ સાગર અતર,

તે પ્રભુ ધર્મ દીખાયો ઋ૦ ૪

લાખ પચાશત કોડી સાગર લગ, સુખકર શાસન ઠાયો;
તુઝ રતનાકર વંશ વિભૂષણ, એસો કો ન સુનાયો ઋં ૫
કરૂણાકર ઠાકુર તું મેરો, હું તુમ ચરણે આયો,
દ્યો પદ સેવા અમૃત મેવા, ઇતને નવનિધ પાયો ઋં ૬

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

મિલવો મન મંદિર મેરા, હો સલૂણા સાહિબ મેરા મિલવો
કાલ અનત થોહી તેરે દરશ બિન, ચારોં ગનિ દેવત

જીય ફેરા મિં ૧

પાંચો ઇદ્રિકે સુખરાયો, ધુમ રહ્યા મદમેં અતિ ઘેરા
મિં ૨

આપ અરૂપી અકલ સરૂપી, કૈસેં પાઉં જિન દરસન તેરા
મિં ૩

સમકિત જ્ઞાન પાઉં અખ તેરા, સખ મિટે મોહ મિથ્યાત
અંધેરા, મિં ૪

કહત અમૃત મુજ શાંતિ સયાને આય મિલે મન મંદિર
મેરા મિં ૫

નેમિનાથજીનું સ્તવન

(૩)

(રાગ-અરગજો)

કેન મનાવોરે ફઠકા નેમ સોં, કેનં

અહુચાત મામ સોં તોરન આચો, ફેરચલ રથ કેમ સો,
કેનં ૧

૪૦૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

આઠ લવાતર નેહ નિવાહી, નવમે લવ કરી એમ સો,
કેાન૦ ૨

છોરી દીની છિનમે વાલમ, બિગર્યો પાન જ્યૌં ચોલિકસો.
કેાન૦ ૩

રે મૃગનયની ચંદાવદની, અરજ કરો જઈ સેન સોં,
વિરહ દિવાની રાબુલ રાની, પોહોતી પ્રિય સગ પ્રેમસો.
કેાન ૦ ૫

સજમ આપી પદ સોં થાપી, શિવ સુખ અમૃત બેનસોં
કેાન૦ ૬

શ્રી પાર્શ્વજિન ચંદ્રાલિલ

(૪)

વારી જાઉરે ચિંતામન પાસકી વારી૦ ૧

નરક નિગોદમેં બહુ દુખ પાચો, બખર લીની નહિ દાસકી
વારી૦ ૨

બ્રમત બ્રમત તોરે ચરને આયો, દો સેવા પદ આપકી
વારી૦ ૩

અબહી ઠેડી ગતિ ન છોડુ, લાગી સુરત પર આશકી
વારી૦ ૪

દિલકે રમન તુ દિલકી જાને, કયા કહું બચન વિલાસકી
વારી૦ ૫

અખય ચિદાનંદ અમૃત લીલા, દેઈ શુન પદ રાસકી
વારી૦ ૬

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(૫)

(રાગ જંગલો—નયન જમાકડો—એ દેશી)

શાસન નાયક સોં અળ મેરી, અરજ કરણકું આયો,
 હોજી સાહેબા અળ મુજ વાલયો શાં ૧
 કાલ અનંતે પુદ્ગલ, આવર્તનસો બહાયો હોજી ૨
 લમત લમત સરિતોપલ ન્યાયે, તુમ શાસન હું પાયો
 હોજી ૩
 અળ સેવકકું વછિત દીજે, લીજે જરા હું સવાયો હોજી ૪
 ને તુમ તારે સોધહું બનું, તિણે કહાદિનો બતાવ્યો હોજી ૫
 યો કરને સામી કે ન રહે, તારક બિરૂદ ધરાયો હોજી ૬
 આગે પીછે કુછ ન વિચારો, પારસ અયલે મિલાયો હોજી ૭
 તુમ પદ સેવા અમૃત ક્રિયા સો, તીજે હું નવનિધિપાયો
 હોજી ૮

(૫૬)

શ્રી દ્વૈમવિજયજી

શ્રી પડિત વિનયવિજયજીના શિષ્ય શ્રી ખેમવિજયજીની ચોવીસી
અધુરી છે ખે સ્તવનો મહ્યા છે બન્નેના રાગો અતિ સુદર છે

શ્રી ઋષભદેવનુ સ્તવન

(૧)

(હારે ઢોલા હાથણીરે આવે મલપતી, હારે ઢોલા ના કેશો)
નાની છે નાથ સંદેશો સુણીજે જીગના ધણી.

હારે ઢોલા સાવ સોનાનારે ઘુંધરા,
હારે ઢોલા લટકતી મલકતી ચાલ.
સંદેશો સુણીજે જગના ધણી—એ દેશી.

હારે સાહેબ પ્રથમ જિણેસર પ્રણમો,
પ્રભુજી નાસેં સર્વી હુખ દૂર, સંદેશો સુણી જે મોરાનાથજી.
સાહેબ મરૂદેવી નદન સાલલો, પ્રભુજી શીરનામી કડ
અરદાસ. સંદેશો સુણી જે જગતના ધણી.

સા નાભી કુલહંસ સારીખો, પ્ર વીનીતા નયરીનો રાજ,
સા. ઇક્ષુગે વશ સ્થાપન કર્યો, પ્ર સેવે સુરનર દોડ સં ર
આ રૂપ અનોપમ છાજતી, પ્ર મોહ્યાજી ચક્રિદ રાજ સ.
સા પ્રીતી લગીરે તારા પ્રેમકી, પ્ર. જીમ ચાતુક જલધાર, સ ૩
સા તુમ થકી અમે ન વેગલો, પ્ર. માગીમું વંછીત દાન. સ.
આ. જનમ મરણ સહુ હરો, પ્ર. સિવસુખ આપો લવપાર. સ ૪

સા નાથ વિના કુણુ અહેગો, પ્ર. પ્રસન્ન થાવોરે એકવાર સ
સા પડિત વિનયવિજયનો, પ્ર. ખેમ ગાવેરે ઉદ્દાસ.
સ. ૫

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

સ્ત્રીયાની દેશી

શાંતિ જિણેસર મુઝને તુમે મહ્યા,
અચીરા માતા નંદ વાલેસર,
મુઝ મનનેહ સાહેળ સોભાગી,
જેહ માહે સુખકંદ વાલેસર. શાંતિં ૧
સોલમો સાહેળ, ચક્રી પાચમો,
તરણ તારણ લગવાન, વાલેં
ની ગુણો પણ શરણે આવી રહ્યો,
સ્નેહ લગાવી નેં મોય તારવા. શાંતિં ૨
સાહેળ તીર્થપતિ થયા પોતે,
ગણુ ધર પુત્ર છે ખાસ વાં
આપ જસ ધણો વ્યાપીને રહ્યો સહુ,
તુઝ ગુણનો નહીં પાર વાં શાંતિં ૩
ચ્યાર પદ ભોગવી મોક્ષને પાર્યા,
શિવરમણી સુખલેહ વાં
તુમે તો નીરાગી સાહેળ થઈ રહ્યા,
અમને કરો સનાથ વાં શાંતિં ૪
સાહેળ અલગા જઈને વસીયા,
સેવક મનમેં ધ્યાય, વાં
વિનયવિજયનો ખેમને, મનવસ્યા,
પ્રગટે મગલ માલ વાં શાંતિં ૫

ઇતિ પ્રથમ ભાગ અમાસ.

શેઠ નગીનભાઈ મચ્છુભાઈ જૈન સાહિત્યોદ્ધાર ફંડના પુસ્તકોનું સૂચીપત્ર.

અથાક	પુસ્તકનું નામ	કિંમત
+ ૧	અભયકુમાર ચરિત્ર ભાષાતર ભા. ૧લો.	૧-૦-૦
+ ૨	” ” ” ભા. ૨જો	૦-૧૪-૦
+ ૩	વિવિધ પ્રશ્નોત્તર ભા. ૧લો.	૦-૧૨-૦
૪	અભયકુમાર ચરિત્ર ભાષાતર ભા. ૩જો	૦-૧૨-૦
૫	વૈરાગ્ય રસમંજરી ભાષાંતરસહ	૧-૪-૦
+ ૬	શ્રાવક વિધિપાઠ હિન્દી	ભેટ.
- ૭	આનંદ સુધાસિન્ધુ ભા. ૧લો.	૧-૦-૦
૮	” ” ભા. ૨જો	૩-૦-૦
૯	કુમારપાલ ભૂપાલ ચરિત્ર ભાષાતર ભા. ૧લો.	૨-૮-૦
૧૦	” ” ” ભા. ૨જો	૨-૦-૦
૧૧	શ્રી સંભવનાથ સ્તવનાવલી	૦-૧૨-૦
૧૨	જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય રત્નો અને	

તેમની કાવ્ય પ્રસાદી. ભા. ૧લો પ્રેસમા

પોસ્ટેજ તથા પેકીંગ ચાર્જ બુદો

લખો:—

શેઠ નગીનભાઈ મચ્છુભાઈ
જૈન સાહિત્યોદ્ધાર ફંડ : ગોપીપુરા ગેટ સામે—સુરત.

+ આ અથો સિલકમા નથી.

શ્રી પાંચપરમેશ્વરા સ્તવન

અક્ષવેશ્વર-અત્યંત સુદૃઢ; ઉદ્ધરી-ઉદ્ધાર કરી, વૃષભાક્રિત-જેનું
લાઘન-ચિહ્ન વૃષભ એટલે બળદ છે, નંદનીકા-પુત્રને; તાત-પિતા;
-પારાપત-કબૂતર; એન-આજ પક્ષી, કાન્તિ-તેજ, અગજ-પુત્ર;
રણવટ-અણમેદાન, મોહમટ-મોહરૂપી કૈનિક; અવદાત-વૃતાન્ત-યુષ્મતા-
સ્તુતિ કરતાં, ઉદ્યપદ-ઉચ્ચગતિ થાય એવું મોક્ષપદ.

આ સ્તવનમાં કવિ ઉદ્ધરને શ્રી ઋષભદેવ, શ્રી શાંતિનાથ, શ્રી
નેમિનાથ, શ્રીપાર્શ્વનાથ અને શ્રીમહાવીર આખી એ મુખ્ય પાંચ
તીર્થ કોગતીસ્તુતિ કરી છે આખું સ્તવન મૂલશુભા છંદમાં લખાયેલું
છે અને શબ્દોની ઉચિત પસંદગી, પ્રાસની સંકલના અને લયબદ્ધ-
તાને લીધે એક મધુર કાવ્યકૃતિ બન્યું છે.

કવિ કહે છે, ‘આ પાંચ પરમેશ્વરો અત્યંત સુદૃઢ, અક્ષમેલા
છે, તેઓ આખા વિશ્વમાં વ્યાપેલા છે અને આખા વિશ્વને તેઓ
અત્યંત વદાલા છે ભક્ત તરફ વત્સલતા પ્રેમલતા દાખવનાર આવા
પ્રભુ ભક્તગજનનો ઉદ્ધાર કરી, એના કર્મ કાપીને મુક્તિપદ અપાવે
છે. નાભિનાથ અને મહાદેવી માતાના પુત્ર ઋષભદેવ જેમનું લાઘન
વૃષભ છે, જેઓ ભરત અને બ્રાહ્મીના પિતા છે અને જેઓ મોહ
પદને ભાગી મુક્તિ આપનારા છે તેમને આપણે પ્રથમ વદન કરીએ.

આજ પક્ષીના શિકારમાંથી કબૂતરને બચાવી લઈને સાચા
અર્થમાં જગતપતિ બનનાર અદ્ભુત દેવકાન્તિ ધરાવનાર શ્રીશાંતિનાથ
ભગવાન સાચે જ શાન્તિનું વરદાન આપવા માટે અને શાન્તિ સ્થાપવા
માટે સમર્થ છે.

બાવીસમા નેમિનાથ ભગવાન જેમનું લાઘન શબ્દ છે અને
જેઓ સમુદિવિવ્યના પુત્ર છે તેમણે કામદેવ પર વિજય મેળવી ગજ
કન્યા ગાંડુલને તણ, સાધુમાર્ગ પ્રદાન કર્યો અને જગતભાગીની બધી
મેળવી મોક્ષપદ આપ્યું.

અશ્વસેન રાખના કુલમાં જન્મેલા અને વામારાણીના પુત્ર એવા ખેટકપુરના શ્રી બીડલજન પાર્શ્વનાથના સ્મરણથી સર્વ કાર્ય સિદ્ધ થાય છે

શ્રીમહાવીર સ્વામી સર્વ વીરોમાં શિરોમણિ સમાન છે મુક્તિરૂપી ગઢના વાસી અને જગત જેમની ઉપાસના કરે છે તે વીર પ્રભુએ મોહરૂપી મુલટનુ રણયુદ્ધમાં માન તોડી નાખ્યું મતલબ કે મોહને તેમણે પરાજિત કર્યો, એવા પ્રભુને હમેશાં હાથ જોડીને આપણે વદન કરીએ છેદશી કડીમાં કવિ ઉદયરત્ન કહે છે કે જિનેશ્વર ભગવાન અને એમના માતાપિતા, ગામ, ગોત્ર વગેરેનું ભાવથી સ્તવન કરતા આપણે ઉદયરૂપીરત્ન પામીએ

શ્રીગૌતમ સ્વામીનો રાસ

છેલ્લા તીર્થંકર શ્રીમહાવીર સ્વામીના પહેલા ગણધર તે શ્રી ગૌતમ સ્વામી શ્રીમહાવીર સ્વામી દિવાળીને દિવસે નિર્વાણપદ પામ્યા અને ખેસતા વર્ષને દિવસે ગૌતમ સ્વામીને કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું એ રીતે દિવાળી અને નૂતન વર્ષના પવિત્ર દિવસો સાથે શ્રીમહાવીર સ્વામી અને શ્રીગૌતમ સ્વામીનું નામ સકળાયેલું છે આથી જ દર ખેસતા વરમે સવારમાં શ્રીગૌતમ સ્વામીનું સ્મરણ કરવામાં આવે છે આજે છેલ્લા સો કરતાં થે વધારે વરસથી ખેસતા વર્ષના દિવસે સવારમાં ગૌતમ સ્વામીનો આ રાસ મુનિમહારાજ લોકોને સભળાવે એવો રિવાજ છે. શ્રીવિનયપ્રભ ઉપાધ્યાયે સ ૧૪૧૨માં લખેલો ગૌતમસ્વામી વિષેનો જૂની ગુજરાતીમાં આ સૌથી પહેલો રાસ છે. વળી કવિત્વની દૃષ્ટિએ પણ આ એક ગણનાપાત્ર કૃતિ છે ઢાલમાં લખાયેલા એ રાસનું ઢાલવાગ અર્થવિવરણ અહીં આપવામાં આવ્યું છે એકાદમે સ્થળે ન્યાં અર્થ પરાગત ખેઠો નથી ત્યાં સભવિત અર્થ ખેસાડ્યો છે

ઢાલ પહેલી

કમલાકર-સંગેવર, પ્રભુમવિ-પ્રણામ -રનિ પલણિસુ-કહીશું.

સામિ-રવામી, ગોયમ-ગૌનમ; મણુ-મન; તણુ-શરીર; વયણુ-વચન; નિમ્નગો-સાભગો, લવિયા-લવિકજનો, દેહ ગેદ-દેહરૂપી ગૃદમા, દીવ-દીપ, સિદિ ભરદખિત-શ્રીભરતક્ષેત્ર; ખોળી-ક્ષોણી, પૃથ્વી, મહન-ગોલા; મેણિય-ત્રેણિક, નંગેસ-ગમ, ંકિદલ-ગિયુદલ, દુમ્મનોનું સૈન્ય, બલખ ંયુ-અળને લાંગનાર ધણુવર-ધન્યવર, શ્રેષ્ઠ, સન્ન-શયા, પથાગે, વિપ-વિપ્ર, આત્મણુ, વસર્ધ-વમે છે, તમ્-તેની, પૃદવી-પૃથ્વી ભન્ન-માયા, પત્ની, નાણુ-તેનો, પુત-પુત્ર, ઇન્દ્ર-ઈન્દ્રજિતિ, બૂવલય-પૃથ્વીમા, વિન્ન-વિદ્યા, વિવિદ-વિવિધ, રૂપ-રૂપ, રંભાવર-રંભાના પતિ, ઇન્દ્ર, કચ્ચરણુ-કાયપગ, જણુવિ-જેણુ, પકંજ-કમળ, રૂવે-રૂપથી, મળણુ-મદન, કામદેવ, અનંગ-કામદેવ, નિરધાગીષ-નિધોરિત, નિશ્ચય કરીને, ધીરમે-વંશમા, ચગિમ-ચુદ્ગ, પેખખવિ-જોઈને, નિરૂપમ-નિરૂપમ, અત્યત ચુદ્ગ, જસ-જેનું; કલિભીત-કલિયુગથી ભય પામીને, અદવા-અથવા, પૂચ્વ-પૂર્વ, જન્મ-જન્મ, ઇણુ-એણે, અચિય-અચિત, પૂન્યા, રભા પઠિમા ગૌરી ગગાગનિ-રભા, પદ્મા, ગૌરી (પાર્વતી). ગગા અને ગનિ (કામદેવની પત્ની), વિધિ-વિધાતા, વચિય-વચિત, પંચસયા-પાંચમો, છાત્ર-શિષ્યો, પરવરિઓ-તીટળાએલો; ચગણુ-ચાગિય, નાણુ-જ્ઞાન, દેસખુદ-દર્જન, વિમોદીય-વિશુદ્ધ કરીને, સપલ-સલ, બધા, નિદાણુ-નિધાન, લડાર, નીચો-ઝળકતો, અનિદિ-અત્યત; મુનણુ-મુનિગિયન

ભાવર્થ . મુક્તિરૂપી સંગેવમા જેમનાં ચગણુકમલનો વાસ છે એવા શ્રીચીર જિતેશ્વર ભગવાનના ચગણોને પ્રણામ કરી શ્રી ગુરુ ગૌનમ આમીનો ગસ કદીયુ માટે દે લવિકજનો । મન, વચન અને કાયા એકાગ્ર રૂપે આ રામ સાભગો જેથી તમાગ દેહરૂપી ગૃદમા ઉનમ ગુણોનો સમૃદ્ધ આવીને વમે શ્રીજગદીપના ભગ્નક્ષેત્રમા પૃથ્વી-તલની ગોભાડપ મગધ દેશ છે ત્યાં દુમ્મનોના દળના બળનું ખંડન કરનાર એવા શ્રીત્રેણિક રાજા ગલ્પ કરે છે તે ગન્યમા શ્રેષ્ઠ એવું ગુણ્ય નામનું ગામ છે ત્યાં ગુણોના સમૃદ્ધના સ્થાન જેવા શ્રી વસુ-

૪૧૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

ભૂતિ રહે છે. તેમની પત્નીનું નામ પૃથ્વી છે તેમનો પુત્ર શ્રીધન્વભૂતિ છે, જે ચૌદ વિધાના જાણકાર અને વિવિધરૂપવાળી સ્ત્રીઓ જેની સ્પૃહા કરે છે એવા છે તે આખા વિશ્વમાં સુપ્રસિદ્ધ છે વિનય, વિવેક, વિચાર વગેરે ઉત્તમ ગુણોના સમૂહથી મનોહર, સાત હાથના પ્રમાણનો દેહ ધરાવનાર અને રૂપમાં જાણે બીજા ઇન્દ્ર હોય એવા શ્રીગૌતમ સ્વામી શોભે છે એમણે પોતાના નયન, વાણી અને હાથપગ રૂપી કમળો વડે કમળોને પાણીમાં નાખી દીધાં છે એમનું તેજ એટલું બધું ચરિયાતું છે કે એ વડે એમણે તારા, ચન્દ્ર અને સૂરજને આકાશમાં ભમતા કરી દીધા છે પોતાના રૂપ વડે એમણે કામદેવને શરીર રહિત કરી નાખ્યો છે, ધીરતામાં મેરૂ પર્વતની અને ગાભીર્યની બાબતમાં સિન્ધુની સુદરતાને ઓછી કરી નાખી છે એમનું રૂપ જોઈને લોકો કંઈક બોલે છે કે જાણે દક્ષિની બીકથી બધા ગુણોને એકઠા કરીને એમનામાં ન મૂક્યા હોય ! એટલે કે એમનામાં બધા ગુણોનો સમૂહ એકત્ર થયો હતો કવિ કહે છે કે અથવા પૂર્વજન્મમાં એમણે ચોક્કસ જિનેશ્વર ભગવાનની પૂજા કરી હશે. રણા, પદ્મા, પાર્વતી, ગંગા, રતિ એ બધા ઉજળાં મને મનોહર લાગે છે પણ હકીકતમાં તો વિધાતાએ એમને છેતર્યા છે ખરેખર ઉજળવળ તો જિનેશ્વર ભગવત જ છે ઇન્દ્રભૂતિની વિદ્યાનું તે જ એટલું બધું કે એની આગળ કોઈ વિદ્વાન, દેવોના ગુરુ બૃહસ્પતિ કે અસુરોના ગુરુ કવિ શુક્રાચાર્ય ટકી ન શકતા તેઓ પોતાના પાંચસો ગુણવાન શિષ્યોના પરિવાર સાથે ચાલે છે ઇન્દ્રભૂતિ હમેશા પોતાની મિથ્યા બુદ્ધિથી મોહિત થઈ યજ્ઞકાર્ય કરે છે, પણ ભવિષ્યમાં એમની આ મિથ્યાપ્રવૃત્તિ દૂર થશે અને એ નિમિત્તે એ જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર્યને વિશુદ્ધ કરનાર થશે

વસ્તુછંદ

પહેલી પાંચ દાસને આંતે આપેલ વસ્તુછંદમાં કવિએ જે ધટ-

નાઓ દાલમાં વણીવી હોય છે તે જ વસ્તુ ટૂંકમાં છતાં ભાવવાહી ગદ્યમાં મૂકી છે, છેલ્લી છઠ્ઠી દાલને અતે કવિએ વસ્તુછદ આપેલ નથી. આ પહેલી દાલના વસ્તુછદનો અર્થ આ પ્રમાણે છે—જ ખૂદીપમાં ભરત-ક્ષેત્રમાં પૃથ્વીની શોભારૂપ મગધદેશમાં શ્રેણિક નામના રાજા છે. ત્યાં શ્રેષ્ઠ એવું ગુપ્તર નામનું ગામ છે જ્યાં સુદર પ્રાક્ષણ વસુભૂતિ રહે છે એની પત્ની પૃથ્વી બધા ગુણોનો સમૂહ ધરાવતી, રૂપના ભંડાર જેવી છે તેના પુત્ર, વિદ્યાના તેજથી ઝળકતા એવા ગૌતમ અગ્નિ ત જાણીતા છે

દાલ બીજી

અષ્ટવિહ—અતુર્વિધ, દેવનિકાય—દેવોનો સમુદાય, ભુવનપતિ, વ્યતર જ્યોતિષી અને વૈમાનિક એ ચાર પ્રકારના દેવોનો સમુદાય સમવસરણુ—તીર્થ કરતી પધરામણી વખતે પરિપદરૂપે એકત્ર થયેલો સમુદાય, જુતો—યુક્ત, તતખિણુ—તતક્ષણુ, વિરચે—રચે છે, વખાણુ—વ્યાખ્યાન, શિરોવદિ—માથા ઉપર, ગયણુ—ગગન, આકાશ, તરડક—વહાણુ, વિમાણુ—વિમાનથી, પેખવિ—જોઈ

ભાવાર્થ—છેલ્લા કેવળજ્ઞાની તીર્થ કર શ્રી મહાવીર સ્વામીએ ચાર પ્રકારના દેવોની સાથે સમવસરણુમાં અતુર્વિધ સધમા પ્રવેશ કર્યો. દેવોએ ત્યાં સમવસરણુની રચના કરી તે જોઈ મિથદષ્ટિવાળા રાજા કરવા લાગ્યા ત્રણે ભુવનના ગુરુ સમાન શ્રી મહાવીર સ્વામી જ્યારે એ સમવસરણુમાં સિદ્ધાસન પર બેસ્યા ત્યારે તે જ દાણે મોઢ જાણે અદૃશ્ય થઈ ગયો અને દિવસ ભિગના ચોર લોકો આમનેમ નાગી જાય તેમ તેઓ ચાલ્યા ગયા. શ્રી મહાવીર પ્રભુ પધાર્યો એ વખતે આકાશમાં દેવદુદુભિ વાગ્યા, દેવોએ ત્યાં ફક્તની વૃષ્ટિ કરી અને આમ છત્ર શોભવા લાગ્યા જિનેશ્વર ભગવાનના રૂપ પ્રત્યે જાણે આપ્તુ જગત મોહિ દત્ત એ સમગ્રે પ્રભુએ જે વ્યાખ્યાન આપ્યું તે જોજન સુધી સભાગાતુ દત્ત અને સૌને જ્ઞાનિ પમાડનારી

એમની ઉપશમ રસથી ભરેલી વાણીની અમીવર્ષી ચારે બાજુ થવા લાગી હતી જિતેશ્વર ભગવાનની આ વાણી સ્મરણવા માટે દેવો, મનુષ્યો, કિન્નરો અને રાજાઓ આવવા લાગ્યા એમનું તેજ ઝળકતું હતું અને એમના વિમાનના આગમનથી આકાશ રણુકવા લાગ્યું હતું એ જોઈને ઇન્દ્રભૂતિ મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યો કે આ દેવ તાઓ જે આકાશમાંથી આવી રહ્યા છે તે મારા યજ્ઞમાં આવી રહ્યા છે, પરંતુ તીર કે વહાણની જેમ વેગથી વહેતા તેઓ સમવસરણુમાં પહોંચ્યા આથી ગૌતમ અભિમાનથી બોલવા લાગ્યા અને ક્રોધથી તેમનું શરીર ધ્રુજવા લાગ્યું. તેઓ બોલ્યા કે મૂર્ખ અને અજ્ઞાન લોકો અજ્ઞાણતા બોલે તો તે હજુ સમજી શકાય, પરંતુ દેવો જે જ્ઞાણકારો છે તેઓ આમ કેમ ડોલી ગયા? કાઈ જ્ઞાણકાર મારી આગળ આમ બોલી જ કેમ શકે? અને મેરુ જેવી એમને (મહાવીર સ્વામીને) ઉપમા જ કેમ આપી શકાય?

વસ્તુ છંદ

નાથુ-જ્ઞાન, સુરમહિય-દેવથી પૂજાયેલા, પત્ત-પ્રાપ્ત, પામ્યા; નાદ-નાથ, તિહિ-ત્યા દેવેહિ-દેવોથી, નિમ્ભવિય-નિર્મિત, બનાવેલું, ઉન્નમેય કરે-પ્રકાશિત કરે છે

જ્ઞાનસ પન્ન, દેવોથી પૂજાયેલા, સસારમાંથી તારનાર નાથ એવા શ્રીવીર જિતેશ્વર ભગવાન પાવાપુરીમાં પંચાર્યા તે વખતે દેવોએ ત્યા ઘણું સુખ આપનાર એવા સમવસરણુની રચના કરી જિતેશ્વર ભગવાન, સૂર્યની જેમ, જગતને પ્રકાશિત કરે છે સિદ્ધાસને સ્વામી ગણા અને ત્યા જયજયકાર થયો

ઢાલ ત્રીજી

બૃદેવ-આહ્વાન, વિશુદ્ધ વધુ-દેવોની પત્નીઓ, પ્રતિદારજ-પ્રતિદાય, પિવર્જિત-છોડીને, સુગ્ધ-દેવાગનાઓ, ક્રાસીસ (કપિશીર્ષ)-કાંગરા, નામેણુ-નામથી, સદસકિંગણુ-મૂર્તિ, વેદપત્રેણુ-વેદના પદોથી, ફેડે-દ્વર

કરે; સવે-સવે, લગતે-લકિતથી, સીસ-શિષ્ય, પચસયાસુ-પાંચસોં સાથે, અગ્નિભૂર્ધ-અગ્નિભૂતિ, ગણુહર-ગણુધર, રચણુ-રત્ન; અગિયાર ગણુધર રત્નો તે ઈન્દ્રભૂતિ, અગ્નિભૂતિ, વાયુભૂતિ, વ્યક્ત, સુધર્મા, મહિત, મૌયપુત્ર, અકપિત, અચલશ્રાતા, મેતાર્ય અને પ્રભાસ, જગ-સયલ-સકળ જગતર્મા

ભાવાર્થ—ત્યાર પછી ઈન્દ્રભૂતિ આજ્ઞાણુ ધણા અભિમાનથી ગર્જના કરતા, હુકારો કરતો જિનેશ્વર કોણુ છે એ જોવા સમવસરણુ તરફ આવવા લાગ્યા પ્રથમ તો એણે જોજનભૂમિ સુધીનું સમવસરણુ જોયું દશે દિશામાથી એણે સમવસરણુ તરફ દેવોને અને દેવોની પત્નીઓને આવતાં જોઈ એણે મહિમય તોરણુ, ૬૩, ધન અને ગદના નવા નવા કાગરા વગેરે નિહાળ્યા સમવસરણુમા ખેઠેલા પ્રાણીઓ એક યીજા પ્રત્યેનું નૈસર્ગિક વેર ભૂલીને ખેઠા હતાં એ સમયે દેવોએ રચેલ અનેક પ્રાતિહર્ય પાણુ દેખાતા હતા સમવસરણુ વખતે જે આઠ પ્રાતિહર્ય જિનેશ્વર લગવાન માટે રચાય છે તે આ પ્રમાણે છે —

(૧) અશોક વૃક્ષ (૨) દેવોની પુષ્પ વૃષ્ટિ (૩) દિવ્ય ધ્વનિ (૪) આમર (૫) આસન (૬) લામણકલ (૭) હુદુલિ (૮) આતપત્ર

અશોકવૃક્ષં સુરપુષ્પવૃષ્ટિં દિવ્યધ્વનિશ્ચામરમાસનં ચ ।

ભામણ્ડલ વૃંદુભિરાતપત્રં સત્ પ્રાતિહર્યાણિ જિનેશ્વરાણાં ॥

ઈન્દ્રભૂતિ જ્યારે સમવસરણુમાં આવે છે ત્યારે વિચાર કરે છે કે અહીં તો દેવો, મનુષ્યો, કિન્નરો, શ્રેષ્ઠ અસુરો, ઈન્દ્ર, ઈન્દ્રાણી, રાજાઓ વગેરે પ્રભુના ચરણની સેવા કરે છે એણે વીર જિનેશ્વરનું સૂર્ય જેવું તેજસ્વી સ્વરૂપ જોયું અને મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યો કે ખગેખર આ બધું અસંભવિત શું સંભવિત જણાય છે? કે પછી ઈન્દ્રજાની આ રચના છે? મને તો આ નુ છે તે સમજતું નથી, તે વખતે ત્રિભુવન ગુરુ શ્રી મહાવીર સ્વામીએ ઈન્દ્રભૂતિને એનું નામ દઈને બોલાવ્યો એ પછી ઈન્દ્રભૂતિએ પોતાના મનમાં જે કંઈ શક્ય એવું હતું તે પૂછી. ઈન્દ્રભૂતિ એ આજ્ઞાણુ દત્તો અને વેદનો જાણુકાર હતો

એટલે પ્રભુએ વેદના પદો વડે એની શકા દૂર કરી એથી ઈન્દ્રભૂતિ પ્રભાવિત થયો પોતાનું માન મૂકી, અભિમાન મૂકી પ્રભુના ચરણમાં એણે ભક્તિથી પોતાનું માયુ નમાવ્યું એણે પોતાના પાંચમો શિષ્યો સાથે પ્રભુ પાસે વ્રત લીધું અને તેમાં પોતે પહેલો શિષ્ય ગૌતમ બન્યો પોતાના ભાઈ ઈન્દ્રભૂતિએ મહાવીર સ્વામી પાસે વ્રત લઈ સયમ ધારણ કર્યો છે એવી વાત સાભળીને અગ્નિભૂતિ પણ ત્યાં આવ્યો પ્રભુએ અગ્નિભૂતિને પણ એનું નામ ઈઈ બોલાવી એને આશ્ચર્યચકિત કર્યો અને એને પણ ઉપદેશ આપ્યો આમ અનુક્રમે વીર પ્રભુએ અગિયાર ગણધરો રચાયા અને સયમ સાથેના બાર વ્રતનો લોકોને ઉપદેશ આપવા લાગ્યા પછી એ રીતે તપશ્ચર્યા કરતા ગૌતમ સ્વામી પોતે નિહાર કરવા લાગ્યા અને સકળ જગતમાં સયમ ધર્મનો જય જયકાર કરવા લાગ્યા

વસ્તુ છંદ

પહોતો-પહોચ્યો, સસા-સગય, ચરમનાદ-છેલ્લા પ્રભુ મહાવીર સ્વામી, દેડ-દૂર દૂર, ભવદ-ભવથી, વિગત વિરકત, બોધિ બીજ-સમ્યક્ત્વનું બીજ, મિડખા-ગિજા ઉપદેશ, ગણદગ્ધ-ગણધરપદ, સપત્ત-પામ્યા

ઈન્દ્રભૂતિ અભિમાન પૂર્વક હુકાગે કરી, ક્રોધથી કપતો સમવસ-ગણમાં તુન આવી પહોચ્યો ત્યાં મહાવીર સ્વામી, છેલ્લા તીર્થ કર એના મનના બધા સગય દૂર કરવા લાગ્યા અને એથી એના મનમાં સમ્યક્ત્વનું શુદ્ધ બીજ જન્મવા લાગ્યું ગૌતમ સ્વામી એ રીતે ભવથી વિરકત બન્યા તેમજ દીક્ષા લીધી અને પ્રભુ પાસે ઉપદેશ ગ્રહણ કરી તેઓ ગણધરપદ પામ્યા

ઢાલ ચોથી

સુવિદ્યાણુ-સુપ્રભાત, પચેલિમ-પરિપક્વ, બગબગ પુષ્ટ થયેલું; અમિય સગે-અમૃતનું સગેવડ, નિવનગણે-પોતાની આખે, ભરિયાજાણુ

ભાવિષ્યજ્ઞતા; પરિબોધ-પ્રતિબોધ; મેજર-માં, મસા-મંદા; મુનિપત્ર-
મુનિપત્ર, શ્રેષ્ઠ મુનિ, મંદિય-મંદેશ, દિદ્વિશ-દીક્ષા

ભાનાર્થ—આજનો દિવસ સાચો કાચો છે; આજ પુણ્ય
પ્રાપ્ત કરી લે. આજે અમૃતના સગેવર સમાન શ્રી ગૌતમ સ્વામીને
લેવા મળ્યા.

શ્રી ગૌતમ સ્વામી ગણધર પોતાના પાશ્વર્યે મુનિઓ સાથે સ્થળે
સ્થળે વિદાર કરવા લાગ્યા અને ભાવિષ્ય જ્ઞતાને ઉપદેશ આપવા લાગ્યા.
સમગ્રસંગ્રહમાં ખીન્નઓને જે કંઈ શક થાય તે પોતે અવધિજ્ઞાનથી
જાણી લઈને ખીન્ન કિપર કિપકાર કરવાને તે શકા તેઓ મહાર્વાર
સ્વામીને પૂછતા. આથી જીવન મુનિઓનો સશય ગૌતમ સ્વામી અને
મહાર્વાર સ્વામીના પ્રશ્નોન્વયથી ટૂંકી જતો ગૌતમ સ્વામી જ્યાં જ્યાં
જતે તેને દીક્ષા આપતા તેને તેને દેવળ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થતું. પોતાની
પામંતો કંઈ નહોતું, છતાં આ રીતે ગૌતમ સ્વામી ખીન્નઓને જ્ઞાન આપતા
દતા ગૌતમ સ્વામીને પોતાના શુદ્ધ કિપર ભક્તિ થઈ હતી, અનુગમ થયો
હતો તેઓ મહાર્વાર સ્વામી પ્રત્યે ગમ ધરાવતા હતા તેથી તેમને દેવળ-
જ્ઞાન પ્રાપ્ત થતું નહોતું. તે મુનિ અગ્રાપદ પર્વત પર અહીં ચેત્રીમે
નિતેત્વજ્ઞતાની પ્રતિમાને વદન કરે તો તે પોતાની આત્મસંપ્તિના બળે
દેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી મેલે જાય એટલે કે એ નેના છેલ્લા ભવમા તેને
છેલ્લો જ વાર દેવ ધામ્મુ સંગતો મેં પ્રાપ્તી આવી દેવના સામગીને
ગૌતમ મુનિ અગ્રાપદ તીર્થ તરફ ગયા ત્યાં આગળ પદ્મમાં તાપનોએ
એમને આવના નેધ્યા તેઓ વિચાર કરવા લાગ્યા કે અમે હિં તપ
અર્થ કરી કરીને અમાગ ગરીને લીધું કરી તાપ્યા છે જન અમા-
ગમાં એ શક્તિ નથી કિપત્ત તો આ તો ભારે ગરીવાળા, દાસીની
જેમ ગાનના લગણાય છે તેઓ અગ્રાપદ કિપર કેમ કરીને અગે ?
જનાં પોતે કિપર અહીં જશે એવું મોટું અધિમાન ધરાવતાગ એ લાગે
છે એમ તાપમે વિચાર કરવા લાગ્યા પશુ એટલામા તો ગૌતમમુનિ
આગ્યા અને અર્થના કિંટોતો દેખે લઈ તેઓ અગ્રાપદ પર્વત કિપર અહીં

ગયા ત્યાં તેમણે ભરત મહારાજે રચેલી સુવર્ણ અને રત્નની જિનેશ્વર ભગવાનની પ્રતિઓ જોઈ અત્યંત આનંદ થયો, પોતપોતાની કાયાના માપ પ્રમાણે રચેલી ચોવીસે તીર્થ કરોની પ્રતિમાને ચાર દિશામાં સ્થાપવામાં આવી હતી તેને પ્રણામ કરી ગૌતમ સ્વામી ધણો આનંદોલ્લાસ અનુભવવા લાગ્યા અને તેઓ ત્યાં રહેવા લાગ્યા ત્યાં આગળ એમણે, વજ્ર સ્વામીનો જીવ, જે તે સમયે તિર્યક્ષ્મતક દેવ હતો તેને પ્રતિબોધ આપવા માટે શાસ્ત્રમાથી પુડરીક કડરીકનું પ્રકરણ લખાવ્યું. અષ્ટાપદ તીર્થ પરથી પાછા ફરતા ગૌતમ સ્વામીએ બધા તાપસોને પ્રતિબોધ ક્યો એથી બધા તેમને અનુસરવા લાગ્યા, જાણે કે તેઓ એ બધા તાપસોના જુથના અધિપતિ ન હોય! ગૌતમ સ્વામીએ ખીર, ખાડ અને ઘી આણીને એમાં પોતાનો અમૃત ઝરતો અગૂઠો રાખી એક જ પાત્રમાથી બધા તાપસોને પારણું કરાવ્યું, કારણ કે અમી ઝરતા અગૂઠાથી એમનું પાત્ર અક્ષયપાત્ર બની ગયું હતું બધા તાપસોને આ રીતે ખીર મળી એ નિમિત્તે તાપસોના મનમાં શુભભાવ ઉત્પન્ન થયો આ રીતે પાંચસોને તો ત્યાં જ સાચા ગુરુ તરીકે ગૌતમ સ્વામીનો ભેટો થયો ગૌતમ સ્વામીએ તેમને પારણું કરવા નિમિત્તે જે કવલ એટલે કાળિયો આપ્યો તે તાપસોને માટે કેવળજ્ઞાન-રૂપી કાળિયો બની ગયો બીજા પાંચસો તાપસોને જિનેશ્વર ભગવાનની મેઘની જેમ ગાજતી અમૃત જેની વાણી સાંભળીને કેવળજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું.

વસ્તુ છંદ

આમ અનુક્રમે જ્ઞાન સપન્ન એવા, પદરસો શિષ્યોથી વીટ-ળાયેલા, જેમના પાપ દૂર થયા છે તેવા ગૌતમ સ્વામી જિનેશ્વર ભગવાનને વદન કરે છે જગચરુના વચન બાણી પોતાની જાતને નિદના નાશી શ્રી મદાવીઃ સ્વામીએ કહ્યું "હે ગૌતમ! ખેદ ન કર. કાગણું કે છેવટે તો આપણે બંને સરખા જ થવાના છીએ "

ઢાલ પાંચમી

કણ્યપઉમેસુ-સુવર્ણ કમળમા, ઉમાહિઓ—આનંદમાં આવ્યો, સંવસિય-રહીને.

ભાવાર્થ—આમ પૂનમના ચંદ્રની જેમ શોભતા મહાવીર સ્વામી બહોતેર વર્ષ સુધીના પોતાના આયુષ્ય દરમિયાન ભારત વર્ષમાં વિહાર કર્યો પોતાના સધની સાથે સુવર્ણના પદ્મમા પોતાના ચરણકમળ રાખતા એવા તેઓ પાવાપુરી નગરીમા આવી પહોચ્યા એમણે જ્યારે જોયું કે ગૌતમ સ્વામી દેવ શર્માને પ્રતિષેધ કરે છે ત્યારે મહાવીર સ્વામી પરમપદે એટલે કે મોક્ષે સિધાવ્યા એ વખતે દેવને પ્રતિષેધ આપી પાછા ફરતા ગૌતમ સ્વામીએ આ જાણ્યું એથી એમના મનમા વિષાદ ઉત્પન્ન થયો એમને લાગ્યું કે પોતાનો અત સમય પાસે આવેલો જાણી પ્રભુએ મને જાણી જોઈને પોતાની પાસે ન રાખ્યો ખરેખર ત્રિભુવનના એ નાયજાણતા હોવા છતાં લોક વ્યવહાર બરાબર ન પાલ્યો, ગૌતમ સ્વામી ખિન્ન થઈને કહે છે, “મારું બહુ લલુ કર્યું પ્રભુ ! તમારા મનમા એમ કે હું કેવળજ્ઞાન પામીશ અથવા તમે મનમા વિચાર્યું હશે કે હું બાળકની જેમ તમારી પાછળ ચાલવાની હઠ લઈશ માટે તમે મને આવી રીતે ભક્તિમા બોળ્યો ને ? આપણો જે એકધારે સ્નેહ હતો તે પણ હું નાથ ! તમે સાચ્યો નહિ ? આમ શરૂઆતમા ગૌતમ સ્વામીને આવા આવા વિચારો આવે છે પરંતુ પછી એમને સમજાય છે કે મહાવીર સ્વામી સાચા પિતરાગ હતા અને માટે જ એમણે સ્નેહનું લાલન પાલન ન કર્યું. આ પ્રમાણે વિચાર કરી તે સમયે ગૌતમ સ્વામીનું ચિત્ત જે રાગવાળું હતું તે વૈરાગ્ય તરફ વળ્યું આથી આટલા વખત સુધી જે કેવળજ્ઞાન તેમની પાસે ઉલ્લટ બેર આવતું હતું, પરંતુ તેમના મહાવીર સ્વામી પ્રત્યેના રાગને લીધે અટકી જતું હતું તે કેવળજ્ઞાન એમને ઉત્પન્ન થયું એમના આ કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્તિના પ્રસંગના મદિમાનો જગજગદ્દાર દેવો ત્રણે ભુલગાં ફરે છે. ગૌતમ સ્વામી ગણધર વ્યાખ્યાન આપે છે કે જોથી ભાવિકજનો ભવ તરી જાય

વસ્તુછંદ

પ્રથમ ગુણધર ભગવાન પચાસ વર્ષ ગૃહસ્થામમાં રહીને, ત્રીસ વર્ષ સયમને શોભાવીને બાર વર્ષ શ્રી કેવળીપર્વાયમાં રહ્યા ત્રણે ભુવનના લોકોથી વદાયેલા, રાજગૃહ નગરીમા રહેલા, બાણ વર્ષના આયુષ્યવાળા, ગુણના ભગર જેવા શ્રી ગૌતમસ્વામી મોક્ષે જશે

ઢાલ છઠ્ઠી

સહકાર-આખો, પરિમલ-સુગંધ, કણુચાચલ-કનકાચલ-સોનાનો પર્વત, ગોતમ-ગૌતમ, નિવચ્ચે-વસે છે, મહુચર-ભમરાઓ, રાજવ-કમળ, રચણાચર-રત્નાકર, રચણુ-રત્ન, અખર-આકાશ, નિશિ-રાત્રિ, શશિહર-ચન્દ્ર, સુરતરુ-કલ્પતરુ, સહસકર-સૂર્ય, પૂરવ-પૂર્વ; દ્વિસિ-દ્વિશામાં, પચાનન-સિંહ, મયગલ-હાથી, ભુયમલ-ભુજબલ, સામાય-સ્વામી, યુણીજે-રત્નિ કરીએ, સમગ્ગહ-સમગ્ર, બધા, સય-સો, સીઝે-સિદ્ધ થાય, ગણહર-ગણધર, લખ્ખે-પામે, સાસય-શાશ્વત, ચઉવિદ સધ-ચતુર્વિધ સધ, એટલે સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક, શ્રાવિકા, તતખણુ-તત્ક્ષણ, કામગવી-કામધેનુ, પ્રણવ-ઝં, પણવખખર-ઝંનો અક્ષર, માયાખીજ-હીં, ધુરિ-શર્યાતમા, શ્રીમતિ-લક્ષ્મી

આ ઢાલમા કવિ ગૌતમ સ્વામીની સિદ્ધિને અવનવી ઉપમાઓ આપી વર્ણવે છે અને એ સિદ્ધિનો મહિમા બતાવે છે કવિ કહે છે કે જેમ આબાડાએ કાયલ ટહુકે, જેમ ફૂલોના વનમા સુગંધ મહેકતી હોય છે, જેમ ગગાજળમા લહરીઓ બઠતી હોય છે, જેમ કનકાચલ તેજથી ઝળકતો હોય છે તેવી રીતે ગૌતમ સ્વામીનો સૌભાગ્યનિધિ ગોભે છે જેમ માનસરોવરમા હસો રહે છે, જેમ દેવાને માથે સુવર્ણના મુગટ ગોભે છે, જેમ કમલના વનમા ભમગઓ રોભે છે, જેમ રત્નાકર રત્નોથી વિલસે છે, જેમ આકાશ તારાઓથી વિકસે છે તેમ ગૌતમના ગુણો વિકાસ પામે છે જેમ પૂનમની રાતે ચન્દ્ર ગોભે છે, જેમ કલ્પવૃક્ષનો મદિમા જગનમાં જાણીતો છે, જેમ પૂર્વ દિશામાં

સૂર્ય પ્રકાશ છે, જેમ પર્વત પર સિંહ ગર્જના કરે છે, જેમ શ્રેષ્ઠ પુરુષોને ધરે હાથી શોભે છે તેમ જિનશાસનમાં આ શ્રેષ્ઠ મુનિ શોભે છે

જેમ કલ્પવૃક્ષની શાખાઓ શોભે છે, જેમ ઉત્તમ માણસોના મુખમાં ભાષા મધુરી લાગે છે, જેમ વનમાં કેતકી પોતાનો મધમધાટ ફેલાવે છે, જેમ રાજાનું ભુજંગળ ચમકે છે, જેમ જિનમંદિરમાં ધંટનો અવાજ રણકે છે, તેમ ગૌતમસ્વામીની લબ્ધિની કીર્તિ ચારે બાજુ પ્રસરેલી છે જેના હાથમાં ત્રિતામણિ મળ્યો હોય તેમ, જેમ કલ્પ વૃક્ષ મનની કામનાઓ પૂર્ણ કરે છે, જેમ કામકુલ આખો વશ થયો હોય તેમ, મનની ઈચ્છા બધી પરિપૂર્ણ થતી હોય, અબ્દ મહાસિદ્ધિ બધી ફાડતી આવીને મળતી હોય તેમ—આ બધાને માટે ગૌતમ સ્વામીને અનુસરો

પ્રભુવ અક્ષર એટલે કે ઓં પહેલાં લખુવો પછી માયાખીજ એટલે હ્રીં સાંભળવો, શ્રીમતિ એટલે શ્રીની શોભા થાય છે દેવામાં પહેલાં અરિહંત પ્રભુને નમવું અને પછી વિનયમાં પ્રભુત્વ ધરાવનાર ઉપાધ્યાયની સ્તુતિ કરવી આ મંત્ર પ્રમાણે ગૌતમ સ્વામીને વદન કરવા. ગૌતમ સ્વામીની સ્તુતિ કરવાનો મંત્ર આ પ્રમાણે છે —

ઓં હ્રીં શ્રી અરિહત ઉવજ્જાય ગૌતમાય નમઃ ।

કવિએ આ મંત્ર આ કડીમાં ગોઠવી દીધો છે અને દરેક લીટીમાં એનો ક્રમ બતાવ્યો છે

દેટલાક માણસોને ગામેગામ વગીને કઈ કઈ કાર્યો કરવા પડે છે, દેશાંતરમાં લાગવું પડે છે. પંતુ સવારના પહોંચ્યા બીડીને જે માણસ ગૌતમ સ્વામીનું સ્મરણ કરે છે તેના સર્વ કાર્યો તત્કાલ સિદ્ધ થાય છે અને તેને ધરે સમૃદ્ધિના લગાર લગાય છે સવત ૧૪૧૨ના વર્ગે, ગૌતમ સ્વામી ગણધર્મના દેવગજાન પ્રાપ્તિના દિવસે આ મોટો ઉપકાર થયો છે એ દિવસે આ મગજ લાગીને, પર્વનો ઉત્સવ કરીને ત્રિદિ, ત્રિદિ અને કલ્યાણની પ્રાપ્તિ કરે

ધન્ય એ માતાને જેણે ગૌતમ સ્વામીને જન્મ આપ્યો, ધન્ય એ પિતાને જેના કુલમાં એ અવતર્યા અને ધન્ય એ સદ્ગુરુને જેમની પામે એમણે દીક્ષા લીધી એવા વિનયવત વિદ્વાના ભડાર જેવા, જેમના ગુણોનો પાગ કોઈ ન પામી શકે એવા ગુરુ શ્રી ગૌતમસ્વામીને વદન કરીએ

ગૌતમસ્વામીનો આ રાસ જે કોઈ ભણશે, સાલળશે, તેને શાશ્વત સુખની પ્રાપ્તિ થશે માટે આ રાસ ભણીને ચતુર્વિધ સર્વને રળિયાત કરે અને ઋદ્ધિ, વૃદ્ધિ અને કસ્યાણુની પ્રાપ્તિ કરે

૨. જયસાગર ઉપાધ્યાય

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (પૃ ૧૬)

મુવિદ્યાણુઉ—મુપ્રજાતમા, જર્ઘ-જે, ત્યાગે, વિસદ્વિણુસ-ઋષભ જિનેશ્વર, ઉદ્ધસર્ઘ-ઉદ્ધમે, આનદ પામે, ભલ્લર્ઘ-ભલ્લો, મુંદર, દિણુસ-મૂર્ધ, દિયર્ઘ-દેયામા, માયનાય-માતાપિતા, અવરુ-ખીજો, મહ-મારો; મુદ્ધાણુદિ-મુગ્ધાને, સય-ગત, મો

કવિ આ સ્તવનમાં કહે છે કે આજ મેં વહેલી પગદમા શ્રી ઋષભ જિનેશ્વરને ત્યાગે જોયા ત્યાગે જેમ મૂર્ધના ઉદ્યયથી કમળને આનદ થાય તેમ માગ નયનકમળને આનદ થયો માગ રામેરામ ઉન્નાસ અનુભવવા લાગ્યા દેયામા અપાર આનદ થવા લાગ્યો. આદિ જિનેશ્વરને જોઈ જાણું હું નયનથી અમૃતગ્ધ્ર ઝીલવા લાગ્યો. પ્રભુના દર્શનથી હું દીનતા અને શરણાગતિનો ભાવ અનુભવવા લાગ્યો. મેં કહ્યું છે પ્રભુ તમે માગ માતાપિતા છો, તમે જ મારા આધાર છો, આ સસાન્માં માગે તમાગ સિવાય બીજું કોઈ નથી

કેટલી ટીકા કરી કહે છે, “શ્રી જયસાગર ઉપાધ્યાયે આ પદની ગ્યના કરી છે મધુર વાણીથી જે કોઈ યોગ્ય અવસરે એ ગાગે એ ઘણું સુખ પામશે” કવિએ આ અર્થની કડી દેવકે તીર્થ કરના સ્તવનને અતે આપી છે

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૬)

સતિ-શાંતિ, દુહ-દુખ, જિજ્ઞેસર-જિજ્ઞેશ્વર, સતિકર-શાંતિકર,
શાંતિ આપનાર, ભાવિહિ-ભાવથી, સુહ-સુખ, નહ-નષ્ટ, સિરિ-શ્રી;
વયથુ-વચન, મારી-મરકી, ટલી-ચાલી ગઈ,

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે શ્રી શાંતિનાથ ભગવાન ખરેખર શાંતિ
આપનાર છે, ભવદુઃખમાથી પાર ઉતારનાર છે માટે તમે તેમની સારી
ભક્તિથી અને ભાવથી સેવા કરો ખીજી અને ત્રીજી કડીના કેટલાક
શબ્દો ખડિત હોવાથી તેનો શબ્દાર્થ અસ્પષ્ટ છે, પરંતુ તેનો ભાવાર્થ
એ છે કે મરકીના રોગને શાંત કરનાર એવા શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુની
સેવાથી દુઃખ નષ્ટ થાય છે અને સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે એવા પ્રભુની
વાણીરૂપી અમૃતની વર્ષાથી દુઃખરૂપી દાવાનળ હોલવાઈ જાય છે અને
સુખરૂપી વેલી પ્રાપ્ત થાય છે

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૭)

રથથુ-રત્ન, મયથુ-મદન, કામદેવ, ભવતીર-મોક્ષ, મરગથ-
મરકત મણિ,

કામદેવની વિડળના કરનાર, ગિરનાર પર્વત પર મોક્ષ-સુખ
પામનાર એવા શ્રી નેમિનાથ જિજ્ઞેશ્વરને હું વદન કરું છું ગિરનાર
તીર્થોમાં એક વિશિષ્ટ તીર્થ છે, જે પર્વત પર શ્રી નેમિકુમાર મરકતના
રત્ન સમાન ગોળે છે નેમિનાથના દર્શનથી સદાકર્મોનો ભંડાર ભરાય
છે, અને હૃદયનું દારિદ્ર્ય અને ચિત્તના વિકાર શમી જાય છે

શ્રી પાર્વનાથ જિન સ્તવન (પૃ. ૧૭)

પાસ-પાગ, જળ, નમિહિ-નમીને, પુગિ-નગરમા, નિન્નજિગ્મ
દણી નાખને.

આપ એક જ આશારૂપી ગદા સમાન છો, માટે હે પ્રાર્થકપ્રભુ
મારી આત્મા પૂરી કરો તમારા ચગતુકમળના નગરકારથી ભવ્ય
જતોના ભવરૂપી દુઃખની જાળ તૂટી જાય છે જીનયજ્ઞ અને યજ્ઞાથુ

૪૨૦ નેત ગર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

(અનુભવ પાર્શ્વનાથ, ખલાત) નગરીના પાર્શ્વનાથ ભગવાન જયવત છે એવના દર્શન કરી એમને બેઠવાની મારી ઈચ્છા છે કે જેથી મારા ભવકર્મી આ ભવનો અત આવે આદ કર્મને જેમજે ખપાવી દીધા છે અને નોતમિદિનુ જેમજે સુખ મેળવ્યુ છે એવા પાર્શ્વનાથ પ્રભુનો જગતમા જય થાય અને મારા મનની આત્મા તેઓ પૂર્ણ કરે

શ્રીચીર જિન સ્તવન (પૃ ૧૯)

જન્મ-જન્મ, સકલ-સકળ, ઉચિત-ઉચત, મજ્જોગદ-મતોગથ;
અચ્ચ-પૃ-ઉતે, પમાય-પ્રમાદ, ઈન્દ્રિ-આ, અદવા-અથવા, અન્ત-અન્ત,
અર્ચ-સિદ્ધ થાય, અન્તરુએ-એકાન્તમા, કલ્લ-કાય

અગ્ન જન્મ, સકળ ઉચત, સગ્ન મતોગથ દોય અને એકાન્તમા પ્રભુના અગ્નિની પૂજન કરી દોય નો મ્મ કાય' સિદ્ધ ન થાય? મનસમ કે કાય સિદ્ધ થાય જ આ પદેથી કરીની બીજી લીટીમા છાપમૂલ છે જેનો ઉપર પ્રમાણે અર્થ એવાનો છે મૂળ દમ્નપ્રતમા દ્વાય મન્ન કે દોય નો બીજે અર્થ પણ સત્ત્વિન થાય બીજી કોશમાં કયિ કદ કે કે ગગદેયથી વન થઈ, મન વચન કે કાયાથી જે કઈ પ્રથ પ્રમાદ મે ક્યો દોય નો ને માટે નુ મના મારી શ્રીચીર જિને-અન્ત અગ્નમા માથુ નમાવુ છુ આ ભવમા અથવા અન્ય ભવમા નુ નમાની મેવા કરુ એ માટે ને પ્રભુ! તમે મારા પર દૃષા કરો.

૨ શ્રીલાવણ્યમ્મય

શ્રીનેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૨૨)

પાપક-પાપકળ, મોવન-મોનાના, પન્નુનકિ-પન્નુનુ, ચાન્લ-ચાક
ગાન્તની નાચી-જેવા માટે જેઅવાની પગથિયાવાળી ગચના.

૧. અવતમા કયિએ ગાન્તુની નેમનાથ પ્રત્યેની હિન્નિ ગ્નુ કરી કે ગાન્તુવ દે છે, 'દે નાય' નુ નમાની નર ભગ્ની આ છું. મો ને ને ને ને ને આપેવા પાપ, કેમ આપ્યા નર દો? અચ્ચા પાપ '૧', નાચી વાળી નમાની જન જેના અપાપ આનન્દ થાય છે

તમારે કાને સોનાના કુડલ છે અને કંઠમાં નવસેરનો હાર છે. શ્રેષ્ઠ હાથી પર બેઠેલા તમે સર્વ શણગાર સાથે શોભી રહ્યા છો મોટો મડપ તૈયાર કરાવ્યો છે નવી માચી કરાવેલી છે સ્થળે સ્થળે શોભતી તમારી જાન ખરેખર જોવા જેવી છે

બલહદ્ર અને કૃષ્ણ તથા મોટા રાજાઓ તમને માને છે અને બધા દેવો તમારા અવર્ણનીય સ્વરૂપની સેવા કરે છે સાસરુ સ્વાભાવિક રીતે મનને ગમે એવું છે અને પિયર પણ પનોતું છે જે પ્રિયતમ યૌવનમા આસ્થા જાય તો હુ શુ કરુ ? કર્મની ગતિને કોઈ પહોંચી શકતું નથી'

સ્વામી (નેમિનાથે) એ સારથિને પૂછ્યું કે ' આ બંને વાડમા શુ ભાર્યું છે ?' સારથિએ કહ્યું કે 'એમા પશુઓ તમારા સત્કારમાં ભોજન માટે રાખવામા આવ્યા છે' એ વખતે હરણી હરણને કહે છે, ' તે' પોકાર ક્યા કર્યો ? જે નેમિકુમાર આવ્યા ' એ પ્રમાણે સાખર સાખરીને અને ગેઝ રોઝડીને કહે છે પછી નેમિનાથ લગવાન સારથિને કહી પશુઓને છોડાવી મૂકે છે તેઓ લગ્ન કર્યા વિના તોરણથી પાછા ફરે છે અને સયમ ધારણ કરે છે તેમજ દીક્ષા લેતી વખતે વરસીનન ઝોટલું બધું આપ્યું કે જેથી આખી પૃથ્વી ભરાઈ ગઈ આરિય લઈ ગિરનાર પર તેઓ ગયા ગજુડ કહે છે કે ' તે નાથ ! તમે કારણ વગર મારા પર આટલો બધો રોષ શાને કર્યો ? ગિરનાર પર વીજળી, ગર્જના ને વ્રષ્ટિ થઈ સદસાવનમા સરોવર ભંગ્યું, પણ તમારી સ્ત્રી તો તરસી જ ગઈ એણે સસારનું કંઈ ગુપ્ત જોયું' નહિ મારી સાથે આપે ભોગ ભોગ્યા નહિ આપે પટેલા મને દ્રવ્યમાં આપી અને પછી મને હરનગરને માટે ઉવેળી માટે જરૂર પૂરવંભનમા મેં' કંઈક પાપ કર્યો' દગો ! આકાશમા વાદળાનો ગર્જના થાય છે અને વ્રષ્ટિ થાય છે અને મારી વિરહની વેદના વધતી ગઈ છે તમને મકયા માટે માતાએ અને મામાએ પ્રપત્ન કર્યા છતાં તમે રાખવા છતાં મેદના નથો બીજા

કેટકેટલા રાજ્યોએ તમને પાછા જતા અટકાવ્યા, બલભદ્ર તો તમને પાથ ભીડીને અટકાવવા લાગ્યા, પણ તમે માન્યા નહિ

કવિ કહે છે કે પ્રભુએ ગિરનાર પર સહસ્રાવનમા પ્રવેશ કર્યો અને શુકલ ધ્યાન ઊપજતા તરત એમને પાચમુ જ્ઞાન કેવળજ્ઞાન, ત્રણે ભુવનની શોભા વધારતુ, ઉત્પન્ન થયુ. એ વખતે રૂપુ, સોનુ અને મણિ એ ત્રણના ત્રણ ગઢની રચના-એટલે કે સમવસરણની રચના થઈ, દેવો, અસુરો, માનવો ત્યાં આનંદથી ઊલટયા અને દુદુભિનો જય જયકાર થવા લાગ્યો. શ્રીનેમિનાથ ભગવાન અને રાજુલ બનેનો મેળાપ મોક્ષ ધામમા થયો.

આ સ્તવનમા કવિએ નેમિનાથની જનનુ, એમને જોઈ ને માહો-માહે વાત કરતાં પશુઓનુ, રાજુલની વિરહવેદનાનુ, નેમિનાથની દીક્ષાનુ, અને એમને કેવળજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયુ તેનુ મનોહર વર્ણન કર્યું છે.

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન-ખીજી (પૃ. ૨૪)

વિછાહી-ખિછાવી, વાલીઉ-વાળ્યો, વાલિલ-વલ્લલ, પતિ, દાદુરા, દેડકા, પાવસિ-વરસાદમા, સરગટો-લાજ ઝાઢવા, દેહરીએ-દિયરે, નાહુ લીએ-નાથે, પીદર-પિયર, મુહસાલ-મોસાળ, જમલિ-ચમલ, યુગ્મ, ઉન્મલિ ગિરિ-ઉન્નવલ ગિરિ-ગિરનાર

આ સ્તવનમા ગજુલ કહે છે, ‘હે નાથ આજ હુ શુ કરુ ? મારુ હૃદય જાણે બળુ બળુ થાય છે હે કથ ! તમે પાછળની પ્રીત -આગલાલવની પ્રીતિ શુ ભૂલી ગયા ?

ગજુલ કહે છે કે નેમિનાથે જનમના અગોલા લીધા છે. ખારણે આવીને એમણે રથ વાળી લીધો ગજુલના ચમનના ઓગડામા ફૂલ પાચ્યાં છે અપાદ મદિનો આવતા આગ્રગમા વીજળી ઝખૂદે છે, મેઘ ગર્જના કરે છે એ વખતે નગરમા પડેજ ગયેલા બધા પથાઓ પાછા ફરી ગયા હોય છે, પણ નેમિનાથ દગ્ધ આવ્યા નથી રાજુલ.

એની વાટ જુએ છે હંસ વિના જેવી હંસત્રી લાગે, પાણી વિના
જેમ કમલિની લાગે, ચંદ્ર વિના જેવી ચાંદની લાગે તેવી નેમિનાથ
વિના ગજુલ લાગે છે

રાજુલ કહે છે કે હે મોર ! તું મારા મદિરે આવીને શુ કામ
ગાય છે ? મારી તો બને આખો રડી રડીને લાલ થઈ ગઈ છે પેલો
બપોયો પણ જ્યારે અવાજ કરે છે ત્યારે પાપી લાગે છે, કારણ કે
મને માગ પ્રિયતમનુ વિરહ દુઃખ સાહે છે

આકાશમાયી ઝરમર ઝરમર વરસાદ વરસે છે દેડકા પાણીમા
અવાજ કરે છે શ્રાવણ મહિનો આવે છે વરસાદનાં સરવડા
લહેરાતા જાય છે ભાદરવા મહિનામા પણ ગજુલને તો એ જ વિરહ
સતાવે છે આસો મહિનો આવે છે દિવાળીના પરના દિવસોમા
સ્ત્રીઓ શણગાર સજે છે ઘરે ઘરે દીવાઓ થાય છે અને વાતા-
વરણ મગલ બને છે રાજુલના મનમા કઈ કઈ આકાંક્ષાઓ જન્મે
છે, પરણીને સાસરે જવા મળતુ નથી એવી સાસુ, સસરા અને,
દિયર પોતાના નાથને આનંદિત કરવાની આકાંક્ષા અધૂરી જ ગહે છે,
એ કહે છે સાસરાએ મને લાજ કાઢેલી જોઈ નહિ સામુએ મારો
પુત્ર જોયો નહિ, દિયરે મારા દાથનો રમોઈ બાધા નહિ અને મારા
નાથે મારી દેહાકૃતિ જોઈ નહિ.

ગજુલ અડને કહે છે કે તુ માગ નાથને મદેગા કહેજો કે 'પરે
સ્ત્રી ધૌરનમા આવેલી હોય ત્યાર નમે મન પર દાલિલ જીવન મા
વિનાવો ? આકાંક્ષા અને ધનનાના કૃપા નહીના માન નાપાયા જ,
એમને ગળે વિપત્તી જવાલા જોવી છે બાન બળા એમના માથા પર
સર્પ જે, છતાં કિતમ પ્રત્ય પાતાન 'પ્રત્યક્ષ' નેત્રે જાળા નથી, તો
તમે મને મૃદાને કેમ જાવો છો ?

હે યાદવ નાથ, પેલો બીજાંતરીન દગલો કળા માળા કહ ના
તેનો દાવો લેવો જોઈએ. યશ પરકળ બાનાં દાગ માટે જન દાગ

ન લઈએ તો ક્યારે લઈએ ? કેસડા દાડમ વગેરેને રાતા ફલ આવ્યા હોય છે તો આપણે પણ આ અવસર કેમ જવા દેવો ? આથમેલો સૂરજ પણ પાછો ઊગે છે, પણ ગયેલો પિયુ પાછો કેમ ન આવ્યો ? પિયુ વિના પિયર અને સાસરુ બંને સૂના લાગે છે મા વગરતુ મોસાળ સુતુ લાગે છે કથ વિના જાત પર કલંક ચડે છે માટે હે રાજન્ ! તમારો રથ પાછો વાળો

હે નાથ ! મારી સાથે રિસામણા ન કરો મારા ટોડ પૂરા કરો આમો અને નાર ગીની જોડીની જેમ આપણા બેની સરખી જોડી છે હુ ઉગ્ર સેનની પુત્રી છુ સમુદ્રવિજય તમારા પિતા છે શિવાદેવી તમારી માતા છે અને ધારણી મારી માતા છે. હે નાથ મારી સાથે રિસામણા ન લ્યો.

અતે કવિ કહે છે કે રાજુલ ઉજ્જવલગિરિ-ગિરનાર પર રહેનાર પોતા પ્રિયતમ નેમિનાથને મળી અને પોતાના પ્રિયતમ સાથે મોક્ષ માર્ગે ચાલી અને એ રીતે તેના જન્મના અખોલા મટી ગયા

પર્યટન્દ્રિય ગીત (પૃ. ૨૮)

પાયાન્નિ-પાનાલમા, પણી-પણ, ગિરુઆ-મોટા, મ'ાન, વેલડીઇ-વેલડીમા વીઝાયલ-વિધ્યાયલ, મયગલ-હાથી, પગિલબ્ગો-પરાલન થયો, ક્રિયડા-હૈયા,

આ ગીતમા કવિ કહે છે કે જે માણુગો વિપત્તે મેવતા નથી તે ખરખર મદાન છે કરિએ જુદી જુદી દંન્દ્રિયોની વામનાના લીધે પ્રાણીઓને કેવુ દષ્ટ પડે છે તેના દષ્ટાંતો આપ્યા છે નાગ જે પાતા લમા નિશ્ચિતપણે વસતો દનો તે મદુવગ્ના મગીતથી ડોલરા લાગે છે પણ એથી તો એ કિવટો દગડિયામ પુગય છે પત ગિયુ દાવો દેખીને તેના તન્દ આપાય છે પન્તુ તેમા પડના જતા પેતાનો પ્રાણ ગુમાવે છે ભમરો વેલડીઓમા સુગધ મેળવવા માટે ભમવા લાગે છે, પાણુ એથા તો કેતડીમા તે ફસાય છે માછલી પાણીમા ફગતા ફગતા

ખાદ્ય પદાર્થ જોઈ તે ખાવા જાય છે, પરંતુ તેથી તે પોતાના ગ્રાણુ સુભાવે છે વિંધ્યાચક્રનો દાથી પોતાની સ્પર્શેન્દ્રિય ખાતર પોતાનું સ્થળ છોડી જાય છે અને અતે એ સપડાય છે આમ, એક એક ઇન્દ્રિય માટે નરકના દુઃખ જોવાં પડે છે તો જેની પાંચે ઇન્દ્રિયો વશ ન હોય તેની શી ગતિ થાય તે કલ્પી શકાય માટે વિષયનું સુખ એર જોવું છે એમ બરાબર જાણીને હે પ્રાણી, તું વિષયમાં ગચ્છો નહિ.

લોભ વિષે (પૃ. ૨૯)

સવારથ-સ્વાર્થ, દુર્લભ-દુર્લભ, પસિ-પામે, રાઉલિ-રાજાએ, નક્ષત્રિ-કપાળમાં, જોયણુ-જોજન, બિહુ ધડિ-એ ધડી એટલે ૪૮ મિનિટ.

હે જીવ ! ધર્મ અને વિનય તું ચૂકતો નહિ, કુડા કર્મ બાંધતો નહિ અને રીસ આણીને કોઈની ગુપ્ત વાત બોલતો નહિ માનવ ભવ અત્યંત દુર્લભ છે. માટે હે જીવ ! તું આત્મ કલ્યાણ કરી લે.

માણસ ધન મેળવવા માટે સો જોજનનો પ્રવાસ ખેડતો હોય છે, પરંતુ પોતાના ધરની પાસે જ પોપપ શાળામાં જતાં એ અચકાય છે રાજાએ એને ભૂખ્યો તગ્ગ્યો જેસાડી રાખ્યો હોય, ઉપરથી એને માર મારવામાં આવે તો તે એનાથી સહન થાય છે, પરંતુ જે ધડીનું પચ્ચખાણુ એનાથી થતું નથી

દિસાગ કરવા જેઠો હોય ત્યારે લોભનો માર્ગો રાતના ચાર પહોર સુધી એ જાગે છે, પરંતુ જે વખતના પ્રતિક્રમણ વખતે એનું ચિત્ત લાગતું નથી

દાનિને માટે એ લાગો લોભો આગળ પોતાનું ધન લૂટાવો દે છે, પણ પુણ્યકાર્ય માટે એની પામેથી એક પાઈ પણ છૂટતી નથી.

પૃષ્ઠને માટે ન્યારે તેઓ ઉપાશ્રયે જઈ ગુગ્યાણી સાભળે છે ત્યારે એક જળુ વાન કરતો હોય છે, બીજો કોઈ અધવચ્ચે બીડીને ચાલ્યો જતો દોય છે, ત્રીજો કોઈ કોઈ ખાતો હોય છે છેલ્લી કડીમાં

વાકા અક્ષર, માથે મીઠું અને અર્ધચન્દ્રકાચી કવિ ઈં કાર સૂચવે છે અને તેની ઉપાસના કરવાનો યોગ આપે છે

૫૬ (પૃ. ૩૦)

બૃહ-પુષ્કળ, અમૂર વેલ્લ-સાજ પડી જવા ને મોહું થવું, સૂજતા -ખપે એવા, દક્ષિણિ-જમણા

આ પદમા કવિએ ગામમા સઘ આવ્યો હોય ત્યારે તેને સારી ગીતે જમાવવા માટે ઉપદેશ આપ્યો છે કવિ કહે છે કે હે શ્રાવિકા, મોટો સઘ મળ્યો છે, ચેલાઓ લૂખ્યા થયા છે અને મોહુ થવા આવ્યું છે માટે સુખડી તથા ખીંત વાનગીઓ આપવા લાગો કવિએ ખીંત, ત્રીંત અને ચેથી દડીમા જુદી જુદી વાનગીઓ જણાવી છે પછી કવિ કહે છે કે ગાડામાથી ભાતાના કંડિયા જલદી ઉતારો કારણ કે તરખ્યા બળાનો ભાર એછો થાય અતે તેઓ કહે છે કે આ અમૂલ્ય અસંગનો લ્હાવો લઈછે લાથે ભાતુ ઈં પુણ્યનો ભડાર ભરી વેવો નંઈએ ને ઈં જમણા લાથે આપશે તેને મોક્ષ રૂપા આણીને સાચ મળે

કાકસાની ભાસ (પૃ ૩૦)

જુ લીખ મરે છે તને છોકરાં નથી થતા તે આજ કારણને લીધે !
કવિ કહે છે કે અતે કુવરી યાછ સમજ્યાં અને આખો બ્રાહ્મણ-
વાડો સમજ્યો.

આ લાસનો આ તો માત્ર વાચ્યાર્થ છે. એનો મૂઠઃ અર્થ જો
છે તે સ્પષ્ટ નથી વળી મદાત્મા તે કોણ ? અને એને કુવરી પાસે
કાંસિકા માગવાની જરૂર શી ? આવા પ્રશ્નો ગ્રામ છે. વિગેય જાણુકારો
આના પર વચાગે પ્રદાશ પાડશે ?

દંડપ્રહાર મહામુનિ સંજ્ઞાયા (પૃ. ૩૨)

પ્રણમીઅ-પ્રણમીને, સજ્જમ-મંથમ, દેવણુ-કોણુ, પુર-નગર;
મઝાદિ-માં, વિપ્ર-બ્રાહ્મણ, મુત-પુત્ર, ગહિ-ગજ, અસમંજસ-અયોગ્ય
વર્તન, તતપિણિ-તક્ષણુ, ભોગળ-જૂના વખતમાં બારણુ અથ કરવા
માટે વપરાતી લાટડાની અથવા લોખંડી ગોળ લાખો વસ્તુ, અભાણુ-
બ્રાહ્મણ, હિન્-પેટ, પરતખિ-પત્યજ, પાનિન્-પાપ, ખિમા-ક્ષમા;
પગ્નવા-પ્રતક્ષી-માળી નાખી, બૃક-નટ, દેવજનાણુ-દેવજનાન.

આ સંજ્ઞાયામાં ત્રિએ દંડપ્રહાર મુનિની કથા વર્ણવી છે.
દંડપ્રહાર મુનિગને સિંદની જેમ સ્વયમ ધર્મ પાળી કાવત્રાન પ્રાપ્ત
કર્તુ હતુ એમનો જન્મ કથા નગરમાં વયો હતો, જેમના માતા-
પિતા મૃગ્ય હતા અને એમનુ આવુ નામ જેમ જેમ પડ્યુ તે ભાવ
પડ આબળજે એમ કવિ કહે છે

જજ્ઞદ્રીપમા માકદી નામના નગરમાં અમુક નામનો એક બ્રાહ્મણ
હતો તેની પત્નીનુ નામ સમદ્રા હતુ નાગે સમદ્રા નિર્માણ આચરતી,
રિત્ય વિવેક વાળી, હિન્દ ગીવતી અને કુતીન હતી તેણે એક
પત્રને જન્મ આપ્યા પછી પુત્ર જેમ જન્મ મોટા થતો ગયો તેમ તેમ
તે માતાપિતાને કિવેખતો ગયો ત્રિએ ત્રિએ તે નગરના યોગેને ત્રાસ
માપસા લાગ્યો એટલે જાનએ તેને નગર બહાર કાઢ્યો નગર બહાર
તે નાના ગામમાં યોરોના સમુદાય આથે ગેલા લાગ્યો ગામના

મુખ્ય સંગ્રહ એને સાગે આરકાઠ આપ્યો કુવર સખત પ્રદાર કરીને
પ્રાણીએને મારી નાખતો હતો એટલે લોકોએ તેનું નામ 'દહપ્રદાર'
પાડ્યું હતું

તે એકે ચારે બાજુ જઈ ચોરી કરતા એક દિવસ તેઓ એક
નગરમાં દેવદાસી નામના એક બ્રહ્મણને ઘરે આવ્યા બ્રાહ્મણને ધણા
મનોરંજકી વસ્ત્રો ખીંગ રાધાથી હતી તે બધાંને સ્નાન કરાવ્યા ગયો
ત્યારે એકે તે ખીંગની દારૂડી ઉપાડી લીધી તે જોઈ બાળકો ગુસ્સા
લાગ્યા તેમણે પેતાના પિતાને વાત કરી તે માબળી બ્રાહ્મણ કોણે
લગાવે અને ધનમમનો ધનમાં આવ્યો તે ભોગળ લઈને ચોળે
માગ્યા ગયો, પરંતુ બાથખામમાં દહપ્રદારે એના પર પ્રદાર કર્યો અને
એને મારી નાખ્યો એ દખને પેતાના આમીની આવી દશા જોઈ ધનની
ગાય વચ્ચે દોડતી આવી દહપ્રદારે એને પશુ મારી નાખી, પેતાનો
પતિ મૃત્યુ પામ્યો બ્રહ્મણી તેની ગર્ભવતી સ્ત્રી ગુસ્સા ગુસ્સા આવી.
દહ પ્રદારે તક્ષગર વડે એના પેટ પર વા કર્યો, જોઈ તેના પેટમાંથી
ગર્ભ કાઢીને બહાર પડ્યો

દહપ્રદારને સતપા થયો એના મનમાં ત્યાં ગિપજી વના
કાચ્ય પેતાને લાગેલા મોટા પાપથી એને દખ થયું માતાપિતા
વિના એના બાળકો દલે રૂજાવળા મરે અને એનું પાતક પણ પેતાને
લાગે એમ એને લાગ્યું આમ વિચાર કરે તો નેનગર બહાર નીકળ્યો
ત્યાં ગંગામાં એને એક મુનિ મળ્યા એણે મુનિ પાસે પેતાના પાપનો
એકાગર કર્યો મુનિએ એને જૈન ધર્મનો ઉદ્દેશ આપ્યો દહપ્રદાર
પેતાના પાપના પશ્ચાત્તપ કરે મુનિ પર વાગ્યું કરી, અન્ન પાત્રીનો
ત્યાગ કરી તે પોણે કાકેન્ડા પાત્રે ગા. પરંતુ પોણાના લોકો એના
પાપ અન્નદા એને પશ્ચાત્ત માગ્યા લાગ્યા. તો પાપ મુનિએ તેમની
આંખે માત્ર ૧ મળી દરજ્જા પ્રાપ્ત્યુ કર્યું એમ કરના જ મામલીયા
જના પાપ ન પેતાના પાપમયી અવિન ન થયો આ રીતે એને
પેતાને માથે થયેલા માત્ર દાયાના કર્મ છોડી કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું

આ સ્તવનમાં કવિ રામયસુદરે પાર્શ્વનાથ ભગવાને જે નાગને બચાવ્યો હતો એ ધરણેન્દ્ર અને એની દેવી પદ્માવતીના હૃદયની ઊર્મિઓ આલેખી છે પાર્શ્વનાથ પ્રભુની ધરણેન્દ્ર ભક્તિ કરે છે અને સગીત શાસ્ત્રની ભણુકાર પદ્માવતી નવનવા છદ્મ પ્રભુ આગળ નૃત્ય કરે છે પ્રભુના ચરણ કમળને પ્રણામ કરી તેઓ પોતાનો અવતાર સંકળ કરે છે

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૪૮)

દ્વિજ-બ્રાહ્મણ, મીન-માછલી, કનક-સોનું, કાટિ, કાડિ-કરોડ,
દેવદુષ્ય-વસ્ત્ર, અર્ધ-અણ્ડુ, નિધાન-ભાગ

આ સ્તવનમાં કવિએ લિક્ષુક બ્રાહ્મણની ઉક્તિ મૂકી છે તે બ્રાહ્મણ મહાવીર ગ્રામીને પ્રાર્થે છે કે 'હે સ્વામી! મને કઈક દાન આપો તમે મુખ્ય મોટા દાતા છો અને હું દાન ગ્રહણ કરનાર બ્રાહ્મણ છું તમે તો અઠળક મોનાનું દાન કર્યું, પરંતુ અરેરે! પુણ્યના મોટા ભાગમાંથી હું કશું જ નથી મેળવી શક્યો' આ સાલણીને પ્રભુએ બાકીનું અણ્ડુ વસ્ત્ર આપી દીધું પ્રભુના ગુણ ગાતાં સમય સુદ્ધ કહે કે કે ખરેખર, પ્રભુ સમાન કાઈ નથી

મઝઝાય કવિવર રામયસુદરની આ સુપ્રસિદ્ધ સઝઝાયમાં બાકી બચીગતી તપશ્ચર્યાનો પ્રસંગ વર્ણવવાળા આવ્યો છે

પોતાના મોટાભાઈ ભવત ચક્રવર્તી માથેના યુદ્ધ પ્રસંગ પછી બાહ્યનાંત્રે ઉગ્ર તપશ્ચર્યા કરી પોતાના કેવલો લોચ કરી એમણે આશ્ચર્ય લીધું પરંતુ અભિમાન ધામ્ય કરી પોતાના નાના ભાઈને વદન ન કરાવે એમણે વિચાર કર્યો એમણે આમ વગસો મુધી કાઢીમગ્ય ખાતે રીડી ઉગ્ર તપશ્ચર્યા કરી, પણ અદકાગને લીધે જાન મત્ત નહિ એમની ચાલને જાણી બાહ્યો અને મુદ્દનીના વચનથી બાહ્યની ઠી આખ તિવડી નગન નેમગે અભિમાન મૂકી દીધું પોતાના લઘુમૂલને સદા પગ ઉપાડ્યો કે એમને દેશ જાન પ્રાપ્ત થયું

ખીયા છે ત્યાં મુનિવરો આત્મારૂપી હસને પકડે છે, તપ અને જપ રૂપી પાણીનું પાન કરે છે અને શમ, દમ, તપ વડે પોતાના આત્મા રૂપી વસ્ત્રને ધોવે છે એ કપડાને તપરૂપી તડકામાં સૂકવવાની જરૂર છે તોય કે અભયગર્ભની નવ વાડને જળવનાર અને અઢાર પાપના ડાવા દૂર કરનાર પોતાના વસ્ત્રને ઊજળું તરત કરી શકે છે એ વસ્ત્રને માયારૂપી મેરાળથી દૂર રાખીને અને પ્રાયશ્ચિત્તરૂપી સાબુથી ધોઈને તેનું પરિત્રપણું સાચવવું એ મનરૂપી વસ્ત્રને ધોયા પછી ગમે તેમ છૂટું નાખી ગાખવાયો તે મેલું થઈ જાય છે એને ગડ વાળીને સફેદી લેવાની જરૂર છે તો જ મુખરૂપી અમૃત પાગી શકાય છે

મયૂલભદ્ર મજ્જાયા (પૃ ૪૮)

ખિખ-ખિખ-લાલુ તાગ, મિછડિયા-વિછોડેનો, મિખૂટો પડેયો,
દોદિયો-મુન્દેન, છુઝરી-ઉપદેન આપ્યો, ગીયત્ર-શિયળ, ગ્યલુ-રત્ન,
વયરીડા-વેરો

આ નાની મજ્જાયામાં મિ ખતાવે છે તે પ્રમાણે સ્થૂલિભંજકારાને ઉપદેશ આપતા હનુ કે 'હે સ્ત્રી! પન્દેશ સાથે પ્રીત ન કર એથી તારા તરફ રિગ્દ વ્યથા દેવને દગાડે છે કાન્હા કે એક વખત છાડીને ગમેનો પ્રિયજન પાછો મળવા મુન્દેશ છે અને એથી ઉત્તરોત્તર રન્દેશ સ્થારે ને વસારે આવતો હાય કે પન્દેશી પ્રાનમ તો ભમતા ભમતા જેવો દેશ ૧૬ એના પાંચ કરનાની આગા ગાખરી વ્યર્થ છે પ્રિયજનને સ્થાપીને પાંચ કરના ધરતી ભારે લાગે છે પ્રિયજન પાછો ન મળતા નનના મનોન્ય મનમાં જ ની જાય છે આશુભીનો દાગળ લાપતા તો ને સા દાર ગડ આ પ્રમાણે પ્રેમાને ઉપદેશ આપતા સમગ્રજન કહે છે ગિયત્ર-શિયળ તો ગ્યન દેવનો આગો ગાગુગાર છે મિ ની મનની નની પદેનાર રાગ મુખ પામે છે

સ્ત્રી મજ્જાયા મ કન મ્પાદિનાથ મનવન (પૃ. ૪૮)

મન-મન-મન-મન ન નની નનાય એસા, મુર્ધ મુર્ધ-મુર્ધા મુર્ધા.

અણુતા અજાણુતા મે પણ કેટલીક શાસ્ત્ર વિરુદ્ધ વાત કરી હતો ' જેમ મૂર્ખ માણસ કાગડા ઉડાડવા માટે ગત ફેકી દે છે તેમ નહિવા વાત પાછળ મે મારો આખો જન્મ ખોયો છે જે ધર્મ ભગવતોએ ભાખ્યો છે તે કયા ? અને હું જે કરણી કરું છું તે ક્યા ? ગધેડો પોતાની પીઠ પર હાથીની અબાડો કયા સહન કરી શકે ?

આપે જે ઉપદેશ આપ્યો છે તે પ્રમાણે આચરણ કરવું અધરું છે એમ લોકો જાણે છે, પણ હું માત્ર મારા પ્રમાદીપણાને લીધે જ તેમ નથી કંનો કાવ્ય અહીં માસાતુસનુ દષ્ટાન્ત આપ્યું છે

અનેક ભવના કેગ કરતા કરતા મે જે ત્રણ ગતો મેળવ્યાં તે પણ મારા પ્રમાદને લીધે મે કયાક પાડી નાખ્યા છે હવે હું કયા જર્ઘિતે એને માટ પોકાર કરું ? હું ઉલ્લૂષ્ટ ક્રિયા કરું છું ઉગ્ર વિદાર કરું છું પરંતુ મારો જીવ ધી-જ ધાન્ય કરતો નથી એતો સસારની વાસનાઓમા જ રચ્યોપચ્યો ગઈ છે,

મને મારી ટાઈ ખગળવાત કહે તે ગમતું નથી, પરંતુ પારકાની નિંદા કરવામા મારા ગત દિવસ પસાર થઈ જાય છે ધર્મક્રિયા કરતાં આગમ આવે છે પરંતુ વ્રમ વિના પ્રતિઓમા રચ્યો પચ્યો ગઈને અને નરકના ગીસાચીસ કરવા લાગીને મારામા ન હોય તેવા ગુણ વંત ટાઈ મને દહે છે તો હું ખૂબ દરખાઉ છું, પરંતુ ટાઈએ સાચી સિખામણ આપી હોય તો મને ગીમ થડે છે

મે મારા સુખને માટે ઘણા ઘણા ઉઠાચો કર્યો, પરંતુ અન્ય જીવની રક્ષા ન કરી અને તેમને દેવોની દયા પર છોડી દીધા વાચન દોષ, અસત્ય વચન, અનર્થ દડ વગેરે આચરીને મે પ્રત લાગ્યા વગર આપ્યું લઈને અદત્તાદાનના દોષ મે એટલા બધા વહેરી લીધા છે કે જે ગણુતાં પાર ન આવે વળી આપ તો જાણો છો કે મારો ચચળ જીવ રમણીના રૂપમાં અને કામવાસનામા રાગે છે, માયામા સપડાયો છે, અધિક લોભ કરે છે પરિગ્રહ મૂકતો નથી. રાત્રિભોજનની લાલચને લીધે એ દોષ પણ મને લાગ્યો છે મેં મારું મન મોકળું, છૂદું મૂકી દીધું છે ધર્મમાં સતોષ માન્યો નથી, અને આ ભવ અને પરભવમા ચોરાસી લાખ જીવોને દુલવ્યા છે, એ મારાં દુષ્કૃત્યો માટે લામા માણુ છું પદ્મ કર્મોદાન અને અદાર પાપસ્થાન જે મે સેવ્યા છે તે હે માળાપ ! માફ કરો

હે ભગવાન ! મારી શ્રદ્ધા છે એ મારો મોટામા મોટો આધાર છે જિનધર્મ અને દૂધમા સાકરની જેમ મનથી ગમે છે હે ઋષભદેવ ! શત્રુજય ગિરિના શણુગાર ! મે મારા પાપની આલોચના કરી છે. જિનધર્મનો એ મર્મ છે કે પાપની આલોચનાથી અને તે માટે ક્ષમા માગવાથી તે પાપ દૂર થાય છે. હે પ્રભુ ! તમે જ મારા સર્વસ્વ છો એક તમારો જ મને આધાર છે તમારી આજ્ઞા હું માથે ધરું છું અને ભવોભવ નમારી જ સેવા કરવા ઇચ્છું છું

અંતર્માં કલશની પંક્તિઓમાં પોતાના ગુરુ જિનચન્દ્રસૂરિ અને સકલચન્દ્ર ગણિતુન્નું અંગણુ કરી કવિ કહે છે કે આ રીતે શત્રુજય તીર્થ ચઢી નામિદન જિનેશ્વરના ચરણને અમે ભેટયા અને એમની સમક્ષ દાય જોડી અમારા પાપની આલોચના કરી

૪. નન્નરસૂરિ

શ્રી ઋષભદેવ સ્તવત (પૃ. ૫૨)

સુરતરુ-કંપતરુ. ભર-સમૃદ્ધ રૂપ-દૃશ, પેખીય-જોઈને, સાસય-સામન, ઉમાદો-ઉમગ, પુદતલા-પૃથ્વીતલને વિને,

શ્રી શત્રુજય તીર્થ મોટું અને રળિયામાનું
રાગ્ન શ્રી આદિનાથ ભગવાન પાપનો નાશ કરવાના
ધણા દિવસથી મારા મનમાં એ તીર્થની યાત્રા કરી
લેવાની ઇચ્છા હતી શ્રી આદેશ્વર ભગવાન નગ્વાણુ વાસના
તીર્થ પર આવેલા ત્યાં મને પણ પાપ વડે જાણે ભરી
ઈચ્છા થાય છે કલ્પતરુની જેમ રાયણુના પગલાં મનની
પૂર્ણ કરે છે અને એ પગલાં જોઈને મારા બધાં દુઃખ યા
છે શ્રી આદીશ્વર ભગવાનનું જીવન જોતાં હૈયામાં ધણો આનંદ
છે હે પ્રભુ ! મારું મન બધે લગી લગીને હવે તમાગમાં
થયું છે.

શ્રી ઋષભદેવ પ્રભુના ગણધર પુકરીક સ્વામી પાંચ કરોડ મુનિવરો
સાથે આ તીર્થ પર ચૈત્રી પૂનમને દિવસે મોક્ષે ગયા હતા મોટે તે
પુડગીકગિરિ કહેવાય છે શ્રી નાભિનાથ અને મહાદેવી માતાના પુત્ર
શ્રી આદિનાથ ભગવાનની કરોડો દેવો સેવા કરે છે કવિ નન્નસરિ
કહે છે કે એ આપણા પિતાની પાસે બાળકની જેમ આપણે શાશ્વત
સુખની સુખડી મનના ઉદ્ધવાસથી માગીએ

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (૫૫૩)

તિલ્લુ અણુ-ત્રિભુવન, ત્રણે ભુવનમાં, ચક્રકા હિવ તણી-ચક્રવર્તીની,
તૃણ-ધાસ,

આ સ્તવનમાં કવિ દ્વિજિદ્રાપુરના શ્રી શાંતિનાથ તીર્થકર્તાની
પ્રતિમાની સ્તુતિ કરે છે. કવિ કહે છે, શ્રી શાંતિ જિનેશ્વરની મૂર્તિ
જોના નયન ધગતા નથી એવા સ્વામીને હું ગિર નમાવીને વદન કરું
શુ એમનો આજે જગતમાં ધણો મોટો મદિમા ગાજે છે એમના
નામથી બધા વિદ્નો ભાગે છે એમનો ડઠા ત્રણે જગતમાં વાગે છે
ગમ્યર્તાપદ ભોગવનાર શાંતિનાથ ભગવાને ઉત્તમ ભોગ ભોગવી ત્યાર
પછી તેને તમ્બુલવાની જેમ છોડી દઈ, મોદના બક્ષતુ ખંડન કરી,

તીર્થ કરતી પદવી પ્રાપ્ત કરી અને યોગ્ય સ્થાને તેઓ સેવા સ્થાપ્યા
એવા મોક્ષમા વિનેશ્વર શાંતિનાથને દરેક ભાવિક જગ પ્રાપ્ત કરે.
એમને દુ પાપે લાગું છું અને બીજું કંઈ ન માગતાં એમની સેવા
જ માગું છું.

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (પૃ. ૫૪)

ઉન્નિગિરિ-ગિરનાર; નિમ્મલ-નિર્મળ, સાંમલો-આમલ વર્ણના;
શ્વે-ચૂગ દરે, દૂર દરે; ગયમર્ધ-રાત્રિમતી-રાત્રુલ; મનમથ-કામદેવ;
પંડર-પિંડર; સાયર-સાગર

આ સ્તવનમાં કવિ નન્નમુરિએ શ્રી ગિરનાર પરના શ્રી નેમિનાથ
ભગવાનની ગુણિ કરી છે. કવિ કહે છે અમે ગિરનાર જઈશું અને એ
તીર્થ ખડ જઈને નિર્મળ થઈશું. બાવીસમા નેમિનિષ્ઠુદ માગ દેવાનો
વીસામે છે. જે માગ્ય નિર્મળ પ્રેમથી નેમિનિષ્ઠેશ્વરને પૂરે છે તે
પોતાના કર્મના મળતા ચૂગ દરે છે અને મુક્તિ રૂપી રમણીને પ્રાપ્ત
કરે છે પ્રભુએ રાત્રિમતીને કામદેવને પુત્રો ઉન્નિગિરિગિરિ પર
જઈને એક મનથી સાન્નિધી લીધું છે નેમણે પશુઓના પુત્રને
હાથી છે અને અનેક ભવિષ્યોને તાણે છે. એમની પાસે શરણાર્થિ
સેનાર માટે તેઓ વળના પિંડર સમાન બને છે. એમને જે પડી
કોઈ શરણાગતને અદાગના દુઃખન તરફથી દૂરી આંશ કાઢવું નહીં.
માટે તે પ્રભુ। તમારી સેવા કરી દુ મુક્તિશ નહિ. દરુણના સુખ,
નમે માગ પર કૃપા કરી માગે ઉદ્ધાર કરે।

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૫૪)

પાસ-પાર્શ્વનાથ

આ સ્તવનમાં કવિ ખલ્લાનના અર્ચન પાર્શ્વ
કરે છે. કવિ કહે છે કે ખંભાત નગરની શ્રેષ્ઠા ને
શ્રી પાર્શ્વનાથનુ સ્મરણ કરતાં નવ નિધાન પામીને
અમણે કરનાગને ધરણેન્દ્ર અને પદાવતી હાજર કરે.

૪૪૦ જૈન ગુર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

એને મનભાવની અખૂટ રિદ્ધિસિદ્ધિ મળે છે આ કળિયુગમા બીજા દેવતાઓનો મહિમા ઝાઝો જણાય છે. આ જગતમાં અદારે વર્ણ સ્તબ્ધ પાર્શ્વનાથને માને છે એવા પાર્શ્વગિણુદ એવકનો ઉદ્ધાર કરે.

શ્રી વીર જિન સ્તવન (પૃ ૫૫)

પુરવર-ઉત્તમ નગર, અવધત-વૃતાન્ત

આ સ્તવનમા કવિએ સાચોરના શ્રી મહાવીર પ્રભુની સ્તુતિ કરી છે કવિ કહે છે કે સાચોર ઉત્તમ નગર છે અને જેના યજ્ઞો વૃતાન્ત ધોળા મોટા છે જેણે જાવન વાર લમીગને છુટ્યા છે એ સાચોરના ચોવીસમા તોર્થક મહાવીર સ્વામીને હુ નમન કરુ હું. હે પ્રભુ! તમે ગુણના ભંડાર છો હુ તમારા ગુણનો પાર કેવી રીતે પામી નહુ? પ્રભુ! લમણા તમારુ શાસન આલે છે, જે વડે ભવની તૃપ્તિ થીયે જે જે નરે ઈન્દ્રિય રૂપી એટલે કે સદ્દેહિયારૂપી ક્યોલા વડે એ જલ નથી પીધુ તેનો માણસ ભવ એળે ગયો છે હે પ્રભુ! અમાગ પગ રહેમ નજર રાખી અમીના છાટણા છારા કે જેથી અમારુ કાર્ય સિદ્ધ થાય

હુ તમારી પામે વાગવા એક જ વસ્તુની યાચના કરુ હુ કે તમારી હુ એવા કરુ અને એ એવા માગ મનને ઉત્સાસ આપે

આમ, કવિ નન્નમુગિએ પામે તીર્થના જિનેન્દ્રોની આ પ્રમાણે સ્તુતિ કરી છે

૫ શ્રી જિનરાજસૂરિ

શ્રી મહાવિજિન સ્તવન (પૃ ૫૭)

મહાકવિ-ભગવાન, મહાદેવ-મદ, અગ્નિદેવ-કમળ, તીર્થા-તીર્થના, દરદર-કારા અવરિ-ભમરો, આયેવાય-મદન કરે, મિદાગે-વેવાય, અખુદને-સખાપિત

કવિ આ સ્તવનમા કહે છે કે મારો મનકપા ભમરો મદાગ

નાયના ચરણરૂપી કમળને મોહી રહ્યો છે એણે એક વખત પ્રભુનાં ચુલરૂપી મધ ચાખ્યું છે માટે તે હવે ઉડાવવા છતાં ઊડતો નથી. રૂપમાં રૂડાં હોય, સુદર હોય, ત્યાથી ભમરો ઊડી જતો નથી, એ તો તીક્ષ્ણ કાંટાવાળા કેતકીના છોડ પાસે પણ જાય છે. કવિ કહે છે કે જેનો રંગ બદલાતો નથી એટલે કે જે એકવચની છે તેની પાસે સામેથી દોડીને જવું પણ જે કામને વખતે જ કરમાય છે એટલે કે કામ પ્રસંગે જ છટકી જાય છે તેનો સગ ન કરવો ને પારકાના બધનમાં પડ્યા તે લોકોના હાથે વેચાય છે જે ધરધરના મહેમાન હોય છે તેને વેઠ જ મળતી હોય છે છેલ્લી કડીમાં કવિ કહે છે કે એક કરોડ દેવો જિનેશ્વર ભગવાનના ચરણ કમળની સેવા કરે છે

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (૫૫ ૫૮)

વેદન-વેદના, અવદાત-વૃતાન્ત, મહિર-મહેર, કૃપા

અનંત કાળ સુધી ભવોભવમા રખડતા જે વેદના સહન કરી તેની શી વાત કરવી ? બ્રાહ્મણ પણ ગયેલી તિથિ વાચતો નથી એટલે કે ભૂતકાળને ઉમેડતો નથી હે પ્રભુ ! તમે પૂર્વ ભવમા જે રીતે પારેવા પ્રતિ પ્રીતિ દાખવી એ તો તમે જ કરી શકો ! અને માટે જ તમારી એ વાત સાંભળી સહુ કોઈ સેવક તમારી આશા રાખે છે. હું પણ તમારી પામે એ જ આશાએ આગ્યો છું, માટે મારા પર કૃપા કરો હે અતર્થામી, તમે જે ભાગ અતરની પીડા ન સમજો તો તમે અતર્થામી જાના ? જે તમને દુખી લોકોને દેખીને તેમના પર દયા ન આવે તો તમે દીનદ્યાલુ જાના ? તમે શરણાગત આવેલા પર માયા ન કરો નો પત્રી તમારી મેવા કોણ કરે ? હે પ્રભુ ! જે કોઈ તમારી મેવા કરે છે તેને ત્રિભુવનનું ગાન્ય મળે છે અને જગ પ્રમાણે જેમ વેધો વધે તેમ મેવડ તમારી મેવા કરી તમાગ જેવો અને છે આ અવનમા દ્રવિએ પ્રભુને મીઠો ઉપાસલ આપી પ્રથો કરી સેવકનો હિદાય કરાવું છું છે

શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૫૮)

તિલ માત્ર-તલ માત્ર

આ સ્તવનમા પ્રભુને કવિ પ્રશ્નો કરે છે અને ઉપાલભ પણ આપે છે પ્રેમલક્ષણા ભક્તિના કવિઓ નરસિંહ, મીરા કે દયારામની ઉપાલભના પ્રકારની કૃતિઓની યાદ અપાવે એવી આ રચના છે તેમાથે આ સ્તવનમા કવિએ નેમનાથ માટે 'શામળીઆ' શબ્દ વાપર્યો છે જે કૃષ્ણને માટે પણ વપરાય છે આ આખું સ્તવન કૃષ્ણની પ્રેમલક્ષણા ભક્તિની એક કૃતિ તરીકે મૂકી દીધું હોય તો ખબર ન પડે કે આ એક જૈન દેવિના હાથે સરખાયેલી સ્તવનના પ્રકારની કૃતિ છે કવિ કહે છે, " હે પ્રભુ ! હું તમને વદન કરીને હું છું કે તમે જો મોઝ અવસરે અમાગી ખખખ અંતર ન પૂછો તો તમે અતરયામી શાના કહેવાવ ? અમે તમારી આગળ જિભા રહીને સેવા કરીએ છીએ, પણ તમે કેમે કરીને પ્રસન્ન થતા નથી અમે રાતદિવસ તમારા ગાન ગાઈએ છીએ, પણ તમે તન્નમાત્ર પણ ભાગ્યતા નથી જો તમે મને ભવસાગરમાથી તારો તો તેમા તમારું શું જાય છે ? તમારે ભવ-સાગરમાથી તાન્વાનું તમારું ગિરુદ સલાળવા ઝાઝો વિચાર કંઠાની જરૂર રહેતી નથી તમે 'હું તે શું તારી શકું ? હું તે વળી દાણું મોટો તારુંક ?' એવો એવો વિચાર કરીને છટકો શક્યો નહિ જો તમે મને છોડ્યો તો લોભમા તમારી વાત થયો

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૫૯)

પુરિસાદાગી-આન્ગણીય બાકિત જેમનું વચન અદણુ કરવા મોઝ દેાય છે પાસન-પાર્શ્વનાથ પગતમ-પ્રત્યમ

કવિ કહે છે કે મને મનગમતા એવા પ્રત્યક્ષ પગ્ગો બતાવનાર પુરિસાદાની પાર્શ્વનાથ મળ્યા છે જે માગે મિનતા જરૂર સકળ દેવો ! જે ભક્ત-રત્નો, તમે પગિવાર સાથે પ્રભુને બેટો આ પાગમા આગના દગિન ગમયમા પ્રભુ દરપદ્મ સમાન છે જો માગ જેવા માનવી

મનમાં સંશય આણે છે તો તેઓ સેવકને સ્નેહ સાથે સમજાવે છે. જે સેવક એમનું યોગ્ય વિચારપૂર્વક સાચા મનથી સ્મરણ કરશે તેને પ્રભુ હાજરાહજાર થશે. માટે ચોલ મજ્જકના પાકા રંગની માફક પરમાત્મા સાથે પ્રીતિ કરો.

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૬૦)

ચરમ-હેલા, પડિગોદતો-પ્રતિગોધતો, પરનક્ષ-પ્રત્યક્ષ, મેલબ્યો-મેલ્યો, મોકલ્યો, આપ સમાનો-તમારા જેવો

આ સ્તવનમાં કવિ જિનગજસુરિ કહે છે કે ભાવિકજનોને ઉપદેશ આપતા અને સાધુઓના પરિવાર સાથે ગામેગામ વિચરતા હેલા તીર્થંકર શ્રી મહાવીર સ્વામી મોક્ષધામ તરફ સિધાવ્યા. અને મને તો ક્ષણવાર માટે પણ મળ્યા નહિ એટલે હવે હું એમને કેમ કરીને વિનંતિ કરું એની મને મોટી વિભાસણ થાય છે હવે તેઓ દૂર જઈને રહ્યા છે ત્યાં આગળ કેમ કરીને જવાય? અને ત્યાં જનાર કાઈ મળતું નથી, કે જેથી એની સાથે કાગળ મોકલા શકાય હું જે વાત કહું તે તો વીરપ્રભુ દ્વંચી પણ સાઅળતા દશે, પણ પાછા તેઓ એનો ઉત્તર નથી આપતા એથી માગ મનમાં હું ધણો ફિલ્ગીર છું આમ વિચાર કરતાં માગ મનમાં જે શુભ ભાવ પ્રગટ થયો તેથી તમે મને મળ્યા માટે હવે તમે મને તમાગ જેવો બનાવો.

ચોવીંગી કાગળ (પૃ. ૬૦)

ગસના-ગ્લ, પગ્ત-પ્રત, દગ્તપ્રત, દકિલ્લિ-ફીલત, સપત્તિ, સમદ્ધિ, પાવન્ન-પાવો, પાજો, મેળવો

આ પ્રમાણે ૮૮૪માં લાગતી ગતિ આપ્તિને અને ૩૬ સમ્યક્ત્વના ભાવથી શ્રી જિનગજસુરિજો વનમાન નિત્યશ્રેયની ચોવીંગીની રચના કરી છે પરમાત્માની મુર્તિના દર્શન કરીને અને ગદગદને એમની પૂજા કરીને તથા શ્રદ્ધાએ કરી એમનાં ચતુર્જ્ઞાન ગાઈને નગ્ધમનો સ્વાવો લઈયા ખજીની ત્રણ મંગાં દરિએ પોતાના ગુરુઓની માફિની

૪૪૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

આપી છે અને એમા આ ચોવીસીની પ્રત પોતાના ગુરુને વચાવ્યાનો ઉલ્લેખ કર્યો છે .

બાહુબલી સજ્જાય (પૃ. ૬૧)

પ્રતિબૂઝવો-પ્રતિબોધ કરવો, મચ્છર-મત્સર, આલોચ-વિચાર, ચિન્તન, પ્રાણુ-માન શલ-દર્ભ ધાસ ચિડીએ-પખીએ, નીડ-માળો, તાનડ-તાવ, મિદુ-પતે અલીક-ગુહુ, આરુ-ચદીને બેઠેલા; મૂંઝવો-ધુધુ ક્યુ

પોતાના ભાઈને પ્રતિબોધ આપવા માટે બ્રહ્મી અને સુદ્ધીએ જે બહેનો વનમા આવી અપમદેવ પ્રભુના વચન બાહુબલીને સંભળાવે છે તેઓ બાહુબલીને કહે છે કે તમે ગજ પરથી ઉતરો, ગજ પર બેસા કેવળ જ્ઞાન પ્રાપ્ત ન થાય આ સજ્જાયમા પહેલી કડી રાટલા તમક રીતે રાફ કરી દરિ પછીની કડીઓમા બાહુબલીને આખો પ્રસંગ વર્ણવે છે બાહુબલીએ અગત્યને મારના માટે મૂઠી ઉગામી દત્તી તે વખતે એકાએક એમના હૃદયમા ઉપગમ જન્મના, મદ, મત્સર, માયા વગેરે તાત્કાલિક તેમજ તે જ વખતે એ જ મુદ્દી વડે માયાના વાળનો ડોચ કર્યો. તેણે કાકિમગમા મદા, પશુ મનમા એક વિચાર આવ્યો કે પોતાનું મન ઝાડીને નાના ન પુરોહિતને કેવી રીતે વદન કરવો? તેમજે કાકિમગમા પળો મદી ઉપ નવ કર્યો તેમા શર્ગરે વેચાઓ વીટાયા, કાનમાં પાખોડિયે માળા પાળા, પગમા દર્બ વામની ચામડી વાગના લાગી, પાન તેમજે જ્ઞાનમયી જગ પાન ચળિત ન થયા આમ એક વર્ષ તેમજે મૂંઝ નાપ અને અખ મદન કર્યો તે વખતે બ્રહ્મી-સુદ્ધીના વચન કાન પડે કે વચન પાનને સમજાવ છે કે પોતે દુનગજનો ત્યાગ કરી ન પાડે જ રજા ઉપ તો દુન ગેઠે ન જ ન માટે અભિમાન ત્યજી નાપ એને પશુ વદન કરવા નેત્ર એ આ વિચાર મુદ્દના જ પાન નાન ને રાતના પ્રાપ્ત થયું અલી દરિએ કલ્પના કરી ને

૪૪૬ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

“ નેમિનાથ મારા મનમા, અરે મારા આખા જીવનમા વસેલા છે. તેઓ તો હરિવંશ રૂપી મેરૂ પર્વતની શોભા જેવા યદુવંશના નંદન વનમા ભગેલા કલ્પવૃક્ષ સમાન છે, જેની પ્રશસા દેવો અને મનુષ્યો પણ કરે છે કવિ બીજી અને ત્રીજી કડીમા નેમિનાથના માતાપિતા, ગામ, દેહ, વાન, આયુષ્ય, લજન, યજ્ઞ, દેવો વગેરેનો પરિચય આપે છે વિગેપમા કવિ કહે છે કે આ નેમિનાથ જિનેશ્વરે, જેમ દિમ સૂર્યના તાપને ઘટાડે છે તેમ શ્રોકૃષ્ણના બલનો મદ ઉતાયો હતો પ્રભુએ કામદેવના આણને તોડી કરોડો ભારિકજનોને પ્રતિબોધ આપ્યો હતો અતમા કરિ પ્રાર્થે છે કે ગર્જનમિના મનરૂપો કમળને પિંક સાવનાર સૂર્ય જેવા કુરુણા રસના ભાગર શ્રી નેમિજિનેશ્વર આપણને મનવાંચિત દુષ્ટ આપો

શ્રી પાર્શ્વનાથજી સ્તવન (પૃ ૬૭)

સાયર-માગર, મિનગારે-ગોલાવે, વરન-વર્ણ, વાન

તેનીસમા તીર્થ કંઠ પાર્શ્વનાથ પ્રભુની ગુણિ કવતા કવિ કહે છે ભક્તજનના આધાર ઉપ પુરુષાર્થની પ્રભુ પાર્શ્વનાથ આપણને ભવસાગરની પાટ ઉતારનાર છે અભયેન ગળા અને વામાદેવીના પુત્ર એવા પ્રભુ રહને ગોલાવનાર તથા ઈશ્વારના વગના ઉત્પત્તિ પર સૂર્યની જેમ પ્રગટી અચળાંક રૂપી અધકારનો નાશ કરનાર છે ત્રીજી અને ચોથી કડીમા કવિએ એમના દેહવર્ણ, દેહની બિચાઈ, લજન, આયુ ૧, જન્મનગરી, યજ્ઞ, દેવો વગેરેનો પરિચય આપ્યો છે છેલી કડીમા કવિ કહે છે કે કમળના અભિમાન રૂપી દાસનવને રામારી દેનાર વાગ્ય જેવા અને મુખની અમદિ કરનાર એવા પ્રભુની અગી-દર્શિને ભારતિય કવિ મોર રૂપે કીર્તે ૬

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૬૭)

અમ્બ-ન મળી મહામ એવા, અમ્બીદ-મીક મરિન

આ સ્તવનમા કવિ શ્રી મહાવીર પ્રભુની ગુણિ કરનાં પ્રભુનાં

માતાપિતા, જન્મસ્થળ, વશ, આયુષ્ય, દેહ, લજ્જા, યજ્ઞ, દેવી વગેરેનો પરિચય આપીને કહે છે કે ઈશ્વારે વશના સરોવરમાં પ્રભુ હંસ સમાન છે એમના દેહ-વસ્ત્ર વડે એમણે કનક અને કમળ બનેને છતી લીધાં હતા, મનલક્ષ્ય કે એમના દેહનો વસ્ત્ર એટલો બધો સરસ હતો કે જેની આગળ કમળનો કે સોનાનો રંગ ઝાંખો લાગે. આવા વર્તમાન શાસનના નાયકના ચમત્ક્રુતી દેવો અને મનુષ્યો સેવા કરે છે.

આમ કવિનાં પાંચે સ્તવનોની રચનાની એક તરી આવતી વિશિષ્ટતા એ છે કે કાંચ પોતે દેવ તીર્થ કરના લંબન, વસ્ત્ર, માતા-પિતા ઇત્યાદિનો ઉલ્લેખ કરવાનું ખાસ લક્ષ્ય રાખે છે. ઈશ્વરની પકિતઓમાં પણ કવિએ પહેલી ત્રણ પકિતમાં આજ વસ્તુઓ ગણાવી છે એ જોતા માત્ર આ પાંચ જ તીર્થ હર નદિ, પાવુ ચોવીસે ચોવીસ તીર્થ કરના એમણે નામ, ગોત્ર, નગર, વશ વગેરેનો જ મુખ્ય પરિચય સ્તવનોમાં આપ્યો છે.

શ્રી આનંદવર્ધન

શ્રી ઋષભદેવ જિન સ્તવન (પૃ. ૬૯)

નેદા-નેદ, ગ્યામ-ગ્યા, મેદા-મેદ

આ સ્તવનમાં કવિએ પ્રથમ પ્રમેની પાંચાના નગજાગતિનો લાવ મૂક્યો છે. કવિ કહે છે, “૧” આદિ જિનંદુન! માર તમારી સાથે સ્નેહ લાગ્યો છે જેમ આત્મના જિનનાં મેદા મેદા વને છે તેમ દિવસ અને રાત તમે મારા દિવસનાં વચ્ચે છો, માર માન પર કૃપા કરો! જે મહેરી માતાના પુત્ર! જેમ તમારા માન્યમની તરુષ પાણી છિપાવે છે તેમ મારી તરુની આંખોને તમારા તરુષ મર્ગિ શાત કરે છે તમે મારા સાદેમ છો, અને મૂલ્યનાં તમારા માર મને દિલાસો આપવા બધુ જ કરો છો તમારે જે નેદ નેદ મેદા મેદા

શ્રી આનંદવર્ધન (પૃ. ૭૦)

છે. તે પ્રમાણે ચન્દ્ર (૧) કુવ્વગિરિ (૬) અને આદિત (૧૨) બરાબર ૧૧૧૨ થાય છે એટલે આ ચોવીસીની રચનાસાલ ૧૧૧૨ છે કવિના પશ્ચિમમાં ચોવીસી રચનાની સવન ૧૭૧૨ આપી છે તે બૂવ લાગે છે

શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ છંદ (પૃ. ૭૨)

નિહ્ન લોક-ત્રણે લોક-રિસોગો-વડોવ્યુ, ભમરડો-ભમરો શુક-
પોપટ, જંબુ-જમ્બુકુ, વિપવ-ગમ વાસના,

કવિ આ ગતવનમાં શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથને ઉદ્દેશીને કહે છે,
“હે પ્રભુ! તમારું નામ કેટલું મનોહર, કેટલું મીઠું છે! ત્રણે જીવનમાં
એ આરૂપ લાગે છે તમાગ નામનું સ્મરણ કરતા હમેશા પાપ નષ્ટ
થાય છે માટે મને એનું જ ધ્યાન ધરવાનું ગમે છે. મારું મન દિવસ
ગત તમાગી પામે જ વમે છે તમારા મુખરૂપી કમળ જેવા માટે મારા
મનરૂપી દસ સતન આતુરતા ધરાવી અવાજ કરે છે જે ધડીએ
તમાગ નયણ નીગખવા મળે છે એ ધડી ધન્ય બને છે

અટો, આ સમાર દુ ખની દોગી જેવો છે સસારની દગારી
ઈન્દ્ર જાવમાં મન મગ્ન બની જાય છે માટે હે પ્રભુ! મારી તમને
વિનનિ છે કે તમે મને એમાથી ભવપાર તારો, ઉતારો. હું સ્વપ્નની
જન્મગમાં મોહો મ્હો હનો અને એને લીધે મને સમયનું ભાન મ્હું
નહોતું મેં કેટલો દીમતો કાળ આમ વેડી નાખ્યો આમ, સસારમાં
મેં જન્મ ખોગો મીને મેળવવા માટે મેં તો અત્યાર મૂંઝી પાળી જ
વેંચોવ્યા ક્યું જેમ ભમરો કેમડાના કૂવના બમથી પોપટની ગાંગ
તરંગ પાગો, પરંતુ એથી તો પિવટ, પોપટે એને જાણુ, ધારીને
ગાયમાં લોધુ અને ગળામાં ઉનાગવા જતા એને દુ ખ થયું આ મીતે
ગમારમાં લાલગમાં પડેલા છોડા કમાય છે કવિએ ભમરો અને
પોપટનું આ એક ધણ જ સુદર અને કવિત્વમય દ્રષ્ટનાવાળું ઉદાહરણ
દાખ્યું છે.

૪૫૨ જેન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

હાિ જીવને સમોધીને કહે છે કે “ હે અજાની ! તુ મિથ્યાત્મા
સા મટે મોઢે છે ? સાચા ગરતો એ છે કે તુ પ્રથમ જિનેશ્વરને ભજ
કે ને મોદા મુખ આપનાર છે ફક્ત વિષયો કે અભિમાની લોકો
જ જીજ્ઞા દેવોની એવા કરે છે પરતુ જે દેવો પોતે તને શક્તા નથી
તે ખો તને કાયા તારનાના હના ? વસ્તુન એ દુર્ગતિની જ નિશાની
છે તન્નાર અને જીજ્ઞાને તારનાર એવા જલ્દાજ જેવા તો માગ પ્રજુ
ત્રણમદે છે એવું જાણાને, હે જીવ ! તુ ભવસિધુ તને જ

શ્રી ઋષભદેવ સ્તવન (ખીજી પૃ ૭૫)

પાનિય-પાતક-પાપ, કીર્તિ સાર-ઉત્તમ કીર્તિ, જાકો-જેનો,
અનુભવ-અનુપમ, બુધ-ગમન

શ્રી ઋષભ જિનેશ્વરના દર્શન કરવાથી જ તાર પાપ દૂર થઈ
ગયા પ્રથમ જિનેશ્વર ખી ગન્ધ આ કળિયુગમાં મધ્યમ સમાન છે
દેવો અને ગરુડનીઓ પાગ એનો આ તમ લઈને આનંદ અનુભવે છે
એ પ્રભાંત મદિમા ખી એમની સ્તવ કીર્તિ એ બને સસારમાં
ખૂબ વધવા છે જગતમાં એનો પાર ધર્મ પામી શકત નથી પાવમાં
આગના બાસાગમાં જીવનરૂપો જલ્દાજને મોડ્ય અથએ આજનાર
આ જિનગજનો દીસાદો આજે મગદ ધર્મ છે તેઓ ધર્મની આજા
પ્રતાપના સાચા ગજવી જેવા છે એમના અદ્ભુત રૂપની મનોહર
અને અનુભવ ગમનનમળ બની બનેને નીચવામાં સુખની વધી થાય છે

શ્રી આંતિનાથ સ્તવન (૪ ૭૬)

દેસન-દેહા, નિર્વા-રો, ગોલમ-ગોળમા, વિષમ-વિષ્ટ,
અડિને-અડિન, મન પેસ-મનપ્રેર

હાિ કહે કે જે દેહા ગોળમા તારાં કો વમે છે એ દેશમાં
જીવન ને રો નીત મ દેવો પદેશા ને દાગા ને તારાં મારાં વિષ્ટ
૧, પોદેશા ને ને લાખ ઉપાગે પળ એ દેશમાં નુ મિનયો પ્રવેશ
હુ તો મગ્ય પગમામાન અને દર્શન માગ

શ્રી નેમિજિન સ્તવન (પૃ ૭૭)

તરણી-હોડી, યદુપતિ નેમિનાથ

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે હે પ્રભુ તમારા નામની બલિહારી હો ! તમારા સિરાય બીજા કોઈનું નામ લેવાની અને ઇચ્છા થતી નથી તમે આ ભવસાગર તરાવવામાં હોડીરૂપ છો જે માણસો તમારું નામ લે છે તેઓ છૂટે છે કારણ કે બધામાં તમારું નામ જ મહત્ત્વનું છે કવિ કહે છે કે શ્રી નેમિનાથ ભગવાનનું નામ લેતા મારું હૃદય આનંદથી ભરગય છે

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ ૭૭)

ભોર ભયો-સવાર ચર્ધ, પરી-પડી, પૂરબ-પૂર્વ, છોગત-છોડે છે; પાસ-પાર્શ્વનાથ, સડસ-સડસ, હગર, પસરા-પ્રસરી, આસ-કોળિયો; આસ ગદાણુ-ચણવા માટે

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુની પરિચયાત્મક વિગતો ન આપતા વહેલી પડેલમાં પાર્શ્વનાથ પ્રભુનું સ્મરણ કરવાનું કહ્યું છે સાથે સાથે કવિએ પ્રભાતનું અત્યંત મનોહર, કવિત્વમય વર્ણન કર્યું છે આ સપ્તમા સાચા કવિત્વની દૃષ્ટિએ જે કેટલીક ઉત્તમ ગ્યનાઓ જેવા મળે છે તેમાં આ કવિના સ્તવનોને અને તેમાં પણ વિશેષતઃ આ સ્તવનને અવશ્ય સ્થાન આપી શકાય

કવિ કહે છે, “જે તુ સુખી જીવનની ઇચ્છા ધરાવે છે તે સવારમાં વહેલો જાડી શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુનું સ્મરણ કર. વહેલી પ્રભાતે ચંદ્રના દિરણની જગી મદ પડી છે અને પૂર્વ દિશામાં ગવિ દિરણો પ્રકાશવા લાગે છે ચંદ્રના દિરણો મદ થવાથી આકાશના તારાઓ અને ગવિ પાનુ ચાલ્યાં જવા લાગ્યા કાગળ કે તેમનો આશી ચંદ્ર આકાશ છોડી ગયો છે, એ સમયે સૂર્યના સદમ્ભ દિરણો આગે દિશામાં પ્રગટવા લાગ્યા અને એની આવે દમજો વિકાસવા લાગ્યા પશ્ચિમો સારા થતા ચાગવા માટે માળો છોડી જઈવા લાગ્યા કવિ કહે છે કે

૪૫૪ જૈન ગૂર્જર માહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદો
તું પણ આજસ ઝોડી સાહેબને લગવા લાગ કે જેથી આશા,
મનવહના કૃણીમૂલ યાય

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (૫ ૭૮)

મદિગ-કૃપા આગ્ની-કુખ.

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે, ' હું પ્રભુ ! આપ મારા પર મહેર
દો. અને માન કુ ખ દૂ કરો મને તમારો સેવક જાણી માગ ઉપર
પ્રેમ ગાઓ તમે તો કૃપા કરવામા ઝોતી થઈને ભેડા છો, પરંતુ હું
તો ખરેખર ખૂબ લાલચુ છું તમે ઝોત કદાચ છોડશો પણ મારો
લાલચ હું નદિ દોડુ માટે હું પ્રભુ ! ગરીબનો ઉદ્ધાર કરો

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન બીજું (૫ ૭૮)

ઝેમો-ઝેવો, ખુનો-ખૂચી ગલો, નિગ-પોતાનો, અશુચિ-ગંદકી,
અપવિત્રતા, અનુદ્ધિ, સહેવો-સદન કચ્ચુ, સોઈ-એ, છુરાઈ-
છોડાઈ સગ્ગલિગો-પુકળ, મરોર ભગવ એટલુ, લોઈ-લોક, દિયામે-
દેયામા,

તે પ્રભુ ! મે જાણ્યું નદિ કે ભવકુખ આવું દોષ છે અત્યાર
સુધી ન દેવદાયામા મળ્યું જની ખુચી ગલો દતો, અને એ રીતે હું
માને આ ભરવાળો ગર્ભો મે માટે ભર એવે શુભાચ્છો. દલે તો
ફરીથી જન્મ, મરણ અને ગર્ભવાસની એજ ગદકા મારે સદન
દગાનો આરી બૂખ, તરસ અને પાગકાને વરા ગ્દેરાનુ બંધન-મધું
જ કદ ફરીથી ભોગવાનુ આવ્યું

તે પ્રભુ ! આ કુખમાયો મને મોઈજ દોડાવી માફતુ નદિ.
દો ભાજાને ન તો પુરુષ રંગો છું જગતનો ખંધી મગાઈ તો માન
દાતો આજે તો આજે તમારો અને જુદા જે, માટે મે એક આપનુ
જ કદ મુ દેયામા રોકાયું છે

કવિની પદ્ધતિઓમા કવિ કહે છે કે એવિમે જિનોમરો મુખ-

દાતા છે. એમની કીર્તિ મેં ભાવ ધરીને, મનને સ્થિર અને શુદ્ધ કરીને
ગાઈ છે. એ જિતેન્દ્રવર પ્રભુના નામ કલ્પવૃક્ષ ખરાબર છે એથી સુખના
ભંડાર પામી શકાય છે. એ ચોવીસે પ્રભુના સ્તવન લિન્ન લિન્ન
રાગમાં લખ્યા છે તે ચતુરાઈથી સૌ ગાઓ શ્રી સોમગણિ ગુરુની કૃપા
પામીને, નિર્ભળ ભતિ હૃદયમાં રાખીને જિનહર્ષમૂર્તિએ આ રચના કરી
છે તે પ્રભુના વરદાનરૂપ બની છે

૬. શ્રી જિનરત્નસૂરિ

શ્રી ઋપભજિન (પૃ. ૮૦)

સુમરી-સ્મરીને, સ્મરણ કરીને, યુગલા ધરમ-યુગલિક કાળનો
ધર્મ, સામી-સ્વામી; ઉપશમ-ઉપશમ, શાત, પાતક-પાપ; પદ્મલિન-
ચંદ્રપંક્ત, ચંદ્રગુપ્તી કમળ

આ લઘુ રચનામાં કવિ કહે છે કે યુગલિક ધર્મના અતે નવા
યુગનો આરભ કરનાર એવા ઋપભદ્રે ભગવાનનું સ્મરણ કરવાથી,
એમનું દર્શન કરવાથી દિવસ સફળ થાય છે તેઓ ઉપશમરૂપી રસના
સાગર જેવા ટોવાથી આપણા પાપરૂપી મલને દૂર કરે છે. કવિ કહે
છે કે ભમગ માટે જેમ કમળપુષ્પ રસિક બને છે તેમ આપણને
પ્રભુના ચરણરૂપી કમળ લમેશાં રસિક લાગે છે

શ્રી શાંતિનાથજી ગીત (પૃ ૮૦)

મોઘઈ-મારા, જસુ-જેનો, સોલઈ-ગોળો છે કસવદ-કસોટીનો
પથર, કસિયઉ-કમેલુ ઉછરંગ-ઉમંગ, ઉત્તસિયઉ-ઉલ્લાસ અનુભવાય છે

આ લઘુ ગીતમાં કવિ કહે છે કે વિતરાગ પ્રભુ મારા મનમાં
વસેલા છે. એવા સોલમાં તીર્થ દર શાંતિનાથ પ્રભુનો અનુપમ દેઃ
કસોટીના પથર ઉપર જેમ સુવર્ણનો લિસોટો શોભે તેમ શોભે છે
અને તે જોઈ, એવા પરમ ઉપાધારી પ્રભુનું સ્મરણ ચતા અંગે-

કવિ કહે છે કે વીર પ્રભુનાં જ્યારે દર્શન થાય છે ત્યારે હૈયું
હેનથી ભરેલું જ દેખાય છે પ્રભુ સાથે મારે પરમ વિશ્વસાથી ધર્મ-
પ્રીતિ લાગી છે શાસન નાયક હે વીર પ્રભુ! હું તમારી આશુ માથે
ધાગણુ કરું છું

કલશની પકિતઓમા કવિ કહે છે કે જે માણસો ચોવીસે
જિનવરોની મુતિ લાવથી ગાય છે તેઓ પોતાના મનવાંછિત ફલ
પ્રાપ્ત કરે છે ખરતર ગચ્છના શ્રી જિનરાજમુરિ ગુરુની કૃપાથી હે
પ્રભુ! ગત અને ત્રિવિધ તમાગ ગુણ ગાવાનું મનને ગમે છે. હે
સ્વામી! ત્રિવિધે દિવસે તમાગ સાનિધ્યનો અધિક લાભ મળે છે અને
તેથી આત્મ અને રોદ્ધ એ બે ધ્યાન છોડીને નિત્ય ધર્મધ્યાનમાં
મગ્ન બની જાડે છું.

૧૦ વિનયવિનયજી

શ્રી ઋષભદેવનું સ્તવન (પૃ ૮૭)

સેદર-ગેખર, મુગટ, નિવાળિયા-પ્રતિજોધ આપ્યો,

આ સ્તવનમાં કવિએ સકળ કળા શીખવનાર, વ્યવહાર પ્રવર્તના-
ચનાર, યુગજ્ઞા ધર્મ નિવારનાર, નમિ-વિનમિને વિદ્યાવત કુમાર,
બાહ્યશક્તિને પ્રતિજોધ આપનાર મરદેરી માતાના પુત્ર અને રાત્રુજ્ય
તીર્થના ગિખરની ગોભારપ એવા આદિનાથ પ્રભુની મેવા કરવાનો
ઉપદેશ આપ્યો છે.

શ્રી ઋષભદેવ જિન સ્તવન (પૃ. ૮૭)

મુત-પુત્ર, મમગ્ને-મમગ્ને,

આ સ્તવનમાં પણ કવિ કહે છે કે વિમલગિરિ (શ્રી રાત્રુજ્ય)
પર જિગજ્જતા શ્રી આદિનાથ બગસાનનું અમરણ પ્રાપ્ત સમયે કર્તા
સર્વ પાપ નાશ પામે છે અને મનસાગ્નિ ત્રિદિસિદ્ધિની પ્રાપ્તિ
શામ છે

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૮૮)

વન-વાદળ, સદસ-દમર, પરચ-પ્રચડ, મોટા; સમીર-પવનઃ
જલવર-વાદળ અગિદર-મોટુ.

આ મનવનમા કવિએ મોળમા તથાં કંઠ અને પાચમા ચક્રવર્તી
શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનની મુનિ કી છે કવિ ઉપમા આપે છે કે
જેમ મોટા પવનથી થોડા વાદળાએ દરી જાય છે અથવા જેમ વાદળનાં
પાણીથી દાવાનજ અને જાય છે તેમ શ્રી શાંતિનાથ પ્રમુની મેવાથી
વિદ્યન કી વાદળ દૂર દરી જાય છે અને દુ ખડગી દાવાનજ રમી
જાય છે

શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૮૯)

પટોના-પટોચન, નિ-વાણી-નિર્ગણ, મેલ, પસાય-કૃપા, નાણી-
જની, વગમો-વિચાર કો નગમો-ગામ મામ-આભ, ઉભણી-
ઉત્તમવ્રતિ,

આ સ્તવનમા ગાનુસ કહે છે, જે નેમનાથ, દુ તમાગી દાસી
છુ. માટે તમે વાન વિચરી જુઓ અને દોરોને ચાહી જવાથી
જગનમા તમાગી દાસી થશે. આમ કહેતી ગાનુસને જની નેમનાથને
મેળાપ થાય છે અને અને મેળાગામી બને છે

શ્રી નેમનાથ સ્તવન-ખીનુ (પૃ. ૯૦)

હેદ-અન પગવાણી-પગવાણુ ચિગટ-મેલ, છીના અર્થમઃ
આહિ-ગદ યાદ-દર્શન કે પાને તથિએ સમગના પાનથી ગદ
છરી ખી નાવેનથી ગમ પાટી ચિદિઆ કવો ને

શ્રી વિનય વિગા પ્રમુ આ ખરેખર એક ઉત્તમ મનવન છે,
કાણુ કે કવિએ આમ પોતાની કલ્પનાથી પ્રજ્ઞ મગસ મૈત્રિક
દયાનો આખ્યા છે ગાનુસ કહે છે, ' જે આમી ' તમાગે એ કેવ-
વગનુ મી વાને આ ગાનુ પવને ને તમાગે જેમ પાણ

આત્મા જલુ હતું તો મને શું કામ આવડી આશા આપી ? હે સ્વામી ! ભોજનચાળ પોરસીને પાછી ન ખેંચી લઈએ. છોડને પાણી સિંચીને પછી એનું મૂળ ન ઉખાડી લેવાય માણસને ખભે ચડાવીએ પછી એને ભૂમિ પર ન નાખી દેવાય એને તેવી રીતે કાઈ વસ્તુને ધોઈએ તો પછી એને ધૂળથી ન ભરાય ' ચીકાશવાળા પદાર્થ એટલે કે ઘી, તેલ વગર કેવી રીતે કાઈ વસ્તુ તળી શકાય '

‘ હે સ્વામી ! જેનો આદિ-આરભ ન હોય તેનો અંત કયાથી હોય ? જે પરભોલા ન હોય તેને વૈધવ્ય કયાથી હોય ? પ્રેમ વિના રાપ કયાથી હોય ? પાણી વિના પરવાળું કેવી રીતે વિધાય ? લુગડાં બીના ન હોય તો તાપમા કેવી રીતે સુકાય ? છાશ ન હોય તો ડામ વડે ચિદ્રિત્સા કયાથી થાય ? તો પછી પ્રેમ સુધા ચખાડ્યા વિના આવડો સતાપ શાને કરાવો છો ? માત્ર મિષ્ટાન્નના દર્શનથી ભૂખ ન લાગે. લુખ્યાં લાડ ન થઈ શકે માત્ર તમારા આવી ગયાથી પ્રીત થતી નથી, એ તો સિંચ્યા વગરના ઝાડના જેવી વાત થઈ જેમ વૃક્ષને મોટું કરવા માટે એને સિંચવાની જરૂર છે તેમ પ્રીતિને પણ સિંચનની જરૂર છે ’

અ તે કવિ કહે છે કે રાજુલના આવા વચનથી પ્રભુનું ચિત્ત ચળ્યું નહિ અને શ્રી નેમિનાથે રાજુલને ઉપદેશીને દીઠા આપી.

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ ૯૦)

બેદ-બેદ, રચણ-રતન તાવડ-તાપ, ખેદ ખેત, ખેતી

શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુની કીર્તિ જગમામળી મોડી છે એમનાં દર્શનથી સર્વ પાપ દુઃખચળ્ય છે જેમ ગેમથી ખેતી માય છે તેમ આવા, ગર્વ કાટોના નિવારનાર, મુક્તિરૂપી રમણીને વરનાર, પ્રમિત્તો માર્ગ બનાવનાર એવક ને સકટમણી બગાડી લેનાર પ્રભુનું નામ મનમાં જે માણસો લાવ્યો મરે છે તેની આખર જગનમાં નમ છે માટે કવિ શ્રી પાર્શ્વ પ્રભુનું ખ્યાન મર્યાનું નિર્મોખન મરે છે

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન-ખીજી (પૃ. ૯૧)

ભીમ-ભયકરના અર્થમાં, પુત્ર-પુત્ર, આગર-સ્થાન,

કવિ કહે છે " શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ કે જેમની દેવતાઓ હમેશા દાસની જેમ મેવા કરે છે તેઓ હમેશા આશાના પૂરનાર છે ભયકર ભવસાગરમાંથી તેઓ વદાણુની જેમ ડોકોના મોટા સમુદાયને તારે છે શ્રી પાર્શ્વનાથની માતા વામાદેવી પોતાના પુત્રને રોજ નવા નવા હાલરડા ગાઈને હીચોળે છે અને પોતાના પુત્રનું અદ્ભુત તેજ જોઈ અત્યંત આનંદ અનુભવે છે શ્રી પદ્માવતી દેવી ભક્તજનોની વાહના પૂર્ણ કરે છે માટે કવિ પોતાના ચિત્તમાં શ્રી પાર્શ્વનાથનું ધ્યાન ધરે છે

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૯૨)

સાસણુ-શાસન, રતન-રત્ન, વસાય-કૃપા, કોસિર-કસર, કરકસ

આ સ્તવનમાં સિદ્ધાર્થ અને ત્રિશક્તાદેવીના પુત્ર, પગના અગ્રકાં વડે મેરૂ પર્વત ડોલાવનાર પોતાનાં કમોં ખપાવી તેના પર વિજય મેળવનાર એવા મહાવીર પ્રભુની સ્તુતિ કરીને કવિ એમની પાસે રત્ન-ત્રયી માગે છે કે જેથી ખીન્ને કઈ સતાપ આવે નહિ

મનની અસ્થિરતા ઉપર પદ (પૃ. ૯૨)

ચિર-રિચર, પાત્રી-મેળવુ, પામુ, જોર જોર-વારવાર, વરન્ધ્યા ત્યાગ કર્યોં, ડુન્ગર-દાથી, ઊન-દાથ

આ પદમાં કવિ કહે છે કે જ્યાં મારું પોતાનું મન જ રિચર નથી ત્યાં પ્રગતી પ્રાપ્તિની આશા કઈ રીતે ગળી ગઈ ? દિવસ આપો મેં વાતોમાં ગુમાવ્યો અને રાત્રીમાં પૂરી કરી, વારવાર મેં દિવસે અવસરમાં ગળવાનો પ્રયત્ન કર્યો, પણ તે રોજ નથી મન જો મદોન્મત્ત દાથી જેવું છે ધડીકમાં તે ગરમ ચર્મજાલ છે, ધડીકમાં હૃદય, ધડીકમાં તે દર્દ છે, ધડીકમાં ને છે, ધડીકમાં તે બધી સપત્તિ જોઈ દરખાવ છે અને ધડીકમાં તે બધું ગુમાવીને ખૂટે છે આ બધી મિથ્યા પ્રતિ

છે. બ્રાહ્મમાં જે લખ્યું હોય છે તે મટતું નથી મેં આ કર્યું અને હું આ કરું છું એમ કહેવું એ માત્ર પાણી વડોવવા જેવી નિરર્થક વાત છે. પિયુતા-પ્રભુતા ગુણ રૂપી મોતીમાં મારા મનરૂપી દોરીને પગેલી હું હાથ બનાવું છું, મનલગ્ન કે હું મારું બહુ જ મન પ્રભુની ભક્તિમાં કેન્દ્રિત કરવા માગું છું, મારે હે પ્રભુ ! મારા તરફ દૃષ્ટાન્તી નગરથી જુવો !

મૂર્ધપૂર ઐત્યપરિપાટિ—સ ૧૬૮૯ માં મુસ્લિમ શહેરમાં જિત મસ્જિદનું નિર્માણ કર્યોનું વર્ણન આ ઐતિહાસિક મંતવનમાં કરિયાએ કર્યું છે

શ્રી ધર્મનાથ આત્મજ્ઞાન પ્રકાશ સ્તવન—દિવ્ય સંવત ૧૭૧૬ માં મુસ્લિમ યોમામુન્દી શ્રી ધર્મનાથની સ્તુતિ કરતું આ મંતવન રચ્યું હતું

શ્રી પુણ્યપ્રકાશ સ્તવન (૩૫ ૯૬)

આ મંતવનમાં અહીં આપણો જાણી લેવામાં આવ્યા શ્રાવકની કેનારના કઈ દોરણ ગંદે એ દિવ્ય બનાવ્યું છે અને જન્મ કાર્મની અનુભોક્તા કેવી રીતે કરવી તેનું વર્ણન આપ્યું છે. જે દિવ્યને આજ્ઞા દાન, શ્રીય, તપ વગેરે કરી, અત્યુચ્ચ તીર્થની ગણા કરી પુણ્યનાં કર્મ દાખ્યા રોય, પ્રત્યેક લખાયાં રોય, આન કેરને કાચનાં દોય, પ્રતિષ્ઠન ન્યો રોય, આંત્ર દિપાઆયને ગરમાન આપ્યું દોય, જે દિવ્યને એ જન્મના અનુભવી શ્રેષ્ઠ રીત મેં છે દેવ દેવનાં કર્મ દેવનાં વચા જ પડના રોય છે મારે જન્મના ગાળી પુણ્યની પ્રદાન કર્યું અને આગ ભાવની ભાવના કરવી એ જ આજ્ઞા કર્યું છે.

૧૧. શ્રી આનંદસ્તવન

શ્રી શાંતિનાથસ્તવન (પૃ. ૧૦૪)

આ સ્તવનમાં કવિએ ‘શાંતિ’નો સાચો અર્થ શો છે તે સમજાવ્યું છે. પહેલી કડીમાં ‘શાંતિનુ સ્વરૂપ’ સમજાવવા માટે આત્માએ પ્રભુને પ્રશ્ન કર્યો છે અને એ પછીની કડીથી શાંતિનુ સ્વરૂપ સમજાવવામાં આવ્યું છે પ્રભુ કહે છે, હૃદયમાં વિશુદ્ધ ભાવ ધારણ કરવા એ પહેલું શાંતિપદ છે એ પછી આગમોના જાણકાર, સમ્યક્ત્વના જાણકાર એવા ગુરુનુ, બાહ્ય જ જાણો છોડી દઈને આલંબન સ્વીકારે, તામસી વૃત્તિ છોડી દઈને સાત્ત્વિક વૃત્તિ ધારણ કરે, દુષ્ટજનોની સગતિ છોડી સુજનોની સગતિ સ્વીકારે, ચિત્તમાં સાચા યોગીનો ભાવ ધારણ કરે અને મોક્ષનું લક્ષ્ય ગમે, માનઅપમાન, મોતુ અને પૃથર, વદક અને નિદક, ધાસ અને મણિ, મોક્ષ અને સસાર એ બધા પ્રત્યે જે સમ્યક્દૃષ્ટિ રાખે એ શાંતિના સાચા સ્વરૂપને પામી શકે છે પ્રભુની આવી વાણી સાંભળી આત્મા કહે છે કે હે પ્રભુ ! તમારા દર્શનથી મારા બધા કાર્યો સિદ્ધ થઈ ગયા છે, મારું જીવન ખરેખર ધન્ય થયું છે

શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૦૫)

પખો-વિનાનો, સો-શો, કરુણા-દયા

આ સ્તવનમાં કવિએ રાજુલની નેમનાથ પ્રત્યેની ઉદ્ધિત મૂકી છે રાજુલ કહે છે કે આઠ ભવની આપણી પ્રીત છે આઠ ભવની હું તમારી નારી છું અને તમે મારા કથ છો મુન્તિરપી નારી સાથે આપણને કઈ કામ નથી હે નાથ ! તમ મારે ઘરે પધાગે. તમારો રથ પાછો કેવો સ્ત્રી વિનાનો પ્રેમ તે જો હોઈ શકે ? હે નાથ, તમે પશુઓ ઉપર દયા આપી, પગલું મારા ઉપર-માણસ ઉપર કરુણા ન આપી એ કેના ધરતો આચાર ? પ્રેમરૂપી હૃદયતરંગે તમે છેદી નાખ્યું અને યોગ રૂપી ધતૂરને તમે ધાગણ કર્યો હે ગંગાનતમે અને

મૂકીને જાણ્યો છે તેમા મારી બદનામી જરા પણ નથી, પણ તમે પોતે જ વિચાર કરો કે રાજસભામાં ખેસતાં તમને કેટલી બધી શરમ આવશે ?

જગતમા પ્રેમ તો બધા કરે છે, પરંતુ તે નિભાવનારા તો ઘણા ઓછા છે જે પ્રીત કરીને છોડી દે તેની આગળ આપણુ શુ આણે ? જો તમારા મનમા આવુ જ હતુ તો મારો સાથે પ્રીતિ શુ કામ લીધી ? પ્રીતિ બાંધીને પરી છોડતા માણસને નુકસાન થાય છે રાગી માણસની સાથે સદૃશ ગગ-પ્રેમ બાધતા હોય છે પરાગી માણસ સાથે રાગ કયાથી હોય ? ગગ વિના તમે મુકિન્સુદનીનો માર્ગ કયાથી દાખવો ?

હે આમી જે ચોગે છુ તમને જોઉં છું તે ચોગે તમે મને જુઓ એક વાર તમે મારા તરફ જુઓ તો મારાં કાર્ય સિદ્ધ થાય

શ્રી પાર્થિનાથ સ્તવન (પૃ ૧૦૮)

ધુરપદ-મોક્ષપદ, ગમી-ગમણુદાર, નિ કામી-કામવાસના રહિત, પરપરિગ્રમન-પર દ્રવ્યમા ગમણુ કરવુ તે, જલભાજન-પાણી ભરેલું પાત્ર, ગવિ-મર્ચ, ખેમ-ક્ષેમ, કલ્યાણ, જેવ-જેવુ જ્ઞાન મેળવવાનુ હોય તે, અમી મર્ચ દ્રવ્ય, વિનિશ્ચર-વિનાશક

સિદ્ધપણના ગમણુદાર જે પ્રભુ છે તે કામગદિન છે, ગુણુવાન છે અને ગજાની જે તેરા પરમાત્માને પામીને સમ્યક્દષ્ટિ હવ પણ મોક્ષપદને પામે છે હે પ્રભુ ! આપ સર્વજ છો માટે સર્વવ્યાપી છો. પરંતુ આપન આ પરપરિગ્રમનસ્વરૂપ મુદ્ધમ અર્થમા સમજવાનુ છે, દાગગ કે દ્રવ્ય અગ્નિશ્વર સ્વભાવનુ દોષ પરૂપમા ગમણુ કરવુ એમાં ખરું તર-તર નથી પણ ખરું તર-તર તો આત્મગમણમા જ છે દ્રવ્યો અનેક છે અને એવુ જ્ઞાન પણ પાણીના વામણમા સૂર્યના પ્રતિબિમ્બની જેવ, અનેક છે પરંતુ હવ દ્રવ્યમા જેવુ આત્મન્યરૂપ એક છે માટે ગુણન એકપણ જાણુ. મટે પોતાના પદમાં ગમણમા જ કલ્યાણ જેવ એટલે કે દ્રવ્ય વિનાશક જે માટે તેનુ જ્ઞાન પણ વિનાશક છે

દ્રાઈ પાર્શ્વનાથ કહે છે, દ્રાઈ બ્રહ્મા કહે છે. આમ બધા લોકો પર-
માત્માને જુદા જુદા સ્વરૂપે ઓળખાવે છે અને લૌકિક કે વ્યાવહારિક
દષ્ટિએ તેમાં કશું ખોટું નથી પરંતુ સસારના બધા જ જીવોમાં
એકસરખું ઈતન્ય યા બ્રહ્મત્વ વ્યાપી રહ્યું છે જેમ માટી એકની
એક છે, પણ એમાંથી જુદી જુદી વસ્તુ બનાવતા કાઈને આપણે ઘડો
કદીએ, દ્રાઈને દ્રાણ્યું કહીએ, દ્રાઈને ઇંટ કહીએ, પરંતુ તે બધામાં
સમાન તત્ત્વ તે માટી છે તેવી જ રીતે જીવાત્મા અને પરમાત્મા
સબધે સમજવાયું છે. અહીં આપણને કવિ નરસિંહ મહેતાની પદ્ધતિ
ચાહ આવે છે -

ઘાટ ધણિયા પછી નામરૂપ જૂજવાં અતે તો હેમનુ હેમ હોયે.

આમ, આકાશની દષ્ટિએ વસ્તુઓ ભિન્નભિન્ન છે, પરંતુ મૂળ
તત્ત્વની દષ્ટિએ તો તે એકરૂપ, અભેદરૂપ છે આપણી જૈન પશ્ચિ-
પામાં કદીએ તો વ્યવહાર નયની દષ્ટિએ જોઈએ તો આકૃતિભેદથી
માટીની વસ્તુઓ અનેક છે અને સગ્રહ નયની દષ્ટિએ જોઈએ તો
તે બધી વસ્તુઓ અભેદરૂપ છે તેવા જ રીતે વ્યાવહારિકનયથી જોતા
જીવાત્માઓ ભિન્ન ભિન્ન છે, પણ સગ્રહનયથી જોતા સર્વે આત્માઓ
એકરૂપ છે

ત્રીજી અને ચોથી કડીમાં કવિએ ગમ, રહેમાન, કૃપ્ય મદાદેવ
વગેરે કયા અર્થમાં ઘટાવવા જોઈએ તે સમજાવ્યું છે જે પોતાના
શુદ્ધ સ્વરૂપમાં રહે તેને આપણે ગમ કહીએ જે જીવો ઉપર ગદમ એટલે
એટલે કે દયા ગળે તેને રહેમાન કહીએ, જે અનાસક્ત થઈ કર્મ કરે છે
તેને આપણે જ્ઞાન-કદાન-કૃપ્ય કહીએ, જે ગંગ દેવને જીની, કર્મોનો
ક્ષય કરીને મુક્તિ પામ્યા છે તેને આપણે મદાદેવ કહીએ, જે પોતાના
શુદ્ધ સ્વરૂપને ગમને છે એટલે કે પામે છે તેને આપણે પાર્શ્વનાથ કહીએ.
જે પોતાનું શુદ્ધ જ્ઞાનસ્વરૂપ જાણે છે તેને આપણે બ્રહ્મા કહીએ.
આવી ગતિ આપણા પોતાના કર્મગતિ, ઈતન્યમય આત્મસ્વરૂપને
ઓળખવાનો આનંદધનજી ઉપદેશ આપે છે

યા પુદ્ગલકા કયા વિસવાસા

મુખતેકા-સ્વપ્નતો, વાસા-રહેવાસ, શિવપુર-મોક્ષધામ.

આ પદમા શ્રી આનંદનજી કહે છે આ શરીરરૂપી પુદ્ગલનો શો વિશ્વાસ કરવો ? જેમ સ્વપ્નમા કોઈ સરસ મહેલમા રહેવાનું મળ્યું હોય પણ જ્યારે જાગીએ ત્યારે તેમાનું કશું હોતું નથી તેવીજ રીતે આ શરીરરૂપી ધરમાં આત્માને માટે સમજવું જેવી રીતે વીજળી કાણુવાર ચમકી અદૃશ્ય થઈ જાય છે, જેવી રીતે પાણીમા પતામું ધડીકમા ઓગળી જાય છે, તેવી રીતે આ દેહનો કાણુવારમા નાશ થવાનો છે આવા કાણુલગુર દેહનો ગર્વ ન કરવો જોઈએ. અંતે એ દેહનો નાશ જંગલમા જ થવાનો છે, એટલે કે મૃત્યુ થતા લોકો એને જંગલમા સ્મશાનમા જાણી આવશે કવિ કહે છે કે આ સસારની બધી વસ્તુઓ, તન, ધન, યૌવન, ધન્યાર-બધા જ જુદા છે સત્ય વસ્તુ જે કોઈ હોય તો તે આત્મતત્ત્વ છે માટે આત્મસ્વરૂપને પાનવું, મોક્ષ મેળવી મોક્ષધામમા વાસ કરવો એજ સત્ય છે.

કયા એવે, હિઠ જંગ

ખાઉ-ભોળા, મૂર્ખ, આયુ-આયુષ્ય, ધરિય-ધડિ પગ, નાઉ-નાવ, ધ્યાઉ-ધ્યાન ધર

આ પદમા કવિ કહે છે, " હું મૂર્ખ, ભોળા, બદાવગ છવ, વું શું મોદનિદ્રામાં પડી ગયો છે ? અજ્ઞાનિમાથી પાણી જેમ ઝડપથી સરવા લાગે છે તેમ આ આયુષ્ય ઝડપથી ધરી રહ્યું છે પહેરગીરી ધરી પગ ટોંગા મારે છે તે બતાવે છે કે આયુષ્ય ધરી રહ્યું છે. ઈન્દ્ર, ચન્દ્ર, નાગેન્દ્ર અને મોટા મોટા મુનીન્દ્રો-આવા બધાઓનું આયુષ્ય પણ પૂરું થઈ ગયું ગયું અને તેઓ બધા ચાલ્યા ગયા. અમુ આગળ પ્રાણ ટકી ગયું છે ? મોટા મોટા રાજાઓ દોષ, ગાવતી, બાદશાહ કે મળા દોષ, પાણ તેથી મૃત્યુ આમળા તેમનું શું આવે ?

હે અવધૂત ! તું શરીરરૂપી મહમા હજી સુધી મોહનિદ્રામાં શું સૂઈ રહ્યો છે ? તું જાગીને તારા હૃદયમા જો. તું તારા શુદ્ધ આત્મ સ્વરૂપને જો તુ દેહરૂપી મહનો વિશ્વાસ ન કરતો એ તો એક પળમાં ટળી પડશે, આયુષ્ય ખૂટતા એક પળમા એનો નાશ થશે

તું હલચલ મિટાવી દે એટલે કે રાગદ્વેષનીચચલતા ભરી તારી બધી પ્રવૃત્તિઓ તુ બંધ કરી દે અને તારા શુદ્ધ સ્વરૂપને સમજવાનો પ્રયત્ન કર. તું રાગદ્વેષ છોડી દઈશ એટલે તને સમનારૂપી જળમાં તારો આત્મા રમતો જણાશે એ રીતે તું તારા આત્માને ઓળખી શકશે દેહરૂપી મહમા પચમહાભૂતોનો—પૃથ્વી, પાણી, તેજ, વાયુ અને આકાશ એ પાંચ મહાભૂતોનો વાસ છે અને વળી તેમાં શ્વામેશ્વાસ-રૂપી ધૂર્ત બધીસ તેમાં રહેલો છે અને તે તારા આત્માને ધણે ધણે છળવાની ઈચ્છા ધરાવે છે, આવો એ મહ છે માટે તારે તેમા બિધવુ ન જોઈએ પરંતુ તનમનની આવી દશા હોવા છતા મૂર્ખ શિષ્ય તે સમજી શકતો નથી અને તનમનની મમતા રાખીને તેમા સૂઈ રહ્યો છે

ત્રીજી અને ચોથી દીમા કવિ કહે છે કે, હે અવધૂત ! તારા મસ્તક પર પચ પરમેશ્વર વસે છે અને મસ્તકના મધ્યભાગમા બ્રહ્મર-મ્હરૂપી સુદમ જારી છે કોઈ વિન્દા જાનીઓ પોતાના ગુદ આત્મા જ્યાસથી પોતાના આત્માને ત્યા ધ્રુવના તારાની જેમ ચિથર જોઈ શકે છે જે કોઈ અવધૂતો આરાનો તાગ ઢગીને પોતાના હૃદયરૂપી ધરમા આસન લગાવી આત્માના જપ-અજપા-નપ જપે તો તે ન્યતન્યમય, નિરંજન એવા પરમાત્માના દર્શન કરે છે

નિગદ્ધિન જોઉ તારી વારડી

દોલા-પ્યાગ, ગ્વાગી, અમોલા-અમળા, વાલ-માજેક, જવદરી-જવેરી, પટતર-અતર, વેગળું, પમ-પમ, નિદાન્ત-મેઈ નદુ છું; તોપજો-તોચનયા, દગ-દઈ, અટોલા-નિમલ, ઝોલા-મગ્ન એવા; ઝોલા-નદા ઝોલીને, ઝોલા-અચિચતા, એ-રડી-પયાગી

છે કે તમારા મુખનું દર્શન થતા જ માગ હૃદયની અસ્થિરતા-કામાકોળ સ્થિતિ ટળી જાય છે

છેલ્લી કડીમા કવિ કહે છે કે સમતાના આવા શબ્દો સાક્ષી બિન્ન વિવેક એને કહ્યું કે ' હું સમતા ! તું કવે ખેદ ન કર, આનંદના જેવા તારા સ્વામી આત્મા જરૂર તારા મદિગમા પધારશે અને તારી સાથે આનંદમા ગરોળ થશે

આશા ઓરનકી કયા કીજે

ઓન્નકી ખીજની, ફકર-ફત્તે; જાયા-પુત્ર, કમલ-કમલ; અવધાઈ-હિંદીની

આ પદમાં કવિ કહે છે કે હું એવન, તારે ખીજની આશા શી ગખતી ? તારે તો જ્ઞાનરૂપી અમૃત ગ્લ પીવે જોઈએ કૂતરે રોટલાના દુકાની આશાએ લોકોના બાગે બાગે ભટકતો હોય છે અને છતાં તેને કંઈ સતોષ વળતો નથી તેવીરીને તે પણ આટલા આટલા લાયક મુશી કંઈ કંઈ આનાએ ભટક્યા ક્યું છે. જે લોકોએ કંઈક અલ્પક મુખની આશાની ખુમારી અનુભવી હોય છે તે ખુમારી થોડા વખતમાં જ ચાલી જાય છે પણ આત્માના અનુભવરૂપી અમૃતગ્લના પાનની ખુમારી જે સંતોષને સંતોષે છે તે તો કયાંય જનમની નથી

જે માગમે આશારૂપી દામીના પુત્રો અને છે તે માગમે આખા જગતના દામ અને છે એટલે આશાથી વશ અનેકા માગમે લાગ્યા ગયા આખા જગતનું દામત્વ સ્વીકારે છે અને જ્યાં ત્યાં કુચગતા કરતા હોય છે પરંતુ જેઓ આશાને પોતાની દામી બનાવી પોતે એના નાવક અને છે, એટલે કે જેઓ આશાને પોતાને વશ ગણે છે તેના આત્માનુભવોજ અનુભવના અનિશ્ચય અને છે

ચીઝ દરિયા કિરિ રૂઝ એક રૂપક મેળવે રહે છે કે અનરૂપી પાલામા પ્રેમરૂપી નદાયો ભરીને રહેને તનરૂપી ભૂમા અનરૂપી અગ્નિથી બાળીએ અને હિંદીની અને તેનો રૂઝ દામીને પામે તો

તેમને અળગા હવાથી ગો અથ' સુવાતો છે? એમને અળગા હવામાં આવે તો પણ તેઓ વળગેલા બરહેવાના છે મોઢાં પીછાની જેમ તેઓ જુદા થવાના નથી વળી તમારાથી અળગા થયે કેમ ચાલશે? હાથુ કે રૂડી ભટ્ટિન તેઓને આકર્ષવાની જ છે. મારું મનહું અત્યંત અચ્છ અભાવનું છે તો પણ તમારા પ્રયત્ની પ્રીતિમાં દહ છે મારે તમે જે સમયે સમયે તમારું સ્વરૂપ બદલવો તો એમ કેવી રીતે પ્રીતિનો નિભાવ થાય? મારે હું સ્વામી! આપણા આ સમયમાં આમી ન આવે એ જોગો હાન! કે તમે તો માગ ભવેભવના નાથ છો!

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૧૬)

નિગમી-ગગનદિન કૃપાલ-કૃપાળુ, ખુશિગલ-ખુશ

આ સ્તવનમાં પણ શ્રી અપમદેવના સ્તવનના જેવો જ ભાવ કવિએ વાડ્યો છે. કવિ શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુની મુનિ કરતા કરે છે હું સ્વામી! મે તમારો કેટલો હૃદયો એટલે દલે તમારાથી છુટાવાનું નથી તમારે પ્રમન થવું જ નેહએ, તમે વિનગમપદુ દાખરીને બોળા માખમાંને ભૂયાવો છો. પગનુ મે તો આપને ગગનદિનને પણ મારી ભટ્ટિન વડે આકર્ષ્યાં છે મે માગ મનમાં તમને વચાળ્યા છે, તો દલે તમને કેમ જવા દેવાય? ને બેઠાંવ જિના તમે મને મળો એટલેકે તમારી અને મારી વચ્ચે ચિન્નતા ન જે તોજ તમારાથી છુટાને દલે તમે માગ કમનમાં છો તો તમારાથી હું કૃપાળુ! માગ પર કૃષિપાનુ કૃપકાર ક્યાં જિના એમને એમ કેવા મને છુટાને? મારે ને આ પ્રમાણે જ ચિયિ છે તો આ મારે તમે હા કુરી ગતા છો? મે પ્રનુ! તમે માગ પર પ્રમન થાવ!

શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૧૫)

અંતમાં કવિ કહે છે કે મેં આવા પ્રભુનો સાથ લીધો છે

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ ૧૧૬)

મુરનર-દેવો અતે માનવો; આપદ-આપતિ, સંકટ, ઉત્સર્ગ-
જોળામા, વામા-સ્ત્રી, પરતક્ષ-પ્રત્યક્ષ, નિરૂપાધિ-ઉપાધિ વગરની;
વીતરાગ-જેમાંથી રાગ ચાલ્યો ગયો છે એથી, અવલખ્યા-આધાર
લીધો છે, પાયા-પગ

કવિ આ સ્તવનમાં શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુની પ્રતિમાની સ્તુતિ કરતાં
કહે છે હે સ્વામી ! આપની પ્રતિમા પ્રભાવશાળી છે મારા મનને એ
અત્યંત ગમી ગઈ છે. જે દિવસથી મેં એ જોઈ છે તે સ્વિસથી મારી
આપતિ દૂર થઈ ગઈ છે આપનું પ્રસન્ન નયન જોતાં ભાવિક જનનું
મન રીઝે છે આપના પ્રસન્ન નયન જોતાં જાણે તે સમતા રસના
કચોળા ન હોય ! એટલે કે આપની આજમા નથી ઈર્ષ્યાનો ભાવ,
ક્રોધનો ભાવ કે નિર્ગરકાર કે ધૂણાનો ભાવ આવતો આજા જગત
પ્રત્યે, જીવ માત્ર પ્રત્યે સદાનભૂતિ ધરાવો છો આપની મૂર્તિ જીગ્મ
કેટલાંક દેવદેવીઓ જેવી નથી આપના હાથમાં હથિયાળ નથી, જપમા
ળાનો પ્રચાર નથી. આપના જોળામાં સ્ત્રી નથી કે જેથી કામ વિકાર
ઉપજે આપની મૂર્તિ નટનો જેમ નૃત્યના ચાળા કરતી નથી ગાતી
બાજાતી નથી કે છાંઈ કે નાના વસ્ત્ર ધારણ કરતી નથી એટલે કે
આપની મૂર્તિ તદ્દન નિરૂપાધિક અને વીતરાગ દશાનો છે માટે જ મેં
આપના ચંગળનું નંગળ સ્વીકાર્યું છે

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ ૧૧૭)

કર્મ-કર્મ, સ્પર્શિત-દુઃખનોન મન્ય, અનનાનન ધી-વિગતર
પા ૧૧૭૬-૧૧૭૭-આરકાગો

આ સ્તવનમાં કવિએ ની મનસાએ પ્રાપ્તિને આજ્ઞા રીતે અને
અનિદન તરીકે જોળાખાળ્યા છે એમજે કર્મ-ધી દુઃખનોના દાળને

તમારા સિવાય ખીજ કોઈ દેવમા મારુ ચિત્ત લાગવાનું નથી. હું
સ્વામી ! તમે કામણ કરીને અમારું ચિત્ત ચોરી લંધુ છે હવે મારી
ખાંદા ગ્રહાની તમને લાજ છે, એટલે કે હવે મારો ઉદ્ધાર નહિ કરો
તો તેમા તમારી જ આખર જવાની છે '.

શ્રી ઋષભ જિન સ્તવન—સ્તવન ત્રીજું

અભુજ-કમળ, અષ્ટમી શશિ-આક્રમ્ભો ચન્દ્ર, અહિય-આહ,
અબ્યતર-અદરના, ઉતુગ-મોહું, યુગ્યા-સ્તવ્યો

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે શ્રી મહદેવો માતાના પુત્ર ઋષભ-
દેવ ભગવાનના મુખનું દર્શન કરવાથી મુખ ઉપજે છે પ્રભુની આંખ
કમળની પાંખ જેવી, કપાળ આક્રમ્ભના ચન્દ્ર જેવું અને મુખ શરદ
ઋતુના ચન્દ્ર જેવું છે એમની વાણી અત્યંત રસાળ છે. પ્રભુના શરીર
પર એક દળાર અને આઠ ઉત્તર લક્ષણો ગોમે છે એમના હાથ
અને પગમા અનેક શુભ રેખાઓ છે અને અબ્યતર શુભ લક્ષણો તો
અનેક છે. પ્રભુનો દેહ ધન્દ્ર, ચન્દ્ર, સૂર્ય અને પર્યંતના ઉત્તમ ગુણો
એકત્ર કરીને ઘડવામા આવ્યો છે પરંતુ પ્રભુનું જે અદ્ભુત ભાગ્ય
છે તે કયાંથી આવ્યું તેનું ભારે આશ્ચર્ય છે પ્રભુએ સધળા ગુણોને
સ્વામીન કર્યા છે, અને દોષોને દૂર કર્યા છે આવા પ્રભુની સ્તુતિ
કરના કવિ કહે છે કે અમને મુખની પૃષ્ઠિ આપ-ને આ સ્તવનમ
કવિએ વિવિધ ઉપમાઓ વડે પ્રભુનું જ્ઞાન અગ્ર પદ્યોનું છે

શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન—સ્તવન પહેલું

અચિરારો-અચિરના, અચિર-આગમ્ય, અમ્બી પદ-મોહ

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે કે જે દિવસે શ્રી અચિર દેવીના
પાં ત્રી શાંતિનાથ ભગવાનનું મુખ જોઈને મુખ પામી ! તે વખતે
ચિન્દ્ર-ગ્રામનાં ખખા દુખ દૂર મને તે પ્રભુ ! તમારમા મેલના ગુણો
એજો જગા પામી જણા છે તેને ઘીંટ મેલવવામા મમ ન મે દંડો

૪૮૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

અમૃત ગ્ધ આખ્યો તેનું મન ખીજ રસમા લાગે નહિ. તમારા સમ્યક્ત્વથી રસનો હું જાણવા વાળો છું, છતાં મેં ખાખ રૂપી ખરાખ ભોજન ધણા વખત સુધી સેવ્યું પરંતુ ફરી કદાચ કર્મના યોગે તેને એવવાનો વખત આવે તો પણ સમકિત ગુણ રૂપી અમૃતની ઈચ્છા તો તે જરૂર ફરીથી કરે તમારું ધ્યાન તેજ સમકિત છે, એજ જ્ઞાન છે અને એજ ચારિત્ર્ય છે એવી સમજણ પાપ નષ્ટ થાય છે અને ધ્યાન ધગનાર ધ્યેય સ્વરૂપને પામે છે હે પ્રભુ! તમારું અદ્ભુત સ્વરૂપ નિહાળીને ભગ્ન હવ અરૂપી પદ એટલે કે મોક્ષ મેળવે છે તે આશ્ચર્ય છે તમારી કૃપા તમો જ જાણો છો મારું મન ત્યાં પહોંચી શકતું નથી આથી શ્રી યજ્ઞોવિજય તમારું સ્મરણ અને ભજન કરે છે.

શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન—સ્તવન ધીજી

નયર-નગર; પાતિક-પાપ, તત્ત્વ-શરીર, સાધ્વી-આદસી, તિહુ અણુ-ત્રિભુવન, નિરવણી-ચક્ષિણીનું નામ

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનનાં માતા-પિતા, નગર લાઘન, કાયા, આયુષ્ય, સાધુ સાધ્વીનો પરિવાર યજ્ઞ, ચક્ષિણી વગેરેનો પરિચય આપ્યો છે સ્તવનની ભાષા સરળ અને સમજાય તેવી છે

શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન—સ્તવન ત્રીજું

મનમથ-કામદેવ, અકિચન-જેની પાસે કશું ન હોય તેવા; ચિન્ના-સ્થિરતા;

આ સ્તવનમા શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનનું સ્વરૂપે વર્ણવનાં કવિ સુકિતથી કેટલોક વિરોધા ભાસે રજુ કરી સાચી વસ્તુ દર્શાવે છે. કવિ કહે કે ‘હે પ્રભુ! તમે લોકોના મનનું રજન કરનારા અને કામદેવના બળનું બળ કરનારા છો, છતાં તમારા ચિત્તમા ગમદેવ નથી તમારે શિરે છત્ર છે અને દેવ દુદ્ધિ વાગી ગયા છે. આમ, તમારી દંકુરાઈ શાંતિ છે, છતાં તમે તો તદ્દત્ત અકિચન છો તમે

સમના, ગિયતા, ધૃતિ ઇત્યાદિ શ્રીઓને વગેલા છે છતાં તમે બ્રહ્મ-
ચારી છે તમે સસાર પ્રત્યે ગગ ધરાવનાર નથી, તમને દોષો પ્રત્યે
આસક્તિ નથી, મૃગ એ તમારું લાજન છે હે પ્રશુ ! કેવળા સિવાય
તમાગ ગુણોનુ વર્ણન કેણુ કરી શકે ?

શ્રી નેમનાથ જિન સ્તવન—સ્તવન પહેલું

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી નેમિનાથ લગવાનના માતાપિતા, નગર,
લજન, ઇત્યાદિ વર્ણવી ખીણથી માનમી કરી સુધીમાં નેમિનાથના
જીવનના મુખ્યસિદ્ધ પ્રસંગો વર્ણવ્યા છે અને એ પછી છેલ્લી ત્રણ
કડીમાં એમના સાધુ સાધ્વીના પરિવારનો અને એમના આયુષ્ય વગે-
રેનો પરિચય આપ્યો છે

શ્રી નેમનાથ જિન સ્તવન—સ્તવન બીજું

કુગ-મૃગ, વયણુડે, વચને, પતિ-પ્રતીતિ-વિશ્વાસ, વ્યાસ-સર્પ,
વિકલવતી-વિકાપ કન્ટી,

આ સ્તવનમા કવિએ ગાઢુલની નેમિનાથ પ્રત્યેની ઉક્તિ સ્વ-
કરી છે એ કહે છે કે હું આમી ! અનુક્ર પાને કાગળે તમે તોગણુથા
પાછા કર્યા તે વખતે તમને અનંક વડીયોએ વિનવ્યા, પરંતુ મારી
સાચેના નય લવના એવને અવગણી તમે પાછા આપ્યા, તેમા લગ્ન
માટે જોઈપામે યોગ્ય મુર્તિ જોવડાવવામા તો કઈ કેવ પડયો નથો ને !

હે નાથ ! જે મૃગથી ચન્દ્ર કલકિત બન્યો છે અને જે મૃગને
કારણે રામ અને સીતાનો વિયોગ થયો તે મૃગના વચન સાબળા
એના પ્રત્યે અનુક્ર પા આપી તમ પાછા આપ્યા ગયા છે એવી વાતની
પ્રતીતિ કોને થાય ? લોકો તો એમ જ માનવાના કે તમે મૃગની
દયાનુ માત્ર બદાન કાદયુ તમાગ પાછા આપ્યા જરાનુ કાગળ
કઈક બાજુ જ દેવાનુ જોઈએ હે નાથ ! મને તો એમ જ
લાગ છે કે જેને અનન શિદ્ધોએ બોગરી છે અને જે અનંક
મુમન્યોને પોતાના તરફ આકર્ષે છે એ રાધુનારી મુગતિ રૂપા સ્ત્રીએ
તમને બોગવ્યા હોવા એવું છે, માટે તમે માન કહ્યો નેન ઉનારી
નાખ્યુ છે. હે નાથ ! પ્રાંતિ વચી મહેલી જે, પા ! નિખાવવી આપવી

જેમ દેવોમાં છ, પર્વતોમાં મેરૂ પર્વત, પશુઓમાં સિંહ, વૃક્ષોમાં ચંદન, સુભદ્રોમાં કૃષ્ણ, નદીઓમાં ગંગા, ઉપવાનોમાં કામદેવ, કૃત્રીમાં કમળ, ગાનનોમાં ભરત ચક્રવર્તી, વ્યાખ્યાનોમાં અને કથાઓમાં જિન કથા, મત્રોમાં નવકાર મંત્ર, રત્નોમાં ચિતામણિ રત્ન, સાગરોમાં સ્વયં-શુરભાગ્ય સમુદ્ર, ધ્યાનોમાં શુદ્ધ ધ્યાન શોભે છે તેમ સમસ્ત મુનિઓમાં વામાદેવીના પુત્ર શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ શોભે છે.

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન-સ્તવન ધીજી

નિસના-તૃણ, સાગર-સાગર, તોર્ધ-તાંગે, ઉદ્ધાર, વન્વાનલ-વન્વાનલ, સમુદ્ર નાંચેનો અગ્નિ, નિમિગલ-મોટામાં મોટો મગરમચ્છ.

આ સ્તવનમાં કવિએ સમુદ્રના તોફાનનું ઉપર પ્રયાગ્ય છે શ્રી પાર્શ્વજિન પ્રભુને સર્વોર્ધીને કવિ દે છે કે આ બીજા ભવસાગરમાં ચાર કપાય રૂપી પાતાળ, તૃણાંકી પ્રયત્ન પવન, કામવાસનાંકી વડવાનલ, અસનંકી મગરમચ્છ, પ્રમાદંકી પિનાચ, અનીનિંકી વ્યતરી વગેરે તોફાનો મચાવી ત્રાસ આપા કર્યાં છે અને ધર્મંકી જલજલને વમળોમાં પ્રતિલગ્ને દુષ્ટવાની બીડ છે ત્યાં હે પ્રભુ નિમે અમાગ આ ધર્મંકી જલજલને ચલાવી મામે પાગ ઉતારે.

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન-સ્તવન ધીજી

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના માતાપિતા, નગર, સહય, દેવવર્ણ, આયુષ્ય, સાધુસાર્વજનિક પાંચાં, વગેરેનો પરિચય આપ્યો છે.

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન-સ્તવન પાદેજી

છોલ્લક જગ-છોલ્લક જગત્ આભોચિયુઃ પન્ન-પીન્ન દેવો, ગિન્ના-મોટો.

આ સ્તવનમાં મહાવાર જ્ઞાની પ્રજાની મુનિ દંતા કરિ દે છે કે તે પ્રભુ! આપના શુભ પણા મોટા છે એવું કાંઈ સંશયના માન દાનમાં નહીં અમો જરૂર છે અને મારી કાયા પરિત્ર થાય છે.

તમારા ગુણુ રૂપી ગગામા હુ ન્હાઉ છું અને એમાં નિર્મળ થાઉ
છું મને બીજી કશી પ્રતિતિ ગમતી નથી હુ અસ, હ મેશા તમારા જ
ગુણુ ગાયા કરુ એમ યાગ છે જેઓ ગગાબળમા સ્નાન કરે છે
છે તેઓ પછી બાબોચિયાના છીછરા અને ગદા પાણીમા જતા નથી
જેઓ માલતીના ફૂલની સુગધ લે છે તેનુ મન પછી બાવલિયા તરફ
ક્યાથી મોહે? તેવી રીતે હે પ્રભુ! અમારુ મન તમારા ગુણુમા લાગેલુ
છે, એથી જેઓ પરનારીમા આસકન થયેલા છે એવા બીજા દેવો તરફ
અમારુ મન ક્યાથી લાગે? હે પ્રભુ! તમે જ અમારી ગતિ છો,
અમારી મતિ છો, અમારા આશ્વનરૂપ છો, અમારા જીવનાધાર છો-
એટલે કે અમારે મન તમે જ સર્વસ્વ છો

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન-સ્તવન બીજુ

તૂકો-સતુષ્ઠ થગો, કામવટ-ઈચ્છાઓ પૂરી પાડનાર પાત્ર
માતંગ-હાથી

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી મહાવીર પ્રભુની સ્તુતિ કરતા કહે છે
કે હે સ્વામી! તમે અમારે માટે કલ્પતરુ, કામધેનુ સમાન છો તમારી
કૃપાથી અમારે આગણે અમીતૃષ્ટિ થવા લાગી છે બીજી અને ત્રીજી
કડીમા કવિએ શ્રી મહાવીર સ્વામીનાં માતાપિતા, નગર, લાજન વર્ણુ,
કાયા, આયુષ્ય વગેરે જણાવી એમના સયમના ગુણુગાન ગાયા છે
એ પછી કવિ કહે છે કે હે પ્રભુ! તમારા વચન રૂપી સાગરે ઝીલતો
એવો હુ મિથ્યાત્વને અને મોહને દૂર કરી ધર્મના પથ તરફ આવી
રહ્યો છું તમારા ગુણુને કારણે કુમતિરૂપી માતંગની હવે મને જરા
પણ બીક નથી

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન-સ્તવન ત્રીજુ

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે, “પ્રભુના દર્શનથી મારા દુઃખ
દૂર થયા છે” પછી કવિ વિનતી કરે છે કે હે પ્રભુ! હવે તમે મારા
મનમંદિરમા પધારો એ પછીની કડીઓમા કવિ એ મંદિર એટલે કે

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે મહેવી માતાના પુત્ર, જગતના આધાર સમા શ્રી ઋષભજિનેશ્વરની આજે આપણે સેવા કરીએ શત્રુંજય પર્વતના છત્રસમાન, નાભિ રાજના પુત્ર આજ સૂર્યના તેજની જેમ પ્રકાશી રહ્યાં છે એમની પાસે હું સેવક બનીને આવ્યો છું જિનેશ્વર ભગવાન સિવાય દાસને બીજા કોની આશા હોય ? પ્રભુના નયનપ્રસાદ માટે મારું મન આશા રાખે છે

શ્રી શાતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૪૩)

પદ્ય ૫૩-૭ ૫૩, શિવપુર-મોક્ષ, સુરતરુ-કલ્પવૃક્ષ, આહિલીયા-આવળિયો, પરિજન-પોતાની આસપાસના માણસો, અરિજન-દુશ્મનો, ભાવક-ભવનાં દુઃખો; ભાંજે-ભાંગે

આ સ્તવનમાં કવિ મેઘવિજયજી કહે છે કે શ્રી શતિનાથ પ્રભુ શાત મહારસના સાગર જેવા બધા સેવકની આશા પૂરે તેવા છે માટે તેમનું શરણુ સ્વીકારવું જોઈએ જેઓ સમતા પ્રત્યે મમતા રાખે છે એટલે કે પોતાના જીવનમાં સમતા ધારણુ કરે છે અને હૃદયમાં શાંતિ સધરી રાખે છે પ્રભુની મેવાથી તેઓના ભવના કષ્ટો બધાં દૂર થાય છે શ્રી શાતિનાથ પ્રભુએ પોતાના ગૃહવાસ દરમિયાન અઢળક ઋદ્ધિ ભોગવી અને મોક્ષસુખની સાથે તીર્થ કર પદની પણ સેવા કરવા લાગે છે તે કલ્પવૃક્ષની છાયા ત્યજીને આવળિયા તરફ દોડતા હોય છે પ્રભુને માટે તો સ્વજનો, દાસ અને દુશ્મનો બધા સરખા છે વળી તેમને માટે તો રાજ અને રક પણ સરખા છે કારણુ કે તેઓ તો વિતરાગ દશા ધરાવનારા અને મેઘની જેમ સમતા રસથી ભરપૂર છે,

શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૪૪)

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી નેમિનાથ ભગવાનનો મહિમા બતાવે છે અને પોતાનો ઉદ્ધાર કરવા માટે પ્રભુને અરજ કરે છે કવિ કહે છે ધણા લોકો તમારા પ્રત્યે રાગ ધરાવનારા છે. પણ તમારો સેવાનો જોગ બધાને મળતો નથી

શ્રી શાનિનાથ સ્તવન (પૃ ૧૪૮)

નિદુ લોચ ત્રણે લોક, અદનિસિ-સ્ત્રિચગન, હેનઈ-હેનથી.

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે કે શ્રી શાનિનાથ પ્રભુ મનમાં આવીને વમેલા છે એ વરમ થાય તો પણ એમને બૂધ્યા બૂધી શકતા નથી રાતદિવસ, મુતા ભગના આપણે આ ત્રણે લોકના નિવસ સમાન આપણા અતગ્યામીને સ્ત્રિથી દૂર કરી શકતા નથી એમના સ્વરૂપનુ નયનથી દર્શન કરના હૈયુ આનદથી હિમગય છે બ્યાગે દૂર હોઈ છુ ત્યાગે તમાગ દર્શનની ઈચ્છા થાય છે, પરંતુ હે પ્રભુ ! તમે જે મારી આદ્ય કાલો, એટલે કે મને તમારા શબ્દો લો તો મારા મનની બધી ઈચ્છા કળીશુત થાય માટે હે પ્રભુ ! મારા પર દયા લાવી દર્શન આપો.

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (પૃ ૧૪૯)

સમય-અગન, નાટલા-નાથ, ચૂડ પડઈ-મૂલ થાપ ખાય;
પિમ્પડા-પિથુન-આડી કરનાગ, સકઈ-સકન કહે, પરચ લગન-પાગ-
કાનુ ધર લગાવનાગ; પરકજુ-પરગજુ

આ સ્તવનમા કવિ શ્રી વૃદ્ધિવિજયે ગજુલની ઉક્તિ મૂકી છે અન્ય સ્તવનોમા જેવા મળતી ગજુલની ઉક્તિ કરતા આ ઉક્તિ થોડી લુહી પડે છે કારણ કે આમા ગજુલે સસારના રાગદોષ, ઈર્ષ્યા, ખટપટ વગેરેની વાત કરી છે ગજુલ કહે છે, “ હે નેમિનાથ પ્રભુ ! હે સાગન ! મારી વાત આભજો હે પ્રભુ હું તમારા પર વારી ગઈ છુ પરંતુ તેમ કરવામા મે કંઈ બૂલ કરી નથી, જે મુચ્ચનન હોય, જોળા હોય તે બૂલ કહે જે ચતુર માણસ હોય તે તો ખીજનની આડી કરેલી વાતથી પ્રેરાઈને પણ બૂલ કરી એમે. આડી કરનાર દેવતાળા માણસો ખીજનું વર લાગવા માટે ખોડખાપણુ બતાવતા હોય છે. આ જગતમા પરગજુ માણસો બહુ જ વિરલ હોય છે પણ પારકાનુ ધર લાગનારા

તો કરાડો માણસો હોય છે. જે માણસોને પોતાને વિગેગ પીડતો હોય છે તે માણસો ખીજના સંગોગની અદેખાઈ કરતા હોય છે. આ કળિકાળમાં આવા અદેખા લોકો ઘણા હોય છે. પરંતુ હે પ્રભુ ! જે શુભ અને અવશુભનો આપ ચતુરાધિપૂર્વક વિચાર કરી જોશો તો તમે મારી વિનતી જરૂર માનશો "

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૫૦)

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે, " હે પ્રભુ ! આ તારા જે અરજ કરે છે તે તમે સાંભળો. જે મને આપ આપના ચરણની સેવા કરવા માટે આપની ખાસે રાખો તો હું પ્રેમથી તમારો સેવા કરું.

હે પ્રભુ ! હું ક્વિસરાત મનમાં તમારી આશા રાખું છું કે જેથી મારે માથે ખીજ કાઈ પરવા હોય નહિ. હે સાહેબ, મેં તમારું ચરણ લીધું છે તેથી હવે ખીજો કાઈ મારા મનમાં વસતો નથી. જેમ કલ્પવૃક્ષ મળ્યા પછી માણસને કચરો ગમતો નથી તેમ તમને સેવ્યા પછી ખીજો કાઈ દીડે મારું સારું લાગતો નથી. જેમણે ગંગાજળ મળ્યું છે તેમને ચરસાદના પાણીથી સંતોષ કેમ થાય ? મેં અનેક દેવો જોયા છે, પણ તેમાં તમે તો અનુપમ છો. તમારી તુલના ખીજની સાથે થઈ શકે તેમ નથી, માટે જ, હે પ્રભુ ! મેં તમારા સત્પરચરણનો આશ્રય લીધો છે

શ્રી વીરજિન સ્તવન (પૃ. ૧૫૦)

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી ગદિવિજયજીએ શ્રી ગૌતમરામનીના શ્રી મહાવીર સ્વામી પ્રત્યેના અનુપમ રાગ અને વિરહભાવનાનું વર્ણન કર્યું છે. શ્રી ગૌતમ સ્વામી કહે છે કે હે પ્રભુ ! તમે મને જોખાને જોખાઓ. અત્યાર સુધી મને કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત ન થયું તે તમારા પ્રત્યેના અનુ રાગને કારણે જ ને ? હે પ્રભુ ! અત્યાર સુધી તમે મારા પર મહેર કરી કરીને મારી તમારા પ્રત્યેની મમતા વધારી પણ આ અવસરે જ તમે મારાથી અંતર રાખ્યું અને મારું કાર્ગ સિદ્ધ ન કરી આપ્યું. તમે મારા શુરુ દત્તા અને હું તમારો સિષ્ય દત્તા એ વાતનો હવે શો

૪૯૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

અર્થ રહ્યો ? તો પણ હે સ્વામી ! જ્યાં સુધી તમે જવાજ નહિં આપો ત્યાં સુધી હું તમારો જ જાપ કરી કરવાનો.'

૧૬. શ્રી આઞ્ચિકુશલ

શ્રી ત્ર્યપભજિન સ્તવન (પૃ ૧૫૩)

અહિ-સાપ નાગ, સાયર-સાગર, રીપ,-છીપ, જલદ-વાદળ,
વલ્લભ-પ્રિયતમ, રેવા-અહી નદીના અર્થમા,

આ સ્તવનમા કવિને ત્ર્યપમદેવ ભગવાનની સ્તુતિ કરતાં કેટલીક સુદર ઉપમાઓ આપી સ્તવનને અલકૃત કર્યું છે. કવિ કહે છે નાગ અને ચંદન, શકર અને ગંગા, કમળ અને ભમરો, સાગર અને ચન્દ્રમા, ગોતી અને છીપ, વાદળ અને મોર, વૃક્ષ અને પાખી, વિરહિણી અને પ્રિયતમ, હાથી અને નદી ઇત્યાદિ વચ્ચે પરસ્પર પ્રેમને લીધે જેમ એકાત્મ ભાવ રહેલો છે તેમ હે પ્રભુ ! તમારો અને અમારી વચ્ચે એકાત્મભાવ રહેલો છે, કારણ કે અમારું 'ગનહું' તમારા પ્રત્યે મોલ્યું છે હે પ્રભુ ! જગતના સકળ જીવોને તારણ કરવાને એક તમે જ સમર્થ છો ! તમારા ગુણસકીર્તનથી અમારી જીવા સકળ અને પવિત્ર થઈ છે અને અમારાં પાપ દળ્યાં છે

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ ૧૫૪)

હરખિત-હર્ષિત, આનંદિત, પદ-વસ્ત્ર,

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે કે શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુ સાથે ચિત્તાહુ અમારું વિધાયુ છે. તેમાં કઈ ફેર થઈ શકે તેમ નથી તેમનું સુક્રમળ નિરૂપમ અગ નીરખતા લોચન આનંદ અને ધન્યતા અનુભવે છે કવિ સરખામણી આપતા કહે છે કે આખાનું અમૃતકળ મૂકીને આકડો જેમ કોઈ ન ખાય, તેમ, હે પ્રભુ ! આપની મનોહર મૂર્તિ છાડીને બીજાને કાણુ લાજે ? જેમ મજાકના રગનું વસ્ત્ર ગમે તેટલી વાર ધોવાં છતાં રંગ જતો નથી તેમ જેનું જ્યાં દિલ લાગ્યું હોય તે ગમે તેટલા

ઉપાય કરવાં છતાં ટળતું નથી હે પ્રભુ ! હું તમારી પાસે યાચક
બનીને આવ્યો છું તો મને નિરાશ ન કરશો પ્રેમથી દિલાસો આપીને
મારી આશા પૂર્ણ કરો

શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ ૧૫૫)

પાવસ-વર્ષો,

આ સ્તવનમા કવિએ વિરહિણી રાગુલતુ ચિત્ર દોર્યું છે નેમિનાથ
ભગવાન રથ ફેરવી ચાલ્યા ગયા એ સખી મારફત સાંભળતાં રાગુલ
મૂર્છા પામી, ચેતનરહિત થઈ ધરણી પર ઢગી પડી એની આખમાથી
આંસુની ધારા ચાલવા લાગી પછી વિલાપ કરતી તે કહેવા લાગી કે
“ હે વાલ્મીકી ! તમે મારામાં એવા શા અવગુણ જોયા કે મને તરછોડીને
ચાલ્યા ગયા ? નિર્દોષ અખળાનો ત્યાગ કરવામાં તમારી શૈલા નથી
હે નાથ ! હું મનમા એમ ધારતી હતી કે મારો હાથ જાલવાને એક
તમે જ યોગ્ય છો ! માટે હું તમારી આટલી બધી આશા રાખતી
હતી પરંતુ તમે મને છોડીને સાવ નિરાશ કરી દીધી છે એથી
સસરાજીને મારો ચાલ જોવા ન મળ્યા મને સાસુજીના પાસે પડવાનું
ન મળ્યું અને દિયરાને મારા હાથની સુશડી આખવા ન મળ્યા ” અંતમા
કવિ કહે છે કે વિરહિણી રાગુલે વૈગમ્ય ધારણ કર્યો અને પીયુ પહેલા
મોક્ષ સંચરી આ સ્તવનમા કવિએ રાગુલના મુખમા મૂકેલી કલ્પના
શ્રી લાવણ્યસમયના નેમિનાથ સ્તવન (ખીજુ) મા આવતી એ પ્રકાર-
ની કલ્પનાની આપણને યાદ અપાવે છે.

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ ૧૫૬)

આ એક સાદી રચના છે તેમા કવિ પાર્શ્વનાથ ભગવાનના
માતાપિતાનાં નામ અને જન્મસ્થળનો પરિચય આપી કહે છે કે “ હું
પ્રભુ ! તમારા દર્શનથી આજનો દિવસ ધન્ય બન્યો છે તમારા અનંત
શુભેને યાદ કરતા પાર આવે તેમ નથી દિવસ, ગત, સના જગતાં

૪૯૨ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

તમારા જ ગુણો દિલમાં ગાઉ છું હે સ્વામિ ! હું બીજું કંઈ જ માગતો નથી મારી એટલીજ અરદાસ છે કે આપના જેવી પદવી મને પણ મળે । ”

શ્રી મહાવિર સ્તવન (પૃ ૧૫૭)

પરપદા-પર્વદા, સહા, જ્યોતિર્જન ગામિણી-જેજનો સુધી સંભાળતી પાણી, સુપસાય-સુપ્રસાદ કૃપા,

આ સ્તવનમાં આરભતી કડીઓમાં શ્રી મહાવીર પ્રભુ સમોવસ-રણમાં બેસી દેશના આપે છે તે પ્રસંગનું ચિત્ર કવિએ દોર્યું છે. દેવતાઓ કુસુમવૃષ્ટિ કરે છે વાજિત્રો વાગે છે દેવાગનાઓ સોળ શણગાર સજીને નાટક કરે છે એ પ્રભુનું સ્મરણ કરતા મનની ઈચ્છાઓ સિદ્ધ થાય છે, વિદ્વેનો દૂર થાય છે એવા પ્રભુને જન્મ આપનાર ત્રિશક્તિ માતાને ખરેખર ધન્ય છે

૧૭. શ્રી તત્ત્વવિજયણ

આ કવિની ચોવીસીની હસ્તપ્રત ન મળવાથી ઋષભદેવ સ્તવનની પહેલી અને મહાવીર સ્વામિ સ્તવનની છેલ્લી કડી, જે છપાએલા અંથમાંથી મળી છે, તે અહીં આપી છે

૧૮ શ્રી જીવનવિજયણ

શ્રી આદિનાથ જિન સ્તવન (પૃ ૧૬૧)

મધુકર-લમરો, અછે-છે, વિસાવાવીસ-વિશ્વાસ, નદ-પુત્ર; આદિકરણ-કેટલીક બાબતોમાં પહેલ કરનાર, સુત-પુત્ર

આ સ્તવનમાં કવિએ પ્રભુની મૂર્તિની મોહકતાનું અને પ્રભુ પ્રત્યેના પોતાના પ્રેમનું આલેખન કર્યું છે કવિ કહે છે-હે પ્રભુ ! મારા મનરૂપી લમરો આપના ગુણરૂપી ફૂલ તરફ મોહ્યો છે તે હવે જીડાઓ જાડે તેમ નથી હે પ્રભુ ! આપની મૂર્તિ અમૂલ્ય છે, અને એને જોતા નયન ઠરે છે. આપને મલવા મને ધણી આશા છે, પરંતુ મારા કર્મો વચ્ચે આવે છે અને મને અટકાવે છે તો પણ મને

૪૯૬ જેન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

રાજુલ હો છે, માગે રથ ઈચ્છેલાં મુખ અને આનંદ આપનાનું
કલ્પવૃક્ષ જેવો છે, દામણગારો છે શુભવાળો છે એમને સંખોલી
ગજુલ હો છે કે હો પ્રભુ! તમારો રથ પાછો વાળો જો અને તજવાની
જ તમારો વૃન્નિ દત્તી, અને જો શિવપદની તમને આટલી બધી
હોવા દત્તી તો પછી માગ જેવી એક આધિકારની કૃપેક્ષા કરવાની થુંસ
તમે કેમ કરી? મનકામ કે તમારે મગપણુ કરતા પહેલા પૂરતો વિચાર
કરવો જોઈતો હતો તેને અસંજ તમે તો પાણી પીવા પછી ઘર પૂછવા
જેવું કરો છો, પરંતુ એ ર્ષ કામ ન આવે

કવિ હો છે કે ગજુલે આપેલા આવા ઉપાસંભથી કંઈ
એના ભગવાર કરે આવ્યા નહિ એટલે એમને વદન કરવાની ઈચ્છા
કરી રાજુલ પોને ગિરનાર પર્વત પર ગઈ ત્યાં એજે સયમત્રન ધાવણુ
કર્ણુ અને એજે મોક્ષપદ મેળવી અનુપમ મુખ મેળવ્યું ગિતેશ્વર
પ્રભુની મુનિ કરતા કરતા એજે પોતાના સમ્યક્ત્વને ઉજાવ્યો કર્ણુ.

શ્રી પાર્શ્વનાથ ગિત સ્તવન (પૃ ૧૬૩)

નિધાન-અંશન; પાપનિર્દહન પાપ નષ્ટ કરનાર, નદન-પુત્ર,
મુર-દેવો;

કવિએ આ સ્તવન પોતાના સમય ૧ દિવસી લાપ મા લખ્યું છે.
એમા તેમજે પાર્શ્વનાથ પ્રભુના સ્તવનની કેટલીક દરીઓ આપી કર્ણુ
છે કે પૂર્વ લવતા પુણ્યના પ્રજાવથી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના નર્ગન દ્વં
પામી શક્યો છું અશ્વમેન અને વામાદેવીના આ પતોતા પૂત્રનું
મનોરુ સ્વપ્ન જોઈ દેવો પણુ એના પ્રતે મોહી ગયા છે નીલરંગગાળા
પ્રભુ ન્યા મિગગતા હોય છે ત્યાંથી લય, ગોદ વગેરે દમેશાં દૂર
લગના હોય છે કમંડના મદને ગાળી નાખનાર નથા કમંડના રોવને
દૂર કરનાર, એવા પ્રભુ ચાર કમંદૂર કો દેવક જ્ઞાનપામ્યા એગ
શ્રી પાર્શ્વ પ્રભુના પસારથી મે અનુભવ જ્ઞાનનો રસ પાંધો.

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ ૧૬૪)

હેજે-હેતથી, વસ્ત્રલ-નાથ, મન્થર-મત્સર; ઈર્ષ્યા, તુઠ્ઠ-તુષ્ટ,
રાજી થાય;

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે હવે મહાવીર પ્રભુ સાથે
જેમ જેમ હું નિકટતા અનુભવું છું તેમ તેમ મારી જન્મજ, ઉપા-
ધિગો વગેરે દૂર થતી જાય છે. હે પ્રભુ ! આપ મને મળ્યા એ મારું
ગોટું સૌભાગ્ય છે. હું આપની નિરંતર સેવા કરીશ. મારા ઉપર કૃપા
કરી હે નાથ ! તમારા જે સપતિ છે તેવી મારી પણ સપતિ થજો
એટલે કે સયમ વ્રત ધારણ કરી, કેવલ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી આપે જે
સિદ્ધિ મેળવી છે તેવી સિદ્ધિ મને પણ મળે એવા મારી અભિલાષા છે
હે પ્રભુ ! દિવસરાત, સૂતા બેસતાં મને આપનું જ ઝમરણ થવા કરે
છે માટે મને જુલો જતા નદિ મે મદ, મત્સર વગેરે અસદ્ વૃત્તિ
ઓનો ત્યાગ કરી આપનું ઝગમગ કયું છે અને આપને પ્રાર્થના કરી
છે તમે મને રીઝો તો મને ઘણી મોટી સપતિ મળી છે એમ હું
કહી શકું

કળાગતી કડીઓમાં કવિએ પોતાના ગુણોનો ઉલ્લેખ કર્યો છે.
અને શ્રી રાણપુરમાં રાયત ૧૭૩૮માં પોતે ચોમાસુ રહ્યા ત્યારે આ
ચોવીગોની રચના કરી હતી એમ જણાવ્યું છે આપણા જૈન કવિ-
ઓમાં કૃતિને અતે રચના સાન મુગક તાલદોમાં લખવાની એક
મૌલિક પદ્ધતિ છે તેનો ઉપયોગ આ કવિએ પણ કર્યો છે એમને
૧૭૩૮ ન વખતના ધનિ = ૧ મુનિ = ૭, શકરના લોચન = ૩
અને પર્વન = ૮ એમ સમજવામાં આવે તો આપણી છે

૧૬. શ્રી મેઘવિજયજી

આ કૃતિની ચોવીગોની દગ્ધપ્રત ન મળવાથી તેમની ચોવીગો
સાત આપણે અમારું નામો એ ચોવીગોની કળાગતી પદ્ધતિનો જોઈને
મંત્રણથી અમારો તે અપી આપણે

કળશ (પૃ. ૧૬૬)

ગાયતા-ગાતા, જિનરાગી-જિનેશ્વર ભગવાન પ્રત્યે અતુરાગ ધરાવનાર, ચઉમાસી-ચોમાસુ, રયા-રહા; ગિર્યા-મોટા, સીસ-શિષ્ય, પ કજ-કમળ, મધુકર-ભરો, ઘો-આપો, સુખ-સુખ

કળશની પ કિતઓમા કવિ આ સ્તવનોની રચના કરી તેની માહિતી આપે છે કવિ કહે છે કે વજ્રપુર નગરમાં પારેખ આસ કરણુના આગ્રહથી મે જિનસ્તવનની રચના કરી છે સવત ૧૭૩૬ મા મેધવિજયજી વજ્રપુર નગરમા ચોમાસુ રહ્યા ત્યારે તેમણે સકલ સધને સુખકર એવી આ ચોવીસીની રચના કરી જે સાંભળતા અને ગાતા જન્મ પાવન થાય છે અને પાતકો દૂર થાય છે અતની બે કડીમા કવિએ પોતાના ગુરૂ શ્રી ગગવિજય અને એમના ગુરૂ શ્રી લાભવિજયનો પરિચય આપ્યો છે અને કહ્યું છે કે આ ચોવીસ તીર્થકરોની સ્તુતિ આપણને ઘણું માગણિક સુખ આપે

૨૦ શ્રી નયવિજયજી

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (પૃ ૧૬૭)

આ સ્તવનમા કવિ શ્રી નયવિજય શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનની સ્તુતિ કરતાં કહે છે કે મોક્ષસુખ મેળવનાર પ્રભુને નીરખીને દેવો અને માનવો ખૂબ હર્ષ અનુભવી એમને પ્રણામ કરે છે અને એમના ગુણગાન ગાઈ, એમનું ધ્યાન ધરી આનંદથી રાસ ખેલે છે કવિ કહે છે કે જેમણે પ્રભુનાં દર્શન થયા છે અને જેમણે સ્વમુખે એમનું સ્તવન-સકીર્તન કર્યું છે તેમનો અવતાર ખરેખર ધન્ય થઈ ગયો છે ઋષભદેવ પ્રભુ તો મોક્ષ સુખના આપનારા, અનેક ગુણોના ભંડાર, અરે ! સુખની ખાણ જ છે એમ જાણી લાવિકજનોએ એમની સેવા કરવી

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૬૮)

તસ-તેના, ત્રુઠા-પ્રસન્ન થયા, ખિણુ-ક્ષણ,

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે શ્રીશાંતિનાથ પ્રભુની મનમા ઉમગ આણીને સેવા કરવી એ પણ એક દહાવો છે જેઓ ક્ષણ માત્ર પણ પ્રભુની સેવા કરે છે તેમની ઈચ્છાઓ પાર પડે છે એવો પ્રભુનો મહિમા છે, પ્રભુની સેવા કરનાર પોતાના જન્મ સફળ બનાવી જાય છે માટે હમેશાં પ્રભુની સેવા કરવી જોઈએ

શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૬૯)

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે 'હે ભવિકજનો! કામદેવરૂપી હાથીને હરાવનાર સિંહ જેવા, ધૈર્યમાં મેરૂ પવંત જેવા, બ્રહ્મચારી-ઓના રત્ન જેવા, જેમનાં ગુણગાન કરતા પાર ન આવે અને જેમનું દર્શન થતા હૃદયમાં આનંદ પ્રગટે એવા, અને મનોકામનાઓ પૂરી કરવામાં કલ્પવૃક્ષ જેવા, યાદયા કુળના શાણુગાર શ્રી નેમિનાથ ભગવાનને હમેશાં ભાવથી વંદન કરવાથી પરમ ઉચ્ચ આનંદ મળે છે'

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૭૦)

કામગવિ-કામધેનુ, પરિ-જેમ, ભલો-સુદર, સનર-તેજરવી

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે 'હે ભવિકજનો! જેમનું શરીર ભૂરા કમળ જેવું ગોભે છે જેમનું તેજ સૂર્યની જેમ પ્રકાશે છે જેમના કાનનાં કુંડળો અને માથાનો મુગટ સૂર્ય, ચન્દ્ર અને તારાઓના તેજની માફક ચળકે છે, જેમણે અનંત જ્ઞાન મેળવીને મોક્ષસુખ મેળવ્યું છે, જેમને જોતાં જ હૃદયમાં આનંદ થાય છે અને જેઓ આપણી ઈચ્છાઓને કલ્પવૃક્ષની જેમ પૂરી પાડે છે એવા, આપણાં પાપરૂપી અધિકારને દૂર કરનાર સૂર્ય જેવા શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ અમારું કાટિ કલ્કાણુ કરો.

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૧૭૧)

ચરણાંબુજ-ચરણરૂપી કમળ, સૌસ-શિષ્ય, કલિમલ=કર્મ રૂપીમેલ

આ સ્તવનમા કવિ શ્રીવીર જિનેશ્વરને સમ્રોધીને કહે છે, ' હે પ્રભુ તમાગ દર્શનથી મને ધણો ધણો આનંદ થાય છે. તમારા ગુણ રૂપી ગંગાજળમા મારા મનરૂપી હંસ સ્નાન કરી પોતાના મલિન કર્મ રૂપો મળતો નાશ કરી નિર્મળ થાય છે હે પ્રભુ ! કૃણ જ્ઞાનરૂપી લક્ષ્મીના કથ બનીને મન વાછિત અનંત સુખની તમને પ્રાપ્તિ થઈ તેથી તમારો માનવ ભવ સકળ થયો છે, મારી પણ એજ મનો કામનાઓ છે જે તમેજ પાર પાડી શકો એમ હો હે પ્રભુ ! નમારી મેવા કરતા કરતા હું તમારા મનમા વસુ એ મોટી વાત છે પરંતુ હું ઈચ્છુ છું કે તમે મારા મનમારાત દિવસ વસો હે સ્વામી ! તમારા ચરણ રૂપી સ્થાનની મારી મેવા જરૂર સકળ કરજો મારી આશા પૂરી પાડને '

કૃણશની કડીઓમાં કવિ શ્રી નયવિજયજી કહે છે કે જિનેશ્વર પ્રભુનાં ગુણગાન કરતા મન નિર્મળ થાય છે અને મન વાછિત રિદ્ધિ સિદ્ધિની પ્રાપ્તિ થાય છે સવત ૧૭૪૬મા જિન્નનપુરમા (જિનાબદર) આ ચોવીસીની રચના ગુરુના પસાયે કરી.

૨૧ શ્રી દાનવિજયજી

શ્રી આદિનાથ જિન સ્તવન (પૃ ૧૭૩)

સુવિદ્યાણુ-પ્રભાત, લાણુ-સૂર્ય, સહકાર-આખો; ગેહ-ધરે

આ સ્તવનમા કવિએ બાદીધટ લગવાનના દર્શનથી પોતાને યથેલા અપૂર્વ આનંદને વ્યક્ત કર્યો છે, કવિ કહે છે, મંગલવેલી વધારવાને જે જિનેશ્વર મેઘ સમાન અથવા તો જલની ધારા સમાન છે એવા આદિનાથ પ્રભુનો આધાર મને સદ્દલાગ્યે મળ્યો છે જગતના બધેવરૂપ જિનેશ્વર પ્રભુ ત્રણે ભુવનના લોકોને તારનાર છે. આજ પ્રભુરૂપી સૂર્યનો ઉદય થવાથી આજનો દિવસ સકળ થયો છે. બીજી ઉપમા આપતાં કવિ કહે છે કે આજ મારે આગણે આખાનું વૃક્ષ

કશ્યું છે અથવા બીજી રીતે કહીએ તો આજ મારા પાસા સળવા પડ્યા છે, અને તેથી જગતમા જયઘર વર્ત્યો છે, આગળ કવિ કહે છે કે આજે જાણે મારા ઘર પર મોતીડાનો વરસાદ થયો છે. અથવા મારા હાથમા ચિનામણિ રત્ન આવ્યું છે જાણે મારે ઘેર બેકા ગંગા આવી છે આજ હૃદયમા સમુદ્રની ભરતીની જેમ હર્ષની ભરતી થઈ છે. પ્રભુનું દર્શન કરતા હું ખોનો દાહ દુર થઈ ગયો છે

શ્રી શાંતિનાથજીન સ્તવન (પૃ ૧૭૬)

સ્વ-અગ્નિ; પ્રવાહ-પ્રવાહ, સુધ-ગાથા પડિતો; પખે-વિના; વહ્નિ-અગ્નિ

આ સ્તવનમા કવિ શ્રી શાંતિનાથ જિનેશ્વરની મૂર્તિનો પ્રસાદ વર્ણવે છે કવિ કહે છે, “હે પ્રભુ ! તમારી સુખરૂ, મોટી મૂર્તિ અમૃતની જેમ દૃઢ દર્શનાર્થ છે એ જોતા મનનો બધો જ સત્તાપ મટા જાય છે, જેમ મેઘ વરસાત વરતો સ્વ સમી જાય છે તેમ જેમ ગંગાનો પ્રવાહ નિઠિ પરથી જીનગી બધે જ પોતાનો સાથ આપે છે, તેમ પ્રભુનો સમનાસરૂપી અમૃતનો પ્રવાહ આજે દિનામા ઝરે છે એ દેખી, ન્યભાવગત કે ગતિગત વેર પશુ ગમી જાય છે. એમા ગમ કે દેખતું શિદ્ધ સન્નિધિ પાત્ર જેવા મળતુ નથી, પ્રભુની મૂર્તિમા ગગનપતો અભાવ છે તેથી જાતા, સુસુધ માગુએ અટકળ દે છે કે અગ્નિ વિના પુમાડા કયાથી નીકળે પ્રભુની મૂર્તિ દેવદેસાગનાએ પ્રેમથી નિદ્રાળે છે પણ તેમનામા નવનાર વિકાર પાત્ર જન્મતો નથી એવી સમનાવાળી એ મૂર્તિ છે. આવી લોચાતર મદનાતુ ચિનમા ચિનવન કરતા મદાસ દર્શક ને આવી અટકળા જેવી, અવ્યક્ત મૂર્તિનું દર્શન કરતા નયન આનંદ અનુભવે છે

શ્રી નેમનાથ જિન સ્તવન (પૃ. ૧૭૫)

અગ્નિ-અગ્નિ; દગ્ધાપ-નેવ મનુષ્ય, બિજામાટે-નિજામા, નપતા-સ્વપ્ન, દય-પ્રેમા, મદ-કિતો, ક્ષાન્-સુદ્ધ, કિપાદ-એક ઝેરી વદા, -કદુક-કરુણ, વિપાક-અદી પાત્રામના અર્થમ, જિહ્વી-ગ્રંથિ,

નશ્વરતા પર લાર મૂઠી સયમનુ મદત્વ કવિએ સમજાવ્યું છે કવિ કહે છે, “આ સસાર અસ્થિર, અનિત્ય સ્વરૂપનો છે પતંગનો રંગ જેમ કાણે કાણે પલટાય છે, એટલે કે એ જેમ સાચો નથી હોતો અથવા બાહ્યગરની બાહ્ય જેમ જૂઠી હોય છે તેમ સસારની માયા જૂઠી છે આકાશમા જેમ મેઘ ધનુષ્ય એક કાણુ દેખાય છે અને કાણુમાં જ અદૃશ્ય યદ્ જાય છે તેમ આ જીવનનું રૂપ પણ ચચલ છે એનો ચટકા ચાર દિવસનો જ હોય છે. પછી તો એ પણ આદ્યું જાય છે કવિ બીજી એક સરખામણી આપતા કહે છે કે જેમ કોઈ માણસને સ્વપ્નમારાંજ્ય કરવાનું મળે અને જેમાં હાથી, ઘોડા, કિલ્લો મહેલ વગેરે બધું જોઈ આનંદ આનંદ અનુભવે, પણ પછી જ્યારે જાગે ત્યારે પોતે એકલો જ હોય તેવી રીતે ઋદ્ધિ કે સપત્તિનો કે યૌવનનો ગર્વ કરવો નકામો છે કિંપાકના ફળ દેખીતા બહુ જ સરસ લાગે છે અને એનો સ્વાદ પણ બહુ જ મીઠો હોય છે પરંતુ એ ઝેરી હોવાથી અતે માણસનું મૃત્યુ થાય છે તેવી રીતે સ્ત્રી સાથેનો સંબોગ તરત સુખ આપનારો પણ અતે કડવો દુઃખદ રસનો સ્વાદ અખાડનારો છે આ સસારને આવો ઝોળખી, શિવાદેવીના પુત્ર નેમિ કુમાર રાજ્ય, સ્ત્રી અને ઋદ્ધિ છોડીને ચાલ્યા ગયા અને પોતે ઋષિ થયા મુનિ યદ્ધને એમણે પોતાનાં કર્મ અપાવી શિવસુખ પ્રાપ્ત કર્યું. કવિ દ્વાનવિજય કહે છે કે એ પ્રભુનું નામ લેતા ભવસાગર તરી જવાય છે

શ્રી પાર્શ્વનાથ જિન સ્તવન (પૃ. ૧૭૬)

તરુ-વૃક્ષ, જલધર-વાદળ, જલધિ-સમુદ્ર, સવિ સર્વ, સુગ-તરુ-કલ્પવૃક્ષ, સજ્જ-જલવાળા, જલદ-મેઘ, જસ-જેમની, સૌદા મિત્રી-વીજળી, રવ-અવાજ, પન્નગ-નાગ, પલાય-નાસી જય; દિનરાય-સૂર્ય.

આ સ્તવનમા કવિએ જિનેશ્વર પ્રભુને વૃક્ષનું પોષણ કરનાર જલધર તરીકે, જગતના ગુરુ તરીકે અને ભવસાગર પાર કરાવનાર જહાજ તરીકે ઝોળખાવ્યા છે એવા પ્રભુનાં મને આજ દર્શન થયા

૫૦૨ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

મહાવીર સ્વામીને, પેતાના સન્ન મનોરથ પૂરવા માટે આ ચિન્તિ કરી છે

૨૨. શ્રી જ્ઞાનવિમલસૂરી

શ્રી આદિજિન સ્તવન-પહેલું (પૃ ૧૮૨)

આ સ્તવનમાં શ્રી આદિનાથ ભગવાનની સ્તુતિ કરી છે અને એમનો મહિમા દર્શાવ્યો છે.

શ્રી આદિનાથ જિન સ્તવન-ખીજી (પૃ ૧૮૨)

આ સ્તવનમાં કવિએ પહેલી ચાર કડીમાં પ્રભુના પૂર્વ ભવો ગણાવ્યા છે (૧) ધન નામના સાર્થવાહ (૨) યુગલિક (૩) સૌધર્મ નામના પહેલા સ્વર્ગમાં દેવ (૪) મહાઅગ નામે રાજા (૫) ઇશાન નામના ખીજા દેવેન્દ્રમાં લક્ષ્મિતાગ નામના દેવ (૬) વજ્રજ્ઞ નામે રાજા (૭) યુગલિક (૮) સૌધર્મ દેવેન્દ્રમાં દેવ (૯) વૈષ્ણ (૧૦) અચ્યુત દેવેન્દ્રમાં દેવ (૧૧) વજ્રનાભ નામે ચક્રવર્તી (૧૨) સર્વાર્થસિદ્ધ નામના વિમાનમાં અને ત્યાંથી (૧૩) ઋષભદેવ તરીકે તેઓ અવતર્યા પછીની કડીઓમાં કવિએ શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનના મુખસિદ્ધ પ્રસંગો વર્ણવ્યા છે તીર્થ કરોના પૂર્વ ભવો વિગતે જેમાં વર્ણવાયા હોય એવા સ્તવન ભાગ્યે જ જોવા મળે છે એ રીતે આ કવિના સ્તવનો એક જુદી જ ભાત પાડે કે કવિએ તીર્થ કરોના પૂર્વ ભવો વર્ણવ્યા છે તે અંગે વગરે માહિતી માટે જિજ્ઞાસુઓએ તે તે તીર્થ કરોના ચરિત્ર વાંચવા

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન-પહેલું (પૃ. ૧૮૩)

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુનો મહિમા વર્ણવતા કહે કે એમના નામથી અક્ષય સુખ મળે છે, શાંતિ મળે છે, દુષ્ટ દરિદ્રતા મટે છે, મિથ્યામતિ કે જ્ઞાતિ દૂર થાય છે. તેઓ રાગરહિત હોવા છતાં લોકોના ચિન્તને રીઝવે છે પ્રભુ આમ બની જ રીતે સહાય થાય છે. એમના ગુણ ગણતાં પાર આવે એમ નથી

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન-ખીજી (પૃ. ૧૮૪)

આ સ્તવનમા કવિએ પહેલી સાત કડીમા શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનના પૂર્વ ભવો વર્ણવ્યા છે (૧) શ્રીષેષુ રાજ (૨) યુગલિક (૩) સૌધર્મ દેવલોકમા દેવ (૪) વૈતાલ્ય પર્વત ઉપર અમિતતેજ રાજ (૫) પ્રાણુત દેવલોકમા દેવ (૬) મહાવિદેહમા અપરાજિત નામે બળદેવ (૭) અચ્યુત કલ્પમાં ઇન્દ્ર (૮) વજ્રયુત્ર નામના ચક્રવર્તી (૯) ત્રીભુવૈશ્વકમા દેવ (૧૦) મેવરથ નામે રાજ (૧૧) સર્વોર્થ સિદ્ધિમાં દેવ અને ત્યાગી (૧૨) તીર્થ કર શ્રી શાંતિનાથ આમ એમના બાર ભવ કવિએ વર્ણવ્યા છે પછીની કડીઓમા કવિએ એમનો પરિચય આપ્યો છે.

શ્રી નેમિનાથ જિન સ્તવન-પહેલું (પૃ. ૧૮૫)

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી નેમિનાથ ભગવાનના આગળના ભવો વર્ણવ્યા છે (૧) ધન નામે રાજ (૨) સૌધર્મ દેવલોકમા દેવ (૩) ચિત્રગતિ નામનો વિદ્યાધર રાજ (૪) માહેન્દ્ર દેવલોકમાં દેવ (૫) અપરાજિત નામે રાજ (૬) આરણ્ય દેવલોકમા દેવ (૭) શંખ નામે રાજ (૮) અપરાજિત વિમાનમાં દેવ અને નવમા ભવમા શ્રી નેમિનાથ તીર્થ કર. આગળના આઠે ભવમાં નેમિનાથ અને રાજુલ પતિ પત્ની હતાં એથી એમની પ્રીતિ આઠ ભવથી ચાલી આવતી હતી. છેલ્લી કડીમા કવિએ શ્રી નેમિનાથ ભગવાનના માતા પિતા, લાઝન વગેરેનો પરિચય આપ્યો છે

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન-બીજી (પૃ. ૧૮૬)

શિવસુદરી-મુક્તિ રૂપી સુદરી

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી નેમિનાથ ભગવાનનો મહિમા વર્ણવ્યો છે અને રાજુલ સાથેના એમના પ્રસંગનો નિર્દેશ કર્યો છે

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન પહેલું (પૃ ૧૮૭)

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ અને કમઠના પૂર્વ

ભવે વર્ણવ્યા છે. (૧) પહેલા ભવમાં, જ્ઞાણદ્રીપમાં પોતનપુરમાં અરવિદ નામે રાજાના પુરોહિતને કમઠ અને મરુભૂમિ નામે એ ભાઈઓ હતા. બીજા ભવમાં તેઓ અનુક્રમે કર્કુટ સર્પ અને હાથી થયા. (૩) ત્રીજા ભવમાં તેઓ અનુક્રમે પાંચમી નરકમાં અને સહસ્રાર દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થયા. (૪) ચોથા ભવમાં પહેલો સર્પ અને બીજો કિંગ્મુવેગ નામનો વિદ્યાધર થયો. (૫) પાંચમી ભવમાં પહેલો પાંચમી નરકે અને બીજો અન્યુત કલ્પમાં દેવ થયો. (૬) છઠ્ઠા ભવમાં પહેલો પશ્ચિમ મહાવિદેહમાં સિદ્ધ થયો અને બીજો વજ્રનામ નામે રાજા થયો. (૭) સાતમી ભવમાં પહેલો સાતમી નરકે ગયો અને બીજો મધ્ય ઐવેયકમાં દેવ થયો. (૮) આઠમી ભવમાં પહેલો પૂર્વ મહાવિદેહમાં સિદ્ધ થયો અને બીજો સુવર્ણબાહુ નામે ચક્રવર્તી થયો. (૯) નવમી ભવમાં પહેલો ચોવી નરકે ગયો અને બીજો પ્રાણુત કલ્પમાં દેવ થયો અને (૧૦) દસમી ભવમાં પહેલો કમઠ થયો અને બીજા તીર્થંકર પાર્શ્વનાથ થયા. કમઠનો શુભ અગિયારમે ભવે મેઘકુમાર દેવ થયો તેણે પાર્શ્વનાથ પ્રભુને વૃષ્ટિનુ કળ્પ આપ્યું અને એ રીતે વૈર રહિત થયો.

સાતમી કડીમાં કવિએ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના માતાપિતા, લાછન, નગરી, દેહવર્ણ વગેરેનો ઉલ્લેખ કર્યો છે અને છેલ્લી કડીમાં ભવસમુદ્ર તારવા માટે તેમને અરજ કરી છે.

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન-બીજું (પૃ ૧૮૭)

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે, “હે પ્રભુ ! જેમ બપોરે વાદળ વિના બીજા કશાને યાચના ન કરે, તેમ હુ તમારા વિના બીજા કાંઈ આગળ યાચના કરું નહિ” કવિ પ્રભુની કૃપાની યાચના કરે છે અને પોતાની વહિત આશા સફળ કરવાની વિનંતી કરે છે.

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન—પહેલું (પૃ ૧૮૮)

આ સ્તવનના કવિ કહે છે કે શ્રી વદ્ધમાન જિનવરના ધ્યાનથી

વર્દમાન જેવા થયા છે, સાચુ સુખ પમાય છે. તેઓ જગતના પ્રાણાધાર છે જેઓ તેમની કૃપાથી સુન્દરસ પામી શીતવતા અનુભવે છે તેઓનો જન્મ કૃતાર્ય યથો સમજવો છેદની ક્ષીમાં કવિએ પ્રભુનાં ચરણ કમવતી હમેશાં મેવા કરવાની મળે એવી પ્રભુને યાચના કરી છે.

શ્રી મહાવિર જિન સ્તવન-મીઠું (પૃ ૧૮૯)

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી મહાવીર સ્વામીના પૂર્વ ભવો વર્ણવ્યા છે. (૧) નયસાગ્ર નામે પ્રામથિતઃ (૨) સૌધર્મમા દેવ (૩) મરીચિ (૪) પાંચમા દેવલોકમાં દેવ (૫) કૌશિક નામે બ્રાહ્મણ (૬) સૌધર્મમાં દેવ (૭) પુષ્પમિત્ર નામે બ્રાહ્મણ (૮) પહેલા સૌધર્મ કલ્પમાં દેવ (૯) અગ્નિદ્યોત નામે બ્રાહ્મણ (૧૦) બીજા દેવલોકમાં દેવ (૧૧) અગ્નિ નામે બ્રાહ્મણ (૧૨) ત્રીજા દેવલોકમાં દેવ (૧૩) ભાગદ્વાજ નામે બ્રાહ્મણ (૧૪) ચોથા દેવલોકમાં દેવ (૧૫) સ્થાવરક નામે બ્રાહ્મણ (૧૬) પાંચમા દેવલોકમાં દેવ (૧૭) ત્રિશ્વમુતિ નામે યુવગજનો પુત્ર (૧૮) શુક દેવલોકમાં દેવ (૧૯) ત્રિપુલ નામે વાસુદેવ (૨૦) સાતમી નગ્દે નારકી (૨૧) સિદ્ધ (૨૨) ચોથા નરક પૃથ્વીમા નાગી (૨૩) પ્રિયમિત્ર નામે ચક્રવર્તી (૨૪) સાતમા દેવલોકમાં સર્વાર્થસિદ્ધ નામના વિમાનમા દેવ (૨૫) નદન નામે ગર્ગપુત્ર (૨૬) પુષ્પોત્તર વિમાનમા દેવ (૨૭) તીર્થંકર શ્રી મહાવીર ત્યામી કવિએ આ દરેક ભવ કેટલા વરસનો હતો તે પણ સાચે સાચે જણાવ્યું છે

અગિયારમી ક્ષીમાં કવિએ શ્રી મહાવીર સ્વામીના માતા પિતા નગ, લછન વગેરે જણાવ્યા છે

વંશગ્થ પદ

સિન્ધુ-ગંગા, ગમ્યા-જોયા, ચીવર-ગંગા,

સિન્ધુ નિના જન્મ ગયા નીવડે છે, માટીમા મળી જાય છે એ આ સાગી અને દૂધી છતાં અમરકારક રચનામા કવિએ જણાવ્યું છે

જલધર-વાદળ, મહીધર-પૃથ્વીને ધારણ કરનાર, નિગુણ-ગુણહીન;
આરાહે-આરાધે, શિવ સુખ મોક્ષ સુખ

ઋષભદેવ અને શાંતિનાથના સ્તવનમા કવિએ પોતે પ્રભુને વિનંતિ કરી છે, પરંતુ આ સ્તવનમા કવિએ રાજુલને પ્રભુને વિનંતિ કરતાં વર્ણવી છે રાજુલ કહે છે, ‘હે સ્વામી ! હું તો તમારી ભવોભવની નારી છું તો તમે મારી પ્રીતિ વિસારીને, રથ ફેરવીને મને છોડીને કેમ ચાલ્યા જાઓ છો ? મારી પુરાણી પ્રીતિ છોડીને તમે તોરણથી કેમ પાછા ચાલ્યા ? મારા અપરાધ વગર મને શિક્ષા કેમ કરો છો ? અડધેથી વ્રત લઈ વનમાં જવાનો અર્થ શો ? એક વાર પ્રીતિ કરી તે કેમ તોડી શકાય ? જેની સાથે પ્રીતિ જેડી હોય તે છોડવાથી અપજશ મળે છે જેનાથી જશ મળે તે, પ્રભુ ! કરવું જોઈએ. એક વાર કહેલું કામ કરી જાણવું જોઈએ જે ઉત્તમ પુરુષો જ આદરેલું કાર્ય છોડી દે તો પછી પૃથ્વીને ધારણ કરનાર મેરૂ પર્વતની પાળે અચલતાની કેવી રીતે અપેક્ષા રાખી શકાય ? જે તમારા જેવા સજ્જનો પોતાના કર્તવ્યમાં ચૂકે તો પછી વાદળ પણ પૃથ્વી પર ધારા વર્ષાવવાનું પોતાનું કર્તવ્ય કેમ ન ચૂકે ? જે નિગુણ માણસો પોતાનો ધર્મ ભૂલે તો તેનો ત્યાગ કરી શકાય નિર્ગુણ માણસો સાથે પ્રીતિ ન નબી શકે. પણ તમારા જેવા ગુણવાન માણસો જે ભૂલી જાય તો પછી જગતમાં હવે કોને જઈને કહેવું ? એકપક્ષી પ્રીતિ જે કાઈ નિભાવે તો તેનો અવતાર પણ ધન્ય થાય છે આમ કહી રાજુલ નેમિનાથને ગિરનાર પર મળી અને ત્યાં સયમ વ્રત ધારણ કરી મોક્ષસુખ પામે છે શ્રી કેશરવિજયજી કહે છે કે છેવટના મનના મનોરથ કલ્યા

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૯૭)

નેહ-રનેહ, મહીલય-પૃથ્વી, વગ્તાવણ-પ્રવર્તવનાર, દિનરાજ-સૂર્ય;
વરણ-વર્ણ-રંગ, અવર-ખીખ, સજલ-પાણીથી ભરેલું;

આ સ્તવનમા કવિ પાર્શ્વનાથ પ્રભુને સંબોધીને કહે છે, “હે

૫૧૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

કળશ પછી આ કવિ કેશવમિલે ગ્રંથેલા સુકિતમાલાના રૂઝ
છદ્દોમાથી પહેલો અને છેલ્લો છદ્દ અહીં આપવામાં આવ્યો છે.
પહેલા છદ્દમાં કવિ કહે છે કે સદલ કર્મોને વાગનાર મોક્ષપદના
અધિકારી, કેવળજ્ઞાન ધરાવનાર તાર્થક-ભગવાનની જે કોઈ પૂરા
લક્ષિતલાવથી મેવા કરે છે તે સુખ પામે છે

છેલ્લા છદ્દમાં કવિ કહે છે કે સંસારના વિપયનણા સુખોને
અત્યંત અચળ અને નાશવત જાણીને જે એનો ત્યાગ કરે છે અને
પોતાના કર્મો ખપાવી, કેવળજ્ઞાન પામી મોક્ષ સુખ પ્રાપ્ત કરે છે તે
માણુન આ સંસારમાં ખરેખર ધન્ય અને છે

૨૪ શ્રી માર્ણિકેયવિજયજી

શ્રી ઋષભદેવ સ્તવન (પૃ ૨૦૨)

સત્ગુ-તેજસ્વી, પ્રાહુણા-પગેણો, અમહિઅ-અમારે, ગેદરે-ધેર.
આ સ્તવનમાં કવિ ઋષભદેવને પ્રાર્થના કરે છે કે હે પ્રભુ !
આપ પગેણા તરીકે અમારે ઘેર પધારો, અમે તમારી સાચી રીતે
સેવા કરીશું માત્ર મન આપના દર્શન માટે અત્યંત આતુર બન્યું
છે આપના દીક્ષર-આપનો દેખાવ જોવા માટે મારી આખડી ખૂબ
અપેક્ષા ગમે છે હું ધડી ધી એક જાસે તમને સભારું છું.
આપની મનોહર વેશ સમી મૂર્તિ વધારે પ્રગળી રહી છે, શૈલી ગદી
છે, લક્ષ્મીનોના મનની વાઠનાળે પૂરવા માટે જાણે રૂપતરુના
અંતુ જેવી છે તમારી સચે પ્રીત ગાખવાથી, એક તમારી જ રેક
ધાગવાથી આત્મા નિર્મલ થાય છે અને સારી રીતે યશ પમાય છે હે
પરમ પ્રરુપ પરમેશ્વર ! હે જગતના નાથ, જગતના બધું ! હું આપને
હાથ જોડીને પ્રણામ કરું છું

શ્રી ગાતિનાથ સ્તવન (પૃ ૨૦૩)

અગિવ-અલ્પાણુદારી, અશુભ, નરેસર-નરેશ્વર, સાર-ઉત્તમ,
મૃગનાદલ-મોતી, રાણી-કલ

કવિ કહે છે કે શ્રી શાંતિનાથ જિનેશ્વરની સેવા કરતા ધરમા શાંતિ સ્થપાય છે, માવથી આરાધના કરવાથી અશુભ અને અદૃશ્યાણુકારી વસ્તુઓ નાશ થાય છે, એવા સરસ અને સહુણા શ્રી શાંતિજિનેશ્વર છે. ગજપુરનગરના રાજા, વિશ્વસેન રાજાના કુલમા, અચિન માતાની કુળે જન્મેલા પ્રભુનાં નયન કમલની પાખડી જોવા છે, એમની કાયા કેશરના વળ્લુ જોવી છે એમના મુખનું દર્શન અત્યંત મનોહર છે. મસ્તકે મુગટ ઝોભે છે, કાને ઉત્તમ કુણ પહેયાં છે, હાથમા રત્ન-જડિત કડા છે અને ગળામા મોતીનો દાર છે. આવા અકલ્પનીય સુખ ભોગવનાર ભગવતને પ્રણામ કરુ છુ

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (પૃ ૨૦૮)

સખલર્ષ સાજગ્યુ - મોટા સાજન સાથે, પોદતિ-પહોચી, મેદરે શિખર

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે, સૌરીપુર નગરમા સમુદ્રવિજય નામના રાજા છે તેમની રાણી શિવાઈવો જાણે બીજી નહીં હોય જેણે છે તેમની કુળે કમળના તળાવના દસ જેવા નેમિકુમાર અવતર્યા જ્યાંયાગઓમાં નિખર અમાન, યાદવ વંશના મુગટ સનાન એવાશ્રી નેમિકુમારનો વિવાદ જલક્રોડ કરતા કરતા ત્રાદૃશુનો ગોપીઓએ મનાવ્યો

ઉગમેન રાજાનો કુવની મનુષ્ય માથે નેમિકુમારના લગ્નનું નક્કી કર્યું ગોટી જન લર્ષ પ્રજા લગ્નના ગાડાના તોળે આવ્યા પગ ને અમથે પથઓના પોદાર ગાંભળી પાછા ચલાવ્યા અને એમનો અમ લાંબા મનુષ્ય એમની પાખડી આલા અને ગિલાન પગ પાછાથી, ત્યાંથી તેને નેમિ-માટે મળિ મળ રમ પહોચાડી

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ ૨૦૯)

પર જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથની સ્તુતિ કરી છે. કવિ કહે છે કે પુરુષાદાની એવા પાર્શ્વનાથ પ્રભુને હું હમેશાં પ્રણામ કરું છું. પ્રત્યક્ષ પરચો પૂરવાવાલા એવા ઇન્દ્ર પ્રભુનો સેવા કરે છે પૂર્વના પુણ્યની કૃપાથી હું પ્રભુ! તમારા દુર્લભ દર્શન મને થયા છે, હૃદયની કુપજો આનંદથી ડોલવા લાગી છે, મારા નયન અમૃત અનુભવવા લાગ્યા, એ દર્શનથી રોગ, શોક, ચિંતા, દુઃખ દારિદ્ર્ય, સંકટ વગેરે નષ્ટ થઈ ગયા, ઉપદ્રવ, આપત્તિ અને ધણા ભારે અશુભ કર્મો પણ દૂર થયા હે પ્રભુ! આપનું દર્શન અમૃતના પાન કરતા પણ મીઠું છે. મારી પુણ્યદશાનો હવે ઉદય થયો છે અને તેથી મારા પાપનો ચૂરો થયો છે. મને મનવાંછિત ઋદ્ધિ પ્રાપ્ત થઈ છે અને એથી હું અધિકાવિક્ક આનંદ અનુભવવા લાગ્યો છું.

શ્રી વીરજિન સ્તવન (પૃ. ૨૦૫)

પર્મ-પરમ, મહિર-મહેર-કૃપા, સમરથ-સમર્થ, રાય-રાગ્ન, સિદ્ધાર્થ-સિદ્ધાર્થ, પેખી-ખેંધ, લલિ-લક્ષ્મી, જ્ઞસ-જ્ઞેમનુ, વિરાજતો શોભે છે, સપ્રતિ-વર્તમાન સમયમાં, ચરમ-હેલ્લા, સિસ-શિખ

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે, 'હે મારા પરમ કૃપાળુ પ્રભુ! તમે મારા ઉપર કૃપા કરો. દીન ઉપર દયા કરવાને તમે સમર્થ છો. મારી ચરજ સૂણીને, માગ ઉપર દયા કરીને મને દર્શન આપો. હું સિદ્ધાર્થ રાજના પુત્ર! આપનું મુખ દેખીને હું આનંદ અનુભવું છું. તમારા ચરણ કમળ નિહાળતા મારા પાપ દૂર થાય છે. પ્રભુનું લાંછન કેસરી સિંહ છે અને પ્રભુનો દેહ કેસરી વર્ણનો ગોત્ર છે. પ્રભુની કૃપાથી ધરે મગલ લક્ષ્મીનો નિવાસ હોય છે. હું ત્રિશલા માતાના વીર પુત્ર! આપ વૈય ગુણમાં મેરૂ પર્વત મના છો, અને ગાંધીયમાં સમુદ્ર જેવા છો. આવા પ્રભુ મુનિજનોના મનમાં વસેલા છે. વર્તમાન સમયમાં જ્ઞેમનુ શાસન છે એવા હેલ્લા જિનેશ્વર પ્રભુને વદન કરું છું.

૫૧૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમનો કાવ્ય પ્રસાદો

ખીજ ચાર કડીમા માલિની રાગમાં રચના આપી છે. એ બનેમા કવિએ રાજુલના મુખની ઉક્તિ વર્ણવી છે પહેલી રચનામા રાજુલ કહે છે કે હે નાથ ! તમે તોરણે આવેલા પાછા ન ચાલ્યા જાઓ એથી લોકોમા તમારી હાસી થશે તમે આવ્યા ત્યારે લોકોને કેટલો બધો આનંદ થયો હતો પરંતુ પશુઓના પોકાર સામળી તમે એકદમ ઉદાસીન બની ગયા

ખીજ રચનામાં રાજુલ કહે છે કે મારા નાથને મળવાની મને ધણી હેશ છે જે કોઈ મારા પતિને મનાવી લાવશે એને હું ધણી ધણી વધામણી આપીશ

છેવટે રાજિમતિ શ્રી નેમનાથનું ધ્યાન ધરે છે અને તેમનું ધ્યાન ધરતા પરમ આનંદ પદ એટલે મોક્ષ પામે છે

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ ૨૦૯)

સારદ-શરદ ઋતુમા, મહિયલિ-પૃથ્વીમા,

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે કે શ્રી ચિન્તામણિ પાર્શ્વનાથ પ્રભુ આ પૃથ્વીમા ખીજ કોઈ પણ દેવ કરતા અધિક શોભે છે સૂર્યના કિરણોના સમૂહ જેવી તેજસ્વી એમની મનોહર મૂર્તિ છે, એમનું મુખ શરદ ઋતુના સોહામણા ચન્દ્ર જેવું છે એમનું નાગનું લાછન ચિત્તને ગમી જાય એવું છે પ્રભુની મૂર્તિની જ્યારે આગી રચવામા આવી હોય છે ત્યારે ફૂલોના જાણે મહેલમા બેઠેલા હોય એવા અને દેવો, માનવો, અમુરો એના ખારણામા બેસી જાણે એમની સેવા કરતા હોય છે. એવા પ્રભુનું દર્શન કરનાર ખરેખર ધન્ય બને છે

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ ૨૧૦)

ત્રેમલ્લક્ષણા લક્ષિતના ગાનાર નરસિહ, મીરા, દયારામ વગેરે કવિઓએ બાલ કૃષ્ણનું અવનવી રીતે વર્ણન કર્યું છે તેની યાદ અપાવે એરા આ સ્તવનમાં કવિએ મહાવીર સ્વામીની બાલ્યાવસ્થાનું

વર્ણન કર્યું છે ત્રિશક્તિ માતાના લાડિલા પુત્રનાં મુખ, આંખ, નાક હોઠ, માથે હીરાજડિત ટોપી, ગળાનો હાર, કાનનાં કુડલ, કપાળનું તિલક, બાજુબધ, કેડનો કંદેરો, પગની ઘૂઘરી વગેરેનું કવિએ વર્ણન કર્યું છે.

૨૬. શ્રી મુખસાગરજી

શ્રી ઋષભદેવ સ્તવન (પૃ ૨૧૧)

કુલ મંડળ-કુલની શાલા. પયસયા-પાયસો, માન-માપ, જીવિત-આયુષ્ય, જસ-જેમનું, નયરી-નગરી, જક્ષ-યક્ષ; વાનિ-વાને, રગે; ઈષાગ-ઈક્ષ્વાકુ,

આ સ્તવનમાં કવિએ ઋષભદેવ ભગવાનનાં દેહ, લાજન આયુષ્ય, નગરી, યક્ષ, શાસન દેવી, માતા પિતા, વશ વગેરેનો ઉલ્લેખ કર્યો છે આ બધી વિગત જિજ્ઞાસુએ ઋષભદેવ ભગવાનના જીવન ચરિત્ર-આથી જોઈ લેવી

શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન (પૃ ૨૧૨)

વનિ-વાને વર્ણ, નયર-નગર; તાય-તાત, પિતા; આય-આયુષ્ય; જખખ-યક્ષ, સહસ-હજાર, મુણીદ-મુનિઓ; અગાહ-અગાધ

આ સ્તવનમાં પણ કવિએ શ્રી શાંતિનાથ તીર્થંકરનાં લંછન, આયુષ્ય, દેહ, યક્ષ, શાસન દેવી વગેરેનો ઉલ્લેખ કર્યો છે, જેની માહિતી જિજ્ઞાસુએ શાંતિનાથના ચરિત્રમાંથી જોઈ લેવી

શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ ૨૧૩)

નેહમ્યુ-સ્નેહથી, દિનમણિ-સૂર્ય, અણુગાર-સાધુ, આપઈ-પોતે;

આ સ્તવનમાં પણ કવિએ શ્રી નેમિનાથ ભગવાનની મુખ્ય મુખ્ય આત્મતોનો પરિચય આપ્યો છે છેલ્લી બે કડીમાં કવિએ નેમિનાથને પ્રશુઓ પ્રત્યે જીવજોડી દયાનો ઉલ્લેખ કર્યો છે, અને કહ્યું છે કે પારકાને સુખ આપવાથી તેઓ પોતે અવિચલ સુખ પામી શક્યા. પોતાના ભોગ કર્મનો હવે ઉદય નથી એમ જાણતાં તેમણે પરણ્યા વગર વ્રત લીધું હતું.

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ ૨૧૪)

તનુ-શરીર, અહિ-સાપ, નાગ, ગિર્યા-મોટા, સાહુણી-સાધ્વી
ભવદવ-ભવરૂપી અગ્નિ,

આ સ્તવનમાં કવિએ પાર્શ્વનાથના જીવનની માહિતી આપી છે.
છેલ્લી બે કડીમાં કવિ કહે છે કે હું પ્રભુ ! જેમ આપે સર્પને બચાવ્યો
તેમ મને પણ ભવદળમાંથી ઉગારો કે જેથી મને પરમ આનંદ થાય.
જે તમારી આરાધના કરે છે, તેને સમ્યક્ત્વનું ફળ મળે છે.

શ્રી વીરજિન સ્તવન (પૃ ૨૧૪)

સાહુણી-સાધ્વી, પડિલોહઈ-પ્રતિભોધે, ઉપદેશ આપે, પ્રવહણુ-
વહાણુ

આ સ્તવનમાં પણ શ્રી મહાવીર સ્વામીની સુપરિચિત બાબતોનો
કવિએ ઉલ્લેખ કર્યો છે અતમા કવિએ પોતાને ભવ સાગરમાંથી
તારવાને માટે પ્રભુને પાર્થના કરી છે

આમ એકદરે જોતા આ કવિએ પોતાની ચોવીશીના દરેક
સ્તવનમાં માત્ર તીર્થ કરનો પરિચય કરાવ્યો છે. ખીજા કવિઓની રચ-
નામાં જે અવનવા ભાવ જોવા મળે છે તેવા ભાવનું આલેખન આ
કવિની રચનામાં જોવા નથી મળતું કવિએ આ પાંચે સ્તવનમાં
તીર્થ કરોનો પરિચય આપતી જ પંક્તિઓ લખી છે કળશની કડીઓમાં
કવિ કહે છે, જેમની સેવાથી સમ્યક્ત્વના ગુણની હમેશા વૃદ્ધિ થાય છે
એ સેવા હું દિવસ રાત અને ભવોભવ માણુ છું મેં જે આ સ્તવનોની
રચના કરી છે તે, બાળક જેમ માતાપિતા આગળ કાલી વાણીમાં
બોલે તે પ્રમાણે કરી છે કવિશ્રીએ તેર બોલથી ભગવાનની સ્તવના
કરી છે એ તીર્થ કરોના ગુણનું જે કોઈ ભાવથી ધ્યાન ધરે તેના
ભવોભવનો ભય ટળી જાય છે

૨૭ શ્રી ઋષભસાગરજી

શ્રી ઋષભ જિન સ્તવન (પૃ ૨૧૭)

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી ઋષભ દેવને જિનનાયક, સુખદાયક, જગનાયક, વગેરે વિશેષણોથી સળોધી એમના દર્શનની અને એમના પ્રસાદની યાચના કરે છે એ માટે કવિ દિવસ રાત પ્રભુનું નામ જાપે છે અને બીજા ડાઘ દેવની આરાધના કરતા નથી

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ ૨૧૮)

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુને અરજ કરી પોતાને ઉધ્ધારવાનું કહે છે કવિ પ્રભુના ગુણો સભારે છે અને કહે છે કે સૂતા જાગતા હે નાથ ! હું તમારું બધાનું ધનુ છું હવે કવિ કહે છે કે તમે કુડકપટ કરનારા ધુતારાને તારો છો તો એક મને જ કેમ વિસારો છો ? તમારૂં તારક પિંદ સભારીને મને જરૂર તારજો એમ પ્રભુના અરજીને નમસ્કાર કરી વિનતી કરે છે

શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ ૨૨૦)

આ સ્તવનમાં કવિએ વિરોધાલાસો આલેખન કરી શ્રી નેમનાથ ભગવાનનો મહિમા વર્ણવ્યો છે કવિ કહે છે કે હું પ્રભુ ! તમે આખા જગતના મનનું રાજન કરો છો અને છતાં તમે નિરજન છો, તમે ત્રણે જુરનની પ્રભુતાના ભોગી છો અને છતાં તમે જોગીધર કહેવાયો છો તમે એક ડાડી પણ લીધી નથી અને છતાં તમે દાતાર શિરોમહિ કહેવાયો છો, તમે સ્વપ્નામાં પણ મોખ કરતા નથી અને છતાં અનિદ્રાને સહારનાર કહેવાયો છો એ તે કવિ પોતાના મનોરથ પૂર્ણ કરવા માટે પ્રભુને અરજ કરે છે

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ ૨૨૧)

દલિદ-દરિદ્રતા, અજ્ઞા-જ્ઞાતી મજ્જન-મોખનું શમકર-સમજન

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે, " હું પ્રભુ ! મને જીવનના મને અનંત સુખ મો છે મેં તમારું બધું અવલોકન કર્યું છે કે

૫૧૮ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

તમેજ મારા આત્માના આધાર છો. તમારા સિવાય બીજા કોઈ દેવની આરાધના હું કરતો નથી બીજા દેવોને લજીને હું તમને કેમ લજવાવું ? કે કું લગાડયા પછી મુખે હું કાદવ કેમ લગાડું ? હાથી પરથી ઊતરી ખચ્ચર પર શું કામ બેસું કામધેનું મળ્યા પછી ઘરમાં બકરી લાવીને શું કામ બાધું ?

શ્રી મહાવીર સ્તવન (૫ ૨૨૨)

આ સ્તવનમાં કવિ રૂપક શૈલીથી વસતના ઉત્સવને વધાવવાનું કહે છે અને પછી પ્રભુના મુખનું દર્શન કરી સસારના સર્વતામ શમાવવાનું કહે છે

૨૮. શ્રી વિનયકૃશણજી

આ કવિની ચોવીસીની આખી હસ્તપ્રત મળી ન હોવાથી તેમાંથી અહીં એક જ સ્તવન આપવામાં આવ્યું છે

શ્રી પાર્શ્વનાથ જિન સ્તવન (૫ ૨૨૪)

સુવિસેસ-સુવિશેષ, સનેહી-સ્નેહી, પરવેસ-પ્રવેશ; પરસંસ—
પ્રશંસા,

પાર્શ્વનાથ ભગવાનની સ્તુતિ કરતાં કવિ કહે છે, “મારા પરમ સ્નેહી જિનેશ્વર ભગવાન કાશી દેશમાં, વાણુરસી નગરમાં વિચરે છે, જ્યાં પાપનો ત્રિલકુલ પ્રવેશ થઈ શકતો નથી, અશ્વસેન રાજા અને વામા રાણીના આ પુત્રની દેવો પણ પ્રશંસા કરે છે પ્રભુનું લાંછન નાગ છે અને પ્રભુનો દેહ નીલવર્ણો છે એમનો પ્રભાવ સૂર્યસમો તેજસ્વી છે અને એમનું દર્શન ચિત્તને હિતકારી છે પ્રભુએ શુભ મુહૂર્તે વડના વૃક્ષ હેઠળ કાલિસગ્ગ ધારણ કર્યો તે વખતે કમઠે આવી મેઘની વૃષ્ટિ કરી, પરંતુ ધરણે આવી પ્રભુને એ વૃષ્ટિમાંથી બચાવ્યા તે સમયે પ્રભુને કેવળજ્ઞાન થયું. પ્રભુનું પૂનમના ચન્દ્ર જેવું મુખ નિહાળતાં આનંદ થાય છે

૨૯. શ્રી કાંતિવિજયજી

સુજ સવેલીની ૪ થી ઢાલ (પૃ. ૨૨૬)

શ્રી કાંતિવિજય ગણિએ સુજસવેલી ભાસ નામની પોતાની રચનામાં ઉપાધ્યાય શ્રી યશોવિજયજીના જીવનનો પરિચય આપ્યો છે. એ ભાસમાંથી લેવામાં આવેલી ચોથી ઢાલમાં આરભમાં યશોવિજયજીની રચનાઓનો પ્રશંસા કરી પછી તેઓ સંવત ૧૭૪૩માં ડોહોઈમાં ચોમાસુ રહ્યા હતા અને ત્યાં સ્વર્ગવાસી થયા હતા તેનો પરિચય કવિએ આપ્યો છે આ ભાસ ' શ્રી યશોવિજયજી સ્મૃતિ ત્રય ' માં પ્રગટ થયો છે અને ત્યાં વર્તમાન મુનિશ્રી યશોવિજયજીએ એનો અનુવાદ પણ, ટિપ્પણ સાથે આપેલો છે

શ્રી ઋપલ જિન સ્તવન, શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન અને સંવેગ રસાયણ બાવનીની પ્રશસ્તિ—આ ત્રણે રચનાઓ અહીં સંપૂર્ણ ન આપતા એની છૂટક થોડીક કડીઓ આપવામાં આવી છે જે કડીઓ આપવામાં આવી છે તે સરળ છે

૩૦. શ્રી હંસરત્ન

શ્રી ઋપલ જિન સ્તવન (પૃ ૨૩૧)

જંગમ-હરતા કરતા, નરિદ-રાગ, જાત-પુત્ર, પ્રમુખ-મુખ્ય; પાણુ-પાણિ, હાથ, વાણુ-વાણી, પચમ હાથ-મોક્ષ

ઋપલદેવ પ્રભુની સ્તુતિ કરતા આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે પોતાના બધા જ વાંછિત સુખ મેળવવા માટે હરતા કરતા કરતા કલ્પ વ્રક્ષ સમાન શ્રી ઋપલ દેવની સેવા કરવી જોઈએ મહદેવીના પુત્ર અને ભગત તથા બ્રાહ્મીના પિતા તરીકે વિખ્યાત એવા ઋપલ દેવની સેવા પૂર્વ લવના પુણ્યના પ્રતાપે મને મળી છે અને મારા લવનુ દુ ખ ઝોણુ થયું છે.

ખીછથી સાતમી કડી મુખીમાં કવિએ ઋપલ દેવનો પચ્ચિય સરળ ભાષામાં આપ્યો છે છેવટે કવિ શ્રી ઋપલદેવની સેવા લલોચન મળે એવી પ્રાર્થના કરે છે

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ ૨૩૨)

અભિરામ-સુદર, પદ્મ-મોહ, અનૂર-અમકરુ, તેજસ્વી, સુદર.

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે કે શ્રી શાંતિનાથ જિનેશ્વર શરણાગત માટે રૂડા આધાર છે ગુણોના આવાસ સ્થાન જેવા તેઓ ધણા ઉપકારી છે ભવોભવનો તાપ દૂર કરવા માટે જાણે જલની ધારા જેવા છે

ખીજી, ત્રીજી અને ચોથી કડીમાં કવિએ શાંતિનાથ પ્રભુએ પોતાના પૂર્વ ભવમા, મેઘરથ રાજાના અવતારમાં પારેવડાને જે રીતે બચાવ્યું તે પ્રસંગનું વર્ણન કર્યું છે ત્યાંથી પછી ત્રીજી ભવમાં તેઓ અગ્નિરા રાણીની રૂપે જન્મ્યા તેનો કવિએ ઉલ્લેખ કર્યો છે અને છેલ્લી બે કડીમાં તેમની દીક્ષાનો, કેવળજ્ઞાનનો, સધની સ્થાપનાનો અને મોક્ષે સિધાવ્યાના પ્રસંગનો કવિએ નિર્દેશ કર્યો છે એક દરે કવિની ભાષા સ્પષ્ટ અને ભાવવાહી છે

શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ ૨૩૩)

વિમાસો-વિચાર કરો,

આ સ્તવનમા રાજુલ નેમિનાથને સમોધીને કહે છે 'હે નાથ ! તોરણથી રથ ફેરવીને હવે કેમ મને છોડ આપીને પાછા ચાલ્યા જાવ છો ? આપણી પ્રીત તો આઠ આઠ ભવની છે, છતાં તમને મારા પર સ્નેહ ન થયો ? હું તો તમારા પર વારી ગઈ છું' હે સ્વામી ! જેનો પાલવ પહેલાં જાણ્યો હોય તેને પછીથી કેમ તરછોડાય ? તમને બાહ્ય ગ્રહાની લાજ છે તેનો પણ તમે વિચાર કરો હે નાથ ! પ્રીતિ તો સરસ બે પખીડાંની છે, જે રાત દિવસ એકઠા રહે છે અને એક બીજાથી એક પલક પણ છૂટા પડતા નથી. એવાં પખી ઉપર હું આવારી જાઉં છું હે પ્રભુ ! એક ધડીનો સગ હોય તો તે પણ આ જગતમા ભૂલ્યો ભૂલાતો નથી, તો પછી જેની સાથે મનથી ગાઠ પ્રીતિ બધાઈ હોય તે કેમ કરીને ટાળી શકાય ? સારા ગુણુવાળી વ્યક્તિ

સાથે કરેલી પ્રીતિ તો જન્માતર સુધી ભૂલાતી નથી માટે જે સખધ બધાયો તે નિભાવવો જ જોઈ એ એજ જગતની ઉત્તમ રીતિ છે

આ રીતે શિવાદેવી માતાના પુત્ર નેમિનાથને રાજુને વિનતી કરતા કહ્યું કે 'વહાલા, જલદથી તમારો રથ પાડો વાળાને મારી પાસે આવો અને મારા મનના કોડ પૂરા કરો અને કવિ કહે છે કે નેમિનાથ અને રાજુજ, મેક્ષધામમાં 'પને સાથે મળ્યા' એ રીતે 'પનેની પૂર્વ ભવની પ્રીતિ ફળી

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૨૩૪)

આ સ્તવનમાં કવિ પી પાર્શ્વનાથ પ્રભુને અરજ કરે છે કે હે નાથ ! તમે મારા પર કરુણા લાગી અને ભવપાર ઉતારો આ સંસારમાં કઈ સાર નથી એ માટેજ મે તમારું ઘરણ સ્વીકાર્યું છે તમે જગતમાં તારનાર તમીકે પ્રસિધ્ધ છો તમે બીજા મેડોને તાર્યા છે તો મારો સાથે શા માટે અંતર ગણો છો ?

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૨૩૪)

આ સ્તવનમાં કવિ પી મહાવીર સ્વામીને અરજ કરતા કહે છે હે સ્વામી ! તમારા દર્શનથી મારા મનના મનોરથ સફળ થયા છે. આટલા વખત પુષ્પાં હુ ભર્યો ભર્યો દત્તો પરંતુ દવે તમારા દર્શન પછી મોજા દોડી દીધામાં પણ આવતા નથી કંપનરુની ગળ મળ્યા પછી પાવગિરે કોણ મે-વાનુ દત્તુ ? હે પ્રભુ ! તમે મારા જીવનના પ્રયસમાં જો હ તમારી આત્મા ભવોભવ માથે ચઢાવુ છું. કવિ જે રીતે પાર્શ્વનાથ કરતા કહે છે કે હે પ્રભુ મારા ચિત્તમાં વસો—

૩૧ શ્રી વિનયચન્દ્રજી

શ્રી ઋષભદેવ સ્તવન (પૃ. ૨૩૮)

ખિલ્લ-શશ્વ, મન્દ-મધ.

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે પ્રભુ પ્રત્યે લાગેલું મન એક ક્ષણ

પરર જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

પણ દૂર થતું નથી તેઓ હૃદયમાં વસી ગયા છે અને માટે તેજ વહાલા લાગે છે બીજા ગમે તેટલા રૂઝ હોય તોપણ તેમાં મન લાગતું નથી

શ્રી શાંતિજિન સ્તવન (પૃ ૨૩૯)

ગોવિન્દ-કૃષ્ણ, ગૌરી-પાર્વતી,

હે પ્રભુ ! જેમ ગોપાનું મન કૃષ્ણમાં, પાર્વતીનું મન શંકરમાં, કુમુદિનીનું મન ચંદ્રમાં વસેલું હોય છે તેમ મારું મન તમારામાં વસેલું છે. હે સ્વામી ! હું તમને બધી વાત કરું છું પણ તમે મુખથી બોલતા કેમ નથી ? તમે વાતોના રસિયા છો છતાં જવાબ કેમ આપતા નથી ? મન મળ્યા વગર પ્રીતિ કેવી રીતે નભી શકે ? હે પ્રભુ ! જેવી રીતે વૃક્ષ પોતાનું ફળ પોતે ખાતું નથી પણ પારકાને આપે છે એટલે કે તે પરઉપકારી બને છે તમે પણ મારા ઉપર ઉપકાર કરી મને તમારા જેવા બનાવો

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (પૃ. ૨૪૦)

સેતી-સાથે, ઈણભાતઈ-આ રીતે

હે પ્રભુ ! તમારી ભૂતિ શિવ સુંદરીના કપાળમાં તિલકની જેમ શોભે છે મારી અરજ સાંભળીને મારા પર આપ કરુણા કરો હું તમને મારા હૈયામાં ધારું છું તમે મારે મન સર્વસ્વ છો મારા પર ઉપકાર કરતા તમે શી ચિન્તા રાખો છો ? તમારી કીર્તિ-એટલી બધી પ્રસરેલી છે કે એની તો શી વાત કરું ?

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ ૨૪૧)

આ સ્તવનમાં કવિએ જુદી જુદી ઉપમાઓ આપી અને અવનવી કલ્પનાઓ કરી દરેક કડીમાં શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનનું વર્ણન - કર્યું છે.

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ ૨૪૩)

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી મહાવીર પ્રભુ પ્રત્યેની પોતાની પ્રીતિનું વર્ણન કરે છે અને પોતાનો ઉદ્ધાર કરવામાં વિલંબ કરવા માટે પ્રભુને ઉપાલંભ આપે છે

૩૨. શ્રી વિનીતવિજયજી

શ્રી ઋષભ જિન સ્તવન (પૃ ૨૪૫)

કવિ કહે છે કે પ્રભુની ચરણ સેવાથી મારા બધાં વહિત કાર્યો ફળ્યાં છે અને ભવનાં દુષ્કાર દૂર થયા છે મારે આગણે અમૃતનો વરસાદ થયો છે અને આભો ફળ્યો છે હવે મારા સુખના વળતા દિવસો છે પ્રભુની સેવા દિવસે દિવસે વધે એવી અમરવેલ જેવી છે.

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ ૨૪૬)

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનના જન્મ મહોત્સવનું વર્ણન કર્યું છે અને અતમા આવા સ્વામીની સેવા કરવાનો ઉપદેશ આપ્યો છે

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (પૃ ૨૪૭)

આ સ્તવનમાં કવિએ પ્રથમ રાજુલની વિરહ વ્યથા વ્યક્ત કરી છે રાજુલ કહે છે કે હે પ્રિય ! મારા યૌવનના દિવસો આત્યા નાચ છે મારી ફૂલમાળા કરમાય છે માટે તમે જલ્દી પધારો. જવાબમાં શ્રી નેમિનાથ કહે છે કે હે રાજુલ ! તું મારા પર પૂરેપૂરો વિશ્વાસ રાખ આ સસાર અસાર છે માટે તું મુક્તિરૂપી મહિરમાં આવજે. આ રીતે શ્રી નેમિ જિનેશ્વરે રાજુલને અચલ શિવમુખ અપાવ્યું

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૨૪૮)

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુની સ્તુતિ કેવા કેવાં વાજિત્રો અને રાગ રાગિણી સાથે કેવા રંગ દગથી ગાવી તે વર્ણવ્યું છે અને પછી પ્રભુની પ્રત્યેની દૃઢ પ્રીતિનું વર્ણન કર્યું છે.

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૨૪૯)

શ્રી મહાવીર પ્રભુનાં દર્શનથી જાણે પોતાતે ધરે કલ્પવૃક્ષ ફળ્યું
હોય એટલો આનંદ થાય છે પ્રભુના ગુણનો વૃતાન્ત ગંગાના મોજની
જેમ નિર્મળ છે દિવસરાત હુ એનું સ્મરણ કરું છું પ્રભુ પ્રત્યેના
પ્રેમ ચોલ મજાના પાકા રંગ જેવો દઢ છે એ પ્રેમ, હે પ્રભુ! તમે
સારી પેઠે નિઝાવજો

૩૩ શ્રી ન્યાયસાગરજી

શ્રી આદિ જિન સ્તવન (પૃ ૨૫૧)

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનનો મહિમા વર્ણવ્યો
છે અને એમની સેવા કરવાની, એમનું ધ્યાન ધરવાની અને એમની
દેશના સાલળવાની પોતાની ઉત્સુકતા વર્ણવી છે

કવિએ ખીજ સ્તવનમા શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનનું જન્મ સ્થાન
માતાપિતા, દેહમાન વગેરે વર્ણવ્યા છે

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ ૨૫૨)

મારવાડી ભાષામાં કરેલી આ રચનામા કવિએ વિષયવિકાર
ટાળી સચમ પાળવાનો ઉપદેશ આપ્યો છે

ખીજ સ્તવનમા શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુના જીવનના અને પૂર્વ
ભવોના લિન્ન લિન્ન પ્રસંગોનો નિર્દેશ કરી કવિ કહે છે કે હે પ્રભુ!
હુ તમારો સેવક છું અને તમે મારા સ્વામી છો અને તેથી આપ
મારો ઉદ્ધાર કરો

શ્રી નેમનાથ જિન સ્તવન (પૃ ૨૫૩)

પહેલા સ્તવનમા શ્રી નેમિનાથે રાજુલને છોડીને સચમ સુદરીને
ઝીઝરી એ માટે રાજુલે ઉપાલભ આપ્યો છે

ખીજ સ્તવનમા કવિ કહે છે કે રાજુલ નેમિનાથને પરણી નહોતી
તો પણ લોકાએ તો એને નેમિનાથની પત્ની માની હતી. નેમિનાથ
પણ આઠ ભવની પ્રીતિનો સચમ સૂચવના જ જાણે તોરણે આવી

કવિ ઋષભ જિનેશ્વરને પ્રાર્થે છે કે, “ હે પ્રભુ ! મારા પર કૃપા કરી મારા મનરૂપી મદિરમાં આપ વાસ કરો અને એ રીતે મારા મનની આશા પૂરી કરો. આપ મહિમાવંત છો એ જાણીને જ મેં આપની સાથે રનેહ કર્યો છે અને માટે ચાતક જેમ મેહની રાહ જુએ તેમ હું આપના દર્શનની આતુરતાપૂર્વક રાહ જોઉં છું. નિરનેહી માણસ સાથે રનેહ કરવાથી હૃદય ખળે છે અને એવી વ્યક્તિને ઊધ વેચીને ઉજાગરો લેવો પડે છે તમારી સાથે મારું મન જે મળી ગયું છે તે તો તમે જાણો છો, પરંતુ તમારું ચિત્ત કેવું છે તે હું જાણુ તો ન હોવાથી હું મેશા તમને વિનંતિ કરું છું કવિ કહે છે કે એ વિનંતિ સાલળી પ્રભુ પ્રસન્ન થયા અને જ્યોતિ પ્રકાશવા લાગ્યો.

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ ૨૬૧)

સુર-દેવ, સ્થામા-સ્ત્રી, મનમથ સેના-કામદેવની સેના જેવી; યૌવનર્મા-યૌવનનો, લાહો-લ્હાવો, છત્રવાહેને-છેતરવાને.

કવિની આઠ કડીમાંથી જે બે કડી અહીં છાપી છે એટલી જોતાં પણ એમ લાગે છે કે આ સ્તવન કવિતાની દૃષ્ટિએ ધણુ જ મનોહર, લયમદ્ધ અને ભાવમાધુર્ય તથા ચમત્કૃતિભરો કલ્પનાવાળું છે આ સંગ્રહની કેટલીક ઉત્તમ રચનાઓમાં સ્થાન પામી શકે એવા પ્રકારની આ કૃતિ છે અક્ષોસની વાત એટલી જ છે કે એ આપણને અધૂરું મળ્યું છે પહેલી કડીમાં કવિ કહે છે કે વીર પ્રભુને છત્રવા આવેલી, કામદેવ દેવની સેના જેવી, દેવોએ પ્રેરેલી ક્રોધ દેવાગના આવીને પ્રભુને કહે છે, “ હે પ્રીતમ, આ યૌવનનો લ્હાવો લ્યો.

૩૫ શ્રી રામવિજયણ

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (પૃ ૨૬૩)

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી ઋષભદેવનો પરિચય આપતી પદ્યિતઓ લખી છે માતા મરુદેવીના લાડકા પુત્ર, રાણી મુનદાના હૈયાના હાર સમા, વીસ લાખ પૂર્વ સુધી કુવરપણુ ભોગવનાર, ત્રેસઠ લાખ પૂર્વ

મુઘી રાત્ર્ય કરનાર, પાંચસો ધનુષ્ય જેટલી હાથાઈનો દેહ ધરાવનાર
અને આયુષ્યને અતિ શિવમુદ્રીને વરનાર, મોક્ષપદ પામનાર એવા
શ્રી ઋષભદેવની હોડ કોણ કરી શકે? એમના નામ માત્રના સ્મરણથી
નવનિધિ મુખ્ય પ્રાપ્ત થાય છે અને વિદ્ન ટળી જાય છે

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ ૨૬૩)

નકર-નગર, કંદરપ-કામદેવ, નરિદ-ગાન; ભાવક-દુઃખ, સકટ;
પરિભોદે છે-પ્રતિભોદે છે, ઉપદેશ આપે છે, વચ્ચ-વત્સલ

આ સ્તવનમા દરિએ શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનનો પરિચય આપ્યો
છે એમની મુદ્ર છપી ગાંભે છે અને એમની ગંગાજળજેવી ગદ્ગદ
કીર્તિ ગાંભે છે ગંગપુર નગરમા જન્મનાર, વિશ્વસેન રાજા અને
અચિન્ત ગાયત્રીના પુત્ર, કામદેવને છતનાર, આલીસ ધનુષ્ય પ્રમાણુ દેહ
ધારણ કરનાર, ત્રણ લાકડાં દેવગજાન પામનાર એવા પ્રભુની દેશના અને
એમની ભક્તવત્સલતા ભક્તજનોને ભવસાગરના જલમા ટૂંપતા બચાવી
પાર ઉતારે છે.

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (પૃ ૨૬૪)

ગોરડી-ત્રી,

આ સ્તવનમા આગંભની ત્રણ કડીમા દરિએ ત્રણજની ઉચિત
વર્ણવી છે ત્રણુય દોરે છે કે “ દે પિયુ ! તમે માતી જાય છે કે
નરિ ? તમે મને છોડોને કેમ ચાલ્યા ગયા ? જગતમા કહેવાય છે કે
સગ્ગા સગ્ગીની તોડ દોય છે હું તમારો મેવક છું, ગુણવતી નારી
છું હું નિર્ગુણ કેમ દોષ શકે ? તેમ છતાં તમે મારી સામે કેમ
લગાવે તોતા નથી ? ” પરંતુ પડીયી તો ચણુસે પોતાના મનને
વેગાવ્ય તરફ વાળી લીધું અને એણે સયમ ત્રણ ધાગળુ ર્યું એ પછી
તે પોતાના રિયુ કરતા પોને પહેલી જાય છે પોતાની બહેની
શિવમુદ્રીને મળવા

૫૨૮ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

છેલ્લી બે કડીમાં કવિએ નેમિનાથના માતાપિતાનો પરિચય આપ્યો છે

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ ૨૬૫)

ત્રેવીસમા તીર્થ કર શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન, વામાદેવીના પુત્રનો દેવ મેધ સમાન શેભે છે એવું વર્ણન પહેલી કડીમાં કરી પછીની ત્રણ કડીમાં કવિએ પાર્શ્વનાથ અને કમકંતો પ્રસંગ વર્ણવ્યો છે. કમકંતા ઉપસર્ગથી જગ પણ ચલિત ન થનાર પ્રભુ કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે છે તે વખતે કાટિ દેવો એકત્ર યાય છે અને પ્રભુના જ્યનાં નિશાન વાગે છે અશ્વમેન ગમ્મના પુત્ર, સો વર્ષનું આયુષ્ય ભોગવી મોક્ષમિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરનાર પાર્શ્વનાથ પ્રભુનું દર્શન પરમ આનંદ આપનારું હોય છે

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ ૨૬૬)

ધન-વાદળ, નાદલો-નાથ

કવિ કહે છે, “ જિનેશ્વર ભગવાનના ચરણ નમીને હું એક યાચના કરું છું કે તે પ્રભો ! મને તમારા ક્ષિપ્રા સ્થાન આપી મારા પર કૃપા કરો આપે ધણા પતિનોનો ઉદ્ધાર કર્યો છે અને ગરીબોના ઉદ્ધારનું મિરુદ પ્રાપ્ત કર્યું છે, તો એક મને જ બૂલીજતા હે પ્રભુ ! આપને કાજ નથી આવતી ? ઉત્તમ જિન તો વાદળીની જેમ ઠામ કુકામ જેવા વિના બધે જ વર્ષાતો હોય છે એ પછીની કડીમાં મહાવીર શ્રામીના માતાપિતાનો ઉલ્લેખ કરીને પછી કવિ કહે છે, હે પ્રભુ ! તમારા દર્શનથી હું પરમાનન્દ અનુભવું છું તમાગ જેવા સમર્થ શ્રામીથી યગપૂર વધે છે અને એના છતના નિશાનના નાદથી દુઃખન દૂર થાય છે

કુળજી

દ્વિત-પાપ, નાસન-નાશ કરનાર, ભવભીન-ભવરૂપી બધનનો ભય, ચૂરણ-ચૂરણ કરનાર.

આ કન્દુણે તણે હુવનમાં પ્રકુશનના પાણેનો દુધ કરનાર.
 વમદ શુભન સ્થાવનાર લવણી બધેનનો નાથ કરનાર અને
 મુગનિ માટે કાંણુ કે નિમિત્ત બનનાર જિતવરોહ મહિસાસા
 નગરમાં રહી મેં સ્તવન કીર્તન કયું છે, એમ કવિ કણર. ૧ પઠિત.
 એમાં જણાવે છે.

૩૬. શ્રી અમૃતાવજયણ

શ્રી ઋષભદેવ જિન સ્તવન (પૃ ૨૬૭)

કવિ આ સ્તવનમાં કહે છે કે હે પ્રભુ ! હું તમારો ભવોભવનો
 સેવક છું, ઇન્દ્ર, ચન્દ્ર, સૂર્ય, સાગર, મહીધર વગેરેના ઉત્તમ ગુણ
 એકઠા કરીને તમારી કાયા ધડવામાં આવી છે ઇન્દ્ર, ચન્દ્ર, વગર
 પ્રભુતા, સામ્યતા, પ્રતાપી પણુ, ગભીરતા, ધૈર્ય એવા ઉત્તમ ગુણોમાં
 પ્રસિદ્ધ છે

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ ૨૬૮)

શાંતિના મતાર, જગતના હિતકારી, ભવિક્ષણનોના બાપાના,
 અગ્નિરાદેવીના પુત્ર એવા શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુને વદન કરી પ્રતિ પ્રાર્થના
 કરે છે કે હે પ્રભુ ! તમે મને તમારો સેવક બાળી મારો પાદાર્પણ,
 મોહ વગેરે વૈરીઓથી મને દૂર રાખો

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (પૃ ૨૬૮)

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી નેમિનાથ ભગવાનના જન્મ, મૌલ્ય,
 કેવળજ્ઞાનપ્રાપ્તિ ઇત્યાદિ પ્રસંગોનો ઉલ્લેખ કરે છે કવિએ
 સ્તવનમાં કયાય રાજુમતીનો ઉલ્લેખ કર્યો નથી એ ધ્યાન ખેંચે છે

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ ૨૬૯)

સારદ-શારદ-ગન્દ ઋષુનો

કવિ કહે છે કે રાગાદિ દુઃખનોને છુટી આત્માનું રાત્ત્ય મેળાવ
 એવા શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ આપણને ભવસાગર તારવા માટે સમર્થ

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૨૭૩)

શ્રી શાંતિનાથ ભગવાને પોપડમાં એક પારેવડને શરણું આપ્યું
 હતું અને એ રીતે એને અભયપ્રાપ્તિ આપી હવાડ્યો. દત્તો એનો
 ઉદ્ધેષ્ય આરંભની એ પદ્ધતિમાં કવિએ ક્યો છે અનાથ હવનાનાથ
 સમાન, ગુણના લગ્ન જેવા હું પ્રભુ ! તમે જો એક પારેવડને તાર્યો
 છે તો મને તો કેમ નહિ તારો ? હે નાથ ! ગરીબોનો ઉદ્ધાર કરનાર
 નમે માગ સાચા સાહેબ છો. તમારી સાથે તો મારે અછેલ-છેદી ન
 શકાય, નોડી ન શકાય એવી પ્રીતિ અધાર્ષ છે

આ સ્તવનમાં કવિએ પ્રભુ પ્રત્યેની પ્રીતિ અને અનન્ય શરણા-
 ગતિનો ભાવ રજૂ કર્યો છે

શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૨૭૪)

આ સ્તવનમાં પહેલી ત્રણ કડીમાં ગજમતિ નેમિનાથ પ્રત્યેની
 પોતાની પ્રેમવ્યથા વ્યક્ત કરના એ પ્રેમ સ્વીકારી લેવા માટે અરજ
 કરે છે એ કહે છે, ‘ હે પ્રિયતમ ! પગડે પગડે મને પ્રેમનો કાટો
 ખીણ કરે છે, તો નમે મનની ગાંઠ છોડીને માગ પ્રેમને સ્વીકારો.’
 રાજમતિ ઉપમા આપે છે કે જેમ શેરડીના સાકામાં ગાંઠ આગળ
 રસ નથી હોતો તેમ પ્રેમમાં પણ જ્યાં સુધી તે મુક્ત દિલનો ન હોય
 અને મનમાં એક યા બીજા પ્રકારની ગાંઠ હોય ત્યાં સુધી તે પ્રેમનો
 આસ્વાદ સુખદ નીવડતો નથી સાચી પ્રીતિનું સ્વરૂપ જ એવું
 હોય છે કે તે ધોવાથી ધસાવું નથી કે ઝાંખું થવું નથી. કવિ ઉદ્ય-
 રન કહે છે, “ આ રીતે નેમિનાથ અને રાજુલ વિરહની વેદનાને
 અતે મુક્તિ પામે છે તો હે પ્રભુ ! અમને પણ એવા ભવમાગરને
 કાઠિ પહોંચાડો ! ”

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ ૨૭૪)

ખોલા-ખોળા; કુણુ-કોણુ, ખમે-સહન કરી લે, લવિ લલિ-
 ‘ લળિ લળિ ’ હોવું જોઈએ

૫૩૨ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

આ સ્તવનમાં કવિએ પાર્શ્વનાથ પ્રભુની માતાના હૃદયનો ભાવ રજૂ કર્યો છે. માતા વામા કહે છે, “હે કુવર ! મને તારી ચાલ ખૂબજ ગમે છે તને જોયા વિના જાણે મારા પ્રાણુ ભમતા ન હોય એવું અદ્ભુત અને પ્રભાવશાળી તારું દર્શન છે એવી ચમત્કારિક અસર તારા દર્શનની છે હે વત્સ ! તું જોળામા પડતું મૂકીને માતાને દમતો હોય છે આવી રીતે માતાનો જોળો બાળક ખૂદ છે, પરંતુ પ્રેમાળ અને વત્સલ માતા વિના બીજું કાણ એ સહન કરી લે? હે પુત્ર ! તારું મીઠું મુખકુ જેતા જાણે મારા બધા દુઃખ શમી જતા હોય એવું લાગે છે” આવા પાર્શ્વનાથ પ્રભુને કવિ ઉદયરત્ન લખી લખીને નમવાનું કહે છે.

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૨૭૪)

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી મહાવીર સ્વામીનું શરણુ સ્વીકારીને સસાર સાગર તરવાને માટે પ્રભુને વિનતી કરી છે. કવિ કહે છે, હે સ્વામી ! તમે મારા મનમદિરમાં પધારો તમે જ મારા નાથ છો તમે મને અત્યંત પ્યારા લાગો છો તમે મને દર્શન આપો અને મારા કર્મરૂપી દુઃખનોને દૂર કરો. આ સસારરૂપી સમુદ્રના તમે જ કિનારા છો.

સંજ્ઞાઓ.

કવિશ્રી ઉદયરત્નની સંજ્ઞાઓ અત્યંત લોકપ્રિય છે એમની સંજ્ઞાઓ વર્ણોથી વિવિધ ધાર્મિક ક્રિયા પ્રસંગે ગવાતી આવી છે. લાગ્યે જ ધર્મનિષ્ઠ એવો કોઈ જૈન હશે કે જેને કવિ ઉદયરત્નની ક્રોધ, માન, માયા, લોભ અને વૈગર્યની સંજ્ઞાઓ ન સાલળી હોય કવિની સંજ્ઞાઓ સરળ, સુગેય અને મમવિધક છે.

શ્રી સિદ્ધાચલ સ્તવન, શ્રી ગૌતમ સ્વામી છંદ, સોળ સતીનો છંદ અને શ્રી ગણેશ્વર પાર્શ્વનાથ જિન છંદ-ઉદય રત્નની આ કૃતિઓ ધણી જ જાણીતી અને સરળ છે. માટે એની સમજૂતી અહીં આપી નથી.

૩૮. શ્રી પ્રેમવિજયજી

શ્રી આદિજિન સ્તવન (પૃ. ૨૮૭)

કવિ કહે છે શ્રી આદિનાથ ભગવાનના ગુણ ગાતાં મન અને તન નિર્મળ થાય છે અને ભવનાં દુષ્પ દૂર થાય છે. જેમ નાની ઈયળ ભમરીનો વિચાર કરતા કરતાં કીટશ્ચમર ન્યાયે ભમરી થઈ જાય છે, તેમ પ્રભુનું ધ્યાન ધરતા ધરતાં આત્મા પરમાત્મા સ્વરૂપ પામે છે.

શ્રી શાંતિજિન સ્તવન (પૃ. ૨૮૮)

સુનન્દરઈ-શુભ નજરથી, રચણી-રાત, સોવન-મુવણું.

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે હે પ્રભુ ! હું દિવસ રાત તમારું ધ્યાન ધરું છું. હું પ્રેમભાવથી પ્રાર્થના કરું છું કે મને અચલ સુખ આપો.

શ્રી નેમિજિન સ્તવન (પૃ. ૨૮૯)

આ સ્તવનમાં કવિએ રાજુલની ઉક્તિ મૂકી છે નવ ભવનો રનેહ ભૂલી, સુક્રિત્રપી સુદરી તરફ આકર્ષાઈ પોતાને છોડી જવા માટે રાજુલે નેમિનાથને ઓહી ઉપાલભ આપ્યો છે.

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ. ૨૯૦)

શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના દેહરૂપની અનુપમતા વર્ણવતા કવિ કહે છે કે જેમ નદીઓમાં ગંગા, કૂઓમાં કમળ, રાગ્નઓમાં ભરતેશ્વર, દેવોમાં ઈન્દ્ર, જ્ઞાનમાં કેવળજ્ઞાન, ધ્યાનમાં શુદ્ધ ધ્યાન, રત્નમાં મૂર-મણિ અને મત્રોમાં નવકાગ્ર મત્ર ઉત્તમ છે તેમ દેહરૂપમાં નીલવણું-વાળા, નવ લાચની કાયાવાળા શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ ઉત્તમ છે પાંચમી કડીમાં કવિએ શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથને પોતાની આ અરજ કરી છે.

શ્રી વીરજિન સ્તવન (પૃ. ૨૯૧)

નિધ-નિધાન-ભગર, છીલર-છીછરુ, ગદોળ. પીસઈ-પીગે, કથીર-દલકી ધાતુ, બાઉલ-બાવળ

૫૩૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો, અને, તેની કાવ્ય પ્રસાદી

પહેલી કડીમાં કવિએ શ્રી વીરજિનેશ્વરને સવારના પહોર
કરવાથી પ્રાપ્ત થતી સિદ્ધિનો નિર્દેશ કરી પછીની ત્રણ
શ્રી વીરપ્રભુની વાણીનું ઉત્તરમાં આપી વર્ણન કર્યું છે.

૩૯ શ્રી. જિનસુખસૂત્રિ

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (૧)

કવિ આ સ્તવનમાં કહે છે કે જગત-
આદિયુગ પ્રવર્તીવનાર હે ઋષભજિનેશ્વર
પૂર્ણ કરો, ભવસાગરમાં અનેક ભવ ભમ્યા
છું તમારું શરણ સ્વીકારવાથી મારી આપતિમાં
અશુભ ક્રમોનો નાશ થયો છે. મારા જીવનમાં જ્ઞાનરૂપ
થયો છે.

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (૫. ૨૯૪)

કવિ કહે છે કે વિશ્વમેન રાજા અને અચિરાદેવીના પુત્ર, જગત-
માં શાંતિ પ્રસંગવનાર, વિશ્વવદ્નીય એવા હે શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર, મારું
મન દિવસરાત તમારા ચરણમાં જ લાગેલું રહે છે. તમારી કૃપાથી હું
ધણું સુખ પામ્યો છું.

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (૫. ૨૯૫)

રાજ સવારના પહોરમાં બિડીને શ્રી નેમિનાથને વર્ન કરીએ.
પ્રભુ સહુને સુખ આપનાર છે પ્રભુ સૌને મનથી ગમે છે આ કલિ-
કાલમાં એમના જેવા યોગીશ્વર કોઈ જેવા નહિ મળે માટે જ આપું
જગત એમને વદે છે.

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (૫. ૨૯૫)

વણગમી-વાણારસી, બનારસ, કાશી, અસુસેન-અશ્વસેન, તમ-
અજ્ઞાન-અજ્ઞાનરૂપી અધકાર.

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ પ્રત્યેના પોતાના
દાસત્વ અને અનન્ય શરણાગતિનો ભાવ પ્રદર્શિત કર્યો છે.

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૨૬૬)

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી મહાવીર 'સ્વામીનાં' માતાપિતા, નગર લાંછન વગેરેનું વર્ણન કર્યું છે.

૪૮. શ્રી લક્ષ્મીવદ્ધભગણિ

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (પૃ. ૨૬૮)

કવિ કહે છે કે પ્રથમ જિનેશ્વર શ્રી ઋષભદેવનાં દર્શનથી મારો જન્મ પવિત્ર થયો છે, આજ પરમ આનંદ પ્રાપ્ત થયો છે. આજ સર્વ મંગલ એકત્ર થયાં છે અજ્ઞાન પણ ભેદીને પ્રકાશની જ્યોત પ્રગટ થઈ છે પ્રભુનો સંગ વહિત કળ આપનારો છે એથી બીજો કયાય મન ગયતું નથી

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૨૬૯)

સમરન-સ્મરણ, રમના-જીમ, મગ્ધર-મત્સર, ઈર્ષ્યા, પક-કાદવ

કવિ આ સ્તવનમાં કહે છે કે શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુના સ્મરણ

વિના જીમ પરિણતા કામમાં પડી હતી, મન વિષયવાસનામાં રચ્યુ-પચ્યુ હતું મત્સર, માયા વગેરેના કાદવમાં પડી રહી અનાદિ કાળથી હું મોહનિદ્રામાં પડી ગયો હતો, હવે શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુની આરાધના-રૂપી ગંગાજળથી હું મારા આત્માને ધોઉ છું અને મારા હૃદય-મદિરમાં જ્ઞાનરૂપી દીપક પ્રકાશે છે

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (પૃ. ૨૬૯)

પોતાની કાયાને છુપા જેમ સમજી, માયાનો ત્યાગ કરનાર, સમુદ્વિજય અને શિવાદેવીના પુત્ર, બાલ બ્રજચારી બાવીસમાં જિનેશ્વર શામળિયા શ્રી નેમિનાથ ભગવાનના ચરણમાં મગ્ધક નમાવી હું એમની મુતિ કરું છું

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ. ૩૦૦)

હું પ્રભુ! તમારું રૂપ જોઈ મને ધણો આનંદ થયો છે. શરદ

૫૩૬ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

ઋતુના ચંદ્ર કરતા પણ વધારે નિર્મળ, કામદેવતુ પણ માન ઉતારાવે એવી તમારી મનોહર, શામળી, અકલકિત અનુપમ મૂર્તિ નિહાળી મારી આખમા અમીરસ ઉભરાય છે. તમારા દર્શનથી મારા ભવનાં દુઃખ નાશ પામ્યા છે.

શ્રી મહાવીરજિન સ્તવન (૫ ૩૦૦)

આ સ્તવનમા કવિ શ્રી મહાવીર પ્રભુની ભક્તિ કરવાનો ઉપદેશ આપતાં વર્ણવે છે કે પ્રભુની ભક્તિ અને વીર પ્રભુની વાણી ભાવિક જનોના નયનરૂપી ચક્રોરનો આનંદ આપનારી, શરદ ઋતુના ચંદ્ર જેવી ઉજ્જવલ, ભવસાગર તારવાને ઉત્તમ હોડી જેવી, સુખ આપનાર કલ્પવૃક્ષની મંજરી જેવી, પાપરૂપી દાવાનળને શમાવનાર મેઘવટ્ટા જેવી અને કુમતિરૂપી કમળને બાળનાર હિમવૃષ્ટિ જેવી છે

૪૧. શ્રી મોહનવિજયજી

શ્રી ઋષભદેવનું સ્તવન (૫ ૩૦૩)

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનને મીઠો ઉપાસંભ આપ્યો છે. કવિ કહે છે “ હે પ્રભુ ! બાળપણમા એટલે કે ધણા ભવ પૂર્વે આપણે પ્રેમથી એકબીજા સાથે રમતા હતા પરંતુ તમે પ્રભુતા, મોક્ષ પામ્યા અને અમે એવા સસારી જ રહ્યા તમારું ધ્યાન ધરતા શિવમુખ પામીએ, તો તમે કેાનું ધ્યાન ધર્યું હતું ? વસ્તુત ભવ-પર પરાનો બ્યારે અત આવે છે ત્યારે જ મુક્તિ મળે છે જે ભવ્ય-સિદ્ધિ જીવે હોય તે તો મોક્ષ મેળવે છે તેમાં તમારો શો ઉપકાર ? અભવ્યસિદ્ધ જીવોને જે તમે તારો તો જ તમારો ઉપકાર ખરો કહેવાય તમે જ્ઞાનરત્ન મેળવી હવે અમાગથી દૂર વિકટ પ્રદેશમા બેઠા છો તમારા જ્ઞાનરત્નમાથી અમને જે એક ડિગ્ગણ પણ આપો તો તમને શાઆશી ઘટે છે હે પ્રભુ ! તમારૂં અક્ષયપદ જે તમે બીજાને આપો તો તેમાં જરા પણ ખડિતતા કે હિણુપ આવવાની નથી તમે

શિવપદ આપવાને સમર્થ છો, તો પછી શા માટે જસ લેતા નથી ? પરંતુ સેવક ભક્તજનને જો તમે ભાગ્યશાળી કરો તો તમે નિર્મળ અને નિરાગી સ્વામી કેવી રીતે કહેવાઓ ?

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૦૪)

આ સ્તવનમાં પણ કવિ શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુને ઉપાલંભ આપી કહે છે કે હે સ્વામી ! તમારી ભક્તિ કરવાને કારણે મેં બીજા ધણા દેવતાઓની ઉપેક્ષા કરી છે મારા તરફથી મેં ભક્તિ કરવામાં કશી મથા રાખી નથી. તમે મારાથી મુખ્ય દેવતાને કેમ બેદા છો ? મારી કંઈ જાલગ્રહ હોય તો મને કહો. તમારી અને મારી પ્રીત ધણી દૃઢ છે જો તમે પાણી છો તો હું કમળ છું, જો તમે કમળ છો તો હું સુવાસ છું, જો તમે સુવાસ છો તો હું જમર છું આવી લોકોત્તર આપણી પ્રીતિ છે, એટલે તમે મને છોડો તો પણ હું તમને કંઈ રીતે છોડી શકું ? મેં મારા મનની વાત તમારી આગળ કહી છે. માટે મારા પર તમે પૂર્ણ પ્રેમ રાખો, એમા વિચાર શો કરવાનો હોય ?

શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૦૫)

આ સ્તવનમાં કવિએ રાજુલના મુખમાં ઉક્તિ મૂકી છે રાજુલ નેમનાથને ઉપાલંભ આપનાં કહે છે કે હું તો તમારા ચરણની મોજડી છું પણ તમે તો મને પરાઓ કરતા પણ બિનરતી મથી તમે પશુઓ પ્રત્યે કરુણા બતાવી, પણ મારા પ્રત્યે એવી કરુણા ન બતાવી. મેં તમને જરા પણ દુઃખ-યા નથી તો પછી તમે મારા પર વ્યાટલો બધો રોગ શા માટે રાખો છો ? આવી રીતે ઉપાલંભ આપની રાહુએ વનવીધુ અને નેમિનાથ પહેલા મોઢે પહેલી

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૦૬)

શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુની ચરણન શક્તિનો નિર્દેશ કરી કવિ પોતાના પ્રત્યે કરુણા બતાવના માટે પ્રભુને વિનવતી કરતા કહે છે, હે પ્રભુ ! મારા

૫૩૬' જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

પ્રત્યે કરણા બતાવવામાં તમને કઈ અર્થ થવાનો નથી અને મને ધણું મળશે જેમ હાથીના મોઢામાંથી એક કણ પડે તો તેથી હાથીને કંઈ ખોટ જતી નથી, પણ કીડીને ધણું મળે છે તેવી રીતે મારે હે પ્રભુ ! જેવી હું તમારા પ્રત્યે માયા રાખું છું તેવી માયા તમે પણ મારા પર રાખજો અને મારા પ્રત્યે કરણા દાખવજો

શ્રી મહાવીર સ્વામી સ્તવન (પૃ. ૩૦૮)

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે હે પ્રભુ ! દુર્લભ એવો માનવભવ અમે પામ્યા છીએ એમાંથી હવે અમે કેમ તરીએ એનો ઉપાય બતાવો, પ્રભુનું ધ્યાન ધરતા રાગ અને પ્રેમ થાય છે અને એ વિના તેમાં તલ્લીનતા આવતી નથી બધા કર્મ બધનો જતાં, રહે અને એ રીતે અમે તરી જઈએ તેમાં તમારો શો પાડ ? કરણી વગર જો તમે તારો તો તમે સાચા જિનરાજ કહેવાઓ

૪૨ શ્રી રામવિજયજી

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (પૃ. ૩૧૦)

આ સ્તવનમાં કવિએ પ્રભુ પ્રાપ્તિથી થતો આનંદ, પ્રભુદર્શનની વિશિષ્ટતા અને અનન્યતા, પ્રભુપ્રીતિની ધનિષ્ટતા અને અચલતા, પ્રભુ મૂર્તિની મોહકતા વગેરે વર્ણવ્યા છે કવિની રચના સરળ છે

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૧૧)

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુના દર્શનની ઉત્ક્રાંતિ વર્ણવી છે અને પ્રભુ પાસેથી કૃપાની ચાર્યના કરી છે.

શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૧૨)

આ સ્તવનમાં કવિએ ગણુલના મુખમાં ઉક્તિ મૂકી છે રાજુલ પોતે પોતાના વિયોગની અને વિનના વ્યથા વ્યક્ત કરે છે અને પોતાના સાહિબને મનાવી લાવવા માટે પોતાની સદિયરોને વિનતી કરે છે

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૧૩)

આ સ્તવનમાં આજ્ઞામાં કવિએ શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની મુખ્ય મુદ્રાનું વર્ણન કર્યું છે અને પછી એમનો મહિમા અને પ્રભાવ સપ્રસંગ દર્શાવી પ્રભુની ભક્તિનો માર્ગ પોતે પ્રદર્શ કર્યાનો ઉલ્લેખ કર્યો છે.

શ્રી મહાવીર સ્તવન (પૃ ૩૧૪)

કવિ આ સ્તવનમાં કહે છે કે શ્રી મહાવીર સ્વામી ચિતામણિ જેવા છે, એમનું દર્શન કરવાથી દુઃખ દૂર થાય છે, અને ગિધિવૃદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય છે પ્રભુરૂપી ચિતામણિ ન્તન અને મળ્યું છે અને એથી મારા બધા વહિન કાર્યો મિદ્ધ થયા છે

૪૩ શ્રી કીર્તિવિમલજી

શ્રી ઋષભદેવ સ્તવન (પૃ ૩૧૭)

આ ગ્યનામાં કવિએ શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનના શ્રવનના શિન્ન મિત્ર પ્રસંગોનો ઉલ્લેખ કરી એમનો મહિમા અને એમના શ્રવનની વિશિષ્ટતા વર્ણવ્યા છે રચના અત્યંત સગળ છે

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૧૮)

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે જેવી રીતે મુસાફરના મનમાં પોતાનું પરોચવાનું ગ્રથળ જોવાની તાત્કાલિકી હોય છે, જેવી રીતે સીતાનું મન ગંગામાં લાગેલું હોય છે, જેવી રીતે વિપ્રયામન માણસનું મન કામરીણમાં જ રૂપાયું રહે છે અને જેવી રીતે લાબીનું મન પેશમાં જ ચોગેલું રહે છે તેવી રીતે મારું માન, વ્યાખ્યા મેં પ્રભુનાં દર્શન કરી ત્યાગ્યા તેમનામાં જ લાગેલું રહ્યું છે

શ્રી નેમિનાથજીનું સ્તવન (પૃ ૩૧૯)

આ સ્તવનમાં કવિએ નેમિનાથજીનાં કાર્યોની વાત કરી છે નાનુને ને મનાથ પામે ભગ્ન કરવા માટે પાગલા કરી, પણ નેમિનાથે તો

૫૪૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

એને ચારિત્ર્યની દીક્ષા આપી અને પોતાના જેવી કરી એટલે કે મોક્ષ સુખની અધિકારિણી બનાવી.

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (૫ ૩૨૦)

કવિ કહે છે કે શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના નામના જપથી રોગ, શોક, હિંસા, કુલટા સ્ત્રી, દુશ્મન, સાપ, આધિ વ્યાધિ, દુકાળ, શાકિણી, ડાકણ, ભૂત, પ્રેત, કામવાસના, મેલી વિદ્યા વગેરે બધાં જ દૂર થાય છે, એટલું જ નહિ, પ્રભુનું નામ રમરણુ અક્ષય પદ મેળવવાના ઉપાય રૂપ અને છે.

શ્રી મહાવીર સ્તવન (૫ ૩૨૧)

શ્રી મહાવીર સ્વામીની સ્તુતિ કરતા કવિ કહે છે કે પ્રભુ મારા કૃપાનિધિ છે. સમતાના લગાર સમા છે, માતાપિતા અને ભાઈભાઈ બરાબર છે, જ્ઞાન આપનાર, મારું રક્ષણ કરનાર, મને શાંતિ આપનાર અને મારા ભવની ખીક દૂર કરનાર છે આવા પ્રભુને પામીને જે માણસ પ્રમાદ કરે તે દુખી થાય અને સંસારમાં એને ઘણા કષ્ટો ભોગવવા પડે એમા જરા પણ શકા નથી માટે પ્રમાદ દૂર કરી પ્રભુના ચરણની સેવા કરી સાચું સુખ આપણે પામીએ

૪૪. શ્રી ધર્મવર્ધન

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (૫ ૩૨૩)

કવિ-કહે છે આજે મારી આશા ફળી છે મને પ્રભુનાં દર્શન થયાં છે અને કમળની કળી સૂર્યના કિરણુ જોઈ જેમ હરખાય છે અને ખીયે છે તેમ મારું હૃદય પણ હરખાય છે અને પ્રકુલિત થાય છે પ્રભુની મૂર્તિ ચિતામણિ જેવી, અથવા કામધેનુ જેવી છે. એમને વંદન કરતા આપણા બધા પાપ દૂર થાય છે.

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (૫ ૩૨૩)

નગતમાં શાંતિ અને સુખ પ્રવર્તાનાર, પોતાને ચરણે આવેલા

પારેવાને બચાવવા માટે પોતાના દેહનું દાન કરનાર, મરકીને ઉપદ્રવ
મટાડનાર, સોળમા તીર્થ કર અને પાચમા ચક્રવર્તી એવી બેવડી પદવી
એક જ લવમાં ભોગવનાર શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુની પ્રાપ્તિ થતાં સઘળાં
વાંચિત સદા ફળે છે.

શ્રી નેમિનાથ જિન સ્તવન (પૃ. ૩૨૪)

શ્રી નેમિનાથ ભગવાનની કરણીની તે શી વાત કરવી । તેમણે
યૌવનમાં આવ્યા છતાં રાજિમતી સાથે લગ્ન ન કર્યાં. પશુઓનો પોદાર
સાંભળી તેમના પ્રયે અનુકંપા આણી, હાથી ઘોડાની સમૃદ્ધિનો ત્યાગ
કરી શાશ્વત સુખ મેળવવા તરફ તેઓ ગયા. મમતા છોડી સમતાનો
માર્ગ એમણે અપનાવ્યો.

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ. ૩૨૪)

દિનપતિ-સૂર્ય, યાસુ-જેની સાથે, ગજરેવા-હાથી અને નદી;
પરસ-સ્પર્શ, કનક-સોનું

કવિ કહે છે કે શ્રી પાર્શ્વજિન પ્રભુ એજ મારે મન સાચી
મિહાઈ અને સાચા મેવા છે. જેમ પુષ્પની કળી સૂર્યને જોઈ ઉલ્લાસ
પામે છે અને જેમ હાથીને રેવા નદી સાથે રાગ બધાયો હોય છે તેમ
અમારે પ્રભુ સાથે પ્રીતિ બધાયેલી છે

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૩૨૫)

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી મહાવીર સ્વામીએ સમવસરણુમા કરેલા
પ્રવચનની વાણીના મદિમા અને પ્રભાવ વર્ણવ્યાં છે

૪૫. શ્રી રાજ સુંદર

શ્રી આદિજિન સ્તવન (પૃ. ૩૨૬)

કવિ સગરવતી દેવીને પ્રાર્થના કરે છે કે મને સરસ વાણી આપો
કે જેથી શ્રી આદિ જિનેશ્વર પ્રભુના ગુણની સ્તુતિ અમે કરીએ પ્રભુના
ગુણરૂપી માલા જે પોતાના કદમાં રાખે અને એની ત્રિવિધ પ્રકારે
પૂજા કરે તેનો લવ સફળ થાય છે

૫૪૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

એને ચારિત્ર્યની દીક્ષા આપી અને પોતાના જેવી કરી એટલે કે મોક્ષ સુખની અધિકારિણી બનાવી.

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (૫ ૩૨૦)

કવિ કહે છે કે શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના નામના જપથી રોગ, શોક, હિંસા, કુલટા સ્ત્રી, દુશ્મન, સાપ, આધિ વ્યાધિ, દુકાળ, શાકિણી, ડાકણ, ભૂત, પ્રેત, કામવાસના, મેલી વિદ્યા વગેરે બધાં જ દૂર થાય છે, એટલું જ નહિ, પ્રભુનું નામ સ્મરણ અક્ષય પદ મેળવવાના ઉપાય રૂપ બને છે.

શ્રી મહાવીર સ્તવન (૫ ૩૨૧)

શ્રી મહાવીર સ્વામીની સ્તુતિ કરતા કવિ કહે છે કે પ્રભુ મારા કૃપાનિધિ છે. સમતાના ભંડાર સમા છે, માતાપિતા અને ભાઈભાડું બરાબર છે, જ્ઞાન આપનાર, મારું રક્ષણ કરનાર, મને શાંતિ આપનાર અને મારા ભવની ખીક દૂર કરનાર છે આવા પ્રભુને પામીને જે માણસ પ્રમાદ કરે તે દુખી થાય અને સંસારમાં એને ધણાં કષ્ટો મોગવવા પડે એમાં જરા પણ શંકા નથી માટે પ્રમાદ દૂર કરી પ્રભુના ચરણની સેવા કરી સાચું સુખ આપણે પામીએ

૪૪. શ્રી ધર્મવર્ધન

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (૫ ૩૨૩)

કવિ-કહે છે આજે મારી આશા ફળી છે મને પ્રભુનાં દર્શન થયાં છે અને કમળની કળી સૂર્યના કિરણ જોઈ જેમ હરખાય છે અને ખીલે છે તેમ મારું હૃદય પણ હરખાય છે અને પ્રકુલિત થાય છે પ્રભુની મૂર્તિ ચિતામણિ જેવી, અથવા કામધેનુ જેવી છે. એમને વદન કરતા આપણા બધા પાપ દૂર થાય છે.

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (૫ ૩૨૩)

જગતમાં શાંતિ અને સુખ પ્રવર્તીતનાર, પોતાને શરણે આવેલા

પારેવાને બચાવવા માટે પોતાના દેહનું દાન કરનાર, મરકીને ઉપદ્રવ મટાડનાર, સોળમા તીર્થ કર અને પાચમા ચક્રવર્તી એવી બેવડી પદવી એક જ લવમાં ભોગવનાર શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુની પ્રાપ્તિ થતાં સર્વળાં વાંછિત સદા ફળે છે.

શ્રી નેમિનાથ જિન સ્તવન (પૃ ૩૨૪)

શ્રી નેમિનાથ ભગવાનની કરુણીની તે શ્રી વાત કવી । તેમણે ધૈવનમાં આબ્યા છતા રાજિમતી સાથે લગ્ન ન કર્યા પશુઓનો પોકાર સ્ખાલગી તેમના પ્રત્યે અનુકંપા આણી, હાથી ઘોડાની સમૃદ્ધિનો ત્યાગ કરી શાશ્વત મુખ મેળવવા તરફ તેઓ ગયા. મમતા છોડી સમતાનો માર્ગ એમણે અપનાવ્યો.

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ. ૩૨૪)

દિનપતિ-સૂર્ય, યામુ-જેની સાથે, ગન્ધેરા-હાથી અને નદી; પરસ-સ્પર્શ; કનક-સોનું.

કવિ કહે છે કે શ્રી પાર્શ્વજિન પ્રભુ એજ મારે મન સાચી મિહાઈ અને સાચા મેવા છે. જેમ પુષ્પની કળી સૂર્યને જોઈ ઉદ્ઘાસ પામે છે અને જેમ હાથીને ગેવા નદી સાથે રાગ બધાયો હોય છે તેમ અમારે પ્રભુ સાથે પ્રીતિ બધાયેલી છે.

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૩૨૫)

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી મહાવીર સ્વામીએ સમવસગ્ધુમા કરેલા અવચનની વાણીના મહિમા અને પ્રભાવ વર્ણવ્યા છે.

૪૫. શ્રી રાજ સુંદર

શ્રી આદિજિન સ્તવન (પૃ ૩૨૬)

કવિ સગ્સ્વતી દેવીને પ્રાર્થના કરે છે કે મને સગ્સ વાણી આપો કે જેથી શ્રી આદિ જિનેશ્વર પ્રભુના ગુણની સ્તુતિ અમે કરીએ પ્રભુના ગુણરૂપી માલા જે પોતાના કદમાં રાખે અને એની વિવિધ પ્રકારે પૂજા કરે તેનો લવ સફળ થાય છે.

પ૪૨ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ ૩૨૭)

કવિ પ્રભુને યાચના કરે છે કે 'હું સ્વામી ! હું' તમારે શરણે આવ્યો છું તો તમે મારા ઉપર મહેર કરો અને મારા પ્રત્યે પ્રીતિ દાખવો હું તમારું શરણ છોડવાનો નથી તમારા દર્શનથી મારા સર્વે દુઃખ દૂર થાય છે'

શ્રી નેમિજિન સ્તવન (પૃ ૩૨૭)

યાદવ કુળના શણુગાર જેવા, રાજુલને ત્યજી ગિરનાર પર જનાર, મદનના વિકારનો નાશ કરનાર એવા શ્રી નેમિનાથ પ્રભુનું શરણ સ્વીકારી એમની યાચના કવિએ આ સ્તવનમાં કરી છે

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ ૩૨૮)

કવિ કહે છે કે પ્રભુની મૂર્તિ અત્યંત મનોહર અને સુખદાયક છે મારું મન હંમેશાં પ્રભુનાં ચરણ કમલમાં જ લયલીન રહે છે. બીજા ધણા દેવો જોયા, પણ પ્રભુની જોડે કોઈ ન આવે, પ્રભુ મારા પ્રાણાધાર છે વિસાચો વિસરે નહિ એવા પ્રભુને હું મારાં દુઃખો દૂર કરવા માટે વારંવાર વિનતી કરું છું

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ ૩૨૯)

શ્રી મહાવીર પ્રભુના ગુણ અનંત છે, જે કહેતા પાર આવે એમ નથી પ્રભુના ગુણ ગાવાયાં આપણો ભવ સફળ થઈ જાય છે.

૪૬. વાચકે શ્રી દેવચન્દ્રજી

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (પૃ ૩૩૧)

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી ઋષભજીવે લગવાન સાથે પ્રીતિ દર્શીતે કરવી તેનો વિચાર કરે છે કવિને ઋઋવણ થાય છે કાગણ કે પ્રભુ ત્યાં આગળ વર્મે છે ત્યાં આગળ કોઈ પણ માણસ પહોંચી શકતો નથી, માર્ગ કાગળ પહોંચતો નથી પ્રભુ જેની જ જે વ્યક્તિ હોય તેજ પહોંચી શકે છે જે માણસો પ્રીતિ કરે છે તે રાગી હોય છે અને

પ્રભુ તો વિતરંગી છે. એમની દૃષ્ટિ પ્રાપ્તિ કરવાનો કોઈ લોકોના મોર્ગ મારે આધાર છે, કાળજી કે સંમાનની પ્રાપ્તિ તો એમથી ભરેલી છે એવી પ્રાપ્તિ કરવાનો મને બગાડવું ભાવ નથી માટે તો એમરિન પ્રાપ્તિ કરવી છે પ્રભુજનુ અવધાન સ્વાકારતા આપખાખા પ્રભુના પ્રગટે છે. પ્રભુની સેવા આપજુને અગ્ર્ય મુખ અપાવે છે.

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ ૩૨૮)

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુ સંભાવ્યજીમાં બેઠા તે પ્રસંગનું વર્ણન કર્યું છે એ સમયની પ્રતિધાર્મની ગોલા તો વર્ણવી શકાય એવી નથી દુરવતુ બચ્ચું ધર્મના કિન્હાનુ વર્ણન કેવી રીતે કરી શકે ? પ્રભુની વાણી પાત્રોસ ઉત્તમ ગુણવાળી છે. એ જેનું નિરૂપણ કરે તેમાં બગાડવું વિશ્વવાદ નથી હોતો એ વાણી ભવતુ દુષ્કર કરનાર, ત્રિવસુખ અપાવનાર, શુદ્ધ ધર્મ અરૂપનું નિરૂપણ કરનાર છે આવા શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુના ગુણની મુનિ કરવામા મને કૃતાર્થતા લાધી છે માગ મનોરથો સિદ્ધ થયા છે

શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ ૩૩૬)

શ્રી નેમિજિતેશ્વરે સર્વ વૈભવના ત્યાગ કરી પોતાનું કાર્ય સિધ્ધ કર્યું એમણે પોતાના આત્મચરણને ઓળખ્યું અને પોતાની આત્મશક્તિને પ્રગટ કરી ગરુડ પાગ મારી મતિવાળી સ્ત્રી કે, એણે અરિહત ભગવાનનું અવધાન લીધું ઉત્તમનો સગ કરવાથી ઉત્તમતા વધે છે, મગી સાથે મગ બાધવાથી સાસાગિદ બધનો વધે છે, પણ નીચાગી સાથે મગ બાધવાથી આપણે ભવપાર તરી જઈએ છીએ.

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ ૩૩૭)

શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ ગુણની ખાખ જેવા, સુખના સાગર જેવા છે જ્ઞાન વૈરાગ્યમા પાવુ પ્રભુ સમાન માર્ગ નથી. એમણે શુદ્ધતા અને એકતાના ભાવથી અંતરમા ગદેવા દુઃખનને ઝીલી લીધી છે આપણા

૨૪૪ જેન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

આત્મભાવમા પ્રભુની શુદ્ધતા જે એ તો આપણે પણ પરમાત્મભાવ પામી શકીએ બલાત નગરના શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના દર્શનથી કવિને આનંદોત્સાહ ધગો વધ્યો અને કવિને પોતાનો એ દિવસ ધન્ય અને સફળ થયેલો લાગ્યો.

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૩૩૮)

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી મહાવીર પ્રભુને પોતાના મેવકતો ઉદાર કરવા માટે અંગ્ગ કરી છે પ્રભુતો હુ દાસ તો અવશ્યપણે ભગ્ન હું, રાગ, દેવ, દોષ, મોહ, વિપયવાસના, અને અશ્રદ્ધા ભરેલાં અનેક કર્મો કર્યા છે તેમ છતાં હું સ્વામી તમે ભાગ પર દયા ગમો કવિ કહે છે કે સ્વામીના શુભ ઓળખીને જે એ શુભને ભજે છે તે આશ્ચર્ય, તપ અને વીર્યથી પોતાનાં કર્મોને છતી મુક્તિધામમાં વમે છે અતમા કર્મથી કવિએ પોતાને તારવા માટે પ્રભુને વિનંતી કરી છે.

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (પૃ ૩૪૪ અને ૩૪૫)

શ્રી ઋષભજિનેશ્વરના પદેલા સ્તવનમા કવિએ શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનના મદિમા અને એમનો પ્રભાવ વર્ણવ્યો છે પ્રભુ જ્ઞાનિયને ત્યાં સત્તાનો તેજસ્વ સુરાના વિભારમા કથાય ગેગ વગેરે ન થાય એવું તો એમનું આત્મભાગ છે

ખીન સ્તવનમા કવિએ શ્રી ઋષભદેવના જીવનના લુપ્ત લુપ્ત પ્રમગોનો ઉદ્ધેષ્ય કર્યો છે

શ્રી શાનિનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૪૬ અને ૩૪૮)

કવિ કહે છે કે શ્રી શાનિ જિનેશ્વર પાપનો તાપ સમાવવામા ચન્ન ૩૫ છે

ખીન સ્તવનમા કવિએ પરમાત્મસ્તવમા પચ્ચપ્પ વિગૂઢ દેખાના આવે એટલે એથી રીતે ગદેવા દોય છે ને દર્શાવ્યું છે કવિ પ્રભુને હિંદીને કહે છે કે તમે મોખા અને અયેગી છો, ભોખા અને અભોગી

છો, કામી અને અકામી, એક અને અસખ્ય છે. પરમાત્માનું આવું સ્વરૂપ આશ્ચર્ય ઉપજાવે એવું અને વર્ણવી ન શકાય એવું છે.

શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૪૬ અને ૩૫૦)

પહેલા સ્તવનમાં કવિએ ગજુલે નેમનાથને આપેલો ઉપાસલ-વર્ણવ્યો છે. બીજા સ્તવનમાં ગજુલ પોતાની સખીઓ આગળ પોતાની વ્યથા વર્ણવે છે. છેલ્લી ત્રણ-ચાર કીર્તીમાં કવિએ મૌલિક રૂપક પ્રયોગનું છે અને રાજુલનો નેમનાથ સાથે વિવાહ થયો એમ આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિથી બતાવ્યું છે ચાર મહાવ્રત એ ચુલ્હી, ચાર ભાવના એ ઘોરી અને એમાં ધ્યાનરૂપી અગ્નિમાં કમં રૂપી ઉપાધિ સગળાવવામાં આવી, અને ત્રણ રત્નરૂપી કસાર નર અને નારી શુદ્ધ ભાવથી આરોગે છે એવું રૂપક કવિએ યોગ્યું છે.

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ. ૩૫૧ અને ૩૫૨)

પહેલા સ્તવનમાં કવિએ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના સંયમ અને કેવળજ્ઞાનનો મહિમા વર્ણવી, પ્રભુ પ્રત્યેનો પોતાનો ભક્તિભાવ પ્રગટ કર્યો છે.

બીજા સ્તવનમાં કવિએ પ્રભુની કૃપા માટે પોતાની અરજ કરી છે અને પછી એક રૂપક પ્રયોગનું છે, જેમાં મોડ રાત્રનું વચસ્વ આખા જગત પર વ્યાપે છે. ત્યારે પ્રભુએ ખડ્ગ વડે એ ગળતો સંદાર કર્યો એમ દર્શાવ્યું છે.

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ ૩૫૩ અને ૩૫૫)

પહેલા સ્તવનમાં કવિએ શ્રી મહાવીર સ્વામીના જીવનની અને એમના ધર્મપદ્ધતી મહત્તા અને ગૌરવ દર્શાવ્યા છે. અને બીજા સ્તવનમાં શ્રી મહાવીર સ્વામીના જીવનના જુદા જુદા પ્રસંગોનો નિદેશ કર્યો છે.

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૩૬૦)

આ સ્તવનમાં કવિએ પ્રભુના વિયોગથી અનુભવાતી વિરહ વ્ય-
થાનું વર્ણન કર્યું છે અને પોતાના પ્રત્યે કૃપા દર્શાવવા માટે યાચના
કરી છે

૪૯ વાચકે શ્રી દેવવિજયજી

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (પૃ. ૩૬૨)

આ સ્તવનમાં કવિએ જેમના દર્શનથી મોક્ષ સુખની પ્રાપ્તિ
અર્થ શકે છે એવા શ્રી ઋષભદેવ પ્રભુને ભેટવાની પોતાની અભિલાષા
વ્યક્ત કરી છે અને એવા એક માત્ર આધાર જેવા પ્રભુના વિરહનું
દુઃખ પોતાનાથી સહન થતું નથી એમ વર્ણવ્યું છે

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૬૩)

સયશો-સજન, સુપન-સ્વપ્ન.

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે શ્રી શાંતિનાથ તીર્થંકર જગતમાં
સુખ અને શાંતિ પ્રવર્તાવનાર છે એમનું નામ જપતા માણસને સુખ
મળે છે કવિ ભવિક જ્ઞાને સમોધીને કહે છે કે તમે માયાનો પતંગ
જેવો મોહક રંગ જેઈને એમા લપટાતા નહિ, કારણ કે એમ કરતાં
રાવળ જેવા ગભગે પણ પોતાની લકા નગરી ગુમાવી હતી

શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૬૩)

આ સ્તવનની પહેલી કડીમાં તોરણથી પાછા ફરી, રાજુલનો
ત્યાગ કરી ગિરનાર પર સગમ ધામ્ય કરનાર શ્રી નેમિ જિનેશ્વરનું
વાર્ણન કર્યું છે અને બીજી કડીમાં ગજુલની વિગ્ધવ્યથા અને અંતે
સગમ વન ધામ્ય કરવાના એના નિશ્ચયનું કવિએ વર્ણન કર્યું છે.

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૬૪)

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી પાર્શ્વજિનેશ્વરનો પરિચય આપ્યો છે.
એમની એવાથી માનવ ભનનું દુઃખ પ્રાપ્ત થાય છે, મનવાહતા

૫૪૮ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

પૂરી થાય છે અતમા કવિ પ્રભુનું દિવસરાત ધ્યાન ધરવાની અને એમના ગુણગાન ગાવાની પોતાની અલિલાષા વ્યક્ત કરે છે.

શ્રી વીરજિન સ્તવન (૫ ૩૬૪)

રીધજ-રિક્ષિ, અવિહહ-મોટું, પાઈ-મેળવી

કવિ કહે છે ચોવીસમા જિનેશ્વર શ્રી વર્ધમાન પ્રભુ કર્મનાં દુષ્ણો દૂર કરે છે. કવિ પ્રભુ પાસે લવોલવ એમની સેવા કરવા માટે યાચના કરે છે

૫૦ જ્ઞાનવિજયજી

શ્રી મહાવીર સ્વામી સ્તવન (૫ ૩૬૬)

આ કવિની ચોવીસીની રચનાની પ્રત મળી નથી. અહીં જે કડીઓ આપવામા આવી છે તે શ્રી મહાવીર સ્વામીના સ્તવનની નહિ પણ કળશની કડીઓ છે એમથી પણ આઠથી તેર સુધીની કડીઓ અહીં આપી છે જેમા કવિએ પોતાના ગચ્છ, ગુરુ, ચોવીસીની રચના સાલ વગેરેનો પરિચય આપ્યો છે.

૫૧ શ્રી નિત્યલાલ

શ્રી ઋષભ જિન સ્તવન (૫ ૩૬૮)

આ સ્તવનમા કવિ શ્રી નાભિરાજના પુત્ર, ઈક્ષ્વાકુ વંશની શોભા સમાન, વિનીતા નગરીના રાજા શ્રી ઋષભદેવને વિનતી કરતા કહે છે કે હે પ્રભુ ! તમારી મૂર્તિના દર્શન કરતા જ તમે અમને એમની ભક્તિથી બાંધી લીધા છે હવે અમે તમારાથી અગળા યઈશું નહિ કારણ કે તમે જ અમારા જન્મ મરણના દુષ્ણ દૂર કરી મોક્ષ સુખ આપવાને સમર્થ છો.

સદેવત સાવલિંગા (૫ ૩૬૯)

લવણ-મીઠું, રસવતી-રમોઈ,

કવિ નિત્યલાભે સદેવત સાવલિંગાના રાસની જે રચના કરી છે

તેમાંથી અહીં આરંભની આઠ અને અંતની સાત કડીઓ આપવામાં આવી છે આરંભની કડીઓમાં મન, શિયળ, તપ અને ભાવના એ ધર્મના ચાર પદાર્થમાંથી શિયલ ઉપર ભાર મૂકી કવિએ એનો મહિમા વર્ણવતો સદેવંત-સાવળિંગાની કથાનો રાસ લખવાની વાત કરી છે અંતની કડીઓમાં એ રાસ પૂરો કરી કવિએ રચળ, રચના-શીલ અને ગુરુ પરંપરાની માહિતી આપી છે

૫૨. શ્રી ભાવ પ્રભાસૂરિ

આ કવિની ચોવીસી ન મળવાથી અહીં એમની જો બીજી રચના આપવામાં આવી છે અને તેમાં પણ બીજી રચના અધૂરી છે પહેલી રચના 'શ્રી અધ્યાત્મ સ્તુતિ'માં કવિએ સામાયિક લેનાર વ્યક્તિએ પોતાના મન પર કેવો સંયમ રાખવો જોઈએ તે બતાવ્યું છે. કવિએ મન માટે ધરતુ રૂપક વાપરી આ રચનાને દ્વિઅર્થી બનાવી છે. ક્રેવળ વાચ્યાર્થ જોતાં પણ કવિએ સવારના સમયનું ધરતુ વાતાવરણ બરાબર ખડું કર્યું છે. જેવો રીતે ઉવાડા મૂકેલા મનમાં ફતારા, ઝિલાડાં પેસી જઈ નુકસાન કરે છે, અથવા ચોર બનીને મનમાં વસ્તુ ચોરી જાય છે તેવી રીતે છટા મૂકેલા મનમાં કપાળો પેસી જઈ આત્માને નુકસાન પહોંચાડે છે. માટે જંગમ મનને વાળવાની જરૂર છે, તમ મનને સયમમાં રાખવાની જરૂર છે.

૫૩ શ્રી જગન્નિજમયજી

શ્રી શાંતિનાથ રતન (૧. ૩૭૪)

કવિ કહે છે કે શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુની મુખમુદ્રા મનોહારી છે. એમન મુખમુદ્રાની સોમતા જનમને સોમતાવાળી મુખમુદ્રાવાળો ચન્દ્ર ઉદાસ થઈને લાગે છે પ્રભુની મુખમુદ્રાનું તેજ જોઈને સર્વ આકાશમાં નાસવા લાગ્યો છે

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (પૃ ૩૭૫)

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી નેમિનાથ ભગવાનના જીવનના સુપ્ર-
સિદ્ધ પ્રસંગો વર્ણવ્યા છે

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ ૩૭૭)

કવિ કહે છે કે પુણ્યના પ્રભાવથી શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ મને મળ્યા
છે અને એથી મારા જીવનમા ધન્ય દિવસ આવ્યો છે પ્રભુનું સ્મરણ
કરતાં દુઃખ દૂર થાય છે અને મનની વાછનાઓ પાર પડે છે. જે
પ્રભુ એવાથી દૂર રહે છે તેમને ભવોભવ અથડાવુ પડે છે.

શ્રી વીરજિન સ્તવન (પૃ ૩૭૭)

કવિ કહે છે કે શ્રી વીર પ્રભુનું દર્શન થતાં સંતાપ દૂર થાય
છે એમના ગુણ સ્તવનથી હૃદયમા આનંદ ભિભરાય છે હે પ્રભુ
તમે ચંદ્રકાશિયો સાપ, ચંદનખાલા, ગૌતમ સ્વામી વગેરે ઉપર ઉપકા
કર્યો, તો મે એવા તે શા અવગુણ કર્યા છે કે તમારા ચરણથી મને
દૂર રાખો છો ? મારા સંકટ ઓછાં કરવાથી અને તમારું પદ મને
આપવાથી તમારી પાસેથી કશું જ ઓછું થવાનું નથી

૫૪ શ્રી લક્ષ્મીવિમલજી

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (પૃ. ૩૮૦)

શિવલક્ષ્મી-શિવલક્ષ્મી, મોક્ષ સુખ

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે કે હે ઋષભ જિનેશ્વર ! તમા
દર્શનથી, વદનથી, પૂજનથી, ગુણસ્તવનથી હું મારા દેહને પરિ-
કરુ છું તમારા નામ માત્રથી સિદ્ધિરિદ્ધિ મળે છે અને કીર્તિ
છે, શિવલક્ષ્મી મળે છે અને અવતાર સફળ થાય છે. કવિએ
પંક્તિ પ્રચુને ' તારક ' તર્ક સંગ્રહોધીને લખી છે.

શ્રી રાધિકા સ્તવન (પૃ. ૩૮૧)

આ સ્તવનમાં કવિએ રાધિકા સ્તવનને અંગે આનંદને
વૃદ્ધિ વૃદ્ધિ કહેવાને આ રીતે વર્ણવ્યો છે.

શ્રી નેમિજિન સ્તવન (પૃ. ૩૮૨)

આ સ્તવનમાં કવિે શ્રી નેમિ જિનેશ્વરને મીઠો ઉપાશ્વલ આપતાં
કહે છે કે તેને નિરંતર કહેવાય છે, પણ તમે મનુષ્ય ઉપર આટલો
બધો મન મૂકો અને તેના મુન અણસ્યુ

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ. ૩૮૩)

આ સ્તવનમાં કવિે કહે છે કે શ્રી પાર્શ્વ જિનેશ્વરના દર્શનથી
ભરના મુન કો અથા કે પ્રભુ પગ આનંદ આપનાર છે એમના
શુદ્ધને આપમે સભાગીએ અને એમની કીર્તિ વખાણીએ.

શ્રી મહાવીરજિન સ્તવન (પૃ. ૩૮૪)

તે પદ્મા તમારો દેવ ગામે છે, તમારા શુચ અમે ગાઈ એ
છાએ તમે મન્ય સસાગને તારનાર છો તમારા વિના બીજો કોઈ
સાયઃ નાયક આ કાળમાં અમને મળ્યો નથી

પપ શ્રી જયસૌભાગ્યજી

શ્રી ગાંધિનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૮૫)

શ્રી ગાંધિનાથ પ્રભુના મુખદર્શનથી થતા આનંદ અને ઉશ્ચા-
મને કવિએ આ સ્તવનમાં વ્યક્ત કર્યો છે.

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૮૬)

આ સ્તવનમાં કવિએ નિમિષી મનુષ્યની નિમિષશ્ચાન્ન ગિય
આનંદ કાં છે.

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ. ૩૮૭)

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન વિષે, ખીજ અને
ખીજ પૂજા વર્ણવી, તેના કીર્તિ - કીર્તિના કીર્તિના કીર્તિના કીર્તિના
આપતા છે

પપર જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસા

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૩૮૭)

કવિ આ સ્તવનમા કહે છે કે હે પ્રભુ ! મારા મનમા વસ્યા છે, પરંતુ તમારા મનમા હું નથી વસ્યો. આવી એકાંગી - શુ દામની ? માટે હે લગવાન ! મારી અરજ તમે દિલગા ' કારણ કે મારા મનમા તમારી જ લગની લાગી છે, અને હવે તમારાથી અળગો થવાનો નથી

૫૬. શ્રી ગુણવિલાસ

સં ૧૭૬૭મા જેસલમેર નગરમા શ્રી ગુણ વિલાસ પાઠકે ૨ એવીસીના સ્તવનો કદમા ઘણા નાના છે, પણ લિખ લિખ રા લખાયેલા અને વ્રજ ભાષાની છાટવાળા હોવાથી એમા ભાષાનુ અર્થ માર્દવ અને માધુર્ય અનુભવાય છે

શ્રી ઋષભ જિન સ્તવન (પૃ ૩૯૦)

મોહીગે-મને, તારો-ઉદ્ધારો,

આ સ્તવનમા કવિ શ્રી ગુણવિલાસ શ્રી ઋષભદેવ પ્રભુની ૨ કરતા કહે છે કે હે પ્રભુ ! તમે જ વિપ્લુ છો, તમે જ ગોપાલ તમે જ શકર છો અને તમે જ બ્રહ્મા છો, તમે જ વ્યાધિ અપુરવ છો. મારો શ્રમ હવે લાગી ગયો છે, મોહરૂપો અમકાર દૂર છે હે પ્રભુ ! આટલા અનંત સમય સુધી ભવાટવામાં ભૂલો પડ્યો હવે માટે હવે હે નાથ, મારી રક્ષા કરો અને મને આ ભવદુખમા ઉગારો લો

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ ૩૯૦)

બરન-વર્ણ, વાન, દિનદ-મૂર્તિ;

આ સ્તવનમા કવિ પાંચમા ચક્રવર્તી અને સોળમા જિનેશ્વર પ્રજ્ઞ વિશ્વમેન ગજાના પુત્ર, ભગેભવના દુષ્ટને દૂર કરનાર એના, જેમનાં દમનવર્ણી દાયાવાળી મનોન્ય મૂર્તિ મૂર્તિની જેમ પ્રકાશ છે એવા શ્રી

શાંતિનાથ પ્રભુની સ્તુતિ કરી એમની સેવા કરવાનો ભવિકજનોને
અનુરોધ કરે છે

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (પૃ ૩૬૧)

આરત—ઝખના, વિનુ—વિના, અરિ—દુશ્મન, દુવિધા—
દ્વિધા, મૂઝવણ

કવિ ગુણવિજ્ઞાસની આ એક નાની, પણ ઉત્તમ રચના છે કવિ
શ્રી નેમિજિનેશ્વરની સ્તુતિ કરતાં કહે છે કે હે પ્રભુ ! મને તમારા
દર્શનની ઉત્કટ ઝખના થઇ છે તમારા દર્શન વિના મેં ધણી પીડા
સહન કરી આટલા વખત સુધી કર્મરૂપી દુશ્મનોએ મને ધેરી લઈને
ભવોભવમાં અનેક રીતે ન્યાળ્યો અને મારા મનને મૂઝવણમાં નાખી
દીધું છે, માટે હે પ્રભુ ! હવે મારી સંભાળ રાખી મારો ઉદ્ધાર કરો

શ્રી પાશ્વજિન સ્તવન (પૃ. ૩૬૨)

કીસહી—કાઈને પણ, અરુ—એર, અને, રીસ—ક્રોધ, દ્વેષ; સરીસ
—સરખો.

આ સ્તવનમાં કવિ પ્રભુને પ્રાર્થના કરે છે કે હે પ્રભુ ! મને એવી
બક્ષિસ આપો કે જેથી મારે ધરે ધરે ભટકવાનું અને લોકોના પગમાં
માથુ નમાવવાનું મટી જાય, મારામાંથી રાગ દ્વેષ આદ્યાં જાય અને
મારો આત્મા સોજો કળાએ પ્રકાશવા લાગે, મારામાં રહેલો મોહરૂપી
અધકાર દૂર થાય અને મારું મન જ્ઞાનમાં તક્ષીન બને હે પ્રભુ !
મારી આશા પૂરી કરીને મને તમારા જેવો બનાવો એજ મારી
વિનંતી છે

શ્રી મહાવીર સ્તવન (પૃ ૩૬૨)

નિસેવિત—જેમને સેવે છે, કાતિ—તેજ, વિનુ—વિના, રવિ—સૂર્ય, મહી—
પૃથ્વી, કીસપે—કેવી રીતે

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી મહાવીર સ્વામીની સ્તુતિ કરતાં કહે છે

૫૫૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

કે જે પ્રભુને કરોડો દેવતાઓ અને કિન્નરો સેવા કરે છે એમની પાસે સેવા કરુ છું અદ્ભુત દેહકાંતિ ધરાવનાર, શાત રસથી શોભત કોઈ પણ પ્રકારના દુષણ વિનાના અને અલંકાર વિના પ્રકાશતા અજેમના તેજ આગળ સૂર્ય પણ ઓખો પડી ગયો છે એવા શ્રી મહાર્વ પ્રભુનું શાસન આખા જગતમાં જાણીતું છે એમનો મહિમા કંઈ રી વર્ણવી શકાય ?

૫૭. શ્રી પ્રમોદસાગરજી

શ્રી ઋષભદેવ જિન સ્તવન (પૃ. ૩૯૩)

આહિષ્ઠ-આયુધ્ય, જક્ષ-યક્ષ, સહસ-હજાર

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનનાં લલ્હન, કાનગરી, આયુધ્ય, ગણધર, યક્ષ, દેવી, વશ વગેરેનું વર્ણન કર્યું છે

શ્રી શાંતિજિન સ્તવન (પૃ. ૩૯૪)

સૂર-સૂર્ય, ધ્યાનાનલ-ધ્યાનરૂપી અગ્નિ

આ સ્તવનની પહેલી કડીમાં કવિએ શ્રી શાંતિનાથ ભગવાન મહિમા બતાવી પછીની કડીઓમાં એમના નગર, લલ્હન, આયુ વગેરેનો પરિચય આપ્યો છે.

શ્રી નેમિનાથ જિન સ્તવન (પૃ. ૩૯૫)

રતિનાથ-કામદેવ, જીપે-જીતે, આહિ-આયુધ્ય, અણગાર-સાધુ

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી નેમિ જિનેશ્વરને પોતાની વિનતી સાંભળવા અને પોતાની આશા સંપૂર્ણ કરવાનું કહી પછી એમના નગર વાન, આયુધ્ય, કાયા, માતાપિતા, યક્ષિણી, સાધુસાધ્વી વગેરે વર્ણવે છે અને અતમા દહે છે કે આવા પ્રભુનું આનંદથી દર્શન કરતા આપણા બધા પાપ દૂર થાય છે

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૯૫)

સરોહ-સરોવરમાં ઉગેલા,

આ સ્તવનમા કવિ શ્રી પ્રમોદસાગરજી શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુનો પરિચય આપે છે અને અધર્મ, અકીર્તિ અનીતિ વગેરે દૂર કરી ભાવિકબળને સસારરૂપી સાગરમાંથી તારવાને માટે પ્રભુને પ્રાર્થના કરે છે

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (૫૫ ૩૬૭)

દારક-પુત્ર; સોવન-સુવર્ણ; તસ-તેના,

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી મહાવીર સ્વામીના લછન, વાન, આયુષ્ય, નગર, માતા, પિતા, સાધુ, સાધ્વી વગેરેનું વર્ણન કર્યું છે અને કહ્યું છે કે આવા વીર પ્રભુની સેવા કરનાર અને એમનું સ્મરણ કરનારને ધરે હંમેશાં રિક્ષિસિક્ષિ ભરી ભરી રહેશે.

૫૮. શ્રી અમૃતવિજયજી

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (૫૮ ૩૬૮)

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનનો મહિમા વર્ણવ્યો છે અને એમનાં દર્શનથી પોતે અનુભવેલી કૃતાર્થતા વ્યક્ત કરી એમની સેવા માટે યાચના કરી છે.

શ્રી શાતિનાથ સ્તવન (૫૮ ૩૬૯)

કવિ આ સ્તવનમાં કહે છે કે હે પ્રભુ! તમારા દર્શન વિના અનત કાલ સુધી ચાર ગતિમા મારે ભ્રમવુ પડ્યું તમે મારા મન-મદિરમા પધારો કે જેથી મોહ અને મિથ્યાત્વ રૂપી અધકાર મારા જીવનમાંથી દૂર થાય

શ્રી નેમિનાથજીનું સ્તવન (૫૮ ૩૭૦)

આ સ્તવનમા કવિ એ શ્રી નેમિનાથ ભગવાને લગ્ન સમયે રાજ્ય-લતો ત્યાગ કર્યો અને પછી એને સયમ માર્ગમા આણી મોક્ષસુખ અપાવ્યું એનું સુમોમલ ભાષામાં વર્ણન કર્યું છે

પપદ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

શ્રી પાર્શ્વજિન ચંદ્રાકેલ (પૃ ૪૦૦)

આ સરળ, સુમધુર સ્તવનમાં કવિએ પ્રભુનાં દર્શન, સેવા અને શરણ માટે પોતાના હૃદયમાં જગેલા ભાવને વર્ણવ્યો છે.

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ ૪૦૧)

આ સ્તવનમાં કવિએ પ્રભુના પદની સેવા માટે યાચના કરી છે.

પદ. શ્રી ક્ષેમવિજયજી

શ્રી ઋષભદેવ સ્તવન (પૃ ૪૦૨)

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી ઋષભદેવને વિનતી કરતાં કહે છે ' હે પ્રભુ ! જેમ આતકને વાદળ પ્રત્યે પ્રીતિ હોય છે તેમ અમને પણ તમારા તરફ પ્રીતિ થઈ છે. અમે તમારાથી વેગળા થવા ઈચ્છતા નથી. માટે અમારા પર પ્રસન્ન થઈ અમને એવું શાશ્વત સુખ આપો કે જેથી અમારા જન્મ મરણના ફેરા ટળી જાય '

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૪૦૩)

નિરાગી-રાગરહિત,

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી ક્ષેમવિજયજી શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુની ઋતુતિ કરતા કહે છે કે ' હે પ્રભુ ! હું તમારે શરણે આવ્યો છું તમારો મદિમા જગતમાં ધણો મોટો કહેવાય છે. તમે ચાર પદ ભોગવીને મોહમુખ્ય મેળવ્યું છે આમ, તમે તો રાગરહિત થઈ ગયા છો, પણ હવે અમારા ઉપર કૃપા કરીને અમને આ ભવ દુ ખમાંથી ઉગારો '

મહત્ત્વની શુદ્ધિ

પૃષ્ઠ	સ્તંભ	ક્રમ	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૨	પંચ પરમેશ્વરા	૨	નંદ નીકા	નંદનીકા
૬	ગૌં રાસ	૧૬	તહિં	તહિં
૬	"	૧૬	જિણેવર	જિણેવર
૬	"	૧૬	સુજયજયકાર	સુજયજયકાર
૭	"	૧૭	હું કારો	હુંકારો
૮	"	૨૮	પચેલિમાં	પચેલિમ
૮	"	૩૭	ભરહેસર મહિય	ભરહેસર વિહિય
૧૦	"	૫૩	કણુપવત સ	કણુપવત સ
૧૧	"	૫૭	પણુવજૂખર	પણુવજૂખર
૧૧	"	૫૯	કિવત	કિવત
૧૭	નેમિનાથ	૧	ધીર મગ્રણિ	ધીરમગ્રણિ
૧૭	"	૨	ચરગય	મરગય
૧૭	પાર્શ્વજિન	૧	મતિહિં	નમિહિં
૧૭	"	૨	ભેટઉ	ભેટઉ
૧૮	શ્રી વિરજિન	૧	પણામિ વિરહ	પણામિયિ રહતણુએ
૧૮	"	૧	કિવન	કિવ ન
૨૨	નેમનાથ	૩	સોવત	સોવણુ
૨૨	"	૪	સિરખિહે	સિરખિ હે
૨૩	"	૧૮	રાહીનઉ	રાહી નઉ
૨૫	"	૬	ડર ડરે	ડરડરે
૨૫	"	૯	નારૂલીએ	નારૂલીએ
૨૮	પંચ ઇન્દ્રિય	૨	સોવ...	સોવન
૨૮	"	૪	જ તા	જર્તા
૨૯	લોભ વિગે	૭	આધો	આપો
૩૦	—	૩	વર સાલા	વરસાલા
૩૦	—	૫	સાણુ	ભાણુ

પપટ જૈન ગૂઢર્થ સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

૩૩	દશ પ્રકાર ..	૮	પરક્ષણિ	પગતણિ
૪૩	નેમિનાથ	૫	નિશદીન	નિશદિન
૪૪	પાર્શ્વનાથ	૩	પાપ	પાય
૪૫	પદ	૩	મુક્તિ	મુક્તિ
૪૬	તીર્થંધારા	૨	કલ્યાક	કલ્યાણુક
૪૭	સંજ્ઞાય	૩	ઝલે	ઝલે
૪૭	"	૫	પૂઝે	પાંઝે
૫૩	ઋષભદેવ	૪	પૂછિ	પૂઠિ
૫૩	જ્ઞાતિનાથ	૨	તિલુ અણુજા	તિલુ અણુ જય
૫૪	નેમનાથ	૧	વીસમો	વીસામો
૫૪	"	૩	ઉજમિ	ઉજલિ
૫૪	પાર્શ્વનાથ	૩	કલિમ આર	કલિ મઝાર
૫૫	"	૪	પાસતું મારડીએ	પાસ તુ મારડીએ
૫૭	ઋષભદેવ	૨	અલવિન	અલવિ ન
૫૭	"	૨	દે તક	દેતક
૫૯	નેમનાથ	૪	ત્રેવડ ગો	ત્રેવડગો
૬૦	મદાધીર જિન	૫	આપસ માનો	આપ સમાનો
૬૭	પાર્શ્વનાથ	૫	બની	બના
૬૮	મદાધીર જિન	૪	મીલ	સિલ
૭૧	નેમનાથ	૫	તોર નદિ	તોગન દિ
૭૧	પાર્શ્વનાથ	૨	એક તાર	એકતાર
૮૩	છદ	૫	ભમરલો	ભમરલો
૭૬	જ્ઞાતિનાથ	૧	બા ઉનથે	બાઉન કો
૭૬	"	૨	ઓ	ઓર
૭૭	પાર્શ્વનાથ	૩	ફડે	જાડ
૭૭	નેમિનાથ	૧	હુ	હો
૭૮	મદાધિર જિન	૧	ભાન દુ ખ	ભવ દુ ખ
૮૦	ઋષભદેવ	૨	રસક	રમિક

૫૬૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-ગ્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

૧૫૦	„	૨	પરવા હરે	પરવાહ રે
૧૫૪	શાતિનાથ	૧	સુદ્રામલ	સુદ્રામલ
૧૫૬	નેમિનાથ	૪	(સમુદ્ર વિજય)	સમુદ્ર વિજય
૧૫૯	—	—	સ્તવનની બે	સ્તવનની એક
૧૬૦	શ્રી વીરગિન	૫	જશ વિજય	જશવિજય
૧૬૧	આદિનાથ	૪	ગુજ	મુજ
૧૬૨	શાતિનાથ	૧	નયના નદા	નયનાનદા
૧૬૫	—	—	જીવણુ શ્રી	શ્રી જીવણુ
૧૬૫	કળશ	૪	મુનિ શશિ	શશિ મુનિ
૧૬૬	„	૪	ગણિગિરૂ આ	ગણિ ગિરૂઆ
૧૬૬	„	૫	ઘો	ઘો
૧૬૯	નેમનાથ	૩	પદુર	પદુર
૧૬૯	„	૭	જપ	જપ
૧૭૦	પાર્શ્વનાથ	૨	પરિભસો	પરિ ભસો
૧૭૧	મદાવીર	૫	પુઝ	મુઝ
૧૭૧	„	૨	ભર અશ	ભગ્ગઅરા
૧૭૨	કળન	૭	શીર	શિર
૧૭૨	„	૭	જન	ગિન
૧૭૪	શાતિનાથ	૨	ગિન	ગિન
૧૭૪	„	૨	મિહુ	ચિહુ
૧૭૬	નેમિનાથ	૪	આતા	ખાતા
૧૭૬	પાર્શ્વનાથ	૨	ઓદાપિની	સોદાપિની
૧૭૬	„	૨	સમીરે	સમી ૩
૧૭૭	મદાવીર	૩	ભા તે	ભાતે
૧૮૫	નેમિનાથ	૨	ચિત્ર ગનિ	ચિત્રગનિ
૧૮૫	„	૨	વિદ્યાધારી	વિદ્યાધારી
૧૮૯	મદાવીર	૫	પાથુ	પાથુ

૧૯૪	ઝપમદેવ	૨	મોહે	મેહે
૧૯૫	"	૨	અધિ કેરાહે	અધિકેરા હે
૧૯૫	"	૪	એ હિજ	એહીજ
૧૯૫	"	૬	મારી	નારી
૧૯૬	શાતિનાથ	૨	ભ્રમ	મ્રમ
૧૯૬	"	૫	હે જો	હેજો
૨૦૩	ઝપમદેવ	૪	સૂરી તરે	સૂરીત રે
૨૦૩	શાતિનાથ	૧	ભાતભ	આતમ (૧)
૨૦૩	"	૫	મોહલ	મહોલ
૨૦૪	નેમિનાથ	૧	નિવાલ	નિવાળ
૨૦૫	મહાવીર	૧	દિન	દીન
૨૦૬	ઝપમદેવ	૨	કતક	કનક
૨૦૬	"	૩	દાન	જ્ઞાન
૨૦૭	—	—	માણિક્યવિજય	સૌઆખ્યવિજય
૨૦૮	નેમિનાથ	૨	કાહેવિ માસી	કાહે વિમાસી
૨૦૯	—	—	માણિક્યવિજય	સૌઆખ્યવિજય
૨૦૯	પાર્શ્વનાથ	૩	સોહગ કે	સૌઆખ્યવિજય
૨૧૦	મહાવીર	૧	ઉવારણા	ઉવારણા
૨૧૦	"	૧	પ્રવાલી તેરંગ	પ્રવાલીનો રંગ
૨૧૦	"	૨	સરતિડ	મગ્તકિ
૨૧૧	—	—	સૂખ સાગર	સૂખસાગર
૨૧૧	—	—	સૂખ સાગર	સૂખસાગર
૨૧૧	ઝપમદેવ	૧	વચન	વૃષભ
૨૧૩	—	—	સૂખ સાગર	સૂખસાગર
૨૧૩	નેમિનાથ	૧	દિન મણિ	દિનમણિ
૨૧૩	નેમિનાથ	૫	બોગ કર મનો	બોગ કરમનો
૨૧૩	"	૫	ઉદ્યન	ઉદ્યન

પદ્મ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

૨૧૪	પાશ્વનાથ	૫	અહી	અહિ
૨૧૪	„	૫	વાધે	વાધે
૨૧૫	—	—	સુખ સાગર	સુખસાગર
૨૨૩	મહાવીર	૨	ગુલામ	ગુલાલ
૨૨૪	પાશ્વનાથ	૩	દિન મણિસમ	દિનમણિ સમ
૨૨૬	—	—	સુખ સેવલી	સુખસ વેલી
૨૩૧	ઋષભદેવ	૧	છિ દિવારુ	છિ દિવારુ
૨૩૧	„	૧	ભગની	ભવની
૨૩૩	શાનિનાથ	૫	પાપ	પાય
૨૩૪	નેમિનાથ	૫	તિરેવહે	નિરવહે
૨૩૬	મદાવીર	૫	તુ ગતિ	તુ ગતિ
૨૩૭	કળશ	૫	જન	જિન
૨૪૦	નેમિનાથ	૧	શિવાદેવી જીરા	શિવાદેવીજીરા
૨૪૧	પાશ્વનાથ	૧	નરસે	વરસે
૨૪૨	પાશ્વનાથ	૭	દુ ખદેહગ	દુ ખદોહગ
૨૪૩	મહાવીર	૪	ધીણુહિ	ધી ધણુહિ
૨૪૯	„	૩	નિરવહ જો	નિરવહજો
૨૬૦	ઋષભદેવ	૨	આવિહડ	અચિહડ
૨૬૬	મદાવીર	૧	દીલ	દિલ
૨૬૬	કળશ	૧	ભૂવન	ભુવન
૨૬૮	નેમનાથ	૧	ભરતમ-આર	ભરતમઆર
૨૭૦	મદાવીર	૧	ગોતિમય	દ્યોતિમય
૨૭૬	દાલ ચોથી	૧	લાલ	લાખ
૨૭૬	„	૧	લાલ	લાખ
૨૮૨	છદ	૭	દિકમ	દીશા
૨૯૦	નેમિનાથ	૫	ચરિયા	સરિયા
૨૯૧	પાશ્વનાથ	૬	ચામલઈ	સાંલલઈ

૨૯૨	મહાવીર	૭	શાંતિનિય	શાંતિ વિનય
૨૯૩	—	—	જનસુખ સૂરિ	જિનસુખ સૂરિ
૨૯૩	—	—	જન સુખ સૂરિ	જિનસુખ સૂરિ
૨૯૩	ઋષભદેવ	૧	અહિત	અરિહંત
૨૯૩	,	૧	વારણ,	તારણ
૨૯૪	ઋષભદેવ	૬	જિમ જમ	જિમ
૨૯૮	—	—	લક્ષ્મવલ્લભ	લક્ષ્મીવલ્લભ
૨૯૮	—	—	લક્ષ્મ વલ્લભ	લક્ષ્મીવલ્લભ
૨૯૮	ઋષભદેવ	૧	અજ	આજ
૩૦૦	મહાવીર	૨	તારવ કુંભ	જલધી
૩૦૪	શાંતિનાથ	૧	તારણકું	ભવજલધિ
૩૦૪	"	૨	લલના	લલના
૩૧૦	ઋષભદેવ	૧	મુખતી	મુખથી
૩૧૦	"	૧	દાહડા	દાહડા
૩૧૦	"	૨	પ્રભુ	પ્રભુ
૩૧૪	પાર્શ્વનાથ	૫	મીછ	ખાછ (?)
૩૧૭	—	—	ત્રિભુવન	ત્રિભુવન
૩૧૭	ઋષભદેવ	—	ક્રિતી વિમલ	ક્રિતીવિમલ
૩૧૮	શાંતિનાથ	૩	સ્તવત	સ્તવન
૩૧૯	નેમિનાથ	૨	નિપયી	વિપયી
૩૧૯	"	૩	જિવીત	જીવિત
૩૨૨	—	હીટી ૩	કૃપાતે	કૃપા તે
૩૨૮	નેમિનાથ	૩	૧૬૧૯	૧૭૧૯
૩૩૮	ઋષભદેવ	૪	વિલ્લ	વિલ્લ
૩૩૭	પાર્શ્વનાથ	૧	મુગ્ધ	મુગ્ધ ન
૩૪૪	ઋષભદેવ	૨	મુદ્દતા	મુદ્દતા
			વિખ્યાન	વિખ્યાત

પદ્ય જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

૩૪૫	”	૩	નલિ	નવિ
૩૫૦	નેમનાથ	૧	અટ ક્ષીયા	અટકલિયા
૩૫૨	પાર્શ્વનાથ	—	સ્તવત	સ્તવન
૩૫૭	ઋષભદેવ	૫	દીલ	દિલ
૩૬૦	મદાવીર	૫	આ સંગલો	આસ ગલો
૩૬૨	ઋષભદેવ	૧	ન વિભય	નવિ ભય
૩૬૬	”	૨	ઝઝાર	હઝાર
૩૬૬	સદેવ ત	૧	પદકજ	પદપંકજ
૩૬૬	”	૩	દેવના	દેવતા
૩૮૧	જાતિનાથ	૧	મુનીસગુ	મુનીસરું
૩૮૪	મદાવીર	૩	આ કાળ	આ કાળ
૩૯૧	નેમિનાથ	૩	ગુન વિલાસ	ગુણવિલાસ
૩૯૧	પાર્શ્વનાથ	૧	કીસકીન	કીસકી ન
૩૯૨	મદાવીર	૧	સોન	સો જિન
૩૯૨	”	૨	લાજ તહી	લાજતહી
૩૯૩	ઋષભદેવ	૧	વ છન	લ છન
૩૯૩	”	૨	કર્તુ	ધનુ
૨૯૪	શાનિનાથ	૧	પ્રગયો	પ્રગયો
૩૯૪	”	૫	પ્રમોદ સાગ	પ્રમોદ સાગર
૩૯૬	પાર્શ્વનાથ	૧	યમલ	કમલ
૩૯૮	ઋષભદેવ	૨	ઉધરાણુ	ઉધરાણુ
૪૦૩	શાનિનાથ	૨	ની ગુણો	નિગુણો